

DE ONDERWIJSVISITATIE **Cluster gezondheidszorg (boek 2)**

Een onderzoek naar de kwaliteit van de bachelor-na-bacheloropleidingen
Creatieve therapie, Geestelijke gezondheidszorg, Geriatrische
gezondheidszorg, Intensieve zorg en spoedgevallenzorg, Oncologische zorg,
Operatieverpleegkunde, Palliatieve zorg, Pediatrische gezondheidszorg,
Sociale gezondheidszorg en Zorgmanagement aan de Vlaamse hogescholen

www.vluhr.be Brussel - 21 maart 2013

vluhr

**DE ONDERWIJSVISITATIE
CLUSTER GEZONDHEIDSZORG (BOEK 2)**

Ravensteingalerij 27, bus 3 & 6
1000 Brussel
T +32 (0)2 792 55 00
info@vluhr.be

Exemplaren van dit rapport kunnen tegen betaling verkregen worden
op het VLUHR-secretariaat.

Het rapport is ook elektronisch beschikbaar op
<http://www.vluhr.be> > kwaliteitszorg > rapporten

Wettelijk depot: D/2013/12.784/2

Boek 1

Voorwoord	3
DEEL 1 ALGEMEEN DEEL	9
Hoofdstuk 1 De onderwijsvisitatie Gezondheidszorg	11
1.1 Inleiding	11
1.2 De betrokken opleidingen	11
1.3 De visitatiecommissie	13
1.3.1 Samenstelling	13
1.3.2 Taakomschrijving	19
1.3.3 Werkwijze	19
1.3.4 Oordeelsvorming	20
1.4 Indeling van het rapport	21
BIJLAGEN	23
Bijlage 1 Curriculum vitae	25
Bijlage 2 Erkenningscommissie	35
Bijlage 3 Bezoekschema's	71
Bijlage 4 Lijst van afkortingen en letterwoorden	79
DEEL 2 OPLEIDINGSRAPPORTEN	87
Hoofdstuk 1 Creatieve therapie	89
Domeinspecifiek referentiekader	91
Opleidingen in vergelijkend perspectief	95
Vergelijkende tabel	105
Opleidingsrapporten	
- Arteveldehogeschool	107
- Provinciale Hogeschool Limburg	143
Hoofdstuk 2 Geestelijke gezondheidszorg	187
Domeinspecifiek referentiekader	189
Opleidingen in vergelijkend perspectief	193
Vergelijkende tabel	203
Opleidingsrapporten	
- Katholieke Hogeschool Kempen	205
- Katholieke Hogeschool Leuven	237
Hoofdstuk 3 Geriatische gezondheidszorg	265
Domeinspecifiek referentiekader	267
Opleidingen in vergelijkend perspectief	271
Vergelijkende tabel	281
Opleidingsrapporten	
- Katholieke Hogeschool Kempen	283
- Karel de Grote-Hogeschool	315

Boek 2

DEEL 2 OPLEIDINGSRAPPORTEN

	7
Hoofdstuk 4 Intensieve zorg en spoedgevallenzorg	9
Domeinspecifiek referentiekader	11
Opleidingen in vergelijkend perspectief	17
Vergelijkende tabel	29
Opleidingsrapporten	
- Artesis Hogeschool Antwerpen	31
- Hogeschool Gent	63
- Katholieke Hogeschool Kempen	89
- Katholieke Hogeschool Sint-Lieven	121
- Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen	156
- Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende	191
- Katholieke Hogeschool Leuven	227
- Lessius Mechelen	253
- Provinciale Hogeschool Limburg	285
Hoofdstuk 5 Oncologische zorg	321
Domeinspecifiek referentiekader	323
Opleidingen in vergelijkend perspectief	327
Vergelijkende tabel	337
Opleidingsrapporten	
- Katholieke Hogeschool Kempen	339
- Katholieke Hogeschool Leuven	371

Boek 3

	DEEL 2 OPLEIDINGSRAPPORTEN	7
Hoofdstuk 6	Operatieverpleegkunde	9
	Domeinspecifiek referentiekader	11
	Opleidingen in vergelijkend perspectief	17
	Vergelijkende tabel	27
	Opleidingsrapporten	
	- Katholieke Hogeschool Kempen	29
	- Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende	59
Hoofdstuk 7	Palliatieve zorg	95
	Domeinspecifiek referentiekader	97
	Opleidingen in vergelijkend perspectief	101
	Opleidingsrapporten	
	- Hogeschool-Universiteit Brussel	103
Hoofdstuk 8	Pediatrie	127
	Domeinspecifiek referentiekader	129
	Opleidingen in vergelijkend perspectief	133
	Vergelijkende tabel	143
	Opleidingsrapporten	
	- Katholieke Hogeschool Kempen	145
	- Katholieke Hogeschool Leuven	181
	- Katholieke Hogeschool Limburg	213
Hoofdstuk 9	Sociale gezondheidszorg	249
	Domeinspecifiek referentiekader	251
	Opleidingen in vergelijkend perspectief	255
	Vergelijkende tabel	263
	Opleidingsrapporten	
	- Katholieke Hogeschool Kempen	265
	- Katholieke Hogeschool Limburg	297
Hoofdstuk 10	Zorgmanagement	331
	Domeinspecifiek referentiekader	333
	Opleidingen in vergelijkend perspectief	339
	Vergelijkende tabel	347
	Opleidingsrapporten	
	- Erasmushogeschool Brussel	349
	- Hogeschool Gent	379
	- Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen	405
	- Provinciale Hogeschool Limburg	435

DEEL 2

Opleidingsrapporten:
Cluster Gezondheidszorg

Hoofdstuk 4

Intensieve zorg en
spoedgevallenzorg

DOMEIN SPECIFIEK REFERENTIEKADER

Competenties voor de bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorg en spoedgevallenzorg

1 GEHANTEERDE INPUT

- referentiekaders van de opleidingen op hogeschoolniveau
 - Competentieprofiel Verpleegkundige in de Intensieve zorg en spoedgevallenzorg, Associatie KULeuven (Katholieke Hogeschool Kempen, Katholieke Hogeschool Leuven, Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen, Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende, Lessius Mechelen en Katholieke Hogeschool Sint-Lieven).
 - Competentieprofiel Bachelor-na-bachelor in de Intensieve zorg en spoedgevallenzorg, Provinciale Hogeschool Limburg
 - Competentieprofiel Bachelor-na-bachelor in de Intensieve zorg en spoedgevallenzorg, Hogeschool Gent
 - Competentieprofiel Bachelor-na-bachelor in de Intensieve zorg en spoedgevallenzorg, Artesis Hogeschool Antwerpen

- wettelijke bronnen
 - Structuurdecreet (2003)
 - European Qualifications Framework (EQF)
 - Vlaamse Kwalificatiestructuur (VKS)
 - Accreditatiekader NVAO
 - Dublin descriptoren
 - Koninklijk besluit: KB 18 juni 1990, houdende vaststelling van de lijst van technische verpleegkundige verstrekkingen en de lijst van de handelingen die door een arts aan beoefenaars van de verpleegkunde kunnen worden toevertrouwd, alsmede de wijze van uitvoering van die verstrekkingen en handelingen en de kwalificatievereisten waaraan de beoefenaars van de verpleegkunde moeten voldoen.
 - Koninklijk besluit: KB 21 april 2007 tot wijziging van het koninklijk besluit van 18 juni 1990, houdende vaststelling van de lijst van technische verpleegkundige verstrekkingen en de lijst van de handelingen die door een arts aan beoefenaars van de verpleegkunde kunnen worden toevertrouwd, alsmede de wijze van uitvoering van die verstrekkingen en handelingen en de kwalificatievereisten waaraan de beoefenaars van de verpleegkunde moeten voldoen.
 - Ministerieel besluit: MB 16 april 1996 tot vaststelling van de criteria voor erkenning van beoefenaars van de verpleegkunde als houders van de bijzondere beroepstitel van [gegradueerde verpleegkundige in] intensieve zorg en spoedgevallenzorg.

- internationale referentiekaders
 - Competentieprofiel 'Professional Practice: Emergency Nursing Core Competencies', National Emergency Nurses Affiliation (NENA), Canada.
- brondocumenten onderschreven door het werkveld
 - Bijzonder Beroepsprofiel, Studie 192, 'Verpleegkundige intensieve zorg en spoedgevallenzorg', Vlaamse Onderwijsraad (VLOR).
 - 'Verduidelijkingen bij de lijst van de technische verpleegkundige verstrekkingen en de toevertrouwde geneeskundige handelingen op basis van de briefwisseling met de Technische commissie voor verpleegkunde'. Technische commissie voor verpleegkunde, 1 juli 2007, plenum 27 september 2009.

2 DOMEINSPECIFIEKE COMPETENTIES

2.1 Gemeenschappelijke domeinspecifieke competenties

Inzake algemene competenties en algemeen beroepsgerichte competenties, verwijst de visitatiecommissie naar het Structuurdecreet betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen (2003-04-04).

De commissie heeft zich in het domeinspecifiek referentiekader beperkt tot het formuleren van een aantal competenties met betrekking tot de opleiding. Zij wenst tijdens de bezoeken de profilering van de verschillende opleidingen expliciet na te gaan en heeft daarom gekozen om in de vaststelling van de competenties ruimte te laten voor de profielen van de afzonderlijke opleidingen.

Ze wil echter wel de noodzakelijkheid van de vaardigheden voor de verpleegkundige gespecialiseerd in de intensieve zorg en spoedgevallenzorg benadrukken zoals die worden vermeld in de Koninklijke besluiten van van 18 juni 1990, 21 april 2007 en het Ministerieel besluit van 16 april 1996 (zie *gehanteerde input – wettelijke bronnen*). Daarnaast wil de commissie ook de nadruk leggen op de 'Verduidelijkingen bij de lijst van de technische verpleegkundige verstrekkingen en de toevertrouwde geneeskundige handelingen' op basis van de briefwisseling met de Technische commissie voor verpleegkunde', dd. 1 juli 2007.

De commissie ontwaart binnen het vakgebied Intensieve zorg en spoedgevallenzorg vijf competentierollen of -domeinen. Binnen deze rollen heeft zij een aantal kerncompetenties bepaald.

- 1) De verpleegkundige als persoon handelt naar beroepsspecifieke attitudes. Hij/zij:
 - Kan empathie, verantwoordelijkheidszin, een kritische ingesteldheid en aanpassingsvermogen aanwenden in de verpleegkundige context.
 - Kan stressbestendig en emotioneel bestendig omgaan met crisissituaties in de verpleegkundige context.
 - Kan efficiënt en relevant mondeling en schriftelijk communiceren over de zorgsituatie en de verpleegkundige context.
 - Is in staat om een verpleegkundig professionele relatie aan te gaan met het cliëntsysteem en het interdisciplinair team.
 - Kan zich snel en accuraat aanpassen aan de wisselende omstandigheden in spoedeisende situaties.
 - Kan ethisch en juridisch verantwoord verpleegkundig handelen. De wettelijke kaders betreffende het verpleegkundig functioneren worden daarbij in acht genomen.
 - Een gezond evenwicht realiseren tussen de professionele en andere rollen.
 - Betreft de zorgvrager en zijn omgeving bij de zorgsituatie. Hij/zij houdt daarbij rekening met de specificiteit van de verschillende doelgroepen, en speelt daarop in.

- 2) De verpleegkundige als klinisch beoordelaar en zorgverlener verleent professioneel verpleegkundige zorg op maat. Hij/zij:
- Verleent verpleegkundige zorg vanuit een wetenschappelijk perspectief. Hij/zij hanteert daarbij wetenschappelijke kennis inzake oorzaken, herkenning, pathofysiologie, eerste hulp, spoedbehandeling, farmacologie, pijnbehandeling en eventuele intensieve behandeling van de aandoeningen, letsels en spoedeisende situaties die zich in de functies intensieve zorg en spoedgevallenzorg voordoen.
 - Beheerst de vereiste technische vaardigheden alsook de actuele stand van zaken in de verpleegkundige zorg.
 - Is in staat om een onderscheid te maken tussen normale en pathologische waarden en kan deze beoordelen, met betrekking tot o.a. maxillofaciale zorgsituaties, neurologische aandoeningen, cardiale aandoeningen, neus-keel-oor-aandoeningen, oogaandoeningen, aandoeningen van de abdomen, aandoeningen van het urogenitaal stelsel, aandoeningen van het voortplantingssysteem, aandoeningen van het bewegingsapparaat en het integumentaire systeem. Hij/zij kan dit binnen zowel een pre-hospitaal- als hospitaalzorgsituatie, en hij/zij is tevens in staat een relevante actie te stellen en deze op een correcte wijze op te volgen/bij te sturen,
 - Heeft kennis van het bloed-/lymfvatenstelsel en hun circulatie, en het ademhalingsstelsel. Hij/zij beheerst ook de anatomie en pathologie van het hart en het ademhalingsstelsel. Hij/zij kan deze processen initieel beoordelen en controleren, alsook monitoren.
 - Heeft kennis van nierfunctievervangende therapieën. Hij/zij kan daarbij de desbetreffende processen en apparaten monitoren en besturen.
 - Kan een initiële beoordeling, controle en monitoring van neurologische processen uitvoeren.
 - Kan de specifieke hygiënische maatregelen toepassen.
 - Kan de materialen en apparaten volgens de behoeftes en op economisch verantwoorde wijze kiezen en toepassen, afhankelijk van de probleemstelling.
 - Verzamelt relevante gegevens over het cliëntsysteem in de verpleegkunde.
 - Kan prioriteiten stellen in acute en continue intensieve zorgsituaties, i.f.v. de levensbedreigende situatie van de patiënt. Daartoe behoort o.a. het uitvoeren van initiële triage.
 - Kan doelstellingen bepalen en een verpleegkundig zorgplan opmaken, afgestemd op het cliëntsysteem en op het zorgsysteem.
 - Kan verpleegkundige handelingen verantwoord uitvoeren.
 - Is in staat om de resultaten van de zorgverlening te evalueren en bij te sturen.
 - Kan relevant en efficiënt schriftelijk/mondeling rapporteren en communiceren, zowel intra- als interprofessioneel.
 - Is in staat de zorgvrager te ondersteunen in de laatste levensfase, alsook teneinde een evenwichtige levenswijze na te streven (gezondheids promotie/-bevordering).
 - Bewaakt het aspect van maatschappelijk verantwoorde zorg.
- 3) De verpleegkundige treedt op als professional, organisator en coördinator, die zowel een bijdrage levert aan het bevorderen van de kwaliteit van de verpleegkundige zorg als de diverse aspecten van de zorg organiseert en coördineert. Hij/zij:
- Kan de zorg organiseren en coördineren, zowel intra- als interprofessioneel. Alsook pre-, inter-, intra- als extramuraal.
 - Heeft kennis van het beleid en de specifieke procedures die binnen de zorginstelling worden gehanteerd, op het vlak van zorgsituaties die raakvlakken hebben met problematieken als seksuele aanranding, interpersoonlijk geweld, misbruik, aanranding, orgaan- en weefseldonaties, 'informed consent', (nog) niet geïdentificeerde patiënten, pandemische en rampenplannen, ...
 - Is in staat om te handelen in functie van kwaliteitszorg, bijvoorbeeld aan de hand van evidence-based en value-based nursing, klinische paden, standaardprocedures, staande orders.

- Bepaalt samen met de andere gezondheidsmedewerkers nieuwe prioriteiten inzake verzorging en brengt naargelang wijzigingen aan in de werkmethode binnen het kader van de functies intensieve zorg, spoedgevallenzorg en MUG/PIT.
 - Ontwikkelt zich professioneel teneinde de wetenschappelijke en technologische kennis op peil te houden en optimaal functioneren na te streven.
 - Is in staat te fungeren als beroepsontwikkelaar. Hij/zij
 - oLevert daarbij een actieve bijdrage aan de verdere verbetering en ontplooiing van de verpleegkundige intensieve zorg en spoedgevallenzorg.
 - oKan daarbij een actieve bijdrage leveren aan verpleegkundig en medisch onderzoek.
 - oNeemt daarbij kennis van (actuele) onderzoeksinzichten.
 - Kan samenwerken met (openbare) diensten (politiedienst, ambulancedienst, brandweer, ...), zowel in de zorgomgeving als extra muros. Kennis van procedures en rampenplannen zijn dan ook noodzakelijk.
 - Is in staat zijn eigen professionaliteit in vraag te stellen en het routinematig verloop van het handelen binnen de zorgcontext.
- 4) De verpleegkundige als lid van het team werkt intra- en interprofessioneel samen om de visie en de doelen van de zorg te realiseren. Hij/zij kan zowel intern als extern:
- Intraprofessionele relaties opbouwen en samenwerken binnen het verpleegkundig team.
 - Interprofessionele relaties opbouwen en samenwerken in het kader van gemeenschappelijke zorgdoelstellingen.
 - Draagt positief bij tot de profilering van het beroep.
 - Kan in team ondersteuning bieden met betrekking tot burn-out, stress, agressie, PTSD, ...
- 5) De verpleegkundige als lid van de samenleving vervult een rol in de samenleving in functie van gezondheid en welzijn. Hij/zij:
- Staat open voor diversiteit in de samenleving
- Staat open voor het economisch, sociaal en ethisch beleid binnen de gezondheidszorg
 - Ondersteunt collega's en studenten bij het verwerven van de nodige vaardigheden en inzichten, en bij het uitvoeren van de vastgestelde taken en functies.
 - Brengt de basisbeginselen van cardiopulmonaire reanimatie (CPR) bij aan alle collega's van het ziekenhuis, in het kader van permanente vorming.
 - Vervult een rol in de samenleving in functie van gezondheid en welzijn.

2.2 Opleidingsgebonden domeinspecifieke competenties

/

3 BESLUIT

De commissie wenst tijdens de visitatiebezoeken de profilering van de verschillende opleidingen expliciet na te gaan. Zij wil zich verder een beeld kunnen vormen van de manier waarop de opleidingen zich oriënteren naar de hedendaagse actualiteit/realiteit van het beroep en naar de huidige marktsituatie.

De verbondenheid van de opleidingen met hun vakgebied, hun actieve participatie in de buitenwereld en de manier waarop ze hun omgeving in de onderwijsinstelling binnenbrengen, vormen voor de commissie eveneens aandachtspunten.

De commissie wil tot slot expliciet nagaan welke samenwerkingsverbanden en welk overleg er bestaat tussen de vergelijkbare opleidingen en andere nationale of internationale betrokken

partijen om een gemeenschappelijk actueel referentiekader en gemeenschappelijke domein-specifieke leerresultaten op te stellen, die tevens de ruimte laten tot duidelijke profilering door de individuele opleidingen.

VERGELIJKEND PERSPECTIEF

BNB Intensieve Zorgen en Spoedgevallenzorg in vergelijkend perspectief

WOORD VOORAF

In dit hoofdstuk geeft de visitatiecommissie in vergelijkend perspectief een overzicht van haar bevindingen over de bachelor-na-bacheloropleiding. De commissie besteedt bij de vergelijking vooral aandacht aan elementen die haar het meest in het oog gesprongen zijn of die zij belangrijk acht. Het is niet de bedoeling van de commissie om de individuele opleidingsrapporten in detail te herhalen.

Vooraleer over te gaan naar de facetgewijze vergelijking wil de commissie volgende elementen onder de aandacht brengen.

De bachelor-na-bacheloropleidingen worden in beperkte mate gefinancierd door de overheid (50%). Volgens de commissie speelt dit een rol in de kwaliteit van de opleiding. Vaak zijn de studieprogramma's, de studie- en studentenbegeleiding en het opleidingsteam aangewezen op de solidariteit binnen het departement en de hogeschool om de (voortgezette en specialiserende) opleidingen in te kunnen richten.

De beperkte financiering heeft tot gevolg dat de opleidingen met een zeer kleine groep vaste medewerkers werken. Een ruimere financiering zou er toe leiden dat men het lerarenkorps kan uitbreiden. De commissie is immers bezorgd over de verhouding docent-gastdocent die ze heeft vastgesteld in de verschillende opleidingen. De keuze voor tijdelijke en gastdocenten zorgt enerzijds voor de aanlevering van een gevarieerd aanbod aan expertise, maar toont tevens aan dat opleidingen moeite hebben om docenten met een vast statuut aan te werven. In een aantal opleidingen kan vastgesteld worden dat de omkadering voor deze gastdocenten te wensen over laat, in het bijzonder op het vlak van onderwijskundige ondersteuning. De commissie vindt dat gastdocenten zeker een meerwaarde vormen, maar er moet over gewaakt worden dat deze gastdocenten het gewenste niveau blijven garanderen.

De bachelor-na-bacheloropleidingen hanteren verschillende toelatingsvoorwaarden. Gezien de diversiteit van de instroom in heel wat opleidingen raadt de commissie de opleidingen aan om het instroombeleid te bewaken in functie van enerzijds de kwalificaties die de vooropleiding en de werkervaring van de instromende studenten met zich kunnen meebrengen en anderzijds de benodigde startcompetenties van de bachelor-na-bacheloropleidingen. Ook moeten de opleidingen er op letten dat de doelstellingen van de opleiding goed gedefinieerd en gecommuniceerd worden.

Kenmerkend voor de instroom van deze opleidingen is het hoog aantal werkstudenten. Dat heeft een invloed op de aanwezigheid van internationalisering in de opleidingen. Een aantal opleidingen ziet de meerwaarde van internationale studentenmobiliteit in, maar vraagt zich af hoe dat te rijmen is met het statuut van werkstudent, waarbij vaak meer flexibiliteit wordt vereist door de opleiding dan er kan geboden worden door de student. Vele opleidingen merken ook op dat weinig studenten vragende partij zijn in zake (internationale) studentenmobiliteit. De commissie is van oordeel dat dit geremedieerd kan worden door de doelstellingen en visie rond internationalisering scherp te stellen en hiervoor voluit te kiezen in de uitwerking van een individueel programma. De commissie ziet hier mogelijkheden om internationaliseringsactiviteiten te implementeren die geen uiterste flexibiliteit vragen van werkstudenten, zoals internationalisation at home-initiatieven of korte internationale studiebezoeken en/of congressen. De commissie stelde weliswaar een aantal van deze good practices vast en hoopt dat de overige opleidingen zich door deze voorbeelden laten inspireren. Ten slotte is de commissie van oordeel dat het wenselijk is dat de opleidingen samen met het werkveld nagaan wat de eventuele mogelijkheden zijn om ook werkstudenten een internationale ervaring te laten genieten.

Een aantal opleidingen kiezen ervoor om werkstudenten de mogelijkheid te geven om hun stage te volgen op de eigen werkplek. De commissie is hier geen voorstander van. Stage op de eigen werkplek is volgens de commissie een (begrijpelijke) gemakkelijksoplossing die vooral organisatorisch comfort betekent voor student, werkgever en instelling. Het elders opdoen van werkervaring heeft echter een aantoonbare meerwaarde voor de student in zijn professionele toerusting en ontwikkeling. De student krijgt immers de kans om andere aanpakken te verkennen. Bovendien draagt dit bij tot objectivering van de evaluatie van de werkzaamheden van de student. De commissie is van oordeel dat een stage op de eigen werkplek enkel kan mits een specifieke uitwerking en de noodzakelijke begeleiding, waarin vooral de opleiding een grote rol dient te spelen.

Ten slotte wil de commissie stilstaan bij de laagdrempelige cultuur die de bachelor-na-bacheloropleidingen volgens haar kenmerken. Deze cultuur bestaat zowel tussen het managementteam van de opleiding en het docentenkorps als tussen deze beide partijen en de studenten. De commissie vindt deze open cultuur een positief element in de bachelor-na-bacheloropleidingen maar waarschuwt voor de informele aanpak wat studie- en studentenbegeleiding betreft.

OPLEIDINGEN IN VERGELIJKEND PERSPECTIEF

ONDERWERP 1 DOELSTELLINGEN VAN DE OPLEIDING

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie

De commissie stelde vast dat het profiel dat de opleidingen opgesteld hebben overeenkomt met de decretale vereisten. De commissie trof overal een helder competentieprofiel aan. Verder zag ze dat de eindkwalificaties afgetoetst worden en dat de gedragsindicatoren gebaseerd zijn op de Dublin-descriptoren. De commissie waardeert de opleidingen die vanuit een duidelijke visie ervoor kiezen om zich te profileren en enkele accenten te leggen. Ze moedigt opleidingen die dat niet doen aan om duidelijke keuzes te maken in hun profilering.

De commissie betreurt het ontbreken van een internationale component in een aantal opleidingen. Ze vraagt om hier werk van te maken. De commissie beschouwt verder het aftoetsen van een competentieprofiel aan dat van andere opleidingen binnen de associatie, in Vlaanderen en in het buitenland als een duidelijke meerwaarde en vraagt opleidingen om dat voorbeeld te volgen. De commissie vraagt ten slotte ook dat de stakeholders, waaronder werkveld en studenten, voldoende betrokken worden via overleg of via adviesraden. Ook vraagt ze dat de communicatie van het competentieprofiel naar toekomstige en huidige studenten zo optimaal mogelijk verloopt.

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

De commissie stelde vast dat de domeinspecifieke eisen overal in orde waren. Tijdens haar bezoeken trof de commissie een drietal opleidingen aan die boven het gemiddelde uitstegen. Die opleidingen hielden rekening met de specifieke noden van de praktijk in het werkveld en legden een grote focus op competentiegericht leren, wat de commissie wist te waarderen. Volgens de commissie zijn de competenties geactualiseerd en in overeenstemming met de regelgeving, zoals enkele Koninklijke Besluiten en het Ministerieel Besluit betreffende de criteria voor de toekenning van de Bijzonder Beroepstitel van verpleegkundige gespecialiseerd in de Intensieve zorg en Spoedgevallen zorg. Verder dienden het Bijzonder beroepsprofiel van de verpleegkundige Intensieve zorg en spoedgevallen zorg en het opleidingsprofiel als basis van het competentieprofiel van de opleidingen.

De commissie stelde vast dat heel wat opleidingen rekening houden met het werkveld via een overlegplatform met beroepsorganisaties of aftoetsing bij het werkveld, maar spreekt toch haar voorkeur uit voor een geformaliseerd overleg, dat hier en daar ontbreekt. Niet alleen kan er uit overleg met de praktijk een rijkere opleiding voortkomen, maar ook door het volgen van internationale standaarden en benchmarking. De commissie waardeert de opleidingen die hier reeds volop mee bezig zijn en moedigt andere aan dat voorbeeld te volgen.

De commissie blijft het belangrijk vinden dat er duidelijke informatie omtrent het profiel en de ECTS-fiches naar studenten en andere stakeholders verstuurd wordt. Ze vraagt dat opleidingen hier blijvend aandacht aan besteden. Ook de gehanteerde competentiematrix mag volgens de commissie meer in de lessen aan bod komen.

ONDERWERP 2 PROGRAMMA

Facet 2.1 Realisatie doelstellingen

De commissie stelde vast dat de meerderheid van de opleidingen de doelstellingen adequaat vertaalt in het programma, hoewel dit niet overal systematisch gebeurt. De commissie acht het gebruik van een competentiematrix positief, aangezien het opleidingen in staat stelt om vooraf bepaalde competenties te koppelen aan bepaalde opleidingsmodules. Tegelijkertijd wil de commissie wel waarschuwen voor het te veelvuldig linken van competenties aan de modules. De commissie acht het onrealistisch dat in elke module het grootste deel van de competenties beoogd wordt.

De commissie stelde vast dat de procedure voor curriculumherziening duidelijk is op de meeste plaatsen. Een ad hoc herziening van het curriculum lijkt haar niet wenselijk, maar een goed uitgewerkt systeem van checks and balances en snelle bijsturing is dat des te meer.

Door de bestaande nationale wetgeving is het bijna onmogelijk voor studenten om stage te lopen in het buitenland, aangezien deze stageplaatsen niet erkend worden. De commissie betreurt dit en vindt dit een grote rem op vlak van internationalisering en beschouwt dit als een gemiste kans.

De commissie trof in de meeste instellingen een goede overlegcultuur tussen de opleiding en haar stakeholders aan. De betrokkenen gaven mee aan de commissie tevreden te zijn, aangezien zij met hun opmerkingen en verwachtingen terecht kunnen bij de opleiding en dat er ook rekening mee gehouden wordt. Desalniettemin wil de commissie het belang van een geformaliseerde betrokkenheid van de stakeholders, waaronder het werkveld, ook op vlak van doelstellingen en curriculumherzieningen. De gastdocenten, die frequent ingeschakeld worden in de opleiding, lijken volgens de commissie niet overal systematisch betrokken te zijn.

Op inhoudelijk vlak stelde de commissie vast de opleidingen gebalanceerde curricula uitgewerkt hadden, ook al zag ze dat een aantal opleidingen een evenwicht tussen de verschillende inhoudelijke onderdelen beter moet bewaken. Verder betreurt de commissie het feit dat er weinig keuzemogelijkheden aangeboden worden aan de studenten, zowel op vlak van vakken als op stagevlak. Het feit dat opleidingen flexibele trajecten uitgewerkt hebben kan dan weer de goedkeuring van de commissie wegdragen.

De commissie wenst tenslotte geen expliciete voorkeur uit te spreken over de splitsing van intensieve zorgen en spoedgevallenzorg. Ze vraagt dat de opleidingen een duidelijke keuze durven maken en de eventuele splitsing of integratie dan ook verankeren in een duidelijk geëxpliciteerde visie. De commissie vindt de wisselwerking tussen beide onderdelen een meerwaarde, en vraagt dat de balans dan ook bewaakt wordt in de opleidingen. Uiteindelijk dienen de behaalde competenties aan het einde van de rit dezelfde te zijn.

Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma

De commissie vond op één opleiding na de professionele gerichtheid adequaat. Een aantal opleidingen slaagden erin een goede mix van theorie en praktijk aan te bieden aan de studenten, door gebruik te maken van een casuïstieke benadering. Ze waardeert het wanneer opleidingen kennisverwerving in functie van de praktijk aanbieden en wanneer ingespeeld wordt op recente evoluties in het vakgebied. Het is duidelijk dat de praktijk- en vaardigheidslessen centraal staan bij de opleidingen, wat de commissie apprecieert. Ze is echter van oordeel dat alle competenties adequaat geoefend dienen te worden. Een ideale manier om de verwevenheid met de praktijk te benadrukken is door te werken met gastdocenten of docenten met werkervaring.

Inhoudelijk kon de commissie vaststellen dat er niet overal rekening gehouden wordt met de aspecten van prehospitala interventies. De commissie acht het opnemen van dat aspect in het programma bijzonder waardevol en moedigt opleidingen die dit nog niet aanbieden aan dat dan ook te doen. Verder vraagt de commissie de opleidingen die reeds prehospitala interventies aanbieden in het programma om hier waar mogelijk nog meer aandacht aan te besteden.

De commissie kon vaststellen dat er op meerdere plaatsen gekozen wordt voor een stage op de eigen werkplek. Ze begrijpt dat dit vaak door economische redenen verkozen wordt, maar ze betreurt het dat organisatorisch comfort verkozen wordt boven een maximaal leereffect. De commissie stelt dat een stage op de eigen werkplek mits een aantal strikte criteria kan aangeboden worden. Ten eerste vindt de commissie dat de stagebegeleiding door de opleiding zelf gegarandeerd moet worden, wat nu niet altijd het geval is. De notities van de werkgever en de student zijn in dat geval ontoereikend. Ten tweede vreest de commissie dat het aanbod en de variatie tijdens de stage te beperkt zijn voor de student in kwestie. Ten slotte lijkt het verschil tussen de individuele stage-ervaringen voor de commissie te groot. De commissie raadt de opleidingen aan om te kiezen voor een verplichte stage bij een andere werkgever en de stage op de eigen werkplek te beperken. Een goede samenwerking met het lokale werkveld kan in dat opzicht een must zijn, zolang de autonomie van de opleidingen gegarandeerd wordt.

Verder is de commissie van oordeel dat stagebegeleiding en -bezoek hier en daar geoptimaliseerd kan worden. Daarbij is het belangrijk dat de opleiding een duidelijke visie op de stage als leeromgeving ontwikkelt, dat de stage in functie van het profiel van de student georganiseerd wordt en dat er een geoptimaliseerd stageverslag gehanteerd wordt.

De commissie is van oordeel dat de link tussen het eindwerk en de stage belangrijk is. In het kader van maatschappelijke dienstverlening ziet de commissie, mits de noodzakelijke begeleiding, dat het eindwerk niet alleen een middel is om de persoonlijke leerdoelen na te streven, maar ook een

relevant eindwerk kan zijn dat bruikbaar is als eindproduct. Om dit te bereiken raadt de commissie een aantal opleidingen aan om een iets praktijkgerichtere aanpak te hanteren. De commissie respecteert de keuze om geen bachelorproef of eindwerk in te richten, maar acht een zekere vorm van synthese waarin alle competenties geïntegreerd zijn een minimumvereiste.

De commissie trof bij heel wat opleidingen extra professionaliseringsmogelijkheden aan. Zo zijn er bijscholings- en navormingsdagen, didactische bezoeken, trainingssessies extra muros, vormingsdagen voor alumni, workshops, opdrachten, i.s.m. externe partners, en dergelijke meer. De commissie moedigt dat aan, op voorwaarde dat ze een duidelijke meerwaarde hebben voor het curriculum.

De commissie hecht een bijzonder belang aan kwalitatief cursusmateriaal en trof dat ook in sterke mate aan bij de opleidingen. Ze merkte wel hier en daar een gebrek aan uniformiteit en correct refereren. De commissie beveelt een aantal opleidingen aan om de cursussen te actualiseren en moedigt alle opleidingen aan om dat frequent te doen. De commissie begrijpt het gebruik van PowerPointpresentaties en is van oordeel dat die ook een plaats hebben in de les, maar raadt het gebruik ervan als cursusmateriaal eerder af.

Facet 2.3 Samenhang

De commissie trof een duidelijke structuur en samenhang aan bij de opleidingen. Ze acht het evenwicht tussen het medische en het verpleegkundige aspect van de opleiding belangrijk en vraagt alle opleidingen om hier aandacht aan te besteden. Verder stelt de commissie vast dat er in een aantal opleidingen meer aandacht besteed moet worden aan het vermijden van mogelijke overlappingen in het programma. Ook vraagt de commissie om op te letten voor de volgtijdelijkheid in het programma, in het bijzonder in de flexibele trajecten die over twee jaar georganiseerd worden.

In het kader van de grote aantallen gastdocenten in tal van opleidingen wil de commissie benadrukken dat er voldoende afgestemd moet worden wordt tussen de gastdocenten onderling en tussen de gastdocenten en de vaste docenten. De commissie acht het belangrijk dat er consistentie en continuïteit is en vraagt een aantal opleidingen om hier meer aandacht aan te besteden. In dat opzicht schaaft de commissie zich achter het aanstellen van opleidingsonderdeelverantwoordelijken die een zekere coördinerende rol op zich nemen om de samenhang te bewaken.

De commissie acht het belangrijk dat de opleiding de input van studenten en werkveld ter harte neemt en de samenhang telkens laat terugkeren bij geformaliseerde overlegmomenten. De commissie waardeert immers de reeds geleverde inspanningen voor werkstudenten door een flexibel traject aan te bieden of aangepaste stage.

Facet 2.4 Studieomvang

De studieomvang voldoet aan de decretale vereisten.

Facet 2.5 Studietijd

De commissie kon vaststellen dat de studielast verschilt van opleiding tot opleiding, en in sommige opleidingen zelfs van student tot student. In het algemeen stelde de commissie vast dat de opleidingen studeerbaar zijn maar dat sommige een duidelijk zwaardere studielast met zich meebrengen, terwijl andere flirtten met de decretale ondergrens. De individuele verschillen tussen studenten kunnen vaak niet toegeschreven worden aan de opleidingen, aangezien de studielastperceptie vaak bepaald wordt door de sociale situatie en de combinatie van de opleiding met voltijds werk. De commissie toont hier begrip voor, maar vindt het wenselijk dat er voldoende aandacht gaat naar de situatie van werkstudenten en dat eventuele probleemsituaties verholpen worden door persoonlijk contact en het hanteren van flexibele trajecten.

De commissie stelt vast dat de meeste opleidingen kwalitatieve metingen uitvoeren door te werken met vragenlijsten en door het voeren van focusgesprekken. De commissie begrijpt dat kwantitatieve metingen gezien de omvang van de opleidingen meestal niet interessant zijn, en ze waardeert dan ook de aanvulling met de focusgesprekken. Desalniettemin wil de commissie opmerken dat een effectieve en efficiënte opvolging van de studietijdmetingen in dat geval primordiaal zijn. Cruciaal is ook dat de metingen voldoende frequent afgenomen worden, wat niet overal het geval is. Bij één opleiding in het bijzonder trof de commissie geen recente studietijdmetingen aan.

De meeste opleidingen kampen ook met een lage responsgraad. De commissie vraagt om dat te remediëren, gezien de beperkte omvang van de studentenpopulatie. De commissie waardeert het wanneer opleidingen op basis van studietijdmetingen waar nodig verbeteracties instellen om de studeerbaarheid van het programma op peil te houden. Waar er een afwijking bestaat tussen het aantal studiepunten en de werkelijke studietijd vraagt de commissie om beide beter op elkaar af te stemmen.

Facet 2.6 Afstemming vormgeving-inhoud

De commissie stelde vast dat op één uitzondering na alle opleidingen een didactisch concept hebben dat in lijn ligt met de doelstellingen en werkvormen hanteren die daarbij aansluiten. De opleidingen boden in het algemeen gevarieerde werkvormen aan, met theorie en praktijk zo evenwichtig mogelijk verweven met elkaar. De commissie moedigt deze variatie in de werkvormen aan en vraagt opleidingen om aandacht te blijven hebben voor interactieve hoorcolleges, afstandsonderwijs en vaardigheidsonderwijs.

De commissie wil haar appreciatie uitspreken voor de verschillende goed georganiseerde vormen van probleemgestuurd en geïntegreerd vaardigheidsonderwijs die ze gezien heeft. Ze juicht het gebruik van workshops, praktijkdagen, externe bezoeken en skillslabs toe. De commissie hecht een groot belang aan een casuïstieke benadering en aandacht voor de praktijk en vraagt opleidingen die hierin minder geëngageerd zijn om er actief tijd en materiaal in te investeren.

De commissie waardeert de duidelijke keuze voor en inbedding van de werkvormen in een heldere visie en didactisch concept die ze bij een aantal opleidingen is tegengekomen. Een duidelijke visie van de opleiding en een formeel didactisch beleid rond de leermiddelen ontbreekt op een aantal plaatsen en de commissie wil die opleidingen aanmoedigen om hier werk van te maken.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

De commissie kon vaststellen dat de meerderheid van de opleidingen een duidelijke visie en uitgewerkt toetsbeleid hanteert. De commissie waardeert de keuze voor een duidelijk competentiegericht toetsing en het hanteren van diverse toetsvormen op een degelijk niveau. De commissie kon bij een aantal opleidingen vaststellen dat de aandacht voor de (permanente) evaluatie van competenties of vaardigheden eerder beperkt was, wat ze vraagt te remediëren. Een aantal opleidingen kiest nog te vaak voor schriftelijke vragen en kennisgerichte vragen, ondanks de verschillende evaluatiemethodes die er bestaan. De commissie is van oordeel dat er voor het gebruik van open vragen duidelijke criteria gehanteerd moeten worden. De commissie vreest dat de keuze voor schriftelijke en kennisgerichte vragen gelinkt is aan het veelvuldig inschakelen van gastdocenten. De commissie vraagt de opleidingen om een gebalanceerde aanpak te hanteren en gebruik te maken van een toetsmatrix gekoppeld aan de competentiematrix. Daarbij aansluitend is de commissie tevens van oordeel dat een aantal opleidingen meer werk dienen te maken van transparantie naar de studenten toe wat de beoordelingscriteria betreft.

De commissie heeft vastgesteld dat bij een aantal opleidingen de evaluatie van vaardigheden zich enkel baseert op de vaardigheden die tijdens de stage worden toegepast. De commissie drukt haar bezorgdheid uit over het feit dat vaardigheidswerkshops of practica niet altijd worden geëvalueerd door de opleiding, zodat deze trainingen soms te vrijblijvend blijven voor de studenten. Ook voor de vaardigheidswerkshops en -trainingen zou de opleiding volgens de commissie objectieve criteria kunnen uitwerken. E-learning modules, waaraan onmiddellijk een evaluatie is gekoppeld, zouden hierbij eveneens een voorbeeld kunnen zijn.

Facet 2.8 Masterproef

Dit facet is niet van toepassing voor de bachelor-na-bacheloropleiding.

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden

De commissie kon vaststellen dat de bachelor-na-bacheloropleidingen zich in de eerste plaats focussen op de instroom uit de basisopleiding verpleegkunde en daar ook goed op aansluiten. Een aantal opleidingen laten een diverse instroom toe uit de opleidingen vroedkunde of bieden flexibele leertrajecten aan studenten uit andere opleidingen.

Verder is de commissie van oordeel dat een aantal opleidingen te weinig rekening houden met de verschillen tussen generatiestudenten en studenten met werkervaring. De commissie vraagt om voldoende aandacht te spenderen aan de vooropleiding van de studenten in kwestie en daar adequaat op in te spelen, door te kiezen voor een evenwichtige samenstelling van de groepen. Voor werkstudenten in het bijzonder waardeert de commissie het opstellen van flexibele leertrajecten en tweejarige programmatie om de combinatie werk-studeren te faciliteren.

De commissie vraagt ten slotte dat de alle studenten voldoende geïnformeerd worden over de EVC, EVK en andere vrijstellingsprocedures, wat niet altijd het geval is. Studenten hebben vaak nood aan duidelijke informatie over het instroomprofiel, welke competenties ze nodig hebben en wat de opleiding van hen verwacht. Het blijft daarin cruciaal dat de opleiding de rol van poortwachter op zich neemt wat de instroom betreft, en niet het werkveld.

ONDERWERP 3 INZET VAN HET PERSONEEL

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

De commissie kon vaststellen dat de kwaliteit van het personeel over de hele lijn voldoende is. Op heel wat plaatsen trof de commissie een consistent en enthousiast team aan dat de opleiding vooruit stuwt.

De opleidingen streven duidelijk naar een zo groot mogelijke expertise bij het personeel en maken daarvoor gebruik van gastlectoren, niet in het minst door de beperkte financiering die de opleidingen ontvangen. De commissie stelt vast dat heel wat opleidingen externe experts aantrekken als gastdocenten en daarom wil ze toch waarschuwen voor een aantal risico's. De commissie acht een gezond evenwicht tussen vaste, statutaire en gastdocenten cruciaal. De commissie merkt immers op dat gastdocenten immers niet overal over voldoende pedagogische kwaliteiten beschikken en dat opleidingen soms tekort schieten wat de ondersteuning van die gastdocenten betreft. Een zekere pedagogische professionalisering door het aanbieden van navorming, didactische ondersteuning en een goede opvolging komt het onderwijs enkel ten goede. De commissie vraagt dat de opleidingen rekening houden met deze aspecten bij het inschakelen van gastdocenten.

De meeste opleidingen slagen erin om naast een goed onthaalbeleid ook degelijke didactische ondersteuning aan te bieden aan het docentenkorps, net als een goed uitgebouwd professionaliseringsaanbod met nascholingen, workshops en dergelijke meer. De commissie betreurt echter dat er, ondanks het grote aanbod op heel wat plaatsen, vaak slechts een beperkt aantal docenten hiervan gebruik maakt. De commissie moedigt de opleidingen en docenten aan om het professionaliseringsaanbod en het gebruik ervan te optimaliseren.

De commissie trof een aantal opleidingen aan die bij de benoemingscriteria naast expertise ook aandacht besteden aan didactische kwalificaties, waarbij sommige zelfs een pedagogisch diploma eisen. Dat wil de commissie ten zeerste aanmoedigen. Opleidingen die resoluut kiezen voor een gelijke kansen- en diversiteitsbeleid, competentiegericht aanwerven en rekening houden met zowel kwalitatieve als kwantitatieve criteria kunnen volgens de commissie gerust als een voorbeeld beschouwd worden.

Cruciaal in het proces is een goede kwaliteitsbewaking door te werken met functionerings- en evaluatiegesprekken. De commissie kon met tevredenheid vaststellen dat de meerderheid van de opleidingen een duidelijk onderscheid maakte tussen de evaluatiegesprekken op basis van de docentenevaluaties en de functioneringsgesprekken. De commissie adviseert de opleidingen om beide evaluatievormen in te voeren. Ten slotte acht de commissie het belangrijk dat de opleidingen een transparant personeelsbeleid voeren en het personeel actief betrekken bij de opleidingscommissie, wat ze op verschillende plaatsen ook kon zien.

Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid

De commissie kon vaststellen dat de professionele gerichtheid van het personeel overal voldoende tot goed is. Ze trof bij de opleidingen personeel aan dat over het algemeen over relevante beroepservaring beschikt, een goede verbondenheid met het werkveld heeft en voldoende praktijkgericht is. Door te werken met gastdocenten zijn de opleidingen ook in staat om de actuele ontwikkelingen in het vakgebied op te volgen en mee te nemen in de opleiding. De commissie trof tot haar tevredenheid op diverse plaatsen een multidisciplinair team aan dat de balans tussen verpleegkundige en medische expertise in evenwicht weet te houden. De commissie vraagt opleidingen die een minder gebalanceerde aanpak hebben om dat evenwicht in de opleiding te herstellen.

De commissie was verheugd om te zien dat de grote meerderheid van de opleidingen over de opleidingsgrenzen heen kijkt en zowel met het werkveld, de associatiepartners en buitenlandse partners aan de slag gaat. De commissie waardeert de betrokkenheid en de bijdragen van het werkveld, maar blijft het belangrijk vinden voor de opleidingen dat ze hun onafhankelijkheid voldoende kunnen waarborgen. De commissie vond op enkele uitzonderingen na dat de opleidingen resoluut kiezen voor internationale contacten, hetzij via het organiseren van samenwerkingsverbanden en projecten, hetzij via docentenuitwisselingen en internationale ervaring. Dat een aantal opleidingen met de opgedane onderzoekservaring de opleiding verder uitbouwt, apprecieert de commissie ten zeerste.

Facet 3.3 Kwantiteit van het personeel

De commissie merkt op dat de taakbelasting van het personeel en de opleidingscoördinator in het bijzonder bij bijna alle opleidingen erg hoog ligt. De werkdruk dient volgens de commissie blijvend te worden bewaakt. Ze stelt vast dat heel wat opleidingen kiezen voor een uitgebreid gastdocentenkorps. Ook al is de commissie zoals eerder aangehaald van oordeel dat de opleidingen op die manier waardevolle expertise binnenbrengen in de opleiding wil ze toch waarschuwen voor de mogelijke risico's. Een groot aantal gastdocenten leidt tot een zekere fragmentatie van de opleiding en bemoeilijkt de opdracht van de opleidingscoördinator. De commissie beveelt aan

dat er een kwantitatief evenwicht gehanteerd wordt, aangezien het aantal gastdocenten een vertekend beeld kan wekken van de werkelijke belasting van het personeel.

De commissie vraagt de instellingen om voldoende aandacht te besteden aan de situatie en adequate omkadering en ondersteuning aan te bieden aan de opleidingen om de werkdruk binnen de perken te houden.

ONDERWERP 4 VOORZIENINGEN

Facet 4.1 Materiële voorzieningen

De commissie kon vaststellen dat de materiële voorzieningen van de opleidingen voldoende zijn. Hoewel ze op een aantal plaatsen een wat verouderde infrastructuur aantrof, vond ze elders goed uitgeruste, moderne infrastructuur, met studielandschappen, mediatheek, skillslabs en ruimte voor simulatieonderwijs. De meeste biblio- en mediatheken zijn voldoende uitgerust, al vond de commissie het te betreuren dat niet overal voldoende vakliteratuur of basiswerken te vinden waren. De commissie vraagt de opleidingen om dat te remediëren en op sommige plaatsen studenten aan te moedigen om meer gebruik te maken van de bibliotheek. De commissie kon verder vaststellen dat een aantal opleidingen sterk geïnvesteerd hebben in videomateriaal en ICT-ondersteuning, wat ze enkel wil aanmoedigen.

De commissie vraagt dat opleidingen voldoende praktijkmateriaal voorzien eigen aan de bachelor-na-bachelor. Op sommige plaatsen ontbreekt er vaak materiaal of is het onvolledig. Gezien het belang dat de commissie hecht aan vaardigheidsonderwijs adviseert zij de opleidingen om hier voldoende in te investeren.

Ten slotte vraagt de commissie aan een aantal hogescholen om te werken aan de toegankelijkheid van de gebouwen voor mensen met een functiebeperking.

Facet 4.2 Studentenvoorzieningen

De commissie kon vaststellen dat de opleidingen aansturen op een gezond evenwicht tussen zelfstandigheid en adequate begeleiding voor de studenten. De opleidingen bieden overal voldoende ondersteuning aan de studenten, wat vaak gefaciliteerd wordt door de heersende laagdrempeligheid en toegankelijkheid van de docenten. De commissie waardeert een uitgesproken aandacht voor informatieverstrekking aan de instroom, onder andere door het organiseren van een intakegesprek.

De commissie stelde een bereidheid vast om ondersteuning op maat aan te bieden aan de diverse studentenpopulatie, maar kon desalniettemin vaststellen dat op sommige plaatsen de ondersteuning van werkstudenten geoptimaliseerd kan worden. Binnen heel wat instellingen zijn er ruim voldoende faciliteiten aanwezig voor de studenten in de vorm van psychosociale, sociaal-economische, studie- en studietrajectbegeleiding.

Naast het informeren van de instroom en het begeleiden van de doorstroom stelde de commissie met tevredenheid vast dat er binnen een aantal opleidingen ook formele exitgesprekken georganiseerd worden. Studenten kunnen op een aantal plaatsen infomarkten en jobbeurzen bezoeken, wat de commissie waardeert. De commissie moedigt alle opleidingen aan om het voorbeeld van de formele exitgesprekken te volgen en een doordacht in-, door- en uitstroombeleid uit te bouwen.

ONDERWERP 5 INTERNE KWALITEITSZORG

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

De commissie trof in heel wat hogescholen een goed geïntegreerd kwaliteitszorgbeleid op alle niveaus aan, gestoeld op een uitgewerkte visie en beleid rond kwaliteit. Bij een geïntegreerde kwaliteitszorgwerking is het volgens de commissie des te belangrijker dat ook de leden van het personeel voldoende doordrongen zijn van kwaliteitszorg en er een zekere cultuur of attitude ontwikkeld wordt, die in een aantal opleidingen tot op heden ontbreekt.

De commissie moedigt het gebruiken van het EFQM-model aan en waardeert het gebruik van zowel formele als informele methoden, kwalitatieve en kwantitatieve methoden en kwaliteits-handboeken, mits die up to date zijn.

De commissie kon vaststellen dat er in heel wat opleidingen zowel top-down als bottom-up gewerkt wordt op vlak van kwaliteitszorg en dat de bevraging van de stakeholders daarin een centrale rol speelt. De commissie merkte in enkele gevallen een beperkte doelgroep op en vraagt een aantal opleidingen zowel met studenten, alumni, werkveld, docenten als stagementoren rekening te houden.

De commissie adviseert de opleidingen om waar nodig de lage responsgraad bij de bevragingen dichter op te volgen en te remediëren. Volgens de commissie kan het werken met een alternatief, zoals kwalitatieve bevragingen door middel van bijvoorbeeld een focusgesprek, een oplossing bieden. Verder vraagt de commissie om deze metingen ook frequent genoeg en vooral systematisch te organiseren. Zoals de commissie kon vaststellen leidt zo'n systematische aanpak immers tot het tot stand komen van jaarlijkse actieplannen en formele verbetercycli.

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

De commissie kon vaststellen dat het merendeel van de opleidingen werken met een PDCA-cyclus en dat er op basis van een systematisch kwaliteitszorgsysteem tot verbeteracties gekomen wordt.

Verbeteracties worden volgens de commissie in veel gevallen eerder ad hoc georganiseerd. De commissie vraagt dat opleidingen de ontvangen feedback telkens systematisch bespreken en dat bijsturingen ook structureel ingebed worden in het programma van de opleidingen. De commissie moedigt het gebruik van een degelijke kwaliteitscyclus met een tijdsplan en een jaaractieplan met prioriteiten aan, en vraagt dat dergelijke plannen duidelijk gecommuniceerd worden naar alle stakeholders. Ook is het noodzakelijk dat een goed uitgewerkt systeem op centraal niveau voldoende geïntegreerd wordt op opleidingsniveau.

Facet 5.3 Betrokkenheid van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

De commissie kon vaststellen dat de stakeholders voldoende betrokken worden bij de opleidingen. Op sommige plaatsen beperkt de betrokkenheid zich tot het departementaal niveau; de commissie vraagt om dit door te trekken naar het opleidingsniveau. De commissie acht het wenselijk dat elke opleiding werk maakt van een formeel overleg, zowel met studenten, werkveld als alumni en daarbij inzet op een wisselwerking van feedback. De commissie acht het formeel betrekken van de studenten via een studentenraad of specifiek overleg een absolute must voor de opleidingen.

Gezien de vaak voorkomende fragmentatie van het gastdocentenkorps, de beperkte opdrachten die zij opnemen binnen de opleiding en de professionele agenda's kon de commissie vaststellen dat de inspraak van deze doelgroep vaak moeilijk te organiseren is voor de opleidingen. Desalniettemin

wil de commissie aanraden dat de opleidingen het voorbeeld volgen van een frequent georganiseerde adviesraad, waarop ook alle gastdocenten hun input kunnen geven en betrokken worden bij de organisatie van de opleiding. De betrokkenheid van het werkveld wordt op sommige plaatsen gewaarborgd door de opleidingsadviesraad, maar een aantal opleidingen hebben geen geformaliseerd orgaan of consulteren het werkveld eerder informeel, wat de commissie betreurt.

De commissie kon vaststellen dat een aantal opleidingen een goed uitgewerkte alumniwerking hebben, maar zag dat niet overal. De commissie moedigt het uitnodigen van alumni op navormingsactiviteiten en dergelijke aan, maar vraagt aan de opleidingen om hen ook formeel te betrekken bij de opleiding, door onder andere overlegmomenten of bevestigingen te organiseren.

ONDERWERP 6 RESULTATEN

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

De commissie kon vaststellen dat de opleidingen voldoen aan de verwachtingen en dat het beoogde niveau gerealiseerd wordt in alle opleidingen. Zowel studenten, alumni als werkveld zijn over het algemeen tevreden over de opleidingen en het behaalde niveau. In een aantal gevallen is de commissie van oordeel dat de opleiding niet altijd een volledig zicht heeft op waar de afgestudeerden uiteindelijk terechtkomen.

Inhoudelijk vraagt de commissie dat enkele opleidingen spoedgevallenzorg meer in de verf zetten. Tegelijkertijd merkt ze ook op dat in een aantal opleidingen de studenten een uitgebreider praktijk aanbod verwachten, een vraag waar de commissie zich ook achter kan scharen.

De kwaliteit van de eindwerken verschilt van opleiding tot opleiding. Over het algemeen trof de commissie bachelorproeven aan van een goed niveau, die wetenschappelijk onderbouwd zijn en ook vaak als praktisch bruikbare instrumenten gehanteerd kunnen worden. Tegelijkertijd merkte de commissie op dat een aantal opleidingen te mild scoren op de papers. De commissie vraagt dat alle opleidingen de ontvangen eindwerken adequaat quoteren en zich niet laten overhalen door het werkveld om zwakke eindwerken geen onvoldoende te geven. De commissie kon vaststellen dat niet elke opleiding een bachelorproef verplicht, wat decretaal ook niet verplicht is. Waar een eindwerk ontbreekt, kiezen opleidingen hier en daar voor een stageverslag, maar daarover merkt de commissie op dat de kwaliteit van die papers in sommige opleidingen beter kan en dat in sommige gevallen het systeem best hervormd wordt. De commissie beschouwt de koppeling van het eindwerk en de stage als geïntegreerd eindproduct een good practice.

De commissie beveelt de opleidingen ten slotte aan om (verder) te investeren in studenten- en docentmobiliteit, alsook andere vormen van internationalisering zoals docentmobiliteit en Internationalisation@Home verder uit te werken binnen de opleidingen.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

De commissie kon vaststellen dat de opleidingen een hoog tot zeer hoog studierendement halen en dat de studieduur 1 tot maximaal 2 jaar bedraagt binnen het normtraject.

De commissie betreurt het ontbreken van een formele exit- en drop-outopvolging in een groot aantal opleidingen. Ze verkiest een geformaliseerde aanpak, gekoppeld aan een systematische analyse en opvolging van het studierendement.

VERGELIJKENDE TABEL

Intensieve Zorgen en Spoedgevallenzorg

De oordelen van de commissie op de zes onderwerpen en de daarbij horende facetten worden in een vergelijkende tabel weergegeven. De commissieleden hebben per facet een score op een vierpuntschaal (onvoldoende, voldoende, goed, excellent) en per onderwerp een score op een tweepuntschaal (onvoldoende, voldoende) weergegeven.

De toekenning van het oordeel slaat op het geheel van het facet en het onderwerp en is onderbouwd met argumenten. De oordelen moeten gelezen worden in samenhang met de tekst in de deelrapporten per instelling. Deze tabellen dienen dan ook met de nodige omzichtigheid te worden benaderd.

Verklaring van de scores op facetniveau

E	Excellent	De opleiding realiseert voor het facet een niveau waardoor deze zowel in Vlaanderen als internationaal als een voorbeeld van goede praktijk kan functioneren.
G	Goed	Het niveau van de opleiding stijgt voor het facet boven de basiskwaliteit uit.
V	Voldoende	De opleiding beantwoordt voor dit facet aan de basisstandaard of basisnorm voor respectievelijk een professionele bachelor, academische bachelor of master.
O	Onvoldoende	De opleiding presteert voor het facet beneden de gestelde verwachting en er is voor dit punt beleidsaandacht is.
NVT		Het facet is voor beoordeling van de opleiding niet van toepassing .
OK		Wordt vermeld bij het facet studieomvang indien de opleiding voldoet aan de decretale eisen omtrent de studieomvang.

Verklaring van de scores op onderwerpniveau

V	Voldoende	De visitatiecommissie geeft hiermee aan dat de opleiding op onderwerpniveau voldoet aan de basiskwaliteit.
O	Onvoldoende	De visitatiecommissie geeft hiermee aan dat de opleiding op onderwerpniveau niet voldoet aan de basiskwaliteit.

BNB Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg

	ARTESIS	HoGent	K.H.Kempen	KAHOSL	KATHO	KHBO	KHLeuven	Lessius M	PHL
Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding	V	V	V	V	V	V	V	V	V
facet 1.1 Niveaue en oriëntatie	G	V	V	V	V	V	G	G	V
facet 1.2 Domeinspecifieke eisen	V	G	V	V	V	V	E	G	V
Onderwerp 2 Programma	V	V	V	V	V	V	V	V	V
facet 2.1 Relatie doelstelling en inhoud	G	V	V	V	V	V	G	V	V
Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	V	V	O	V	V	G	E	V	V
facet 2.3 Samenhang	G	V	V	V	V	V	G	V	V
facet 2.4 Studieomvang	OK	OK	OK	OK	OK	OK	OK	OK	OK
facet 2.5 Studietijd	V	V	V	G	V	V	G	O	V
facet 2.6 Afstemming vormgeving en inhoud	V	V	V	O	V	V	E	V	G
facet 2.7 Beoordeling en toetsing	G	V	V	V	V	V	G	V	V
facet 2.8 Masterproef	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden	V	V	V	V	V	V	G	G	V
Onderwerp 3 Inzet van personeel	V	V	V	V	V	V	V	V	V
facet 3.1 Kwaliteit personeel	G	G	G	V	V	V	E	G	V
facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid	G	G	V	V	G	G	E	G	V
facet 3.3 Kwantiteit personeel	G	V	V	V	V	V	V	V	V
Onderwerp 4 Voorzieningen	V	V	V	V	V	V	V	V	V
facet 4.1 Materiële voorzieningen	V	V	G	V	G	G	E	V	V
facet 4.2 Studiebegeleiding	G	G	V	V	G	G	E	G	V
Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg	V	V	V	V	V	V	V	V	V
facet 5.1 Evaluatie resultaten	V	G	V	V	G	V	G	V	G
facet 5.2 Maatregelen tot verbetering	V	V	V	G	V	V	G	G	V
facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	V	V	V	V	V	V	E	V	G
Onderwerp 6 Resultaten	V	V	V	V	V	V	V	V	V
facet 6.1 Gerealiseerd niveau	V	V	V	V	V	G	G	V	G
facet 6.2 Onderwijsrendement	V	V	V	V	V	G	G	G	G

ARTESIS HOGESCHOOL ANTWERPEN

Algemene toelichting bij
de bachelor-na-bacheloropleiding
Intensieve zorg en spoedgevallenzorg aan
de Artesis Hogeschool Antwerpen.

De bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorg en spoedgevallenzorg wordt aangeboden aan de Artesis Hogeschool Antwerpen. De hogeschool biedt opleidingen aan in zeven departementen, namelijk de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten, het departement Bedrijfskunde, Lerarenopleiding en Sociaal werk, het departement Koninklijk Conservatorium, het departement Gezondheidszorg, het departement Industriële Wetenschappen en technologie, het departement Ontwerpwetenschappen en het departement Vertalers en tolken. In een tiental studiegebieden biedt de hogeschool zowel professionele bacheloropleidingen als academische bachelor- en masteropleidingen aan. De hogeschool kan hiervoor gebruikmaken van een aantal campussen die verspreid liggen over Antwerpen, Lier, Turnhout en Mechelen.

Samen met de Universiteit Antwerpen, de Plantijn Hogeschool, de Karel de Grote-Hogeschool en de Hogere Zeevaartschool vormt de Artesis Hogeschool Antwerpen de Associatie Universiteit en Hogescholen Antwerpen (AUHA). De hogeschool heette tot voor 2008 kortweg de Hogeschool Antwerpen. Een fusie met de Plantijn Hogeschool vormt een van de toekomstplannen van de hogeschool.

De opleiding Intensieve zorg en spoedgevallenzorg wordt ingericht in de campus J. De Boeckstraat in Merksem (Antwerpen) binnen het departement Gezondheidszorg. De opleiding werd in de jaren 1990 als voortgezette opleiding georganiseerd door de Artesis Hogeschool Antwerpen, in samenwerking met de Karel de Grote-Hogeschool Antwerpen en het OCMW Antwerpen. In 2004 werd de opleiding volledig door en in Artesis georganiseerd. Ten gevolge van de bamahervorming werd deze voortgezette opleiding sinds het academiejaar 2004–2005 omgevormd tot een bachelor-na-bacheloropleiding. De opleiding kende in het academiejaar 2009–2010 een doorstart, waarvan een vernieuwd concept en curriculum aan de basis lagen.

De hogeschool telt ongeveer 8500 studenten, van wie zowat 1400 studenten een opleiding volgen aan het departement Gezondheidszorg. In het academiejaar 2011–2012 volgen 72 studenten de opleiding Intensieve zorg en spoedgevallenzorg, wat een grote stijging betekent ten opzichte van voorbije jaren. De studenten kunnen het traject voltijds in één jaar of deeltijds, gespreid over meerdere jaren, afwerken.

ONDERWERP 1 DOELSTELLINGEN VAN DE OPLEIDING

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie van de professioneel gerichte bachelor

Beoordelingscriteria:

De opleidingsdoelstellingen zijn erop gericht de student te brengen tot:

- het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken, en een ingesteldheid tot levenslang leren;
- het beheersen van algemene beroepsgerichte competenties als teamgericht kunnen werken, oplossingsgericht kunnen werken in de zin van het zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk en het kunnen ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingsstrategieën, en het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk;
- het beheersen van beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Tijdens het visitatiebezoek heeft de commissie vastgesteld dat de opleiding een helder competentieprofiel heeft uitgewerkt op basis van twee prioritaire doelstellingen: (1) de opleiding is een specialiserend en verdiepend luik in de professionele context van intensieve zorg en spoedgevallenzorg, aansluitend bij het kwalificatieprofiel van de professioneel gerichte Bachelor in de Verpleegkunde, en (2) de opleiding streeft naar een maximale werkveldinbedding.

De commissie heeft het competentieprofiel van de opleiding, dat tien kerncompetenties bevat die op hun beurt verder onderverdeeld zijn in 25 deelcompetenties, bestudeerd. Verder heeft de opleiding per deelcompetentie een aantal gedragsindicatoren geformuleerd, waarvan de student op een verdiepend niveau blijkt dient te geven bij het voltooien van de opleiding. De opleiding hanteert haar competenties namelijk op vier niveaus (verkennend, analyserend, toepassend en verdiepend), waarbij de opleiding ervan uitgaat dat een student die de professioneel gerichte bacheloropleiding Verpleegkunde heeft voltooid, de gedragsindicatoren op het toepassende niveau beheerst.

De tien kerncompetenties die de opleiding hanteert, zijn:

- Respecteren: de verpleegkundige is in staat onbevooroordeeld de zorgvragen te waarderen. Hierbij wordt rekening gehouden met het waardepatroon van de zorgvrager en zijn omgeving.
- Realiseren: de verpleegkundige is in staat acties te ondernemen om een optimale gezondheid en welzijn van de zorgvrager te realiseren.
- Bijsturen: de verpleegkundige is in staat te reflecteren en de eigen inbreng te evalueren, teneinde de zorgverlening systematisch en verantwoord bij te sturen.
- Opbouwen: de verpleegkundige is in staat om de zorgverlening systematisch op te bouwen en te verantwoorden.
- Begeleiden: de verpleegkundige is in staat de zorgvrager te ondersteunen, teneinde een evenwichtige levenswijze na te streven.
- Waarderen: de verpleegkundige is in staat de diverse beroepsspecifieke bevoegdheden en de visie op zorg in een intra- en interprofessioneel team te herkennen en te waarderen, teneinde het samenwerken te optimaliseren.
- Communiceren: de verpleegkundige is in staat te communiceren binnen een intra- en interprofessioneel team, teneinde het samenwerken te optimaliseren.

- Coördineren: de verpleegkundige is in staat een coördinerende functie binnen een intra- en interprofessioneel team op te nemen.
- Belangen behartigen: de verpleegkundige is in staat de belangen van het cliëntsysteem binnen het intra- en interprofessioneel team te behartigen.
- Ondersteunen: de verpleegkundige is in staat nieuwe teamleden te ondersteunen, teneinde adequaat gedrag in een team te realiseren.

De commissie waardeert het dat de opleiding haar eindkwalificaties aftoetst. Deze eindkwalificaties stemmen overeen met de decretale competenties. De opleiding heeft een document uitgewerkt, waarbij het voor de commissie duidelijk werd dat de gedragsindicatoren gebaseerd zijn op en aansluiten bij de Dublindescriptoren. Verder heeft de opleiding het profiel van een verpleegkundige gehanteerd als bron. Volgens de commissie had de opleiding nog meer buitenlandse profielen zoals gekend in bijvoorbeeld Nederland of Engeland mogen gebruiken bij het opstellen van haar competentieprofiel. Ook is op inhoudelijk vlak de buitenlandse component in het competentieprofiel nu niet expliciet aanwezig. De opleiding zou meer ambitie mogen hebben om deze internationale component in de eindkwalificaties te integreren.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt de opleiding om een internationale component in te bedden in het competentieprofiel, en de evolutie op internationaal vlak op te volgen.

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

Beoordelingscriteria:

- De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in eindkwalificaties van de student) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, in geval van gereglementeerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake.
- Voor professioneel gerichte bacheloropleidingen zijn de eindkwalificaties getoetst bij het relevante beroepenveld.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Zoals in facet 1.1 beschreven, heeft de opleiding een visie en een helder competentieprofiel uitgewerkt dat een verdieping vormt ten aanzien van de basiscompetenties van de studenten met een bachelordiploma in de Verpleegkunde. De opleiding geeft aan dat het voor studenten die vlak na het behalen van hun bachelordiploma in de Verpleegkunde instromen in de bachelor-na-bacheloropleiding en die nog weinig of geen werkervaring hebben, moeilijker kan zijn om de competenties op het verdiepende niveau te realiseren. Hier moet de opleiding volgens de commissie meer rekening mee houden.

Zoals vermeld baseerde de opleiding zich voor het opstellen van haar competentieprofiel op de Dublindescriptoren en het profiel van een verpleegkundige. Verder kon de commissie uit de ingekeken documenten opmaken dat de opleiding haar eindkwalificaties heeft gesteund op het beroeps- en opleidingsprofiel van de verpleegkundige Intensieve Zorgen (INZO) uit 2001, dat is opgesteld door de werkgroep Overlegorgaan Aalst, waaraan alle Vlaamse hogescholen die een INZO-opleiding aanbieden, deelnemen. Dit beroeps- en opleidingsprofiel is goedgekeurd door de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR). De opleiding heeft tijdens de gesprekken aangegeven dat het niet evident is zich

in Vlaanderen of daarbuiten te profileren. De commissie erkent dat internationale benchmarking moeilijk is, omdat stage in het buitenland vaak niet wordt erkend, en de dualiteit van intensieve zorg en spoedgevallenzorg in de opleiding ook toedraagt tot een moeilijke profilering.

Wel heeft de commissie tijdens de gesprekken vernomen dat de opleiding zich wil profileren door de integratie van het Canmeds-model uit 2005, dat ontwikkeld werd in Canada en dat breed en internationaal erkend is bij gezondheidswerkers. De commissie kon dan ook met tevredenheid vaststellen dat dit model doorheen de opleiding doorleefd is en wordt gedragen. Het Canmeds-model stelt een zestal rollen voorop voor een verpleegkundige die volgens de rollen een (1) professional, (2) manager, (3) communicator, (4) student, (5) advocaat en (6) samenwerker is. De eindkwalificaties van de opleiding Intensieve zorg en spoedgevallenzorg zijn op deze rollen geënt en worden gehanteerd binnen twee competentiegebieden, namelijk (1) plannen, uitvoeren en coördineren van de zorg, op maat van de zorgvrager, en (2) intra- en interprofessioneel samenwerken. De commissie heeft tijdens het bezoek vernomen dat de opleiding er werk van heeft gemaakt om de gedragsindicatoren ook te koppelen aan de Canmeds-rollen. De opleiding is volop bezig om deze documenten af te werken. In het academiejaar 2012–2013 wordt van de studenten verwacht dat de studenten zich eveneens kunnen situeren binnen de Canmeds-rollen. Volgens de commissie kan de opleiding nog meer werk maken van het bekendmaken van deze validering van de opleiding.

De studenten en alumni lieten in hun gesprek met de commissie weten dat ze bekend zijn met de competenties en de gedragsindicatoren. Volgens de studenten staan deze in de cursussen in de studiefiches op de eerste pagina vermeld. Volgens de commissie kan de opleiding hier nog een tandje bijsteken door in de lessen nog meer aandacht te hebben voor het behandelen van de competentiematrix. De opleiding gaf zelf aan dat een meer transparante communicatie rond de gedragsindicatoren aan studenten een verbeteringstraject voor de opleiding is. Hetzelfde wil de commissie ook suggereren naar het werkveld toe. De vertegenwoordigers van het werkveld gaven tijdens het gesprek met de commissie aan dat zij niet betrokken waren bij het opstellen van de competentiematrix, maar dat zij er wel bekend mee zijn. Vooral de gedragsindicatoren zijn volgens hen een belangrijk aspect in de stage. Het werkveld ziet de gedragsindicatoren dan ook vermeld in stage-evaluatierapporten. Volgens de commissie zijn ook de leden van het onderwijzend personeel vertrouwd met de competentiematrix en de gedragsindicatoren.

De commissie heeft haar eigen domeinspecifiek referentiekader vergeleken met het opleidingsprofiel en is van mening dat de twee documenten goed overeenkomen.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie raadt de opleiding aan de profilering en validering van de opleiding nog meer bekend te maken.
- De commissie adviseert de opleiding om haar competentieprofiel en gedragsindicatoren nog meer bekend te maken aan haar stakeholders.

Oordeel over onderwerp 1, doelstellingen van de opleiding: [voldoende](#)

Op basis van de oordelen over:

facet 1.1	niveau en oriëntatie	goed
facet 1.2	domeinspecifieke eisen	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 2 PROGRAMMA

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordelingscriteria:

- Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties van de opleiding qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.
- De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.
- De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Uit de tijdens het bezoek ter beschikking gestelde documenten kon de commissie afleiden dat de opbouw van het programma vorm kreeg op basis van drie pijlers, namelijk de federale regelgeving met betrekking tot de bijzondere beroepstitel, het beroeps- en opleidingsprofiel van de verpleegkundige intensieve zorg en spoedgevallenzorg, opgesteld door de werkgroep Overlegorgaan Aalst, en de gedragsindicatoren en leerlijnen ontwikkeld door de opleiding. De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek de indruk gekregen dat de doelstellingen op een adequate manier vertaald zijn in een opleidingsprogramma. Daardoor kan de opleiding beschikken over een vrij gebalanceerd curriculum, met een goed evenwicht tussen het biomedische en het psychosociale aspect, en waarbij men streeft naar de integratie van theorie en praktijk. De commissie is verder van mening dat de competentieleerlijnen duidelijk aanwezig zijn. De commissie is tevreden dat de opleiding is nagegaan hoe de opleidingsonderdelen zich verhouden tot de gedragsindicatoren en tot de domeinen waaraan een aanvullende opleiding volgens het ministerieel besluit 19/04/2007 moet voldoen.

Volgens de opleiding kreeg het curriculum vorm, gestoeld op de bovenstaande drie pijlers, en worden meer algemene kennis, vaardigheden en attitudes verworven in afzonderlijke opleidingsonderdelen, die het professioneel functioneren ondersteunen. De opleiding bestaat uit 12 opleidingsonderdelen die ofwel in een voltijds traject (één jaar) of een deeltijds traject (twee jaar of langer) kunnen worden gevolgd. De studenten volgen een vijftal opleidingsonderdelen die de biomedische en verpleegkundige benadering van de patiënt vooropstellen, en dan met name de respiratoire patiënt, de cardiovasculaire patiënt, de patiënt met metabool falen, de traumapatiënt en de pediatrie patiënt. Verder volgen de studenten de opleidingsonderdelen CPR 1 en 2, waarbij aandacht wordt geschonken aan verplaatsingstechnieken, gespecialiseerde apparatuur en de bijhorende veiligheidsmaatregelen. De commissie vernam tijdens het bezoek dat de opleiding één opleidingsonderdeel CPR van 6 studiepunten plant, in plaats van twee afzonderlijke opleidingsonderdelen die op elkaar volgen. Hetzelfde geldt voor het opleidingsonderdeel Methodologie van het toegepast onderzoek, waarbij de opleiding de student voorbereidt op het afstudeerproject en dat op het moment van het bezoek nog uit twee op elkaar volgende opleidingsonderdelen bestond. Ook achterliggende kennis om als verpleegkundige te functioneren, wordt aangereikt in het opleidingsonderdeel Sociale en humane wetenschappen. Verder worden 30 studiepunten Klinisch onderwijs (stages en didactische bezoeken) voorzien, wat overeenkomt met 450 uur stage, zowel in de intensieve zorg als spoedgevallenzorg.

In het programma is geen ruimte voor keuzemogelijkheden voorzien, maar alle stakeholders met wie de commissie sprak, hebben dit niet als wens uitgesproken. Volgens hen is het nuttiger de

opleiding te organiseren zoals ze nu is, met een onderlinge afstemming tussen intensieve zorgen en spoedgevallenzorg. Verpleegkundigen werken volgens de stakeholders soms in de beide kritische diensten, maar zelfs indien dat niet het geval is, is het nuttig om achtergrondkennis te bezitten van de andere dienst. Indien intensieve zorg en spoedgevallenzorg gesplitst zouden worden, zou dat volgens de betrokkenen tot eenzijdig opleiden leiden.

De commissie is tevreden over de procedures van curriculumherziening die men in de opleiding hanteert. Ook het werkveld kon bevestigen dat het programma van de opleiding mee evolueert. Bij het herzien van het programma houdt de opleiding rekening met nieuwe ontwikkelingen, die de opleidingscoördinator in de opleidingscommissie op de agenda zet. Deze opleidingscommissie houdt verder rekening met de input van studenten en het werkveld bij het aanpassen van het programma. Studenten kunnen de verschillende opleidingsonderdelen via een schriftelijke bevraging evalueren. Zo gaven de alumni tijdens hun gesprek met de commissie aan dat enkele opleidingsonderdelen te medisch ingericht werden zonder ook de verpleegkundige kant te belichten. Er werd volgens de alumni rekening gehouden met hun opmerkingen hierover. Ook kan een focusgroep opgericht worden om wijzigingen in het curriculum te bespreken. Het werkveld heeft inspraak bij het opstellen van het curriculum via een systematische werkveldbevraging, de bijeenkomsten van de opleidingscommissie en de jaarlijkse resonantieraad. De commissie kon uit de gesprekken afleiden dat de opleiding beseft dat ze hiervoor nog inspanningen kan leveren. De opleiding heeft de wens uitgedrukt om de intensiteit van de overlegcultuur nog op te drijven. De commissie onderschrijft deze aanpak, zodat in het programma blijvend de ruimte wordt voorzien om nieuwe ontwikkelingen te introduceren.

De commissie is van mening dat internationalisering vooral in de opleiding aanwezig is onder de vorm van docentenuitwisseling (via een Erasmus Teacher Exchange-overeenkomst met de Hogeschool Utrecht), het gebruik van anderstalige bronnen en de kennis van internationale kaders, die de docenten in hun lessen doorgeven. De opleiding is er zich van bewust dat studentenmobiliteit een werkpunt is. Studentenmobiliteit wordt bemoeilijkt door het feit dat internationale stageplaatsen vaak niet erkend zijn, waardoor het voor studenten moeilijk is om de bijzondere beroepstitel van verpleegkundige INZO te behalen. De opleiding beschikt niet over een internationale partner in het kader van studentenmobiliteit. Tijdens de gesprekken vernam de commissie dat het evenwel niet onmogelijk is om in het buitenland stage te lopen wanneer een aantal uren stage in een erkende stageplaats nadien wordt ingehaald. Verder gaf de opleiding aan dat ze mee stapt in een project van internationalisation@home. De commissie moedigt de opleiding aan hier verdere inspanningen voor te leveren.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma

Beoordelingscriteria:

- Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroeps- of kunstpraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk, de kunstpraktijk en/of (toegepast) onderzoek.
- Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/de discipline.
- Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroeps- of artistieke vaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Tijdens de gesprekken heeft de commissie vernomen dat de meeste studenten die de opleiding volgen, werkstudenten zijn die naast hun studie een job uitoefenen. Door hun ervaring die ze al een aantal jaar hebben opgebouwd, kunnen deze studenten snel de vertaling maken van vaardigheden en theoretische zaken die aangereikt worden tijdens de opleiding naar hun eigen beroepspraktijk. Toch let de opleiding erop dat de opleiding ook haalbaar blijft voor studenten die rechtstreeks uit de initiële opleiding Verpleegkunde instromen, of op een andere dienst werkzaam zijn.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek vastgesteld dat de opleiding op verschillende manieren haar doelstelling om een maximale inbedding van het onderwijs in het professionele werkveld te bekomen, probeert te realiseren. De commissie is van oordeel dat de opleiding in de lessen vertrekt vanuit een casuïstische benadering, waarbij voldoende evenwicht te vinden is tussen het aanbod uit intensieve zorg en uit spoedgevallenzorg. Wel lieten de studenten met wie de commissie in gesprek ging, weten dat nog meer praktijk aanbod kan komen, vooral bij het aspect van spoedgevallenzorg. Dit komt volgens hen vooral in de stage aanbod, maar ook tijdens de lessen zouden zij nog meer voorbeelden kunnen appreciëren. Dit geldt eveneens voor vaardigheidstraining binnen de opleiding. Training van vaardigheden met speciale apparatuur, met een hoger risico of met specifieke omgevingsfactoren gebeurt op verplaatsing, wat de commissie positief vindt. De studenten waren van mening dat de frequentie van dergelijke vaardigheidstrainingen nog zou kunnen worden opgedreven. De commissie heeft wel meermaals vernomen dat studenten uit eigen initiatief tijdens pauzes of wanneer zij dat wensen, zelf kunnen gaan oefenen in de skills labs met materiaal uit de opleiding, zoals het gebruik van een defibrillator op een advanced life support-pop. De commissie heeft tijdens de gesprekken eveneens vernomen dat er verder bij de studenten meer vraag is naar het psychosociale aspect in de opleiding, en naar meer extra muros-werking, zoals skills-oefeningen, bevrijdingstechnieken en het meevolgen van een training tijdens de rampenplanoefening op verplaatsing.

Verder zorgt ook de samenstelling van het onderwijzende personeel ervoor dat studenten in contact komen met de beroepspraktijk. Door de betrokkenheid van lesgevers (artsen en verpleegkundigen) die actief zijn in het werkveld, wordt de inhoud van de opleidingsonderdelen volgens de commissie getoetst aan de actuele beroepspraktijk en is een interdisciplinair aspect aanwezig. Daarbij is de commissie van mening dat er duidelijke afstemming aanwezig is tussen lesgevers die enerzijds de medische insteek en anderzijds de verpleegkundige insteek verzorgen.

De commissie heeft tijdens het bezoek meer inzicht gekregen in het concept van stage en eindwerk. De commissie is tevreden dat de opleiding criteria hanteert voor stageplaatsen en mentoren. De opleiding houdt voorbereidingen met ziekenhuizen waarmee ze werkt, en maakt daar afspraken over de hoeveelheid studenten die stage zullen doen en op welke tijdstippen studenten aanwezig zullen zijn. De studenten leggen immers een omvangrijk stageparcours af van 450 uur (wat overeenkomt met 30 studiepunten). Deze uren zijn wettelijk vastgelegd binnen het kader van het behalen van de 'Bijzondere Beroepstitel Intensieve zorg en spoedgevallenzorg'. Daaronder zijn stages in zowel intensieve zorg (120 uur) als spoedgevallenzorg (120 uur), ziekenwagenstage (40 uur), MUG-stage (Mobiële Urgentiegroep – 80 uur) en een keuzestage van 40 uur inbegrepen. De commissie vindt het belangrijk dat de opleiding rekening houdt met de aspecten van prehospitala interventies, en waardeert het dat de opleiding dit in haar programma een plaats heeft gegeven. Volgens de commissie mag er nog uitgebreider aandacht aan worden geschonken in het programma.

De studenten stellen bij de aanvang van de stage hun stagedoelen op met wat ze willen bereiken en wat ze meer willen uitbouwen, en voeren op basis daarvan stageopdrachten uit. De commissie

is van mening dat de opleiding investeert in een gedegen stagebegeleiding. Docenten van de opleiding voeren minstens tweemaal een stagebezoek uit, waarbij een tussen- en eindevaluatie worden opgemaakt. De studenten konden deze aanpak beamen wanneer ze met de commissie in gesprek gingen. De studenten gaven aan dat zij duidelijk contactinformatie van hun stagebegeleiders hadden, en zij wisten wie aan te spreken bij eventuele vragen of problemen. Ook voorziet de opleiding een mentorendag, die recent is opgestart om de mentoren die de studenten mede begeleiden en beoordelen, wegwijs te maken in het onderwijsjargon dat in de opleiding en de stage wordt gehanteerd.

De commissie is van oordeel dat men het gebruik van stageverslagen nog dient te verbeteren. De stageverslagen waarmee de opleiding werkt, zijn PowerPointpresentaties. De commissie vindt echter dat PowerPointpresentaties niet helemaal geschikt zijn als medium voor het schrijven van een stageverslag door de student. De PowerPointpresentaties die de commissie heeft ingekeken, gaven eerder een opsomming van waarnemingen weer, waarbij het leggen van linken eerder ontbreekt. De opleiding erkent dat deze manier van werken niet optimaal is, en gaf aan dat het idee al geoperd werd om de stageverslagen als casussen op te nemen in de cursus van het opleidingsonderdeel CPR, dat vanaf academiejaar 2012–2013 niet meer opgesplitst zal zijn in twee delen.

De student legt voor tien uur op jaarbasis didactische bezoeken af. Tijdens de gesprekken gaf de opleiding aan dat het hier gaat om actieve lessen waarin studenten vaardigheden worden aangebracht, zoals het leggen van halskragen, het verwijderen van valhelmen of spalken. De studenten en alumni hebben in hun gesprek met de commissie de wens geuit dat deze lessen nog praktischer georganiseerd zouden worden dan nu het geval was. Ook vond de commissie de kwaliteit van de verslagen van deze didactische bezoeken niet altijd even goed. De opleiding is zich van dit probleem bewust en maakt plannen om dergelijke didactische bezoeken niet meer binnen de stages onder te brengen, maar in het opleidingsonderdeel CPR, waardoor een en ander zal veranderen. Zo zullen volgens de opleiding de gedragsindicatoren een andere waarde krijgen bij het afleggen van deze didactische bezoeken.

De studenten schrijven eveneens een afstudeerproject of eindwerk, waarbij ze zelf een onderwerp kunnen kiezen dat aansluit bij hun beroepspraktijk, en dat zo mogelijk onmiddellijk inzetbaar en bruikbaar is binnen het werkveld. De commissie merkt hierbij op dat studenten die rechtstreeks uit de initiële opleiding Verpleegkunde instromen, het soms moeilijk hebben een geschikt onderwerp te vinden. In dat geval kan ook de opleiding in overleg met het werkveld adequate onderwerpen aanbrengen.

De commissie is tevreden te vernemen dat de opleiding investeert in begeleidingsmogelijkheden voor het eindwerk. In het begin van het academiejaar ontvangen alle studenten informatie over het eindwerk en wat van hen wordt verwacht. Oudere studenten die een lange tijd geen eindwerk (meer) hebben geschreven, kunnen bijkomende informatie verkrijgen in verband met de wetenschappelijke onderbouwing en het gebruik van wetenschappelijke literatuur. Verder is de commissie positief over de tweemaandelijks contactmomenten die de opleiding voorziet voor verdere begeleiding van het eindwerk. De studenten houden een logboek bij om het verloop van hun eindwerk te schetsen, maar de commissie stelt zich bij het inkijken van enkele logboeken vragen bij de kwaliteit en de meerwaarde van dit document. De opleiding geeft aan dat ook dit een verbeteringstraject van de opleiding is. Het logboek zal in de toekomst verdwijnen.

De eindwerken worden op het einde van de opleiding door middel van een mondelinge presentatie toegelicht aan een jury. De opleiding zal vanaf volgend academiejaar de bruikbaarheid, het praktijkgehalte en de toepasbaarheid van de eindwerken trachten te verhogen door deze presentatie te vervangen door een presentatie aan de hand van een poster, die ook op de dienst waar de student werkt, kan dienen. Verder vraagt de commissie de opleiding te reflecteren over

het inbouwen van een nu nog ontbrekende link tussen het eindwerk en de stage, wat een meerwaarde zou betekenen voor de opleiding.

De commissie heeft de cursussen tijdens het visitatiebezoek ingekeken en is van mening dat het cursusmateriaal vrij actueel is. De opleiding streeft naar ge-update cursussen in plaats van handboeken, die snel voorbijgestreefd zijn. Wel heeft de commissie opgemerkt dat de uniformiteit in het studiemateriaal nog kan worden opgedreven. Zo vond de commissie ook nog veel PowerPointpresentaties. Ook is de commissie van oordeel dat de opleiding nog meer vakliteratuur zou mogen integreren in het cursusmateriaal en erop toezien dat referenties volledig zijn.

Wat maatschappelijke dienstverlening betreft, heeft de commissie vastgesteld dat de opleiding de samenwerking met het werkveld tracht te consolideren. Een van de manieren waarop dit gerealiseerd wordt, is dat de opleiding haar advanced life support-pop gratis ter beschikking stelt aan ziekenhuizen die voor hun personeel van de afdelingen Intensieve zorg of Spoedgevallenzorg bijkomende trainingen wensen. Tegen betaling kunnen ook private organisaties deze pop ontlenen. Verder wordt de competentie van levenslang leren gerealiseerd in de opleiding door het organiseren van twee bijscholingsdagen per jaar voor het werkveld en de alumni, en waaraan ook de studenten verplicht deelnemen. Dit initiatief ervaren alle stakeholders als positief. Sommige studenten krijgen eveneens de kans om daar hun eindwerk voor te stellen.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt de opleiding aan in de lessen meer praktijkvoorbeelden te integreren en meer vaardigheidstraining te bieden aan de studenten.
- De commissie vraagt de opleiding het gebruik van stageverslagen, logboek en de verslagen van de didactische bezoeken te herzien.

De opleiding moet waken over de uniformiteit van het cursusmateriaal.

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordelingscriterium:

- Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend opleidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is van mening dat de opleiding beschikt over een duidelijk, gestructureerd en samenhangend curriculum. Het programma bevat geen keuzetrajecten; alle studenten volgen hetzelfde programma. Daarbij voorziet de opleiding volgtijdelijkheid tussen de delen 1 en 2 van de opleidingsonderdelen Methodologie van toegepast onderzoek, CPR en Klinisch onderwijs (stages).

Volgens de commissie heeft de opleiding veel aandacht voor het evenwicht tussen het medische en het verpleegkundige aspect. Om dit evenwicht te bewaken, stelt de opleiding per opleidingsonderdeel een opleidingsonderdeelverantwoordelijke aan, die het personeel dat binnen zijn of haar opleidingsonderdeel lesgeeft, ondersteunt. Tijdens het gesprek met het onderwijzend personeel, heeft de commissie afgeleid dat het medische personeel het belang inziet van de verpleegkundige insteek en omgekeerd. Er is met andere woorden binnen een opleidingsonderdeel duidelijke afstemming tussen alle personeelsleden, die de samenhang van het programma bespreken in vergaderingen en informele ontmoetingsmomenten van de lesgevers. Tijdens het gesprek met

het onderwijzend personeel vernam de commissie dat sommige externe lesgevers ook de andere lessen van het opleidingsonderdeel waarvan zij een deel verzorgen, bijwonen om zo zicht te krijgen op de inhoud van het complete opleidingsonderdeel en overlapping te vermijden.

Ook loopt in de opleiding een verbeteringstraject dat zo veel mogelijk overlappings wegwerkt en fractionering tracht te voorkomen. Zo worden cursussen jaarlijks door de trajectbegeleider doorgeleefd. Dit wordt verder bewaakt door de opleidingsonderdeelverantwoordelijke, die cursussen naleest en vervolgens zijn of haar opleidingsonderdeel bespreekt met de andere docenten die lesgeven binnen dat opleidingsonderdeel. Een van de resultaten van een dergelijke aanpak is dat de opleiding besloten heeft om de twee delen van het opleidingsonderdeel CPR samen te voegen tot één opleidingsonderdeel, en ook binnen de inhoud van het opleidingsonderdeel te schuiven. Zo wil de opleiding de nu als stageverslagen gebruikte PowerPointpresentaties als casussen integreren in het opleidingsonderdeel CPR. Verder heeft de opleiding als plan de didactische bezoeken binnen dit opleidingsonderdeel onder te brengen.

Naast het werken met opleidingsonderdeelverantwoordelijken, die de samenhang in het programma en het regelmatige overleg tussen de lesgevers bewaken, betreft de opleiding ook de studenten, die jaarlijks bevestigd worden over de samenhang binnen het programma en tussen de verschillende opleidingsonderdelen. Daar kunnen problemen gesignaleerd worden en eventueel in focusgroepen worden besproken. Indien er problemen zijn, kunnen de betrokken docenten verbeteringstrajecten voorstellen en opstarten. Volgens de studenten die met de commissie in gesprek gingen, geeft de opleiding gehoor aan de signalen en opmerkingen die zij in de bevestigingen aangeven.

Naast de voltijdse en de deeltijdse modeltrajecten is er volgens de commissie een groot aantal mogelijkheden op vraag van de student. Zo is het voor de studenten mogelijk om, wanneer een student deeltijds de opleiding volgt, eerst alle theoretische opleidingsonderdelen op te nemen en pas daarna stage te lopen. Andere studenten kunnen die opleidingsonderdelen die men wenst in een jaar combineren, en in een volgend jaar de resterende opleidingsonderdelen en stage opnemen. De opleiding kan volgens de commissie deze toenemende flexibilisering aan.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.4 Studietoestand

Beoordelingscriterium:

- De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de studietoestand, bachelor-na-bachelor: ten minste 60 studiepunten

Oordeel van de visitatiecommissie: OK

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De bachelor-na-bacheloropleiding bestaat uit 1 studiejaar van 60 studiepunten voor het voltijdse traject. In het deeltijdse traject kunnen studenten deze 60 studiepunten in meerdere jaren opnemen. De opleiding voldoet hiermee aan de formele eisen met betrekking tot de minimale studietoestand van een bachelor-na-bacheloropleiding.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.5 Studietijd

Beoordelingscriteria:

- De werkelijke studietijd wordt getoetst en sluit aan bij de normen vastgesteld krachtens decreet.
- Het programma is studeerbaar doordat factoren die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren, zo veel mogelijk worden weggenomen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Tijdens de gesprekken met de commissie gaf de opleiding aan dat de hogeschool opteert voor het systeem van tijdschrijven om de studietijd en -last te meten. De opleiding vond echter dat deze meting niet objectief was en is hiervan afgestapt. In tegenstelling tot het tijdschrijven meet de opleiding de studielast met behulp van de jaarlijkse programma-evaluatie, die bij de studenten naar de perceptie van de studiebelasting van het totale programma peilt. Uit de ingekeken documenten heeft de commissie afgeleid dat de studenten geen overdreven of onvoldoende belasting ervaren. Wel gaven de studenten aan dat de combinatie van voltijds werken en het afwerken van de opleiding zwaar is. De studenten weten echter op voorhand dat dit het geval zal zijn. De commissie heeft uit de gesprekken afgeleid dat het programma evenwel studeerbaar is. De opleiding levert inspanningen om de data voor het indienen van opdrachten te spreiden, zodat studenten de kans hebben hun taken in een redelijke tijdsspanne af te werken. Zo tracht de opleiding piekbelasting te minimaliseren. Verder heeft de opleiding overleg gehad met het werkveld. Om voor de studenten en het werkveld een degelijke planning mogelijk te maken, werd het lesrooster verdeeld in volledige les- en stageweken. Tijdens het gesprek met de commissie konden de vertegenwoordigers van het werkveld bevestigen dat een dergelijke aanpak minder belastend werkt dan bijvoorbeeld twee lesdagen per week.

Verder kunnen de studenten per opleidingsonderdeel (OLOD) de studiebelasting aangeven in de opleidingsonderdeelevaluatie. De opleiding geeft aan de studenten de mogelijkheid om, wanneer zij een opleidingsonderdeel als zwaar evalueren, oorzaken aan te duiden, waardoor de opleiding zicht krijgt op studiebelemmerende factoren. In de ingekeken documenten kon de commissie afleiden dat in het academiejaar 2008–2009 zaken als onder andere de moeilijkheidsgraad, de hoeveelheid leerstof, de wijze van lesgeven, het studiemateriaal en de evaluatiecriteria ervoor zorgden dat studenten de belasting 'zwaar' toekenden aan enkele opleidingsonderdelen. De opleiding heeft inspanningen geleverd om rekening te houden met deze opmerkingen bij het uitwerken van haar programma in het daaropvolgende academiejaar. Zo werd de nadruk gelegd op de integratie van het medische en het verpleegkundige luik, en werden naast de hoorcolleges meer activerende colleges voorzien. De commissie merkt op dat de responsgraad van de bevraging laag was en kijkt samen met de opleiding uit naar de resultaten van de volgende bevraging, gezien de grote stijging van het aantal studenten in het academiejaar 2011–2012, wat op zijn beurt de responsgraad zou kunnen verhogen.

De commissie heeft vastgesteld dat de meeste opleidingsonderdelen overeenkomen met 3 studiepunten, en dus een vergelijkbare verhouding contacturen en zelfstudietijd bevatten. De helft van de studiepunten gaat naar stage. Volgens de opleiding komt het geheel overeen met een studiebelasting van 1585 uur, wat conform het decreet is. Daarvan zijn er 450 uur klinisch onderwijs (stage) en 272 uur theoretisch onderwijs. De commissie is van mening dat de opleiding de afstemming van de studiepunten in verhouding tot de studietijd kritisch moet blijven bekijken. De opleiding moet eveneens meer systematisch de studielast meten over de jaren heen,

om onderbouwde uitspraken te kunnen doen over de feitelijke studielast ten opzichte van de vooropgezette studielast.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie adviseert de opleiding blijvend aandacht te besteden aan de afstemming van de studiepunten in verhouding tot de studietijd.
- De commissie beveelt de opleiding aan om effectief en efficiënt de studietijdmetingen op te volgen, zodat gefundeerde uitspraken over de jaren heen kunnen worden gedaan.

Facet 2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Beoordelingscriteria:

- Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen.
- De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

In de documenten die de commissie heeft ingekeken, heeft de opleiding aangegeven dat zij, vertrekkende vanuit het onderwijsconcept van de Artesis Hogeschool Antwerpen, streeft naar een evenwicht tussen kennis en competentiegericht onderwijs. Het departement Gezondheidszorg en de opleiding kiezen daarbij bewust voor de integratie van een cognitieve en sociale visie op leren, waarbij een beroep werd gedaan op het bureau Kessels en Smit. Hun model op leren, 'Leren vanuit de praktijk en leren in de praktijk', werd in de opleiding geïntroduceerd. De commissie is van mening dat de opleiding beschikt over een duidelijk uitgeschreven didactisch concept dat het realiseren van de doelstellingen ondersteunt, en dat de opleiding het leren en de praktijkervaring op elkaar heeft afgestemd. De opleiding werkt vanuit de casuïstiek en heeft aandacht voor zowel de medische als verpleegkundige insteek in de cursussen. Verder zijn volgens de commissie ook de geslaagde samenwerking en overleg tussen het medisch georiënteerd personeel en de verpleegkundige lesgevers sterke punten van de opleiding. De commissie is wel van oordeel dat de opleiding nog meer aandacht zou kunnen hebben voor vraaggestuurd onderwijs. Hoewel de studenten zelf problemen uit hun praktijk naar de les kunnen meenemen, meent de commissie dat dit aspect nog meer aan bod zou mogen komen. Ook het aanbod van vaardigheidstraining zou men nog verder mogen uitbreiden.

De opleiding heeft een variatie aan werkvormen uitgewerkt om haar onderwijs te verzorgen. De gehanteerde werkvormen in de opleiding zijn hoorcolleges, activerende colleges, begeleide praktijk, zelfstudie, didactische bezoeken en casussen. De opleiding gaf aan dat ze zich bewust is van een aantal termen die niet accuraat werden gebruikt. Zo vermeldde de opleiding dat ze de term 'didactische bezoeken' wil veranderen, omdat die suggereert dat het om passieve bezoeken gaat, terwijl het eigenlijk om actieve lessen gaat. Ook krijgt de benaming 'portfolio' in deze opleiding een andere invulling. Portfolio's zijn in deze opleiding presentaties over hoe studenten hun eindwerk zullen aanpakken. De commissie onderschrijft de intentie van de opleiding om te reflecteren over deze termen en het niet-accurate gebruik ervan.

De commissie is positief over het feit dat de opleiding opteert voor regelmatig ge-update syllabi in plaats van handboeken die snel verouderd zijn. Bij het inkijken van het cursusmateriaal was de commissie van mening dat de inhoud dekkend was en weinig overlappings vertoonde. Wel moet de opleiding er volgens de commissie voor zorgen dat er niet te veel PowerPointpresentaties

in het cursusmateriaal staan. De commissie kon bij het inkijken van de documenten vaststellen dat het lesmateriaal beschikbaar wordt gesteld via de elektronische leeromgeving Blackboard. De studenten konden beamen dat het materiaal meestal tijdig beschikbaar is. Wanneer dat niet het geval is, gaat het in de meeste gevallen om materiaal dat op het laatste moment door de gastdocenten geactualiseerd wordt en de digitale leeromgeving te laat bereikt.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek vastgesteld dat de opleiding het leermateriaal systematisch inhoudelijk screent, en dit om overlappingen te vermijden en recente literatuurverwijzingen te incorporeren. Bovendien screent de trajectverantwoordelijke van de opleiding het cursusmateriaal voor het wordt gedrukt, waarbij aandacht wordt geschonken aan de aanwezigheid van de studiefiche, de inhoudsopgave en de referentielijst. Het niveau van de cursussen wordt bewaakt door de opleidingsonderdeelverantwoordelijken, en de lesgevers worden gestimuleerd om hun materiaal up-to-date te houden. Ook de studenten kunnen bij de opleidingsonderdeelevaluatie aangeven of ze al dan niet tevreden zijn met de kwaliteit van het cursusmateriaal. Bij het inkijken van de resultaten van de bevestigingen, stelde de commissie vast dat op dit vlak geen problemen werden gesignaleerd.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt aandacht voor het integreren van meer vraag- en casusgestuurd onderwijs.
- De commissie beveelt de opleiding aan blijvende aandacht te schenken aan het accuraat gebruik van termen zoals portfolio en didactisch bezoek.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordelingscriterium:

- Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat en voor studenten inzichtelijk getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Tijdens het visitatiebezoek is de commissie tot de conclusie gekomen dat de opleiding een krachtige visie op toetsbeleid heeft en dat die visie doorheen de opleiding wordt gedragen door de stakeholders, vooral de docenten. Volgens de commissie is competentiegerichte toetsing aanwezig in de opleiding.

In het departement Gezondheidszorg van de hogeschool werd in het academiejaar 2007–2008 door een departementale werkgroep een toetsbeleid ontwikkeld dat ook door de opleiding Intensieve zorg en spoedgevallenzorg wordt gedragen, en conform waarmee de studiefiches van de opleidingsonderdelen zijn opgesteld. De commissie is na het inkijken van het toetsbeleid van mening dat er uitdrukkelijke aandacht is voor competentiegerichte toetsen, variëren van toetsvormen, feedback en professionalisering van medewerkers. Zo kon de commissie vaststellen dat in het departement een interne onderwijsstudiedag over evalueren werd georganiseerd, waarop best practices werden uitgewisseld. De opleiding geeft aan dat wegens het grote aantal externe lesgevers de professionalisering nog bijkomende input nodig heeft. Wel heeft de commissie tijdens de gesprekken vernomen dat de medewerkers van de opleiding opgeleid worden om te leren werken met toetsmatrijzen. Ook de gastdocenten worden door middel van overleg met de opleidingsonderdeelverantwoordelijken in dit proces betrokken. De commissie heeft vastgesteld dat het opstellen van de toetsmatrijzen nog in zijn kinderschoenen staat, maar ziet beloftevolle

toekomstmogelijkheden en onderschrijft de intentie van de opleiding om de toetsmatrijzen verder uit te werken.

Het departement Gezondheidszorg en de opleiding hebben verschillende toetsvormen ter beschikking, waaronder kennistoetsen, voortgangstoetsen, casustoetsen, vaardigheidstoetsen, projectopdrachten, assessments, stage- en praktijkopdrachten, reflectieopdrachten, portfolio en de afstudeeropdracht. De commissie heeft vernomen dat de toetsvorm voor opleidingsonderdelen besproken wordt in een overleg tussen de externe lesgevers en de opleidingsonderdeelverantwoordelijken. De opleiding doet voldoende inspanningen om de externe lesgevers te ondersteunen bij het selecteren van de juiste toetsvorm. De opleidingscoördinator gaf aan de interne lesgevers persoonlijk te gaan ondersteunen in deze kwestie, zodat de vernieuwde studiefiches die de opleiding wil opstellen, in orde zijn tegen de aanvang van het academiejaar 2012-2013. De studenten gaven in hun gesprek met de commissie aan dat de toetsing op een correcte manier gebeurt. De examenroosters zijn volgens de studenten goed op voorhand gekend, en bij problemen kan men flexibel examens inhalen of verplaatsen, waarbij de opleiding erop moet letten dat er steeds duidelijke richtlijnen in verband met het verplaatsen van examens aanwezig blijven en deze modaliteiten duidelijk worden bekendgemaakt. De studenten weten echter bij wie ze terecht kunnen (ombudspersoon of trajectbegeleider) als er problemen zijn. Ook zijn ze tevreden over de feedback die ze bij geleverde testen kunnen ontvangen.

Volgens de commissie zijn de examenvragen op het niveau van een professioneel gerichte bachelor. De commissie heeft tijdens het inkijken van de examens gemerkt dat er een mix is tussen open en meerkeuzevragen, waarbij deze laatste de meerderheid lijken te uit te maken. De opleiding kan er volgens de commissie over waken dat het aandeel meerkeuzevragen niet te groot wordt en er voldoende aandacht blijft voor casuïstiek in de examens.

De commissie is positief over de toetsing van de stage. Tijdens het visitatiebezoek kon de commissie een uitgebreid en doordacht systeem inkijken waarmee de opleiding de stage-ervaringen van haar studenten toetst. De stages van de studenten worden getoetst door de mentor, eventueel de hoofdverpleegkundige van de dienst waarop studenten stage volgen, en de begeleidende lector vanuit de opleiding. De alumni van de opleiding die de mentorenopleiding volgden, waren enthousiast over deze mentorenopleiding en de bijhorende mentorendagen. De opleiding voorziet bij de beoordeling van de stage een stagedossier, dat wordt overlopen bij tussentijdse en eindevaluaties. Mentoren gaan onderling in overleg, omdat zij zich een beeld hebben kunnen vormen over de student die stage loopt. Ook de studenten houden dagevaluaties bij en beschikken over een vaardighedenlijst, waarop ze kunnen laten aanduiden welke stageopdrachten ze hebben uitgevoerd. De opleiding vraagt dat deze opdrachten de link leggen tussen de theorie en de praktijk, en dat studenten hun opdrachten onderbouwen met wetenschappelijk artikels. De opleiding heeft voor de toetsing van de stage verder een lijst opgesteld met 42 criteria (sleutelbegrippen) die gelinkt zijn aan de kerncompetenties, de gedragsindicatoren en vaardigheden waarover een student dient te beschikken. Bij de evaluatie gaan de betrokkenen na of en in welk stadium de student zich binnen deze criteria bevindt. De commissie was onder de indruk van deze uitgebreide lijst en meent dat de objectiviteit van deze aanpak wordt vergroot.

Ook voor de afstudeeropdracht kon de commissie vaststellen dat de opleiding duidelijke criteria heeft uitgeschreven voor de vorm en inhoud van het eindwerk, alsook voor de promotoren. Deze criteria worden aan de studenten toegelicht tijdens een hoorcollege en zijn beschikbaar op de digitale leeromgeving. De commissie kon vaststellen dat de toetsing van het eindwerk duidelijk was afgetoetst aan de vooropgestelde criteria. Voor de evaluatie van de eindwerken worden externe lezers ingeschakeld, wat de commissie positief vindt. De opleiding heeft volgens de commissie al inspanningen gedaan om de kwaliteit van de eindwerken te verbeteren. Zo loopt, zoals

aangehaald, een verbeteringstraject in de opleiding om het logboek dat studenten moeten bijhouden te laten verdwijnen, en om de twee opleidingsonderdelen Methodologie van toegepast onderzoek samen te voegen tot één opleidingsonderdeel dat over een volledig academiejaar loopt. Verder werkt de opleiding aan de volledige integratie van de gedragsindicatoren en de Canmeds-rollen in de evaluatiecriteria. De opleiding gaf aan dat deze aanpak naar voren was gekomen uit de reflectie met focusgroepen. Ook plant de opleiding de voorstelling van het eindwerk door middel van een PowerPointpresentatie te vervangen door het maken van een poster met bijhorende verdediging. Verder gaf de opleiding aan dat vanaf het academiejaar 2013–2014 plagiaat in de afstudeerprojecten duidelijker en sneller zal worden opgespoord en opgevolgd.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.8 Masterproef

Dit facet is niet van toepassing voor de bachelor-na-bacheloropleiding.

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden

Beoordelingscriteria:

- Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten Bachelor-na-bachelor: Bachelorgraad met (een) door het instellingsbestuur nader bepaalde kwalificatie(s), eventueel aangevuld met een onderzoek naar geschiktheid of bekwaamheid of een voorbereidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding hanteert de decretaal voorziene toelatingsvoorwaarden voor de bachelor-na-bacheloropleiding.

De opleiding heeft, gezien haar doelstelling om een verdieping en specialisatie te zijn van de initiële bacheloropleiding Verpleegkunde, als toelatingsvoorwaarde ingesteld dat studenten die houder zijn van een bachelordiploma Verpleegkunde de opleiding kunnen instromen. In haar zelfevaluatie rapport haalt de opleiding aan dat potentiële studenten die houder zijn van het bachelordiploma Vroedkunde eveneens toegelaten worden tot de opleiding, indien ze slagen voor een individueel voorbereidingsprogramma met een zelfstudiepakket. Tijdens het bezoek vernam de commissie dat houders van een diploma Vroedkunde de bachelor-na-bacheloropleiding echter alleen maar kunnen volgen als bijscholing, maar dat zij geen bachelordiploma kunnen halen en ook de bijzondere beroepstitel niet kunnen verkrijgen. De commissie vindt dat deze voorwaarden duidelijker gecommuniceerd zouden moeten worden, zodat er geen verwarring ontstaat.

Tijdens het bezoek en de gesprekken met de betrokkenen heeft de commissie afgeleid dat de opleiding zich vooral richt tot studenten die al enige werkervaring achter de rug hebben en die de opleiding deeltijds kunnen volgen in combinatie met een voltijdse job. Nochtans worden ook studenten die rechtstreeks instromen vanuit de initiële bacheloropleiding Verpleegkunde, tot de bachelor-na-bacheloropleiding toegelaten en kunnen zij de opleiding voltijds in één jaar afwerken. Volgens de commissie kunnen zij het soms moeilijker hebben om de vertaalslag te maken van de theoretische zaken die ze aangereikt krijgen naar de praktijk. De studenten gaven tijdens het gesprek met de commissie aan dat het eveneens niet eenvoudig is om als instromer zonder

werkervaring geschikte onderwerpen te selecteren voor het afstudeerproject. Het beter opvolgen van deze problematiek zou volgens de commissie de opleiding ten goede komen.

De opleiding heeft de herkomst, de leeftijd, het geslacht en de vooropleiding van haar studenten in kaart gebracht. De commissie heeft uit de ingekeken documenten afgeleid dat in het academiejaar 2011–2012 20 studenten de opleiding voltijds volgen; de anderen volgen de opleiding deeltijds (een vijftiental studenten) of via een persoonlijk deeltraject (35 studenten). De commissie is positief gestemd over het feit dat het curriculum flexibele leerwegen toelaat. Het EVK- en EVC-beleid van de hogeschool staat op punt. De opleiding heeft de afspraak gemaakt dat instromers met een masterdiploma vrijstelling verkrijgen voor hun afstudeerproject. De dossiers van de overige aanvragen tot vrijstelling worden situationeel bekeken.

De opleiding heeft in het academiejaar 2011–2012 een sterke toename van het aantal studenten gekend. Het studentenaantal dat in 2009–2010 was teruggelopen tot 12, is dit academiejaar opnieuw gestegen tot 72. Volgens de vertegenwoordigers van het werkveld met wie de commissie in gesprek ging, is dit te danken aan het vernieuwde curriculum, maar ook aan het feit dat de opleiding zich bij de doorstart is gaan voorstellen in de meeste ziekenhuizen van de streek. Ook voorziet de opleiding folders bij het begin van het academiejaar, die beschikbaar zijn in de ziekenhuizen.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt de opleiding om de toelatingsvoorwaarden, en in het bijzonder het niet behalen van de beroepstitel en het bachelordiploma voor houders van een bachelordiploma Vroedkunde, duidelijker te communiceren aan potentiële studenten.
- De opleiding moet het niveau van studenten die bij het instromen weinig of geen werkervaring hebben, blijvend bewaken.

Oordeel over onderwerp 2, programma: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 2.1	relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma	goed
facet 2.2	eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	voldoende
facet 2.3	samenhang van het programma	goed
facet 2.4	studieomvang	OK
facet 2.5	studietijd	voldoende
facet 2.6	afstemming tussen vormgeving en inhoud	voldoende
facet 2.7	beoordeling en toetsing	goed
facet 2.8	masterproef	niet van toepassing
facet 2.9	toelatingsvoorwaarden	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 3 INZET VAN HET PERSONEEL

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

Beoordelingscriterium:

- Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek gesprekken gevoerd met een enthousiast en betrokken team van personeelsleden dat op elkaar afgestemd is en waarbinnen een goede sfeer lijkt te heersen. Er is volgens de commissie een gezonde mix van statutaire docenten die meer onderwijskundig zijn aangelegd en gastdocenten die een sterke band hebben met de ontwikkelingen uit het werkveld. De statutaire personeelsleden (het kernteam) bewaken het didactisch concept en de kwaliteit van de opleiding, en ondersteunen de gastdocenten bij het uitwerken van cursusmateriaal of het opstellen van het toetsbeleid. De opleidingsonderdeelverantwoordelijken voeren gesprekken met de anderen betrokkenen binnen het opleidingsonderdeel en sturen bij waar nodig.

Uit de ter beschikking gestelde documenten en de gevoerde gesprekken heeft de commissie afgeleid dat de opleiding een duidelijk beleid van werving en selectie voert. Het aantrekken van nieuwe medewerkers wordt in de opleidingscommissie besproken. Wanneer een vacature voor de kerndocenten open verklaard wordt, oordeelt een selectiecommissie op basis van het cv en vragen die gesteld zijn aan de kandidaat. Deze vragen handelen over de visie op onderwijs, de nexus onderwijs-onderzoek, de ervaringen in het beroepsdomein, de pedagogische ervaring en het potentieel van het toekomstige personeelslid. Ook de gastdocenten worden aangetrokken omwille van hun cv en expertise. Over de begeleiding van nieuwe docenten heeft de commissie tijdens het bezoek geen klachten gehoord. Tijdens de gesprekken haalden de personeelsleden aan dat ze het personeelsbeleid van de opleiding een sterk punt vonden. De personeelsleden zijn immers gemotiveerd en krijgen veel inspraak.

De commissie heeft vernomen dat voor de statutaire personeelsleden functioneringsgesprekken zijn voorzien. Tijdens de gesprekken met de leden van het onderwijzend personeel lieten de gastdocenten weten dat er voor hen formeel gesproken geen functioneringsgesprekken bestaan, aangezien zij ook nog elders in het werkveld zijn tewerkgesteld. Wel gaven ze aan dat er in de opleidingscommissie wordt gepraat over de cursus, en dat zij feedback ontvangen van de resultaten van opleidingsonderdeelbevragingen die aan de studenten werden gericht.

De commissie is tevreden over het duidelijke professionaliseringsbeleid van de opleiding. Het professionaliseringsbeleid stelt voorop dat de statutaire docenten elk jaar twee vakinhoudelijke en twee onderwijskundige bijscholingsactiviteiten volgen. Bij de aanwerving van nieuwe docenten werd een verplicht professionaliseringsluik opgenomen om de didactische kwaliteiten van het statutaire personeel op te volgen. Deze professionalisering loopt in samenwerking met het Expertise Centrum Hoger Onderwijs (ECHO) van de Universiteit Antwerpen. Ook voor de gastdocenten is ruimte voor professionalisering voorzien. De gastdocenten gaven in het gesprek met de commissie aan dat er wegens tijdsgebrek niet altijd gebruik wordt gemaakt van deze mogelijkheid. De commissie wil de opleiding aanmoedigen dit aanmoedigingsbeleid voor de professiona-

lisering van de gastdocenten door te zetten. Ook de interne onderwijsdagen, waarop een thema wordt besproken (zoals de toetsing), vindt de commissie positief.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid

Beoordelingscriterium:

- Het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroeps- of kunstpraktijk.
- Bij de daartoe in aanmerking komende opleidingen dient daarenboven voldoende personeel te beschikken over kennis en inzicht in de desbetreffende beroeps- of kunstpraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is van mening dat het personeel van de opleiding goed in staat is een verbinding te leggen tussen de opleiding en de beroepspraktijk. Zo hebben alle docenten van het kernteam (een zevental mensen) beroepservaring, hetzij in de intensieve zorg, hetzij in de spoedgevallenzorg. Bij het inkijken van de documenten kon de commissie eveneens constateren dat na genoeg alle verpleegkundigen zelf de Bijzondere Beroepstitel in de Intensieve zorg en Spoedgevallenzorg hebben behaald. De gastdocenten zijn naast hun onderwijsopdracht in de opleiding nog steeds actief in het beroepenveld van intensieve zorg en spoedgevallenzorg, waardoor zij nieuwe inzichten gemakkelijk kunnen integreren in het onderwijs dat zij verzorgen. Deze expertise van de gastdocenten wordt gewaardeerd door de studenten, die in hun gesprek met de commissie aangeven dat het onderwijzen van vernieuwde inzichten en ontwikkelingen een sterk punt is.

Het is de commissie tijdens het visitatiebezoek opgevallen dat er wederzijdse afstemming is tussen de medische en verpleegkundige aspecten van de opleiding, en dat de docenten onderling hierover ook overleg plegen. Bovendien kon de commissie afleiden dat de gastdocenten die minder onderwijskundig geschoold zijn, duidelijk beseffen dat wanneer zij actief zijn in de opleiding, onderwijs eveneens tot hun corebusiness behoort. Dat de statutaire docenten de externe docenten in deze materie bijstaan, vindt de commissie dan ook een positief initiatief.

De commissie is van mening dat de hogeschool en het departement de professionalisering van gastdocenten faciliteren door hen voldoende professionaliseringsmogelijkheden aan te bieden. Zoals aangehaald is het wegens tijdsgebrek niet altijd mogelijk deze zo efficiënt mogelijk in te vullen. De commissie is tevreden over het professionaliseringsbeleid, dat twee vakinhoudelijke en twee onderwijskundige bijscholingen vooropstelt bij het statutaire personeel.

De opleiding heeft een afspraak voor docentenmobiliteit met de Hogeschool Utrecht in Nederland via een Erasmus Teacher Exchange. Enkele docenten van de opleiding gaven lessen in een module Kritische zorg in de opleiding Verpleegkunde in de Hogeschool Utrecht, en docenten van deze hogeschool kunnen ook in de opleiding Intensieve zorg en spoedgevallenzorg van de Artesis Hogeschool Antwerpen lesgeven. De commissie wil de opleiding aanmoedigen om de docentenmobiliteit nog te verhogen. De commissie is tevreden over de mogelijkheid voor docenten om een bedrijfsstage te lopen. Zo wordt aan de docenten de mogelijkheid gegeven om

in diverse ziekenhuizen een stageperiode te vervullen, waardoor zij up-to-date blijven inzake nieuwe medisch- verpleegkundige technieken. De Erasmusbedrijfsstage laat docenten toe om lessen te geven en te volgen in andere landen, waardoor zij hun competenties kunnen toetsen en verdiepen. De docenten die een bedrijfsstage hadden gelopen, lieten weten hier heel tevreden over te zijn.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 3.3 Kwantiteit personeel

Beoordelingscriterium:

- Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Bij het inkijken van de documenten heeft de commissie afgeleid dat de opleiding beschikt over een voldoende aantal personeelsleden om de opleiding in te richten. Alle medewerkers werken deeltijds voor de opleiding. Het statutaire personeel is voor 3,2 VTE vertegenwoordigd, de gastdocenten hebben een opdracht in de opleiding van 0,55 VTE. Samen zijn bijgevolg ongeveer 3,7 VTE beschikbaar.

De opleiding bestond bij het schrijven van het zelfevaluatierapport uit 19 leden van het onderwijzende personeel (vaste lectoren en gastlectoren). Daarnaast is ook een aantal gastlezers met een kleine opdracht in de opleiding actief. De commissie waardeert het dat het departement Gezondheidszorg geïnvesteerd heeft in extra personeel voor de begeleiding van studenten (stagebegeleiding, eindwerkbegeleiding...), toen de opleiding geconfronteerd werd met het stijgende aantal studenten. Daardoor geven de leden van het OP met wie de commissie in gesprek ging, aan dat de werkdruk aanvaardbaar is gebleven. Daarnaast beschikt de opleiding over een 17-tal medewerkers van het administratief-technisch personeel dat de opleiding ondersteunt. De commissie merkt op dat de taakbelasting van de opleidingscoördinator hoog ligt. Deze werkdruk dient volgens de commissie dan ook blijvend te worden bewaakt.

Volgens de commissie is de leeftijdscurve van het onderwijzend personeel redelijk in balans. De opleiding gaf in de gesprekken aan te anticiperen op het personeel dat in de komende jaren kan uitvloeien, waardoor de borging in de toekomst is verzekerd.

Tijdens de gesprekken met de commissie gaf de opleiding aan dat bij de doorstart van de opleiding in het academiejaar 2009–2010 ongeveer 70 lesgevers actief waren in de opleiding. De opleiding is zich, onder meer na het analyseren van resultaten uit studentenbevragingen, bewust geworden van het feit dat een dergelijk aantal lesgevers te gefractioneerd werkt. De opleiding heeft bijgevolg een evolutie gemaakt naar minder lesgevers die ook een aantal uren minder lesgeven, waardoor het geheel overzichtelijk blijft. De commissie vindt het positief dat de opleiding hier aandacht blijft aan schenken.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 3, inzet van het personeel: **voldoende**

Op basis van de oordelen over:

facet 3.1	kwaliteit personeel	goed
facet 3.2	eisen professionele gerichtheid	goed
facet 3.3	kwantiteit personeel	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 4 VOORZIENINGEN

Facet 4.1 Materiële voorzieningen

Beoordelingscriterium:

- De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Tijdens de rondleiding die de commissie heeft genoten in de gebouwen van de opleiding, namelijk op de campus Gezondheidszorg van de Artesis Hogeschool Antwerpen, die gevestigd is in de Van Aertselaerstraat in Merksem en de Jaak De Boeckstraat in Merksem, heeft de commissie vastgesteld dat de opleiding beschikt over iets oudere infrastructuur die wel goed is onderhouden. De commissie kon besluiten dat er een 'ziel' aanwezig was in het gebouw, en dat het gebruik van de gebouwen voor de opleidingen uit de gezondheidszorg erg herkenbaar is. Ook neemt de commissie notitie van de plannen van de hogeschool om tegen eind 2014 met alle professioneel gerichte opleidingen een volledig nieuwe campus te betrekken in Antwerpen-Noord.

In het departement zijn een auditorium met 120 zitplaatsen en verschillende grote, middelgrote en kleinere lokalen beschikbaar. De commissie heeft kunnen zien dat de lokalen zijn voorzien van de moderne audiovisuele en ICT-mogelijkheden. Ook zijn in de gebouwen liften en een hellend vlak aanwezig, waardoor ze vlot toegankelijk zijn voor personen met een functiebeperking. De campus is eveneens vlot toegankelijk met het openbaar vervoer.

Voor bepaalde onderwijsactiviteiten verplaatsen de studenten zich naar ziekenhuizen in de buurt. De opleiding beschikt ook over lokalen die specifiek worden ingericht voor het aanleren van praktische vaardigheden, of die bijvoorbeeld in het kader van de opleidingsonderdelen CPR technisch en didactisch materiaal bevatten. De commissie waardeert de aanwezigheid van dergelijk materiaal. In de gebouwen zijn vijf lokalen beschikbaar die zijn ingericht als ziekenhuis-kamers met alle nodige materiaal. Verder is de opleiding in het bezit van een ALS-pop (advanced life support) en andere poppen, zoals pediatrie poppen of babypoppen, die verschillende scenario's kunnen simuleren waarop de studenten moeten inspelen, zoals een defibrillatie of thoraxdrainage. De commissie is positief over de aanwezigheid van videocamera's in de skills labs. De opleiding toont interesse om zich in de toekomst meer te richten op het aanwenden van videoconferenties en teleclassing bij het geven van de lessen, wat volgens de opleiding nu nog te

weinig gebeurt. De commissie onderschrijft het potentieel van videoconferenties en moedigt de opleiding aan hier nog verder in te investeren. De commissie vraagt ook om de bezettingsgraad van de skills labs nog meer te intensifiëren.

De opleiding geeft aan dat externen materiaal kunnen lenen, en dat de opleiding ook contacten heeft met ziekenhuizen om materiaal van hen te gebruiken. De commissie meent dat de opleiding meer de band met de dienst Biotechniek van ziekenhuizen zou kunnen uitwerken om beschikbaar materiaal te verwerven. De commissie heeft immers vernomen dat de opleiding vragende partij is naar nog meer lokalen die ingericht zijn met apparatuur om de studenten meer en betere vaardigheidstrainingen aan te bieden. De commissie is tevreden te vernemen dat de opleiding een samenwerkingsverband heeft met de apotheek van het ZNA Jan Palfijnziekenhuis, waar medicijnen rechtstreeks kunnen worden aangekocht.

Volgens de studenten met wie de commissie een gesprek aanging, werkt de cursusdienst van de hogeschool goed. De studenten schrijven zich in en kunnen dan hun cursussen ontvangen. Deze komen volgens de studenten op tijd. Naast de gebouwen van de opleiding bevindt zich een woonzorgcentrum met een restaurant waarover het departement Gezondheidszorg voor de helft kan beschikken om de studenten van eetgelegenheid te voorzien. Op de campus zelf is er ook een ontspanningsruimte voor studenten, en kunnen de studenten gebruikmaken van automaten met drank en snacks.

Docenten hebben een keukenruimte en een werkruimte in oude internaatkamers. Daar kunnen ze werken of gesprekken voeren met studenten in het kader van persoonlijke begeleiding.

Volgens de commissie is de bibliotheek van de campus vlot toegankelijk. De bibliotheek is op werkdagen geopend van 8.30 tot 17.30 uur en één dag per week tot 18 uur. De studenten krijgen elk jaar een introductie in het gebruik van de bibliotheekfaciliteiten. Als lid van de Associatie Antwerpen kunnen studenten van de Artesis Hogeschool Antwerpen ook gratis werken ontlenen uit de andere bibliotheken van de Associatie. Via een VPN-netwerk kunnen ze de collecties uit de online catalogus ook thuis raadplegen. De commissie heeft eveneens voldoende ICT-mogelijkheden in de bibliotheek opgemerkt. Tijdens de rondleiding gaf de opleiding aan dat in 2011 een enquête was afgenomen over de bibliotheek. Uit de resultaten bleek dat men over het algemeen vrij tevreden was, en vooral over het personeel van de bibliotheek, de collectie en de openinguren. Een minpunt was het gebrek aan groepsruimte. De commissie meent dat dit probleem zal opgelost worden in de bibliotheek van de nieuwe campus, die eind 2014 in gebruik zal worden genomen. Wel is het voor de commissie niet steeds even duidelijk geworden of de studenten van de bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorg en spoedgevallenzorg voldoende gestimuleerd worden om gebruik te maken van de bibliotheekfaciliteiten. Volgens de commissie zou het bibliotheekgebruik nog meer geïntegreerd mogen worden in de opleiding.

Om cursussen of PowerPointpresentaties online te plaatsen, wordt voornamelijk gebruikgemaakt van de digitale leeromgeving Blackboard. De commissie waardeert het gebruik van Blackboard, maar heeft tijdens de gesprekken vernomen dat het voor studenten soms moeilijk is om in te loggen op Blackboard, of dat presentaties niet altijd op tijd beschikbaar zijn. De commissie meent dat een infosessie over of algemene introductie tot Blackboard een oplossing kan bieden. Eveneens kunnen (gast)docenten hieraan deelnemen, en moeten zij aangespoord worden hun presentaties tijdig beschikbaar te maken voor de betrokken studenten.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt de opleiding aan het gebruik van de bibliotheek beter te integreren in de opleiding.
- De commissie adviseert de opleiding om de studenten nog meer mogelijkheden te bieden om praktische vaardigheden te oefenen en het benutten van de skills labs nog te intensifiëren.

Facet 4.2 Studiebegeleiding

Beoordelingscriteria:

- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op de studievoortgang.
- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het departement Gezondheidszorg van de Artesis Hogeschool Antwerpen heeft een duidelijk uitgewerkt traject voor studieloopbaanbegeleiding uitgewerkt, waarin instroom-, doorstroom- en studiebegeleiding hun plaats vinden. Als instroombegeleiding geldt dat voor de opleiding brochures voorhanden zijn en dat de opleiding zich is gaan voorstellen bij ziekenhuizen uit de regio Antwerpen. Verder kunnen potentiële studenten met vragen terecht op de jaarlijkse opencampusdag of twee jaarlijkse infodagen.

De studenten krijgen bij aanvang van het academiejaar een onthaalpakket, en ontvangen op de introductiedag een inleiding in de werking van de bibliotheek en de ombudsdienst. Uit resultaten van een voorbije studentenbevraging was gebleken dat de ombudspersoon en de opleidingscoördinator van de opleiding Intensieve zorg en spoedgevallenzorg onvoldoende gekend waren bij de studenten. De commissie waardeert het dat de opleiding dit ter harte heeft genomen, en als verbeteringsactie de opleidingscoördinator en de ombudsdienst explicieter heeft voorgesteld aan de studenten. De commissie merkt hierbij op dat er een nood is aan duidelijkere profielen en afzonderlijke functie-inhouden van de ombudsdienst en de trajectverantwoordelijke in het kader van de onafhankelijkheid.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek vastgesteld dat de studenten van de bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorg en spoedgevallenzorg een beroep kunnen doen op alle begeleidingsfaciliteiten van het departement Gezondheidszorg van de Artesis Hogeschool Antwerpen. De commissie heeft echter ook moeten vaststellen dat de studenten niet vaak gebruikmaken van de begeleidingsmogelijkheden, omdat ze al een diploma gehaald hebben en minder nood hebben dan eerstejaarsstudenten aan de voorhanden zijnde begeleiding. De commissie heeft dan ook vastgesteld dat de eerstelijnsbegeleiding in de opleiding Intensieve zorg en spoedgevallenzorg vooral opgevangen wordt en in handen ligt van de docenten in de opleiding. Het is voor de studenten duidelijk wie het aanspreekpunt is van deze opleiding. De trajectbegeleider van de opleiding heeft hierin alleszins een belangrijke rol.

De studenten gaven in hun gesprek met de commissie aan dat ze het laagdrempelige contact met de docenten kunnen waarderen. De kleinschaligheid van de opleiding draagt hierbij toe. Door deze kleinschaligheid hebben de verantwoordelijken van de opleiding ook informeel zicht op de redenen van afhaken van studenten, hoewel de opleiding er geen systematisch onderzoek naar doet. Meestal gaat het om persoonlijke factoren, zoals een zwangerschap of werken in het buitenland.

De commissie heeft vastgesteld dat het EVK- en EVC-beleid van de hogeschool en het departement op punt staat. De studenten kunnen vrijstellingen aanvragen. Van de EVC-procedure wordt tot nog toe weinig gebruikgemaakt.

Studenten die met problemen worstelen, kunnen worden doorverwezen of uit eigen beweging stappen naar de dienst Sociale voorzieningen van de Artesis Hogeschool Antwerpen (SOVOHA) of Psynet, een samenwerking tussen de verschillende studentenbegeleiders en studentenpsychologen van de Associatie Universiteiten en Hogescholen Antwerpen. Binnen deze diensten worden psychologische, emotionele, sociale of financiële problemen behandeld.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 4, voorzieningen: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 4.1	materiële voorzieningen	voldoende
facet 4.2	studiebegeleiding	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 5 INTERNE KWALITEITSZORG

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordelingscriterium:

- De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft tijdens de gesprekken en uit de ter beschikking gestelde informatie afgeleid dat het kwaliteitsbeleid van de hogeschool ook zijn ingang vindt in de opleiding. Op hogeschoolniveau voert en organiseert een integrale kwaliteitszorgcommissie – bestaande uit de algemeen directeur, de directeur Onderwijs en onderzoek, de centrale kwaliteitszorgcoördinatoren, de departementshoofden en de departementale kwaliteitszorgmedewerkers – het kwaliteitsbeleid. Op departementaal niveau wordt het kwaliteitsbeleid bepaald door een departementale stuurgroep Integrale kwaliteitszorg, die ook jaarlijks een kwaliteitsactieplan opstelt. Ten slotte verzorgt de opleidingscoördinator de kwaliteitszorg binnen de opleiding. De opleiding gaf in de gesprekken met de commissie aan dat de opleidingscoördinator de opleiding vertegenwoordigt als afgevaardigde in alle departementale overlegorganen. De opleidingscoördinator bewaakt ook de opvolging van de verbeteringstrajecten, rapporteert deze aan de departementale stuurgroep en koppelt terug naar de opleiding. Volgens de commissie heeft deze vrij kleine opleiding toch een sterke visie rond kwaliteitszorg. Wel meent de commissie dat het kwaliteitshandboek dat de opleiding hanteert, dringend moet worden geüpdatet, aangezien het al van het jaar 2002 dateert.

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding de verbeteringstrajecten baseert op resultaten die uit metingen en focusgesprekken naar voren komen. De opleiding bevraagt haar stakeholders systematisch, en wil streefdoelen of -normen bereiken die de departementale stuurgroep

Kwaliteitszorg heeft vastgelegd. De metingen en het verwerken van de resultaten van de metingen gebeurt digitaal. De opleiding geeft aan dat een OP-lid van de opleiding Verpleegkunde de evaluaties van studenten klassikaal afneemt, wat de responsgraad moet verhogen. De commissie heeft immers geconstateerd dat de responsgraad bij kleine studentenaantallen vaak laag is, waardoor er twijfel ontstaat over de validiteit van de meetresultaten. Wel heeft de opleiding dit opgevangen door de organisatie van focusgesprekken, waarbij de trajectbegeleider van de opleiding in gesprek gaat met studenten en daar mogelijke pijnpunten kan aankaarten. De commissie waardeert ook de inzet van de opleiding om – gezien de stijging van de studentenaantallen in het academiejaar 2011–2012 – meer aandacht te schenken aan studentenbevragingen.

De bevragingen van studenten omvatten de volgende:

- 1) Een opleidingsonderdeelbevraging na elk semester (vóór het examen), waarbij studenten onder andere de communicatie over en de inhoud van een opleidingsonderdeel kunnen beoordelen, alsook de werkvormen, de bijdrage van de lesgevers binnen het opleidingsonderdeel, het cursusmateriaal, de samenhang, de studielast en de begeleiding. Ook zijn er open vragen voorzien, waarbij studenten positieve en negatieve aspecten van het opleidingsonderdeel verder kunnen toelichten. De commissie heeft uit de ingekeken documenten kunnen afleiden dat de studenten van deze mogelijkheid gebruikmaken om kritische opmerkingen te formuleren. Ook de opleiding gaf in de gesprekken met de commissie aan het belang van deze open vragen te erkennen.
- 2) Een jaarlijkse programmabevraging van de laatstejaarsstudenten waarin onderwerpen zoals de organisatie van en communicatie over het programma, de evaluatie en toetsing, en de begeleiding en feedback aan bod komen.
- 3) Eenmaal per jaar organiseert de opleiding een bevraging van de evaluatie (examens en permanente evaluatie). In open vragen kunnen studenten verdere opmerkingen formuleren in verband met geslaagde of problematische evaluaties en begeleiding.
- 4) Studenten kunnen eveneens via de focusgroepen opmerkingen doorgeven.

De alumni worden bevraagd over hun tewerkstellingsprofiel en het belang van de verworven competenties in een jaarlijkse enquête.

De opleiding bevraagt ook het werkveld schriftelijk over de inhoud en de organisatie van de opleiding. Tijdens de gesprekken heeft de commissie opgemerkt dat vooral mentoren en verpleegkundigen die betrokken zijn bij stagebegeleiding, bijscholingsmomenten of de eindwerkbegeleiding feedback geven. Tevens kan het werkveld opmerkingen formuleren tijdens de bijeenkomsten van de resonantieraad of de opleidingscommissie. Verder wordt vijfjaarlijks een competentiemeting van de afgestudeerden afgenomen bij het werkveld. Tijdens het gesprek met de commissie gaf de opleiding aan dat zij sneller dan vijfjaarlijks dergelijke competentiemetingen zouden willen uitvoeren. De commissie kan deze stelling onderschrijven.

Ten slotte bevraagt de opleiding de leden van het onderwijzend personeel niet schriftelijk, maar zij hebben wel steeds de mogelijkheid – zij het informeel – om bij contacten met de opleidingscoördinator van gedachten te wisselen over de opleiding.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie raadt de opleiding aan de responsgraad van de metingen, niet alleen van studenten maar ook van het werkveld en de alumni, blijvend in het oog te houden, teneinde de validiteit van de resultaten te garanderen.

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

Beoordelingscriterium:

- De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbeteringsmaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding hanteert het PDCA-systeem bij het uitwerken van haar verbeteringsacties. De commissie is tevreden te vernemen dat de opleiding het opstellen van haar verbeteringsacties baseert op de resultaten die bij de digitale metingen naar voren zijn gekomen. De resultaten van de vragenlijsten komen terecht bij de opleidingscoördinator, die deze bespreekt met de opleidingsonderdeelverantwoordelijken, die op hun beurt de andere lesgevers in hun opleidingsonderdeel op de hoogte brengen. De opgestelde verbeteringsacties worden teruggekoppeld naar de departementale onderwijsraad.

De opleiding ontwaart werkpunten uit de resultaten van de metingen wanneer 30 procent van de studenten een negatieve uitspraak doet over een item uit de bevraging, of wanneer bij schaalvragen (van één tot vier) de mediaan lager komt te liggen dan drie. Voor deze items heeft de opleiding bijzondere aandacht en wordt een verbeteringstraject opgesteld. De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek vernomen dat de opleiding voor bepaalde zaken die zij belangrijk vindt, verbeteringsacties op het getouw zet, ook wanneer de mediaan drie wordt bereikt, zoals voor de begeleiding van de eindwerken of het wegwerken van overlappingen in het programma. De commissie waardeert deze aanpak.

Uit de gevoerde gesprekken en de ingekeken documenten kon de commissie afleiden dat de opleiding verbeteringsacties heeft uitgevoerd of heeft lopen in verband met de cursussen, het wegwerken van overlappingen en fractionering in het programma, de evaluatie en het toetsbeleid, de didactische bezoeken, richtlijnen en criteria met betrekking tot het eindwerk, de ondersteuning binnen een opleidingsonderdeel door de opleidingsonderdeelverantwoordelijke en het verstevigen van de band met het werkveld. De commissie kon al enkele verbeteringstrajecten die afgevoerd waren, inkijken en moedigt de opleiding aan om de nog aan te pakken verbeteringsacties op dezelfde manier te behandelen. Blijvende aandacht schenken aan een tijdspad en het uitwerken van verbeteringsacties op korte, middellange en lange termijn zal de opleiding volgens de commissie ten goede komen. Uit de gesprekken heeft de commissie afgeleid dat prioritaire werkpunten van de opleiding de evaluatie en het toetsbeleid zijn. Zo wil de opleiding tegen het begin van het academiejaar 2012–2013 de koppeling maken van de gedragsindicatoren met de Canmeds-rollen en deze in de opleiding te borgen. Verder wil de opleiding verder werk maken van het implementeren van het toetsbeleid en het transparanter maken van de scores gebaseerd op de gedragsindicatoren. De commissie onderschrijft de intentie van de opleiding om hier prioritaire aandacht aan te besteden.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De opleiding moet blijvende aandacht schenken aan het tijdspad en de prioritering van haar verbeteringsacties.

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordelingscriterium:

- Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft tijdens het bezoek vastgesteld dat de opleiding haar stakeholders in voldoende mate betreft bij de opleiding en de kwaliteitszorg van de opleiding. De studenten zijn betrokken bij de opleiding door middel van bevestigingen en focusgesprekken. De betrokkenheid van studenten is groot omwille van de kleinschaligheid van de opleiding en de bereikbaarheid van het personeel, waardoor problemen vrijwel onmiddellijk kunnen worden gemeld en aangekaart. De studenten van de opleiding Intensieve zorg en spoedgevallenzorg kunnen deelnemen aan de studentenraad van de hogeschool. De studenten met wie de commissie in gesprek ging, bevestigden dat hen dit was gevraagd maar dat ze wegens tijdsgebrek niet deelnamen. Dit vindt de commissie jammer. De studenten gaven wel aan dat ze de laagdrempeligheid van het contact met de personeelsleden van de opleiding waardeerden en dat ze het gevoel kregen te worden gehoord.

Ook de alumni deelden deze mening en stelden dat zij voldoende mogelijkheden hadden om hun vragen en noden te melden, en dat ze de indruk hadden gehoord te worden. Alumni worden betrokken bij de opleiding, onder andere door middel van een bevestiging. Hoewel er geen systematische alumniwerking is, komen de afgestudeerden ook terug op de bij- en nascholingen die de opleiding organiseert en waaraan ook studenten deelnemen. Ook daardoor hebben zij inspraak en betrokkenheid. De commissie is van mening dat de opleiding toch meer kan investeren in een systematische vorm van alumniwerking.

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding het werkveld betreft door een bevestiging, en door zijn deelname aan de opleidingscommissie en de resonantieraad. Volgens de commissie kan de identiteit van de beide overlegstructuren nog iets duidelijker worden gesteld. De resonantieraad voor de opleiding Intensieve zorg en spoedgevallenzorg is dezelfde als de resonantieraad van de initiële opleiding Verpleegkunde. Volgens de commissie is een uitbreiding van de resonantieraad wenselijk in het kader van kwaliteitszorg. De vertegenwoordigers van het werkveld gaven in hun gesprek met de commissie aan dat de opleiding tijdens de vergaderingen van de opleidingscommissie vragen naar de noden van het werkveld met betrekking tot de opleiding en het programma van de opleiding. De vertegenwoordigers van het werkveld vonden dat ze voldoende inspraak kregen en dat duidelijk rekening werd gehouden met hun opmerkingen. Ze vonden het positief dat het departementshoofd van het departement Gezondheidszorg eveneens de vergaderingen van de opleidingscommissie bijwoont. Wel vindt de commissie het jammer dat het werkveld niet betrokken is geweest bij het opstellen van het zelfevaluatierapport.

Ook de leden van het onderwijzend personeel vonden dat er voldoende inspraak is. De gastdocenten komen soms samen om zaken te bespreken. Ook hier wordt het laagdrempelige contact met de opleidingscoördinator en de opleidingsonderdeelverantwoordelijken als sterk punt genoemd. De commissie is positief over de mogelijkheid tot overleg binnen het docententeam, en tussen de opleidingsonderdeelverantwoordelijken en de andere lesgevers binnen het opleidingsonderdeel in kwestie. De opleidingsonderdeelverantwoordelijken zijn overigens verantwoordelijk voor de terugkoppeling van verbeteringsacties naar studenten. De opleiding gaf tijdens de gesprekken

wel aan dat het soms moeilijk is om als student veranderingen te zien wanneer deze doorgevoerd zijn, omdat de student dan vaak al in het volgende academiejaar zit of afgestudeerd is.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De opleiding moet erover waken dat de vertegenwoordigers van het werkveld die deel uitmaken van de resonantieraad en de opleidingscommissie, voldoende breed zijn gekozen.

De commissie raadt de opleiding aan meer te investeren in een alumniwerking.

Oordeel over onderwerp 5, interne kwaliteitszorg: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 5.1	evaluatie resultaten	voldoende
facet 5.2	maatregelen tot verbetering	voldoende
facet 5.3	betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 6 RESULTATEN

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordelingscriterium:

- De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde competenties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft van de stakeholders van de opleiding met wie ze in gesprek ging, positieve geluiden gehoord over het gerealiseerd niveau van de opleiding. De lesgevers en de studenten zijn tevreden over deze opleiding. De studenten gaven in hun gesprek met de commissie aan dat ze zich bij het volgen van de studie meer zelfzeker voelen, dat ze meer autonoom kunnen werken en kritischer nadenken. Bovendien voelden ze zich klaar voor de instap in het werkveld, vooral dankzij de stage. Volgens de studenten is de theoretische kennis die ze aangereikt krijgen, een goede basis, hebben ze een goede begeleiding ontvangen en leren ze vooral veel bij op stage. Wel zouden nog meer vaardigheidstrainingen en praktijkervaring tijdens de lessen welkom zijn.

Het onderwijzend personeel liet de commissie weten dat ze het niveau van de opleiding hoog vond. Voor hen waren de Canmeds-rollen, die verdiepend werken, een sterk punt van de opleiding. Volgens hen is de opleiding in de laatste jaren gegroeid en beantwoordt ze aan de verwachtingen van de studenten. De commissie merkt hierbij op dat de positieve evolutie die zich in de opleiding heeft afgespeeld duidelijk waarneembaar is en hoopt dat de opleiding de ingeslagen weg verder kan bewandelen. Volgens de commissie is het zichtbaar dat de studenten de eind-

competenties in voldoende mate beheersen en dat de theoretische onderbouw eveneens voldoet. Wel meent de commissie dat de opleiding het niveau van de studenten die nog geen of weinig werkervaring hebben, meer moet bewaken.

Ook de alumni meldden in hun gesprek met de commissie dat ze tevreden zijn over de opleiding, dat de opleiding beantwoordde aan hun verwachtingen, dat ze een gevarieerde programma-inhoud hebben ontvangen en dat ze zich klaar voelden om te gaan werken. Wanneer de afgestudeerden nu terugkijken op de opleiding, merken ze duidelijke verschillen op. Wel vinden ook zij dat de opleiding nog meer mag investeren in vaardigheidstraining en praktijkgerichtheid.

De vertegenwoordigers van het werkveld die de commissie ontmoette, merken het verschil op tussen afgestudeerden die enkel de basisopleiding Verpleegkunde hebben afgewerkt en zij die ook de bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorg en spoedgevallenzorg hebben gevolgd. Volgens het werkveld is de begrippenkennis en theoretische achtergrond van de afgestudeerden hoger, hebben ze bruikbare attitudes, een grotere maturiteit en zijn ze sneller inzetbaar in het werkveld.

De opleiding geeft aan dat het bewijs dat de studenten alle gedragsindicatoren verworven hebben, geleverd wordt tijdens de stage en het eindwerk. De commissie is tevreden over het niveau van de stage, maar stelt wel dat de stageverslagen moeten hervormd worden, zoals vermeld in facet 2.2. De commissie heeft bij het inkijken van enkele eindwerken gemerkt dat de kwaliteit van de eindwerken soms wisselend is. Bij sommige eindwerken is er bijvoorbeeld meer aandacht naar de vormkenmerken gegaan en minder naar de inhoud. Ook zijn sommige eindwerken gericht op survey-onderzoek en minder op interventiegerichte onderwerpen. Het verwerken van de data uit surveys zou volgens de commissie meer professioneel mogen verlopen. De commissie heeft tijdens het bezoek wel vernomen dat de opleiding zich bewust is van het feit dat ze de eindwerken kritisch moet bekijken. De commissie stelt voor om normen op te stellen voor de eindwerken in congruentie met het aantal toebedeelde studiepunten, en ook aandacht te hebben voor de link tussen de stage en het eindwerk.

De commissie is tevreden over de docentenuitwisseling (via een Erasmus Teacher Exchange-overeenkomst met de Hogeschool Utrecht), het gebruik van anderstalige bronnen en de kennis van internationale kaders die de docenten in hun lessen doorgeven. Deze elementen kunnen wel nog geïntensifieerd worden binnen de opleiding. Eveneens mag men studentenmobiliteit, ook bijvoorbeeld korte studiebezoeken, meer aanmoedigen.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt de opleiding aan het niveau en de kwaliteit van het eindwerk blijvend te bewaken, en om een link te leggen tussen het eindwerk en de stage.
- De commissie beveelt de opleiding aan om verder te investeren in studenten- en docentenmobiliteit, alsook andere vormen van internationalisering verder uit te werken binnen de opleiding.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Beoordelingscriteria:

- Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen.
- Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vlaanderen heeft geen traditie in het verzamelen van slaagcijfers per studiegebied en/of opleiding over de jaren heen. Noch de evolutie over de jaren heen, noch de situatie per opleiding of studiegebied wordt opgevolgd. Daardoor kan de opleiding geen streefcijfers formuleren in vergelijking met relevante andere opleidingen.

De commissie heeft uit de ingekeken documenten afgeleid dat het onderwijsrendement op departementaal niveau wordt opgevolgd en bewaakt door de departementale werkgroep Resultaten. Deze werkgroep stelt streefcijfers voor het onderwijsrendement voorop en controleert of deze cijfers worden gehaald. Wanneer nodig worden verbeteringstrajecten geformuleerd. De opleiding merkte op dat er bij kleine studentenaantallen vaak twijfel is over de validiteit van de cijfergegevens en het verwerken ervan. Nu het studentenaantal in het academiejaar 2011-2012 voldoende gestegen is, toont de opleiding zich bereid om het onderwijsrendement meer nauwgezet op te volgen.

Het departement Gezondheidszorg van de Artesis Hogeschool Antwerpen heeft 100 procent als slaagpercentage per opleidingsonderdeel vooropgesteld. Tijdens de gesprekken met de opleiding werd het voor de commissie duidelijk dat de opleiding ervan uitgaat dat elke student kan slagen, en dat de opleiding haar studenten maximale kansen om te slagen wil bieden. 90 procent als slaagpercentage wordt gehanteerd als signaleringswaarde. Uit de ingekeken documenten kon de commissie afleiden dat deze drempel van 90 procent in bijna alle opleidingsonderdelen wordt gehaald.

De gemiddelde duur van de voltijdse basisopleiding bestaat uit twee semesters. Uit de ter beschikking gestelde documenten heeft de commissie kunnen afleiden dat bijna alle studenten die de opleiding voltijds volgen, de opleiding ook binnen twee semesters afwerken.

De opleiding krijgt informeel zicht op redenen van afhaken of niet-slagen, maar voert geen exitgesprekken met de betrokkenen. De kwaliteitszorgmedewerkers van de opleiding die met de commissie in gesprek gingen, vermeldden dat er een digitale vragenlijst beschikbaar is, maar dat de opleiding daar geen gebruik van maakt. In plaats daarvan worden de betrokkenen eerder informeel gecontacteerd. In het licht van het stijgende aantal studenten vindt de commissie het wenselijk dat de opleiding het voeren van exitgesprekken of het invullen van een vragenlijst overweegt.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt de opleiding aan om formeler om te gaan met afhakers en/of niet-geslaagden, en hen te betrekken bij exitgesprekken of exitbevragingen.

Oordeel over onderwerp 6, resultaten: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 6.1	gerealiseerd niveau	voldoende
facet 6.2	onderwijsrendement	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

GLBAAL OORDEEL

De visitatiecommissie baseerde haar oordeel en motivering op de volgende bronnen:

- het zelfevaluatierapport van de opleiding en de bijhorende bijlagen,
- de gevoerde gesprekken met de betrokkenen,
- de documenten ter inzage tijdens het bezoek,
- de opgevraagde documenten,
- de reactie van de opleiding op het opleidingsrapport.

De commissie heeft het zelfevaluatierapport ervaren als een duidelijk en toegankelijk werk-instrument. Wel konden sommige facetten nog meer uitgewerkt worden, zodat de diepgang in het rapport nog wordt versterkt. Doorheen het zelfevaluatierapport is er een duidelijke verwijzing naar de bijlagen die waardevol zijn. De commissie waardeert het dat elk hoofdstuk werd afgesloten met een sterkte-zwakteanalyse.

Op basis van de oordelen over:

onderwerp 1	doelstellingen van de opleiding	voldoende
onderwerp 2	programma	voldoende
onderwerp 3	inzet van personeel	voldoende
onderwerp 4	voorzieningen	voldoende
onderwerp 5	interne kwaliteitszorg	voldoende
onderwerp 6	resultaten	voldoende

is de commissie van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen in de opleiding aanwezig zijn.

OVERZICHTSTABEL VAN DE OORDELEN¹

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding	voldoende
Facet 1.1 Niveau en oriëntatie	goed
Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen	voldoende
Onderwerp 2 Programma	voldoende
Facet 2.1 Relatie doelstelling en inhoud	goed
Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	voldoende
Facet 2.3 Samenhang	goed
Facet 2.4 Studieomvang	OK
Facet 2.5 Studietijd	voldoende
Facet 2.6 Afstemming vormgeving en inhoud	voldoende
Facet 2.7 Beoordeling en toetsing	goed
Facet 2.8 Masterproef	niet van toepassing
Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden	voldoende
Onderwerp 3 Inzet van personeel	voldoende
Facet 3.1 Kwaliteit personeel	goed
Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid	goed
Facet 3.3 Kwantiteit personeel	goed
Onderwerp 4 Voorzieningen	voldoende
Facet 4.1 Materiële voorzieningen	voldoende
Facet 4.2 Studiebegeleiding	goed
Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg	voldoende
Facet 5.1 Evaluatie resultaten	voldoende
Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering	voldoende
Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	voldoende
Onderwerp 6 Resultaten	voldoende
Facet 6.1 Gerealiseerd niveau	voldoende
Facet 6.2 Onderwijsrendement	voldoende

De oordelen zijn van toepassing voor:

Artesis Artesis Hogeschool Antwerpen

IZSZ Intensieve zorg en spoedgevallenzorg

¹ Indien in de tabel één enkel oordeel vermeld staat, dan geldt dit oordeel voor alle afstudeerrichtingen, locaties en varianten die vermeld staan bij de betreffende opleiding. Indien één of meer afstudeerrichtingen/locaties/varianten een verschillende beoordeling hebben gekregen, dan zijn al deze oordelen opgenomen in de tabel.

HOGESCHOOL GENT

Algemene toelichting bij de bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg aan de Hogeschool Gent

De Hogeschool Gent kent een nieuwe structuur vanaf het academiejaar 2011–2012 met acht faculteiten en een interfacultair centrum, namelijk het Centrum voor Ondernemen. Deze reorganisatie werd in het academiejaar 2010–2011 voorbereid, opdat men kon inspelen op recente en toekomstige ontwikkelingen, zoals het realiseren van de HoGent-missie en visie op onderwijs, het clusteren van verwante opleidingen, het efficiënter werken door schaalvergroting, het voorbereiden van de integratie van de academische opleidingen in de universiteit, het nieuw accreditatiestelsel en het nieuwe systeem van integrale kwaliteitszorg, en de internationale profilering van de HoGent.

Het departement Gezondheidszorg Vesalius is nu samen met het departement Sociaal-agogisch werk en het departement Lerarenopleiding Ledeganck één faculteit: de faculteit Mens en welzijn. De banaba Zorgmanagement en banaba Intensieve zorg en spoedgevallenzorg maken deel uit van de faculteit Mens en welzijn, een van de drie faculteiten met professioneel gerichte bacheloropleidingen. Daarnaast bestaan er aan de Hogeschool Gent sinds 2010–2011 vier geassocieerde faculteiten met academische opleidingen en een School of Arts.

De bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg telde in het academiejaar 2010–2011 83 studenten.

ONDERWERP 1 DOELSTELLINGEN VAN DE OPLEIDING

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie van de professioneel gerichte bachelor

Beoordelingscriteria:

De opleidingsdoelstellingen zijn erop gericht de student te brengen tot:

- het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken, en een ingesteldheid tot levenslang leren;
- het beheersen van algemene beroepsgerichte competenties als teamgericht kunnen werken, oplossingsgericht kunnen werken in de zin van het zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk en het kunnen ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingsstrategieën, en het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk;
- het beheersen van beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het competentieprofiel bestaat uit zes rollen van de verpleegkundige waaraan 21 competenties werden gekoppeld. Zo onderscheidt men de volgende rollen: de verpleegkundige als persoon die handelt naar beroepsspecifieke situaties; de verpleegkundige als klinisch beoordelaar en zorgverlener, die professioneel verpleegkundige zorg op maat verleent; de verpleegkundige als organisator en coördinator van diverse aspecten van de zorg; de verpleegkundige als professional die een bijdrage tot het bevorderen van de kwaliteit van de verpleegkundige zorg levert; de verpleegkundige als lid van het team die intra- en interprofessioneel samenwerkt om de visie en de doelstellingen van de zorg te realiseren; en de verpleegkundige als lid van de samenleving die een rol vervult in de samenleving in functie van gezondheid en welzijn. De commissie is van oordeel dat het competentieprofiel en de uitwerking van de competenties in de matrix, waarin het niveau van beheersing is aangegeven, een helder beeld geven van de competenties die bij de studenten worden nagestreefd, en van het niveau waarop dit dient te gebeuren.

De commissie zag bovendien dat de opleiding de doelstellingen van het competentieprofiel heeft afgetoetst met het Structuurdecreet van 2003, en dat de competenties geënt zijn op de Dublin-descriptoren. De commissie waardeert dit alles.

De commissie apprecieert het ook dat het competentieprofiel en de domeinspecifieke eisen zowel op associatieniveau, als op nationaal en internationaal niveau werden gebenchmarkt. Zo situeert de opleiding zich op het niveau van 'nurse specialist', zoals omschreven door het ICN, Internationaal Council of Nurses. Het programma beantwoordt overigens ook aan de principes en aanbevelingen van The European Federation of Critical Care Nursing Association (EfCCNa). De commissie raadt de opleiding wel aan om de profilering duidelijker te communiceren aan toekomstige en huidige studenten. Zij stelde immers tijdens het visitatiebezoek vast dat de opleiding zich beter zou kunnen profileren naar de studenten.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie raadt de opleiding aan om de profilering duidelijker aan toekomstige en huidige studenten te communiceren.

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

Beoordelingscriteria:

- De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in eindkwalificaties van de student) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, in geval van gereglementeerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake.
- Voor professioneel gerichte bacheloropleidingen zijn de eindkwalificaties getoetst bij het relevante beroepenveld.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De domeinspecifieke competenties die vervat zijn in het competentieprofiel, zijn ontstaan dankzij een intensieve samenwerking in het Overlegplatform Beroepsorganisaties en Hogescholen Banaba Intensieve Zorgen en Spoedgevallenzorg (Overlegplatform), dat voor het eerst werd samengeroepen in 1999. De profielen die aan dit overleg ontsproten, werden gevalideerd door het werkveld en de Vlaamse Onderwijsraad op 12 juni 2001. Het Overlegplatform baseerde zich voor het beroeps- en opleidingsprofiel op de volgende bronnen: het ministerieel besluit van 16 april 1996 met de criteria voor het behalen van de 'Bijzondere Beroepstitel van Gegradueerd Verpleegkundige in de Intensieve zorg en Spoedgevallenzorg'; de Koninklijke Besluiten met de erkenningsnormen van de functies gespecialiseerde verpleegkundige spoedgevallendienst en intensieve zorg (27 april 1998) en MUG (mobiele urgentiegroep) (10 augustus 1998); het beroepsprofiel van de verpleegkundige, gepubliceerd door de Nationale Raad voor Verpleegkunde op 29 juni 1998; en de handleiding voor het schrijven van een beroeps- en opleidingsprofiel van de dienst voor Onderwijsontwikkeling van de VLOR. Daarnaast werden ook internationale beroepsprofielen en curricula van Zwitserland, Nederland, Frankrijk, de Verenigde Staten en Canada bestudeerd. De commissie waardeert het dat de domeinspecifieke eisen ook op internationaal niveau werden gebenchmarkt, en dat de opleiding op deze manier tegemoet wil komen aan internationale standaarden. De commissie vindt het positief dat het competentieprofiel en de domeinspecifieke eisen werden gevalideerd door de beroepsorganisaties VVIZV (Vlaamse Vereniging Intensieve Zorgen Verpleegkundigen) en VVVS (Vlaamse Vereniging Verpleegkundigen Spoedgevallenzorg). Op vraag van de beroepsorganisaties heeft het Overlegplatform overigens ook een vaardigheidslijst ontwikkeld. De commissie is van oordeel dat dit blijkt geeft van het belang dat de opleiding hecht aan een degelijke omschrijving en uitwerking van competentiegericht leren, en van de bereidheid om de opleiding af te stemmen op eisen en noden uit de praktijk. De commissie stelde eveneens vast dat de eindkwalificaties constant worden afgetoetst bij het beroepenveld en de beroepsverenigingen. De commissie waardeert deze continue kritische kijk.

De commissie zag dat het competentieprofiel aansluit bij het domeinspecifieke referentiekader van de commissie.

Uit de gesprekken kon de commissie afleiden dat zowel studenten, werkveld als lectoren op de hoogte zijn van de doelstellingen, en dit onder meer door de ECTS-fiches, de competentiegerichte stagen en het competentiegerichte onderwijs.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 1, doelstellingen van de opleiding: **voldoende**

Op basis van de oordelen over:

facet 1.1	niveau en oriëntatie	voldoende
facet 1.2	domeinspecifieke eisen	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 2 PROGRAMMA

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordelingscriteria:

- Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties van de opleiding qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.
- De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.
- De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het programma is geënt op het MB van 19 april 2007, dat vermeldt welke domeinen moeten worden behandeld in het theoretische gedeelte, dat minimaal 30 studiepunten omvat, en het praktijkgedeelte, dat ook 30 studiepunten moet vertegenwoordigen.

Het programma steunt op twee pijlers. Ten eerste werd ervoor gekozen om in elk vakgebied – zoals cardiologie, traumatologie en neurologie – zowel de medische, verpleegkundige als technische aspecten verdiepend te behandelen. Op die manier wil de opleiding alle elementen stapsgewijs aanbrenge(n) (zie ook facet 2.3). De commissie zag dat cardiologie (aangeboden in het opleidingsonderdeel 'Biomedische wetenschappen') de medische kennis aanbrengt, terwijl cardiologische verpleging uit het opleidingsonderdeel 'Verpleegkundige wetenschappen I' de verpleegkundige benadering van het medische toepast. De technische kant komt aan bod in hemodynamische apparatuur (opleidingsonderdeel 'Apparatuur en materiaal'). Tot slot worden de hoger vermelde onderwerpen geïntegreerd in de praktijklessen Spoedgevallen (opleidingsonderdeel 'Stage deel 1'). De tweede pijler waarrond het programma is opgebouwd, is deze van de integratie van theorie en praktijk. Concreet betekent dit dat de opleiding ervoor kiest om wekelijks hoorcolleges, practica en stage in combinatie aan te bieden. Aansluitend bij de hoorcolleges leren de studenten tijdens de praktijklessen praktijksituaties in te schatten. De commissie stelde vast dat de opleiding geen keuzemogelijkheden voorziet.

De commissie waardeert het dat de opleiding bij het uitdenken van het programma een competentieconcordantietabel hanteert die per opleidingsonderdeel het beheersingsniveau inzake kennis en vaardigheid gedetailleerd weergeeft. De commissie stelt zich wel de vraag of alle competenties op hetzelfde niveau kunnen worden bereikt.

De commissie vindt het positief dat de opleidingscoördinator, samen met de lectoren, jaarlijks de competenties op het niveau van de opleidingsonderdelen bijstuurt en hierbij rekening houdt met de opmerkingen van het werkveld. De commissie stelt het voorts ook op prijs dat de opleiding in het academiejaar 2012–2013 een curriculumscreening zal uitvoeren, en dit aan de hand van het curriculumscreeninginstrument dat op hogeschoolniveau werd ontwikkeld.

De commissie stelde vast dat alle competenties werden omgezet in het programma. Zij stelde vast dat het programma inhoudelijk als volledig kan worden beschouwd, maar vraagt de opleiding om meer aandacht te besteden aan patiëntveiligheid, safety en adverse events. Zij is wel van mening dat het programma een update mag ondergaan om snelle veranderingen in het werkveld te kunnen volgen. De techniciteit binnen intensieve zorgen en spoed verandert immers heel snel. Het uitgewerkte programma is als basis volledig, doch een aansluiting met de nieuwe technieken, protocols enzovoort is nodig. De commissie stelt zich namelijk de vraag of alle leerinhouden relevant zijn voor deze gespecialiseerde opleiding, vermits sommige al verworven dienen te zijn in de basisopleiding. Tijdens de gesprekken stelde de commissie overigens ook vast dat de studenten sommige opleidingsonderdelen als minder relevant percipieerden.

De commissie stelde vast dat de aanpassing van het studieprogramma of de wijziging van studiefiches volgens een vaste administratieve procedure verloopt. De opleidingscommissie dient in eerste instantie een voorlopig dossier in bij de departementsraad. Dit dossier bevat de beschrijving van de voorgestelde wijziging, motivatie en de gevolgen op het niveau van personeel, financiën en infrastructuur. Voor elk gewijzigd opleidingsonderdeel wordt een nieuwe studiefiche bijgevoegd. De voorzitter van de departementsraad bezorgt de directeur Onderwijs het formulier 'Aanvraag tot wijzigen studieprogramma'. De door de directie Onderwijs administratief goedgekeurde documenten worden voorgelegd aan de departementsraad. Na advies van de departementsraad wordt het volledige dossier overgemaakt aan de algemeen directeur, die in samenspraak met de directeur Onderwijs het dossier voorlegt aan het bestuurscollege, dat de uiteindelijke beslissingen neemt over de programmawijzigingen.

De internationale dimensie wordt in het programma aangebracht door het feit dat docenten internationaal onderzoek en literatuur hanteren in de lessen. Bovendien hebben vele lesgevers buitenlandse ervaring, die zij tijdens de lessen kunnen terugkoppelen naar de studenten.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt de opleiding om meer aandacht te besteden aan patiëntveiligheid, safety en adverse events.
- De commissie raadt de opleiding aan om het curriculum regelmatig te actualiseren in functie van ontwikkelingen binnen de sector.

Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma

Beoordelingscriteria:

- Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroeps- of kunstpraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk, de kunstpraktijk en/of (toegepast) onderzoek.
- Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/de discipline.
- Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroeps- of artistieke vaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is van oordeel dat de opleiding veel belang hecht aan de koppeling van theorie en praktijk, en waardeert dit. Tijdens de gesprekken met de studenten kwam dit ook naar voor. De commissie zag overigens een sterk verband met de beroepspraktijk en vindt dit positief. Dit is te danken aan het grote aandeel gastdocenten die actief zijn in het werkveld. De commissie apprecieert het onder andere dat extra muros-trainingssessies worden georganiseerd, zodat de studenten hun vaardigheden kunnen oefenen in een waarheidsgetrouwe omgeving. Daarnaast zag zij dat casuïstiek behoorlijk werd opgenomen in de lessen. De commissie stelde vast dat de opleiding eveneens de praktijkgerichtheid van de werkstudenten vooropstelt, en waardeert dit.

De commissie stelde vast dat de vakinhouden van de meeste opleidingsonderdelen up-to-date zijn. Zo wordt onder meer in het opleidingsonderdeel Toegepast wetenschappelijk onderzoek recente vakliteratuur besproken. De commissie vindt dat de aspecten van prehospitala interventies in het programma van de opleiding beperkt aan bod komen. Zij moedigt de opleiding aan om dit uitgebreider en als één geheel in haar programma op te nemen.

De professionele gerichtheid van het programma wordt vooral gegarandeerd door de stage. Bij een voltijdse opleiding (eenjarig) dient de student 450 uren stage te lopen, opgedeeld in twee stages. Een deeltijdse opleiding (tweejarig) omvat 450 uren stage, opgedeeld in twee stages, die over twee jaren worden verdeeld. De stage kan opgesplitst worden over verschillende afdelingen. De student kan zelf een stageplaats kiezen. Ook een stage op de eigen afdeling behoort tot de mogelijkheden. De opleidingscoördinator houdt bij de toekenning van de stage zo veel mogelijk rekening met de wensen van de student. Studenten krijgen klassikaal uitleg over het concept van de stage. Daarnaast kunnen zij ook alle richtlijnen terugvinden in de stagegids en op de elektronische leeromgeving.

De begeleiding op de stageplaats gebeurt door een toegewezen stagementor. Daarnaast is er eveneens stagesupervisie vanuit de school om de student te coachen doorheen zijn leerproces. Deze coaching bestaat uit een aantal contactmomenten, waarop onder meer de stagedoelstellingen, de vorderingen in het leerproces, de zelfreflectiemethodiek en de evaluaties worden besproken. De commissie stelde echter vast dat de doelstellingen en richtlijnen van de stageopdrachten onduidelijk zijn. Zij vraagt de opleiding om hieraan te werken. De commissie beveelt de opleiding aan om de competentieverwerving en de leermogelijkheden bij stages op de eigen werkplek verder te onderzoeken, en om de objectiviteit van de begeleiding en de beoordeling meer te waarborgen.

De commissie zag dat de opleiding er doelbewust voor kiest om geen bachelorproef in te richten. Zij zag dat de opleiding ervoor kiest om de studenten papers te laten schrijven. De commissie mist echter wel de synthese en de integratie van de competenties, en vraagt om deze beter uit te werken.

Tijdens het inkijken van het cursusmateriaal zag de commissie dat heel wat cursusmateriaal uit PowerPointpresentaties bestaat, en vraagt de opleiding om de studenten ook uitgeschreven teksten te bezorgen. Bovendien varieerde de kwaliteit van het aangeboden cursusmateriaal. Daarnaast stelde de commissie tijdens de gesprekken vast dat het cursusmateriaal niet altijd tijdig beschikbaar werd gesteld. Zij vraagt de opleiding om hier in de toekomst over te waken. De commissie is ook van oordeel dat een uniforme lay-out en update van het cursusmateriaal wenselijk zijn. Hoewel recente vakliteratuur wordt besproken, stelde de commissie vast dat de opleiding meer aandacht mag besteden aan de actualisering van het cursusmateriaal van sommige opleidingsonderdelen. Zij zag immers dat naast actuele informatie (ERC-guidelines 2010)

het cursusmateriaal ook nog een aantal verouderde wetenschappelijke artikels (ERC-guidelines 2000) bevatte. Zij vraagt de opleiding dan ook om te werken aan de presentatie en actualisering van het cursusmateriaal. De commissie raadt de opleiding ook aan om tijdig informatie op Chamilo te plaatsen. De commissie vraagt de opleiding om de ECTS-fiches op te nemen in het cursusmateriaal.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt de opleiding aan om de aspecten van prehospitale interventies uitgebreider en als één geheel in het programma aan bod te laten komen.
- De commissie vraagt de opleiding om duidelijke richtlijnen en doelstellingen te formuleren inzake de stageopdrachten.
- De commissie vraagt de opleiding eveneens om meer aandacht te besteden aan de presentatie en actualisering van het cursusmateriaal.
- De commissie raadt de opleiding aan om tijdig informatie op Chamilo te plaatsen.
- De commissie vraagt de opleiding om de ECTS-fiches op te nemen in het cursusmateriaal.

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordelingscriterium:

- Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend opleidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie zag een samenhangend en complementair programma, dat bovendien van bij de aanvang rekening houdt met de input van de studenten en het werkveld. Zij stelde tijdens de visitatie echter vast dat er gevaar voor overlapping bestaat, en vraagt de opleiding om dit te vermijden. De commissie vraagt de opleiding om eveneens te waken over een optimale samenhang tussen de medische en de verpleegkundige component. Zij wil voorts de opleiding aanmoedigen om een verdere kruisbestuiving tussen de verschillende opleidingsonderdelen te waarborgen. De commissie beschouwt de opvolging van de opleidingsonderdelen en het curriculumscreeningsinstrument als krachtige middelen om de samenhang en afstemming verder op te volgen.

De opleiding kiest ervoor om de vooropgestelde beroepsspecifieke competenties stapsgewijs op te bouwen door de medische, verpleegkundige en technische benadering van een bepaald vakgebied aan te bieden in verschillende opleidingsonderdelen en ze vervolgens te integreren (zie *facet 2.1*).

Daarnaast stelde de commissie vast dat de complexiteit van de practica gradueel wordt opgebouwd, gaande van eenvoudige oefeningen tot realistische rollenspelen. De student moet hier de competenties van aangeleerde vaardigheden, logische redenering, teamgericht en zelfstandig werken verenigen. De lessen worden geconcentreerd op twee dagen. De overige dagen van de week zijn voorbehouden voor de stage. Dit werkt de integratie van de theorie en de praktijkoefeningen, aangeboden tijdens de hoorcolleges en practicalessen, in de hand. Doordat de studenten al vanaf het starten van het academiejaar het opleidingsonderdeel 'Stage' aanvatten, ontstaat er onmiddellijk en snel reflectie van de kennis naar en uit de reële praktijkvoering.

De commissie stelde vast dat het programma disciplineoverschrijdende elementen bevat, en waardeert dit. Zo worden algemene competenties over de verschillende opleidingsonderdelen

heen aangereikt. De competenties 'teamgericht werken' en 'uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken' worden bijvoorbeeld aangereikt in het deelopleidingsonderdeel 'Traumatologie' (opleidingsonderdeel 'Traumata en andere agressies'), de deelopleidingsonderdelen 'Til- en transporttechnieken' en 'Medische spoedgevallen in het algemeen' (opleidingsonderdeel 'Verpleegkundige wetenschappen I'), het deelopleidingsonderdeel 'Omgangskunde' (opleidingsonderdeel 'Sociale en menswetenschappen II') en het deelopleidingsonderdeel 'Rampenplanning' (opleidingsonderdeel 'Hygiëne, veiligheid en logistiek'), waar de studenten bovendien interdisciplinair (met onder andere ambulancediensten, brandweer, politie, artsen en verpleegkundigen) leren samenwerken.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt de opleiding om overlapping te vermijden.
- De commissie vraagt de opleiding om te waken over een optimale samenhang tussen de medische en de verpleegkundige component.

Facet 2.4 Studieomvang

Beoordelingscriterium:

- De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de studieomvang van een bachelor-na-bachelor: ten minste 60 studiepunten.

Oordeel van de visitatiecommissie: **OK**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De bachelor-na-bacheloropleiding bestaat uit 1 studiejaar van 60 studiepunten voor het voltijdse traject. In het deeltijdse traject kunnen studenten deze 60 studiepunten in meerdere jaren opnemen. De opleiding voldoet hiermee aan de formele eisen met betrekking tot de minimale studieomvang van een bachelor-na-bacheloropleiding.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.5 Studietijd

Beoordelingscriteria:

- De werkelijke studietijd wordt getoetst en sluit aan bij de normen vastgesteld krachtens decreet.
- Het programma is studeerbaar doordat factoren die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren, zo veel mogelijk worden weggenomen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Globaal stelde de commissie vast dat de gepercipieerde studietijd als aanvaardbaar wordt beschouwd. Ook tijdens de gesprekken gaven de studenten aan dat zij het programma wel studeerbaar vinden. De commissie merkte echter op dat de resultaten sterk verschillen van student tot student, en van opleidingsonderdeel tot opleidingsonderdeel.

De commissie zag tijdens de visitatie dat de lat hoog wordt gelegd. De commissie vraagt de opleiding daarom om kritisch te inventariseren of alle opleidingsonderdelen met hun huidige inhoud moeten blijven bestaan.

Omwille van de bovenvermelde redenen is de commissie van oordeel dat absoluut blijvende aandacht noodzakelijk is voor de nauwgezette opvolging van de studietijd. De commissie zag dat de opleiding een nieuwe methodologie hanteert om de studietijd te meten, en is van oordeel dat die waardevol is. Daar waar vroeger enkel werd gebruikgemaakt van retrospectief schatten en studietijdmetingen op papier, combineert de nieuwe meting drie methodes. Zo wordt momenteel de paarsgewijze vergelijking uitgetest, samen met tijdschrijven en focusgroepen. De commissie heeft echter nog geen resultaten kunnen inkijken.

De commissie zag dat de opleiding rekening houdt met het profiel van de werkstudent, en waardeert dit. Zij vindt het eveneens positief dat dankzij de opendeurpolitiek studenten steeds terecht kunnen bij de opleidingscoördinator. Zij stelde vast dat men ook luistert naar opmerkingen over de studietijd.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie adviseert om effectief en efficiënt de studietijdmetingen op te volgen.

Facet 2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Beoordelingscriteria:

- Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen.
- De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De Hogeschool Gent stelt doelbewust geen uniform pedagogisch concept voorop om de verscheidenheid aan opleidingen te respecteren. Dit neemt echter niet weg dat op departementaal niveau een onderwijsontwikkelingsplan werd opgesteld. De speerpunten in het huidige plan zijn: actief leren, contextgebaseerd leren en authentieke leeromgeving, coaching en internationalisering.

Zoals aangegeven (zie *facet 2.1.*) kiest de opleiding er specifiek voor om wekelijks hoorcolleges, practica en de stage te combineren. De opleiding streeft een evenwicht na tussen kennisverwerving, het aanleren van vaardigheden op de hogeschool en werkveldervaring. De commissie waardeert deze aanpak, aangezien deze bevorderlijk is voor de omzetting van de theorie in de praktijk. Daarnaast zag de commissie dat de opleiding ook tijdens de hoorcolleges met casussen werkt. Zij vindt ook dat de verhoudingen tussen hoorcolleges, praktijk en werkbegeleiding degelijk zijn.

Ook de uitwerking van competentiegericht leren is volgens de commissie onderbouwd: de verschillende onderdelen van 'leergesprek' tot 'portfolio' vullen elkaar goed aan en maken er één geheel van.

De commissie stelde wel vast dat diverse werkvormen niet altijd geschikt lijken om de doelstellingen te bereiken, en vraagt de opleiding om hierover te waken. De commissie vond het namelijk niet altijd even duidelijk waarom er voor bepaalde opleidingsonderdelen slechts een aantal uren hoor- en werkcolleges werden gegeven en het overgrote deel werd ingevuld door zelfstudie.

De commissie stelde vast dat de opleiding gebruikmaakt van Chamilo als elektronische leeromgeving. De commissie waardeert het dat de opleiding ook aandacht heeft voor e-learning. Zo zag zij dat de opleiding een elektronische webcursus aanbiedt over infectiepreventie in het kader van het opleidingsonderdeel 'Ziekenhuishygiëne'.

De commissie zag dat de opleiding de variatie in werkvormen nog kan vergroten door gebruik te maken van blended learning.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt de opleiding om meer blended learning aan te bieden.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordelingscriterium:

- Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat en voor studenten inzichtelijk getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde een diversiteit aan beoordeling en toetsing vast. Zij zag dat de opleiding verschillende evaluatievormen hanteert. Bij de schriftelijke evaluatie worden bijvoorbeeld open, gesloten en meerkeuzevragen gebruikt. Ook openboekexamens zijn een mogelijkheid. De commissie zag tijdens het inkijken van de examens zowel kennis- als casusvragen. De commissie raadt de opleiding wel aan om het aantal kennisgerichte toetsen te verminderen. Er zijn ook mondelinge evaluaties, al dan niet met schriftelijke voorbereiding. Bij de beoordeling van sommige opleidingsonderdelen worden externe experts als juryleden aangetrokken, wat de commissie positief vindt. Daarnaast worden ook praktijkproeven afgenomen. Dit gebeurt vaak parallel door de praktijklectoren die samenwerken binnen een opleidingsonderdeel. De commissie stelde echter wel vast dat de evaluatievormen niet altijd het meeste geschikt zijn om na te gaan of doelstellingen bereikt zijn. Zij betreurt het dat het competentiegericht evalueren eerder beperkt is. De commissie vraagt de opleiding om meer aandacht te hebben voor competentiegericht toetsen.

De commissie is van oordeel dat de toetsing kwalitatief goed wordt onderbouwd en bewaakt. Zij waardeert het dat de opleidingscoördinator toeziet op het verloop en de kwaliteit van de toetsing. De commissie vindt het positief dat er eveneens op wordt toegezien dat minstens drie vragen of opdrachten worden voorzien, zodat de opleidingscoördinator een evenwichtige selectie kan maken.

De commissie zag dat de studenten tevreden zijn over de examenregeling. Zij vinden de beoordelingswijze terug in de ECTS-fiches en weten van bij de start van het academiejaar op welke manier zij zullen worden beoordeeld. Daarnaast kunnen zij ook alle nuttige informatie terugvinden in de onderwijs- en examenregeling (OER) van de Hogeschool Gent en de departementale aanvullingen (DOER) daarop. Volgens de studenten worden de examenroosters tijdig meegedeeld.

Na elke examen- en stageperiode is er een feedbackmoment. Studenten met problemen worden doorverwezen naar de studiebegeleider. Bij problemen wordt de student een bezoek aan de studiebegeleidingsdienst aangeraden.

De commissie zag dat de beoordeling van de stage op drie niveaus plaatsvindt, en waardeert dit. Zo moet de student in eerste instantie zichzelf evalueren op basis van de mondelinge feedback die hij ontvangt van de mentor op de stageplaats. Deze procesbegeleiding wordt bijgehouden op individuele feedbackfiches, die in de reflectieportfolio worden gebundeld. Daarnaast moet de student ook de vaardigheidslijst uit het competentieprofiel hanteren bij het uitschrijven van zijn zelfreflectieverslag. De eindevaluatie vindt plaats door het werkveld op basis van de stagedoelen, de vaardigheidslijst, de feedbackfiches, zelfreflecties en de criteria van een overkoepelend beoordelingsformulier. De definitieve beoordeling wordt toegekend door de supervisor, die rekening houdt met de twee voorgaande beoordelingen. De supervisor bespreekt tijdens het laatste contact het stageverslag en de eindquotering. De commissie zag echter wel dat nog meer transparantie en uniformiteit wenselijk is bij de beoordeling van de papers, het stageverslag en de stage zelf. De commissie waardeert het dat de opleiding dit als verbeteringspunt naar voren bracht. Zij vindt het positief dat de opleiding zich voorneemt om te werken aan de optimalisering van de beoordelingscriteria door een beoordelingsformulier uit te werken met duidelijke criteria en een checklist.

De commissie heeft vastgesteld dat de evaluatie van vaardigheden zich enkel baseert op de vaardigheden die tijdens de stage worden toegepast. Zij drukt haar bezorgdheid uit over het feit dat de opleiding vaardigheidswerkshops of practica niet altijd evalueert, zodat deze trainingen soms te vrijblijvend zijn voor de studenten. Ook voor de vaardigheidswerkshops en -trainingen zou de opleiding volgens de commissie objectieve criteria kunnen uitwerken. E-learningmodules, waaraan onmiddellijk een evaluatie is gekoppeld, zouden hier eveneens een voorbeeld van kunnen zijn.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie raadt de opleiding aan om het aantal kennisgerichte toetsen te verminderen en om meer aandacht te hebben voor competentiegericht toetsen.
- De commissie vraagt om de beoordelingscriteria transparanter te maken.
- De commissie vraagt de opleiding om een adequate en transparante beoordeling van stage en stageverslagen te bewaken.

Facet 2.8 Masterproef

Dit facet is niet van toepassing voor de bachelor-na-bacheloropleiding.

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden

Beoordelingscriterium:

- Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten bachelor-na-bachelor: Bachelorgraad met (een) door het instellingsbestuur nader bepaalde kwalificatie(s), eventueel aangevuld met een onderzoek naar geschiktheid of bekwaamheid of een voorbereidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding hanteert de decretaal voorziene toelatingsvoorwaarden voor de bachelor-na-bacheloropleiding.

Enkel studenten met een diploma Bachelor in de Verpleegkunde worden toegelaten tot de bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorg en spoedgevallenzorg. De commissie zag dat de opleiding

aandacht besteedt aan de diverse instroom. De lectoren raden de studenten uit bepaalde specialisaties aan om bepaalde cursussen van het laatste jaar Ziekenhuisverpleegkunde door te nemen, zodat iedereen over alle basiscompetenties beschikt van een beginnende verpleegkundige. De commissie apprecieert het dat Bachelors in de Verpleegkunde die minder ervaring hebben in kritieke situaties worden gecoacht. Door bij de aanvang van het academiejaar een praktijktest af te nemen, peilt de opleiding naar de competenties inzake reanimatietechnieken. Op basis van een evaluatieformulier worden de studenten al dan niet gestimuleerd om hun reanimatievaardigheden verder in te oefenen. De commissie stelde vast dat gevorderde studenten zich kunnen oefenen in de technieken van advanced life support en waardeert dit. Deze studenten geven via peer review feedback aan studenten die meer oefening nodig hebben. De commissie vindt het daarnaast ook positief dat bij de indeling in groepen voor de praktijklessen naar een evenwichtige samenstelling wordt gestreefd tussen studenten met en zonder werkervaring.

De opleiding wordt aangeboden met een voltijds modeltraject van 60 studiepunten, maar het is ook mogelijk om dit modeltraject deeltijds te volgen met een jaarbelasting van 27 tot 33 studiepunten. De commissie stelde vast dat de bachelor-na-bachelorstudenten veel gebruikmaken van deeltijdse trajecten gezien hun statuut als werkstudent. Studenten kunnen eveneens geïndividualiseerde trajecten aanvragen. De studietrajectbegeleider adviseert hen daarbij. De departementsraad beslist over het al dan niet toekennen van een geïndividualiseerd traject. Daarnaast kunnen studenten ook een examen-, een credit- of een diplomacontract aangaan. Tijdens de gesprekken bleek wel dat de studenten van oordeel zijn dat een eerste werkveldervaring misschien wel een meerwaarde zou kunnen betekenen en zelfs misschien een noodzaak vormt. Minimaal is een aangepaste persoonlijke ontwikkeling vereist.

De commissie vindt het positief dat studenten vrijstellingen kunnen aanvragen op basis van eerder verworven kwalificaties (EVK) en/of eerder verworven competenties (EVC). Voor vrijstellingen op basis van EVK stellen de studenten samen met de studietrajectbegeleider een dossier op dat de aangevraagde vrijstellingen en de eerder behaalde kwalificaties vermeldt. De student levert hiervoor de nodige informatie over het inhoudelijke aspect van de behaalde kwalificaties. Na advies van de opleiding neemt de departementsraad binnen veertien dagen na aanvraag een beslissing. Studenten die vrijstellingen aanvragen op basis van EVC, komen terecht bij de EVC-begeleider van de hogeschool. Op basis van bewijsstukken en een beoordelingstechniek (zoals een reflectie, interview of proef) worden de competenties door minstens twee assessoren uit de opleiding beoordeeld.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 2, programma: **voldoende**

Op basis van de oordelen over:

facet 2.1	relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma	voldoende
facet 2.2	eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	voldoende
facet 2.3	samenhang van het programma	voldoende
facet 2.4	studieomvang	OK
facet 2.5	studietijd	voldoende
facet 2.6	afstemming tussen vormgeving en inhoud	voldoende
facet 2.7	beoordeling en toetsing	voldoende
facet 2.8	masterproef	niet van toepassing
facet 2.9	toelatingsvoorwaarden	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 3 INZET VAN HET PERSONEEL

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

Beoordelingscriterium:

- Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde vast dat de opleiding een duidelijk omschreven personeelsbeleid hanteert dat aansluit bij de visie van de Hogeschool Gent. De Hogeschool Gent streeft naar een dynamisch en motiverend personeelsbeleid met onder andere de volgende speerpunten: een duidelijke generieke functieomschrijving, een interne loopbaanbegeleiding, een strategisch opleidingsplan en een nieuw beoordelingsreglement met oog voor differentiatie in taken en functies. Op departementaal niveau vertaalt deze strategie zich onder meer in het maximaal inzetten van de personele middelen in onderwijzend personeel en het opstellen van een personeelsformatie na overleg met de vakgroepen, op basis van de noden in de onderscheiden vakgroepen en duidelijk geformuleerde competentieprofielen bij aanwervingen en strikte selectieprocedures met de graad van bijscholing als belangrijk criterium te nemen. De commissie stelde vast dat er slechts weinig vacantverklaringen zijn omwille van het grote aantal experts dat wordt aangeworven als gastprofessor. Zij zijn externen en worden geselecteerd op basis van een uitgebreid curriculum vitae, maar zonder publicatie van een vacature of selectieprocedure. Aanstellingen en vacantverklaringen worden gepland in de personeelsformatie, en dit voor de start van elk academiejaar. Indien mogelijk worden voltijdse opdrachten aangeboden. In de meeste gevallen gaat het om een halftijdse opdracht, waardoor kandidaten worden aangetrokken die ook nog halftijds in het werkveld staan, wat de commissie waardeert.

De directie Personeel en organisatie maakt de vacatures bekend via minstens twee kanalen en wil een zo ruim mogelijk publiek aanspreken. Beperkte uitbreidingen van een bestaande opdracht worden intern vacant verklaard. Ook hier verloopt de aanstelling via een selectieprocedure. Op het ogenblik van het ontstaan van de vacature wordt een selectiecommissie samengesteld, die bestaat uit minstens drie en maximaal zes leden die beschikken over hetzij expertise in het vakgebied hetzij onderwijskundige expertise. Kandidaten solliciteren via de centrale sollicitatiewebsite van de Hogeschool Gent (<http://ses.hogent.be>). De directie Personeel en organisatie stuurt de kandidaturen elektronisch door naar het departement. De selectiecommissie zal in een eerste fase de ingediende dossiers screenen op basis van werkveldervaring, vaardigheden, attitudes, motivatie, diploma, vooropleiding en navormingen, publicaties en algemeen voorkomen, taalgebruik en communicatievaardigheden. De opleiding hecht vooral belang aan deskundigheid en ervaring binnen het vakgebied, en opteert voor een gastprofessor voor de gespecialiseerde vakgebieden zoals cardiologie, farmacologie, apparatuur en materiaal, en pediatrie.

De opleiding maakt ook werk van een gericht onthaalbeleid en een warm onthaal van nieuwe personeelsleden. De commissie waardeert dit beleid, dat overigens twee componenten omvat: een administratief en een inhoudelijk luik. De directie Personeel en organisatie zorgt samen met de dienst Interne preventie, milieu en welzijn voor het administratief onthaal. Nieuwe personeelsleden ontvangen dan een onthaalmap met informatie. Elk jaar wordt ook een onthaaldag voor hen georganiseerd. Op departementaal niveau worden nieuwe personeelsleden onthaald door het departementshoofd. Zij ontvangen, naast een agenda, een draagtas en een extra geschenk, het departementaal 'Vademecum voor lectoren' en de OER (onderwijs- en examenregeling), met daarbij de DOER (departementale aanvullingen). Daarnaast duidt de opleidingscoördinator een lectorencoach aan, die de nieuwe collega opleidingsgerelateerde informatie geeft. Bij de start van het academiejaar is er ook een receptie.

Het departement Gezondheidszorg ziet toe op een zo evenwichtig mogelijke opdrachtverdeling. Zij gebruikt hiervoor een opdrachtformule waarin alle taken worden opgesomd en uitgedrukt in het percentage van een voltijdse betrekking. De departementsraad bekrachtigt de opdrachtverdeling.

De commissie zag dat de opleiding periodieke evaluaties van vastbenoemde personeelsleden organiseert. Deze evaluaties beginnen met een zelfevaluatie, waarna een evaluatiegesprek volgt met de opleidingscoördinator of vakgroepvoorzitter. Ook de resultaten uit de studentenbevragingen worden meegenomen. Alle vastbenoemde personeelsleden worden binnen een termijn van vijf jaar geëvalueerd. Naast deze statutaire evaluaties zijn er ook omstandigheids- of actuele evaluaties. Voor alle evaluaties verstrekt het departementshoofd advies aan de departementsraad, die de rol van beslissingsorgaan vervult.

Tijdelijke statutaire personeelsleden worden geëvalueerd alvorens ze opnieuw worden aangesteld. Na twee opeenvolgende heraanstellingen volgt een aanstelling van onbepaalde duur. Benoemingen gebeuren conform het algemeen geldende benoemingsreglement. Het functioneren van het personeelslid vormt het belangrijkste criterium. Personeelsleden die in aanmerking komen voor benoeming, worden aangeschreven door de directie Personeel en organisatie. In afwachting van een nieuw loopbaanmodel werd ruimte voorzien voor bevorderingen binnen het onderwijzende personeel.

De commissie waardeert het dat de Hogeschool Gent, samen met de associatiepartners, een reeks onderwijskundige seminaries voor de leden van het onderwijzende personeel organiseert. De commissie stelde echter vast dat de aanwezigheid van de vele gastdocenten bij de georganiseerde onderwijsseminaries niet gegarandeerd is. De commissie is daarom van oordeel dat de onderwijsdeskundigheid van de vele gastdocenten een aandachtspunt is.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt aandacht voor de onderwijsdeskundigheid van de vele gastprofessoren.

Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid

Beoordelingscriterium:

- Het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroeps- of kunstpraktijk.
- Bij de daartoe in aanmerking komende opleidingen dient daarenboven voldoende personeel te beschikken over kennis en inzicht in de desbetreffende beroeps- of kunstpraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed**De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:**

De commissie apprecieert de professionele kwalificaties, de grote inzet en de intrinsieke motivatie van de verschillende geledingen die betrokken zijn bij de opleiding. De commissie heeft een hecht, gedreven en gemotiveerd team ontmoet. De commissie stelde overigens ook vast dat de meeste lectoren over een academisch diploma beschikken, en apprecieert dit.

De commissie is positief over de praktijkgerichtheid van de talrijke gastprofessoren en -sprekers. Zij is ook van oordeel dat het onderwijzende personeel deskundig is. De meeste lesgevers combineren overigens hun lesactiviteit met een deeltijdse functie in het werkveld, waardoor de band met de beroepspraktijk verzekerd blijft. Ander onderwijzend personeel heeft vroegere beroepservaring en blijft up-to-date dankzij beroepsverenigingen, bijscholingen enzoverder.

De commissie is van oordeel dat ook het administratief-technische personeel (ATP) hulpvaardig overkwam. Zij zag dat de medewerkers van de mediatheek/bibliotheek verantwoordelijkheid opnemen en op de hoogte zijn van hun vakgebied.

De commissie stelde vast dat de opleiding navorming stimuleert, en vindt dit positief. Het departement volgt de procedure die opgesteld werd op hogeschoolniveau en zorgt voor informatiedoorstroming over navormingen naar het personeel. Het departementshoofd beslist over de goedkeuring en de financiële tussenkomst, maar keurt zelden een aanvraag af. Collega's die een navorming volgden, bezorgen een synthese aan de anderen. In 2010 bedroeg het budget voor navorming 51.000 euro.

Wat de maatschappelijke dienstverlening betreft, zag de commissie dat verschillende medewerkers lezingen geven in binnen- en buitenland, en studiedagen en bijscholingen organiseren.

De commissie stelde vast dat het departement Gezondheidszorg samenwerkingsverbanden heeft met verschillende internationale instellingen in Congo, Denemarken, Finland, Portugal en de Verenigde Staten. Het departement neemt ook deel aan twee internationale projecten. De commissie waardeert dit. Zij vindt het eveneens positief dat, in het kader van de Erasmusovereenkomst, een aantal lectoren lesgeeft aan studenten van de Mikkeli University of Applied Sciences (Finland). Daarnaast neemt het departement Gezondheidszorg Vesalius ook deel aan internationale conferenties en workshops van de International Federation of Nurse Educators (F.I.N.E.), waarvan het sinds 2009 full member is.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 3.3 Kwantiteit personeel

Beoordelingscriterium:

- Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde vast dat de opleiding in het academiejaar 2011–2012 over 1,61 VTE beschikte voor 89 studenten. Dit geeft een VTE/10 studenten van 0,18. De commissie zag eveneens dat het personeelsvolume nagenoeg constant blijft, ondanks het stijgende aantal studenten. De commissie is van oordeel dat de omkadering voldoende is.

De opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg telt 31 personeelsleden, onder wie 15 gast-professoren. De commissie vraagt de opleiding om het evenwicht tussen het aantal gastdocenten en het aantal eigen docenten te bewaken.

Het viel de commissie op dat de overgrote meerderheid van het onderwijzende personeel een opdracht van minder dan 50 procent heeft. Zij vraagt de opleiding om blijvend te waken over de betrokkenheid van deze mensen bij de opleiding en over de samenhang van wat wordt gedoceerd. De coördinator heeft een opdracht van 29 procent. De opleiding telt één ATP-lid.

De commissie stelde tijdens de visitatie een zware belasting van het personeel vast. De commissie vraagt daarom aandacht voor de taakbelasting van zowel het ATP als het OP. De commissie stelde vast dat de opleidingscoördinator een grote rol speelt als centraal aanspreekpunt. De laagdrempeligheid voor medewerkers en studenten is volgens de commissie opvallend. Zij is van oordeel dat dit enerzijds een belangrijke meerwaarde is, maar anderzijds ook een potentiële valkuil. De commissie stelt zich dan ook de vraag of de continuïteit van de opleiding gegarandeerd is indien de coördinator voor langere tijd niet beschikbaar zou zijn. Zij vraagt de opleiding dan ook om te waken over de erg centrale rol van de opleidingscoördinator.

Daarnaast vraagt de commissie om de vernieuwde organisatie van de hogeschool met schaalvergroting in de faculteit Mens en welzijn als een meerwaarde aan te wenden. In het kader daarvan vraagt zij de opleiding om na te denken over zowel kennisuitwisseling/samenwerking tussen voormalige departementen, als over het uitwisselen van docenten.

De commissie stelde verder vast dat het onderwijzende personeel overwegend mannelijk is. 87 procent is ouder dan 40, en 45 procent is ouder dan 50. De opleiding verklaart dit door de aanwezigheid van gastlectoren. Deze experts zijn veelal ouder en hebben daardoor meer ervaring.

De commissie stelde vast dat aanstellingen en vacantverklaringen voorafgaand aan elk academiejaar worden gepland in de personeelsformatie (zie punt 3.1), waarbij er voldoende ruimte is in de reserves om te kunnen inspelen op onverwachte noden.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt de opleiding om het evenwicht tussen gastdocenten en eigen docenten te bewaken.
- De commissie vraagt de opleiding om de taakbelasting van zowel het ATP als het OP te bewaken.
- De commissie merkt op dat de taakbelasting van de opleidingscoördinator erg hoog ligt. De werkdruk dient volgens de commissie dan ook blijvend te worden bewaakt.

Oordeel over onderwerp 3, inzet van het personeel: **voldoende**

Op basis van de oordelen over:

facet 3.1	kwaliteit personeel	goed
facet 3.2	eisen professionele gerichtheid	goed
facet 3.3	kwantiteit personeel	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 4 VOORZIENINGEN

Facet 4.1 Materiële voorzieningen

Beoordelingscriterium:

- De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie zag een verouderde infrastructuur, maar kijkt uit naar de renovatiewerken van de campus Vesalius. Zij is van oordeel dat een opfrissing van de lokalen en het gebouw noodzakelijk is. Vooral het meubilair is sterk verouderd, en er zijn kleine technische defecten. Ook zijn er weinig zitmogelijkheden in de gangen. De bewegwijzering en affichering aan deuren en lokalen zijn slordig en verouderd. Het geheel is echt niet aantrekkelijk.

De campus Vesalius telt twee computerlokalen, waarvan er één een zelfstudiecentrum is. Ook in de bibliotheek staan computers ter beschikking van de studenten. De bachelor-na-bachelorstudenten maken hier echter relatief weinig gebruik van. De commissie waardeert het dat een draadloos netwerk en punten waar studenten op hun laptop kunnen werken, zijn voorzien. Zij stelde echter wel vast dat de wifi niet overal in het gebouw blijkt te werken en vraagt de opleiding om dit probleem aan te pakken. De commissie betreurt het voorts dat slechts weinig lokalen zijn ingericht als 'vergader-/overlegruimte', die kunnen gebruikt worden voor bijvoorbeeld groepswerken of HR-skillstraining.

De opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg beschikt over een skills lab, waar studenten verpleegtechnische vaardigheden kunnen oefenen. Het is een simulatie van een ziekenzaal met acht bedden, 'patiënten', verzorgingswagens en ander ziekenhuismateriaal. De commissie stelde echter vast dat er slechts weinig materiaal specifiek voor de bachelor-na-bachelorstudenten is voorzien. De commissie vraagt de opleiding dan ook middelen vrij te maken voor het aankopen van praktijkmateriaal specifiek voor de opleiding. De commissie vindt het wel positief dat de opleiding gebruik kan maken van het skills lab in het UZ Gent, Maria Middelaars en AZ Sint Lucas. Daarnaast krijgen de studenten ook praktijksessies in de brandweerkazerne van Gent.

Op de campus Vesalius zijn ook een bibliotheek en een mediatheek gevestigd. De commissie waardeert het dat de studenten in de bibliotheek toegang hebben tot een uitgebreide databank

en elektronische boeken. Studenten kunnen zelfs via VPN van thuis uit toegang verkrijgen tot deze databanken. De commissie waardeert het dat studenten bovendien ook toegang hebben tot de bibliotheken van de Associatie Universiteit Gent. De mediatheek bevat videobanden die als illustratie bij de lessen dienen.

De commissie stelde vast dat het gebouw toegankelijk is voor mensen met beperkingen, en waardeert dit.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt de opleiding om middelen vrij te maken voor het aankopen van praktijkmateriaal specifiek voor de studenten van de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg.

Facet 4.2 Studiebegeleiding

Beoordelingscriteria:

- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op de studievoortgang.
- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is van oordeel dat de studie- en studentenbegeleiding degelijk uitgebouwd en georganiseerd is binnen de Hogeschool Gent. Tijdens de gesprekken omschreven de studenten de opleiding bovendien als studentvriendelijk, wat de commissie waardeert. De commissie zag dat de bachelor-na-bachelorstudenten niet echt als dusdanig gebruikmaken van de studiebegeleiding, wegens de opendeurpolitiek van de opleidingscoördinatoren en de docenten. Zij stelde tijdens de visitatie vast dat de opleidingscoördinator als eerste aanspreekpunt fungeert en dus een deel van de studentenbegeleiding op zich neemt. Volgens de commissie is het wel aan te raden om studenten sneller door te verwijzen naar de dienst Studentenaangelegenheden.

Het departement Gezondheidszorg organiseert elk academiejaar drie infosessies en één open-deurdag tijdens dewelke de bachelor-na-bacheloropleidingen aan bod komen. De opleiding is ook aanwezig op de jaarlijkse 'Afstudeerbeurs' van de Associatie Universiteit Gent. Abituriënten krijgen er onder meer informatie over het opleidingsprogramma, de combinatie 'studeren en werken' en de kosten. Toekomstige studenten die zich niet kunnen vrijmaken tijdens deze momenten, kunnen persoonlijke contactmomenten vragen. Deze studenten kunnen ook terecht bij de studietrajectbegeleider voor onder meer vragen rond voorkennis en studievoortgang. De centrale cel Studieadvies- en begeleiding geeft informatie rond studiekeuzeheroriëntatie.

Alle informatie over de opleiding is ook online te vinden via de website van de hogeschool en het departement, in brochures over verder studeren en in de studiegids, waarin ook meer uitleg staat over de inhoud en de moeilijkheidsgraad van de opleiding. Studenten Verpleegkunde worden eveneens ingelicht over de mogelijkheden om verder te studeren. Alle pas afgestudeerden krijgen ook informatie over verdere navormingen en opleidingen die het departement organiseert. De commissie raadt de opleiding wel aan om de profilering duidelijker aan toekomstige en huidige studenten te communiceren. Zij raadt de opleiding aan om de vernieuwde organisatie van de hogeschool met schaalvergroting in de faculteit Mens en welzijn als een meerwaarde aan te wenden.

Nieuw ingeschreven studenten ontvangen een brochure 'Studeren met succes', waarin een overzicht wordt gegeven van de begeleidingsmogelijkheden in de hogeschool en het departement. Zij krijgen tevens de 'Wegwijs in HoGent' met allerlei praktische informatie. Specifiek voor de bachelor-na-bachelorstudenten wordt op de eerste donderdag van het academiejaar een rondleiding georganiseerd. Zij krijgen op dat moment ook alle informatie over de Hogeschool Gent en de campus Vesalius, de bibliotheek en een introductie over hoe zij kunnen werken met e-mail en de elektronische leeromgeving. Studenten die er behoefte aan hebben, kunnen terecht bij de studietrajectbegeleider. De dienst Studiebegeleiding organiseert workshops over studievaardigheden. Voor de aanvang van de lessen worden tevens twee klasverantwoordelijken aangeduid, die de communicatie tussen de studenten enerzijds en de lectoren en de opleidingscoördinator anderzijds moeten vergemakkelijken. Dankzij het wekelijkse contact kunnen problemen snel worden opgelost.

De commissie vindt het positief dat er eveneens aandacht is voor psychosociale begeleiding van studenten en individuele studietoetsing. Voorts is er ook samenwerking met de vzw Sovoreg voor ondersteuning en advies in huisvesting, sport, jobs, financiële moeilijkheden enzoverder. De commissie waardeert het eveneens dat er individuele ondersteuning wordt voorzien voor studenten met een functiebeperking bij BSH (Begeleiding Studenten Handicap). Deze dienst zorgt onder andere voor individuele ondersteuning bij huisvesting, toegankelijkheid en mobiliteit, ADL-assistentie, (para)medische verzorging, financiering en individuele onderwijs- en examenmaatregelen. BSH verzorgt ook diagnostische testen voor dyslexie en voorziet ondersteunende software (Speech: text-to-speech) tegen een voordeeltarief. Studenten met een persoonlijk studietraject worden begeleid door de studietrajectbegeleider. Studenten kunnen er ook informatie krijgen over onder meer studievoortgang en eventueel vereiste voorkennis.

Dankzij de feedbackmomenten (zie ook *facet 2.8*) krijgen de studenten informatie over hun resultaten en hoe ze hun studieprestaties kunnen bijsturen. Naast de examinatoren zijn ook de studiebegeleider, de studietrajectbegeleider en de ombudsvrouw aanwezig. De ombudsvrouw fungeert als bemiddelaar bij geschillen tussen een student en personeelsleden.

Op departementaal niveau werd een coördinator aangesteld voor internationalisering. De commissie stelde echter vast dat de bachelor-na-bachelorstudenten weinig mogelijkheden hebben om internationale ervaringen op te doen (zie ook *verder*).

De commissie zag dat er een alumniwerking is op hogeschoolniveau, die onder meer zorgt voor een vacaturedatabank en een centrale alumnidatabank. Daarnaast organiseert zij allerlei activiteiten, zoals een nieuwjaarsreceptie. De commissie stelde echter vast dat de alumniwerking nog niet echt sterk is uitgebouwd in de opleiding en vraagt de opleiding om hieraan te werken.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie raadt de opleiding aan om de profilering duidelijker aan toekomstige en huidige studenten te communiceren.

Oordeel over onderwerp 4, voorzieningen: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 4.1	materiële voorzieningen	voldoende
facet 4.2	studiebegeleiding	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 5 INTERNE KWALITEITSZORG

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordelingscriterium:

- De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde vast dat tijdens het academiejaar 2011–2012 de organisatie van kwaliteitszorg een aantal wijzigingen onderging. Zo werden de departementale kwaliteitscellen verenigd in de facultaire dienst Integrale Kwaliteitszorg (IKZ) en onderwijsontwikkeling (OO). De commissie waardeert deze nieuwe aanpak van kwaliteitszorg, omdat op die manier een gezamenlijk beleid wordt uitgedacht.

De kwaliteitsraad is als denktank, overlegplatform en adviesorgaan belast met beleidsvoorbereidende, beleidsondersteunende en coördinerende opdrachten om te waarborgen dat de Hogeschool Gent haar kerntaken op een kwaliteitsvolle manier kan uitvoeren. De raad wordt voorgezeten door de algemeen directeur van de Hogeschool Gent, en bestaat daarnaast uit de decanen en diensthoofden Integrale Kwaliteitszorg en onderwijsontwikkeling (OO) van de verschillende faculteiten, de directeur Onderwijs en de diensthoofden Integrale kwaliteitszorg, onderwijsontwikkeling en e-learning van de centrale administratie. Ter voorbereiding en ter uitvoering van deze kwaliteitsraad is er een overleg Integrale kwaliteitszorg, dat bestaat uit de diensthoofden IKZ en OO van de verschillende faculteiten, de diensthoofden Integrale kwaliteitszorg, onderwijsontwikkeling en e-learning en de stafmedewerker Onderwijsontwikkeling van de centrale administratie. Het overleg met de opleidingen gebeurt via de facultaire stafvergaderingen, waarop de opleidingsvoorzitters aanwezig zijn, en via thematische werkgroepen, waarin voor elke opleiding een afgevaardigde aanwezig is en die geleid worden door de facultaire dienst IKZ en OO.

De commissie vindt het positief dat de dienst Integrale kwaliteitszorg, onderwijsontwikkeling en e-learning van de centrale administratie een kwaliteitshandboek uitwerkt op hogeschoolniveau, dat vervolgens gebruikt kan worden in alle faculteiten. De implementatie hiervan is voorzien tegen het begin van het academiejaar 2012–2013. De commissie vraagt wel aandacht voor doorstroming van het kwaliteitsjaarwerkplan van de faculteit tot op het niveau van het onderwijzende personeel.

De commissie stelde vast dat de opleidingen diverse bevestigingen organiseert, en waardeert dit. Op hogeschoolniveau werd afgesproken om telkens een vijfpuntenschaal te hanteren. Studenten worden bevestigd over de opleidingsonderdelen. Daarnaast worden bijna afgestudeerden ook ondervraagd over de opleiding. Deze vindt jaarlijks plaats sinds het academiejaar 2009–2010. De opleiding bevestigd ook de medewerkers over de efficiëntie van de informatiedoorstroming in het departement, de toegankelijkheid van medewerkers met een departementale verantwoordelijkheid, de ondersteuning die de werknemers krijgen van de medewerkers met departementale verantwoordelijkheid, hun inspraak en participatie in het personeelsbeleid binnen het departement en de werkomstandigheden. Daarnaast bevestigd de opleiding ook het werkveld, concreet de stageplaatsen en de alumni.

De commissie stelde vast dat de periodiciteit en de respons van bevestigingen permanente aandachtspunten zijn, en vraagt de opleiding om hierop blijvend toe te zien. De commissie waardeert

het dat de opleiding om aan deze problemen tegemoet te komen, voortaan slechts drie bevragingsmomenten inroostert. De opleiding hoopt daardoor ook de respons te verhogen bij de studenten. Daarnaast waardeert de commissie het dat de opleiding motiveringsrondes hanteert door middel van uitnodigingen en herhalingen per mail om deel te nemen aan deze bevragingen. Indien deze niet de gewenste respons opleveren, wordt een klassikaal bevragingsmoment georganiseerd. De commissie adviseert de opleiding om de lage responsgraad voor de bevragingen dichter op te volgen en te remediëren. Volgens de commissie kan het werken met een alternatief, zoals kwalitatieve bevragingen door middel van bijvoorbeeld een focusgesprek, een oplossing bieden.

De opleiding streeft naar goede tot zeer goede scores. Wanneer bepaalde items minder goed scoren, worden verbeteringsplannen opgesteld. Neutrale scores worden extra opgevolgd bij volgende bevragingen.

De commissie vindt het positief dat de opleiding trendanalyses maakt om zo de resultaten van de bevragingen beter op te volgen. Deze analyses vonden onder meer plaats op basis van uitstroombevraging, medewerkersbevraging, TRIS-scores, slaagcijfers, doorstroomcijfers en studierendement.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt aandacht voor de doorstroming van het kwaliteitsjaarwerkplan van de faculteit tot op het niveau van het onderwijzende personeel.
- De commissie vraagt de opleiding om blijvend toe te zien op de periodiciteit en de respons van de bevragingen.

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

Beoordelingscriterium:

- De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbeteringsmaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De Hogeschool Gent koos als interne evaluatiemethode voor het TRIS-instrument, gebaseerd op het EFQM-model. Dankzij dit instrument worden sterke en zwakke punten naar voren gebracht. Deze laatste worden omgezet in verbeteringspunten, die op hun beurt verbeteringsacties worden. Deze verbeteringsacties worden opgenomen en opgevolgd in jaaractieplannen. Er worden daarnaast afzonderlijke opvolgingsrapporten opgesteld voor de opvolging van externe zelfevaluatie rapporten.

Op departementaal niveau werkt men met jaaractieplannen (JAP), waarin verbeteringspunten zo SMART mogelijk worden opgesteld met een procesbegeleider en een timing. In de mate van het mogelijke worden verbeteringspunten stapsgewijs beschreven en gekoppeld aan strategische doelstellingen van het departement. De commissie waardeert het dat de opleiding niet met ad-hoc verbeteringspunten werkt maar jaaractieplannen hanteert, waarin bovendien de PDCA-cyclus zichtbaar wordt. De opleiding kiest ervoor om in tabelvorm te werken om op die manier snel en overzichtelijk de verbeteringsacties te kunnen opvolgen. Er werd eveneens een bespreking van de realisaties van het vorige jaar toegevoegd. De commissie is van oordeel dat dit een mooi instrument is waarin verbeteringspunten systematisch een plaats krijgen met een plan van aanpak. Zij vraagt de opleiding wel om dit jaaractieplan als werkinstrument te gebruiken.

De commissie betreurt het echter wel dat een prioritering ontbreekt bij de huidige verbeteringsdoelen, waardoor de haalbaarheid van de actiepunten binnen één jaar werd bemoeilijkt. De commissie is eveneens van oordeel dat de opleiding meer vernieuwingsgerichtheid aan de dag mag leggen.

De commissie stelde vast dat de opleiding onder meer de volgende verbeteringsdoelen formuleerde tijdens het academiejaar 2009–2010: organiseren van resonantiecommissies, optimaliseren van communicatie met gastsprekers en gastprofessoren, en oplossingen zoeken voor de lage respons op de bevragingen van de werkstudenten. Zoals beschreven in facet 3.1 stelde de commissie vast dat de opleiding actief werkt aan het opvolgen van deze verbeteringsdoelen.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt de opleiding de jaaractieplannen beter te communiceren.
- De commissie vraagt de opleiding om een prioritering aan te brengen binnen de vooropgestelde verbeteringsmaatregelen.

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordelingscriterium:

- Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde tijdens de visitatie vast dat studenten en interne medewerkers betrokken worden bij de opleiding en de kwaliteitszorg. De commissie noteerde tijdens de gesprekken dat de studenten tevreden zijn over de inspraak die zij krijgen. De commissie merkte bovendien op dat de opleiding rekening houdt met de opmerkingen van de studenten. De commissie waardeert dit. Tijdens de gesprekken stelde de commissie overigens vast dat de studenten op de hoogte waren van het zelfevaluatierapport, en vindt dit positief.

De commissie merkte op dat de contacten met het werkveld op een eerder informele manier verlopen. Zij vraagt daarom de opleiding om die contactmomenten een formele structuur aan te meten. Zij vraagt de opleiding om systematisch formeel te overleggen met het werkveld. De commissie zag eveneens dat alumni minder betrokken werden bij de opleiding en dat de alumniwerking eerder beperkt is. Zij vraagt de opleiding om hieraan te werken.

Op departementaal niveau vulde 82 procent van het onderwijzende personeel en 93 procent van het administratief-technische personeel de bevraging in. De commissie stelde vast dat geen enkele gastprofessor reageerde op bevragingen. Zij vraagt de opleiding om inspanningen te leveren om de respons van de gastprofessoren te verbeteren. Tijdens de gesprekken kwam onder meer naar voor dat dit gedeeltelijk te wijten is aan het feit dat de gastprofessoren de uitnodigingen voor deze bevragingen op het e-mailadres van HoGent krijgen dat zij niet zo vaak raadplegen.

Wat de terugkoppeling van de resultaten van de diverse bevragingen betreft, zag de commissie dat studenten en lesgevers op Chamilo geanonimiseerde rapporten over de resultaten van de studentenbevragingen kunnen inkijken. De commissie vindt dit positief. Daarnaast worden de resultaten van de studentenbevragingen bij de start van het academiejaar meegedeeld aan de nieuwe studenten. De resultaten van de alumni- en werkveldbevraging worden teruggekoppeld

via de opleidingscommissie. Het eindrapport werd ook langs elektronische weg aan de aangeschreven vertegenwoordigers van het werkveld en alumni teruggekoppeld.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie raadt de opleiding om systematisch formeel te overleggen met het werkveld.
- De commissie vraagt de opleiding om inspanningen te leveren om de respons van de gast-professoren te verbeteren.
- De commissie vraagt de opleiding om de alumniwerking beter uit te bouwen.

Oordeel over onderwerp 5, interne kwaliteitszorg: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 5.1	evaluatie resultaten	goed
facet 5.2	maatregelen tot verbetering	voldoende
facet 5.3	betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 6 RESULTATEN

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordelingscriterium:

- De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde competenties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is van oordeel dat de gerealiseerde eindkwalificaties en inzetbaarheid voldoen aan de verwachtingen. De beoogde competenties worden volgens de commissie behaald. Zij zag een grote theoretische onderbouwing met een degelijke verankering in de praktijk.

Het werkveld en de alumni toonden zich tevreden over de kwaliteit van de opleiding. Uit het gesprek met het werkveld blijkt dat de bereikte resultaten beantwoorden aan de verwachtingen. De alumni zijn tevreden over de evidence-based aanpak. Zij omschrijven de opleiding als actueel, praktisch gericht en studentvriendelijk. Zij vinden de docenten gedreven.

De commissie stelde echter wel een wisselende kwaliteit in de stagepapers van de studenten vast en vraagt de opleiding daarom om dit te bewaken. De commissie vraagt om toe te zien op een betere structuur en normering van deze papers. Zij vraagt ook een continue bewaking van het eindniveau. Zoals gesteld in facet 2.7 vraagt de commissie om de evaluatie en feedback formeel uit te werken.

De commissie vraagt de opleidingen om de internationalisering te stimuleren. Zij waardeert het wel dat aandacht voor internationalisering werd opgenomen in de onderwijsvisie van de

HoGent, maar stelde tegelijk vast dat de aspecten van internationale uitwisselingen nog niet in overeenstemming zijn met algemene doelstelling inzake internationalisering van de hogeschool. Zij vraagt de opleiding ook om samen te werken met de vernieuwde dienst Internationalisering, die werd uitgewerkt op hogeschoolniveau. De commissie beveelt de opleiding aan om (verder) te investeren in studenten- en docentenmobiliteit, alsook andere vormen van internationalisering verder uit te werken binnen de opleiding.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt de opleiding om de wisselende kwaliteit in de papers te bewaken.
- De commissie vraagt om toe te zien op een betere structuur en normering en een continue bewaking van het eindniveau.
- De commissie beveelt de opleiding aan om (verder) te investeren in studenten- en docentenmobiliteit, alsook andere vormen van internationalisering verder uit te werken binnen de opleiding.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Beoordelingscriteria:

- Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen.
- Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vlaanderen heeft geen traditie in het verzamelen van slaagcijfers per studiegebied en/of opleiding over de jaren heen. Noch de evolutie over de jaren heen, noch de situatie per opleiding of studiegebied wordt opgevolgd. Daardoor kan de opleiding geen streefcijfers formuleren in vergelijking met relevante andere opleidingen.

De commissie stelde vast dat de opleiding geen streefcijfers hanteert. De opleiding heeft de bechtching om zo veel mogelijk studenten de vooropgestelde competenties te laten bereiken. De commissie stelde een hoog slaagpercentage vast (fluctuaties tussen 83 procent en 95 procent).

De commissie zag dat ook de studie-efficiëntie hoog is. Nagenoeg alle studenten behalen een studie-efficiëntie van meer dan 85 procent. Van de 196 studenten die de voorbije 5 academiejaren afstudeerden als professionele Bachelor in de Intensieve zorg en spoedgevallenzorg, behaalden 125 studenten (64 procent) het diploma in 1 jaar: deze studenten zijn voltijds ingeschreven. De overige 36 procent (70 studenten) behaalde het diploma na 2 jaar studeren. Deze studenten waren ingeschreven in een deeltijds studietraject. Slechts 1 student in de afgelopen 5 jaar had 3 jaar nodig om het diploma te halen. De commissie stelde wel vast dat recente cijfers echter een lichte stijging van de studieduur van de bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg weergeven. Zij vraagt de opleiding dan ook om aandacht te besteden aan de opvolging van het studierendement, en ook de redenen voor de vertraging en/of uitval te onderzoeken.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt de opleiding om aandacht te besteden aan de opvolging van het studierendement, en ook de redenen voor de vertraging en/of uitval te onderzoeken.

Oordeel over onderwerp 6, resultaten: **voldoende**

Op basis van de oordelen over:

facet 6.1	gerealiseerd niveau	voldoende
facet 6.2	onderwijsrendement	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

GLBAAL OORDEEL

De visitatiecommissie baseerde haar oordeel en motivering op de volgende bronnen:

- het zelfevaluatie rapport van de opleiding en de bijhorende bijlagen,
- de gevoerde gesprekken met de betrokkenen,
- de documenten ter inzage tijdens het bezoek,
- de opgevraagde documenten,
- de reactie van de opleiding op het opleidingsrapport.

De commissie is van mening dat de opleiding in het zelfevaluatie rapport erg volledig wilde zijn, wat enerzijds positief is maar anderzijds ook de leesbaarheid bemoeilijkte. Ze vraagt de opleiding om bij het schrijven van een volgend zelfevaluatie rapport meer te waken over de rode draad. Het is volgens haar ook opportuun om voor de verschillende bachelor-na-bacheloropleidingen in het departement Gezondheidszorg een apart zelfevaluatie rapport te schrijven. De commissie is er ten slotte wel van overtuigd dat het schrijven van het zelfevaluatie rapport voor de opleiding een erg nuttige en leerrijke ervaring is geweest, wat zichtbaar geleid heeft tot initiatieven in het kader van de kwaliteitszorg.

Op basis van de oordelen over:

onderwerp 1	doelstellingen van de opleiding	voldoende
onderwerp 2	programma	voldoende
onderwerp 3	inzet van personeel	voldoende
onderwerp 4	voorzieningen	voldoende
onderwerp 5	interne kwaliteitszorg	voldoende
onderwerp 6	resultaten	voldoende

is de commissie van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen in de opleiding aanwezig zijn.

OVERZICHTSTABEL VAN DE OORDELEN¹

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding	voldoende
Facet 1.1 Niveau en oriëntatie	voldoende
Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen	goed
Onderwerp 2 Programma	Voldoende
Facet 2.1 Relatie doelstelling en inhoud	voldoende
Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	voldoende
Facet 2.3 Samenhang	voldoende
Facet 2.4 Studieomvang	OK
Facet 2.5 Studietijd	voldoende
Facet 2.6 Afstemming vormgeving en inhoud	voldoende
Facet 2.7 Beoordeling en toetsing	voldoende
Facet 2.8 Masterproef	niet van toepassing
Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden	voldoende
Onderwerp 3 Inzet van personeel	voldoende
Facet 3.1 Kwaliteit personeel	goed
Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid	goed
Facet 3.3 Kwantiteit personeel	voldoende
Onderwerp 4 Voorzieningen	voldoende
Facet 4.1 Materiële voorzieningen	voldoende
Facet 4.2 Studiebegeleiding	goed
Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg	voldoende
Facet 5.1 Evaluatie resultaten	goed
Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering	voldoende
Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	voldoende
Onderwerp 6 Resultaten	voldoende
Facet 6.1 Gerealiseerd niveau	voldoende
Facet 6.2 Onderwijsrendement	voldoende

De oordelen zijn van toepassing voor:

HoGent Hogeschool Gent

IZSZ Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg

¹ Indien in de tabel één enkel oordeel vermeld staat, dan geldt dit oordeel voor alle afstudeerrichtingen, locaties en varianten die vermeld staan bij de betreffende opleiding. Indien één of meer afstudeerrichtingen/locaties/varianten een verschillende beoordeling hebben gekregen, dan zijn al deze oordelen opgenomen in de tabel.

KATHOLIEKE HOGESCHOOL KEMPEN

Algemene toelichting bij de bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg aan de Katholieke Hogeschool Kempen

De bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg wordt aangeboden aan de Katholieke Hogeschool Kempen (K.H.Kempen). De hogeschool biedt opleidingen aan in elf departementen op vier campussen. Op de campus Geel vindt men de departementen Agro- en biotechnologie, Gezondheidszorg en chemie, Handelswetenschappen, Industriële en biowetenschappen, Sociaal werk en Technische wetenschappen. Op de campus Turnhout vindt men de departementen Gezondheidszorg, Handelswetenschappen en Lerarenopleiding. Op de campus Lier is het departement Gezondheidszorg en op de campus Vosselaar het departement Lerarenopleiding gevestigd. De hogeschool biedt zowel professioneel gerichte als masteropleidingen aan.

Met de Katholieke Universiteit Leuven en tien andere hogescholen maakt de K.H.Kempen sinds 2002 deel uit van de Associatie Katholieke Universiteit Leuven (Associatie KU Leuven).

De bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg wordt ingericht op de campussen in Lier en in Turnhout binnen het departement Gezondheidszorg. Het departement Gezondheidszorg Turnhout organiseert naast de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg ook de bachelor-na-bacheloropleidingen Pediatrische gezondheidszorg, Geestelijke gezondheidszorg en Oncologische gezondheidszorg. Het departement Gezondheidszorg Lier organiseert naast de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg ook de bachelor-na-bacheloropleidingen Pediatrische gezondheidszorg, Operatieverpleegkunde, Sociale gezondheidszorg en Geriatrische gezondheidszorg.

De hogeschool telde in het academiejaar 2010–2011 7200 studenten. In de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg zijn in het academiejaar 2009–2010 66 studenten ingeschreven op de beide campussen, van wie 54 deeltijds.

ONDERWERP 1 DOELSTELLINGEN VAN DE OPLEIDING

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie van de professioneel gerichte bachelor

Beoordelingscriteria:

De opleidingsdoelstellingen zijn erop gericht de student te brengen tot:

- het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken, en een ingesteldheid tot levenslang leren;
- het beheersen van algemene beroepsgerichte competenties als teamgericht kunnen werken, oplossingsgericht kunnen werken in de zin van het zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk en het kunnen ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingsstrategieën, en het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk;
- het beheersen van beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek vastgesteld dat de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg van de K.H.Kempen gebruikmaakt van een degelijk uitgewerkt en marktconform competentieprofiel, dat over de associatiegrenzen heen is opgesteld. Het competentieprofiel wordt dus in meerdere hogescholen gehanteerd. Op basis van de gevoerde gesprekken stelt de commissie dat de opleiding op het vlak van het competentieprofiel meer ambitie mag hebben om zich te profileren en haar eigen visie te formuleren binnen en buiten de associatie. De commissie raadt de opleiding ook aan om de profilering duidelijker aan toekomstige en huidige studenten te communiceren.

Volgens de commissie zijn de doelstellingen in overeenstemming met het decreet en worden ze nagestreefd op niveau zes van de Vlaamse Kwalificatiestructuur. Verder is het competentieprofiel dat in de opleiding van de K.H.Kempen wordt gebruikt, geïnspireerd op andere documenten, zoals het competentieprofiel voor de Bachelor in de Verpleegkunde en het beleidskader van de bachelor-na-bacheloropleidingen Verpleegkunde en Vroedkunde van de werkgroep Verpleegkunde/Vroedkunde van de Associatie KU Leuven, het domeinspecifieke referentiekader van de commissie, beleidsnota's van het werkveld over recente ontwikkelingen in de gezondheidszorg en de verpleegkunde, en regionale en internationale beleidsnota's.

Aangezien Intensieve zorgen en spoedgevallen als bachelor-na-bacheloropleiding aansluit op de professioneel gerichte bachelor Verpleegkunde, worden de studenten geacht al te beschikken over de algemene en algemeen beroepsgerichte competenties. Het competentieprofiel bouwt verder op die competenties door ze in de specifieke context van intensieve zorgen en spoedgevallenzorg te plaatsen. Naast het verkennen, verdiepen en integreren van competenties moeten de studenten ze ook kunnen inzetten op een spoedgevallendienst of op een afdeling Intensieve zorgen. De commissie waardeert de toevoeging van het specialisatieniveau aan de doelstellingen, aangezien dat de uitdieping van de algemene en de algemeen beroepsgerichte competenties mogelijk maakt. De commissie heeft vastgesteld dat het competentieprofiel van de opleiding zes kerncompetenties (of rollen van een verpleegkundige) bevat, die op hun beurt verder zijn onderverdeeld in 21 deelcompetenties. Die competenties zijn verder uitgewerkt in gedragsindicatoren.

De zes kernrollen van een verpleegkundige zijn volgens het competentieprofiel:

- 1) De verpleegkundige als **PERSOON** handelt naar beroepsspecifieke attitudes;
- 2) De verpleegkundige als **KLINISCH BEOORDELAAR EN ZORGVERLENER** verleent professioneel verpleegkundige zorg op maat;
- 3) De verpleegkundige als **ORGANISATOR EN COÖRDINATOR** organiseert en coördineert de diverse aspecten van de zorg;
- 4) De verpleegkundige als **PROFESSIONAL** levert een bijdrage tot het bevorderen van de kwaliteit van de verpleegkundige zorg;
- 5) De verpleegkundige als **LID VAN HET TEAM** werkt intra- en interprofessioneel samen om de visie en de doelen van de zorg te realiseren;
- 6) De verpleegkundige als **LID VAN DE SAMENLEVING** vervult een rol in de samenleving in functie van gezondheid en welzijn.

Volgens de commissie had de opleiding nog meer buitenlandse profielen mogen gebruiken bij het uitwerken van haar competentieprofiel, aangezien er nu weinig input is van internationale referentiekaders. Zoals de commissie heeft kunnen vernemen uit de ingekeken documenten, plant een werkgroep vanuit het plenair overlegplatform Beroepsorganisaties en hogescholen bachelor intensieve zorgen en spoedgevallenzorg om het competentieprofiel te actualiseren tegen 2013. Hierbij kan met deze internationale input meer rekening worden gehouden. Ook is op inhoudelijk vlak de buitenlandse component in het competentieprofiel nu niet expliciet aanwezig. De opleiding zou meer ambitie mogen hebben om deze internationale component in de eindkwalificaties te integreren.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt de opleiding om een internationale component in te bedden in het competentieprofiel en de evolutie op internationaal vlak op te volgen.
- De commissie beveelt de opleiding aan zich meer te profileren binnen het competentieprofiel.

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

Beoordelingscriteria:

- De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in eindkwalificaties van de student) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, in het geval van gereglementeerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake.
- Voor professioneel gerichte bacheloropleidingen zijn de eindkwalificaties getoetst bij het relevante beroepenveld.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Zoals vermeld in facet 1.1 heeft de opleiding gebruikgemaakt van en is de opleiding geïnspireerd door andere bronnen om haar competentieprofiel op te stellen. Volgens de commissie zijn de competenties geactualiseerd en in overeenstemming met de regelgeving, zoals enkele Koninklijke Besluiten en het ministerieel besluit betreffende de criteria voor de toekenning van de 'Bijzonder Beroepstitel van Verpleegkundige gespecialiseerd in de Intensieve zorg en Spoedgevallenzorg'. Verder dienden het bijzonder beroepsprofiel van de verpleegkundige Intensieve zorg en spoedgevallenzorg en het opleidingsprofiel als basis van het competentieprofiel van de opleiding. Het bijzonder beroepsprofiel is door een werkgroep Beroepsprofiel opgesteld in een

samenwerking van verschillende beroepsorganisaties en hogescholen, en werd goedgekeurd door een plenaire werkgroep. Het bijzonder beroepsprofiel-document diende op zijn beurt als basis voor de ontwikkeling van een opleidingsprofiel, eveneens door vertegenwoordigers van het werkveld en de hogescholen in een werkgroep Opleidingsprofiel opgesteld en goedgekeurd door een plenaire werkgroep. Van deze laatste maakte de opleiding van de K.H.Kempen deel uit. In de adviesraad van de opleiding worden de vertegenwoordigers van het werkveld gevraagd om het competentieprofiel te bespreken en te evalueren. Toch is de commissie van mening dat de opleiding proactiever de inhoud van haar competentieprofiel kan opvolgen, en daarin de partners uit het werkveld systematischer kan betrekken. De afstemming met het werkveld verdient volgens de commissie blijvende aandacht, net zoals de actualisering van het competentieprofiel. Er is geen internationale benchmarking, aangezien er geen gelijkaardige opleidingen in het buitenland bestaan.

De studenten en de alumni zijn vertrouwd met de competenties en weten ze te duiden, maar ze bleken in het verleden de competentiegerichtheid van de opleiding niet te dragen. De opleiding heeft er daarna actiever werk van gemaakt om de studenten te informeren. De docenten gaven in de gesprekken met de commissie aan dat ze in de lessen de koppeling tussen de competenties en het opleidingsonderdeel in kwestie duiden. De commissie stimuleert de opleiding in verdere initiatieven om de competenties nog meer te implementeren in het onderwijs. Zij is ook van oordeel dat de gastdocenten beter ingelicht dienen te worden in verband met het competentiegericht leren.

De opleiding richt zich zowel op intensieve zorgen als op spoedgevallenzorg, zodat de afgestudeerden in staat zijn om op de beide afdelingen te werken. Er zijn geen afzonderlijke afstudeerichtingen; de opleiding kiest bewust voor de combinatie. Uit de gesprekken is gebleken dat ook de studenten en de alumni daarvan de meerwaarde inzien.

De commissie heeft haar domeinspecifieke referentiekader vergeleken met het competentieprofiel van de opleiding, en is van mening dat de beide documenten overeenkomen.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt de opleiding om blijvende aandacht te besteden aan de afstemming met het werkveld en de actualisering van het competentieprofiel.
- Zij is ook van oordeel dat de gastdocenten beter ingelicht dienen te worden in verband met het competentiegericht leren.

Oordeel over onderwerp 1, doelstellingen van de opleiding: [voldoende](#)

Op basis van de oordelen over:

facet 1.1	niveau en oriëntatie	voldoende
facet 1.2	domeinspecifieke eisen	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 2 PROGRAMMA

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordelingscriteria:

- Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties van de opleiding qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.
- De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.
- De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek het programma van de opleiding onder de loep genomen, en stelt dat de competenties op een adequate manier zijn omgezet in een programma. De commissie waardeert het dat de opleiding een concordantiematrix heeft opgesteld. Hierdoor is het duidelijk welke competenties aan bod komen in welk opleidingsonderdeel. Verder meent de commissie dat het programma bijdraagt tot de realisatie van de doelstellingen. De studenten gaven in hun gesprek met de commissie aan dat ze door de opleiding en de gevolgde opleidingsonderdelen tot verdieping komen, en dus de verdiepende competenties hebben verworven. Zij hebben ook geleerd om zelfstandig te werken en werden voldoende uitgedaagd, zodat persoonlijke groei mogelijk werd. De commissie stelde echter wel vast dat nog niet alle gastdocenten vertrouwd zijn met competentiegericht onderwijs. Tijdens de gesprekken kwam naar voor dat de gastdocenten weinig op de hoogte waren van de te verwerven competenties per opleidingsonderdeel.

De commissie zag uitgewerkte ECTS-fiches. Er is telkens aangegeven welke competenties met het desbetreffende onderdeel worden beoogd. De commissie vraagt echter om de studenten meer vertrouwd te maken met het competentieprofiel via alle mogelijke werkvormen.

De inhoud van het programma komt volgens de commissie tegemoet aan de gestelde doelstellingen. De commissie stelde vast dat de opleiding tijdens het eerste semester in het programma algemene opleidingsonderdelen aanbiedt, zoals 'Verpleegkundige wetenschappen', 'Kritische zorgen cardiologie' en 'Kritische zorgen respiratoir'. In het tweede semester komen specifieke opleidingsonderdelen inzake intensieve zorgen en spoedgevallenzorg aan bod. Daarnaast schrijven de studenten een scriptie en volgen ze stage. De opleiding voorziet geen keuzeopleidingsonderdeel.

De commissie stelde vast dat het programma disciplineoverschrijdende elementen bevat, en waardeert dit. Dit komt vooral bij het opleidingsonderdeel 'Verpleegkundige wetenschappen' tot uiting, vermits dat gemeenschappelijk met de andere bachelor-na-bacheloropleidingen uit het departement Gezondheidszorg wordt aangeboden. Door de diverse achtergronden van de studenten die dit opleidingsonderdeel volgen, worden zij gestimuleerd om in groep disciplineoverschrijdend te werken. De commissie vindt het eveneens positief dat de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg van de campus Lier samenwerkt met de bachelor-na-bacheloropleiding Operatieverpleegkundige van de campus Lier in het kader van de opleidingsonderdelen 'Cardiologie/hemodynamica' en 'Respiratoire topics'. De commissie vraagt de opleiding echter ook om de krachten in Turnhout en Lier te bundelen, zodat men naar meer uniformiteit in het

programma en de indeling van het programma kan streven, wat onder andere bevorderlijk is voor de opwaardering van de inhoud van het programma. Bovendien kan op deze manier ook bruikbaar en degelijk cursusmateriaal worden verkregen (zie ook facet 2.2).

De commissie kan een duidelijke aanwezigheid van procedures van curriculumherziening, met betrokkenheid van alle stakeholders, bevestigen. Verder is ook de bachelor-na-bachelorcoördinator, die de zeven bachelor-na-bacheloropleidingen van de departementen Gezondheidszorg in Lier en Turnhout van de hogeschool coördineert, betrokken bij het vastleggen van de curricula van de opleidingen, wat volgens de commissie de verticale samenhang tussen de programma's van de opleidingen bevordert. Bij het opstellen en wijzigen van de curricula streeft de opleiding naar een maximale aansluiting bij de basisopleiding Verpleegkunde en/of andere basisopleidingen voor zorgverleners. Docenten, gastsprekers, studenten en het werkveld kunnen wijzigingen in het curriculum aangeven, die besproken worden door de opleidingsverantwoordelijke en -coördinator en de directie. Na voorlegging op departementale raden en aan alle betrokkenen wordt het nieuwe curriculum ook voorgelegd aan de opleidingsadviesraad. De (gast)docenten konden aan de commissie bevestigen dat zij door contacten met de opleiding mogelijkheden hebben om programmawijzigingen voor te stellen. Ook met de mening van de studenten wordt rekening gehouden bij bevestigingen of focusgesprekken. De commissie stelde tijdens de gesprekken echter vast dat het werkveld beter bij de curriculumherziening kan worden betrokken, en vraagt de opleiding om hier aandacht voor te hebben.

Volgens de commissie doet de opleiding inspanningen om internationalisering binnen te brengen in de opleiding. De hogeschool heeft bepaalde strategische doelstellingen rond internationalisering uitgewerkt. Verder is er vanuit de hogeschool een nieuwsbrief aangaande de internationaliseringsactiviteiten. De bachelor-na-bacheloropleiding(en) dien(t)en een plan van aanpak rond internationalisering uit te werken. Tijdens het visitatiebezoek heeft de commissie vernomen dat het voor studenten van een bachelor-na-bacheloropleiding, die meestal ook al (deeltijds) in het werkveld staan, vaak moeilijker is om lange buitenlandse bezoeken uit te voeren of stages te lopen. Ook korte buitenlandse bezoeken zijn schaars, aangezien de lessen slechts op één dag in de week plaatsvinden. Wel is de commissie tevreden over de initiatieven met betrekking tot internationalisation@home die de opleiding neemt. Zo worden op de campus jaarlijks internationale dagen georganiseerd, waarop internationale docenten een aantal lessen verzorgen in de bachelor-na-bacheloropleiding(en). Tijdens het gesprek met de studenten heeft de commissie vernomen dat in de lesinhouden ook buitenlandse voorbeelden aan bod komen. De commissie waardeert het dat docenten hun buitenlandse ervaringen delen met de studenten, en internationale literatuur en studies hanteren in hun cursusmateriaal. De commissie vindt het eveneens positief dat de statutaire docenten deelnamen aan een internationale uitwisseling gedurende meerdere dagen. De commissie hoopt dat de vertaling van het hogeschoolbeleid rond internationalisering in de toekomst nog verder vertaald wordt naar de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt de opleiding om de krachten in Turnhout en Lier te bundelen, zodat men naar meer uniformiteit in het programma en de indeling van het programma kan streven, wat onder andere bevorderlijk is voor de opwaardering van de inhoud van het programma.
- De commissie stelde tijdens de gesprekken vast dat het werkveld beter bij de curriculumherziening kan worden betrokken, en vraagt de opleiding om hier aandacht voor te hebben.
- De commissie beveelt de opleiding aan nog verder werk te maken van het introduceren van internationalisering binnen de opleiding. Korte buitenlandse studiebezoeken zijn daarbij een meerwaarde.

Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma

Beoordelingscriteria:

- Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroeps- of kunstpraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk, de kunstpraktijk en/of (toegepast) onderzoek.
- Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/de discipline.
- Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroeps- of artistieke vaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: **onvoldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde vast dat actuele ontwikkelingen uit de beroepspraktijk vlot worden geïmplementeerd in het programma. Dit is vooral te danken aan de expertise van de gastdocenten. Een vlot contact met het werkveld zorgt voor een snelle aanpassing en het doorgeven van de laatste ontwikkelingen.

Dankzij het opleidingsonderdeel 'Verpleegkundige wetenschappen' krijgen de studenten een introductie in basiswetenschappelijke disciplines. De commissie waardeert het dat het cursusmateriaal van dit opleidingsonderdeel een overzicht aanbiedt van relevante wetenschappelijke theorieën en vraagstukken. Zij stelde bijgevolg vast dat recente vakliteratuur in het programma werd opgenomen, en dat er de nodige aandacht is voor kennisontwikkeling. De commissie zag dat studenten eveneens gestimuleerd worden om praktijkrelevante vakliteratuur te ontsluiten en te verwerken. Zo moeten studenten in de opleidingsonderdelen 'Klinisch onderwijs', 'Verpleegkundige wetenschappen' en 'Afstudeerproject' hun wetenschappelijke inbreng baseren op recente evidence-based literatuur.

De commissie is van oordeel dat er meer nadruk mag gelegd worden op het praktijkgericht leren. Dit is vooral een aandachtspunt voor de campus Turnhout, waar de commissie te weinig praktijkspecifiek onderwijs vaststelde.

De commissie stelde vast dat het oefenen van bepaalde vaardigheden door de mazen van het net glippen (bijvoorbeeld Swann ganz en immobilisatie). Ook is zij van oordeel dat sommige belangrijke beroepsspecifieke competenties (vaardigheden) niet genoeg worden ingeoefend. Zij stelde ook vast dat er te weinig aandacht is voor prehospitale werkveldervaring en extra muosvaardigheden op de beide campussen. Zij zag ook dat er geen minimumaantal prehospitaalinterventies werden vastgelegd. De commissie vindt het belangrijk dat de opleiding rekening houdt met de aspecten van prehospitale interventies en waardeert het dat de opleiding dit in haar programma een plaats heeft gegeven. Volgens de commissie mag er nog uitgebreider aandacht aan worden geschonken in het programma. De commissie vraagt ook meer aandacht voor advanced life support skills. Zij betreurt dit gebrek aan aandacht voor alle vaardigheden eigen aan de volledige opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg, en vraagt daarom om deze vaardigheden structureel op te volgen tijdens de stages. Een verplichte stage in een universitair centrum is daarom wenselijk. Specifiek voor de campus Turnhout wordt een tekort gezien aan diepgang in de spoedgevallenzorg en een te beperkte vorming rond bloedgasanalyse.

De commissie waardeert het dat het cursusmateriaal voorhanden is op Toledo, en dat het eveneens ter beschikking wordt gesteld op de lesdagen aan de studenten. De commissie betreurt het echter dat de opleiding geen handboeken aanraadt aan de studenten. Zij vraagt de opleiding daarom om (internationale) standaardhandboeken als naslagwerken aan te bevelen aan de studenten.

Tijdens het inkijken van het cursusmateriaal stelde de commissie vast dat de cursussen voor verbetering vatbaar zijn. Zij zag dat de doelstellingen, inhoudsopgave, bronvermelding en referentielijsten systematisch ontbreken in de cursussen. Zij is ook van oordeel dat het cursusmateriaal in enkele gevallen gedateerd was. Zij stelde vast dat er relatief weinig structuur in het cursusmateriaal te vinden was en dat het cursusmateriaal vaak enkel uit PowerPointslides bestaat. Daarnaast betreurt zij de spelling- en tikfouten in het cursusmateriaal én op Toledo. Zij zag ook weinig uniformiteit in het cursusmateriaal. De commissie betreurt dit alles, en vraagt de opleiding om de kwaliteit van het cursusmateriaal te verbeteren. De invoering van een kwaliteitstabel voor het cursusmateriaal werd al aangekondigd voor het academiejaar 2009–2010, maar is niet gerealiseerd. Tijdens de gesprekken werd aangegeven dat van dit idee werd afgestapt, wat de commissie jammer vindt.

Studenten dienen volgens de wettelijke bepalingen 450 uren stage te lopen, waarvan 200 uren op een spoedgevallendienst en 200 uren op intensieve zorgen. De overige 50 uren kunnen naar keuze worden ingevuld. Zo kunnen studenten gedurende die uren bijvoorbeeld stage lopen bij een brandwondencentrum, PICU of dialyse.

De stage vertegenwoordigt 27 studiepunten in de opleiding en valt onder de noemer 'Klinisch onderwijs'. Studenten kunnen hun keuze voor een stage-instelling via een stagevoorkeurdokument aangeven. Er is een aantal vaste stageplaatsen voorzien, maar de studenten kunnen ook op andere diensten stage lopen, indien deze erkend zijn en voldoende leermogelijkheden bieden. Zodoende kunnen studenten ook op de eigen afdeling stage lopen. Op de campus Turnhout kan dit maximaal voor 250 uur. De resterende 200 uren moeten op een andere instelling worden ingevuld. Op de campus in Lier kunnen alle stages plaatsvinden in de eigen instelling.

De meerwaarde van het afwerken van een stageperiode op de eigen afdeling kan gezocht worden in een bijkomende opdracht, te implementeren in de praktijk. De opleidingsverantwoordelijke ziet hierop toe. De commissie stelde vast dat er voor bepaalde studenten te weinig diversiteit in stageplaatsen is, en dat de opleiding geen eisen naar universitaire gerichtheid stelt. De commissie beveelt de opleiding bovendien aan om de competentieverwerving en de leermogelijkheden bij stages op de eigen werkplek verder te onderzoeken, en om de objectiviteit van de begeleiding en de beoordeling te waarborgen.

Bij de start van het academiejaar stelt de opleidingsverantwoordelijke een stagetraject op voor iedere student. In de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg in Lier worden de theoretische lessen in één lesweek per maand georganiseerd. Studenten kunnen dan drie weken stage lopen. Deze studenten kunnen op vijf verschillende stageplaatsen terecht. Bij de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg in Turnhout werkt men met één of maximaal twee lesdagen per week, en dit gedurende het hele academiejaar. De commissie stelde vast dat het verschil tussen de beide campussen met betrekking tot het stageverloop als positief wordt ervaren door de studenten, en vaak de doorslaggevende factor is waarom studenten opteren voor de ene of de andere campus.

Bij de start van de stage dient de student zijn persoonlijke doelstellingen te formuleren. Dit kan gebeuren aan de hand van het stage-informatiedocument, de introductiebundel van de stageplaats, het competentieprofiel en de vaardigheidslijst. De commissie zag tijdens het inkijken van de stageverslagen dat de student echter nergens de algemene doelstellingen vermeldt, en vraagt de opleiding om de aandacht nog meer te focussen op het globale competentieprofiel in plaats van op de persoonlijke doelstellingen. Samen met de stagebegeleider – de docent die de student begeleidt op de stageplaats – worden afspraken gemaakt in verband met de stage-uren, stageverslagen en contracten. In de stage-instelling wordt de student begeleid door een stagementor. Dit zijn ervaren en deskundige zorgverleners die in contact staan met de stagebegeleider. Studenten

van de campus Turnhout maken een portfolio. De commissie raadt de opleiding van de campus Lier aan om ook een dergelijke portfolio in te voeren.

Het eindwerk is een afzonderlijk opleidingsonderdeel, dat 6 studiepunten vertegenwoordigt. De praktische organisatie van het eindwerk wordt per bachelor-na-bacheloropleiding gecoördineerd door de opleidingsverantwoordelijke Gezondheidszorg Lier (GZL) of door een coördinator van eindwerken Gezondheidszorg Turnhout (GZT). Studenten kunnen alle informatie betreffende het eindwerk terugvinden in een studiewijzer. Zij krijgen alle informatie bij de start van het academiejaar ter beschikking via onder andere een PowerPointvoorstelling, de website, Toledo en een infobundel. Onderwerpen worden bij het begin van het academiejaar aangeboden en zijn meestal tot stand gekomen na overleg met het werkveld. Studenten kunnen zelf onderwerpen kiezen, op voorwaarde dat deze verwant zijn met de opleiding en toepassingsgericht zijn. Studenten moeten een gemotiveerd voorstel met tijdsplan voorleggen aan de promotor (GZT)/procesbegeleider (GZL), die hierop schriftelijke of mondelinge feedback geeft. De uitwerking moet gebeuren op basis van evidentie en aan de hand van relevante recente literatuur. Het is de bedoeling dat de student een probleem verkent, analyseert, uitdiept en er kritisch over reflecteert. Het eindwerk moet afgesloten worden met een eindconclusie en mogelijke praktijkgerichte aanbevelingen. Studenten kunnen ofwel individueel ofwel in groep werken. Studenten kunnen ook op vraag van derden meewerken aan wetenschappelijk onderzoek of productontwikkeling. Het initiatief voor de procesbegeleiding moet uitgaan van de studenten. Studenten worden aangemoedigd om zelf voor een expert uit het werkveld te zorgen die als praktijkbegeleider kan fungeren. Het eindwerk wordt in een schriftelijke weergave aangeboden en gepresenteerd voor een jury van externe experts, docenten en studenten.

De commissie is tevreden te vernemen dat er aandacht gaat naar maatschappelijke dienstverlening en permanente vorming. Zo worden symposia voor studenten en het werkveld, en andere initiatieven van permanente vorming georganiseerd. Uit het gesprek met de vertegenwoordigers van het werkveld blijkt eveneens dat de stage- en eindwerkbegeleiders de mentorenvormingen vanuit de hogeschool appreciëren. De commissie vindt het daarnaast ook positief dat de opleiding haar cursussen openstelt voor alle geïnteresseerden.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt de opleiding aan om (uitgebreider) aandacht te schenken aan de aspecten van prehospitale interventies in het programma.
- De commissie vraagt de opleiding om meer aandacht aan vaardigheidstraining en praktijkgericht leren te besteden.
- De commissie vraagt de opleiding om de kwaliteit van het cursusmateriaal te verbeteren.
- De commissie raadt de opleiding aan om (internationale) handboeken en naslagwerken actief te gebruiken.
- De commissie beveelt de opleiding bovendien aan om de competentieverwerving en de leermogelijkheden bij stages op de eigen werkplek verder te onderzoeken, en de objectiviteit van de begeleiding en de beoordeling te waarborgen.

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordelingscriterium:

- Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend opleidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde vast dat de opleidingsonderdeelverantwoordelijken de inhoud van het programma bewaken, en waardeert dit. Daarnaast zag de commissie dat de opleiding frequente bevragingen organiseert, waarin zij peilt naar de perceptie inzake de inhoud en de overlapping bij de studenten, docenten en gastdocenten.

Dat neemt echter niet weg dat de commissie overlappingen vaststelde in het programma. Zij vraagt om deze weg te werken. Vooral de overlapping en het gebrek aan afstemming van de lesinhouden door de gastdocenten ervaren de studenten als onaangenaam. De commissie stelde tijdens de gesprekken vast dat op de campus Turnhout er soms een gebrek aan basis wordt vastgesteld van waaruit men vertrekt, daar waar op de campus Lier te veel herhaling van basiszaken werd gemeld. De commissie noteerde tijdens de gesprekken met studenten en alumni dat zij een minder goede volgtijdelijkheid ervaren doorheen het programma. De commissie vraagt daarom de opleiding om na te denken over een logische opbouw van het programma met daaraan gekoppeld de stages, om de theorie nog beter te laten aansluiten op de praktijk. De commissie vraagt ook aandacht voor een evenwichtige verhouding tussen intensieve zorgen en spoedgevallenzorg.

Tijdens de visitatie stelde de commissie overigens ook vast dat er veel verschillen waren in het programma en de cursussen tussen de campussen Turnhout en Lier. Zij vraagt de opleiding dan ook om meer samenhang en afstemming te creëren tussen het programma en de cursussen van de beide campussen.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie stelde vast dat er overlappingen waren in het programma en vraagt om deze weg te werken.
- De commissie vraagt de opleiding om meer samenhang en afstemming te creëren tussen het programma en de cursussen van de beide campussen.
- De commissie vraagt de opleiding om na te denken over een logische opbouw van het programma met daaraan gekoppeld de stages, om de theorie nog beter te aansluiten aan de praktijk.

Facet 2.4 Studieomvang

Beoordelingscriterium:

- De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de studieomvang van een bachelor-na-bachelor: ten minste 60 studiepunten.

Oordeel van de visitatiecommissie: **OK**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg bestaat uit 1 studiejaar van 60 studiepunten. Datzelfde aantal studiepunten kan ook verspreid over meerdere studiejaar worden gevolgd. In totaal wordt dus een opleidingsprogramma georganiseerd van 60 studiepunten. De opleiding voldoet hiermee aan de formele eisen met betrekking tot de minimale studieomvang van een professioneel gerichte bachelor-na-bachelor.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.5 Studietijd

Beoordelingscriteria:

- De werkelijke studietijd wordt getoetst en sluit aan bij de normen vastgesteld krachtens decreet.
- Het programma is studeerbaar doordat factoren die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren, zo veel mogelijk worden weggenomen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Studietijdmetingen worden op de campussen Lier en Turnhout in onderling overleg en zoals vastgelegd in een meerjarenkalender om de vier jaar gepland, maar kunnen ook op vraag van studenten, docenten of gastsprekers worden uitgevoerd. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer er een nieuwe invulling van een opleidingsonderdeel komt, wanneer wijzigingen in het curriculum zijn aangebracht of wanneer voor een bepaald opleidingsonderdeel een andere docent of gastspreekster aan het werk is. In het academiejaar 2007–2008 is er op hogeschoolniveau een studietijdmeting geweest op basis van de methode Metis: schatten achteraf in combinatie met het invullen van vragenlijsten rond studeerbaarheid. Volgens de opleiding is het hanteren van deze methode vooral aangewezen bij grotere groepen studenten, maar werkt deze niet optimaal bij kleine groepen studenten, zoals bij de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg. De responsgraad van deze bevraging is immers laag, en studenten stellen zich vragen bij het nut van de meting en de gegevens. Daarom werd gekozen voor het uitvoeren van een studietijdmeting in het academiejaar 2009–2010 op basis van een focusgesprek met studenten. Over twee jaar wordt de volgende studietijdmeting gepland. De commissie meent dat focusgesprekken waarin studenten studiebelemmerende en -bevorderende factoren aangeven, een belangrijke waarde hebben, maar meent dat het voeren van studietijdmetingen om de vier jaar ervoor kan zorgen de opleiding inzake studiebelasting achter de feiten aan zou kunnen lopen. De commissie heeft begrip voor de wens van de opleiding om zich te hoeden voor overbevraging bij de studenten, maar vindt het toch aangewezen dat er vaker studietijdmetingen onder de vorm van focusgesprekken zouden plaatsvinden.

De commissie stelde vast dat de studenten de opleiding als zwaar maar doenbaar ervaren. Uit de perceptiemeting blijkt bovendien dat de studenten de opleiding als haalbaar beschouwen. Dit kwam ook naar voor tijdens de gesprekken met de alumni. De commissie betreurt het dat de opleiding nu geen formele studietijdmetingen meer hanteert. Zij vraagt daarom om de studietijd in kaart te brengen aan de hand van metingen, om op die manier een objectiever beeld te krijgen van de studiebelasting.

De commissie stelde vast dat de examenroosters en deadlines tijdig worden meegedeeld aan de studenten, en waardeert dit. Bovendien zag zij dat de opleiding, na overleg met de studenten, aanpassingen doet wanneer problemen worden gemeld. De commissie waardeert het dat de opleiding luistert naar de studenten, om zo studiebevorderende factoren te faciliteren.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie adviseert om effectief en efficiënt de studietijdmetingen op te volgen.

Facet 2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Beoordelingscriteria:

- Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen.
- De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding streeft in haar didactische concept vooral naar zelfstandigheid en zelfsturing van de studenten. De studenten worden verder aangemaand tot kritische reflectie. De commissie heeft uit de ingekeken documenten kunnen afleiden dat studenten gemotiveerd worden om te reflecteren rond praktijkervaringen en het inoefenen van theoretisch onderbouwde verklaringsmodellen in de eigen praktijksituatie.

De commissie stelde een diversiteit aan werkvormen vast. Hoewel men in de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg voornamelijk werkt met hoorcolleges, stelde de commissie vast dat de opleiding ook de interactiviteit stimuleert door ruimte te laten voor discussie en vragen. Daarnaast waardeert de commissie het dat de opleiding ook werkcolleges, trainingen en studiebezoeken organiseert.

De commissie zag innovatief didactisch materiaal. De commissie apprecieert eveneens het gebruik van audiovisuele middelen, die bijzonder geschikt zijn voor het professionele karakter van de opleidingen. Zij zag dat de opleiding aandacht besteedt aan moderne onderwijsvormen die aansluiten bij de noden. Het simulatieonderwijs met debriefing, rollenspelen met videostreaming en het 'Panamarenko'-project (zie ook facet 4.1.) in Lier zijn daar voorbeelden van. De commissie stelde echter wel een eerder beperkt gebruik van casuïstiek vast, en vraagt de opleiding om daar meer aandacht aan te besteden. Zij vindt het eveneens wenselijk om meer intervisiemomenten in te lassen, waarin wordt teruggekoppeld naar praktijkervaringen. De commissie betreurt het dat de opleiding geen specifieke mogelijkheden voorziet om bepaalde vaardigheden in te oefenen (zie ook facet 2.2. en 4.2.). Zo stelde zij vast dat zowel op de campus Lier als op de campus in Turnhout geen ALS-pop aanwezig is. Zij vindt het dan ook jammer dat de prehospital skills te weinig worden ingeoefend. Zij stelt het wel op prijs dat ondertussen een life support-pop werd begroot en dat de opleiding een skills lab in Mol bezoekt. De commissie vindt het eveneens betreurenswaardig dat er geen gevolg wordt gegeven aan niet afgewerkte vaardigheidslijsten. De commissie vraagt dan ook om het vaardigheidsonderwijs uit te breiden, en hoopt dat het gebruik van een portfolio dit kan ondersteunen.

De commissie heeft vastgesteld dat in de opleiding gebruik wordt gemaakt van het elektronische leerplatform Toledo. Ook zijn een uitgebreide bibliotheek en digitale databanken beschikbaar voor de studenten. Uit de gesprekken die de commissie heeft gevoerd met de stakeholders, bleek dat het cursusmateriaal en syllabi, die vaak door afzonderlijke docenten zijn opgesteld, op tijd beschikbaar zijn.

De commissie heeft vernomen dat de kwaliteit en de studeerbaarheid van het cursusmateriaal bevraagd worden in de onderwijsevaluaties. Studenten kunnen het studiemateriaal scoren en indien een negatieve score volgt, doet de opleiding inspanningen om dit bij te sturen. Dit konden de afgestudeerden met wie de commissie sprak, bevestigen.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie stelde een eerder beperkt gebruik van casuïstiek vast en vraagt de opleiding om daar meer aandacht aan te besteden
- Zij vindt het eveneens wenselijk om meer intervisiemomenten in te lassen, waarin wordt teruggekoppeld naar praktijkervaringen.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordelingscriterium:

- Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat en voor studenten inzichtelijk getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Zoals de commissie tijdens het visitatiebezoek heeft kunnen vaststellen, heeft de hogeschool een toetsbeleid uitgewerkt dat nu ook is opgestart in de basisopleiding Verpleegkunde. In de volgende fase, met name het academiejaar 2012–2013, zal het toetsbeleid verder geconcretiseerd worden in de bachelor-na-bacheloropleidingen. De docenten hebben vanuit de hogeschool een opleiding over competentiegericht toetsen genoten, wat de commissie positief vindt.

De commissie stelde tijdens het bezoek vast dat het toetsingsbeleid van de campus Lier verschilt met dat van de campus Turnhout, en dit vindt zij jammer. Zij is van oordeel dat daar waar zij in Lier een transparant toetsingsbeleid vaststelde, dit nog niet echt het geval is op de campus Turnhout. Zij vindt namelijk dat het toetsingsbeleid van de campus Turnhout transparanter kan. Zij zag dat de toetsen in de opleidingsonderdelen van de verschillende gastsprekers niet afgestemd zijn op de inhoud van de te toetsen materie. Zij vraagt de opleidingsonderdeelverantwoordelijken om hierop toe te zien. De commissie stelde tijdens het inkijken van de examens bovendien ook een verschil in toetsingsniveau vast tussen de twee campussen, wat zij betreurt. Tijdens de gesprekken kwam naar voor dat de opleiding zich hiervan bewust is. De commissie onderschrijft dan ook de intentie van de opleiding om te werken aan een kwalitatief en transparant toetsingsbeleid, met meer objectiviteit en aandacht voor uniformiteit op de beide campussen.

Uit de ingekeken documenten heeft de commissie afgeleid dat de opleiding bezig is met het uitwerken van een concordantiematrix om de beoogde competenties uit de opleiding te koppelen aan de gepaste toetsvormen. De opleiding maakt gebruik van verschillende toetsvormen om kennis te toetsen, namelijk: multiple choice, open vragen, casuïstiek en praktijktoetsing. De commissie vraagt de opleiding echter wel om toe te zien op een evenwichtige verdeling van deze toetsvormen. Zij is immers van oordeel dat de verschillende manieren van toetsen niet worden benut en dat de opleiding te veel mondelinge examens organiseert. Bovendien vraagt de commissie zich af hoe de objectiviteit gewaarborgd blijft bij de open vragen. Zij raadt de opleiding dan ook aan om oplossingsleutels te voorzien.

De commissie meent dat men de competenties nog meer expliciet zou mogen toetsen. De commissie heeft vastgesteld dat de evaluatie van vaardigheden zich enkel baseert op de vaardigheden die tijdens de stage worden toegepast. De commissie drukt haar bezorgdheid uit over het feit dat de opleiding vaardigheidswerkshops of practica niet altijd evalueert, zodat deze trainingen soms te vrijblijvend zijn voor de studenten. Ook voor de vaardigheidswerkshops en -trainingen zou de opleiding volgens de commissie objectieve criteria kunnen uitwerken. E-learningmodules,

waaraan onmiddellijk een evaluatie is gekoppeld, zouden eveneens een voorbeeld hiervan kunnen zijn. Volgens de commissie worden sommige opleidingsonderdelen immers nog te theoretisch en te eenzijdig getoetst, waardoor het expertniveau van de opleiding soms niet altijd zichtbaar wordt. Men mag dus nog veel meer gebruikmaken van casuïstiek in de examens.

De commissie stelde vast dat de studenten tevreden zijn over de informatie inzake het toetsingsbeleid, die overigens van bij de aanvang van het academiejaar beschikbaar is op Toledo. Zij zag ook dat bij elk examen uniform wordt aangegeven wat verwacht wordt (tijdsinstructie, puntenkoppeling...) en waardeert dit. De commissie noteerde dat de studenten op de hoogte zijn van de evaluatiecriteria. De opleiding zorgt ervoor dat deze aan de studenten worden bekendgemaakt aan het einde van de lessen en via de ECTS-fiches. Studenten kunnen feedback ontvangen na het maken van examens en kunnen, indien zij dit wensen, deze examens inkijken. Aangezien vaak verschillende docenten instaan voor een enkel opleidingsonderdeel, organiseert de opleiding het inkijken van de examens en het geven van feedback niet standaard. Het gebeurt dus enkel op vraag van de student. De studenten weten dat deze mogelijkheid er is, en gaven in hun gesprek aan dat de docenten bereikbaar zijn. Ook is er een examenreglement, dat de opleiding via het elektronische leerplatform verspreidt. De deliberatiecriteria zijn daarbij duidelijk.

De evaluatie van de stage gebeurt aan de hand van een stage-evaluatiefiche. De commissie zag dat deze in termen van zwaktes en sterktes werd uitgedrukt, en is van oordeel dat dit weinig ruimte laat voor differentiëring. Zij vraagt daarom de opleiding om een uitgebreidere evaluatie te hanteren. De commissie zag tijdens de visitatie dat de beoordeling van de stage in Turnhout gebeurde aan de hand van een portfolio, waarin zij ruim uitgewerkte reflectie- en feedbackfiches terugvond. Zij zag dat er aandacht besteed werd aan behaalde vaardigheden, en waardeert dit. De commissie vraagt de campus Lier om ook een portfolio in te voeren. De evaluatie is de verantwoordelijkheid van de stagebegeleider, maar verloopt steeds in nauw overleg met de mentoren en/of zorgverleners op de afdelingen. Stageplaatsen zijn niet verplicht om mentoren op te leiden, maar de commissie waardeert het wel dat de opleiding jaarlijks, in samenspraak met het werkveld, een mentorendag organiseert. Op vraag van de student en/of de mentor kan een tussentijdse evaluatie plaatsvinden. Op het einde van de stage bespreekt de stagebegeleider de stage-evaluatiefiche met de student. Aan het einde van het academiejaar worden de verschillende stages in de hogeschool besproken met alle betrokken stagebegeleiders. De eindevaluatie houdt niet alleen rekening met de afzonderlijke stagefiches, maar ook met de evolutie in het leerproces.

Wat de beoordeling van het eindwerk betreft, stelde de commissie vast dat de opleiding opteert voor een duidelijke verdeling van proces- en productbeoordeling van het eindwerk, en waardeert dit. Zij vindt het eveneens positief dat de beoordeling gebeurt door verschillende lezers. De commissie zag dat de presentatie van het eindwerk weinig bepalend is voor de eindbeoordeling en vraagt zich daarom af wat de meerwaarde hiervan is. De commissie stelde tijdens het inkijken van de eindwerken vast dat verschillen in kwaliteit ook in een verschillende quotering resulteerden, wat zij positief vindt.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt met aandrang aan de opleiding om werk te maken van een transparant en kwalitatief toetsingsbeleid met meer objectiviteit en een uniformiteit op de beide campusen.
- De commissie vraagt om aan de hand van een dergelijk toetsbeleid de garantie in te bouwen dat alle vaardigheden werden ingeoeffend en worden beheerst.

Facet 2.8 Masterproef

Dit facet is niet van toepassing voor de bachelor-na-bacheloropleiding.

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden

Beoordelingscriterium:

- Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten bachelor-na-bachelor: Bachelorgraad met (een) door het instellingsbestuur nader bepaalde kwalificatie(s), eventueel aangevuld met een onderzoek naar geschiktheid of bekwaamheid of een voorbereidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding hanteert de decretaal voorziene toelatingsvoorwaarden voor de bachelor-na-bacheloropleiding.

De bachelor-na-bacheloropleiding is rechtstreeks toegankelijk voor studenten Bachelor in de Verpleegkunde en Bachelor in de Vroedkunde. Vroedvrouwen hebben geen recht op een bijzondere beroepstitel. De commissie waardeert het dat de opleiding dit ook zo communiceert aan deze groep, en dit vanaf het intakegesprek.

Uit de ter beschikking gestelde documenten vernam de commissie dat bijkomende informatie uit de basisopleiding Verpleegkunde – waar nood aan is door de verschillende beginsituatie van de studenten – via Toledo ter beschikking wordt gesteld. De commissie vond deze bijkomende informatie echter niet onmiddellijk terug op het leerplatform. De opleiding moet er met andere woorden blijvend op letten dat de nodige informatie de studenten bereikt.

De commissie stelde vast dat de campussen Lier en Turnhout een verschillend beleid voeren rond de verhouding theorie en praktijk in het curriculum. Zij zag dat dit verschil als positief werd ervaren en een verschillend publiek aantrok. De commissie raadt de opleiding aan om te evolueren naar een nog duidelijkere differentiëring en profilering tussen de beide campussen. Dankzij een verschillende aanpak kunnen studenten opteren voor de aanpak die het beste aansluit bij hun noden. Voltijdse studenten hebben immers andere wensen en trajectaccenten dan deeltijdse studenten.

Op hogeschoolniveau is het EVC-en EVK-beleid op punt gesteld. De opleiding maakt er echter geen gebruik van. In de andere bachelor-na-bacheloropleidingen binnen het departement Gezondheidszorg kunnen masterstudenten een vrijstelling verkrijgen voor het schrijven van het eindwerk en het opleidingsonderdeel 'Verpleegkundige wetenschappen'. De commissie meent dat de opleiding meer zou mogen nagaan hoe studenten vrijstellingen zouden kunnen verkrijgen op basis van de EVC-procedure, aangezien studenten vaak een ruime werkervaring hebben opgedaan. Op dit moment heeft de opleiding hier weinig tot geen ervaring mee.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De opleiding moet erop letten dat – gezien de gevarieerde instroom uit de basisopleidingen Verpleegkunde en Vroedkunde – de juiste bijkomende informatie tot bij de studenten raakt.
- De commissie adviseert de opleiding te overwegen om studenten vrijstellingen toe te kennen op basis van hun eerder opgedane werkervaring.

Oordeel over onderwerp 2, programma: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 2.1	relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma	voldoende
facet 2.2	eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	onvoldoende
facet 2.3	samenhang van het programma	voldoende
facet 2.4	studieomvang	OK
facet 2.5	studietijd	voldoende
facet 2.6	afstemming tussen vormgeving en inhoud	voldoende
facet 2.7	beoordeling en toetsing	voldoende
facet 2.8	masterproef	niet van toepassing
facet 2.9	toelatingsvoorwaarden	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

De visitatiecommissie maakt een positieve afweging en stelt dat de opleiding voldoende potentieel heeft om de vastgestelde tekortkomingen te verhelpen. Zij stelde tijdens het visitatiebezoek immers vast dat de opleiding zich bewust is van het tekort aan vaardigheidsgericht onderwijs en daar in de toekomst meer aandacht aan wil besteden. Tijdens de gesprekken werd eveneens duidelijk dat de opleiding in de toekomst meer zorg wil besteden aan het cursusmateriaal en actief op zoek zal gaan naar degelijke naslagwerken voor de studenten.

ONDERWERP 3 INZET VAN HET PERSONEEL

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

Beoordelingscriterium:

- Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is tevreden over het personeelsbeleid: uit de gesprekken en de ingekeken documenten hebben de commissieleden kunnen afleiden dat er op de hogeschool een duidelijk uitgewerkt personeelsbeleid aanwezig is. De visie van de hogeschool is dat er met de medewerkers een gedeelde verantwoordelijkheid is om de persoonlijke doelstellingen van de personeelsleden en de doelstellingen van de K.H.Kempen op elkaar af te stemmen. De hogeschool verwacht dat haar personeelsleden toonaangevend en ondernemend zijn.

De verschillende departementen van de hogeschool hebben duidelijke criteria voor werving en selectie van nieuwe personeelsleden uitgewerkt. De commissie kon uit de ter beschikking gestelde documenten afleiden dat medewerkers competent en inzetbaar dienen te zijn in minstens

twee van de drie pijlers (onderwijs, onderzoek en maatschappelijke dienstverlening). De commissie waardeert het dat de opleiding aandacht heeft voor de specifieke expertise en vakkennis in het domein. De opleiding zoekt daarom naar een evenwicht tussen statutair personeel en gastsprekers uit het werkveld. Bovendien dienen alle leden van het statutair personeel een pedagogisch getuigschrift te bezitten of te behalen. De gastsprekers die actief zijn in het werkveld, hebben vaak geen pedagogisch diploma en zijn minder didactisch onderlegd. Blijvende aandacht voor de ondersteuning van de gastsprekers is dus wenselijk. De opleiding geeft zelf de wens aan om uitdrukkelijker gastdocenten bij effectieve onderwijsprocessen te betrekken, wat de commissie positief vindt. Ook het initiatief om de gastsprekers in de toekomst een informatiefolder te bezorgen, waarin naast praktische informatie ook aandacht gaat naar een aantal didactische aspecten, zoals het werken met studiemateriaal, waardeert de commissie. De commissie meent ook dat zowel de statutaire docenten als de gastsprekers over de nodige kwaliteiten beschikken om het programma van de opleiding te realiseren. Ook de studenten die de commissie gesproken heeft, zijn tevreden over de kwaliteit van de docenten. Zij vinden het een meerwaarde dat de docenten verbonden zijn met het werkveld, en appreciëren de praktijkgerichtheid van de docenten.

De commissie heeft uit de ingekeken documenten kunnen afleiden dat de hogeschool een databank heeft ontwikkeld die de competenties van de docenten of gastsprekers in kaart brengt. In het academiejaar 2011–2012 zijn de competentiekaarten of curricula vitae van de gastsprekers daarin ingebracht of geactualiseerd. De commissie staat achter het idee om gebruik te maken van deze competentiekaarten bij personeelsaangelegenheden.

De commissie is tevreden over de professionaliseringsmogelijkheden van de docenten. Er is een zeer uitgebreid professionaliseringsprogramma met een waaier aan thema's, waarop het statutair personeel kan intekenen. De opleiding geeft aan dat het moeilijk is om professionalisering structureel aan te bieden aan gastsprekers. Zij hebben echter door hun werk en ervaring in het werkveld ook professionaliseringsmogelijkheden, zij het minder of niet aan de hogeschool. Het uitgebreide vormingsaanbod voor de statutaire docenten werd intern in de hogeschool ontwikkeld. Het aanbod is ruim en gaat van opleidingen over basis ICT-vaardigheden tot opleidingen over competentiegericht toetsen. De commissie waardeert het dat levenslang leren wordt aangemoedigd.

Wat professionalisering op didactisch vlak betreft, organiseert de onderwijsraad om de twee jaar een onderwijsdag. Verder kunnen startende docenten een vorming rond didactische thema's volgen, georganiseerd door de Associatie KU Leuven.

De commissie heeft vastgesteld dat ook de evaluatie van de docenten goed verloopt. Statutaire docenten worden geëvalueerd volgens een vaste procedure van de hogeschool met evaluatiegesprekken, functioneringsgesprekken en de bespreking van een POP (persoonlijk ontwikkelingsplan). De opleidingsverantwoordelijke is eveneens verantwoordelijk voor de evaluatie van gastsprekers. Ook de studenten evalueren gastsprekers en statutaire docenten via de onderwijsbevraging of de focusgesprekken. Om de vijf jaar wordt het doceergedrag van de docenten bevraagd met een rotatiesysteem. Er wordt vanuit het departement nagegaan welke docenten in aanmerking komen voor bevraging, en deze docenten worden daar in het begin van het academiejaar op de hoogte van gesteld. De studenten evalueren met een onlinevragenlijst. De resultaten van de bevragingen worden aangeboden aan de docenten en de directie, op basis waarvan bijstellingen kunnen gebeuren.

Ook de begeleiding van nieuwe medewerkers verloopt volgens de commissie vlot. Nieuwe docenten kunnen twee begeleidingsavonden vanuit de hogeschool volgen. De commissie vindt het positief dat de hogeschool met de nieuwe docenten groepsgesprekken organiseert om na te gaan wat de behoeften van deze docenten zijn. In het departement krijgen nieuwe docenten een peter

of meter ter beschikking om hen wegwijs te maken. Er is voor de gastsprekers een informatiebrochure beschikbaar, wat de commissie waardeert.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid

Beoordelingscriterium:

- Het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroeps- of kunstpraktijk.
- Bij de daartoe in aanmerking komende opleidingen dient daarenboven voldoende personeel te beschikken over kennis en inzicht in de desbetreffende beroeps- of kunstpraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie zag een gemotiveerd, deskundig en samenhangend team, dat bovendien toegankelijk is voor de studenten. Ze waardeert de sterke aanwezigheid en betrokkenheid van het werkveld. De opleidingskwaliteit, die sterk bepaald wordt door het engagement van enkele sleutelfiguren, dient bewaakt te worden in het licht van de continuïteit van de gedegen opleiding.

Zoals vermeld in facet 3.1 appreciëren de stakeholders de praktijkgerichtheid van de docenten. Vooral de gastsprekers, die onmiddellijk verbonden zijn met het werkveld en dus praktijkvoorbeelden in de lessen kunnen introduceren, zijn een meerwaarde. Zo vonden de afgestudeerden met wie de commissie sprak, de combinatie van de ervaringen van de gastspreker en de gedoedeerde theorie leerrijk en een pluspunt van de opleiding.

De commissie is van mening dat ook de statutaire docenten die verbonden zijn aan de K.H.Kempen voldoende geïntegreerd zijn in het werkveld. Een aantal van hen is deeltijds werkzaam in het praktijkveld, een aantal anderen is betrokken bij recente ontwikkelingen in het werkveld via de onderzoekslijn en via hun lidmaatschap in bepaalde commissies of werkgroepen. De commissie pleit ervoor om ook bij de gastsprekers mensen te vinden die betrokken zijn bij onderzoek of onderzoekservaring hebben. Daarom vindt de commissie het positief dat de opleiding via de competentiekaarten nu ook naar de onderzoekskwaliteiten en -ervaring peilt bij de gastsprekers. Ook blijft volgens de commissie de link naar de basisopleiding Verpleegkunde via de docenten bewaard, aangezien de statutaire docenten in de bachelor-na-bacheloropleiding ook werkzaam zijn in de basisopleiding Verpleegkunde. De commissie is ook positief over de systematische opleiding waaraan stagementoren vrijblijvend kunnen deelnemen, en die volgens de commissie op een krachtige visie steunt. Verder zijn docenten vaak betrokken bij het werkveld via de stage of het begeleiden van bezoeken aan instellingen en voorzieningen.

Zoals aangehaald wordt levenslang leren en professionalisering voor de docenten gestimuleerd en besproken op teamvergaderingen en personeelsvergaderingen. Er is minder vat en minder zicht op de professionalisering van de gastsprekers. De commissie vraagt de opleiding om de didactische capaciteiten van de gastsprekers te bewaken. Daarnaast vraagt zij ook aandacht voor meer samenwerking tussen de campussen Lier en Turnhout door expertise te bundelen, wat bevorderlijk is voor de kwaliteit.

De commissie is tevreden vast te stellen dat er bij de opleiding aandacht is voor internationale mobiliteit en uitwisseling. In 2010 werden in het departement Gezondheidszorg van de campus Turnhout internationale dagen georganiseerd, waarop buitenlandse partners en studenten workshops en lessen verzorgden. Begin 2011 organiseerde de hogeschool internationale dagen voor alle departementen en opleidingen. De bachelor-na-bachelorcoördinator en enkele docenten van de bachelor-na-bacheloropleidingen zijn ook naar het buitenland gegaan voor opleidingen en het bijwonen van congressen.

Tijdens de gesprekken met de docenten vernam de commissie dat de opleiding ook inspanningen heeft geleverd om gastsprekers of docenten te zoeken in het buitenland. Zo heeft de opleiding geprobeerd om in Nederland gastsprekers aan te spreken. Volgens de opleiding is het, aangezien de meeste aangesproken personen in privéorganisaties werken, geen sinecure om iemand te vinden die bereid is als gastspreker in de opleiding aan te treden. De commissie wil de opleiding toch aanmoedigen verder te gaan met het zoeken naar internationale gastsprekers, aangezien deze een meerwaarde betekenen voor het onderwijs in de opleiding.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt de opleiding om de didactische capaciteiten van de gastsprekers te bewaken.
- De commissie vraagt meer samenwerking tussen de campussen Lier en Turnhout door expertise te bundelen, wat bevorderlijk is voor de kwaliteit.
- De commissie vraagt de opleiding om blijvend aandacht voor internationalisering te hebben.

Facet 3.3 Kwantiteit personeel

Beoordelingscriterium:

- Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft uit de ingekeken documenten kunnen afleiden dat het departement Gezondheidszorg van de campus Turnhout in 2010 kon rekenen op 22 medewerkers die behoren tot het onderwijzende personeel. De campus Lier telt 30 medewerkers. Daarnaast combineert één medewerker onderzoek met een onderwijsopdracht. Het administratief-technische personeel telt vier leden. De ratio van student-personeelslid is 13,6 voor de campus Turnhout en 14,4 voor de campus Lier. In het departement Gezondheidszorg van de campus Turnhout werken 15 medewerkers voltijds, 10 medewerkers deeltijds, en zijn er nog enkele medewerkers die een gecombineerde opdracht hebben in de verschillende departementen in de hogeschool of een gedeelde opdracht hebben met de HBO5-opleiding Verpleegkunde. Op de campus Lier werken 7 medewerkers voltijds en 34 deeltijds, van wie een groot deel een gecombineerde opdracht heeft.

Volgens de commissie is de leeftijdscurve van de personeelsleden, die zij heeft kunnen inkijken, evenwichtig.

Voor de bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg worden in 2010 2,34 VTE statutair personeel voor de campus Lier uitgerekend en 2,20 VTE voor de campus Turnhout. De student-docentratio is 17,52 in Lier en 11,36 in Turnhout. Volgens de commissie is dit een aanvaardbare student-docentratio.

De commissie stelde tijdens de gesprekken vast dat de docenten een hoge werkdruk ervaren. De commissie raadt de opleiding aan om de taakin-vulling van het onderwijzende personeel te herbekijken. Eventueel kan de opleiding de lesuren inperken, zodat er meer ruimte komt voor innoverende projecten en stagebegeleiding.

De commissie heeft bij het visitatiebezoek een gedreven team docenten en gastsprekers ontmoet. Bij het inkijken van de verslagen van de focusgesprekken uit juni 2011 bleken de studenten bezorgd te zijn voor een overbelasting van de opleidingscoördinator. Ook uit de gesprekken die de commissie heeft gevoerd met de studenten en de docenten, blijkt deze bezorgdheid. De commissie is dan ook van oordeel dat de opleidingskwaliteit, die sterk bepaald wordt door het engagement van enkele sleutelfiguren, bewaakt dient te worden in het licht van de continuïteit van de gedegen opleiding.

De commissie waardeert het dat in het academiejaar 2011–2012 voorbereidingen getroffen zijn om de werkdruk in de bachelor-na-bacheloropleidingen van de K.H.Kempen te verdelen. Verder zullen vanaf het academiejaar 2012–2013 meerdere of verschillende opleidingsonderdeelverantwoordelijken worden aangeduid in de opleiding.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie raadt de opleiding aan om de taakin-vulling van het onderwijzende personeel te herbekijken. De opleiding kan de lesuren eventueel inperken, zodat er meer ruimte komt voor innoverende projecten en stagebegeleiding.
- De opleidingskwaliteit, die sterk bepaald wordt door het engagement van enkele sleutelfiguren, dient bewaakt te worden in het licht van de continuïteit van de gedegen opleiding.

Oordeel over onderwerp 3, inzet van het personeel: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 3.1	kwaliteit personeel	goed
facet 3.2	eisen professionele gerichtheid	voldoende
facet 3.3	kwantiteit personeel	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 4 VOORZIENINGEN

Facet 4.1 Materiële voorzieningen

Beoordelingscriterium:

- De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde vast dat de opleidingen gevestigd zijn in moderne gebouwen, waarvan de infrastructuur de kwaliteit van het onderwijs kan garanderen, zowel wat vaardigheidsonderwijs, inzet van ICT, studielandschap als mediatheek betreft. De commissie vindt het positief dat de opleiding gebruikmaakt van nieuwe didactische vormen, zoals een smartboard.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek vastgesteld dat de hogeschool een langetermijinfrastructuurplan heeft, alsook een facilitaire dienst, waarvan het hoofd actief is op associatieniveau en lid is van verschillende werkgroepen, waarbij een onderlinge afstemming van de infrastructuur binnen de associatie wordt beoogd. De commissie waardeert eveneens de weloverwogen uitgebouwde concepten inzake infrastructuur. De commissie is onder de indruk van het doordachte infrastructurele concept van de nieuwbouw op de campus in Turnhout (Open Poort), die door de openheid en lichtinval uitnodigt tot studie, en bestaat uit twee lesvleugels en een dwarsvleugel over verschillende verdiepingen. De functionaliteit van de verschillende onderdelen in het gebouw (bibliotheek, ontspanning, onderwijs en de bureaus van de directie, administratie en docenten) worden aangeduid door het gebruik van verschillende kleuren. Er is volgens de commissie ook nagedacht over de ergometrie van het meubilair. De studenten beschikken in de gemeenschappelijke plaatsen op de campus over meer dan voldoende ruimte.

Ook de campus Lier heeft een eigentijdse infrastructuur ter beschikking, die bijdraagt tot het welbevinden van studenten en medewerkers. De commissie heeft vastgesteld dat er een goede samenwerking en soepele uitwisseling is tussen de beide campussen op het vlak van materiële onderwijsondersteuning.

De opleiding kan beschikken over eigentijdse lokalen en aula's op de campus, die niet aan één bepaalde opleiding of departement zijn toegewezen. De lokalen en aula's zijn uitgerust met verschillende audiovisuele apparatuur en andere moderne technologieën. Dit laatste geldt ook voor de lokalen op de campus Lier.

Er is ook een boekenwinkel aanwezig op de campus Turnhout. De beide campussen hebben een ruime cafetaria, waar studenten warme maaltijden, broodjes en snacks kunnen nuttigen.

Op de departementen zijn moderne skills labs aanwezig, waar de hogeschool en de departementen ook experimenteren met simulatieonderwijs. De commissie stelde echter vast dat deze skills labs nog meer mogen uitgerust worden voor advanced life support (ALS) training. De commissie betreurt het dat de opleiding geen specifieke mogelijkheden voorziet om bepaalde vaardigheden in te oefenen (zie ook *facet 2.2 en 2.6*). Zo stelde zij vast dat zowel op de campus Lier als op de campus in Turnhout geen ALS-pop aanwezig is. Zij vindt het dan ook jammer dat de prehospital skills te weinig worden ingeoeffend. Zij stelt het wel op prijs dat ondertussen een life support-pop werd begroot en dat de opleiding een skills lab in Mol bezoekt. De commissie waardeert het ook dat de opleiding van de campus Lier aan een 'Panamarenkozaal' werkt, waar allerlei vaardigheden gecombineerd kunnen worden ingeoeffend. De commissie vindt het positief dat in deze zaal simulatieonderwijs met debriefing en rollenspelen met videostreaming wordt gestimuleerd.

In de docentenlokalen in Turnhout hebben docenten geen vaste plaatsen. De drie departementen van de campus Turnhout worden in deze niet gescheiden om meer overleg en gezamenlijke input te stimuleren. Opleidingscoördinatoren daarentegen hebben wel een vaste werkplaats. De commissie meent dat in de campus Lier de opleidingscoördinatoren over een vrij beperkte ruimte met weinig lichtinval en bergruimte beschikken. Iedere docent beschikt over een eigen laptop. Er is draadloos internet aanwezig op de hele campus, en een lokaal met pc's, waarvan studenten gebruik kunnen maken. Met een 'Laptop welkom'-campagne stimuleert de hogeschool het gebruik van draagbare computers en andere mobiele apparatuur. De studenten van de opleiding zijn niet verplicht een laptop aan te kopen en mee te brengen, maar kunnen indien nodig wel

laptops ontlenen bij de servicedesk van de bibliotheek in Turnhout. In Lier kunnen studenten blijven gebruikmaken van het pc-lokaal.

De commissie waardeert eveneens de bibliotheekfaciliteiten van de beide campussen. De collectie op de campus Lier is ingedeeld volgens het SISO-systeem. De commissie waardeert eveneens de ruime en mooie bibliotheek en de bibliotheeklounge in Turnhout, waar 275 werkplekken ter beschikking zijn voor de studenten. De collectie in de bibliotheek biedt werken aan voor de gehele campus en dus ook voor de verschillende departementen, en is ingedeeld volgens het SISO-systeem. Er is een driehonderdtal tijdschriften ter beschikking voor de hele campus, waarvan twee derde naar het departement Gezondheidszorg gaat. Verder biedt de bibliotheek ook elektronische literatuur aan via databanken. De bibliotheek is twee decennia geleden zelf gestart met het aanleggen van een Nederlandstalige literatuuurdatabank voor verpleegkunde gestart: INVERT (de Index van de Nederlandstalige Verpleegkundige Tijdschriften). De commissie is tevreden te vernemen dat er bij de collectievorming in de bibliotheek rekening wordt gehouden met suggesties van docenten. De commissie stelde echter vast dat een aantal basiswerken ontbrak in de mediatheek en vraagt de opleiding om dit probleem op te lossen.

Voor docenten en studenten worden opleidingen ingericht rond opzoeken, informatievaardigheden, e-bronnen en databanken, wat de commissie waardeert. Verder is de commissie onder de indruk van de technologie die in de toekomst zal voorzien in een zelfuitleensysteem.

De commissie meent dat ook de cursusdienst van de campus Turnhout in orde is. De vzw Campinia Media is verantwoordelijk voor het aankopen, verkopen en reproduceren van het studiemateriaal. Studenten en docenten kunnen daarnaast nog andere werken aankopen indien ze dat wensen. Ook de kopieertoestellen van de campus worden door deze vzw beheerd. Op de campus Lier verloopt de cursusdienst in eigen beheer, maar ook daar heeft de commissie geen problemen opgemerkt.

De campus Turnhout is gemakkelijk bereikbaar met het openbaar vervoer. Tussen het station en de campus (een afstand van één kilometer) kunnen studenten gebruikmaken van pendelfietsen of van de uitgetekende verkeersvrije wandelroute. Studenten kunnen bij de K.H.Kempen fietsen huren, en er zijn overdekte stallingen en vestiaires met douches voorzien. De campus Lier is ook zeer vlot bereikbaar met het openbaar vervoer: er zijn verschillende bushaltes in de buurt, en de campus ligt op wandelafstand van het treinstation.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie raadt de opleiding aan om het skills lab beter uit te rusten voor advanced life support.
- De commissie stelde vast dat een aantal basiswerken ontbrak in de mediatheek en vraagt de opleiding om dit probleem op te lossen.

Facet 4.2 Studiebegeleiding

Beoordelingscriteria:

- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op de studievoortgang.
- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Volgens de commissie zijn de sociale voorzieningen en de begeleidingsdiensten van de hogeschool in orde. Bij de sociale dienst van de K.H.Kempen kunnen studenten met psychosociale, sociaal-juridische en financiële problemen terecht. Ook studenten die een studentenjob zoeken, kunnen bij de sociale dienst van de hogeschool aankloppen. De huisvestingsdienst zorgt voor betaalbare huisvesting.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek vastgesteld dat de studenten van de bachelor-na-bacheloropleidingen verondersteld worden zelfstandig te kunnen studeren, gezien hun werkervaring of hun vooropleiding. Hoewel de studiebegeleiding van de hogeschool in orde is en op punt staat, maken de studenten er dus weinig gebruik van. De opleiding organiseert niet systematisch trajectbegeleiding voor de studenten, die verondersteld worden zelf contact op te nemen met verantwoordelijken indien ze nood hebben aan bepaalde specifieke ondersteuning. Zo kunnen studenten met studieproblemen, een functiebeperking of een taalprobleem altijd terecht bij de verantwoordelijken van de studie- en studentenbegeleiding van de hogeschool. Wanneer een student psychosociale problemen heeft, zijn docenten en de opleidingscoördinator volgens de opleiding vaak het eerste aanspreekpunt. Zij kunnen de studenten dan doorverwijzen naar de dienst Sociale voorzieningen van de hogeschool.

De begeleiding ligt grotendeels bij de docenten en de opleidingscoördinator, die volgens de studenten zeer bereikbaar en aanspreekbaar zijn. De opleidingscoördinator is het centrale aanspreekpunt en tracht vele vragen van de studenten via e-mail op te vangen. Deze eenmansopdracht brengt ook een zekere kwetsbaarheid met zich mee, die verlicht zou kunnen worden door administratieve ondersteuning. Ook is de commissie het eens met de opleiding die stelt dat de begeleiding van werkstudenten continu aandacht verdient, en ze onderschrijft de verdere uitwerking van het plan van aanpak dat de bachelor-na-bacheloropleidingen opgesteld hebben inzake studie- en studentenbegeleiding voor hun specifieke doelgroep. De commissie is positief over het initiatief van het departement Gezondheidszorg op de beide campussen om in te stappen in een OOF-project 'Werkplekieren', waarvan bepaalde output kan gebruikt worden voor de werkstudenten van de opleiding.

De opleiding is tevreden te vernemen dat de opleiding zorgt voor informatie aan potentiële studenten via de website, de opleidingsbrochures en folders die worden uitgedeeld. Verder kunnen studenten ook informatie verkrijgen via informatiemomenten en de 'WaNaBa'-beurs (Wat na Bachelor?) van de Associatie KU Leuven. Wanneer studenten zijn ingeschreven, organiseert de opleiding een onthaaldag.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie raadt de opleiding aan aandacht te schenken aan de werkdruk van de opleidingscoördinator inzake studiebegeleiding.
- De commissie vraagt blijvende aandacht voor de begeleiding van werkstudenten, die vaak specifieke behoeften hebben wat studiebegeleiding betreft.

Oordeel over onderwerp 4, voorzieningen: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 4.1	materiële voorzieningen	goed
facet 4.2	studiebegeleiding	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 5 INTERNE KWALITEITSZORG

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordelingscriterium:

- De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De K.H.Kempen beschikt op hogeschoolniveau over een uitgewerkte visie en beleid rond kwaliteitszorg. De commissie waardeert de aanwezigheid van een kwaliteitshandboek en de aandacht die men heeft voor overbevraging bij studenten. Zij stelde ook vast dat naast formele verbeteringscycli er ook ruimte is voor snelle veranderingen naar aanleiding van opmerkingen van studenten, alumni en stagebegeleiders.

De commissie heeft inzage gekregen in het interne kwaliteitszorgsysteem van de hogeschool, waarbinnen men het TRIS-instrument hanteert, dat gebaseerd is op het EFQM-model. De hogeschool en de opleiding hanteren TRIS als instrument voor zelfevaluatie. Verbeteracties vanuit de TRIS-metingen worden opgenomen in het operationeel jaaractieplan (OJP). De hogeschool en de opleiding volgen het OJP op via de kwaliteitscyclus. Het kwaliteitshandboek van de hogeschool is gebaseerd op de TRIS-structuur (onderverdeeld in een deel per departement en een deel bestemd voor de hele hogeschool). In de hogeschool is een tweetal werkgroepen actief: de werkgroep Kwaliteitshandboek, die instaat voor de bewaking van het kwaliteitshandboek, en de werkgroep Indicatoren, die de kwaliteitsraad ondersteunt voor alles wat verband houdt met indicatoren en meetinstrumenten. In het actualiseringsdocument dat de opleiding aan de commissie heeft bezorgd, spreekt men de intentie uit om op zoek te gaan naar specifieke indicatoren voor de bachelor-na-bacheloropleidingen. De commissie onderschrijft dit plan en moedigt de opleiding aan dit nog verder uit te werken.

Op departementsniveau fungeert in Lier een stuurgroep Kwaliteit, die maandelijks vergadert. In Turnhout is een kwaliteitsraad actief, die driemaal per jaar samenkomt. Een kerngroep van directie en opleidingscoördinatoren vergadert tweewekelijks. Op opleidingsniveau worden metingen en bevragingen uitgevoerd. Er is voor de beide departementen Gezondheidszorg in Lier en Turnhout een meetkalender opgesteld die de frequentie van de bevragingen regelt. De commissie kan hieruit afleiden dat jaarlijkse onderwijsbevragingen plaatsvinden, alsook een bevraging van de stageplaatsen bij studenten, studietijdmetingen (zie facet 2.5), TRIS-score bij de bachelor-na-bachelorcoördinatoren, instroom-enquête, uitstroombevraging en een bevraging van de gast-sprekers.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie adviseert de opleiding om de lage responsgraad voor de bevragingen dichter op te volgen en te remediëren. Volgens de commissie kan het werken met een alternatief, zoals kwalitatieve bevragingen door middel van bijvoorbeeld een focusgesprek, een oplossing bieden.

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

Beoordelingscriterium:

- De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbeteringsmaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is van mening dat de hogeschool een duidelijk beleid heeft rond verbeteringsmaatregelen. De opleiding heeft in de gesprekken met de commissie aangegeven dat vier jaar geleden vanuit het hogeschoolbeleid gestart is met een formele kwaliteitscyclus. Voordien werkte de hogeschool met de PDCA-cyclus, waarvan de C- en A-fases niet altijd aan bod kwamen. Ook heeft de hogeschool het advies gegeven niet te veel acties tegelijk te starten, maar om de acties te beperken en duidelijk te prioriteren, teneinde een hoog realisatiepercentage te bekomen.

Ook de opleiding heeft verschillende acties lopen, die geconcretiseerd zijn in de operationele jaaractieplannen van de departementen en die de commissie heeft kunnen inkijken. Het is dan de bedoeling dat in het begin van een academiejaar de doelstellingen en de concrete acties die de opleiding daaraan wil verbinden, vernoemd worden en dat een timing wordt opgemaakt. Tijdens en aan het einde van het academiejaar voert de opleiding een check uit van wat is afgewerkt, en wat de doelstellingen en acties voor het jaar erop zijn. De verbeteringsacties uit de operationele jaaractieplannen mogen volgens de commissie systematischer worden opgevolgd. Gezien er geen meetbare streefdoelen of indicatoren worden gebruikt voor de bachelor-na-bacheloropleidingen, geldt ook dat deze voor de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg niet worden aangewend tot verbetering van de opleiding.

De commissie vraagt de opleiding echter wel om te werken aan de projectmatige en structurele inbedding van verbeteringen. Zij betreurt het dat sommige intenties tot verbetering nog steeds intenties zijn. Zo stelde de commissie vast dat niet alle overlappingen werden weggewerkt. Ook de verkenning van de internationale dimensie van de competenties op korte termijn werd al aangekondigd in 2010, maar leidde nog niet tot acties.

De commissie heeft vastgesteld dat de methode van werken met focusgesprekken haar resultaten boekt in de opleiding. Uit de gesprekken met de opleidingsverantwoordelijken blijkt dat er voortdurende bijsturing is op basis van de feedback van studenten via de focusgroepen. De studenten bevestigden dit in hun gesprek met de commissie. Zij melden dat de opleidingscoördinator actief inspeelt op opmerkingen van de studenten, bijvoorbeeld rond het aantal opdrachten dat de studenten in de opleiding moeten afwerken. Uit het verslag van de focusgroep van 2011, dat de commissie heeft ingekeken, blijkt ook dat er hard is gewerkt aan het op punt stellen van de opleiding en de werkpunten die naar voren kwamen in de focusgroep van 2010. De commissie kan dus concluderen dat de docenten en de opleidingscoördinator aanspreekbaar zijn en dat aanpassingen snel gebeuren. De commissie vraagt wel om de verbeteringsmaatregelen daarbij structureel te implementeren, wat nu nog te weinig gebeurt, waardoor bepaalde verbeteringsacties nog te veel ad hoc verlopen.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt aandacht voor de structurele implementatie van de verbeteringsmaatregelen, teneinde deze niet ad hoc te laten verlopen.

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordelingscriterium:

- Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft uit de ter beschikking gestelde documenten en uit de gesprekken die zij met de stakeholders tijdens het visitatiebezoek heeft gevoerd, kunnen afleiden dat de opleiding al haar stakeholders bij de interne kwaliteitszorg betreft. De commissie betreurt het echter wel dat deze verschillende stakeholders niet echt betrokken waren bij het zelfevaluatierapport van de opleiding.

De opleiding betreft haar medewerkers door middel van overlegvergaderingen, waarin problemen kunnen worden aangekaart. Het departement Gezondheidszorg in Turnhout werkt met een 'groot team banaba', waarin alle docenten en opleidingsverantwoordelijken samen met de directie vergaderen. Het is niet duidelijk of ook de gastsprekers aan deze overlegvergaderingen deelnemen, maar de commissie vindt het wel een meerwaarde indien dit het geval zou zijn. Daarnaast is nog een 'klein team banaba' actief, dat bestaat uit de opleidingsverantwoordelijken en de algemene bachelor-na-bachelorcoördinator. De opleiding gaf in het gesprek met de commissie aan dat het geen sinecure is om de gastsprekers, die slechts een beperkt aantal uren in de opleiding vervullen, te mobiliseren en hen meer te betrekken bij de opleiding of bijvoorbeeld de TRIS-scoring. Het goede contact tussen de opleidingscoördinator en de gastsprekers helpt. Toch meent de commissie dat de opleiding nog meer inspanningen kan leveren om de gastsprekers te betrekken.

De commissie vindt het positief dat systematisch wordt nagegaan hoe betrokkenen over de kwaliteit van de opleiding denken. Daarbij lijken de focusgesprekken in Turnhout meer relevant dan de onlinebevragingen in Lier, gezien de kleine aantallen studenten. Ook het voornemen om de uitstroombevraging te doen via drie verschillende lijsten onder afgestudeerden en onder het werkveld, is toe te juichen. De studenten met wie de commissie sprak, evalueren deze focusgroepen als een positief initiatief. Tijdens de focusgroepen kunnen de studenten terugkoppeling ontvangen over de geleverde verbeteringsacties. Verder waardeert de commissie het dat terugkoppeling van maatregelen tot verbetering en andere gegevens de studenten eveneens bereiken onder de vorm van posters of tienpuntenrapporten.

Binnen de hogeschool en het departement kunnen studenten meer betrokkenheid verwerven door deelname aan de departementale raad en de studentenraad. De commissie heeft vernomen dat twee studenten van de bachelor-na-bacheloropleidingen in de departementen Gezondheidszorg van de K.H.Kempen deelnemen aan deze raden. De opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg mag haar studenten meer aanmoedigen tot deelname aan de studentenraad of de departementale raad, wat nu nog niet het geval is. Aandacht is vooral nodig voor de betrokkenheid van werkstudenten, die op dit moment niet geïnteresseerd blijken in een plaats in de studenten- of departementale raad, of dit niet kunnen combineren met hun werksituatie.

De commissie heeft uit de ingekeken documenten vernomen dat in 2009–2010 de opleiding haar gastsprekers heeft bevraagd over facetten zoals de praktische organisatie van de opleiding, het

cursusmateriaal, de inspraak enzovoort. Ook hier was de respons laag, waardoor de bevraging niet zal worden herhaald. De commissie meent dat er best blijvende aandacht gaat naar de mening van de gastsprekers, bijvoorbeeld door het organiseren van meer overlegvergaderingen met hen.

De commissie is tevreden dat de OPAR-raden (opleidingsadviesraden) van het werkveld in alle bachelor-na-bacheloropleidingen van de departementen Gezondheidszorg van de K.H.Kempen actief zijn, maar meent dat deze nog uitgebreider kunnen worden ingevuld, en dat meer inspanningen kunnen worden geleverd voor de operationalisering ervan. Uit de gesprekken met de vertegenwoordigers van het werkveld heeft de commissie immers een sterke wens gevoeld vanuit het werkveld om input te geven aan de opleiding. De commissie vraagt ook om het beroepenveld systematisch te betrekken bij de curriculumontwikkeling.

Het werkveld is verder nog betrokken bij de stage, de mentorenopleiding, via de gastsprekers, via studiebezoeken, beurzen en jaarlijkse contacten met de opleidingscoördinator. Ook bij de presentatie van het eindwerk nodigt de opleiding het werkveld uit als jury. De presentatie van het eindwerk staat open voor het hele werkveld.

Ten slotte betreft de opleiding de alumni door middel van de (geplande) alum nibevragingen. Verder zijn afgestudeerden soms zelf stagementor, gastspreker of docent. De commissie betreurt het dat er geen alumniwerking is binnen de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg. Dit ervaren de studenten als een gemis.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt aandacht voor het verder operationaliseren en systematiseren van de opleidingsadviesraad.
- De commissie beveelt de opleiding aan om blijvend de gastsprekers te betrekken bij de kwaliteitszorg binnen de opleiding.
- De commissie beveelt de opleiding aan te investeren in een alumniwerking.

Oordeel over onderwerp 5, interne kwaliteitszorg: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 5.1	evaluatie resultaten	voldoende
facet 5.2	maatregelen tot verbetering	voldoende
facet 5.3	betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 6 RESULTATEN

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordelingscriterium:

- De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde competenties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie zag tijdens de gesprekken tevreden studenten en afgestudeerden. De studenten vinden het positief dat er tijdens de opleiding ruimte is voor de uitwisseling van ervaring tussen studenten en docenten. De commissie stelde wel vast dat de studenten uit Turnhout meer diepgang vragen voor spoedgevallenzorg. De studenten uit Lier zijn van oordeel dat er wel een voldoende evenwicht tussen spoedgevallenzorg en intensieve zorgen is.

De afgestudeerden gaven aan dat zij dankzij de opleiding meer en gespecialiseerder inzicht verworven hebben in intensieve zorgen en spoedgevallenzorg. Uit de gesprekken met de alumni kon de commissie afleiden dat meer vaardigheidstraining wenselijk is. Daarnaast noteerde de commissie dat de afgestudeerden heel wat overlappingen ervoeren tijdens de lessen. Zoals aangehaald in facet 2.3. vraagt de commissie de opleiding om de verschillende opleidingsonderdelen beter en meer op elkaar af te stemmen.

Tijdens de gesprekken stelde de commissie vast dat het werkveld vindt dat de afgestudeerden de basisvaardigheden zeker bezitten, maar dat nog meer diepgang en praktische ervaring wenselijk is. Op basis van de waardering van het werkveld en de ingekeken examens is de commissie van mening dat er een verschil in gerealiseerd niveau merkbaar is tussen de campussen Lier en Turnhout, waarbij de campus Lier als iets moeilijker wordt ervaren. De commissie vraagt om deze verschillen weg te werken.

Wat de eindwerken betreft, stelde de commissie vast dat de kwaliteit geleidelijk aan toeneemt. Dit uit zich onder meer in praktisch bruikbare instrumenten, die in het werkveld kunnen worden geïmplementeerd. Zij stelde vast dat deze eindwerken degelijk gestructureerd zijn en een praktische gerichtheid hebben. Zij zag eveneens dat deze wetenschappelijk onderbouwd zijn en degelijke referenties bevatten. De commissie was het voorts ook eens met de quotering van de eindwerken die zij ingekeken heeft. De commissie vindt dit alles positief. Zij beveelt de opleiding wel aan om systematisch controle op plagiaat in de eindwerken uit te oefenen.

De commissie waardeert de docentenmobiliteit en de initiatieven met betrekking tot internationalisation@home die de opleiding heeft genomen. De commissie beveelt de opleiding dus aan om verder te investeren in studenten- en docentenmobiliteit, alsook andere vormen van internationalisering verder uit te werken binnen de opleiding.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt de campus Turnhout om evenveel aandacht te besteden aan intensieve zorgen als aan spoedgevallenzorg.
- De commissie raadt de opleiding aan om meer uniformiteit in het gerealiseerde niveau tussen de campus Lier en de campus Turnhout te bewerkstelligen.

- De commissie beveelt de opleiding aan om (verder) te investeren in studenten- en docentmobiliteit, alsook andere vormen van internationalisering verder uit te werken binnen de opleiding.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Beoordelingscriteria:

- Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen.
- Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vlaanderen heeft geen traditie in het verzamelen van slaagcijfers per studiegebied en/of opleiding over de jaren heen. Noch de evolutie over de jaren heen, noch de situatie per opleiding of studiegebied wordt opgevolgd. Daardoor kan de opleiding geen streefcijfers formuleren in vergelijking met relevante andere opleidingen.

De commissie heeft uit de ingekeken documenten afgeleid dat het rendement van de opleiding hoog ligt. Het streefdoel van de opleiding wat studie-efficiëntie betreft, is 75 procent. De commissie stelde een hoge studie-efficiëntie vast, vermits tussen 92 en 100 procent van de voltijdse studenten uit de academiejaren 2005–2006, 2006–2007, 2007–2008, 2009–2010 de norm van 75 procent studie-efficiëntie haalt. De studie-efficiëntie kende enkel een dip tijdens het academiejaar 2008–2009, toen 67 procent van de voltijdse studenten de norm haalde.

De commissie zag ook een vrij hoge studie-efficiëntie bij de deeltijdse studenten, aangezien tussen 81 procent en 98 procent van de deeltijdse studenten de norm haalt.

De commissie heeft vastgesteld dat over alle jaren heen 99 procent van de voltijdse studenten zijn diploma behaalde in één academiejaar. Slechts één student deed er twee jaren over.

De commissie heeft tijdens het bezoek opgemerkt dat, mede door het goede contact tussen de opleidingsverantwoordelijken, de docenten en de studenten, het onderzoek naar niet-geslaagden en afhakers eerder informeel gebeurt. Persoonlijke omstandigheden of de werksituatie van de student zijn meestal de redenen voor afhaken. De commissie heeft geen weet van bevragingen bij afhakers of exitgesprekken. Volgens de commissie is het voeren van exitbevragingen en -gesprekken toch een meerwaarde.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie adviseert de opleiding een formele procedure bij afhakers ter beschikking te hebben, en dus om exitbevragingen en -gesprekken te gebruiken bij afhakers.

Oordeel over onderwerp 6, resultaten: **voldoende**

Op basis van de oordelen over:

facet 6.1	gerealiseerd niveau	voldoende
facet 6.2	onderwijsrendement	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

GLBAAL OORDEEL

De visitatiecommissie baseerde haar oordeel en motivering op de volgende bronnen:

- het zelfevaluatierapport van de opleiding en de bijhorende bijlagen,
- de gevoerde gesprekken met de betrokkenen,
- de documenten ter inzage tijdens het bezoek,
- de opgevraagde documenten,
- de reactie van de opleiding op het opleidingsrapport.

De commissie is van mening dat het zelfevaluatierapport, doordat zes verschillende opleidingen in één rapport werden beschreven, soms onoverzichtelijk was. Het vergrootte de kans op verwarring tussen de opleidingen. Ook kon de focus op de algemene basis van de K.H.Kempen verminderd worden, ten voordele van meer informatie over de opleiding zelf. Er mochten volgens de commissie meer schema's en besluiten over de opleiding in het zelfevaluatierapport komen.

Op basis van de oordelen over:

onderwerp 1	doelstellingen van de opleiding	voldoende
onderwerp 2	programma	voldoende
onderwerp 3	inzet van personeel	voldoende
onderwerp 4	voorzieningen	voldoende
onderwerp 5	interne kwaliteitszorg	voldoende
onderwerp 6	resultaten	voldoende

is de commissie van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen in de opleiding aanwezig zijn.

In haar reactie op de eerste terugmelding heeft de opleiding aangegeven volgende verbeteracties gepland of uitgevoerd te hebben:

- De opleiding is er zich van bewust dat de kwaliteit van het cursusmateriaal verbetering behoeft. Dit academiejaar wordt er geïnvesteerd in het doorvoeren van noodzakelijke aanpassingen in het curriculum. Afstemming met het curriculum vanuit bachelor verpleegkunde is hierbij een uitgangspunt. Daarbij zal men het standaard cursussjabloon promoten en kan het document 'Aanbevelingen kwaliteit van cursusmateriaal' (zie bijlage 6) als ondersteuning fungeren bij de opmaak van studiemateriaal

De commissie heeft op basis hiervan haar oordelen niet gewijzigd.

OVERZICHTSTABEL VAN DE OORDELEN¹

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding	voldoende
Facet 1.1 Niveau en oriëntatie	voldoende
Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen	voldoende
Onderwerp 2 Programma	voldoende
Facet 2.1 Relatie doelstelling en inhoud	voldoende
Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	onvoldoende
Facet 2.3 Samenhang	voldoende
Facet 2.4 Studieomvang	OK
Facet 2.5 Studietijd	voldoende
Facet 2.6 Afstemming vormgeving en inhoud	voldoende
Facet 2.7 Beoordeling en toetsing	voldoende
Facet 2.8 Masterproef	niet van toepassing
Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden	voldoende
Onderwerp 3 Inzet van personeel	voldoende
Facet 3.1 Kwaliteit personeel	goed
Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid	voldoende
Facet 3.3 Kwantiteit personeel	voldoende
Onderwerp 4 Voorzieningen	voldoende
Facet 4.1 Materiële voorzieningen	goed
Facet 4.2 Studiebegeleiding	voldoende
Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg	voldoende
Facet 5.1 Evaluatie resultaten	voldoende
Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering	voldoende
Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	voldoende
Onderwerp 6 Resultaten	voldoende
Facet 6.1 Gerealiseerd niveau	voldoende
Facet 6.2 Onderwijsrendement	voldoende

De oordelen zijn van toepassing voor:

K.H.Kempen Katholieke Hogeschool Kempen

IZSZ Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg

- **GZT** Gezondheidszorg Turnhout
- **GZL** Gezondheidszorg Lier

¹ Indien in de tabel één enkel oordeel vermeld staat, dan geldt dit oordeel voor alle afstudeerrichtingen, locaties en varianten die vermeld staan bij de betreffende opleiding. Indien één of meer afstudeerrichtingen/locaties/varianten een verschillende beoordeling hebben gekregen, dan zijn al deze oordelen opgenomen in de tabel.

KATHOLIEKE HOGESCHOOL SINT-LIEVEN

Algemene toelichting bij de bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg aan de Katholieke Hogeschool Sint-Lieven

De bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorg en spoedgevallenzorg maakt deel uit van de Katholieke Hogeschool Sint-Lieven. In 2009 sloten de raden van bestuur van de KaHo en de Hogeschool-Universiteit Brussel een principeovereenkomst om de beide instellingen bestuurlijk te integreren. De integratieovereenkomst werd getekend in juni 2010 en vormt de eerste stap in de fusie van de beide instellingen. Sinds 1 september 2011 werd in het kader van de nakende fusie in de KaHo Sint-Lieven een nieuwe organisatie- en participatiestructuur ingevoerd. Deze nieuwe structuur gaat naar een organisatie per studiegebied. Het studiegebied Gezondheidszorg, waaronder de opleiding ressorteert, wordt aangestuurd door een directeur die zowel op de KaHo- als HUB-campussen actief is.

De KaHo was sinds 2002 lid van de Associatie KU Leuven, die de universiteit en twaalf hogescholen verzamelt. Dit plaatst haar in een groter netwerk van hogeronderwijsinstellingen. De hogeschool telt momenteel ongeveer 7000 studenten en 600 personeelsleden, die zijn verdeeld over drie campussen. De hogeschool biedt in totaal 14 professionele en vier academische bacheloropleidingen aan, alsook zeven masteropleidingen.

De bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorg en spoedgevallenzorg (IZSZ) werd voor de eerste maal ingericht in Aalst, Brugge en Gent als een 'document 8' in 1990 door de Vrije Taal- en Handelsleergangen (onderwijs sociale promotie). Voordien werden intensieve en praktijkgerichte programma's voorzien door de ziekenhuizen, waaronder het OLV-ziekenhuis in Aalst, en beroepsorganisaties zoals het NVKVV. Er was immers vraag naar een dergelijke opleiding sinds de jaren 1980, omwille van de sterke vertechnering van deze specifieke beroepen. Naar aanleiding van het Hogescholendecreet (1994) en het ministeriële besluit van 16 april 1996 tot vaststelling van de criteria voor erkenning van beoefenaars van de verpleegkunde als houders van de bijzondere beroepstitel van gegradueerde verpleegkundige in de intensieve zorg en spoedgevallenzorg, namen verschillende hogescholen het initiatief om een gespecialiseerde bacheloropleiding voor intensieve zorg en spoedgevallenzorg op te richten. De stroomlijning gebeurde daarbij grotendeels via het Overlegplatform, waarin zowel hogescholen als beroepsorganisaties waren vertegenwoordigd.

Het studiegebied Gezondheidszorg bestaat uit twee clusters. De bachelor-na-bachelor Intensieve zorg en spoedgevallenzorg behoort tot de cluster Verpleegkunde-vroedkunde. De opleiding wordt zowel ingericht op de campus Dirk Martens (Aalst) als op de campus Waas (Sint-Niklaas). Het opleidingshoofd neemt daarbij de eindverantwoordelijkheid voor de bachelor-na-bacheloropleiding op zich; de opleidingscoördinator neemt de organisatie ervan op zich.

ONDERWERP 1 DOELSTELLINGEN VAN DE OPLEIDING

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie van de professioneel gerichte bachelor

Beoordelingscriteria:

De opleidingsdoelstellingen zijn erop gericht de student te brengen tot:

- het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken, en een ingesteldheid tot levenslang leren;
- het beheersen van algemene beroepsgerichte competenties als teamgericht kunnen werken, oplossingsgericht kunnen werken in de zin van het zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk en het kunnen ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingsstrategieën, en het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk;
- het beheersen van beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft kunnen vaststellen dat er ruimschoots aandacht is voor competentiegericht leren in de opleidingsdoelstellingen van de bachelor-na-bacheloropleiding. De opleiding stemde haar doelstellingen actief af op haar individuele en het algemene competentieprofiel, dat gevalideerd werd door het Overlegplatform, waarin ook de andere Vlaamse opleidingen gespecialiseerd in intensieve zorg en spoedgevallenzorg zijn verzameld. In het competentieprofiel van de opleiding worden de algemene, de algemene beroepsgerichte en de beroepsspecifieke competenties correct verwerkt.

Het competentieprofiel is opgebouwd uit zes rollen die samen 21 competenties bevatten, en die verder geconcretiseerd worden in 82 indicatoren. De zes rollen zijn: de verpleegkundige als persoon die handelt naar de beroepsspecifieke attitudes, als klinisch beoordelaar en zorgverlener die professioneel verpleegkundige zorg op maat verleent, als organisator en coördinator die diverse aspecten van de zorg organiseert, als professional die een bijdrage levert aan het bevorderen van de kwaliteit van de verpleegkundige zorg, als lid van het team dat intra- en interprofessioneel samenwerkt om de visie en de doelen van de zorg te realiseren, en als een lid van de samenleving waarin hij/zij een rol vervult in functie van gezondheid en welzijn.

Elk van de competentie-indicatoren kent vier niveaus, die de groei in het competentieniveau duidelijk maken:

- verkennen,
- verdiepen,
- integreren,
- context IZ-SPGZ (i.e. het beheersingsniveau van een beginnende gespecialiseerde in de intensieve zorgen- of spoedverpleegkunde, in functie van de complexiteit van de situatie, de realiteit van de beroepssituatie, de mate van gevraagde zelfstandigheid van de student, de mate van verantwoordelijkheid van de student en de mate van integratie van kennis uit verschillende OPO's).

De commissie stelt verder dat er, mede door de aftoetsing met de competenties, aandacht is voor de beroepsvaardigheden en -kennis in de doelstellingen (cf. facet 1.2).

De internationale dimensie in de opleidingsdoelstellingen van de opleiding moet volgens de commissie verder uitgebreid worden. De opleiding geeft ook zelf aan te willen werken aan dit punt, en de commissie heeft kunnen vaststellen dat dit heeft geleid tot het formuleren van een aantal verbeteracties naar aanleiding van het ZER-rapport. Zo wil de opleiding zich nog beter afstemmen op wat zich binnen Europa beweegt op het terrein van de opleidingen gespecialiseerd in intensieve zorg en spoedgevallenzorg. Zo heeft de commissie kunnen vaststellen in de actualiseringsnota bij het ZER en tijdens de gesprekken dat de opleiding zich wil richten op erkenning in Nederland. De commissie heeft verder begrip voor het feit dat het verwerken van een internationale dimensie in de opleiding moeilijk is om als eis te stellen voor een specialisatie die sterk verankerd is in de nationale wetgeving. Er zijn echter wel mogelijkheden om de blik te verruimen naar West-Europa. De commissie vraagt de opleiding dan ook mogelijkheden daartoe te onderzoeken. De internationale dimensie in het eigenlijke competentieprofiel van de opleiding dient tevens nog verder uitgebouwd te worden. Er is in dat kader ook nog meer voeling nodig binnen de opleiding met betrekking tot de afstemming en profilering van de opleiding ten opzichte van buitenlandse opleidingen. De opleiding heeft in het ZER en tijdens de gesprekken zelf aangegeven hier werk van te willen maken. De commissie heeft er vertrouwen in dat een verdere afstemming hier zal gebeuren.

Wat betreft de verdere bijstellingen in de doelstellingen en het programma, heeft de commissie echter moeten vaststellen dat deze niet meer systematisch zijn gebeurd sinds het academiejaar 2008–2009. Ze wil de opleiding hiervoor dan ook aandacht vragen.

De verschillende betrokkenen bij de opleiding zijn volgens de commissie voldoende op de hoogte van de doelstellingen van de opleidingen. Zo heeft ze kunnen vaststellen in de gesprekken met studenten, alumni, lectoren en het werkveld. De communicatie over de opleidingsdoelstellingen naar deze geledingen wordt gegarandeerd door het formele overleg en het informele contact dat de opleiding met hen onderhoudt.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt het systematischer bijsturen van de opleidingsdoelstellingen aan de hand van op feedback geformuleerde verbeteracties aan.
- De commissie raadt de opleiding aan om het competentieprofiel en de doelstellingen af te toetsen met de internationale standaarden. De commissie vraagt de opleiding om de internationale component in te bedden in het competentieprofiel en de evolutie op internationaal vlak op te volgen.

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

Beoordelingscriteria:

- De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in eindkwalificaties van de student) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, in geval van gereglementeerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake.
- Voor professioneel gerichte bacheloropleidingen zijn de eindkwalificaties getoetst bij het relevante beroepenveld.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt dat er, mede door de aftoetsing met de competenties, adequaat aandacht geschonken wordt aan de beroepsvaardigheden en -kennis in de doelstellingen. De commissie heeft ook kunnen vaststellen dat de opleiding haar doelstellingen hiertoe heeft afgetoetst met het werkveld. Ze heeft dan ook tijdens de gesprekken met het werkveld kunnen horen dat dit tevreden is over de afstemming van de doelstellingen. De doelstellingen en het eigenlijke competentieprofiel werden meer specifiek opgemaakt in samenspraak met het overlegplatform waarin het werkveld en de beroepsorganisaties zetelen. De doelstellingen en het competentieprofiel werden middels dit overleg ook gevalideerd door de beroepsverenigingen VVVS en VVIZV. Binnen dit overlegorgaan dat gemiddeld vier maal per jaar samenkomt wordt er verdere opvolging voorzien. De opleiding geeft aan de eigenlijke aftoetsing van haar doelstellingen en gelieerd competentieprofiel onderworpen wordt aan een nieuwe actualisatie in 2013. Daarnaast richt de opleiding een resonantieraad in, die twee maal per jaar samenkomt, en waarin o.a. actoren uit het werkveld zetelen om een verdere aftoetsing van de doelstellingen en het competentieprofiel te voorzien.

De doelstellingen en het competentieprofiel worden verder getoetst tijdens de vele informele contacten met het beroepenveld. De commissie is van oordeel dat een verdere formele aftoetsing hier nog nodig is, bijvoorbeeld in de vorm van bevragingen. Ze wil de opleiding ook vragen om de uitgebouwde contacten die ze nu al heeft met de beroepsorganisaties, ook verder aan te scherpen voor het eigenlijke, regionale werkveld in het kader van de aftoetsing van haar doelstellingen.

Wat betreft de overeenstemming van de eindkwalificaties van de opleiding met het domeinspecifieke referentiekader (DSR) dat de visitatiecommissie opstelde, heeft de commissie kunnen vaststellen dat de zes geformuleerde rollen voldoende in overeenstemming waren met zowel de in Vlaanderen decretaal bepaalde algemene als algemeen-beroepsgerichte competenties (Structuurdecreet 2003) als met de domeinspecifieke eisen die in het DSR werden vooropgesteld. Die domeinspecifieke eisen werden ook voldoende afgetoetst met de binnenlandse opleidingen. De opleiding neemt deel aan het Overlegplatform, waarin de andere hogeschoolopleidingen gespecialiseerd in intensieve zorg en spoedgevallenzorg tevens vertegenwoordigd zijn, en dat het naast het aftoetsen met gelijkaardige opleidingen mogelijk maakt zich te profileren. De doelstellingen kwamen daarbinnen ook tot stand in overeenstemming met de wetgeving.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt de verdere formalisering van de afstemming van de eindkwalificaties met het werkveld aan.
- De commissie beveelt de verdere (formele) aftoetsing en profilering van de domeinspecifieke eisen met buitenlandse gelijkaardige opleidingen aan.

Oordeel over onderwerp 1, doelstellingen van de opleiding: [voldoende](#)

Op basis van de oordelen over:

facet 1.1	niveau en oriëntatie	voldoende
facet 1.2	domeinspecifieke eisen	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 2 PROGRAMMA

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordelingscriteria:

- Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties van de opleiding qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.
- De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.
- De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft kunnen vaststellen dat het niveau en de domeinspecifieke eisen van de opleiding in overeenstemming zijn met wat de opleidingsdoelstellingen vooropstellen. De commissie heeft hiertoe kunnen besluiten na het inkijken van de studiefiches, het cursusmateriaal en de gesprekken met lectoren, studenten, de alumni en het werkveld. In die gesprekken heeft de commissie ook kunnen vaststellen dat de betrokkenen over het algemeen tevreden waren over de vertaling van de opleidingsdoelstellingen in het eigenlijke programma en zijn opleidingsonderdelen. De leerinhouden uit de basisopleiding Verpleegkunde worden uitgediept, en daarnaast worden voor de afdelingen Intensieve zorg en Spoedgevallenzorg specifieke onderwerpen aangereikt in de vorm van kennisgerichte theoretische opleidingsonderdelen, sociale en menswetenschappelijke opleidingsonderdelen en toegepast wetenschappelijk onderzoek.

Er bestaat een duidelijke procedure voor curriculumherziening en -ontwikkeling in de opleiding. De betrokkenen bij de opleiding waren ook op de hoogte van de inhoud van het curriculum, en hadden het gevoel een invloed te hebben op de curriculumontwikkeling. Zo introduceerde de opleiding keuzeopleidingsonderdelen gericht enerzijds op kinderen en anderzijds op volwassenen, ter specialisatie van de studenten. Deze opleidingsonderdelen bestaan al sinds het academiejaar 2008–2009 als keuzeonderdeel, en zijn specifiek gericht op intensieve zorg en spoedgevallenzorg voor die twee groepen. De opleidingsonderdelen werden door de opleiding ingevoerd op vraag van het werkveld. De commissie apprecieert enkele acties, maar is wel van oordeel dat de inbreng van de betrokken partijen met betrekking tot curriculumontwikkelingen nog verder moet worden geformaliseerd.

Wat de oriëntatie van de opleiding betreft, kan de commissie concluderen dat die voldoende in overeenstemming is met die van een bachelor-na-bacheloropleiding voor een gespecialiseerde in de gezondheidszorg. De stage neemt een gewicht van 27 studiepunten aan in het studieprogramma. Ze moet daarmee een groot deel van de praktijkgerichtheid van het programma verzekeren. De volledige stage bestaat daarbij uit vier stages, die ondergebracht zijn in de OPO's 'Stage 1' en 'Stage 2'. Op basis van het ingekeken cursusmateriaal en de gesprekken die de commissie voerde met de verschillende betrokkenen van de opleiding, moet ze aanstippen dat de kenniscomponent in vele opleidingsonderdelen sterk is uitgewerkt ten nadele van de aandacht voor de vaardighedencomponent. De systematische explicitering van de vaardighedencomponent in het programma schiet dan ook te kort. Een vaardigheden- of 'handelingenlijst' werd wel aangeboden in de actualisering van het ZER, dat de commissie naar aanleiding van het bezoek mocht ontvangen, maar deze werd blijkbaar nog niet effectief opgenomen in het programma. De ingekeken cursussen geven aan dat er immers geen vaardighedenlijst kan teruggevonden worden in het

studiemateriaal. De commissie heeft dan ook haar twijfels over de vaardigheden en de attitude-training en de aandacht hiervoor binnen de theoretische opleidingsonderdelen op het moment van het bezoek. De commissie beveelt aan om een minimumpakket aan vaardigheden op te leggen aan de studenten en deze op te nemen in het competentieprofiel. De vraag hiernaar is ook uitvoerig gebleken uit de gesprekken met studenten, alumni en het werkveld. De commissie was in dat kader wel al tevreden te vernemen in het actualisatierapport dat de opleiding reeds plant deze tekortkoming in het programma te verhelpen. De opleiding wil hiertoe onder vorm van een scenariotrainings CPR in het simulatiecentrum en een practicum in het OPO 'Keuze-kinderen' invoeren.

De concrete invulling van de doelstellingen in het programma wordt grotendeels overgelaten aan de gastlectoren; zij onderwijzen immers het hoofdaandeel in de opleiding. Zij kennen de professionele setting, waardoor de domeinspecifieke eisen gegarandeerd worden. De commissie heeft echter ook kunnen vaststellen dat de opleiding deze afstemming van vakinhoudelijke en domeinspecifieke eisen niet systematisch verifieert, en wil hiervoor aandacht vragen.

De internationale dimensie van de opleiding weerspiegelt zich in de internationale expertise en activiteiten van een aantal gastlectoren en in het gebruik van anderstalige vakliteratuur voor de stageschriftopdrachten. De commissie is van oordeel dat hierdoor een impliciete garantie bestaat voor de internationale dimensie, maar vindt ook dat een verdere validering door de opleiding moet gebeuren. Wat betreft de studenten- en docentenuitwisseling, kan gezegd worden dat die beperkt is. De laatste drie jaar ging geen enkele student in de opleiding op uitwisseling. De commissie heeft hier echt begrip voor, omdat de opleiding wel de mogelijkheid voorziet – zo plant ze elk jaar twee periodes in om dit mogelijk te maken – maar geconfronteerd wordt met het feit dat de meeste studenten hun studie combineren met hun werk en/of privéleven. Wat specifiek inkomende studenten betreft, wordt ook geen Engelstalig lessenspakket voorzien, wat de 'markt' aanzienlijk verkleint. Een aantal lectoren heeft verder wel internationale activiteiten ondernomen, maar niet specifiek in het kader van de opleiding.

De recente onderwijsontwikkelingen worden in de opleiding vooral gereflecteerd in de ontwikkeling van flexibele, individuele trajecten. Met het oog op de combinatie werk/studie van vele studenten werd in het academiejaar 2005–2006 al het aantal contacturen gebald in twee lesdagen per week. Bovendien is geen volgtijdelijkheid tussen de verschillende OPO's aanwezig.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt aan de inbreng van de verschillende betrokkenen bij de opleiding (alumni, werkveld, studenten, (gast)lectoren) verder te formaliseren.
- De commissie beveelt aan om een betere balans te vinden tussen de kennisgerichte en praktijkgerichte aspecten in de theoretische opleidingsonderdelen van de opleiding.
- De commissie beveelt een systematische formele aftoetsing van de vakinhouden met de opleidingsdoelstellingen aan.
- De commissie beveelt een validering van de internationale dimensie in de uitwerking van het programma aan.

Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma

Beoordelingscriteria:

- Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroeps- of kunstpraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk, de kunstpraktijk en/of (toegepast) onderzoek.
- Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/de discipline.
- Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroeps- of artistieke vaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De kennisontwikkeling in het programma gebeurt in hoofdzaak door de zestig gastlectoren, die zowel theoretische als praktische lessen doceren. Daarnaast worden twee bijscholingsdagen georganiseerd, waarop gastsprekers verpleegkundigen met de bijzondere beroepstitel en de studenten toespreken. De studenten zijn daarop verplicht aanwezig. In het kader van de professionele gerichtheid worden jaarlijks ook twee studiebezoeken afgelegd aan de brandweerkazerne van Aalst en het OLV-ziekenhuis van Aalst. Doordat vele (voornamelijk theoretische) opleidingsonderdelen verzorgd worden door artsen, verpleegkundigen en andere deskundigen uit het werkveld is er een impliciete garantie voor de actualiteit en/of professionele gerichtheid ervan. Het aandeel vakliteratuur en bronvermeldingen in het studiemateriaal zou volgens de commissie wel moeten worden verhoogd. Ze heeft hieromtrent immers een tekort kunnen vaststellen in het ingekeken studiemateriaal van de verschillende opleidingsonderdelen. Ook de focus op het verpleegkundige aspect bij de kennisoverdracht moet beter gevrijwaard worden. Tijdens de gesprekken en uit het studiemateriaal bleek immers dat dit soms te veel overhelt naar het biomedische.

Er moet daarnaast meer aandacht in het programma en zijn theoretische opleidingsonderdelen geschonken worden aan de verpleegtechnische vaardigheden die het maatschappelijke en beroepsmatige functioneren ondersteunen. De aandacht in het programma voor deze praktijkgerichte vaardigheden wordt grotendeels overgelaten aan de stagecomponent en de vier practica die de opleiding gedurende het programma inlegt. Het inoefenen van de technieken voor het plaatsen van een endotracheale tube (evenals van plaatsen van Combitube, larynxmasker en I-gel tube) worden daarnaast regelmatig extra aangeboden als workshop op bijscholingsdagen, maar zijn tevens een vast onderdeel van het practicum van 'BLS-ALS Volwassenen'. De commissie wil dan ook meer aandacht vragen voor de verwevenheid van het onderwijs in de bachelor-na-bacheloropleiding met de praktijk van het verpleegkundige beroep.

In het kader van de uitwerking van de doelstellingen is het de commissie daarnaast opgevallen dat het aandeel gastdocenten/-sprekers dat in de geografische regio Aalst is tewerkgesteld, zeer hoog is. Volgens de commissie houdt dit in dat de (ervaringsgerichte) leerstof regionaal beladen dreigt te zijn, en dan zeker gezien het hoge aantal gastdocenten. Verder is ook gebleken dat deze regionale focus andere kenmerken achterlaat in het programma. Zo worden studiebezoeken, zoals dat aan de brandweerkazerne in Aalst, en stages vaak doorgebracht in Aalst. De commissie is van oordeel dat deze regionale focus zijn voordelen kan hebben, maar ook dat die de verbreding van de bachelor-na-bacheloropleiding in de weg kan staan. Ze vraagt de opleiding dan ook om na te gaan hoe ze deze focus op zowel korte als lange termijn kan verleggen. De commissie heeft kunnen vernemen van het opleidingsteam dat er wel degelijk een aangepast personeelsbeleid wordt gevoerd in dat kader. Zo werden sinds 2007 negen gastdocenten die verbonden zijn aan het OLV te Aalst vervangen door gastdocenten die aan andere ziekenhuizen verbonden zijn.

Ook werden er nog negen docenten aangenomen met een andere werkgever dan één uit Aalst. De commissie waardeert deze inspanning maar zou de opleiding toch willen aansporen deze problematiek sneller en grondiger aan te pakken via diverse maatregelen. Zo kunnen de studiebezoeken geografisch anders ingedeeld worden.

De commissie heeft wel kunnen vaststellen dat de stage voldoende omvangrijk is om te kunnen voorzien in een groot aandeel in de verwerving van de praktijkgerichte vaardigheden. Er worden meer specifiek vier stages voorzien. Tijdens elk van deze periodes loopt de student minstens 100 uur stage, zodat hij aan het jaarlijkse wettelijke minimum van 450 uren komt. Er werden hiervoor eerder vier vaste periodes doorheen het jaar voorzien, waarvan de deeltijdse student er twee vrij mocht kiezen, tot het (lopende) academiejaar 2011–2012. De opleiding stapte echter af van de vier vaste stageperiodes, omdat het vanwege de schaarste aan verpleegkundigen voor het werkveld steeds moeilijker werd om zich aan te passen aan de vooropgestelde stageperiodes. Dit kwam tot uiting op de resonantieraad en in informele gesprekken met het werkveld, maar ook in de bevraging van de studenten. Studenten kunnen nu stage lopen doorheen een groot deel van het academiejaar. De opleiding laat de studenten daarnaast vrij in de keuze van de stageplaats, al is er een sterke samenwerking met de regionale ziekenhuizen. Een student die werkt op een erkende dienst voor IZ of SZ mag bovendien 250 uur (van het totaal aan 450 uur) stage lopen op de eigen afdeling.

De commissie besprak met de opleiding, de stagementoren, alumni en de studenten de voor- en nadelen van een stage op de eigen dienst. De formule beantwoordt volgens de opleiding aan een bepaalde noodzaak: wegens de onderbemanning van ziekenhuisdiensten is het aantrekkelijker voor directies of diensthoofden om de toestemming te geven tot het volgen van de bachelor-na-bacheloropleiding indien een deel of het hele pakket van de stages in eigen huis kan worden verricht. Voor de studenten zelf betekent een stage op de eigen dienst ook een organisatorisch comfort. De commissie heeft daar begrip voor, maar maakt anderzijds de bedenking dat het leereffect eronder kan lijden. De kans is immers reëel dat de stage op de eigen dienst een gewone werkperiode wordt en geen meerwaarde biedt. Bovendien komt de objectiviteit van de evaluatie van de stage in het gedrang, wanneer de eigen collega's of leidinggevende de student moeten beoordelen als student-stagiair. De opleiding moet zich beramen over de stage op eigen dienst en de evaluatie van deze stage, om de leerkansen tegenover de gemengde belangen van de werkgever te verzekeren. De commissie is samengevat van oordeel dat de opleiding de competentieverwerving en de leermogelijkheden bij stages op de eigen werkplek verder dient te onderzoeken, en dat zij de objectiviteit van de begeleiding en de beoordeling dient te vrijwaren. Wat betreft de competentieverwerving en leermogelijkheden van de verschillende groepen stagestudenten dient de opleiding te kunnen motiveren hoe deze voor de verschillende groepen gebeurt. De commissie is hoe dan ook voorstander van stageplaatsen bij een andere dan de eigen werkgever.

De interactie met het werkveld bestaat duidelijk door het grote aandeel gastlectoren, de bijscholingsdagen en de stage waardoor men kan besluiten dat er over het algemeen voldoende aandacht voor werkveldervaring in het programma zit. De onderzoeksgebondenheid van de werkveldervaringen van de studenten kan echter beter teruggekoppeld worden in het onderwijsveld. Op dit moment komen de studenten in aanraking met het toegepast wetenschappelijk onderzoek via het eindwerk, waarin ze recente wetenschappelijke artikels vergelijken en koppelen aan de actuele praktijksituatie. Het eindwerk moet de studenten verder aanzetten tot wetenschappelijke vaardighedenontwikkeling als efficiënt opzoeken, kritisch lezen, het vertalen van wetenschappelijke informatie, het opzetten van een praktijkstudie, en het integreren en analyseren van theorie en praktijk. De uitkomsten van de eindwerken worden echter niet peer-to-peer behandeld in het programma waardoor er mogelijkheden tot terugkoppeling verloren gaan. De commissie ziet een kans in het aanpassen van de werkvorm verbonden aan het eindwerk. De commissie ziet zo bij-

voorbeeld een meerwaarde in groepswork, waarbij de samenwerking kan leiden tot de grondigere behandeling van onderwerpen of projecten. Zonder afbreuk te willen doen aan de noodzaak van een wetenschappelijk luik in het eindwerk, wil de commissie overigens erop wijzen, dat de huidige bespreking van vier wetenschappelijke artikels ook weinig bruikbaar is in het kader van de professionele gerichtheid en dit bijgevolg aandacht verdient. Het is ook die professionele gerichtheid die voorop moet staan bij de keuze van de eindwerkonderwerpen; de commissie is immers van oordeel dat het nut en de bruikbaarheid van de eindwerken voor werkveld ook belangrijk is.

Wat betreft specifiek de prehospitale interventies, vindt de commissie het belangrijk dat de opleiding rekening houdt met de verschillende aspecten ervan. De commissie waardeert het dan ook dat de opleiding dit een plaats geeft in het programma. Volgens de commissie mag hieraan echter nog uitgebreider aandacht worden geschonken in het programma.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt aan aandacht te hebben voor het aandeel vakliteratuur en bronvermeldingen in het studiemateriaal, en dit te verhogen.
- De commissie beveelt aan meer nadruk te leggen op verpleegkundige vakinhoud in de theoretische opleidingsonderdelen.
- De commissie vraagt grotere aandacht te besteden aan het beheersen van verpleegtechnische vaardigheden.
- De commissie beveelt aan de terugkoppeling van toegepast wetenschappelijk onderzoek naar het onderwijs te vergroten.
- De commissie beveelt de opleiding aan om de competentieverwerving en de leermogelijkheden bij stages op de eigen werkplek verder te onderzoeken, en inspanningen te leveren om de objectiviteit van de begeleiding en de beoordeling te waarborgen.

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordelingscriterium:

- Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend opleidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft kunnen vaststellen dat het programma van de opleiding voldoende samenhangend is opgebouwd. Organisatorisch houdt dit in dat de opleiding semestrieel is opgebouwd. Ze plant daarnaast de opleidingsonderdelen met contacturen voor de helft op maandag en voor de andere helft op dinsdag. Studenten volgen traditioneel de opleiding over één jaar (voltijds) of over twee jaar (deeltijds), maar ook andere, individuele trajecten zijn mogelijk. Hoewel er geen volgtijdelijkheid wordt gehanteerd in het programma – om te kunnen voorzien in een zo een flexibel mogelijk traject voor iedere student – zijn toch een voldoende sequentiële opbouw en coherentie van het programma aanwezig.

De opleiding wordt gekenmerkt door een grote flexibiliteit. De commissie heeft kunnen vaststellen dat dit positief onthaald wordt door het werkveld en de studenten. Ook de alumni kijken hier positief op terug. De flexibele trajecten in de opleiding zijn zo uitgewerkt dat ze er soms toe leiden dat studenten eerst het tweede deel van het normtraject afleggen en dan pas het eerste. Uit de gesprekken bleek dit echter geen praktisch probleem te vormen voor de studenten. Het is verder ook mogelijk voor studenten om elk semester in te stromen in de bachelor-na-bacheloropleiding.

Wat de stage betreft, heeft de commissie kunnen vaststellen dat de studenten tevens een grote vrijheid krijgen qua keuze van de stageplaats. Zo is het mogelijk voor studenten die al werken op een erkende dienst Intensieve zorg of Spoedgevallenzorg om 250 van de 450 uur, of 25 uur meer dan de helft van de stage-uren stage op de eigen werkplek te volgen. Op die manier wordt gegarandeerd dat toch minstens 200 uren stage op een dienst in de andere deelspecialisatie (zij het intensieve zorg of spoedgevallenzorg) wordt gevolgd. De commissie ziet de voordelen in van deze regeling in het kader van de maximale flexibilisering die de opleiding voor de werkstudenten, in functie van de combinatie met werk/privéleven, wil mogelijk maken. Ze vindt echter ook dat de mogelijkheid om de stage voor minimaal de helft van de stage-uren op de eigen dienst te volbrengen, mogelijkerwijze een deontologisch probleem kan inhouden. Ze vreest verder een potentieel evenwaardigheidsprobleem met betrekking tot de reguliere studenten van de opleiding, die niet op een erkende dienst Intensieve zorg of Spoedgevallenzorg werken. In overleg met de directieleden van de stageplaatsen zou dan ook een rechtvaardig en uniform stageaanbod, met aandacht voor een diversiteit aan leerervaringen voor alle studenten, moeten kunnen worden gerealiseerd. De commissie wil de opleiding ook aansporen dit zo goed mogelijk te bewaken.

De commissie heeft daarnaast kunnen vaststellen dat het programma van de opleiding gespecialiseerd in intensieve zorg en spoedgevallenzorg bestaat uit zeven verplichte OPO's theorie en practica, waaronder een keuze-OPO 'Theorie' (er worden in totaal twee keuzevakken voorzien), twee opleidingsonderdelen 'Stage' en één opleidingsonderdeel rond het eindwerk. Alle opleidingsonderdelen worden benaderd vanuit zowel intensieve zorg als spoedgevallenzorg. De bijzondere beroepstitel die de afgestudeerden dragen, geldt ten slotte voor de beide specialisaties. Sinds het academiejaar 2008–2009 biedt de opleiding de keuzeonderdelen 'Kinderintensieve' en 'Volwassenenintensieve' aan. Studenten die dat wensen, kunnen zich voor de beide keuzeonderdelen inschrijven. De commissie is van oordeel dat de samenhang op inhoudelijk vlak zou kunnen verzekerd/vergroot worden indien men meer keuzemogelijkheden in het programma zou geven aan de studenten. De commissie ziet hier een mogelijkheid om intensieve zorg en spoedgevallenzorg te ontkoppelen naar twee evenwaardige modules die studenten, in functie van de Bijzondere Beroepstitel, dienen te volgen, en waardoor ook een specifiekere specialisatie en een grotere inhoudelijke samenhang mogelijk worden. De opleiding zou daarnaast synergiën kunnen zoeken om een inhoudelijke kruisbestuiving tussen de specialisaties intensieve zorg en spoedgevallenzorg te bewerkstelligen. Het is wel zo dat er inhoudelijk weinig overlappingsen bestaan in het programma, zo bleek uit de gesprekken met de studenten en alumni van de opleiding, waaruit de commissie kan besluiten dat er over het algemeen wel voldoende samenhang wordt gewaarborgd in de programmaopbouw op inhoudelijk vlak.

Hoewel studenten en alumni over het algemeen tevreden zijn over de samenhang van het programma, wil de commissie toch vragen om hun inbreng hierover verder te formaliseren en systematisch mogelijk te maken.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt aan een uniform en rechtvaardig stageaanbod uit te bouwen voor zowel werkstudenten als reguliere studenten.
- De commissie beveelt aan de inhoudelijke samenhang nog verder te versterken door het uitbouwen van keuze- en/of verdiepingsmogelijkheden.
- De commissie beveelt aan de studenten (en alumni) formeel te betrekken bij de samenhang van het programma.

Facet 2.4 Studieomvang

Beoordelingscriterium:

- De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de studieomvang, bachelor-na-bachelor: ten minste 60 studiepunten.

Oordeel van de visitatiecommissie: **OK**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De bacheloropleiding bestaat uit 1 studiejaar van 60 studiepunten. In totaal wordt dus een opleidingsprogramma georganiseerd van 60 studiepunten. De opleiding voldoet hiermee aan de formele eisen met betrekking tot de minimale studieomvang van een bachelor-na-bacheloropleiding.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.5 Studietijd

Beoordelingscriteria:

- De werkelijke studietijd wordt getoetst en sluit aan bij de normen vastgesteld krachtens decreet.
- Het programma is studeerbaar doordat factoren die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren, zo veel mogelijk worden weggenomen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft kunnen vaststellen dat de studielast in de opleiding in eerste instantie wordt bewaakt door de studietijdmetingen bij de studenten. Ze volgen hiervoor het tijdspad van de dienst Onderwijsondersteuning en -ontwikkeling van de hogeschool. Op basis van de feedback die de opleiding krijgt via deze enquêtes, en via andere informele en formele wegen van de studenten, slaagt ze erin de studietijd te bewaken. De commissie heeft kunnen vaststellen dat het programma dan ook studeerbaar is, ondanks de soms zware combinatie van studie en werk/privéleven. Zo is uitvoerig gebleken uit de gesprekken met studenten en alumni. Wat betreft de studietijdmetingen wil de commissie toch aandringen op het gebruik van zowel kwantitatieve als kwalitatieve methodes en op het formaliseren van de studietijdmetingen. De commissie vraagt de opleiding dan ook om de studietijdmetingen effectief en efficiënt in te richten en te blijven opvolgen.

Zoals aangegeven zijn er zowel studenten die het programma voltijds aanvatten als studenten die het programma deeltijds aanvatten. Die laatsten zijn in de overgrote meerderheid, omdat ze de gespecialiseerde bacheloropleiding volgen naast hun professionele activiteiten. Tijdens de gesprekken heeft de commissie dat ook kunnen vaststellen. Wat betreft het verschil in studielast tussen werkstudenten en reguliere studenten, wil de commissie de aandacht vestigen op de ongelijke studietijd tussen werkstudenten die tewerkgesteld zijn op een dienst Intensieve zorg of Spoedgevallenzorg en bij hun werkgever stage kunnen volgen, en studenten die het programma

volgen zonder op een dergelijke dienst te zijn tewerkgesteld (cf. facet 2.4). Het is immers duidelijk geworden uit de gesprekken met studenten, alumni en het werkveld dat deze werkstudenten vaak de stage-uren kunnen volbrengen tijdens hun (betaalde) diensturen, iets wat voor andere studenten niet mogelijk is. De commissie wil de opleiding dan ook aandacht vragen voor deze discrepantie. Er zou daarnaast ook nog bijkomende aandacht moeten geschonken worden aan het verschil in studietijd en -last tussen de studenten met jaren ervaring in de intensieve zorg en/of spoedgevallenzorg, en studenten die net afstudeerden als Bachelor of Master Verpleegkunde alvorens de bachelor-na-bacheloropleiding aan te vangen.

De commissie heeft daarnaast kunnen vaststellen dat de opleiding een adequate analyse heeft gemaakt van de studiebelemmerende en -bevorderende factoren. Zo wijst ze het combineren van de studie met deel- of voltijds werk, het privéleven, en de heterogeniteit van de instroom op basis van diverse voorkennis en werkervaring aan als belemmerende factoren. Verder ziet ze vooral de studiebegeleiding, stagebegeleiding, en de vlotte en tijdige communicatie van de onderwijs- en examenorganisatie als studiebevorderende factoren.

De commissie kan ten slotte stellen dat het in grote mate de flexibiliteit is, die het programma kenmerkt ten opzichte van de studenten en het werkveld, die een positief punt vormt in de studiebevordering. De combinatie die de meeste studenten erop nahouden (werk-gezin-studeren), maakt het reguliere studieparcours immers vaak moeilijk. Een ander belangrijk instrument om de invloed van deze studiebelemmerende factoren op de studievoortgang te beperken, is het intakegesprek, dat de opleidingscoördinator voert met elke kandidaat-student voor de inschrijving. De commissie is wel van oordeel dat het EVC/EVK-beleid beter gecommuniceerd dient te worden aan de potentiële studenten. Specifiek bij de intakegesprekken moet de opleiding hier aandacht aan schenken. Uit de gesprekken met de studenten kwam immers naar voren dat zij vaak niet op de hoogte zijn van EVC- of EVK-mogelijkheden, waardoor ze niet worden aangevraagd.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt aan aandacht te hebben voor de studietijd- en studielastdiscrepantie tussen studenten die al op een erkende dienst Intensieve zorg of Spoedgevallenzorg werken, en studenten die dat niet doen.
- De commissie beveelt een duidelijkere communicatie aan inzake het EVC- en EVK-beleid dat de opleiding hanteert.
- De commissie adviseert om effectief en efficiënt de studietijdmetingen op te volgen.

Facet 2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Beoordelingscriteria:

- Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen.
- De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Oordeel van de visitatiecommissie: **onvoldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft moeten vaststellen dat er geen op de opleiding gericht didactisch concept aanwezig is, wat een groot tekort vormt voor de efficiënte afstemming van de vormgeving op de inhoud. Dit vormt bijkomstig ook een probleem met betrekking tot de opdracht van de commissie op het vlak van een efficiënte beoordeling van dit facet. Ze kan echter wel de onderstaande vaststellingen doen met betrekking tot de professionele gerichtheid van de werkvormen en hun kwaliteit.

De opleiding schenkt aandacht aan de didactische werkvormen en hun aansluiting met de doelstellingen van het programma. Er worden hoorcolleges verzorgd door gastlectoren, en vier practica van elk een halve dag gegeven. Daarnaast is er groepswork in de EA's 'Slecht nieuws en familieopvang' en 'Kwaliteitsbeleid en -zorgsystemen op intensieve zorg en DH', en zijn bedrijfsbezoeken, stages, een eindwerk en een aandeel zelfstudie in de opleiding aanwezig. Wat de inrichting van de colleges betreft, is het belangrijk op te merken dat er een verschil is tussen de colleges die ingericht worden op de campus Waas in Sint-Niklaas en die op de campus Dirk Martens in Aalst. De hoorcolleges die de gastlectoren geven, hebben voornamelijk plaats in Aalst. De opleiding biedt de practica evenwel op de beide locaties aan. De studenten die zich inschrijven op de campus Waas, kunnen in Aalst de theoretische lessen volgen, maar hebben ook de mogelijkheid de lessen te volgen via het videoconferencingsysteem. De commissie heeft dit videoconferencingsysteem operationeel kunnen zien, en is tot de conclusie gekomen dat het functioneel is maar niet voldoende garantie biedt met betrekking tot de interactiviteit in de hoorcolleges voor de studenten die zich op de campus Waas bevinden. Uit de gesprekken bleek dat de studenten dit tevens als een minpunt ondervinden, maar het niet als een doorslaggevende factor zien met betrekking tot de functionaliteit van het systeem. De commissie vraagt de opleiding echter dringend werk te maken van dit tekort.

Het eindwerk bestaat als werkvorm uit het schrijven van een paper over een verpleegkundig onderwerp in het vakgebied Intensieve zorg en spoedgevallenzorg, dat de student met de vaktitularis vastlegt. De student leest hiervoor vier recente wetenschappelijke artikels, waarvan twee Engelstalige. Het doel van de opleiding hiervan is de studenten in aanraking te laten komen met toegepast wetenschappelijk onderzoek. Het eindwerk moet de studenten dan ook aanzetten tot wetenschappelijke vaardighedenontwikkeling. De commissie ziet een kans in het aanpassen van de werkvorm verbonden aan het eindwerk. De commissie ziet bijvoorbeeld een meerwaarde in groepswork, waarbij de samenwerking kan leiden tot de grondigere behandeling van onderwerpen of projecten (cf. *facet 2.2*).

De commissie is van oordeel dat er verder te weinig variatie in de werkvormen aanwezig is. De gevraagde flexibiliteit door het werkveld en de student leidt tot een groot aandeel ex-cathedra colleges. Het videoconferencingsysteem vertolkt nogmaals de kennisgerichtheid van het programma. Door de grote nadruk op hoorcolleges is er over het algemeen minder interactie in de opleiding gedurende de meeste OPO's. De stage vindt de commissie daarnaast wel een adequate werkvorm. Naast de vier stageperiodes omvat de stage tevens de stageschriftopdrachten die de student elke periode moet bijhouden. De stagiair dient voor de spoedgevallenstages telkens één casus uit te werken met betrekking tot een patiënt, en hierover een artikel te zoeken en te bespreken. Voor de intensieve zorgenstage moet de stagiair een patiënt drie dagen opvolgen en bespreken. De commissie zou de opleiding wel willen vragen de begeleiding van de stage zelf sterker in handen te houden, omdat ze momenteel te sterk in de handen van het werkveld ligt (cf. *facet 4.2*). De leerervaring van de stage zou daarnaast teruggekoppeld kunnen worden naar de opleiding via storyboards. Met storyboards bedoelt de commissie niet zomaar het terugkoppelen van de individuele stage aan de hand van een aaneenschakeling van gebeurtenissen, maar het terugkoppelen van de individuele leerervaring om de concrete stage-ervaringen te kunnen extrapoleren naar de (toekomstige) individuele leerervaringen van andere medestudenten. De commissie wil de opleiding vragen om zulke peer-to-peerleeractiviteiten mogelijk te maken en te overdenken. Wat de practica in het specifiek betreft, waardeert de commissie de actieve investering in skills labs. Zo werd zeer recent een SITCA of Simulatie en Trainingscentrum in Aalst geïnstalleerd. Deze inspanningen moeten echter nog verdergezet worden in de opleiding. Er is immers nog te weinig aandacht voor werkvormen die de praktijk tot haar recht laten komen in het programma. Er zijn te weinig practica (vier) in de skills labs ingericht. De commissie wil de opleiding dan ook wijzen op de grote mogelijkheden waarover ze nu beschikt met het nieuwe SITCA.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt het opstellen van een opleidingsgericht didactisch concept aan dat kan ingezet worden voor de afstemming van de werkvormen op de doelstellingen.
- De commissie beveelt aan de interactie wat betreft de theoretische lessen die momenteel via videoconferencing worden ingericht, te garanderen voor de studenten op de campus Waas.
- De commissie beveelt aan de variatie aan werkvormen te vergroten binnen de verschillende opleidingsonderdelen van het programma.
- De commissie beveelt aan het aandeel practica in het programma te vergroten ten behoeve van de professionele gerichtheid van de opleiding.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordelingscriterium:

- Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat en voor studenten inzichtelijk getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De organisatie van de examens gebeurt semestrieel. Op het einde van elk semester wordt de inhoud van de theoretische OPO's bevestigd. De commissie heeft daarbij kunnen vaststellen dat de evaluatie hierbij evenwichtig in de tijd gebeurt. Zo worden de studenten met betrekking tot vier OPO's bevestigd in december/januari en met betrekking tot drie andere in april/mei. De examenperiodes duren steeds twee weken. Hierbij wordt afgeweken van de maandag/dinsdag-regeling van de lesweken om de spreiding van de examens te kunnen waarborgen voor alle studenten. De tweede zitting vindt plaats in augustus/september gedurende drie weken.

De communicatie over examens en toetsen verloopt volgens de commissie naar behoren. Studenten gaven tijdens de gesprekken aan dat ze ruimschoots op voorhand op de hoogte zijn van de examenvormen en -data. Deze transparantie is noodzakelijk in het licht van de combinatie werk-studie-gezin, waar vele studenten mee worden geconfronteerd. De commissie apprecieert dit dan ook.

De commissie heeft kunnen vaststellen dat de evaluatievormen zowel schriftelijke examens, mondelinge evaluaties als papers zijn. Al is ook wel een aandeel mondelinge presentatie, zelftest en een rollenspel aanwezig, is de commissie toch van oordeel dat er variatie in de evaluatievormen bestaat. In relatie met het overwicht aan ex-cathedraonderwijs is er immers ook een te groot aandeel aan schriftelijke, kennisgerichte examens. Deze examens toetsen echter wel de kennis en het inzicht dat van de studenten gevraagd wordt, en dat op een behoorlijk en correct niveau. Uit de gesprekken met de alumni is daarnaast gebleken dat de vragen (in lijn met de vakinhoud) soms eerder biomedisch dan verpleegkundig gericht zijn, waardoor de inhoudelijke relevantie voor de verpleegkundige soms verloren gaat. De commissie concludeert dat er daarnaast te weinig toetsing van de verpleegtechnische vaardigheden en attitudes aanwezig is. De commissie heeft vastgesteld dat deze enkel gebeurt tijdens de stage. De commissie drukt haar bezorgdheid uit dat de overheid de in het programma aanwezige vaardigheidstrainingen of practica niet altijd evalueert, zodat deze trainingen soms te vrijblijvend blijven voor de studenten. Ook voor de vaardigheidstoetsen dient de opleiding volgens de commissie objectieve criteria uit te werken.

De criteria en de wijze van beoordeling per OPO worden volgens de commissie voldoende gecommuniceerd aan de studenten. De informatie kan teruggevonden worden in de ECTS-fiches, die online beschikbaar zijn voor iedereen die bij de opleiding betrokken is. Het onderwijs- en examenreglement is daarnaast ook beschikbaar gemaakt voor de studenten in de studiegids, die ze bij inschrijving voor het eerst ontvangen. Daarin zijn ook de werking van de examencommissie en de beoordelingscriteria die zij hanteert, terug te vinden. De samenstelling van de examencommissie gebeurt zonder gastlectoren. Die groep wordt immers niet betrokken bij de examencommissie, omdat ze slechts gedeeltelijk zijn aangesteld. De opleiding vangt dit adequaat op door te werken met een beperkte examencommissie, samengesteld uit de opleidingscoördinator, het opleidingshoofd, de ombuds en de secretaris, voor de examenbeoordelingen die niet tot afstuderen beslissen. Bij studenten die kunnen afstuderen, gebeurt de beraadslaging door de uitgebreide examencommissie, die is samengesteld uit de beperkte commissie, en de OPO-verantwoordelijken voor stage en eindwerk en de stagebegeleiders.

Wat de beoordelingscriteria betreft, kan een student sinds het academiejaar 2009–2010 een tolerantie invoeren voor een score van 8/20 of 9/20 op één OPO. Hierbij zijn uitzonderingen op de regel aangebracht voor de OPO's 'Stage 1 & 2' en 'Eindwerk'. De wijzen van evaluatie worden verder transparant gemaakt door de timing van de examenperiodes al aan het begin van het academiejaar te communiceren. De student krijgt feedback bij de evaluaties wanneer hij/zij cijfers ontvangt, tijdens een individueel gesprek met de supervisor. Deze geeft de student (indien gewenst) ook studieadvies.

De beoordeling van de stage gebeurt aan de hand van een tussentijdse evaluatie en een eindbespreking door de stagementor (van de stageplaats) en de begeleider-praktijklector (van de opleiding). De tussentijdse evaluatie biedt een ideale gelegenheid om de student nog bij te sturen voor de eindevaluatie. De beoordeling van het stageluid zelf gebeurt tijdens de eindbespreking aan de hand van de begeleidingsdocumenten (cf. *facet 4.2*). Sinds het academiejaar 2010–2011 is een speciale rol weggelegd voor een specifiek formulier dat gebaseerd is op het competentieprofiel, de 'Handelingenlijst'. Er wordt van de studenten verwacht dat zij, bij aanvang van elke stageperiode in overleg met de stagementor (van de stageplaats), op deze lijst aangeven welke technische handelingen als leerdoelstelling naar voor worden geschoven. Op het einde van de stageperiode dienen zij voor elke doelstelling aan te geven of deze al dan niet aan bod is gekomen. Tijdens de tussentijdse evaluatie en de eindbespreking is deze lijst onderwerp van gesprek met de praktijklector. De commissie is van oordeel dat de handelingenlijst een interessant instrument kan zijn met betrekking tot het in kaart brengen van de evolutie van een student, maar vindt het als beoordelingsformulier problematisch in het geval van stage op de eigen werkplek. De evaluatie van de stades gebeurt tevens te weinig tussentijds door de opleiding zelf. De commissie vraagt hier dan ook aandacht voor. Daarnaast worden de stageschriftopdrachten geëvalueerd. De zwaarte van de stagebeoordeling en de beoordeling van de stageschriftopdrachten in het eindresultaat zijn respectievelijk 60 en 40 procent. Ten slotte merkt de commissie het gevaar op van subjectiviteit in de beoordeling van een stage op de eigen dienst. Het zijn immers de eigen vaste collega's, dienstmentoren en/of de leidinggevende die de student beoordelen. Doordat de stagebeoordeling naar de stageplek wordt gedelegeerd en de school pas nadien feedback hierover krijgt, is deze werkwijze gevoelig voor gemengde belangen. Enerzijds kan men de vraag stellen of een ziekenhuis dat in werknemers investeert om deze opleiding te volgen en belang heeft bij het behalen van voldoende titels, in staat kan zijn om een eigen werknemer-student een slechte stagebeoordeling toe te kennen. Anderzijds kan een eventuele slechte beoordeling de vertrouwensrelatie met de eigen werkplek ernstig verstoren. Indien de opleiding de stage op eigen dienst toelaat, dient men zich te beraden over hoe men een zo groot mogelijke objectiviteit kan waarborgen. De commissie begrijpt wel het pragmatische aspect van deze keuze voor de student en de positie van de opleiding tegenover andere opleidingen, waarbij stage op de eigen werkplek eveneens wordt toegelaten.

De beoordeling van het eindwerk gebeurt op basis van de paper zelf en op basis van de resultaten die de student boekt bij een voorstelling van zijn eindwerk voor een eindjury. Die jury is samengesteld uit de jaarsupervisor van de student, de externe beoordelaar, de interne begeleider, de vaktitularis van het OPO 'Eindwerk' en de opleidingscoördinator. De jury beraadslaagt zich na een vragenronde en het bepalen van een individueel oordeel over de eindbeoordeling. De paper zelf wordt beoordeeld door de lector-begeleider van de student en een arts of verpleegkundige uit het werkveld, om de deskundigheid te verzekeren. Hiermee, zo stelt de commissie vast, is de interne begeleider tevens een belangrijke beoordelaar van het eindwerk. De commissie is van mening dat de rollen 'begeleider' en 'beoordelaar' echter zo veel mogelijk gescheiden moeten blijven om de objectiviteit van de beoordeling te kunnen garanderen. Het eindcijfer wordt immers uiteindelijk opgemaakt uit de beoordeling van de paper zelf (60 procent van het eindcijfer), de voorstelling van de paper (10 procent) en de resultaten van de student bij de vraagstelling door de jury (30 procent). De evaluatiecriteria voor het eindwerk worden wel adequaat gecommuniceerd aan alle betrokken via de eindwerkbundel. Na afloop van de presentatie krijgt de student al feedback van zijn supervisor met betrekking tot de presentatie zelf. Na de examendeliberatie kan de student eventueel nog terecht bij de begeleider voor bijkomende feedback.

De commissie heeft kunnen vaststellen dat de kwaliteitsbewaking van het toetsen in grote mate afhankelijk is van de bevestigingen die jaarlijks worden uitgevoerd bij de studenten. Deze bevestigingen gebeuren na het afleggen van de examens voor alle activiteiten binnen een OPO. Daarnaast is er een ombudspersoon aanwezig voor de studenten. Hij behandelt klachten van studenten met betrekking tot de organisatie van de examens, onregelmatigheden/fraude bij evaluaties en vermoedens van niet-objectieve beoordelingen. Volgens de visitatiecommissie verzekeren deze maatregelen wel in zekere mate de kwaliteitsbewaking van het toetsen, maar zijn de maatregelen toch te miniem uitgewerkt op opleidingsniveau. Ze vraagt de opleiding hiervoor dan ook aandacht.

De commissie heeft ten slotte tijdens de gesprekken met de studenten en de alumni kunnen vaststellen dat de eisen verbonden aan de evaluatie bij hen voldoende bekend waren, en dat zij de communicatiewegen hieromtrent actief konden benoemen. De commissie heeft verder kunnen vaststellen dat de studenten op de hoogte zijn van waar ze de ombudspersoon kunnen vinden in het geval van problemen met betrekking tot hun evaluatie. De evaluatieprocedure van de examencommissie bleek ook voldoende bekend te zijn bij de studenten en de gastlectoren.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt aan de variatie aan evaluatievormen tussen de verschillende opleidingsonderdelen beter te bewaken.
- De commissie vraagt een grotere aandacht voor de toetsing van (verpleegtechnische) vaardigheden en attitudes.
- De commissie beveelt een betere formele bewaking aan van de evaluatie en de kwaliteit ervan, specifiek een betere bewaking van deontologische implicaties bij de beoordeling van de stage door de eigen werkplek (van de student).

Facet 2.8 Masterproef

Dit facet is niet van toepassing voor de bachelor-na-bacheloropleiding.

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden

Beoordelingscriterium:

- Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten bachelor-na-bachelor: Bachelorgraad met (een) door het instellingsbestuur nader bepaalde kwalificatie(s), eventueel aangevuld met een onderzoek naar geschiktheid of bekwaamheid of een voorbereidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding hanteert de decretaal voorziene toelatingsvoorwaarden voor de bachelor.

De commissie heeft kunnen vaststellen dat de opleiding een gedifferentieerde instroom kent. Hoofdzakelijk wordt men geconfronteerd met werkstudenten, al zijn er ook studenten die de opleiding aanvatten als specialisatie onmiddellijk na het beëindigen van hun bachelor of master in de Verpleegkunde. De verschillen in achtergrond bij de studenten blijkt tevens uit de cijfers die de opleiding aanlevert in het ZER. Tijdens het academiejaar 2007–2008, schreven zich twee studenten in die al een bijkomende opleiding behaalden, geen met een andere afstudeerrichting dan Ziekenhuiszorg, negen met een basisopleiding in een andere hogeschool en 12 die de bachelor-na-bacheloropleiding aansluitend op de basisopleiding volgden. In 2008–2009 waren dat respectievelijk vier, één, 13 en 15 studenten, en in 2009–2010 vier, twee, 12 en 16 studenten. Van de 24 studenten werkten er 19 in 2007–2008, in 2008–2009 23 van de 27, en in 2009–2010 27 van de 31. Het aantal studenten dat al werkzaam was op een dienst Intensieve zorg of Spoedgevallenzorg bedroeg respectievelijk 15(/24), 20(/27) en 20(/31). De opleiding vangt deze gedifferentieerde instroom gedeeltelijk op door meer te focussen op kennis en minder op praktijk, volgens de opleiding zelf omwille van het grote aantal studenten met werkervaring, die minder behoefte hebben aan praktijk. De commissie wil echter benadrukken dat andere studenten hun vaardigheden hierdoor niet voldoende kunnen aanscherpen. Ze pleit dan ook voor een groter aandeel praktijk in de opleiding en/of specifieke activiteiten ten aanzien van de aansluiting van de vooropleiding/ervaring op de bachelor-na-bacheloropleiding. Door de opleiding wordt daarnaast een intakegesprek georganiseerd voor elke student om deze gedifferentieerde instroom op te vangen. De commissie vindt dat een positief punt, omdat het bij potentiële studenten een duidelijk beeld schept over de inhoud van het programma en de te verwachten studielast. Er wordt tijdens de intakegesprekken echter te weinig actief gecommuniceerd over de mogelijkheden m.b.t. het EVC/EVK-beleid (cf. *supra*). De commissie heeft echter wel kunnen vaststellen dat de opleiding met betrekking tot EVC en EVK een uitgewerkt beleid ter beschikking heeft en dat dit in de studiegids beschikbaar wordt gesteld aan de studenten. Ook heeft de opleiding aangegeven dat specifiek tijdens het intakegesprek er formeel gezien wel aandacht moet besteed worden aan het EVC- en EVK-beleid. Zo wordt er gepeild naar de concrete beroeps- en persoonlijke situatie van de student en zijn verwachtingen in het kader van de opleiding en van zijn beroepsleven. Op basis daarvan bespreekt de opleidingscoördinator, die het intakegesprek leidt, dan de mogelijkheden van het programma voor de individuele student alsook de mogelijkheden m.b.t. EVC en EVK. Studenten gaven echter aan hier onvoldoende van op de hoogte te zijn tijdens de visitatiegesprekken. De commissie vreest daarom dat de intakegesprekken eerder de vorm van een formaliteit aannemen op het vlak van EVC en EVK, dan dat ze werkelijk een aanleiding kunnen vormen tot aanpassingen in de individuele leertrajecten van (potentiële) studenten. Ze vraagt de opleiding dan ook deze flexibele mogelijkheden van het programma duidelijker te communiceren en te behandelen tijdens het intakegesprek.

De aansluiting van het programma bij de vooropleiding met betrekking tot de toelatingsvoorwaarden is verder duidelijk aanwezig volgens de commissie. Een Bachelor in de Verpleegkunde is immers een vereiste om te kunnen instromen in de bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorg en Spoedgevallenzorg. De ervaring die de werkenden en niet-werkenden meebrengen, is niettemin voelbaar verschillend, zo heeft de commissie kunnen vaststellen en horen in de gesprekken met studenten en alumni.

Het aanbod en de structuur van de flexibele leerwegen zijn, zoals omschreven, sterk uitgewerkt. Een significant aandeel van de studenten doet immers een beroep op een flexibel traject, in functie van de combinatie werk-gezin-studie. De commissie wil hiervoor haar waardering uitspreken.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt aan dat de balans theorie-praktijk in de opleiding beter bewaakt zou worden in functie van de voorkennis van alle instromende studenten.

Oordeel over onderwerp 2, programma: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 2.1	relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma	voldoende
facet 2.2	eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	voldoende
facet 2.3	samenhang van het programma	voldoende
facet 2.4	studieomvang	OK
facet 2.5	studietijd	goed
facet 2.6	afstemming tussen vormgeving en inhoud	onvoldoende
facet 2.7	beoordeling en toetsing	voldoende
facet 2.8	masterproef	niet van toepassing
facet 2.9	toelatingsvoorwaarden	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

De visitatiecommissie maakt een positieve afweging en stelt dat de opleiding potentieel heeft om de vastgestelde tekortkomingen te verhelpen.

De commissie heeft enerzijds verschillende tekortkomingen en aandachtspunten gezien binnen de opleiding en haar programma, waarrond ze ook aanbevelingen heeft geformuleerd. Zo heeft de commissie onder andere kunnen vaststellen dat de opleiding in het verleden de doelstellingen en de inhoud van het programma ruimschoots heeft afgestemd met het werkveld, de associatie waarvan ze deel uitmaakt, studenten en alumni, maar dat een systematische en blijvende afstemming afwezig is. De aandacht in het programma voor de vaardigheden wordt daarnaast grotendeels overgelaten aan de werkveldervaring van de studenten. De commissie is van oordeel dat dit niet kan overgelaten worden aan het werkveld alleen, en vraagt daarom om meer explicitering en een duidelijke implementatie in het programma van de vaardigheden. De flexibiliteit met betrekking tot de stageplaatsen mag verder niet ten koste gaan van de kwaliteit van de opleiding. De commissie is van oordeel dat hiervoor een risico bestaat in het geval van stage op de eigen werkplaats van de (werk)student. Daarnaast dient de competentie- en praktijkgerichtheid

binnen de theoretische lesonderdelen meer aandacht te krijgen, en is een evolutie naar een meer competentiegerichte beoordeling noodzakelijk.

Anderzijds heeft de commissie echter veel positieve praktijken en evoluties kunnen waarnemen tijdens het bezoek. Zo zijn de didactische werkvormen en hun aansluiting op de doelstellingen van het programma het onderwerp van recente besprekingen binnen de opleiding, worden diverse beoordelingsvormen tijdig en goed gecommuniceerd en uitgevoerd, is er een samenhang in het programma aanwezig op inhoudelijk vlak, en zijn er weinig overlappings in het programma ondanks de grote flexibiliteit die wordt geboden.

De commissie maakt haar afweging voor haar oordeel op onderwerpniveau enerzijds op basis van onder andere deze negatieve en positieve punten; anderzijds maakt ze die op basis van de potentialiteit die aanwezig is binnen de opleiding. Zo is er volgens de commissie ten eerste een intrinsieke motivatie van het opleidingsbeleid. Ten tweede heeft de commissie vertrouwen in de opleiding, omdat ze heeft kunnen vaststellen tijdens het visitatiebezoek dat er wel degelijk het inzicht bestaat dat een aantal aandachtspunten bijsturing vereist. De commissie heeft daarbij ook de bereidwilligheid van de opleiding tot het opstellen van verbeteracties kunnen zien. Finaal laat dit alles de commissie besluiten de opleiding een voldoende beoordeling toe te kennen op onderwerpniveau, ondanks een onvoldoende op facetniveau.

ONDERWERP 3 INZET VAN HET PERSONEEL

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

Beoordelingscriterium:

- Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft kunnen vaststellen dat de opleiding inspanningen doet om het onderwijs te laten verzorgen door gekwalificeerd personeel. Ze heeft verder kunnen zien dat daartoe een uitgewerkt personeelsbeleid voorhanden is. Bij de bespreking van de kwaliteit van het personeel wil de commissie vooreerst duiden dat het personeelsbestand van de opleiding in sterke mate gekenmerkt wordt door het hoge aantal gastlectoren dat erin actief is. De commissie is er zich bewust van dat dit een kenmerk is van vele Vlaamse bachelor-na-bacheloropleidingen. Het is immers zo dat de ongeveer zestig gastlectoren elk een beperkte opdracht vervullen in de opleiding.

De commissie wil haar appreciatie uitdrukken voor de grote mate aan expertise die in het lectoratenkorps van de opleiding aanwezig is. Dit is in grote mate te danken aan een maximale inzet van de gespecialiseerde gastlectoren voor de onderwijsactiviteiten. Zij brengen een grote expertise mee, zo heeft de opleiding ook kunnen horen in de gesprekken met lectoren, studenten en alumni. Het is zo dat het zestigtal gastlectoren het leeuwendeel van de opleidingsonderdelen van het programma voorziet, behalve het praktijkgerichte onderdeel 'Eindwerk' en de stagebegeleiding.

De professionalisering van de medewerkers is door hun beperkte opdracht echter niet gedegen aanwezig. Ze is wel aanwezig met betrekking tot de andere professionele activiteiten van de

lectoren, maar de eigenlijke expertiseontwikkeling in de vakgebieden intensieve zorg en spoedgevallenzorg in het specifiek is dat niet, volgens de commissie. Ze wil hier echter wel begrip voor opbrengen in het kader van de kwantitatieve verhouding tussen vaste lectoren en gastlectoren (cf. *facet 3.3*). Formeel gezien heeft de commissie wel kunnen vaststellen dat een professionaliseringsbeleid bestaat (zowel op associatieniveau als op hogeschool- en departementaal niveau), en dat wel degelijk de mogelijkheid wordt geboden aan KaHo-lectoren om deel te nemen aan inhoudelijke bijscholing. Op opleidingsniveau is de formele professionalisering niet verder uitgewerkt voor de KaHo-lectoren.

De onderwijskundige kwaliteiten van de (gast)lectoren zijn het onderwerp van een jaarlijkse bevraging bij de studenten, die elk opleidingsonderdeel evalueren. De commissie heeft kunnen vaststellen in de gesprekken dat de opleiding sterk terugvalt op deze manier van de onderwijskwaliteit in kaart brengen. De resultaten van de bevragingen van de laatste academiejaren tonen aan dat de kwaliteit daarbij over het algemeen aan de maat is volgens de bevrageden. De commissie heeft verder kunnen vaststellen dat indien problemen gesignaleerd worden in de bevragingen met betrekking tot de onderwijskwaliteit, hiermee rekening wordt gehouden, zo bleek uit de gesprekken met de studenten en de alumni. De opleiding valt daarnaast terug op het hogeschoolbreed bepaalde evaluatiebeleid. Dit bepaalt de personeelsevaluatie in ten eerste plannings- en functioneringsgesprekken. Planningsgesprekken vinden elk jaar plaats aan de start van het academiejaar en omvatten de bespreking van de opdracht (cf. *supra, specifiek voor gastlectoren*). Verder worden deze aangevuld met een functioneringsgesprek in de helft van het academiejaar. De evaluatieresultaten van de OPO's die geëvalueerd worden door de studenten, zijn daarbij het hoofdonderwerp. De commissie heeft kunnen vaststellen dat deze gesprekken ook effectief gebeuren met de lectoren van KaHo, maar heeft ook moeten horen dat deze gesprekken tot op heden niet gehouden worden met de gastlectoren. De commissie heeft hier echter begrip voor omwille van het hoge aantal gastlectoren en hun vaak beperkte opdracht binnen de opleiding.

Wat de aanstellingen betreft, is de impact van de formele inhoudelijke, onderwijskundige en didactische kwaliteiten niet geheel doorslaggevend. Al is een pedagogisch diploma of getuigschrift wel een pluspunt bij aanwerving, toch hebben de lectoren die doceren binnen de opleiding vaak geen pedagogisch getuigschrift/diploma, noch een diploma van de bachelor-na-bachelor Intensieve zorg en spoedgevallenzorg. De commissie is hoe dan ook wel van oordeel dat er een bereidheid is zich in te werken in de context van de specialisatie en dat de kwaliteit van de aangestelde lectoren naar behoren is. De opleiding gaat bij aanwervingen ook actief op zoek naar kandidaten op basis van concrete noden, zo heeft de commissie kunnen horen in de gesprekken en gelezen in het ZER.

De taakstellingen van de gastlectoren bestaan enkel uit de contacturen die ze binnen het programma voorzien. De taakstelling wordt verder met de gastlectoren nagegaan tijdens een overlegmoment met het opleidingshoofd, waarin bepaald wordt welke cursusinhoud in hoeveel contacturen zal moeten worden gegeven. De taakstelling van de KaHo-lectoren bestaat concreet uit een opdrachtenfiche en een functiekaart. De opdrachtenfiche ontvangt de lector aan de start van elk academiejaar, en geeft een gedetailleerd overzicht van de opdracht en een berekening van de werklast. De taakbelasting zelf wordt vastgelegd aan de hand van coëfficiënten, die worden vastgelegd op departementaal niveau. De functiekaart wordt door de lector zelf ingevuld en besproken met het opleidingshoofd. De commissie heeft tijdens het bezoek enkele functiekaarten en taakstellingen van de afgelopen academiejaren kunnen inkijken, en kan besluiten dat deze naar behoren werden opgemaakt. De uiteindelijke verantwoordelijkheid voor alle taakstellingen ligt bij het opleidingshoofd.

Er wordt verder ook een hogeschoolbreed benoemings- en bevorderingsbeleid voor het onderwijzende personeel voorzien. De commissie heeft ook kunnen vaststellen dat dit beschikbaar en transparant is voor alle personeelsleden. In het kader van het hoge aantal gastlectoren, op wie benoemingen en bevorderingen niet van toepassing zijn, is de eigenlijke aanwezigheid van zulke procedures specifiek binnen de opleiding echter minder aan de orde.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt meer aandacht voor de pedagogische en inhoudelijke kwaliteiten bij de aanstelling van nieuwe lectoren.
- De commissie beveelt aan een grotere mate aan inhoudelijke en pedagogische professionalisering te bewerkstelligen bij de lectoren van de opleiding in het kader van de activiteiten binnen het programma van Intensieve zorg en spoedgevallenzorg.

Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid

Beoordelingscriterium:

- Het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroeps- of kunstpraktijk.
- Bij de daartoe in aanmerking komende opleidingen dient daarenboven voldoende personeel te beschikken over kennis en inzicht in de desbetreffende beroeps- of kunstpraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Zoals besproken (cf. facet 3.1) valt de opleiding sterk terug op het zestigtal gastlectoren om zo veel mogelijk expertise in het programma binnen te halen. De commissie heeft ook kunnen vaststellen in de gesprekken en in de curricula vitae van de (gast)lectoren dat ze een waaier aan specialisaties binnen het personeel voorzien en dat hun profielen professioneel gericht zijn. Ongeveer 90 procent van de gastlectoren is werkzaam in een algemeen of universitair ziekenhuis. In totaal zijn ze werkzaam in dertien verschillende instellingen. Specifiek in het kader daarvan heeft de commissie kunnen vaststellen dat de meeste gastlectoren werkzaam zijn in de regio Aalst. Volgens de commissie verzekert hun aanwezigheid binnen het curriculum wel degelijk de onderwijsinbreng vanuit het beroepenveld. Ze wil wel aandacht vragen voor een grotere aandacht voor verpleegkundige expertise binnen het programma. Nu zijn er immers veel gastlectoren met een medische achtergrond, en enkele lectoren die zelf geen of weinig ervaring hebben in de intensieve zorg of spoedgevallenzorg.

De commissie heeft in de gesprekken met de verantwoordelijken voor internationalisering, de lectoren en het opleidingsbeleid kunnen horen dat het personeel weinig internationale contacten in functie van de opleiding Intensieve zorg en spoedgevallenzorg onderhoudt. Dit is enerzijds te verklaren door de specifiek Belgische wetgeving die aan de specialisatie Intensieve zorg en spoedgevallenzorg is gekoppeld, en anderzijds door het hoge aantal gastlectoren met een beperkte opdracht. De commissie wil de opleiding echter wel vragen om aan een internationale afstemming van het programma te doen en in dat kader ook internationale contacten te verzekeren. Dit betekent echter niet dat het personeel binnen de opleiding geen voeling heeft met het internationale werkveld en de eisen die daarbinnen worden gesteld. Verschillende gastlectoren nemen immers in het kader van hun andere professionele activiteiten regelmatig deel aan internationale congressen, waar ze als spreker optreden, zo heeft de commissie kunnen lezen in het ZER en kunnen vaststellen tijdens de gesprekken. De commissie wil toch aandacht vragen van de opleiding om

ook deze activiteiten in kaart te brengen en de gerichtheid ervan ook te bewaken in het kader van de specialisatie Intensieve zorg en spoedgevallenzorg.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt een grotere aandacht voor verpleegkundige expertise bij de lectoren die het programma Intensieve zorg en spoedgevallenzorg voorzien.
- De commissie beveelt aan de internationale activiteiten van (gast)lectoren, specifiek in het kader van de bachelor-na-bacheloropleiding (of de specialisatie) Intensieve zorg en spoedgevallenzorg, in kaart te brengen en te versterken.

Facet 3.3 Kwantiteit personeel

Beoordelingscriterium:

- Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De omvang van het personeel is op het eerste zicht ruimschoots voldoende. Door de vele gastlectoren in de opleiding is de student-lectorratio echter vertekend. Er zijn immers veel gastlectoren actief in het programma ten opzichte van vaste lectoren. De opleiding beschikte op het moment van het bezoek over een zestigtal gastlectoren en een vijftiental vaste lectoren. Net zoals de gastlectoren beschikken de contractueel verbonden onderwijskundige personeelsleden overigens over een beperkte opdracht in de opleiding Intensieve zorg en spoedgevallenzorg. Een zestal van hen neemt de stagebegeleiding voor zijn rekening, een tiental onder hen (tevens) de eindwerkbegeleiding. Wat betreft het aandeel van de KaHo-lectoren in de contacturen van de opleiding, en dus in de theoretische vakken, is dat eerder beperkt. In totaal gaat het om een jaaruur (of 26 contacturen). Het merendeel van de contacturen wordt immers voorzien door de gastlectoren. De opleiding kan naast de onderwijskundige lectoren ook nog een beroep doen op enkele KaHo-medewerkers, waaronder een stagecoördinator, die tevens de bacheloropleiding Verpleegkunde ondersteunt. De commissie kan daarnaast nog stellen dat de algemene supervisie van de opleiding concreet gebeurt door een studiegebiedcoördinator (een opdracht van 0,5 VTE) en het opleidingshoofd (tevens een opdracht van 0,5 VTE).

Hoewel de opleiding het voordeel van de expertise van de gastlectoren met een beperkte opdracht inziet, wil ze de opleiding toch vragen een kwantitatief evenwicht te zoeken tussen de vaste en gastlectoren om de continuïteit van de opleiding te garanderen.

Zoals aangegeven is het verder voor de commissie moeilijk om een uitspraak te doen met betrekking tot de omvang van het personeel in relatie tot de studentenaantallen, omwille van het besproken hoge aantal gastlectoren met een beperkte opdracht.

Het is de commissie wel opgevallen dat de taakbelasting van de opleidingscoördinator te hoog ligt. Deze verenigt immers te veel activiteiten in zijn functie om deze tot een kwaliteitsvol einde te kunnen brengen. De laagdrempelige cultuur die binnen de opleiding heerst, maakt deze belasting volgens de commissie moeilijk controleerbaar. Ze vraagt dan ook aandacht hiervoor van de opleiding.

De leeftijdsstructuur binnen het lectorenkorps is volgens de commissie niet volledig in balans. De leeftijd van zowel de statutaire docenten als van de gastdocenten/-sprekers is aan de hoge kant. Het is echter moeilijk om een oordeel te vellen, omdat de balans is vertroebeld door het hoge aantal (wisselende) gastdocenten/-sprekers in de opleiding. Gezien dat feit is de commissie ook van oordeel dat de leeftijdsstructuur geen grote rol speelt, en denkt ze dat dit weinig problemen zal geven in de toekomst. Ze heeft immers ook kunnen vaststellen tijdens het visitatiebezoek dat de drijfveer van de opleiding bij het aannemen van docenten en (voornamelijk) van gastdocenten/-sprekers de competenties en specifieke expertise van deze personen zijn. De commissie is meer bezorgd om het hoge aantal docenten dat verbonden is aan het O.L.V. ziekenhuis in Aalst. Ze wil de opleiding erop wijzen dat een dergelijk sterke focus binnen de gastlectoren/-sprekers een grote afhankelijkheid impliceert van het ziekenhuis, wat zowel de verbredende inhoud van het programma als de continuïteit van het onderwijs in gevaar kan brengen.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie raadt aan om een evenwicht te verzekeren in het personeelsbestand dat de continuïteit van de opleiding garandeert voor de toekomst.
- De commissie merkt op dat de taakbelasting van de opleidingscoördinator erg hoog ligt. De werkdruk dient volgens de commissie dan ook blijvend bewaakt te worden.

Oordeel over onderwerp 3, inzet van het personeel: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 3.1	kwaliteit personeel	voldoende
facet 3.2	eisen professionele gerichtheid	voldoende
facet 3.3	kwantiteit personeel	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 4 VOORZIENINGEN

Facet 4.1 Materiële voorzieningen

Beoordelingscriterium:

- De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vooreerst kan de commissie aangeven dat een hogeschoolbreed beleid inzake huisvesting en materiële voorzieningen aanwezig is, en dat ze dit heeft kunnen inkijken in het kader van het visitatiebezoek. Dit beleid lijkt de commissie voldoende effectief, aangezien de kwaliteit van de materiële voorzieningen in de realiteit ook aan de maat was tijdens het bezoek.

Zoals aangegeven wordt de bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorg en spoedgevallenzorg zowel aangeboden op de campus Dirk Martens (Aalst) als de campus Waas (Sint-Niklaas). De

commissie heeft tijdens haar bezoek de campus Dirk Martens bezocht en heeft er de materiële voorzieningen uitgebreid kunnen bekijken. De voorzieningen in Sint-Niklaas heeft ze niet fysiek bezocht, omwille van het geringe aantal studenten dat er de lessen volgt en het intensieve gebruik van het videoconferencingsysteem tussen de campus Dirk Martens en de campus Waas, dat de commissie wel uitgebreid heeft kunnen evalueren. Verder heeft ze een uiteenzetting en fotomateriaal te zien gekregen van de lokalen die worden gebruikt door de studenten op de campus Waas in het kader van de vier practica, alsook van de algemene voorzieningen.

Wat betreft de campus Dirk Martens zijn voor de 1800 studenten die er studeren, een restaurant, een mediatheek met studielandschap en een sporthal ter beschikking. De opleidingen kunnen er verder gebruikmaken van een groot auditorium, verschillende gedegen uitgeruste computerlokalen en open leercentra. Er is verder draadloos netwerk beschikbaar voor lectoren en studenten. Er is voldoende parkeergelegenheid voorzien, en de campus is verder vlot bereikbaar met het openbaar vervoer vanuit het centrum van Aalst. De aanwezige literatuur in de vorm van boeken, tijdschriften en databestanden specifiek voor de opleiding Intensieve zorg en spoedgevallen­zorg in de bibliotheek, is volgens de commissie wel beperkt. Ze wil hiervoor aandacht vragen. De campus is ten slotte toegankelijk voor mensen met functiebeperkingen. De commissie heeft kunnen lezen in het ZER en kunnen vaststellen tijdens de voorstelling van de campus Waas tijdens het bezoek dat ook deze campus een restaurant, een mediatheek met studielandschap, een groot auditorium en verschillende uitgeruste computerlokalen bezit. Er is verder draadloos netwerk beschikbaar voor lectoren en studenten. Uit de gesprekken met studenten is ook gebleken dat de campus voldoende voorzieningen bezit en vlot bereikbaar is.

De praktijklokalen op de campus Dirk Martens zijn allemaal geconcentreerd op dezelfde verdieping en worden gedeeld met de professioneel gerichte bacheloropleiding Verpleegkunde. Er is een 'verpleegkundig vaardigheidscentrum', dat bestaat uit een simulatie van een verpleegkundeafdeling. Er zijn demonstratielokalen (uitgerust met telkens een bed, medische gassen, een oefenmodel en een verzorgingswagen), drie patiëntenkamers (met telkens vier bedden, medische gassen, oefenmodellen en een verzorgingswagen) en een utility met verpleegkundig materiaal. Er zijn in het centrum ook reanimatiepoppen aanwezig (poppen en torso's van zowel volwassenen, kinderen als baby's). De commissie heeft kunnen vaststellen in de gesprekken met het opleidingsbeleid en met de studenten dat studenten er gratis gebruik kunnen maken van de oefenmaterialen. Tijdens de rondleiding gaf de opleiding ook aan samenwerkingsverbanden met regionale ziekenhuizen te hebben voor de aankoop van materialen. Op die manier is men in staat de kosten te drukken. De commissie heeft ook het nieuwe SITCA van de opleiding kunnen bezoeken. De hogeschool hoopt de kosten hiervan te drukken door het SITCA ook te verhuren aan externen. De commissie wil haar appreciatie uitspreken voor de bouw van dit centrum en de opleiding wijzen op de grote mogelijkheden die dit centrum biedt.

Ook op de campus Waas is een vaardigheidscentrum aanwezig, waarvan gebruik wordt gemaakt voor de vier practica. Hier zijn een operatie-, spoed- en intensieve zorgkamer, demonstratielokalen, twee patiëntenkamers met telkens twee bedden, verzorgingswagens, een utility, verpleegkundige oefenmodellen en reanimatiepoppen aanwezig. Uit de gesprekken met studenten en lectoren bleek dat de voorzieningen op de campus Waas behoorlijk zijn, en dat ze voorzien in de specifieke behoeftes van de bachelor-na-bacheloropleiding.

Het systeem van videoconferencing, dat het mogelijk moet maken om studenten ook vanuit de campus Waas de lessen te laten volgen die plaatsvinden op de campus Dirk Martens, moet volgens de commissie wel herdacht worden. Hoewel het systeem functioneert, is immers geen/weinig interactie mogelijk tussen lector en studenten. Dat is gebleken uit de demonstratie van het systeem die de commissie heeft gekregen, en uit de gesprekken met studenten en lectoren. Het

is de commissie ook opgevallen tijdens de rondleiding op de campus Dirk Martens dat er niet voldoende aandacht is voor brandveiligheid. Ze vraagt hier dan ook aandacht voor.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt aandacht voor de aanwezigheid van vakliteratuur met betrekking tot intensieve zorg en spoedgevallenzorg specifiek in de campusbibliotheken.
- De commissie vraagt meer aandacht voor brandveiligheid.

Facet 4.2 Studiebegeleiding

Beoordelingscriteria:

- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op de studievoortgang.
- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De informatieverstrekking aan potentiële, instromende studenten door de opleiding gebeurt voldoende. Er wordt informatie voorzien op de website van de hogeschool en in een brochure. Elke kandidaat-student krijgt bovendien een intakegesprek bij de opleidingscoördinator. Tijdens dit gesprek worden de kandidaten uitgebreid geïnformeerd over de verwachtingen en de eisen van het programma, alsook over de belemmerende factoren wanneer men de studie wil aanvangen in combinatie met een voltijdse of deeltijdse baan. Ook de mogelijkheden tot het volgen van flexibele leertrajecten wordt in functie van de individuele situatie van de student op dit intakegesprek al besproken, zo is gebleken uit de gesprekken die de commissie hield tijdens het bezoek. De commissie wil in dat licht wel nog extra aandacht vragen voor de communicatie rondom EVC en EVK (cf. *supra*).

De begeleiding die voorzien wordt in functie van de flexibele studietrajecten, verloopt volgens de studenten en alumni zeer effectief, zo bleek uit de gesprekken. De commissie wil daarvoor graag haar waardering uitdrukken. Tijdens de opleiding is de studenten- en studiebegeleiding over het algemeen overigens aan de maat volgens de betrokkenen. Studenten kunnen zowel op hogeschool- als opleidingsniveau terecht bij een examenombudspersoon, de opleidingscoördinator, lectoren en psychosociale begeleiders. Iedere student krijgt ook een supervisor toegewezen, bij wie men terecht kan voor studiebegeleiding. Daarnaast worden ook instrumenten zoals een studiegids gehanteerd om de communicatie (algemeen en specifiek over studie- en studentenbegeleiding) te faciliteren. De eerste contactpersoon met betrekking tot de studiebegeleiding is de opleidingscoördinator. De efficiëntie van deze communicatie is in grote mate afhankelijk van de laagdrempeligheid die bestaat in de opleiding tussen het opleidingsbeleid en de studenten. Ook de lectoren zijn vlot aanspreekbaar door de studenten en verwijzen indien nodig individuele studenten door. De commissie is, ondanks de efficiëntie van de begeleiding, van oordeel dat alle lectoren een (gestandaardiseerd) e-mailadres dienen te hebben om hun bereikbaarheid voor de studenten te verzekeren. Dit lijkt de commissie vooral aan de orde voor de bereikbaarheid van gastlectoren.

Het belangrijkste kanaal waarlangs de student geïnformeerd wordt, is het elektronische leerplatform Toledo (Blackboard). Hierop zijn onder andere de lesplanning, de examenplanning, het onderwijs- en examenreglement, de stagedocumenten, de academische kalender, het curriculum

en vakspecifieke informatie terug te vinden. De lesplanningen worden ook nog in hard copy (ad valvas) beschikbaar gesteld op de campussen. Daarnaast maakt de opleiding gebruik van een studiegids. Deze is specifiek voor de bachelor-na-bacheloropleiding en wordt jaarlijks geactualiseerd. De gids bevat informatie over algemene en organisatorische aspecten van de opleiding, de inrichting van het onderwijs en praktische afspraken.

Hoewel de studiebegeleiding op de campus adequaat is uitgewerkt, is de begeleiding tijdens de stage door de aangestelde praktijklector volgens de commissie niet voldoende. Momenteel gebeurt de begeleiding vanuit de school door een lector-praktijklector. De opleiding streeft er doorheen de opleiding naar de student twee verschillende lectoren in dat kader toe te wijzen. Voor een stage die plaatsvindt op de werkplek van de student, worden zes uur begeleiding per stageperiode voorzien; voor een externe stage zijn dat er acht. In de realiteit gaat het hier om minimaal twee stagebezoeken door de begeleider van de opleiding en het verbeteren van de stageschriftopdrachten. Tijdens een voorbespreking met deze begeleider wordt de stageplaats besproken, en worden organisatorische en verdere inhoudelijke aspecten met betrekking tot de stage besproken. Op de stageplaats zelf is de student verder aangewezen op de stagementor van de stageplaats, die de werkbegeleiding voorziet. De stagementor is ook verantwoordelijk voor het opstellen van de begeleidingsdocumenten, zoals het 'Handelingsdocument' (cf. *supra*), samen met de student. Samen met collega's geeft hij/zij ook feedback aan de student over het dagelijks functioneren. De rol van de opleiding in deze dagelijkse begeleiding zou volgens de commissie moeten worden verbeterd. Op dit moment is de stagebegeleiding op die manier immers te veel in handen van de stageplaats.

De eindwerkbegeleiding ligt tijdens het eerste semester nog bij de vaktitularis, die de studenten antwoorden geeft op vragen en problemen in het beginstadium van hun eindwerk. In het tweede semester krijgen de studenten ieder een lector-begeleider toegewezen, die zij vrij kunnen contacteren en consulteren. Voor de presentatie van zijn/haar eindwerk krijgt de student per definitie wel feedback over zijn paper op basis van de bevindingen van de lezers uit de eindjury. De commissie is echter van oordeel dat er te weinig voortgangsbewaking is met betrekking tot het eindwerkproces.

De begeleiding van studenten na evaluatiemomenten ligt tevens bij de opleidingscoördinator en de verschillende supervisors, die de resultaten met de studenten bespreken, hun advies geven en met hen examenkopijen inkijken. Op het einde van het eerste semester wordt er na de examenperiode een supervisiegesprek voorzien. Na het tweede semester kunnen ze op vraag een persoonlijk supervisiegesprek krijgen met de supervisor.

De organisatie en de begeleiding van de internationale uitwisseling van studenten zijn op opleidingsniveau momenteel onbestaande, zo heeft de commissie moeten vaststellen. Al is wel een brochure voor internationalisering (specifiek in het kader van uitwisseling) voorzien. Het lage peil van de uitwisseling binnen de bacheloropleiding IZSZ is volgens de commissie te wijten aan de zeer lage interesse hiervoor onder de studenten. De reden ligt enerzijds in het Vlaamse karakter van de opleiding, en anderzijds in de veelvoorkomende combinatie van de studies met werk en/of gezin. Op hogeschool- en departementaal niveau bestaan echter wel een organisatie en begeleiding van de uitwisselingen. De coördinator Internationalisering PO HUB-KaHo ondersteunt verder sinds het (lopende) academiejaar 2011–2012 potentiële inkomende en uitgaande studenten en lectoren bij de administratie, en helpt bij hun onthaal. Bovendien organiseert zij een aantal infoavonden voor studenten die overwegen om naar het buitenland te gaan. Via het Florencenetwerk bestaat ook een samenwerking binnen het Socrates- en Leonardo Da Vinci-project. Op departementaal niveau is tevens een coördinator aangesteld voor internationalisering (0,3 VTE), die de stuurgroep Internationalisering voorziet. De commissie heeft in het kader van de

stage echter moeten vaststellen dat buitenlandse stages die de studenten zouden uitvoeren, niet erkend worden in de opleiding en dus geen aandeel kunnen vormen in de 450 uren stage die de studenten moeten volgen om te komen tot een beroepstitel. De stage die in het buitenland werd vervuld, dient opnieuw gedaan te worden in België. De commissie vraagt de opleiding dit duidelijk te communiceren aan de studenten.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De bereikbaarheid van de lectoren voor studenten verhogen door gestandaardiseerde e-mailadressen te voorzien.
- Meer in handen nemen en houden van de stagebegeleiding in functie van het bewaken van de kwaliteit ervan.

Oordeel over onderwerp 4, voorzieningen: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 4.1	materiële voorzieningen	voldoende
facet 4.2	studiebegeleiding	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 5 INTERNE KWALITEITSZORG

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordelingscriterium:

- De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het kwaliteitszorgsysteem van de hogeschool en de opleiding wordt gekenmerkt door de gemeenschappelijke visie 'Krachtlijnen van het beleid van KaHo Sint-Lieven'. Die is gebaseerd op de visie van de opleidingen en onderschrijft de beginselverklaring van de Associatie KU Leuven en het 'Meerjarenplan onderwijsverbetering en -vernieuwing'. Intranet vormt daarbij het communicatieplatform met betrekking tot de hogeschoolbrede kwaliteitszorg voor alle medewerkers. Hierop is het kwaliteitsraamwerk voor alle organisatie-eenheden van de departementen te vinden: een missie, een overzicht van de kernprocessen, een toekomstvisie, en algemene en concrete doelstellingen om die visie te realiseren. Om de kwaliteit van de opleidingen binnen de hogeschool te monitoren, wordt gewerkt met ECTS-fiches, werd een ZER-rapport uitgeschreven, is er de kwaliteitscoördinator als centraal aanspreekpunt voor de kwaliteitszorg, zorgt het LicA voor ondersteuning op dit vlak, verlenen de onderwijs- en kwaliteitsraad adviezen aan de academische Raad over onderwijsaangelegenheden, zijn er ad-hocwerkgroepen (kwaliteitverbeterteams), en stimuleren het directiecollege en de raad van bestuur het kwaliteitszorggebeuren en houden zij toezicht hierop.

In functie van de kwaliteitszorg van de bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorg en spoedgevallenzorg, bestaat er een kwaliteitsraamwerk met actieplannen die jaarlijks worden opgesteld en geëvalueerd, en kwantitatieve en kwalitatieve meetinstrumenten. Het kwaliteitsraamwerk bevat de operationele doelstellingen die elk jaar worden opgesteld, en steunt op de missietekst en onderwijsvisie van de opleiding. De commissie heeft deze actieplannen en doelstellingen kunnen doornemen in het ZER. Ze is van oordeel dat deze momenteel voldoende verzekeren dat de kwaliteit wordt opgevolgd, maar is tevens van oordeel dat men een theoretisch raamwerk zou moeten aanhouden, zoals bijvoorbeeld EFQM. Momenteel ontbreekt dit nog in de opleiding. Ze heeft verder vastgesteld dat de opleiding op het vlak van kwantitatieve bevragingen ten eerste gebruikmaakt van enquêtes op hogeschoolniveau: de jobenquêtes bij pas afgestudeerden, studielastmetingen (driejaarlijks) en een accreditatiescan (eenmalig naar aanleiding van het ZER). Op het decentrale niveau van de opleidingen kent men daarnaast bevragingen over de onderwijsactiviteiten bij studenten, studententevredenheid, tevredenheid bij gastlectoren en tevredenheid bij de deelnemers van de jaarlijkse bijscholingsdagen.

Op kwalitatief vlak komen de resultaten voort uit periodiek werkoverleg tussen de opleidingscoördinator, de opleidingssecretaris, het opleidingshoofd en de studiegebiedcoördinator. Er is een jaarlijkse evaluatievergadering over de stage, een zesmaandelijks vergadering van de resonantieraad, een driemaandelijks vergadering van het 'Overlegplatform Hogescholen en Beroepsorganisaties Banaba IZ en Spoed', en daarnaast nog vele informele contactmomenten met alle betrokken partijen.

Wat betreft de studielast en -tijd, slaagt de opleiding er volgens de commissie in deze accuraat in kaart te brengen. Voor de studielastmeting uit 2009–2010 geeft de opleiding in het ZER aan dat de gemeten studielast voor de OPO's 'Organisatie en infrastructuur', 'Traumatologie' en 'Metabolisme' weinig afwijken van de algemeen aanvaarde cesuur (één studiepunten is daarbij gelijk aan 25 à 30 uren studiebelasting). De studielast was echter hoog voor 'Keuze volwassenen' en in mindere mate voor 'Circulatie' en 'Keuze kinderen', en laag voor de OPO's 'Sociale en menswetenschappen' en vooral voor 'Eindwerk'. In de actualiseringsnota van de opleiding heeft de commissie verder kunnen vaststellen dat de commissie op basis van de resultaten uit 2009–2010 al een verbeteractie heeft ondernomen. Om het OPO 'Keuze volwassenen' minder zwaar te maken, heeft men zo in het curriculum van het academiejaar 2011–2012 het EA 'Neurologie volwassenen' (OPO 'Keuze volwassenen') geïntegreerd in het EA 'Neurologie' (OPO 'Traumatologie').

De bevragingen van de onderwijsactiviteiten die jaarlijks worden gehouden bij de studenten, wijzen uit dat de tevredenheid van de studenten globaal schommelt tussen 80 en 90 procent. Specifiek met betrekking tot de tevredenheid van studenten over de inhoudelijke aspecten van de opleiding en de stagebegeleiding, blijken de studenten voornamelijk het onthaal en de informatieverstrekking op de eerste lesdag, de lesplanning, en het aantal contacturen en het contact met de coördinator, praktijklectoren en supervisors te appreciëren. Minder dan gemiddeld vinden ze het soort stageschriftopdrachten, de afdrukkwaliteit en verstrekking van syllabi, het aanbod van de lesinhouden via Toledo, en de communicatie tussen de school en studenten via Toledo. Ook de resultaten van het videoconferencingsysteem dat gehanteerd wordt op de campus Waas, is over het algemeen hoog. Stageplaatsen worden momenteel niet formeel beoordeeld door de studenten van de bachelor-na-bacheloropleiding. Hoewel deze wel beoordeeld worden door de studenten van de initiële bacheloropleiding Verpleegkunde, vindt de commissie het toch nodig ook de studenten Intensieve zorg en spoedgevallenzorg te bevragen.

De respons op de bevragingen bij gastlectoren is laag, zo heeft de commissie kunnen vaststellen. De opleiding raakte dit ook al aan in het ZER. Hoewel de respondenten positief zijn over het onthaal op de campus, de infrastructuur, de planning van lessen en examens, de videoconferentie

enzovoort, wil de commissie toch vragen de formele bevestigingen bij gastlectoren (of hun deelname daaraan) nog op te voeren en de participatie daaraan actief te stimuleren.

De jaarlijkse metingen over de tevredenheid bij deelnemers van de jaarlijkse bijscholingsdagen wijzen uit dat de navorming positief wordt onthaald. Vooral de zeer praktisch gerichte voordrachten scoren daarbij hoog.

De commissie is van oordeel dat het kwaliteitsbeleid en de aanpak van de interne kwaliteitszorg op dit moment voldoende zijn binnen de opleiding. Er worden bevestigingen en overlegmomenten ingericht om de opleidingsresultaten te toetsen. De bevestigingen gebeuren ook bij verschillende betrokkenen van het programma en betreffen zowel de kwaliteit van het onderwijs, als de relevantie en de actualiteit van het programma. De meetresultaten die de opleiding voorstelt, zijn volgens de commissie echter te vaak gestoeld op informele contacten. Zo worden de alumni momenteel enkel informeel bevestigd over de kwaliteit van de gevolgde richting. De enige uitzondering hierop is de eenmalige accreditatiescan die werd uitgevoerd naar aanleiding van het ZER bij KaHo-lectoren, gastlectoren, studenten, alumni en externen uit het werkveld.

De commissie zou de opleiding ten slotte willen vragen werk te maken van een systematische bevestiging bij de alumni. Uit de gesprekken die de commissie met de alumni hield, bleek evenwel dat de (informele) meetresultaten die de opleiding aangeeft, blijken te kloppen. Het merendeel van de alumni is immers tevreden over de kwaliteit van de opleiding.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt aan de bevestigingen/evaluaties van de resultaten van de opleiding systematischer te houden.
- De commissie beveelt het aanhouden aan van een theoretisch raamwerk voor interne kwaliteitszorg, zoals EFQM.

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

Beoordelingscriterium:

- De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Op basis van de bevestigingen bij de verschillende betrokkenen en de accreditatiescan die de opleiding uitvoerde naar aanleiding van het ZER, stelt de opleiding een verbeteractieplan op. Sommige van deze verbeterplannen leverden al concrete resultaten op. Zo kwam als aandachtspunt uit de bevestigingen voorafgaand aan het academiejaar 2010–2011 en de accreditatiescan naar voren dat studenten niet systematisch betrokken werden bij de opmaak en de revisie van de eindcompetenties van het programma. Hiertoe voerde de opleiding een verbeteractie uit, die leidde tot de oprichting van een studentenraad tijdens het academiejaar 2010–2011, waarin vertegenwoordigers tweemaal per jaar feedback kunnen geven. Een van de studentenvertegenwoordigers maakt ook deel uit van de resonantieraad (tweemaal per jaar). Telkens een bevestiging wordt uitgevoerd wordt ze systematisch verwerkt en intern besproken (op het tweemaandelijks overleg van de banaba, waarvan de commissie de verslagen kon inkijken tijdens het bezoek) en met de betrokkene. Tenslotte worden van de resultaten van alle bevestigingen systematisch verslag uitgebracht op de resonantieraad.

De opleiding plant momenteel nog verbeteracties op het vlak van het uitbouwen van internationalisering en practica. Wat internationalisering betreft, is de opleiding al specifiek op zoek naar hoe ze in Nederland kan worden erkend. De campus Waas ligt immers niet ver van de Nederlandse grens, en de opleiding hoopt op die manier naast haar internationale gerichtheid ook het aandeel Nederlandse studenten te vergroten.

De commissie heeft vertrouwen in de uitvoering van die streefdoelen in de (nabije) toekomst en wil de opleiding ook aanmoedigen hier werk van te maken. De opleiding maakt volgens de commissie hierbij best zo veel mogelijk gebruik van de voordelen van de fusie met de HUB en de slagkracht die daarmee gepaard gaat.

Wat specifiek de verdere bijstellingen in de doelstellingen en het programma betreft, moet de commissie stellen dat deze niet systematisch zijn gebeurd. Het programma is niet meer ten gronde aangepast sinds 2008. De commissie ziet echter nog ruimte voor en vraag naar verbetering (door de studenten, alumni, lectoren en het werkveld) op het vlak van de uitbreiding van de praktijkgerichtheid van het programma en de verpleegkundige oriëntatie.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt het systematisch doorvoeren van bijstellingen met betrekking tot de doelstellingen en het programma aan.

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordelingscriterium:

- Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De betrokkenheid van de medewerkers van de opleiding kent enkele formele wijzigingen sinds het (lopende) academiejaar 2011–2012. Door de invoering van de nieuwe organisatiestructuur wordt het onderwijskundige personeel van KaHo nu verzameld in de academische raad, de studiegebiedraad, het hogeschoolonderhandelingscomité HUB-KAHO (HOC) en de campusraad. De commissie is van oordeel dat het personeel voldoende betrokken wordt bij de interne kwaliteitszorg op hogeschool- en departementaal niveau, maar is wel van mening dat de betrokkenheid nog verder geformaliseerd en gesystematiseerd moet worden op opleidingsniveau. Er wordt dan specifiek gedoeld op de informele inbreng van de gastlectoren die aan de opleiding participeren met betrekking tot de interne kwaliteitszorg. Ook wat de externe kwaliteitszorg betreft, is volgens de commissie meer betrokkenheid nodig. De commissie kan wel begrip opbrengen voor de informele aard van de inbreng van de gastlectoren omwille van hun beperkte taakinvingen, maar wil de opleiding toch vragen hier nog meer inspanningen te leveren. Wat betreft de vaste KaHo-medewerkers is er wel een tweemaandelijks overleg ('kernteam') en het 'onderwijsteam'. De commissie is met andere woorden van oordeel dat de betrokkenheid van de onderwijskundige medewerkers voldoende is, maar dat deze voor alle lectoren verzekerd moet worden op opleidingsniveau door ze verder te formaliseren.

Ook de inbreng en de betrokkenheid van de studenten bij de opleiding in het kader van de interne kwaliteitszorg zijn voldoende. Ook deze is echter te weinig geformaliseerd. Momenteel is

de inbreng beperkt tot de bevestigingen, de studentenraad (tweemaal per jaar) en de vertegenwoordiging door één student in de resonantieraad. Ook hier ziet de commissie in dat de inbreng vaak moeilijk bewerkstelligd kan worden omwille van de combinatie werk-gezin-studie waarmee vele studenten worden geconfronteerd. De commissie merkt verder nog op dat studenten meer betrokken mogen worden bij het schrijven van het zelfevaluatie rapport.

De commissie vindt het positief dat de opleiding werkt met een resonantieraad om zo het werkveld te betrekken bij het programma en de opleiding. De betrokkenheid van de directieleden van de stageplaatsen en de instellingen voor gezondheidszorg moet hierbij echter ook in acht worden genomen. Momenteel is hun inbreng immers informeel en te sporadisch. Dit werd ook aangegeven als aandachtspunt door het werkveld tijdens de gesprekken met de commissie.

Wat de schriftelijke bevestigingen omtrent de organisatie van het onderwijs, de didactische capaciteiten van lectoren, de programma- en vakinhouden enzovoort bij de verschillende betrokkenen betreft, is de commissie tevreden. De opleiding voorziet hiervoor een formele bevestigingscyclus die een zekere systematiek voorschrijft. De commissie wil de opleiding echter wel vragen om in combinatie met het bewaken van deze systematiek, toch aandacht te hebben voor de integratie van formele systematische bevestigingen van de alumni. Daarnaast ziet de commissie hier een uitdaging voor de opleiding om de respons- en participatiegraad van de verschillende betrokkenen (en dan zeker de gastlectoren) te verhogen tot een relevant niveau. Dit betekent met andere woorden dat de opleiding wel over een bevestigingscyclus beschikt maar deze niet systematisch relevante resultaten oplevert.

De alumni zouden volgens de commissie sterker bij het programma moeten worden betrokken. Momenteel ziet de opleiding hun inbreng nog over het hoofd. De commissie vraagt de opleiding dan ook hiervan werk te maken.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt aan de betrokkenheid van de directieleden van de stageplaatsen en de instellingen voor gezondheidszorg als vertegenwoordigers van het werkveld te formaliseren en te systematiseren.
- De commissie vraagt aandacht voor de formalisering van de betrokkenheid van gastdocenten die aan de opleiding participeren met betrekking tot interne en externe kwaliteitszorg.
- De commissie beveelt een verdere formalisering van de betrokkenheid van studenten bij de opleiding in het kader van de interne kwaliteitszorg aan.
- De commissie beveelt aan een alumniwerking uit te bouwen, opdat deze betrokkenen sterker bij het programma betrokken raken.

Oordeel over onderwerp 5, interne kwaliteitszorg: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 5.1	evaluatie resultaten	voldoende
facet 5.2	maatregelen tot verbetering	goed
facet 5.3	betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 6 RESULTATEN

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordelingscriterium:

- De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde competenties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft tijdens de gesprekken kunnen vaststellen dat de verschillende betrokkenen van de opleiding tevreden zijn over de bereikte resultaten. Dit bleek vooral duidelijk uit de gesprekken met het werkveld, waarin de waardering voor de alumni van de opleiding Intensieve zorg en spoedgevallenzorg naar voren kwam. Uit de gesprekken met de alumni bleek dat zij ook tevreden zijn over de opleiding. Het diploma bood hen niet enkel financiële voordelen (die verbonden zijn aan de beroepstitel), maar ook een inhoudelijke verrijking. Hierbij verwezen de alumni voornamelijk naar de theoriecomponent. De praktijkcomponent van het programma vinden de alumni (en de studenten) immers te beperkt (*cf. supra*).

Het gerealiseerde niveau van de kenniscomponent is volgens de commissie dan ook in orde. Dit bleek immers duidelijk uit de gesprekken, maar ook uit de cursussen en de examenvragen die de commissie kon inkijken. Ze wil hoe dan ook aandacht vragen voor de verpleegkundige inhoud van die theorie (*cf. supra*). De commissie wil de opleiding daarbij vragen om een verschuiving door te voeren van de focus op biomedisch naar een meer verpleegkundig niveau.

De cognitieve component van de vaardigheden is volgens de commissie wel verzekerd. Of men effectief een basispakket aan vaardigheden verwerft, is echter zeer moeilijk te bepalen, aangezien de praktijkcomponent in de opleiding niet voldoende is uitgebouwd. Volgens de commissie is dit dan ook een problematische zaak, en dient de opleiding deze praktijkcomponent dan ook standvastig uit te bouwen om de verwerving van de basisvaardigheden te kunnen verzekeren.

De kwaliteit van het eindwerk moet volgens de commissie beter, en dit zowel voor de eindwerken die focussen op spoedgevallen als degene die focussen op intensieve zorg. De relevantie en de meerwaarde van de eindwerken binnen het tewerkstellingsgebied zijn momenteel beperkt. De commissie heeft tevens moeten vaststellen dat het eindwerk maar een beperkte inhoudelijke literatuurstudie bevatte. Deze was gelimiteerd tot een studie van vier (Engelstalige) wetenschappelijke artikels (gepubliceerd gedurende de laatste vijf jaar). De relevantie van deze artikels binnen de huidige stand van de wetenschap en de standaarden is vaak zoek, omdat de artikels niet altijd actueel of relevant voor de beroepsgroep zijn. De onderwerpen van de eindwerken zijn ook meer medisch-theoretisch gericht dan op de verpleegkundige praktijk. Ook de individuele kritische reflectie is beperkt. De commissie vraagt de opleiding om mogelijkheden te onderzoeken tot het verbeteren van deze pijnpunten. De commissie ziet zelf mogelijkheden via bijvoorbeeld het verplicht bijwonen van een buitenlands congres via videoconferencing, of een buitenlands congres opvolgen via de gepubliceerde artikels in het kader van internationalisation@home, waar dan een opdracht aan kan worden gekoppeld. De commissie heeft verder kunnen vaststellen dat de eindwerken per definitie individueel worden gemaakt en afgeleverd. Ze denkt echter dat de samenwerking met andere studenten een meerwaarde zou kunnen betekenen voor het uitwerken van meer omvattende en relevantere onderwerpen of projecten.

De kwaliteit van de stage is volgens de commissie aan de maat. In de gesprekken met de studenten en alumni heeft ze kunnen vaststellen dat de stage ervaren wordt als een leerrijke ervaring, die ondanks de soms zware combinatie met de eigen baan een duidelijke meerwaarde biedt. Ook het werkveld en de stagementoren zijn tevreden over de kwaliteit van de stagiairs tijdens de stageperiodes, wat volgens de commissie wijst op de inzetbaarheid van de afgestudeerden. De commissie wil echter wel aandacht vragen voor de problematiek rondom de stageperiodes op de eigen werkplek (cf. *supra*). De commissie maakt zich immers zorgen over de deontologische gevolgen van de beoordeling ervan. Het is niet aangewezen dat eigen collega's partij en rechter moeten zijn. De objectiviteit van een evaluatie komt zo in het gedrang. De stageschriftopdrachten zijn volgens de commissie van een voldoende kwaliteit. De stageschriftopdrachten zijn gedegen uitgewerkt, en de opzet wordt duidelijk gecommuniceerd aan studenten. Ze vormen duidelijk een belangrijk onderdeel binnen de evaluatie van de stage, aangezien ze een beeld dienen te geven aan de praktijklector in welke mate de student de vooropgestelde competenties heeft bereikt, en of de student de theoretische achtergronden kan toetsen aan de praktijk. Het is wel nodig om het werkveld nog sterker te betrekken bij het uitwerken van de casestudies.

Specifiek de internationalisering van het onderwijs ontbreekt nog volgens de commissie. Ze vraagt hier dan ook aandacht voor. Ze heeft wel begrip voor de beperkte internationale mobiliteit, gezien het hoge aantal gastlectoren, en de combinatie met gezin en werk die de studenten er vaak op nahouden. De commissie vraagt in dat kader aan de opleiding om mogelijkheden te onderzoeken in functie van een verhoging van de studenten- en docentenmobiliteit. De commissie beveelt aan om naast het investeren in deze mobiliteit ook de andere vormen van internationalisering verder uit te werken binnen de opleiding. De commissie denkt daarbij onder andere aan de mogelijkheden omtrent internationalisation@home.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt aan de verwerving van een basispakket aan vaardigheden door studenten te verzekeren.
- De commissie beveelt aan de kwaliteit van het eindwerk te verhogen door de relevantie voor het verpleegkundige beroepsveld aan te scherpen, en de literatuurstudie uit te breiden en te versterken.
- De commissie beveelt de opleiding aan om te investeren in studenten- en docentenmobiliteit, alsook in andere vormen van internationalisering binnen de opleiding.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Beoordelingscriteria:

- Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen.
- Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vlaanderen heeft geen traditie in het verzamelen van slaagcijfers per studiegebied en/of opleiding over de jaren heen. Noch de evolutie over de jaren heen, noch de situatie per opleiding of studiegebied wordt opgevolgd. Daardoor kan de opleiding geen streefcijfers formuleren in vergelijking met relevante andere opleidingen.

De commissie heeft kunnen vaststellen dat het studierendement van de opleiding zeer hoog ligt. De gemiddelde studieduur is twee jaar voor de student. Om de heterogene instroom op te vangen en het studierendement te bewaken, voert de opleiding in eerste instantie intakegesprekken met potentiële studenten. Zo kan ze opvangen dat een student een weinig realistisch programma op zich neemt. Er wordt tijdens het gesprek rekening gehouden met de werksituatie, privésituatie en studiedraagkracht van de student, de mate waarin de werkgever het volgen van de opleiding draagt en de individuele wensen. Daarnaast houdt de opleiding intervisiegesprekken met de individuele studenten in februari. Zo nodig wordt het programma dan bijgesteld. De opleiding voorziet tevens een brochure voorzien over de combinatie studeren-werken.

De opleiding voert momenteel geen formeel afhakersbeleid. Het afhakersbeleid bestaat erin dat de opleiding een gesprek voert met de student en hem/haar een document laat invullen, waarin gepeild wordt naar de redenen van afhaken en de appreciatie van de opleiding. De opleiding zorgt met andere woorden wel voor metingen, maar voert geen beleid met betrekking tot preventie, vroegtijdig opsporen van potentiële afhakers, remediëring en bijsturing bij problemen. De commissie wil hier toch aandacht voor vragen, omdat het een ideale manier is voor de opleiding om bepaalde tekortkomingen/problemen met het programma of de organisatie ervan te signaleren. Dit neemt echter niet weg dat de opleiding er momenteel in slaagt de oorzaken van het niet-slagen of afhaken vaak op informele manier te achterhalen door een gesprek met de student. De meest voorkomende redenen bevinden zich volgens de opleiding extern aan het studieprogramma. Zo is het vaak de combinatie gezin-werken-studeren die een grote factor speelt. De meest voorkomende redenen zijn een veeleisende baan, een zwangerschap en carrièrewissels.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt aan het afhakersbeleid verder uit te werken.

Oordeel over onderwerp 6, resultaten: [voldoende](#)

Op basis van de oordelen over:

facet 6.1	gerealiseerd niveau	voldoende
facet 6.2	onderwijsrendement	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

GLBAAL OORDEEL

De visitatiecommissie baseerde haar oordeel en motivering op de volgende bronnen:

- het zelfevaluatierapport van de opleiding en de bijhorende bijlagen,
- de gevoerde gesprekken met de betrokkenen,
- de documenten ter inzage tijdens het bezoek,
- de opgevraagde documenten,
- de reactie van de opleiding op het opleidingsrapport.

Het ZER van de bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorg en spoedgevallenzorg en de bijbehorende bijlagen waren volgens de commissie voldoende inzichtelijk en gestructureerd. De actualiseringsnota die de opleiding aanleverde voorafgaand aan het visitatiebezoek, gaf een goed overzicht van de ontwikkelingen die zich nog hadden voorgedaan tot aan het visitatiebezoek.

Op basis van de oordelen over:

onderwerp 1	doelstellingen van de opleiding	voldoende
onderwerp 2	programma	voldoende
onderwerp 3	inzet van personeel	voldoende
onderwerp 4	voorzieningen	voldoende
onderwerp 5	interne kwaliteitszorg	voldoende
onderwerp 6	resultaten	voldoende

is de commissie van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen in de opleiding aanwezig zijn.

In haar reactie op de eerste terugmelding heeft de opleiding aangegeven volgende verbeteracties gepland of uitgevoerd te hebben:

- In de vergadering van het overlegplatform van 8 februari 2012 (verslag beschikbaar) werd beslist om via het Florence netwerk (waarin voor België KHL, HUB en KAHO zetelen) navraag te doen in de andere 17 aangesloten Europese landen naar de vereisten om als verpleegkundige te werken op spoed/IZ en de opleiding die hieraan gekoppeld is. Dit met de bedoeling aan benchmarking te doen en te bekijken of en hoe er eventueel kan samengewerkt worden. Op de vergadering van 7 november 2012 (verslag beschikbaar) heeft de verantwoordelijke docent voor internationalisering van de opleiding verpleegkunde van KAHO Sint-Lieven het Florence Netwerk toegelicht aan de andere leden van het overlegplatform. De opleidingscoördinator van de banaba van KAHO Sint-Lieven is momenteel bezig met het uitwerken van een bevestiging die naar alle Florence-partners zal verstuurd worden. Hij zal de resultaten verzamelen en hoopt deze op het einde van het academiejaar te kunnen voorstellen aan het overlegplatform.
- In het actualisatierapport van het ZER hebben we vermeld dat er plannen waren voor het invoeren van meer praktijk in de opleiding onder vorm van een scenariotraining CPR in het simulatiecentrum en een practicum in het OPO 'Keuze-kinderen'. Dat is intussen effectief een eerste keer gebeurd in academiejaar 2011–2012 (2° semester) en sinds lopende academiejaar ook officieel opgenomen in het curriculum, zodat er niet 4 maar 6 practica worden aangeboden. Bovendien werden de practica in het nieuwe curriculum meer zichtbaar gemaakt (zie *bijlage1*).
- In juni 2011 woonden twee docenten de driedaagse 'Annual meeting of the Society in Europe for Simulation Applied to Medicine' bij in Stavanger. Eén docent volgde de driedaagse opleiding 'Basic Simulation Instructor Course', georganiseerd door EuSim, in Bilthoven (Nederland).

- Er werd een vernieuwde onderwijsvisie ontwikkeld in het kader van de fusiehogeschool HUB-KAHO. De opleiding zal zich hierop baseren om het eigen didactisch concept verder vorm te geven, in dialoog met alle stakeholders. Daarnaast werd vanaf het academiejaar 2012–2013 een onderwijsdeskundige aangesteld om in het studiegebied gezondheidszorg in te spelen op de nieuwe onderwijskundige uitdagingen.
- Reeds na afloop van het visitatiebezoek werd besloten om vanaf dit academiejaar (2012–2013) het videoconferencingsysteem definitief af te schaffen in de opleiding. Studenten uit de regio Sint-Niklaas die de opleiding wensen te volgen aan KAHO Sint-Lieven komen nu voor alle praktische en theoretische lessen naar Aalst. Hun stages kunnen ze wel volbrengen in hun thuisregio. De lesgevers uit de regio Sint-Niklaas waren, op één uitzondering na, allen bereid om vanaf nu naar Aalst te komen.
- In het actualisatierapport van het ZER hebben we vermeld dat er plannen waren voor het invoeren van meer praktijk in de opleiding onder vorm van een scenariotraining CPR in het simulatiecentrum en een practicum in het OPO 'Keuze-kinderen'. Dat is intussen effectief een eerste keer gebeurd in academiejaar 2011–2012 (2° semester) en sinds lopende academiejaar ook officieel opgenomen in het curriculum, zodat er niet 4 maar 6 practica worden aangeboden. Bovendien werden de practica in het nieuwe curriculum meer zichtbaar gemaakt (zie *bijlage1*).
- Er werd beslist dat vanaf academiejaar 2012–2013 (voor een periode van één jaar met een optie op verlenging met één jaar) een docent voor 30% gedetacheerd wordt naar een erkende afdeling spoedgevallen in het kader van de eigen professionalisering.
- Vanaf academiejaar 2012–2013 wordt de opleidingscoördinator bijgestaan door een collega, die hiervoor ruimte in haar opdracht gekregen heeft.- Er werd een lidmaatschap (inclusief tijdschriftabonnement) afgesloten bij de VVVS, VVIZV en VVOV (Vlaamse Vereniging Operatieve Verpleegkundigen).
- Reeds na afloop van het visitatiebezoek werd besloten om vanaf dit academiejaar (2012–2013) het videoconferencingsysteem definitief af te schaffen in de opleiding. Studenten uit de regio Sint-Niklaas die de opleiding wensen te volgen aan KAHO Sint-Lieven komen nu voor alle praktische en theoretische lessen naar Aalst. Hun stages kunnen ze wel volbrengen in hun thuisregio. De lesgevers uit de regio Sint-Niklaas waren, op één uitzondering na, allen bereid om vanaf nu naar Aalst te komen.
- In het kader van de fusie tussen KAHO en HUB wordt momenteel het kwaliteitsraamwerk geactualiseerd op niveau van instelling studiegebied en opleiding. De onderliggende externe referentiekaders voor dit kwaliteitsraamwerk zijn het Vlaamse kwaliteitsdecreet, de visitatieprotocollen van de VLHUR, de accreditatiekaders van de NVAO en de European Standards en Guidelines. Daarenboven is het kwaliteitsraamwerk van het University College afgestemd op de toepasselijke visieteksten van de associatie (en de KULeuven voor wat betreft de academische opleidingen).
- Het meetplan van de opleiding werd onlangs geactualiseerd. Vanaf nu maken de alumni- en de stagebevraging hier systematisch deel van uit.

De commissie heeft op basis hiervan haar oordelen niet gewijzigd.

OVERZICHTSTABEL VAN DE OORDELEN¹

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding	voldoende
Facet 1.1 Niveau en oriëntatie	voldoende
Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen	voldoende
Onderwerp 2 Programma	voldoende
Facet 2.1 Relatie doelstelling en inhoud	voldoende
Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	voldoende
Facet 2.3 Samenhang	voldoende
Facet 2.4 Studieomvang	OK
Facet 2.5 Studietijd	goed
Facet 2.6 Afstemming vormgeving en inhoud	onvoldoende
Facet 2.7 Beoordeling en toetsing	voldoende
Facet 2.8 Masterproef	n.v.t.
Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden	voldoende
Onderwerp 3 Inzet van personeel	voldoende
Facet 3.1 Kwaliteit personeel	voldoende
Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid	voldoende
Facet 3.3 Kwantiteit personeel	voldoende
Onderwerp 4 Voorzieningen	voldoende
Facet 4.1 Materiële voorzieningen	voldoende
Facet 4.2 Studiebegeleiding	voldoende
Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg	voldoende
Facet 5.1 Evaluatie resultaten	voldoende
Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering	goed
Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	voldoende
Onderwerp 6 Resultaten	voldoende
Facet 6.1 Gerealiseerd niveau	voldoende
Facet 6.2 Onderwijsrendement	voldoende

De oordelen zijn van toepassing voor:

KAHOSL Katholieke Hogeschool Sint-Lieven

IZSZ Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg

– Campus Dirk Martens (Aalst) en Campus Waas (Sint-Niklaas)

¹ Indien in de tabel één enkel oordeel vermeld staat, dan geldt dit oordeel voor alle afstudeerrichtingen, locaties en varianten die vermeld staan bij de betreffende opleiding. Indien één of meer afstudeerrichtingen/locaties/varianten een verschillende beoordeling hebben gekregen, dan zijn al deze oordelen opgenomen in de tabel.

KATHOLIEKE HOGESCHOOL ZUID-WEST-VLAANDEREN

Algemene toelichting bij de bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg aan de Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen

De bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg wordt aangeboden aan de Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen (KATHO). De hogeschool biedt opleidingen aan in zeven departementen, namelijk het departement Handelswetenschappen en bedrijfskunde, het departement Verpleegkunde en biotechnologie, het departement Verpleegkunde en vroedkunde, het departement Sociaal-agogisch werk, twee departementen Lerarenopleiding op twee campussen en het departement Technologie en informatica. De hogeschool biedt 18 professionele bacheloropleidingen aan en twee masteropleidingen in samenwerking met de Katholieke Universiteit Leuven. De zeven departementen liggen verspreid over vier campussen in Tielt, Kortrijk, Roeselare en Torhout.

Met de Katholieke Universiteit Leuven en tien andere hogescholen maakt de KATHO sinds 2002 deel uit van de Associatie Katholieke Universiteit Leuven (Associatie KU Leuven).

De bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg wordt ingericht op de campus in Kortrijk binnen het departement Verpleegkunde en Vroedkunde (HIVV – Hoger Instituut voor Verpleegkunde en Vroedkunde). Het departement staat in voor het organiseren van twee basisopleidingen, de bachelor in de Verpleegkunde en de bachelor in de Vroedkunde, die men ook via afstandsonderwijs kan volgen. De brugopleiding HBO5 naar Bachelor en de brugopleiding van Verpleegkunde naar Vroedkunde en omgekeerd, worden eveneens aangeboden in het departement HIVV. Verder wordt naast de bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg ook de bachelor-na-bacheloropleiding Zorgmanagement ingericht.

In de jaren 1997–1998 en 1998–1999 werd een bijscholingscursus van 20 dagen of 150 cursusuren georganiseerd in de Intensieve zorg en spoedgevallenzorg, als overgangmaatregel voor het bekomen van de Bijzondere Beroepstitel Intensieve zorg en Spoedgevallenzorg, waarvoor in 1996 in een ministerieel besluit de criteria waren vastgelegd. Vanaf het academiejaar 1999–2000 werd deze cursus als de voortgezette opleiding Gegradueerde Verpleegkundige in de Intensieve zorgen en de spoedgevallenzorg georganiseerd door het departement Verpleegkunde en Vroedkunde van de KATHO in Kortrijk. Door de hervormingen met betrekking tot de bamastructuur werd deze voortgezette opleiding sinds het academiejaar 2004–2005 omgevormd tot een bachelor-na-bacheloropleiding.

De hogeschool telt ongeveer 9000 studenten. In het academiejaar 2011–2012 volgen 61 studenten de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg. De studenten kunnen hun traject voltijds in één jaar of deeltijds, gespreid over twee academiejaren, afwerken.

ONDERWERP 1 DOELSTELLINGEN VAN DE OPLEIDING

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie van de professioneel gerichte bachelor

Beoordelingscriteria:

De opleidingsdoelstellingen zijn erop gericht de student te brengen tot:

- het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken, en een ingesteldheid tot levenslang leren;
- het beheersen van algemene beroepsgerichte competenties als teamgericht kunnen werken, oplossingsgericht kunnen werken in de zin van het zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk en het kunnen ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingsstrategieën, en het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk;
- het beheersen van beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek vastgesteld dat de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg van de KATHO gebruikmaakt van een degelijk uitgewerkt en marktconform competentieprofiel, dat over de associatiegrenzen heen is opgesteld. Het competentieprofiel wordt dus in meerdere hogescholen gehanteerd. Uit de ter beschikking gestelde documenten heeft de commissie kunnen afleiden dat elke hogeschool wel het recht behoudt om de ontwikkeling van de competenties op een eigen manier in te vullen, en indien gewenst zelfs bijkomende competenties te formuleren, zodat de opleidingen zich kunnen profileren. Op basis van de gevoerde gesprekken stelt de commissie dat de opleiding op het vlak van het competentieprofiel meer ambitie mag hebben om zich te profileren en haar eigen visie te formuleren binnen en buiten de Associatie.

Volgens de commissie zijn de doelstellingen in overeenstemming met het decreet en worden ze nagestreefd op niveau zes van de Vlaamse Kwalificatiestructuur. Verder is het competentieprofiel dat in de opleiding van de KATHO wordt gebruikt, geïnspireerd op andere documenten, zoals de missie, onderwijsvisie en de strategische doelen van de hogeschool, het competentieprofiel voor de bachelor in de Verpleegkunde en het beleidskader van de bachelor-na-bacheloropleidingen Verpleegkunde en vroedkunde van de werkgroep Verpleegkunde/Vroedkunde van de Associatie KU Leuven, het domeinspecifiek referentiekader van de commissie, beleidsnota's van het werkveld over recente ontwikkelingen in de gezondheidszorg en de verpleegkunde, en regionale en internationale beleidsnota's.

De commissie is van mening dat de algemene en de algemeen beroepsgerichte competenties samen met de beroepsspecifieke competenties zijn geïntegreerd in het competentieprofiel.

De commissie heeft vastgesteld dat het competentieprofiel van de opleiding zes kerncompetenties (of rollen van een verpleegkundige) bevat, die op hun beurt verder zijn onderverdeeld in 21 deelcompetenties. Die competenties zijn verder uitgewerkt in gedragsindicatoren op drie niveaus: verkennend niveau, verdiepend niveau en integrerend niveau, waarbij het competentieprofiel verder bouwt op de basiscompetenties van de initiële bachelor in de Verpleegkunde van de Associatie KU Leuven. Daarbij kon de commissie uit het competentieprofiel van de opleiding

afleiden dat in een gezamenlijk overleg van het Overlegplatform in Aalst de gedragsindicatoren nog verder (op een vierde niveau) werden geconcretiseerd naar de specifieke context van intensieve zorgen en spoedgevallenzorg, wat de commissie waardeert.

De zes kernrollen van een verpleegkundige zijn volgens het competentieprofiel:

- 1) De verpleegkundige als **PERSOON** handelt naar beroepsspecifieke attitudes.
- 2) De verpleegkundige als **KLINISCH BEOORDELAAR EN ZORGVERLENER** verleent professioneel verpleegkundige zorg op maat.
- 3) De verpleegkundige als **ORGANISATOR EN COÖRDINATOR** organiseert en coördineert de diverse aspecten van de zorg.
- 4) De verpleegkundige als **PROFESSIONAL** levert een bijdrage aan het bevorderen van de kwaliteit van de verpleegkundige zorg.
- 5) De verpleegkundige als **LID VAN HET TEAM** werkt intra- en interprofessioneel samen om de visie en de doelen van de zorg te realiseren.
- 6) De verpleegkundige als **LID VAN DE SAMENLEVING** vervult een rol in de samenleving in functie van gezondheid en welzijn.

Volgens de commissie had de opleiding nog meer buitenlandse profielen mogen gebruiken bij het uitwerken van haar competentieprofiel, aangezien er nu weinig input is van internationale referentiekaders. Zoals de commissie heeft kunnen vernemen uit de ingekeken documenten, plant een werkgroep vanuit het plenair 'Overlegplatform Beroepsorganisaties en Hogescholen Bachelor Intensieve zorgen en Spoedgevallenzorg' om het competentieprofiel te actualiseren tegen 2013. Hierbij kan met deze internationale input meer rekening worden gehouden.

Ook is op inhoudelijk vlak de buitenlandse component in het competentieprofiel nu niet expliciet aanwezig. De opleiding zou meer ambitie mogen hebben om deze internationale component in de eindkwalificaties te integreren.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt de opleiding aan zich meer te profileren binnen het competentieprofiel.
- De commissie vraagt de opleiding om een internationale component in te bedden in het competentieprofiel en de evolutie op internationaal vlak op te volgen.

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

Beoordelingscriteria:

- De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in eindkwalificaties van de student) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, in geval van gereguleerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake.
- Voor professioneel gerichte bacheloropleidingen zijn de eindkwalificaties getoetst bij het relevante beroepenveld.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Zoals vermeld in facet 1.1 heeft de opleiding gebruikgemaakt van en is de opleiding geïnspireerd door andere bronnen om haar competentieprofiel op te stellen. Volgens de commissie zijn de competenties geactualiseerd en in overeenstemming met de regelgeving, zoals enkele Koninklijke Besluiten en het ministerieel besluit betreffende de criteria voor de toekenning van de

Bijzondere Beroepstitel van Verpleegkundige gespecialiseerd in de Intensieve zorg en Spoedgevallenzorg. Verder dienden het Bijzonder Beroepsprofiel van de Verpleegkundige Intensieve zorg en Spoedgevallenzorg en het opleidingsprofiel als basis van het competentieprofiel van de opleiding. Het bijzonder beroepsprofiel is door een werkgroep Beroepsprofiel opgesteld in een samenwerking van verschillende beroepsorganisaties en hogescholen, en werd goedgekeurd door een plenaire werkgroep. Het voormalige departementshoofd van het departement Gezondheidszorg van de KATHO maakte deel uit van de werkgroep Beroepsprofiel en de plenaire werkgroep. Het bijzonder beroepsprofiel-document diende op zijn beurt als basis voor de ontwikkeling van een opleidingsprofiel, eveneens door vertegenwoordigers van het werkveld en de hogescholen in een werkgroep Opleidingsprofiel, opgesteld en goedgekeurd door een plenaire werkgroep. Van deze laatste maakte de opleiding van de KATHO deel uit.

De opleiding gaf in de gesprekken met de commissie aan dat het werkveld is geconsulteerd bij het vormgeven van het competentieprofiel, zowel bij het opstellen ervan over de Associatiegrenzen heen, als bij het specifieke competentieprofiel van de opleiding aan de KATHO. Binnen het samenwerkingsverband voor alle Vlaamse opleidingen Intensieve zorgen- en spoedgevallenzorg die het competentieprofiel hebben opgesteld, waren weinig vertegenwoordigers van het werkveld aanwezig.

Volgens de kwaliteitszorgmedewerkers die tijdens het visitatiebezoek in gesprek gingen met de commissie, is het competentieprofiel van de opleiding verder uitgewerkt in gezamenlijk overleg tussen de hogeschool, het werkveld en de beroepsverenigingen.

De studenten en de leden van het onderwijzend personeel verklaarden tijdens de gesprekken met de commissie op de hoogte te zijn van het competentieprofiel. De studenten van de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg maken vooral kennis met de doelstellingen via de stage en via studie- en informatiedocumenten. De evaluatiefiches van de stage zijn namelijk opgesteld op basis van het competentieprofiel. Bovendien staan ook studiewijzers ter beschikking van de studenten, niet enkel op de digitale leeromgeving Toledo maar ook op papier. Het eerste blad van de cursus geeft meestal meer gedetailleerde informatie over de beoogde competenties, maar de inhoud is erg divers. Soms is de ECTS-fiche in de cursus opgenomen, nu eens een beknopte studiewijzer, dan weer een uitgebreide studiewijzer. De commissie heeft vernomen dat de opleiding de term 'studiewijzer' gebruikt om 'ECTS-fiche' aan te duiden. Soms wordt wel het onderscheid gemaakt tussen de beide termen, zoals op Toledo, maar het is de commissie niet duidelijk geworden of het dan om een andere inhoud gaat. Volgens de commissie zijn de beide begrippen verschillend, en is het voor de stakeholders soms dus ook niet duidelijk wat wordt bedoeld. Het gebruik van de beide termen zonder duidelijk onderscheid werkt eerder verwarrend. Bovendien zijn de inhoud van de studiewijzers soms niet eenduidig, en hier en daar onvolledig. De commissie onderschrijft het plan van de opleiding om de studiewijzers te optimaliseren.

De docenten meldden in het gesprek met de commissie dat ze specifiek werden gevraagd om hun lessen te organiseren vanuit de competentiematrix, wat de commissie waardeert. Tijdens de informatie- en evaluatievergadering met de docenten worden de docenten gevraagd een studiewijzer op te maken voor hun opleidingsonderdeel.

Ook het werkveld gaf aan dat het kennis heeft genomen van het competentieprofiel. Dit gebeurt, net zoals bij de studenten, vooral bij de stage. De stage-evaluatiefiches, die opgesteld zijn op basis van het competentieprofiel, lezen de vertegenwoordigers van het werkveld immers frequent – bijna dagelijks – na. Wel meent de commissie dat men het competentieprofiel nog breder duidelijk kan maken aan het werkveld, bijvoorbeeld de artsen.

De commissie heeft haar domeinspecifiek referentiekader vergeleken met het competentieprofiel van de opleiding, en is van mening dat de beide documenten overeenkomen.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt aandacht voor het onderscheid tussen studiewijzers en ECTS-fiches.
- De opleiding moet erover waken dat de opleidingsdoelstellingen nog meer bekend worden gemaakt aan de stakeholders, in het bijzonder aan het werkveld.

Oordeel over onderwerp 1, doelstellingen van de opleiding: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 1.1	niveau en oriëntatie	voldoende
facet 1.2	domeinspecifieke eisen	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 2 PROGRAMMA**Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma**

Beoordelingscriteria:

- Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties van de opleiding qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.
- De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.
- De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Uit de tijdens het bezoek ter beschikking gestelde documenten kon de commissie afleiden dat het programma vorm kreeg op basis van het competentieprofiel, de reglementering ter zake, de evaluaties van studenten en de noden van het werkveld. De commissie is van mening dat de competenties op een adequate manier zijn omgezet in het programma van de opleiding. De commissie waardeert het dat de opleiding is nagegaan welke competenties verworven worden in welke opleidingsonderdelen. De relatie tussen het competentieprofiel en de opleidingsonderdelen is onder andere te vinden in de studie-informatiedocumenten op de website van de KATHO.

In het programma (voornamelijk het theoretische onderwijs) zitten de kennisdomeinen vervat die opgesomd zijn door artikel 2 van het ministerieel besluit van 16 april 1996, met name biomedische wetenschappen, verpleegkundige wetenschap, methodologie van het toegepast onderzoek, apparatuur en materiaal voor intensieve zorgen en spoedgevallen­zorg, en sociale en menswetenschappen. Het programma van de opleiding bestaat uit twee modules, namelijk een module Intensieve zorgen, die loopt van september tot eind januari, en een module Spoedgeval­len­zorg, die loopt van begin februari tot eind juni. Volgens de commissie zit het programma goed in elkaar met twee evenwaardige modules, waarbij het evenwicht intensieve zorgen-spoedgeval­len­zorg duidelijk aanwezig is.

In de module Intensieve zorgen krijgen de studenten opleidingsonderdelen als Biomedische wetenschappen en hulpwetenschappen IZ (intensieve zorgen), Cardiologie-cardiochirurgie, Kritieke zorgen, Verdieping intensieve zorgen, Klinisch onderwijs: stage intensieve zorgen en het afdelingsgebonden projectwerk aangereikt.

De module Spoedgevallenzorg bevat de opleidingsonderdelen Hulpwetenschappen spoedgevallenzorg, Traumatologie-neurologie, Acute zorg, Verdieping spoedgevallenzorg, Klinisch onderwijs: stage spoedgevallenzorg en een Paper. De opleidingsonderdelen bestaan op hun beurt uit verschillende deelopleidingsonderdelen.

Volgens de commissie is het evenwicht tussen het biomedische en het verpleegtechnische luik binnen het programma redelijk in orde, maar blijft het wel een continu aandachtspunt. De studenten geven aan dat veel deelopleidingsonderdelen door artsen worden gegeven, maar dat een ander deelopleidingsonderdeel daarmee verbonden dan ingaat op de verpleegtechnische aspecten. Volgens de vertegenwoordigers van het werkveld die met de commissie praatten, stijgt de verpleegkundige bagage eveneens wanneer de stageplaats voldoende mogelijkheden biedt voor de student om zaken in te oefenen. Het behouden van dit evenwicht draagt volgens de commissie bij tot de kwaliteit van het programma.

De opleiding is breed opgevat en heeft dus geen keuzemogelijkheden. Wel kunnen studenten tijdens het maken van hun paper iets uitwerken dat betrekking heeft op hun specifieke tewerkstellingsplaats. Tijdens het gesprek van de commissie met de studenten gaven deze laatsten aan dat meer differentiëring en keuzemogelijkheden met betrekking tot de specifieke werksituatie van iedere student wenselijk zouden zijn. De opleiding zou het invoeren van enkele keuzemogelijkheden kunnen overwegen.

De commissie vindt het opvallend dat er veel vernieuwingen te vinden zijn in de deelopleidingsonderdelen. Volgens de commissie is er dus duidelijk sprake van curriculumherziening en houdt de opleiding rekening met vernieuwende inzichten in het werkveld. Zo gaven de studenten tijdens hun gesprek met de commissie aan dat zij opmerkingen over het programma kunnen doorgeven in de evaluaties over de opleidingsonderdelen. Ook kunnen zij zaken in verband met het curriculum aanbrengen in de focusgesprekken die met de studenten en afgestudeerden worden georganiseerd. De vertegenwoordigers van het werkveld met wie de commissie tijdens het bezoek sprak, wezen op het belang van het contact met de opleidingscoördinator. Aan de opleidingscoördinator kunnen zij bijstellingen aan het programma voorstellen. Volgens de vertegenwoordigers van het werkveld heeft de opleiding rekening gehouden met deze voorstellen tot het inbrengen van vernieuwingen. Docenten (die vaak zelf nog deeltijds in het beroepenveld werkzaam zijn) kunnen ook wijzigingen naar voren brengen in de jaarlijkse informatie- en evaluatievergadering met de opleiding. Uiteindelijk dragen het departementshoofd en de coördinatieraad van de hogeschool, die wekelijks samenkomt, de eindverantwoordelijkheid over wijzigingen in het programma. De commissie merkt hierbij op dat de curriculumherziening toch nog te veel ad hoc lijkt te gebeuren, en ze vindt het belangrijk dat de opleiding meer werk maakt van systematische procedures voor programmaherzieningen.

De commissie is van mening dat er weinig mogelijkheden zijn tot internationale uitwisseling, vooral voor de studenten. Tijdens het gesprek met de studenten bleek dat de meesten geen interesse tonen in internationale stages. Zij die dat wel deden, stootten op de moeilijkheid dat internationale stages vaak niet erkend worden, of dat ze deze stage tijdens hun vakantie moeten opnemen. Langere stageperiodes zijn voor de werkstudenten volgens de opleiding niet haalbaar. Wel gaf de opleiding aan contacten te hebben gehad om bijvoorbeeld een internationale rampenoefening mee te volgen in Spanje. De commissie onderschrijft dit initiatief om studenten te laten deelnemen aan korte internationale uitwisselingen. Ook kan internationalisation@home verder worden uitgewerkt. De commissie wil de opleiding verder aanmoedigen om blijvende aandacht te hebben voor lectorenmobiliteit.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt de opleiding aan om meer werk te maken van systematische procedures voor curriculumherziening.
- De commissie adviseert de opleiding om blijvend het evenwicht tussen het biomedische en het verpleegtechnische luik in het programma te bewaken.

Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma

Beoordelingscriteria:

- Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroeps- of kunstpraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk, de kunstpraktijk en /of (toegepast) onderzoek.
- Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/ de discipline.
- Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroeps- of artistieke vaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is tot de vaststelling gekomen dat de studenten vooral kennisnemen van de actuele beroepspraktijk door het feit dat de meeste studenten zelf werkzaam zijn in het beroepenveld en de opleiding deeltijds volgen. Zij kunnen ook hun ervaringen delen met andere studenten die minder ervaring hebben opgebouwd. De stage is eveneens een belangrijke factor in de praktijkervaring. Verder zorgen het onderwijs, door gastdocenten die casuïstiek inbrengen in de lessen, en de vaardigheidswerkshops ervoor dat de studenten praktijkervaring opbouwen. De commissie waardeert het dat de opleiding van plan is om meer casuïstiek in de lessen te introduceren, dat er meer vaardigheidswerkshops zullen worden gegeven en dat er meer praktijkmateriaal beschikbaar zal zijn. De commissie waardeert met andere woorden de intentie van de opleiding om vaardigheidsonderwijs steviger in de opleiding in te bedden, en stelt dat de opleiding dit nog dient waar te maken in het programma.

De commissie merkt immers op dat ze tijdens het bezoek een aantal keer vernomen heeft dat meer praktijkervaring, casuïstiek en vaardigheidstrainingen (bijvoorbeeld MUG-training of werken met zware medische apparatuur) meer dan welkom zijn en dat de opleiding nog te theoretisch is opgevat. De opleiding mag haar studenten meer stimuleren om vaardigheden te oefenen in de vaardigheidslokalen. Volgens verschillende stakeholders is het evenwel onmogelijk om alles aan bod te laten komen tijdens de opleiding. Daarom hecht de opleiding veel belang aan de stage en de stage-opdrachten die studenten uitvoeren, tijdens dewelke studenten zelf worden verondersteld de transfer te maken van de theorie naar de praktijk.

De commissie heeft vastgesteld dat in het programma, naast de thema's die al in de navormingsdagen aan bod komen, nog meer actuele thema's kunnen worden opgenomen. Zo merkt de commissie op dat er wel verwijzingen naar de PIT-procedures (paramedische interventieteams), d.i. de aanwezigheid van een verpleegkundige met de Bijzondere beroepstitel Intensieve zorgen en Spoedgevallenzorg in de bemanning van een ambulance, zijn in het programma, alsook andere aspecten van prehospitala interventies. Deze zouden nog meer als één geheel aan bod kunnen komen in het programma. De studenten gaven aan dat de wetgeving over het rijden met de MUG (Mobiele Urgentie Groep) niet aan bod is gekomen tijdens de lessen. De commissie onderschrijft de intentie van de opleiding om deze wetgeving binnen het programma te integreren.

In het Koninklijk Besluit van 19 april 2007 is voorgeschreven dat 450 stage-uren voorzien zijn, waarbij het modeltraject van de opleiding 225 uren intensieve zorgen en 225 uren spoedgevallenzorg bedragen. De commissie heeft uit de gesprekken vernomen dat de opleiding gebruik kan maken van wat in het Koninklijk Besluit is opgenomen, en dat studenten bijvoorbeeld 200 uren in elk van de beide diensten stage kan lopen, en ook 50 uren binnen of buiten het ziekenhuis vrij kan kiezen (bijvoorbeeld op een erkende ambulancedienst). De hogeschool vraagt de stageplaatsen hoeveel studenten in een academiejaar op stage kunnen komen. Studenten kunnen wel zelf een stageplaats kiezen uit een lijst met beschikbare stageplaatsen. De commissie meent dat stage op de eigen afdeling bijzondere aandacht verdient, en dan met name met betrekking tot de begeleiding en beoordeling. 225 werkuren kunnen immers worden meegeteld als stage-uren als de student op ofwel de dienst Intensieve zorgen ofwel de dienst Spoedgevallenzorg werkt. De opleiding gaf in de gesprekken aan dat het gebruik van de stageportfolio erover waakt dat studenten de nodige en juiste competenties behalen. Van de studenten die al werkervaring hebben en/of stage op de eigen afdeling lopen, wordt immers verwacht dat zij kiezen voor het uitwerken van doelstellingen die relevant en waardevol zijn voor zichzelf. Een praktijklector die de studenten opvolgt, beoordeelt en geeft feedback op deze eerste keuze van tijdens de stage uit te werken doelstellingen. Op de werkplek is een mentor aanwezig die de (dagelijkse) feedback- en evaluatieformulieren opvolgt. De opleiding legt bij de beoordeling van de stage de link van deze evaluatieformulieren met de portfolio. De mentoren gaven in hun gesprek met de commissie aan dat zij de gratis mentorenopleiding van de opleiding waarderen.

De commissie vindt het een aandachtspunt voor de opleiding om te investeren in stagebegeleiding en stagebezoeken. De studenten gaven in hun gesprek met de commissie aan dat ze in de helft van de stage contact moeten opnemen met de stagebegeleider van de opleiding. Als er problemen zijn, reikt deze laatste oplossingen aan. Volgens de opleiding volgen de stagebegeleiders de studenten meestal via e-mail op. Eén keer werd een student gevolgd via het leerplatform Toledo. Met een student kunnen wel afspraken worden gemaakt, zodat de stagebegeleider en de student elkaar lijfelijk ontmoeten, maar dit gebeurt niet standaard. De commissie vindt het aangewezen dat de opleiding systematisch stagebezoeken aflegt, en meent dat het afleggen van stagebezoeken door de stagebegeleiders om de studenten beter op te volgen en zicht te krijgen op de competentieontwikkeling van de studenten en de kwaliteit van de stageplaatsen, wenselijk is.

De studenten maken een afdelingsgebonden projectwerk/eindwerk van zes studiepunten (verbonden aan de module Intensieve zorgen) en een paper (in het kader van de module Spoedgevallenzorg). Om de studielast meer evenwichtig te maken, maken voltijdse studenten hun afdelingsgebonden eindwerk verspreid over één academiejaar in plaats van binnen een semester. De vertegenwoordigers van het werkveld meldden aan de commissie dat het onderwerp van het eindwerk vaak aansluiting vindt bij en een meerwaarde is voor het werkveld. Enkele alumni gaven aan dat hun eindwerk nog verder werd gebruikt binnen het ziekenhuis waar ze tewerkgesteld zijn. De eindwerken moeten een wetenschappelijke basis hebben en een praktisch gedeelte, waarin de studenten hun werk in de praktijk naar voren brengen.

Tijdens het bezoek merkte de commissie verwarring onder de studenten op. De literatuurstudie die in het eerste deel van het eindwerk dient te gebeuren, dienen de studenten ook in na afloop van het volgen van de eerste module. Daarop worden al feedback en een cijfer gegeven. De opleiding benadrukt dat dit deel, ook al werd het al gequoteerd, nog steeds mag worden herwerkt, iets waar de studenten vaak vragen bij hadden en hebben. Volgens de commissie kan een goede communicatie met de studenten over de begeleiding en feedback van het eindwerk deze verwarring oplossen (zie ook *facet 2.3*).

De commissie waardeert het dat de opleiding een brochure uitgewerkt heeft voor het afdelingsgebonden projectwerk, waarin afspraken met betrekking tot onder andere indiendata, de mondelinge presentatie en de vormgeving voor de student zijn verduidelijkt.

De commissie heeft tijdens het bezoek het studiemateriaal ingekeken, en is van mening dat de cursussen op een meer dan behoorlijk niveau zijn uitgewerkt en dat ze inhoudelijk uitgebreid zijn. Hier en daar kan meer aandacht worden besteed aan referenties en de actualisering ervan. Wel merkt de commissie op dat de cursussen vaak niet uitgeschreven zijn, maar in plaats daarvan PowerPointpresentaties bevatten. Wel gaven de studenten tijdens hun gesprek met de commissie aan dat dit niet zo'n groot probleem vormde. De opleiding beklemtoonde eveneens dat tijdens de lessen zelf bij het geven van een presentatie ook wordt gewerkt met het geven van voorbeelden of het tonen van foto's en video's die niet in de afdrucken van de PowerPointpresentaties worden opgenomen. De commissie is evenwel bezorgd over de studeerbaarheid van de PowerPointpresentaties, bijvoorbeeld wanneer een student niet in de les aanwezig kan zijn. Uit de resultaten van een focusgesprek met de studenten uit 2009–2010 kon de commissie ook afleiden dat studenten het wel op prijs zouden stellen indien er meer tekst beschikbaar zou zijn in plaats van enkel de PowerPointpresentaties. Verder heeft de commissie vastgesteld dat referenties en inhoudsopgaves soms ontbreken in het studiemateriaal. Ook de studiewijzers zijn niet altijd toegevoegd, en het studiemateriaal is niet altijd even eenvormig. Hieraan kan de opleiding meer aandacht schenken, alsook aan het consequent plaatsen en beschikbaar maken van het lesmateriaal op de digitale leeromgeving Toledo.

De commissie waardeert het dat de opleiding wil evolueren naar een opleiding waar simulatieonderwijs een belangrijk onderdeel van uitmaakt. Het simulatieonderwijs dat de commissie tijdens het bezoek kon zien, staat nu nog in zijn kinderschoenen. De commissie onderschrijft de plannen van de opleiding om het simulatieonderwijs verder te ontwikkelen. De opleiding stelde immers dat ze door middel van het simulatieonderwijs bepaalde competenties, zoals competenties rond zorgcontinuïteit, meer aan bod wil laten komen in de opleiding. De commissie is tevreden dat de docenten gestimuleerd worden opleidingen over simulatieonderwijs te volgen.

De commissie waardeert de waardevolle inbreng van het actueel gericht en kwalitatief sterk navormingsaanbod binnen de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg, waarop ook de alumni van de bachelor-na-bacheloropleiding worden uitgenodigd. Deze georganiseerde vormingsdagen worden door verpleegkundigen uit heel Vlaanderen gevolgd en zijn ook als themadagen opgenomen in het curriculum van de opleiding. Door de deelname van de student aan deze vormingsdagen en het uitwerken van een opdracht gerelateerd aan de themadagen, ontwikkelt hij een attitude van levenslang leren.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt de opleiding aan blijvende aandacht te schenken aan de hoeveelheid praktijk en casuïstiek in de lessen enerzijds en vaardigheidstrainingen en -workshops anderzijds.
- De commissie adviseert de opleiding om het cursusmateriaal eenvormig te maken en aandacht te schenken aan de opname van studiewijzers, waarin ECTS-fiches, actuele referenties en inhoudsopgaves in de syllabi zijn geïntegreerd.
- De commissie beveelt de opleiding aan om aandacht te schenken aan de aspecten van prehospitala interventies in het programma.
- De commissie beveelt de opleiding aan om de competentieverwerving en de leermogelijkheden bij stages op de eigen werkplek verder te onderzoeken, om de objectiviteit van de begeleiding en de beoordeling te waarborgen.

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordelingscriterium:

- Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend opleidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is van oordeel dat het programma van de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg evenwichtig is en logisch is opgebouwd. Er is een duidelijke scheiding van de module Intensieve zorgen en de module Spoedgevallenzorg. Tijdens het bezoek heeft de commissie vastgesteld dat de opleiding daar bewust voor kiest en dat er geen spanningsveld is tussen deze twee domeinen bij het volgen van de opleiding.

De stakeholders – voornamelijk de alumni, studenten en het werkveld – waren overtuigd van de meerwaarde van het op twee momenten kunnen instappen in de opleiding. De module Intensieve zorgen wordt steeds van september tot januari gegeven, maar (deeltijdse) studenten kunnen eveneens starten met de module Spoedgevallenzorg, die vanaf februari op het programma staat. De studenten zijn niet verplicht eerst de module Intensieve zorgen te hebben gevolgd alvorens te kunnen starten met de module Spoedgevallenzorg. Volgens de vertegenwoordigers van het werkveld die in gesprek gingen met de commissie, is de scheiding van de modules, met elk hun respectievelijke stage eraan verbonden, zelfs wenselijk. Studenten kunnen bij het volgen van één module en het doorlopen van een stageparcours verbonden aan die module, immers gemakkelijker en sneller linken leggen tussen het aangereikte theoretische kader en de praktijk.

De commissie vindt het positief dat de opleiding een betere spreiding van het eindwerk heeft voorgesteld. Voor de commissie was het immers onduidelijk hoe de opleiding omgaat met de planning van het eindwerk (afdelingsgebonden projectwerk). In het oude programma bestond het eindwerk uit een paper van drie studiepunten en een afdelingsgebonden projectwerk van drie studiepunten. Na de curriculumwijzingen is de opleiding overgestapt naar een afdelingsgebonden projectwerk van negen studiepunten. Studenten moeten na het eerste semester een literatuurstudie indienen (drie studiepunten) en krijgen daarvoor een cijfer. De paper vervalt. Tijdens de gesprekken heeft de commissie vernomen dat de opleiding opnieuw naar zes studiepunten wil evolueren, namelijk een eerste deel van het afdelingsgebonden projectwerk/literatuurstudie (in het eerste semester) van drie studiepunten en het vervolg van het afdelingsgebonden projectwerk in het tweede semester van drie studiepunten. De commissie is tevreden dat het afdelingsgebonden projectwerk geëvolueerd is naar een jaaropleidingsonderdeel. Vroeger maakten de studenten hun afdelingsgebonden projectwerk immers binnen één semester. De commissie vindt het in het kader van de samenhang wel onduidelijk dat studenten na één semester al geëvalueerd worden op een literatuurstudie, terwijl dat cijfer nog kan gewijzigd worden naarmate het onderzoek vordert. Tijdens de gesprekken met de studenten gaven ook zij aan dat hierover nog verwarring bestaat (zie facet 2.2). De opleiding moet volgens de commissie onderzoeken hoe het concept van het eindwerk transparanter kan worden geïmplementeerd.

De opbouw van de opleidingsonderdelen binnen de twee modules is logisch volgens de commissie. Vaak geeft een arts eerst les over de biomedische benadering van een topic, waarna ook het verpleegtechnische luik aan bod komt. De studenten bevestigden dit, maar gaven in hun gesprek met de commissie aan dat ze het vreemd vonden dat er ook een luik CPR in de module Intensieve

zorgen was opgenomen, terwijl dat volgens hen meer thuishoort in de module Spoedgevallen-zorg. In de ter beschikking gestelde documenten meldt de opleiding dat, omwille van het feit dat de modules afzonderlijk kunnen worden gevolgd en iemand een getuigschrift kan behalen per module, het noodzakelijk is dat CPR-training in de beide modules aan bod komt. De commissie meent dat men dergelijke zaken die de studenten verwarrend vinden, beter zou kunnen communiceren.

Tijdens het bezoek heeft de commissie vastgesteld dat de programmacoördinator eveneens de verantwoordelijke is voor alle opleidingsonderdelen. Zij is met andere woorden de titularis van elk opleidingsonderdeel, die de leerdoelen, leerinhouden, werkvormen en evaluatievormen op elkaar afstemt, alsook de samenhang tussen alle opleidingsonderdelen bewaakt. De commissie vindt het feit dat er één titularis is die alle opleidingsonderdelen op zich neemt, een zware verantwoordelijkheid. De commissie meent dat het wenselijk is dat er per opleidingsonderdeel een titularis is die de bovenstaande taken op zich kan nemen, zodat het werk en de verantwoordelijkheid gedeeld worden.

De commissie is tevreden dat ze tijdens het gesprek met het werkveld vernomen heeft dat eenmaal per jaar een informatie- en evaluatievergadering georganiseerd wordt waarin het werkveld samenzit met de opleidingscoördinatoren, het werkveld en het departementshoofd. In deze vergadering wordt rekening gehouden met de opmerking van studenten uit bevestigingen en focusgesprekken, en worden overlappings in het programma besproken en zo veel mogelijk weggevoerd.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie bepleit het aanwijzen van meerdere titularissen voor de verschillende opleidingsonderdelen.
- De commissie beveelt de opleiding aan de structuur, organisatie en evaluatie van de bachelorproef eenduidig uit te werken en duidelijk aan de studenten te communiceren.

Facet 2.4 Studietoestand

Beoordelingscriterium:

- De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de studietoestand, bachelor-na-bachelor: ten minste 60 studiepunten

Oordeel van de visitatiecommissie: **OK**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallen-zorg bestaat uit 1 studiejaar van 60 studiepunten (voltijds) of 2 studiejaar van elk 30 studiepunten (deeltijds). In totaal wordt dus een opleidingsprogramma georganiseerd van 60 studiepunten. De opleiding voldoet hiermee aan de formele eisen met betrekking tot de minimale studietoestand van een bachelor-na-bacheloropleiding.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.5 Studietijd

Beoordelingscriteria:

- De werkelijke studietijd wordt getoetst en sluit aan bij de normen vastgesteld krachtens decreet.
- Het programma is studeerbaar doordat factoren die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren, zo veel mogelijk worden weggenomen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Uit de verslagen van focusgesprekken die de opleiding heeft gehouden met studenten in de laatste jaren en die de commissie kon inkijken, heeft de commissie afgeleid dat de opleiding over het algemeen haalbaar en studeerbaar is. In deze focusgesprekken worden eveneens studiebelemmerende en studiebevorderende factoren aangegeven. Zo gaven studenten in deze focusgesprekken aan dat ze gedurende de opleiding veel taken moesten maken en dan vooral bij de themadagen. De commissie is positief dat de opleiding met de opmerkingen van de studenten tracht rekening te houden. Zo is de spreiding van het eindwerk over twee semesters in plaats van één semester volgens de commissie een positief initiatief om piekbelastingen weg te werken. Studenten gaven immers aan dat het projectwerk een grote investering van werk en tijd vraagt. Ook maken de studenten nu slechts één werk met betrekking tot de themadagen, wat zij positief onthalen.

De opleiding heeft tijdens het visitatiebezoek gemeld dat enkele academiejaren geleden de studietijd werd gemeten via de methode van het 'absoluut schatten achteraf' van alle opleidingsonderdelen. Eerst gebeurde dit met een manueel ingevulde vragenlijst, nadien via een digitale bevraging. Volgens de opleiding was de respons te laag om valide resultaten en conclusies uit te kunnen distilleren. Daarom bevrageert de opleiding de studielast ook kwalitatief via jaarlijkse focusgesprekken.

Uit recente studietijdmetingen van de opleiding (beide modules), die verwerkt zijn met het meetprogramma Metis, kon de commissie opmaken dat de studietijd en -last van de opleiding vrij in orde zijn, doch tegen de ondergrens van de decretale normen aanleunen. Uit de resultaten van de studietijdmetingen komt naar voren dat de studielast van de module Intensieve zorgen iets hoger ligt dan de studielast van de module Spoedgevallenzorg. De te doceren onderwerpen voor intensieve zorgen zijn ruimer en zwaarder, waardoor studenten soms het gevoel krijgen dat spoedgevallenzorg te weinig aan bod komt. De commissie is van mening dat er blijvende aandacht moet zijn voor het verhogen van de responsgraad bij systematische kwantitatieve metingen, zodat de studielast goed kan worden opgevolgd.

De commissie kreeg van de studenten de melding dat de opleiding soms zwaar is in combinatie met voltijds of deeltijds werken. Wanneer studenten afhaken, ligt dat meestal aan werkgerelateerde oorzaken of persoonlijke problemen. Wanneer de opleiding merkt dat studenten dreigen af te haken, probeert zij dit door informele contacten te bespreken, of de studenten in kwestie door te sturen naar bevoegde instanties, wanneer dit nodig zou zijn.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt de opleiding aan om de responsgraad van de studietijdmetingen te verhogen, en om effectief en efficiënt de studietijdmetingen op te volgen.

Facet 2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Beoordelingscriteria:

- Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen.
- De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het didactisch concept van de opleiding stelt de combinatie van theorie en praktijk centraal, als ook een diversiteit aan werkvormen die zelfsturing van de student nastreven. De zelfsturing van de student komt vooral tijdens de stage op de voorgrond. Niettemin vernam de commissie tijdens het bezoek dat een schools gevoel tijdens de contacturen vaak nog overheerst. De studenten gaven in hun gesprek met de commissie wel aan dat de opleiding vooral inspeelt op studenten die al werkervaring hebben opgebouwd. De commissie meent dat de opleiding meer aandacht mag schenken aan studenten die nog geen of weinig werkervaring hebben.

Om de doelstellingen te ondersteunen, wil de opleiding werken met competentiegerichte werkvormen zoals casuïstiek, praktijkvoorbeelden, beeldmateriaal, groepswerk, practica, workshops en vaardigheidstrainingen. De commissie heeft tijdens het bezoek opgemerkt dat er in de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg nog veel klassieke hoorcolleges plaatsvinden. De opleiding geeft hierbij aan dat het theoretische onderwijs in grote mate verzorgd wordt door gastsprekers, die vaak een kleine opdracht van ongeveer twee lessen opnemen en daarom vaak kiezen voor het hoorcollege als werkvorm, weliswaar voorzien van casuïstiek, praktijkvoorbeelden en beeldmateriaal. De commissie meent dat het voor de opleiding toch mogelijk moet zijn om ook de gastsprekers meer te motiveren om activerende werkvormen te hanteren. Uit de ter beschikking gestelde documenten en de gesprekken heeft de commissie immers afgeleid dat gastsprekers die een grotere onderwijsopdracht hebben, meer activerende werkvormen hanteren, zoals groepswerken, practica en workshops. De commissie merkt hierbij ook op dat docenten een werkvorm lijken te kiezen die hen ligt, waardoor soms de gepaste werkvorm voor een opleidingsonderdeel niet altijd aan bod komt. Volgens de commissie is meer regie over de aangewende werkvormen in relatie tot de opleidingsonderdelen en de opleidingsdoelstellingen wenselijk.

De commissie waardeert het dat gastdocenten worden verzocht om een studiewijzer op te maken voor de opleidingsonderdelen die zij doceren, en om cursusmateriaal beschikbaar te stellen. Zoals vermeld (zie facet 2.2) zijn de syllabi volgens de commissie volledig en is de inhoud divers, maar is de vormgeving van de syllabi nog niet altijd eenvormig. Volgens de commissie kan het gebruik van te veel PowerPointpresentaties in plaats van uitgeschreven cursussen in tekstvorm het studeren belemmeren. De hogeschool biedt een sjabloon voor het ontwikkelen van het cursusmateriaal aan. Om de uniformiteit van het cursusmateriaal te verhogen, vindt de commissie het wenselijk dat de docenten van de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg meer gebruikmaken van die sjabloon. In de jaarlijkse evaluatie- en informatievergadering kunnen de docenten hiervan op de hoogte worden gebracht.

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding goede intenties heeft in verband met het vaardigheidsonderwijs. Hierbij zijn al enkele initiatieven uitgevoerd, zoals het organiseren van meer vaardigheidswerkshops om de studenten de kans te geven de vaardigheden meer in te oefenen. Het simulatieonderwijs, waarin de opleiding al goede stappen heeft gezet, kan nog verder worden uitgewerkt.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie adviseert de opleiding om meer regie te voeren over de keuze van de werkvormen bij de docenten, zodat er minder gedoceerd wordt en meer werkvormen gehanteerd worden die toelaten de competentiegerichte doelstellingen te bereiken.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordelingscriterium:

- Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat en voor studenten inzichtelijk getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding gaf in de gesprekken met de commissie aan dat de hogeschool bezig is met het uitwerken van een toetsbeleid, dat nu echter nog in zijn kinderschoenen staat. In haar opvolgingsrapport schrijft de opleiding dat de hogeschoolvisie over het evaluatiebeleid geagendeerd is op de informatie- en evaluatievergadering van de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg, waaraan ook de gastdocenten deelnemen.

Uit de ter beschikking gestelde documenten kon de commissie afleiden dat de opleiding tracht de evaluatievorm te laten aansluiten bij de te verwerven competenties. Zo worden kennisinhouden schriftelijk of mondeling getoetst, terwijl vaardigheidsonderwijs op een geïntegreerde wijze of via permanente evaluatie getoetst wordt (bijvoorbeeld CPR-vaardigheden, communicatievaardigheden, portfolio...). De commissie heeft bij het inkijken van de examens vastgesteld dat de examenvragen op niveau zijn. Wel meent de commissie dat er een overwicht is aan multiple-choicevragen in verhouding tot een beperkt aantal casusvragen. Wanneer open vragen gesteld worden, gaat het vaak om kennisvragen en minder om toepassingsvragen (bijvoorbeeld onder de vorm van casuïstiek) of competentiegerichte vragen. Wanneer meerdere docenten of gastsprekers verantwoordelijk zijn voor een opleidingsonderdeel, is het de programmacoördinator die de vragen verzamelt en een evenwichtig examen probeert op te stellen. In die zin is het gebruik van multiple-choicevragen volgens de opleiding meer haalbaar en efficiënter, aangezien de programmacoördinator het examen kan corrigeren aan de hand van een verbeterersleutel. Toch meent de commissie dat meer casusgestuurde en competentiegerichte vragen aan bod zouden moeten komen. De commissie is tevreden te horen dat de programmacoördinator al docenten heeft aangeschreven met de vraag meer vanuit de casuïstiek te evalueren, en dat zij probeert docenten daarvoor warm te maken tijdens de informatie- en evaluatievergadering. Dat konden de leden van het onderwijzend personeel aan de commissie bevestigen. De commissie hoopt dat de opleiding dit initiatief zal verderzetten in de toekomst.

De commissie is van mening dat de evaluatie correct verloopt. Onder de programmacoördinator en de gastsprekers en lectoren worden afspraken gemaakt en een quoteringsrichtlijn afgesproken, wat de objectiviteit van het evalueren bevordert. Uit de gesprekken met studenten en alumni kon de commissie met tevredenheid afleiden dat zij de evaluatiecriteria kennen en duidelijk vinden. De studenten zijn eveneens op de hoogte van de ombudspersoon, die tijdens de examenperiodes permanent aanwezig is.

Uit het gesprek met de studenten kon de commissie vaststellen dat de opleiding veel examens organiseert, omdat een opleidingsonderdeel uit verschillende delen kan bestaan die door

verschillende docenten worden onderwezen. Zo moeten studenten 25 'examens' afleggen op enkele dagen tijd. Dergelijke opmerkingen kunnen ze aangeven bij de evaluaties en de focusgesprekken. De opleiding heeft tijdens de gesprekken met de commissie vermeld dat men erover nadenkt hoe ze de hoeveelheid toetsen kan verminderen en meer competentiegericht kan evalueren. De commissie onderschrijft de intentie van de opleiding om gastdocenten te motiveren meer competentiegericht te toetsen. De commissie is van mening dat de opleiding daarbij moet opletten dat ze het overzicht kan bewaken over de verschillende evaluatievormen, zodat de objectiviteit en uniformiteit gewaarborgd blijven.

De commissie is van mening dat de opleiding veel zorg besteedt aan de evaluatie van de stage. Voor de stage maakt de opleiding gebruik van een evaluatiefiche met verschillende criteria die zijn uitgeschreven per kernrol van een verpleegkundige (zie *facet 1.1*) en dus gekoppeld zijn aan het competentieprofiel, wat de commissie waardeert. Drie personen vullen deze fiche in, namelijk de student zelf, de mentor en de praktijkbegeleider van de opleiding. Bovendien maakt de student een stageportfolio, die als een leidraad dient en waardoor hij beter kan worden opgevolgd. Hierin staan de competenties waaraan de student heeft gewerkt tijdens de stage en hoe hij dat heeft aangepakt. Volgens de commissie is de portfolio een begeleidings- en evaluatie-instrument, met de nodige aandacht voor procesevaluatie. Bij de stage gebeurt de evaluatie in samenspraak met de student. De student vult zijn eigen (dagelijkse) evaluatiefiche in, en in een gesprek met de mentor en de praktijkbegeleider maken deze twee laatste de eindevaluatie op aan de hand van de evaluatiefiche gekoppeld aan de kernrollen van de verpleegkundige. De commissie waardeert het dat voor de mentoren ook richtlijnen en een handleiding bij het invullen van de evaluatiefiche werden opgesteld om het evalueren van de student zo betrouwbaar mogelijk te laten verlopen. Verder is ook een sleutel aanwezig om punten toe te kennen op basis van de eindevaluatie. De commissie heeft tijdens het bezoek opgemerkt dat het beoordelen van de stage op de eigen werkplek van de student deontologisch soms moeilijk is. Wel gaven studenten en alumni aan dat er duidelijk rekening wordt gehouden met dit feit in de beoordeling van de stage. Zo wordt bij stage op eigen dienst meer gewicht gegeven aan de portfolio.

De commissie vindt dat de evaluatie van het eindwerk, zowel product- als procesgericht, in orde is. De evaluatiecriteria die zijn opgesteld onder de vorm van vragen/aandachtspunten en een handleiding voor het eindwerk, zijn gekend door de studenten, de eindwerkbegeleiders en de externe lezers. Het gebruik van meerdere lezers voor het eindwerk, onder wie ook een externe lezer, verhoogt volgens de commissie de objectiviteit van de evaluatie. De beoordeling van het projectwerk verloopt in twee delen. Een eerste cijfer wordt gegeven na het indienen van een literatuurstudie. De eindevaluatie handelt over het geheel van het eindwerk, inclusief de mondelinge presentatie, waarin de studenten hun projectwerk voorstellen aan de medestudenten, een externe lezer en de programmacoördinator. Bij de evaluatie is een synthesefiche beschikbaar, waarin rekening wordt gehouden met aspecten als de probleemstelling, het theoretische gedeelte, het praktische gedeelte, het besluit, technische aspecten, de voorstelling en het beantwoorden van vragen.

Volgens de studenten kunnen zij na de examens indien gewenst feedback vragen en de examens inkijken. Volgens de commissie mag de feedback bij de examens meer systematisch verlopen. Studenten kijken doorgaans enkel examens achteraf in bij een laag of onverwacht cijfer. Uit de verslagen van de focusgesprekken die de commissie heeft ingekeken, kon ze opmaken dat studenten het moeilijk vinden om feedback te vragen bij de stage op de eigen afdeling. Hieraan kan de opleiding nog meer aandacht schenken. Wel is de commissie tevreden dat het geven van feedback na het indienen van het eerste deel van het projectwerk voor de studenten erg richtinggevend is. De opleiding heeft een intensere begeleiding mogelijk gemaakt door het inlassen van twee tussentijdse feedbackmomenten en het instellen van twee interne promotors die de studenten opvolgen.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt dringende aandacht voor de verhouding van multiplechoicevragen en kennisvragen tegenover competentiegerichte vragen en toepassingsvragen (onder de vorm van casuïstiek) bij het afnemen van de examens.
- De commissie beveelt de opleiding aan systematische feedback te voorzien voor de studenten. Bijzondere aandacht moet gaan naar de feedback voor studenten wanneer ze stage lopen op hun eigen werkplek.

Facet 2.8 Masterproef

Dit facet is niet van toepassing voor de bachelor-na-bacheloropleiding.

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden

Beoordelingscriteria:

- Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten Bachelor-na-bachelor: Bachelorgraad met (een) door het instellingsbestuur nader bepaalde kwalificatie(s), eventueel aangevuld met een onderzoek naar geschiktheid of bekwaamheid of een voorbereidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding hanteert de decretaal voorziene toelatingsvoorwaarden voor de bachelor-na-bacheloropleiding, wat betekent dat een Bachelor in de Verpleegkunde die zich inschrijft en de opleiding afwerkt, ook de Bijzondere Beroepstitel van Bachelor in de Intensieve zorgen en Spoedgevallenzorg behaalt. Daarnaast kunnen Bachelors in de Vroedkunde wel credits behalen, maar geen aanspraak maken op het verkrijgen van deze bijzondere beroepstitel, tenzij zij eerst via een verkort programma hun bachelor in de Verpleegkunde halen. Ook studenten met een andere afwijkend instroomprofiel (zoals een HBO5-vooropleiding) kunnen enkel een getuigschrift behalen. Uit cijfers in de ingekeken documenten kon de commissie afleiden dat het merendeel van de studenten die instromen, een vooropleiding als Bachelor in de Verpleegkunde heeft, met Ziekenhuisverpleegkunde als afstudeerrichting. Daarnaast zijn er ook studenten met een vooropleiding Verpleegkunde met afstudeerrichtingen Psychiatrische verpleegkunde of Pediatrische verpleegkunde.

Naast de vooropleiding van de studenten (secundair en hoger onderwijs) houdt de opleiding via het BIS-systeem, een centraal databeheersysteem van de hogeschool, cijfers bij over de leeftijd, het geslacht, de werksetting en de geografische spreiding van de instromende studenten.

De commissie is van oordeel dat de procedures voor EVK en EVC in de hogeschool op punt staan. De commissie heeft tijdens het bezoek echter vastgesteld dat de studenten er weinig tot geen gebruik van (kunnen) maken. Hoewel in bepaalde gevallen een beroep kan worden gedaan op EVK-procedures binnen de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg, gebeurt dit volgens de opleiding weinig wegens de twee instapmomenten (september en februari). Tijdens het gesprek met de begeleiders van de eindwerken en stages vernam de commissie dat binnen het plenair overleg met de opleiding de afspraak was gemaakt dat een student met vijf jaar ervaring of meer aanspraak kan maken op 100 uren vrijstelling voor de stage. De hogeschool en opleiding hebben deze regel echter niet gevolgd, aangezien studenten al stage op hun eigen afdeling mogen lopen. De EVC-procedures zijn binnen de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg derhalve nog niet toegepast.

De commissie is tevreden te vernemen dat de opleiding facultatieve begeleidingsmomenten voorziet voor studenten die al langere tijd afgestudeerd zijn, en meer begeleiding wensen in het consulteren van en refereren aan wetenschappelijke literatuur. Verder is ook een bibliotheek-instructie voorzien om wetenschappelijke literatuur gericht(er) te leren opzoeken.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie adviseert de opleiding om bijzondere aandacht te hebben voor de instromende studenten die weinig of geen werkervaring hebben.

Oordeel over onderwerp 2, programma: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 2.1	relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma	voldoende
facet 2.2	eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	voldoende
facet 2.3	samenhang van het programma	voldoende
facet 2.4	studieomvang	OK
facet 2.5	studietijd	voldoende
facet 2.6	afstemming tussen vormgeving en inhoud	voldoende
facet 2.7	beoordeling en toetsing	voldoende
facet 2.8	masterproef	niet van toepassing
facet 2.9	toelatingsvoorwaarden	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 3 INZET VAN HET PERSONEEL

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

Beoordelingscriterium:

- Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft tijdens het bezoek zicht gekregen op het personeelsbeleid van de bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg. De opleiding wordt geleid door een programmacoördinator, die onder andere instaat voor het ontwikkelen van de opleidingsvisie, de organisatie en evaluatie van het programma, het aanwerven en begeleiden van gastprekers, de begeleiding van studenten enzovoort. Voor de leden van het onderwijzend personeel zijn takenfiches voorhanden, waarin naast de onderwijsopdracht (inclusief begeleidende taken, zoals begeleiding bij de stage en het eindwerk) onderzoek en maatschappelijke dienstverlening voorzien zijn.

Het merendeel van de lesgevers uit de bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoed-gevallen zorg is extern. De commissie waardeert het dat veel externe lesgevers al verschillende jaren onderwijs verzorgen in de opleiding, waardoor continuïteit verzekerd wordt en de opleiding als het ware een vast team van gastsprekers ter beschikking heeft. Wat het aanwervingsbeleid betreft, is het de programmacoördinator die op zoek gaat naar nieuwe gastsprekers. De opleiding heeft in het gesprek met de commissie aangegeven dat de opleiding van de docenten en hun onderzoekskwaliteiten hierin steeds meer belangrijk worden.

De begeleiding van nieuwe docenten is volgens de commissie in orde. Het is eveneens de programmacoördinator die hiervoor instaat. Hoewel sommige gastsprekers geen onderwijskundig diploma hebben, worden zij begeleid bij hun onderwijstaken. Onder andere in de jaarlijkse informatie- en evaluatievergadering tracht de opleiding hen mee te nemen in het verhaal van competentiegericht onderwijs en evaluatie. De programmacoördinator begeleidt de gastsprekers bij het invullen van de studiewijzers en de studie-informatiedocumenten. Volgens de commissie mag de opleiding de gastsprekers nog meer aanmoedigen om competentiegericht te werken. Zo kan de frequentie van overlegmomenten met de docenten en de gastsprekers nog worden opgedreven.

De commissie waardeert het dat alle docenten zeer regelmatig geëvalueerd worden door de studenten. Na elke les wordt van de studenten verwacht dat zij feedbackfiches invullen met betrekking tot de door hen gevolgde les. Items die aan bod komen bij de evaluatie, zijn de presentatie van de lesgevers, de inhoud van de les, de syllabus en de bruikbaarheid van de lesinhoud. De opleiding houdt rekening met de opmerkingen van de studenten en vervangt gastsprekers waar nodig. De docenten die met de commissie in gesprek gingen, konden bevestigen dat zij zeer snel feedback ontvangen van de opleiding. De hogeschoolgebonden docenten worden geëvalueerd in functionerings- en evaluatiegesprekken.

De commissie is tevreden te vernemen dat er vanuit de hogeschool onder meer didactische professionaliseringsmogelijkheden aangeboden worden aan de docenten. Zo worden doorheen het academiejaar drie grote nascholingsmomenten georganiseerd. Er is een 'innovatietweedaagse', waarin een groep van 120 mensen rond een bepaald thema aan het werk gaat. De opleiding gaf aan dat het thema in november 2012 'onderzoek' zal zijn. Verder is er een onderwijsvrije 'dag van de docent' met workshops en keynote speakers. Tot slot wordt per departement ook een dag ingericht met een dertigtal keuzesessies waaraan docenten kunnen deelnemen. De opleiding gaf in de gesprekken met de commissie aan dat de gastsprekers op deze initiatieven worden uitgenodigd, maar dat zij niet altijd deelnemen, wat de commissie betreurt. Wel vindt de commissie het een positief initiatief dat verschillende docenten, onder wie de programmacoördinator van de opleiding, een instructeurscursus zullen volgen in het kader van het uitbouwen van het simulatieonderwijs.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt de opleiding aan de gastsprekers nog meer te motiveren om competentiegericht te onderwijzen en te evalueren. Dat kan bijvoorbeeld in de overlegvergaderingen, waarvan de frequentie kan worden opgedreven.
- Ook mogen de gastsprekers meer gemotiveerd worden deel te nemen aan de professionaliseringsmogelijkheden van de hogeschool.

Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid

Beoordelingscriterium:

- Het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroeps- of kunstpraktijk.
- Bij de daartoe in aanmerking komende opleidingen dient daarenboven voldoende personeel te beschikken over kennis en inzicht in de desbetreffende beroeps- of kunstpraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is tevreden dat alle docenten in de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevalenzorg recente ervaring en kennis van de beroepspraktijk bezitten. De programmacoördinator is werkzaam geweest op een dienst Intensieve zorgen en verzorgt onderwijs in de initiële opleiding Verpleegkunde. Ook de gastsprekers worden geselecteerd op basis van hun specifieke deskundigheid in het werkveld en hebben bijgevolg voeling met de beroepspraktijk. De commissie is van mening dat, mede door de keuze van de gastsprekers, de opleiding een brede waaier aan inhoud te bieden heeft.

De studenten gaven in het gesprek met de commissie aan dat zij de band met het werkveld van de gastdocenten, en de praktijkvoorbeelden en casuïstiek die de gastsprekers aanbieden, waarderen. Ook zijn de studenten tevreden met het praktijkmateriaal dat een aantal gastsprekers meeneemt om verpleegtechnische handelingen te illustreren. De studenten vullen een feedbackfiche in na elke les en kunnen zo snel oordelen of de professionele gerichtheid van de docenten in orde is. De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek vernomen dat de gastsprekers bereikbaar zijn voor de studenten, en dat er sprake is van een goede sfeer tussen de studenten en het onderwijzend personeel. De commissie is eveneens tevreden dat steeds meer gastsprekers toegang hebben gekregen tot de digitale leeromgeving Toledo, om onder meer de leerinhouden nog beter en sneller met de studenten te kunnen delen.

Uit de ingekeken documenten en de cv's van de gastprofessoren kon de commissie afleiden dat zij deskundig zijn en soms toonaangevende functies bekleden in ziekenhuizen, werkgeversorganisaties of overheidsadviesraden en beroepsverenigingen. Ook zijn de deskundigheden multidisciplinair, gaande van geneeskunde en verpleegkunde tot rechten, economie, psychologie, human resources en godgeleerdheid. Voor de meeste gastsprekers is de vakinhoudelijke professionalisering gegarandeerd doordat ze werkzaam zijn in het beroepenveld en daar op de hoogte blijven van vernieuwende inzichten, die ze in hun onderwijs in de opleiding meenemen.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 3.3 Kwantiteit personeel

Beoordelingscriterium:

- Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Uit het zelfevaluatie-rapport van de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg heeft de commissie afgeleid dat het onderwijs in het academiejaar 2010–2011 door ongeveer 0,40 VTE worden verzorgd. 0,35 VTE of 229 lesuren zijn in handen van de gastsprekers. In totaal heeft de opleiding 1,28 VTE ter beschikking in het academiejaar 2011–2012. Naast onderwijs worden die ingevuld met begeleidingstaken, administratieve ondersteuning, stagebegeleidingsuren en de inzet van de programmacoördinator. In het opvolgingsrapport kon de commissie vaststellen dat de opleiding in het academiejaar 2011–2012 over acht lectoren, zes praktijklectoren en 44 externe gastsprekers beschikt. Samen telt het lectorenkorps dus 58 leden. De commissie meent dat door de vele gastsprekers het soms moeilijk is om het overzicht te bewaren. Aandacht hiervoor blijft een noodzaak. De opleiding kan verder op ondersteuning rekenen van vier leden van het administratief-technisch personeel. De meeste lectoren, en vooral de gastsprekers, hebben een deeltijdse tewerkstelling. De programmacoördinator is voor 0,20 VTE aangesteld voor de coördinatie van de bachelor-na-bacheloropleiding.

De leeftijdscurve van de personeelsleden is volgens de commissie in evenwicht. In de leeftijdscategorie van 20 tot 29 jaar zijn geen personeelsleden werkzaam in de opleiding.

De commissie waardeert het dat er meer omkadering is voor het begeleiden van het afdelingsgebonden projectwerk (eindwerk). In het vorige academiejaar waren hiervoor 0,025 VTE beschikbaar gesteld, terwijl dit nu opgetrokken is naar 0,15 VTE verspreid over twee docenten (elk 0,075 VTE). Toch kon de commissie vaststellen dat de student-docentratio niet laag is. Er is 1,28 VTE beschikbaar voor 61 studenten; dat wil zeggen dat één voltijdse medewerker gemiddeld 47,65 studenten onder zijn hoede heeft. De opleiding geeft aan dat deze ratio inderdaad beduidend hoger ligt dan in de initiële basisopleiding Verpleegkunde. De opleiding stelt dat de hoge student-lectorratio te verdedigen is aangezien de studenten uit de bachelor-na-bacheloropleiding al een bachelordiploma bezitten en minder begeleiding nodig hebben. Wel meent de commissie dat deze studenten toch begeleiding blijven nodig hebben, bijvoorbeeld bij het schrijven van hun afdelingsgebonden projectwerk. Daarom stelt de commissie dat de docent-studentratio toch blijvende aandacht verdient.

De commissie heeft tijdens het bezoek vernomen dat ook de werkdruk van het personeel in het oog moet worden gehouden. In bepaalde periodes van het academiejaar, bijvoorbeeld bij de start ervan, is de werkdruk immers hoog, zeker voor de programmacoördinator, die veel taken op zich neemt. De opleiding gaf tijdens het bezoek wel aan dat zij een zelfsturend team van docenten heeft en dat bij het uitvallen van een personeelslid opvang mogelijk is.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt de opleiding aan blijvende aandacht te schenken aan de werkdruk van de personeelsleden, in het bijzonder van de programmacoördinator, en aan de hoge student-docentratio.

Oordeel over onderwerp 3, inzet van het personeel: **voldoende**

Op basis van de oordelen over:

facet 3.1	kwaliteit personeel	voldoende
facet 3.2	eisen professionele gerichtheid	goed
facet 3.3	kwantiteit personeel	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 4 VOORZIENINGEN

Facet 4.1 Materiële voorzieningen

Beoordelingscriterium:

- De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Tijdens de rondleiding die de commissie heeft genoten, heeft ze vastgesteld dat de lokalen waarover de opleiding beschikt, toereikend zijn om het onderwijs te verzorgen en het programma te realiseren. De onderwijsactiviteiten van de bachelor-na-bacheloropleiding vinden bijna allemaal plaats in het hoofdgebouw van het departement Gezondheidszorg op de campus in Kortrijk.

De leslokalen zijn voorzien van beamers, pc's en witte borden. De commissie heeft ook gezien dat er liften en een hellend vlak aanwezig zijn in de gebouwen, zodat deze vlot toegankelijk zijn voor personen met een functiebeperking. De campus en de gebouwen zijn vlot bereikbaar met het openbaar vervoer in Kortrijk, en er is parkeermogelijkheid voorzien voor de wagen.

De commissie heeft een bezoek gebracht aan de mediatheek, die materiaal bevat voor de vier departementen van de hogeschool. In de mediatheek, die uit twee verdiepingen bestaat, is er op de onderste verdieping een leeszaal, waar ook tijdschriften staan uitgestald. Op de verdieping daarboven bevinden zich boeken en eindwerken van de studenten die een cijfer van 14/20 of meer voor hun eindwerk hebben gehaald. De commissie waardeert het dat vijf tijdschriften specifiek voor de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg in de bibliotheek aanwezig zijn. De collectieopbouw gebeurt in samenspraak met de docenten, en ook studenten kunnen suggesties doen. De commissie vindt het een positieve zaak dat de studenten een introductie in de werking van de bibliotheek ontvangen. Over het algemeen heeft de commissie geconcludeerd dat de bibliotheekvoorzieningen sterk zijn uitgebouwd. Dit geldt zowel voor de infrastructuur als de collectie en de databanken.

In de multimediacel van de campus kunnen lessen worden opgenomen en geüpload op internet. Zo gaf de opleiding aan dat al lessen van gastsprekers, bijvoorbeeld lessen rond pacemakers, beschikbaar gemaakt werden op iTunes U. De commissie waardeert eveneens het feit dat steeds meer gastsprekers toegang krijgen tot de digitale leeromgeving Toledo, en hoopt dat dit uitgebreid kan worden tot het volledige docentenkorps.

De opleiding heeft vier vaardigheidslokalen ter beschikking, waar studenten onder andere workshops kunnen volgen (zoals een larynxmasker plaatsen, intubaties, spoedbevellingen, botinfusen...). Met een doorschuifstelsel moeten de studenten de technieken inoefenen, en wordt meestal op het einde van de workshop of de dag een evaluatie afgenomen. Verdere vaardigheden die aan bod komen, zijn het plaatsen van gipsen, verplaatsingstechnieken, workshops rond agressie en zelfverdedigingstechnieken, workshops rond CPR met BLS- (basic life support) en ALS-poppen (advanced life support) enzovoort. In een van de vaardigheidslokalen staat een camera die opnames kan maken en is er een aparte ruimte waarin de opnames gelijktijdig kunnen worden becommentarieerd. Het vaardigheidscentrum is geopend op maandagavond van 17 tot 19 uur. Studenten die willen oefenen, moeten zich vooraf inschrijven. Gezien de lesdagen van de opleiding op een andere dag vallen dan op maandag, meent de commissie dat de studenten voldoende moeten worden gestimuleerd om gebruik te maken van de oefenmogelijkheden.

De commissie is van mening dat de campus over een mooie cafetaria beschikt, waar een ruime keuze aan maaltijden voorhanden is. Ook zijn er voldoende andere docenten- en studentenfaciliteiten, zoals een docentenkamer, waar de docenten onder meer koffie kunnen drinken, en het ruime 't Forum in het centrale gebouw van de campus, waar ontmoetingen of recepties kunnen worden gehouden.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 4.2 Studiebegeleiding

Beoordelingscriteria:

- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op de studievoortgang.
- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is van mening dat de studiebegeleidingsvoorzieningen van de hogeschool goed zijn uitgebouwd. Toch heeft de commissie vastgesteld dat de bachelor-na-bachelorstudent weinig gebruikmaakt van de voorzieningen van de hogeschool. Wel gaven de studenten in hun gesprek met de commissie aan dat ze bij docenten terecht kunnen voor individuele begeleiding, en dat ze waar en wanneer nodig doorverwezen worden naar de dienst Studentenvoorzieningen (STUVO). De gesprekken met de ombudspersoon en de studiebegeleiders bevestigden aan de commissie dat studenten van de bachelor-na-bacheloropleiding minder gebruikmaken van de studiebegeleidingsdiensten. Er is bij de ombudsdienst weinig klachtenbemiddeling. De vragen die studenten stellen, gaan eerder over het verkrijgen van informatie over de examenmodaliteiten.

De commissie heeft vastgesteld dat de programmacoördinator het aanspreekpunt is voor de studenten. Zij spreken van een warm en laagdrempelig contact met de programmacoördinator en de docenten. De opleiding geeft aan dat ze studiebegeleiding beschouwt als een taak van iedere docent.

In het gesprek met de alumni vernam de commissie dat zij gestructureerde informatie konden ontvangen over de opleiding alvorens zich in te schrijven. De opleiding geeft aan dat zij toe-

komstige studenten informatie verstrekt, zodat die zich een realistisch beeld kunnen vormen van wat de opleiding inhoudt. Tijdens de eerste lesdag komen de studenten in contact met elkaar en kunnen zij elkaar beter leren kennen door een gezamenlijke activiteit, bijvoorbeeld een etentje.

De commissie waardeert het dat naast de begeleiding van de docenten in de afzonderlijke opleidingsonderdelen, ook begeleiding voorzien is voor studenten die extra begeleiding wensen inzake studiemethode, studieplanning of tijdsmanagement. Verder is de commissie tevreden over de inspanningen die de opleiding doet inzake taalbegeleiding. Vooral in het kader van simulatieonderwijs wil de opleiding hierin extra investeren.

De commissie meent dat de digitale studiecoach, zodat studenten vanop afstand te begeleiden zijn in hun studie (bijvoorbeeld bij het schrijven van een paper, bij andere schrijf- en spreekopdrachten, timemanagement, stressmanagement enzovoort) een goed initiatief is.

De opleiding stuurt een digitale bevraging naar studenten die afhaken, maar de responsgraad van deze bevraging blijkt aan de lage kant te zijn. Uit de ingekeken documenten heeft de commissie wel vernomen dat de opleiding het als een verbeteringspunt ziet om meer formeel de factoren die de studievoortgang belemmeren, te onderzoeken, door onder meer een bevraging van de afhakers beter op te volgen. Op dit moment gebeurt het contact met studenten die zich willen uitschrijven, eerder informeel.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 4, voorzieningen: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 4.1	materiële voorzieningen	goed
facet 4.2	studiebegeleiding	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 5 INTERNE KWALITEITSZORG

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordelingscriterium:

- De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is van mening dat het kwaliteitszorg- en meetsysteem van de hogeschool in orde is. Er is volgens de commissie dan ook een duidelijke en gedragen attitude inzake kwaliteitszorg binnen de hogeschool en de opleidingen.

Binnen de hogeschool is het kwaliteitszorgsysteem gebaseerd op zelfevaluatie via PROZA (projectgroep ontwikkeling zelfanalyse) en het EFQM-model. Het departementaal onderwijs- en kwaliteitsplan neemt de visitatiestructuur met zes hoofdstukken als uitgangspunt. Op hogeschoolniveau is de dienst Onderwijs en kwaliteit verantwoordelijk voor de kwaliteitszorgwerking, onder leiding van het diensthoofd en onder coördinatie van een stafmedewerker. Op departementaal niveau wordt het kwaliteitsbeleid vertaald door de departementale kwaliteitscoördinatoren en onderwijscoaches. Het kwaliteitsbeleid van de hogeschool volgt twee bewegingen, namelijk ACT/MOVE (het op gang brengen en houden van intenties en projecten) en CHECK/CONTROL (het controleren van de resultaten en het effect van de genomen initiatieven). De dienst Onderwijs en kwaliteit heeft enkel jaren geleden de IMWR-cirkel (volgens het INK-model) geïntroduceerd. Deze cirkel is complementair aan de PDCA-cirkel, en heeft Inspireren, Mobiliseren, Waarderen en Reflecteren als kernwoorden.

Op het niveau van de opleiding schenkt het kwaliteitsbeleid ook aandacht aan de evaluaties van de verschillende betrokkenen. Zo wordt feedback gevraagd aan studenten, docenten, werkveld en alumni.

De studenten worden na elk afgerond deel van een opleidingsonderdeel gevraagd om een evaluatieformulier in te vullen, waarin gepeild wordt naar de tevredenheid van de studenten op een vijfpuntenschaal. De topics die aan bod komen in deze bevestigingen, zijn de presentatie van de les, de syllabus, de kwaliteit van de inhoud en de bruikbaarheid van de inhoud van de les in de eigen werkcontext. De docenten bevestigden aan de commissie dat zij na het afnemen van deze evaluaties snel feedback ontvangen van de programmacoördinator.

Studenten en oud-studenten worden daarnaast ook afzonderlijk bevestigd in focusgesprekken, die jaarlijks plaatsvinden. De onderwerpen die in deze gesprekken aan bod komen, zijn onder andere de inhoud van de opleidingsonderdelen, het didactisch concept, de stage, het projectwerk, de studiebelasting en de manier van evalueren. De commissie heeft de verslagen van deze focusgesprekken kunnen inkijken en vindt ze waardevol. Een aantal kleine bijstellingen kan immers vrijwel onmiddellijk worden uitgevoerd.

De studenten werden in mei 2010 onderworpen aan een algemene tevredenheidsenquête vanuit de hogeschool. Ook studenten van de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg namen hieraan deel. In deze bevestiging komen onderwerpen als het actualiteitsgehalte van de opleiding, de onderwijsorganisatie, de infrastructuur, de informatieverstrekking en het gebruik van activerende werkvormen aan bod. Over het algemeen hebben de studenten een gemiddelde tevredenheid over de opleiding. Ze zijn het meeste tevreden over de informatieverstrekking, de sfeer en de onderwijsorganisatie van de opleiding.

De responsgraad van de bevestigingen bij studenten, vooral de lesevaluaties, was niet altijd hoog. De opleiding heeft daarom een klasverantwoordelijke aangesteld per module die de bevestigingen ophaalt. Zo worden studenten gemotiveerd om de evaluatieformulieren in te vullen en in te dienen. De commissie stelt dat deze weg het beste kan worden verdergezet om een valide responsgraad blijvend te garanderen.

In 2010 was er eveneens een tevredenheidsbevestiging bij de medewerkers en docenten van de hogeschool. Onderwerpen die in deze enquête aan bod komen, zijn onder meer de taakinhoud, de taakbelasting, het loon, de samenwerking en de betrokkenheid bij het beleid. De commissie kon uit de resultaten van deze enquête en de gevoerde gesprekken afleiden dat het personeel minder tevreden is over de werkdruk en de inspraak, maar wel tevreden is over de taakinhoud en het werkklimaat.

Verder is er de jaarlijkse informatie- en evaluatievergadering, waarvoor ook gastsprekers en een vertegenwoordiger van de studenten worden uitgenodigd. Op deze bijeenkomst kunnen zij feedback kenbaar maken aan de opleidingsverantwoordelijken. Ook worden de evaluatieresultaten en de mate van tevredenheid van gastsprekers informeel verkregen.

Eind 2010 heeft de opleiding een specifieke bevraging van het werkveld georganiseerd. Daarin werden vragen opgenomen over de praktijkgerichtheid, het actualiteitsgehalte, de reputatie van de opleiding, het al dan niet aanbevelen van de afgestudeerden aan collega-werkgevers enzovoort. Ook de competenties van de afgestudeerden komen in deze bevraging aan bod.

Ook de alumni werden bevraagd, zij het telefonisch. In deze meting is gepeild naar hun tewerkstellingsprofiel, de sectoren van tewerkstelling, hun voldoening en tevredenheid met betrekking tot de opleiding, en hun tewerkstelling.

De commissie is tevreden dat alle stakeholders van de opleiding bevraagd worden, en hoopt dat deze bevestigingen zich in de toekomst systematisch verder zullen zetten. De opleiding moet daarbij steeds oog hebben voor de responsgraad van de bevestigingen, zodat de opleiding steeds betrouwbare conclusies uit de meetgegevens kan trekken.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

Beoordelingscriterium:

- De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbeteringsmaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is van mening dat de opleiding rekening houdt met de opmerkingen van de stakeholders en de resultaten die verkregen zijn uit de metingen bij deze belanghebbenden. Op basis van deze resultaten formuleert de opleiding verbeteringsacties en -maatregelen. Zo gaf de opleiding tijdens het gesprek met de commissie aan dat een van de recente verbeteringsacties handelde over het wegwerken van overlappingen in het programma door het samenbrengen van gastsprekers binnen een opleidingsonderdeel en hen overleg te laten plegen. Een andere verbeteringsactie had betrekking op het verhogen van de praktijkgerichtheid van de opleiding door het invoeren van workshops en de stappen die gezet zijn naar simulatieonderwijs.

De opleiding geeft aan dat ze de PDCA-cyclus tracht op te volgen. De commissie heeft vastgesteld dat naast een departementaal onderwijs- en kwaliteitsplan ook een departementaal meerjarenplan voorhanden is. De opleiding gaf aan dat zij haar kwaliteitsbeleid evenwel zelf kan uitwerken, en dat haar kwaliteitszorg voornamelijk gebaseerd is op gesprekken met medewerkers en studenten. De opleiding werkt met jaarplannen, maar bij de bachelor-na-bacheloropleiding worden volgens de opleiding minder concrete zaken op papier gezet. De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding wel degelijk beschikt over verbeteringstrajecten die zijn gebaseerd op de resultaten van evaluaties en focusgesprekken, maar dat een plan van aanpak (met vermelding van prioritaire acties, het tijdspad, wie de acties opvolgt...) nog ontbreekt. Volgens de commissie is een dergelijk plan van aanpak noodzakelijk in het kader van kwaliteitszorg.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt een systematische aanpak aan op het vlak van verbeteringsacties. Het opstellen van een plan van aanpak met vermelding van onder meer prioriteiten, tijdspad en opvolging van de acties is daarbij noodzakelijk.

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordelingscriterium:

- Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek vastgesteld dat de opleiding haar stakeholders in voldoende mate betreft bij de kwaliteitszorg binnen de opleiding. Dat gebeurt vooral door middel van bevragingen, zoals de bevragingen van studenten na elk afgerond deelopleidingsonderdeel in het kader van de evaluatie van de gastsprekers, de focusgesprekken die jaarlijks met studenten en oud-studenten worden georganiseerd, de bevraging van het werkveld over de kwaliteiten en competenties van de afgestudeerden van de opleiding, en de bevraging van de alumni.

De commissie is tevreden te vernemen dat de studenten de verslagen van de focusgesprekken ontvangen. Tijdens de focusgesprekken wisselt de opleiding eveneens van gedachten met de studenten over de meetresultaten van de gedane metingen. De studenten zijn tevreden over de inspraak die ze daarmee in de opleiding hebben.

De commissie heeft vastgesteld dat het werkveld bij de opleiding wordt betrokken doordat de gastsprekers zelf nog deeltijds in het beroepenveld staan. Verder wordt een selectie vertegenwoordigers van het werkveld uitgenodigd op de jaarlijkse informatie- en evaluatievergadering, en is er overleg met het werkveld binnen en buiten de Associatie KU Leuven, wat de commissie waardeert. Volgens de commissie kan de vertegenwoordiging van het werkveld op de informatie- en evaluatievergadering nog worden uitgebreid. Daarnaast betreurt de commissie het dat er voor de opleiding intensieve zorgen en spoedgevallenzorg geen formele resonantieraad bestaat, waarvan onder andere vertegenwoordigers van het werkveld deel uitmaken.

De alumni worden verder bij de opleiding betrokken door hun aanwezigheid op de themadagen (navorming), die ook de studenten bijwonen. De commissie waardeert dit initiatief, maar vindt het jammer dat er geen andere vorm van systematische alumniwerking voorhanden is.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie adviseert de opleiding om de betrokkenheid van de stakeholders nog meer te formaliseren. Dat kan door het organiseren van een resonantieraad voor overleg met het werkveld, of het organiseren van een systematische alumniwerking.

Oordeel over onderwerp 5, interne kwaliteitszorg: **voldoende**

Op basis van de oordelen over:

facet 5.1	evaluatie resultaten	goed
facet 5.2	maatregelen tot verbetering	voldoende
facet 5.3	betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 6 RESULTATEN

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordelingscriterium:

- De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde competenties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft vastgesteld dat de stakeholders die zij heeft gesproken tijdens het visitatiebezoek, tevreden zijn over de opleiding. De afgestudeerden gaven aan dat zij vonden dat de opleiding een verdieping vormde op de opleiding bachelor in de Verpleegkunde. Ze waardeerden de ervaring en deskundigheid van de gastsprekers, de technische benadering en recente theoretische kennis die aangereikt wordt, de (zelf)reflectie en de wetenschappelijke werkwijze bij het afwerken van het projectwerk. Wel meldden zij dat ze zich soms onzeker voelen over de toepassing van de praktische vaardigheden die zij hebben aangeleerd tijdens de opleiding, of door het ontbreken van praktische vaardigheden die niet tijdens de opleiding aan bod zijn gekomen.

Ook het werkveld is het eens met het feit dat de afgestudeerden een meerwaarde vormen en onmiddellijk na hun afstuderen inzetbaar zijn in het werkveld. De afgestudeerden kunnen volgens de vertegenwoordigers van het werkveld die in gesprek gingen met de commissie, het contact met artsen en patiënten faciliteren, en hebben een zeer degelijke theoretische kennis opgebouwd, waardoor zij de vaardigheden sneller in de praktijk kunnen toepassen. Uit de resultaten van de bevraging bij het werkveld over de waardering voor de afgestudeerden is gebleken dat het werkveld vindt dat de opleiding sterk studentafhankelijk is. De studenten zijn met andere woorden zelf verantwoordelijk voor hun leertraject. Verder wordt uit de resultaten van deze bevraging duidelijk dat de praktijkgerichtheid van de opleiding nog verdere aandacht verdient.

De studenten zijn eveneens tevreden over de opleiding. Zij voelen zich over het algemeen voorbereid op de instap in het werkveld. Uit de resultaten van een bevraging bij de afgestudeerden blijkt dat 80 procent van de studenten vindt dat de opleiding goed aansluit bij zijn jobinhoud. De studenten vinden evenwel ook dat de praktijkgerichtheid van de opleiding nog kan worden opgedreven.

De opleiding geeft in de beschikbare documenten aan dat zij nagaat of studenten de beoogde competenties bereiken door middel van de stage, de stageportfolio's en het eindwerk (projectwerk). De commissie is tevreden over de kwaliteit van de stage, maar meent dat de stages op een andere dienst dan de eigen werkplek een beduidende meerwaarde hebben, omdat er bewuster meer ingezet wordt op andere leerdoelen en meer begeleiding voorzien is. Tevens meent de commissie dat de student op deze manier een andere organisatiestructuur kan leren kennen en hij het handelen op de eigen afdeling meer in vraag kan stellen. De leeransen bij een externe stage liggen volgens de commissie dus beduidend hoger. De studenten en afgestudeerden gaven aan dat de stage en de portfolio hen in staat stellen de aangebrachte theorie in de praktijk om te zetten. De opleiding kan aan de hand van de stageportfolio nagaan of de studenten beschikken over de nodige technische vaardigheden, ze voldoende wetenschappelijk onderlegd zijn en de verschillende rollen uit het competentieprofiel in de portfolio hebben uitgewerkt. De commissie heeft tijdens de gesprekken opgemerkt dat de studenten niet altijd de meerwaarde van de

portfolio inzien. De opleiding zou dan ook de waarde en het nut van de portfolio beter kunnen communiceren aan de studenten.

De stakeholders met wie de commissie tijdens het bezoek in gesprek ging, vermeldden de meerwaarde van het eindwerk. Zo bevestigden sommige alumni dat het eindwerk dat ze hadden afgeleverd, nog steeds praktisch bruikbaar was op de plaats waar ze tewerkgesteld zijn. De commissie is van mening dat de eindwerken een goede structuur en opbouw hadden, maar dat de wetenschappelijke onderbouw nog wat uitgebreid zou mogen worden.

De commissie betreurt het dat internationalisering, en dan vooral studentenmobiliteit voor (lange) stages, slechts een beperkte plaats krijgt in de opleiding. Het departement HIVV biedt internationale stages aan en heeft internationale partners, maar de studenten van de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg, die meestal werkstudenten zijn en slechts één dag per week naar de hogeschool komen, maken geen gebruik van de internationale stagemogelijkheden. Dat is eveneens te wijten aan het feit dat de buitenlandse stageplaatsen niet erkend zijn in het kader van het verkrijgen van de bijzondere beroepstitel. Wel meent de commissie dat de opleiding meer kan investeren in korte internationale studiebezoeken. In 2009 gaven twee Portugese studenten een voordracht over de praktijk van intensieve zorgen en spoedgevallenzorg in hun land. Ook verzorgen buitenlandse docenten internationalisation@home. De commissie hoopt dat de internationalisering in de opleiding nog kan worden opgedreven.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt de opleiding aan om de praktijkgerichtheid van de opleiding nog verder op te drijven.
- De commissie beveelt de opleiding aan om te investeren in studenten- en docentenmobiliteit, en om ook andere vormen van internationalisering – zoals internationalisation@home – verder uit te werken binnen de opleiding.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Beoordelingscriteria:

- Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen.
- Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vlaanderen heeft geen traditie in het verzamelen van slaagcijfers per studiegebied en/of opleiding over de jaren heen. Noch de evolutie over de jaren heen, noch de situatie per opleiding of studiegebied wordt opgevolgd. Daardoor kan de opleiding geen streefcijfers formuleren in vergelijking met relevante andere opleidingen.

De opleiding geeft aan dat ze niet beschikt over cijfers van andere gelijkaardige opleidingen, zodat zij geen vergelijking kan maken. De opleiding formuleert wel kwalitatieve doelstellingen om het uitstroomniveau van de studenten zo veel mogelijk te laten aansluiten bij de behoeften van het werkveld.

Uit de ingekeken documenten heeft de commissie kunnen afleiden dat in het academiejaar 2009–2010 ongeveer 84 procent van de studenten slaagde voor alle opgenomen studiepunten. Binnen de module Intensieve zorgen en de module Spoedgevallenzorg zijn het vooral de praktijkgerichte

onderdelen waarvoor studenten niet slagen. Concreet gaat het over de opleidingsonderdelen Klinisch onderwijs (stage) en Projectwerk binnen de beide modules. Studenten die ingeschreven zijn voor de opleidingsonderdelen, nemen bewust niet deel aan deze opleidingsonderdelen, maar stellen ze uit naar een volgende examenkans of naar een volgend academiejaar.

De commissie heeft uit de ter beschikking gestelde documenten afgeleid dat de gemiddelde studieduur van de opleiding gemiddeld 1,6 jaar of één jaar en zeven maanden bedraagt. 32 procent van de studenten van het academiejaar 2009–2010 behaalde het diploma binnen één jaar, 64 procent in twee jaar en 5 procent binnen de drie jaar.

De opleiding geeft aan dat het aantal afhakers beperkt blijft. Wanneer studenten dreigen af te haken of hun studies stop te zetten, is een digitale vragenlijst beschikbaar. Die wordt echter niet zo vaak ingevuld. De programmacoördinator tracht op een informele manier, via e-mail of een gesprek, de student te benaderen en de redenen van afhaken te achterhalen. Zoals vermeld (zie *facet 2.5*) liggen de redenen van afhaken vaak bij het onderschatten van de combinatie werk/gezin/studie of andere persoonlijke redenen, zoals een zwangerschap. De commissie is er voorstander van om exitbevragingen meer te formaliseren en de respons erop te bewaken.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt aandacht voor de formalisering van exitbevragingen en onderzoek naar afhakers.

Oordeel over onderwerp 6, resultaten: [voldoende](#)

Op basis van de oordelen over:

facet 6.1	gerealiseerd niveau	voldoende
facet 6.2	onderwijsrendement	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

GLBAAL OORDEEL

De visitatiecommissie baseerde haar oordeel en motivering op de volgende bronnen:

- het zelfevaluatierapport van de opleiding en de bijhorende bijlagen,
- de gevoerde gesprekken met de betrokkenen,
- de documenten ter inzage tijdens het bezoek,
- de opgevraagde documenten,
- de reactie van de opleiding op het opleidingsrapport.

Volgens de commissie is het zelfevaluatierapport volledig, inhoudelijk informatief en helder geschreven. Het is voldoende kritisch en ook de actualiseringsnota is een correcte aanvulling.

Op basis van de oordelen over:

onderwerp 1	doelstellingen van de opleiding	voldoende
onderwerp 2	programma	voldoende
onderwerp 3	inzet van personeel	voldoende
onderwerp 4	voorzieningen	voldoende
onderwerp 5	interne kwaliteitszorg	voldoende
onderwerp 6	resultaten	voldoende

is de commissie van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen in de opleiding aanwezig zijn.

OVERZICHTSTABEL VAN DE OORDELEN¹

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding	voldoende
Facet 1.1 Niveau en oriëntatie	voldoende
Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen	voldoende
Onderwerp 2 Programma	voldoende
Facet 2.1 Relatie doelstelling en inhoud	voldoende
Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	voldoende
Facet 2.3 Samenhang	voldoende
Facet 2.4 Studieomvang	OK
Facet 2.5 Studietijd	voldoende
Facet 2.6 Afstemming vormgeving en inhoud	voldoende
Facet 2.7 Beoordeling en toetsing	voldoende
Facet 2.8 Masterproef	niet van toepassing
Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden	voldoende
Onderwerp 3 Inzet van personeel	voldoende
Facet 3.1 Kwaliteit personeel	voldoende
Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid	goed
Facet 3.3 Kwantiteit personeel	voldoende
Onderwerp 4 Voorzieningen	voldoende
Facet 4.1 Materiële voorzieningen	goed
Facet 4.2 Studiebegeleiding	goed
Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg	voldoende
Facet 5.1 Evaluatie resultaten	goed
Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering	voldoende
Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	voldoende
Onderwerp 6 Resultaten	voldoende
Facet 6.1 Gerealiseerd niveau	voldoende
Facet 6.2 Onderwijsrendement	voldoende

De oordelen zijn van toepassing voor:

KATHO Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen

IZSZ Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg

¹ Indien in de tabel één enkel oordeel vermeld staat, dan geldt dit oordeel voor alle afstudeerrichtingen, locaties en varianten die vermeld staan bij de betreffende opleiding. Indien één of meer afstudeerrichtingen/locaties/varianten een verschillende beoordeling hebben gekregen, dan zijn al deze oordelen opgenomen in de tabel.

KATHOLIEKE HOGESCHOOL BRUGGE-OOSTENDE

Algemene toelichting bij de bachelor-na-bacheloropleiding in de Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg aan de Katholieke hogeschool Brugge-Oostende (KHBO)

De bachelor-na-bacheloropleiding in de Intensieve zorgen en de spoedgevallenzorg behoort tot het departement Gezondheidszorg van de Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende (KHBO). De hogeschool heeft daarnaast drie andere departementen: Handelswetenschappen en bedrijfskunde, Lerarenopleiding en Industriële wetenschappen en technologie. In dat laatste departement wordt een masteropleiding Industriële wetenschappen ingericht. Met uitzondering van het departement Industriële wetenschappen bevinden alle opleidingen van de hogeschool zich sinds september 2009 op een nieuwe campus in Brugge.

Sinds 2002 maakt de KHBO deel uit van de Associatie KU Leuven. In dat kader richt het departement Gezondheidszorg in samenwerking met de KU Leuven een academische bacheloropleiding in de Revalidatiewetenschappen en kinesitherapie in.

Het departement Gezondheidszorg biedt overwegend professionele bacheloropleidingen aan:

- Biomedische laboratoriumtechnologie (afstudeerrichting Medische laboratoriumtechnologie);
- Ergotherapie;
- Logopedie en audiologie (afstudeerrichtingen Logopedie en Audiologie);
- Verpleegkunde (afstudeerrichtingen Ziekenhuisverpleegkunde, Kinderverpleegkunde, Geriatrische verpleegkunde, Psychiatrische verpleegkunde en Sociale verpleegkunde);
- Voedings- en dieetkunde;
- Vroedkunde.

De bachelor-na-bacheloropleiding in de Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg wordt in de KHBO ingericht in nauwe samenwerking met de bachelor-na-bacheloropleiding in de Operatieverpleegkunde. Beide opleidingen worden geleid door eenzelfde opleidingscoördinator, die tevens de navorming Verpleegkunde onder haar bevoegdheid heeft. Zij coördineert eveneens het post-graduaat Operatieverpleegkunde.

De opleiding is begin de jaren 1990 ontstaan vanuit een maatschappelijke behoefte en later een wettelijke behoefte (de 'Beroepstitel van Verpleegkundige gespecialiseerd in de Intensieve zorgen en de Spoedgevallenzorg'). Zij nam aanvankelijk de vorm aan van een voortgezette opleiding, en werd in overeenstemming met het Structuurdecreet van 2003 omgevormd tot een bachelor-na-bacheloropleiding. Die werd voor het eerst ingericht in 2005–2006. De opleiding telde in 2011–2012 23 voltijdse en 20 deeltijdse studenten.

ONDERWERP 1 DOELSTELLINGEN VAN DE OPLEIDING

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie van de bachelor-na-bacheloropleiding

Beoordelingscriteria:

De opleidingsdoelstellingen zijn erop gericht de student te brengen tot:

- het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken, en een ingesteldheid tot levenslang leren;
- het beheersen van algemene beroepsgerichte competenties als teamgericht kunnen werken, oplossingsgericht kunnen werken in de zin van het zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk en het kunnen ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingsstrategieën, en het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk;
- het beheersen van beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding stelt zich als doel gespecialiseerde verpleegkundigen op te leiden die, voortbouwend op de al verworven competenties in de bacheloropleiding Verpleegkunde of Vroedkunde, als lid van een team van zorgverstrekkers kunnen fungeren in een dienst Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg. Volgens de website van de opleiding steunt de opleiding op drie pijlers:

- kennis van en inzicht in verpleegkundige procedures eigen aan de medisch-technische diensten spoedgevallen en intensieve zorgen;
- kennis van de onderliggende ziektebeelden bij de patiënten;
- een correcte, professionele en menselijke benadering van de patiënt en diens familie op de spoedgevallen- en intensieve zorgafdeling.

De opleidingsdoelstellingen zijn geformuleerd als competenties. Het competentieprofiel is een resultaat van het overleg dat werd gevoerd in de schoot van de Associatie KU Leuven tussen de opleidingen Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg en de ruimere Overleggroep Werkveld-Opleidingen. Het profiel bouwt voor de algemene en algemeen beroepsgerichte competenties verder op de bamaprofielen van de Associatie KU Leuven die gelden voor de professionele bacheloropleidingen. Die dekken de decretale competenties af. Zij zijn geïntegreerd in het competentieprofiel van de opleiding Verpleegkunde van de Associatie KU Leuven, waarbinnen de competenties zijn geclusterd in zes verpleegkundige rollen, namelijk de verpleegkundige als persoon, als klinisch beoordelaar en zorgverlener, als organisator en coördinator, als professional, als teamlid en als lid van de samenleving. De integratie van de algemene en algemeen beroepsgerichte competenties in het competentieprofiel in de Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg, heeft volgens de opleiding als voordeel dat deze meer opleidingseigen worden geformuleerd. Een internationale component ontbreekt in het competentieprofiel. Door de indeling in drie niveaus (verkennen, verdiepen, integreren) wordt de groei in de competenties weergegeven. Om tot het competentieprofiel Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg te komen, is een vierde niveau toegevoegd. De commissie apprecieert het dat het competentieprofiel organisch is gegroeid en is opgebouwd vanuit het profiel van de basisopleiding Verpleegkunde. Er is een overeenkomst tussen de organisatorische structuur van de opleidingsloopbaan die de student doorloopt en de competenties die men moet verwerven. Daardoor is er meer kans op aansluiting, afstemming en uitdieping van de al verworven kennis, vaardigheden en attitudes op de nog te verwerven competentie(niveau)s.

De commissie heeft een positieve evolutie gezien tussen de competenties zoals ze waren geformuleerd in het oorspronkelijke zelfevaluatierapport en die in het actualiseringsrapport, dat haar kort voor het visitatiebezoek werd bezorgd. Anderzijds ziet zij nog mogelijkheden tot profilering binnen de competentielijst, die is opgesteld in overleg met de andere opleidingen binnen de Associatie KU Leuven. De opstelling van een visietekst, die de opleidingscoördinator als een van haar prioriteiten voor de nabije toekomst ziet, is volgens de commissie een gelegenheid om eigen accenten te bepalen.

De commissie besprak met de opleiding de mogelijkheid om de opleiding op te splitsen in een opleiding Intensieve zorgen en een opleiding Spoedgevallenzorg, zoals trouwens in Nederland en ook in de navormingsinitiatieven in Vlaanderen gebeurt. De opleiding argumenteert dat dit pas zinvol is wanneer ook de beroepstitel wordt opgesplitst. De opleiding is echter bereid om een differentiëring in het programma te bespreken op de adviesraad. Nog een argument een dergelijke opsplitsing is dat een afgestudeerde niet weet in welke dienst hij of zij later zal worden tewerkgesteld. Er zijn bovendien veel gemeenschappelijke aspecten. De commissie benadrukt het belang van een goede balans tussen de competenties die vereist zijn voor de beide diensten.

De commissie stelt vast dat een formele benchmarking met vergelijkbare Vlaamse opleidingen (die niet tot de Associatie KU Leuven behoren) en met buitenlandse opleidingen nog niet heeft plaatsgevonden. Het competentieprofiel bevat echter een uitgebreide literatuurlijst die melding maakt van internationale bronnen. Die hebben zowel betrekking op het competentieprofiel, als op het beroeps- en opleidingsprofiel waarop het vierde niveau (de functies IZ-SPGZ) gebaseerd is.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt aan om binnen het competentieprofiel Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg van de Associatie KU Leuven eigen accenten te leggen.
- De commissie moedigt de eindcoördinator van de opleiding aan om een visietekst met beleidsdoelen te ontwikkelen.
- De commissie raadt de opleiding aan om het competentieprofiel en de doelstellingen af te toetsen met de internationale standaarden. De commissie vraagt de opleiding om de internationale component in te bedden in het competentieprofiel en de evolutie op internationaal vlak op te volgen.

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

Beoordelingscriteria:

- De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in eindkwalificaties van de student) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, in geval van gereglementeerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake.
- Voor bachelor-na-bacheloropleidingen zijn de eindkwalificaties getoetst bij het relevante beroepenveld.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Volgens de definitie in het opleidingsprofiel bezit de verpleegkundige met de 'Bijzondere Beroepstitel Intensieve zorgen en Spoedgevallenzorg' de volgende deskundigheid:

- De vitale functies bij de patiënt vrijwaren, stabiliseren en herstellen, en deze geïntegreerd observeren en bewaken, zo nodig door aanpaste apparatuur. Aan deze patiënten continu een algemene en gespecialiseerde verpleegkundige zorg verstrekken.
- Personen in een acute en psychosociale en/of existentiële crisis opvangen.
- Begeleiden en zo nodig oriënteren naar een gespecialiseerde hulpverlener.
- Aan patiënten met niet-levensbedreigende aandoeningen, waarvan de behandeling niet uit te stellen is, adequate zorg toedienen.
- Dringende kortetermijnproblemen bij patiënten helpen oplossen wanneer de begeleidende gezondheidswerker niet beschikbaar is.
- De multidisciplinaire behandeling en begeleiding van de patiënten helpen realiseren.

De beroepsspecifieke competenties zijn gebaseerd op:

- Het beroeps- en opleidingsprofiel 'Verpleegkundige intensieve zorgen en spoedgevallenzorg', dat werd opgesteld door een gemengde werkgroep van vertegenwoordigers van voortgezette opleidingen in de Intensieve zorgen en de spoedgevallenzorg, en de beroepsorganisaties Vlaamse Vereniging van Intensieve Zorgen Verpleegkundigen (VVIZV) en de Vlaamse Vereniging Verpleegkundigen Spoedgevallenzorg (VVVS). Het profiel werd goedgekeurd door de Vlaamse Onderwijsraad in juni 2001.
- Het ministerieel besluit tot vaststelling van de criteria voor erkenning van beoefenaars van de verpleegkunde gemachtigd tot de bijzondere beroepstitel van verpleegkundige gespecialiseerd in de intensieve zorgen en spoedgevallenzorg (8 juni 2007).
- Het betreffende ministerieel besluit gaf aanleiding tot een actualisering van het beroeps- en opleidingsprofiel door de genoemde overleggroep (2008).

De beroepsspecifieke competenties zijn compleet en zijn behoorlijk gedetailleerd uitgewerkt. De commissie apprecieert de consequente manier waarop de beroepsspecifieke competenties de basiscompetenties van de verpleegkundige uitdiepen en complementeren naar de context van de diensten Intensieve zorgen en Spoedgevallenzorg. Er is niet enkel aandacht voor medisch-technische en multidisciplinaire aspecten, maar ook voor het leren omgaan met stresssituaties en met de bekwaamheid om eigen emoties en gevoelens in moeilijke omstandigheden tijdig en gepast bespreekbaar te maken met de collega's. De commissie besluit dat het competentieprofiel alle aspecten van de door de student na te streven doelstellingen en te verwerven competenties, en met name ook het domeinspecifieke referentiekader van de commissie afdekt.

Hoewel het competentieprofiel tot stand is gekomen conform de afspraken die zijn gemaakt met andere soortgelijke opleidingen en met het werkveld in Vlaanderen, namelijk de betrokken beroepsorganisaties, stelt de commissie vast dat bij de vertegenwoordigers van het werkveld die zij ontmoette, dit competentieprofiel nauwelijks is gekend. Zij vindt het daarom nuttig het profiel bespreekbaar te maken met het eigen netwerk van stagementoren en ziekenhuizen. Hierbij dient de opleiding te bepalen hoe dit competentieprofiel zal worden gehanteerd: als norm voor de gemiddelde afgestudeerde of als omschrijving voor de ideale beroepsbeoefenaar. De commissie stelt immers vast dat de beschrijving van een aantal gedragsindicatoren zeer ambitieus is, en moeilijk haalbaar is voor beginnende verpleegkundigen op een dienst Intensieve zorgen of een spoedgevallendienst. Pas na die oefening kan de opleiding het profiel promoten als algemene norm en meetwaarde voor de uitwerking van het programma. Een voorbeeld van een dergelijke te hoog gegrepen verwachting is volgens de commissie de competentie 5.10 van het competentieprofiel: 'Is in staat een informatie- en overlegvergadering met het team gepast te leiden'. De commissie meent dat dergelijke formuleringen moeten worden uitgezuiverd om de toepassing van het toch lijvige competentieprofiel haalbaar en werkbaar te maken voor de werkvloer, zeker in het licht van de beoordeling van de stages. De commissie stelde immers vast dat het werkveld anders met competenties omgaat dan in de opleidingen vaak wordt gedacht of verondersteld.

Omdat het competentieprofiel aansluit bij het profiel van de basisopleiding dient bij de bekendmaking aan het werkveld bijzondere aandacht te gaan naar die stageplaatsen of individuele stagementoren die (nog) geen ervaring hebben met de onderwijskundige formulering van competenties via de contacten met de basisopleiding.

De commissie vindt het alvast positief dat de opleidingsdoelstellingen en het competentieprofiel zijn opgenomen in de opleidingsgids die ook voor toekomstige studenten raadpleegbaar is via de website van de hogeschool. Uit het gesprek met de studenten leidt zij af dat het de gewoonte is in het departement Gezondheidszorg om het competentieprofiel toe te lichten bij de aanvang van het academiejaar, en dat het wordt gelinkt aan de theorie en de stage. De competenties zijn volledig opgenomen op de ECTS-fiches. Toch stelde de commissie vast dat de geïnterviewde studenten nog niet genoeg bewust met de competenties omgaan.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie raadt aan om, op basis van overleg met het eigen werkveld, de kerncompetenties te bepalen die voor haar belangrijk zijn.
- De commissie adviseert om aandacht te hebben voor de formulering van sommige competenties die te hoge verwachtingen aan de pas afgestudeerde stellen.
- De opleiding moet zich inspannen om het stage-werkveld en de studenten bewuster te leren omgaan met de competenties.

Oordeel over onderwerp 1, doelstellingen van de opleiding: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 1.1	niveau en oriëntatie	voldoende
facet 1.2	domeinspecifieke eisen	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 2 PROGRAMMA

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordelingscriteria:

- Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties van de opleiding qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.
- De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.
- De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Na de validering van het competentieprofiel Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg werd in de loop van het academiejaar 2009–2010 gestart met de uitwerking van een competentiegericht

curriculum. Dat gebeurde op basis van een competentiematrix die door de opleidingscoördinatoren werd opgesteld met het oog op de vertaling van de doelstellingen en competenties naar het programma. Het zelfevaluatierapport beschrijft in welke opleidingsonderdelen de competenties en de bijbehorende gedragsindicatoren aan bod komen. De beschrijvingen zijn vrij algemeen en maken niet duidelijk hoe concreet met competenties wordt omgegaan. De commissie vernam dat voor de theoretische opleidingsonderdelen niet altijd geldt dat de met een kruisje aangeduide competentie wordt nagestreefd, maar dat in sommige gevallen alleen de kennisbasis voor de competentie wordt gelegd. De opleidingsverantwoordelijken geven toe dat de vertaling van de competenties in het programma en vooral de bewaking ervan een werkpunt is, gegeven het grote aantal gastdocenten enerzijds en het grote aantal competenties anderzijds. Uit de aanvullingen in het actualiseringsdocument en uit de gesprekken maakt de commissie echter op dat al vele losse elementen uit het competentieprofiel effectief terug te vinden zijn in de opleidingsonderdelen. Zij besluit dat het competentiegerichte onderwijs formeel vorm heeft gekregen maar dat het, samen met de discussies over de relevantie van het grote aantal competenties, nog systematischer en concreter aan bod kan komen.

Toch stelt de commissie vast dat het programma in sterke mate beantwoordt aan de verwachtingen van het werkveld. Volgens de afspraken binnen het Overlegplatform Opleidingen-Werkveld streeft de opleiding een evenwicht na tussen de theoretische onderbouwing (27 studiepunten) en de praktijk (27 studiepunten). Daarnaast worden 6 studiepunten toegekend aan het eindwerk, waarbij het de bedoeling is de theorie te toetsen aan de praktijk. De opleidingsgids geeft een duidelijk beeld van het programma. Het theoretische gedeelte behandelt de verschillende facetten van de spoed- of intensieve verpleegkunde. Hierin vormen de pakketten biomedische en verpleegkundige wetenschappen een overzichtelijk en sterk geheel. De commissie stelt vast dat het domein van de sociale menswetenschappen minder sterk uitgebouwd en onderbouwd is. Deelpopulaties van patiënten met een specifieke beleving op kritische diensten (kinderen, psychiatrische patiënten, zwangere vrouwen, slachtoffers van seksuele agressie) komen gespreid aan bod binnen verschillende opleidingsonderdelen maar de commissie vindt dat er meer aandacht mag aan besteed worden. Voor de beheersing van het eigen stressniveau en het omgaan met stress bij de beginnende verpleegkundige op een kritische dienst en van de vaardigheden met betrekking tot het gebruik van apparatuur verwijst de opleiding naar de stages.

Interdisciplinaire aspecten komen aan bod in een gedeelte van het programma (negen cursusdagen) dat gemeenschappelijk wordt aangeboden aan de bachelor-na-bacheloropleiding in de Operatieverpleegkunde. Het bestaande curriculum wordt permanent geëvalueerd door de opleidingscoördinatoren op basis van opmerkingen die de studenten maken op de dagevaluaties. Grotere wijzigingen worden besproken op de jaarlijkse adviesraad. Doordat de opleidingscoördinatoren tevens zijn belast met de organisatie van de navorming voor de sector, pikken zij ook daaruit ideeën op voor curriculuminnovatie. Curriculumaanpassingen worden eveneens overlegd in de opleidingsadviesraad (OPAR). De procedure van curriculumaanpassing voorziet verder een goedkeuring door het departementshoofd, een advies van de departementale raad en een uiteindelijke beslissing door de Raad van Bestuur.

De commissie stelt vast dat de internationale dimensie niet expliciet aan bod komt in het programma. De opleiding argumenteert dat verschillende docenten hun internationale ervaringen ter sprake brengen tijdens hun contacten met de studenten. Verder wordt verwacht dat de studenten bij de onderbouwing van het eindwerk de internationale literatuur raadplegen. Een buitenlandse stage is momenteel niet aan de orde, omdat er geen (wettelijke) duidelijkheid bestaat over de erkenning ervan in het kader van de beroepstitel. Het is evenmin een vanzelfsprekendheid wegens het grote aantal werkstudenten.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De vertaling van de competenties in het programma en vooral de bewaking ervan is een werkpunt.
- De commissie adviseert om de inhoud van het opleidingsonderdeel Sociale en menswetenschappen te onderzoeken.
- De commissie beveelt de opleiding aan nog verder werk te maken van het introduceren van internationalisering in de opleiding. Korte buitenlandse studiebezoeken zijn daarbij een meerwaarde.

Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma

Beoordelingscriteria:

- Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroeps- of kunstpraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk, de kunstpraktijk en /of (toegepast) onderzoek.
- Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/ de discipline.
- Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroeps- of artistieke vaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is positief over de professionele gerichtheid van het programma. Er is veel aandacht voor kennisontwikkeling die wordt aangebracht vanuit het brede vaktechnische werkveld. Daarbij komen de studenten in contact met de recente ontwikkelingen op het vlak van medische technieken en verpleegkundige handelingen. De opleiding haalt als voorbeeld van innovatie de aandacht aan die gaat naar het PIT-project (paramedisch interventieteam). De commissie vindt het belangrijk dat de opleiding rekening houdt met de aspecten van prehospitala interventies en waardeert het dat de opleiding die een plaats heeft gegeven in haar programma. Volgens de commissie mag er in het programma nog uitgebreider aandacht aan worden geschonken. Volgens de opleiding wordt kennis niet aangebracht om de kennis, maar staat zij in functie van het klinisch redeneren met het oog op een accurate koppeling van observaties in praktijksituaties met eerder opgedane kennis. Het studiemateriaal dat de commissie kon inzien, komt alvast – wat de aangebrachte inhoud betreft – daaraan tegemoet. Volgens de studenten is het up-to-date en gedocumenteerd aan de hand van medische literatuur. Nog volgens de studenten geven vele lesgevers-artsen op een bevattelijke manier uitleg bij een aantal medische fenomenen die voor verpleegkundigen belangrijk zijn. In een aantal gevallen kan de projectie naar de praktijk en specifiek naar de taken van verpleegkundigen nochtans nog sterker aan bod komen. In het opleidingsonderdeel 'Methodologie' frissen de studenten hun basiskennis op het vlak van medische literatuur op en spitsen ze die toe op specifieke informatie op het vlak van intensieve zorgen en spoedgevallenzorg. De bibliothecaris maakt hen wegwijs in zoeksystemen voor het opsporen van recente literatuur. De lessen methodologie worden gegeven door een gastdocent.

De studenten doen werkveldervaring op via bezoeken, workshops, opdrachten, stage en eindwerk. Het bezoek aan een brandweerkazerne is opgevat als een praktijksessie waarin een aantal handelingen wordt ingeoeft die tijdens de theoretische lessen aan bod kwamen. Tijdens workshops, waarop ook firmanten worden uitgenodigd, maken de studenten kennis met moderne apparatuur binnen Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg.

De stage en het eindwerk kenmerken volgens de gesprekspartners het praktijk- en competentiegerichte karakter van de opleiding. De stage maakt deel uit van het opleidingsonderdeel 'Klinisch

onderwijs'. Zij voldoet aan de wettelijke vereiste van 450 uren voor het behalen van de beroepstitel en wordt gespreid over de twee semesters. Het opleidingsonderdeel Klinisch Onderwijs I ten belope van 14 studiepunten staat voor 250 uren in het eerste semester en het opleidingsonderdeel Klinisch Onderwijs II ten belope van 13 studiepunten omvat 200 uren tijdens het tweede semester. De keuze voor deze spreiding werd gemaakt omwille van de hogere belasting van het tweede semester die teweeggebracht wordt door het eindwerk. Van die 450 uren moet de student minimaal 50 uren stage lopen op een gespecialiseerde intensieve zorgen- of spoedgevallendienst in een ziekenhuis met universitaire bedden en een scanner. De stage moet bovendien plaatsvinden in minstens twee verschillende ziekenhuizen, zodat de student verschillende situaties kan vergelijken. De student dient zelf veel verantwoordelijkheid te nemen voor wat de keuze van de stageplaats en de planning van de stage betreft (vastleggen van de periode, alle administratieve contacten, opstelling van de stagedoelen enzovoort). Een van de opleidingscoördinatoren beoordeelt de stagedoelen van de student en stuurt ze eventueel bij. Op de stageplaats zelf is de begeleiding door de stagementor cruciaal, zowel tijdens de stageperiode als bij de tussentijdse en de eindevaluatie. Na afloop van de stage maakt de student per stageplaats een reflectieverlag en een evaluatie van de stageplaats op. Dat wordt besproken tijdens een supervisiegesprek aan het einde van elk semester. Aan elke stageperiode is een opdracht verbonden: de student moet één casus rond intensieve zorgen en één casus rond spoedgevallenzorg behandelen. De studenten krijgen een aantal mogelijke thema's over Basic en Advanced Life Support waarrond ze deze casussen kunnen uitwerken. De casus wordt opgenomen in een zogenaamde 'portfolio'. Hij vergelijkt die aanpak kritisch met gegevens die hij hierover vindt in de wetenschappelijke literatuur. Bovendien dient de student zowel voor 'Klinisch onderwijs I' als II een kennistoets af te leggen, waarin aan de hand van een casus door externe experts wordt nagegaan in welke mate hij theorie en praktijk kan integreren. De commissie apprecieert de wijze waarop de opleiding de stage benadert vanuit verschillende gezichtshoeken.

De opleiding is zich bewust van de voor- en nadelen van een stage op eigen dienst. Die formule beantwoordt aan een bepaalde noodzaak: wegens de onderbemanning van ziekenhuisdiensten is het aantrekkelijker voor directies of diensthoofden om de toestemming te geven tot het volgen van een dergelijke intensieve opleiding indien de stage in eigen huis kan worden verricht. De studenten zelf die een stage op eigen dienst hadden gelopen, hadden geen voorkeursbehandeling ondervonden. Indien een uitwisselingsmogelijkheid van personeel tussen ziekenhuizen zou bestaan, zou een aantal onder hen toch een stage op een andere locatie verkiezen. Voor de studenten zelf betekent een stage op eigen dienst echter ook een organisatorisch comfort. De commissie heeft daar begrip voor, maar maakt anderzijds de bedenking dat het leereffect eronder kan lijden. Zij vraagt bovendien aandacht voor de positieve of eventueel negatieve gevolgen van de bestaande vertrouwensrelatie op de dienst, en dit zeker bij een negatieve beoordeling. De commissie is daarom de mening toegedaan dat een stage op eigen dienst onderhevig is aan beperkende voorwaarden.

Met betrekking tot de borging van de kwaliteit van de stageplaatsen en de begeleiding door de stagementoren, neemt de opleiding het standpunt in dat alle diensten waar stage wordt gelopen, door de overheid als spoed- of intensieve diensten zijn erkend. Met de stagementoren onderhouden de opleidingscoördinatoren regelmatig contact. Een specifieke mentorenvorming wordt echter niet voorzien. Hoewel de opleiding voor een groot deel een beroep doet op ervaringen met stageplaatsen en -mentoren van de basisopleiding Verpleegkunde om de kwaliteit ervan te beoordelen, meent de commissie dat een specifieke mentorenopleiding een werkpunt kan zijn. De opleiding krijgt tevens een zicht op de kwaliteit van de stage via de evaluatieformulieren en de contacten met de studenten. Sommige stageplaatsen vragen zelf aan de studenten om een evaluatieformulier in te vullen over de dienst waar zij stage hebben gelopen. In het geval van problemen met de stageplaats nemen de coördinatoren onmiddellijk contact op of gaan zij ter plaatse.

Wegens de werkdruk zijn de opleidingscoördinatoren echter niet in staat om de stageplaatsen systematisch te bezoeken of om specifieke mentorenavonden te organiseren.

Het eindwerkconcept is helder beschreven in het zelfevaluatierapport en laat bij de commissie een positieve indruk na. De student dient te starten vanuit een vraag op een afdeling Intensieve zorgen of Spoedgevallenzorg en gaat, na de uitvoering van een literatuurstudie en eventueel een praktijkproef, over tot het opstellen van een bruikbaar eindproduct. De keuze van de promotor gebeurt door de student. De studenten vinden dit waardevol, omdat zij een specialist kunnen aanspreken die beter dan een eventuele docent van de opleiding op de hoogte is van het behandelde onderwerp. Zij hechten veel belang aan de eigen motivatie en de ruimte die wordt gegeven om te werken rond een onderwerp dat henzelf interesseert en nuttig kan zijn voor de dienst. De commissie merkt op dat door de vrije promotorkeuze minder toezicht mogelijk is op de ervaring van de promotor rond eindwerkbegeleiding, literatuurstudie of refereren. Indien de optie behouden blijft om de student hierin de vrije keuze te gunnen, dient de opleiding de student op het belang van voldoende kennis en ervaring met betrekking tot de aangehaalde items te wijzen. Ook op dit vlak heeft de opleiding vertrouwen in de zelfstandigheid van de bachelor-na-bachelorstudent, die al ervaring heeft opgedaan met het maken van een eindwerk. Bovendien zijn het de opleidingscoördinatoren die de voorgestelde eindwerkitems goedkeuren, waardoor ze indirect een controle hebben op de promotorkeuze en de student kunnen adviseren. Bij die goedkeuring houden ze rekening met een aantal criteria: het onderwerp mag niet zijn behandeld gedurende de voorbije vijf jaren, mag niet louter medisch zijn maar dient verpleegkundig georiënteerd te zijn en moet voldoende potentieel hebben voor eventuele toepassingen op de werkvloer. Voorbeelden hiervan zijn de uitwerking van procedures en protocollen.

De opleiding neemt niet actief deel aan projecten van maatschappelijke dienstverlening, maar beschouwt de verschillende projecten, informatiebrochures, protocols en documenten die werden geproduceerd in het kader van eindwerken als haar bijdrage op dit vlak.

Ondanks de toenemende druk in functie van concurrerende opleidingen die geen eindwerk opleggen aan de studenten, is de opleiding overtuigd van de meerwaarde ervan. De commissie vindt het behoud van een eindwerk positief, omdat de student hierin de synthese kan tonen van de opgedane kennis en vaardigheden. De keuze om het eindwerk strikt individueel te houden, is een sterk punt. De focus op het creëren van een zinvol en evidence-based 'eindproduct' binnen het eindwerk is lovenswaardig.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt de opleiding aan om de competentieverwerving en de leermogelijkheden bij stages op de eigen werkplek verder te onderzoeken, en om de objectiviteit van de begeleiding en de beoordeling te waarborgen.

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordelingscriterium:

- Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend opleidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het programma is logisch en stapsgewijs opgebouwd, waarbij de meer algemene opleidingsonderdelen gedurende negen lesdagen gemeenschappelijk worden aangeboden met de bachelor-na-bacheloropleiding Operatieverpleegkunde. De structuur van het programma is dezelfde voor de beide bachelor-na-bacheloropleidingen (Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg en Operatieverpleegkunde), maar de inhoud is specifiek. Naarmate de opleiding vordert, wordt dieper ingegaan op specialistische kennis. Alle studenten doorlopen hetzelfde traject, ongeacht of ze een interesse of tewerkstelling hebben in intensieve zorgen of spoedgevallenzorg. De studenten haalden een licht overzicht aan van de intensievezorgenbenadering. De theoretische delen worden ingedeeld in Biomedische wetenschappen 1 en 2 en Verpleegkundige wetenschappen 1, 2 en 3. De commissie suggereert de opleiding om na te gaan of een modulaire indeling op basis van grote orgaansystemen (bijvoorbeeld module hart-bloedvaten-nieren-shock) kan bijdragen tot een overzichtelijker geheel.

De commissie vernam van de studenten dat het exclusief inzetten van een groot aantal gastdocenten soms tot organisatorische problemen leidt, tot situaties waarbij bepaalde basisbegrippen nog niet zijn behandeld vooraleer de toepassing ervan komt of tot overlap. De commissie stelt echter vast dat de opleiding alert is om de coherentie binnen de opleidingsonderdelen te bewaren en de nodige maatregelen treft, zodat overlap zo veel mogelijk wordt beperkt tot accentverschillen. Hiertoe dragen de besprekingen in de adviesraad bij, evenals het onderlinge overleg tussen de docenten, waarvoor de opleidingscoördinatoren in die gevallen het initiatief nemen. De studenten kenden geen voorbeelden van tegenstrijdige inhoud. Zij drongen wel aan op het sneller inzetten van praktijkonderdelen (bijvoorbeeld workshops of de praktijkdag), of minstens een betere integratie van de praktijk in de theoretische opleidingsonderdelen van het eerste semester, waarin zij de wisselwerking tussen praktijk en theorie misten. Dit laat de student toe aangeleerde technieken in te oefenen tijdens de stage. In een enkel geval bevond een cursusonderdeel zich volgens de studenten niet op zijn plaats (de inhoud van 'Orthopedie in intensieve zorgen' hoorde volgens de studenten eerder in Operatieverpleegkunde). De commissie bevestigt dit op basis van de inzage van de cursustekst.

Voor verschillende deeltjes theorie geven de gastdocenten beperkte opdrachten. De studenten ervaren die vaak als ballast, en de opdrachten zijn inhoudelijk minder sterk voor een bachelor-na-bacheloropleiding. Ook de opdrachten die onder de benaming 'afstandsonderwijs' worden aangeboden, missen volgens de studenten coherentie. De integratieopdrachten in het kader van de stage (onder de benaming 'portfolio') daarentegen zijn goed opgezette oefeningen om het geheel van de aangebrachte theorie en de verwachte competenties te integreren. Die portfolioopdrachten bieden een sterke meerwaarde en worden niet als ballast ervaren. De opleiding dient derhalve het aantal en de inhoud van de verschillende opdrachten in dit licht te herevalueren, bijvoorbeeld door er een aantal te clusteren, beter op elkaar af te stemmen of op te nemen in een meer casuïstische aanpak van de theoretische opleidingsonderdelen.

Om werkstudenten de mogelijkheid te geven de studies te combineren met de thuis-werksituatie, biedt de opleiding de mogelijkheid aan om het programma te spreiden over twee academiejaren. Dat heeft geen invloed op de samenhang van het programma, omdat de spreiding gelijkloopt met de opeenvolging van de semesters.

De meeste studenten (zowel deeltijdsen als voltijdsen) volgen het modeltraject. Gezien het specialistische karakter en het beperkte aantal studiepunten is volgtijdelijkheid aangewezen. Een beperkt aantal studenten vraagt een geïndividualiseerd traject (GIT) aan op basis van een EVC- of EVK-procedure. Die staat beschreven in het hogeschoolbrede onderwijs- en examenreglement (OER). Zij worden bij de opstelling van een GIT begeleid door de opleidingscoördinatoren en de studie- en trajectbegeleider.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie raadt aan om te overwegen praktijkonderdelen sneller in het curriculum aanbod te laten komen, of anderszins de theoretische opleidingsonderdelen meer praktijkgericht te oriënteren.
- Het aantal, de inhoud en de onderlinge afstemming van de opdrachten in het kader van het afstandsonderwijs dienen nader te worden onderzocht.

Facet 2.4 Studieomvang

Beoordelingscriterium:

- De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de studieomvang, bachelor-na-bacheloropleiding: ten minste 60 studiepunten.

Oordeel van de visitatiecommissie: **OK**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De professionele bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg bestaat uit één voltijds studiejaar van 60 studiepunten. De opleiding voldoet hiermee aan de formele eisen met betrekking tot de minimale studieomvang van een bachelor-na-bacheloropleiding. De opleiding biedt de mogelijkheid aan om het programma deeltijds te volgen, gespreid over twee academiejaren. Gedurende het eerste academiejaar volgen de studenten 29 studiepunten van het volledige programma, en gedurende het tweede academiejaar 31 studiepunten.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.5 Studietijd

Beoordelingscriteria:

- De werkelijke studietijd wordt getoetst en sluit aan bij de normen vastgesteld krachtens decreet.
- Het programma is studeerbaar doordat factoren die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren, zo veel mogelijk worden weggenomen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De studenten en de alumni noemen de studeerbaarheid haalbaar. De studie is combineerbaar met een voltijdse tewerkstelling, maar vele werkstudenten vragen wel een regimevermindering in arbeidstijd of spreiden de opleiding over twee jaar.

De afwezigheid van systematische kwantitatieve studietijdmetingen wordt enigszins gecompenseerd door focusgroepgesprekken, waaruit de opleiding zinvolle informatie haalt. Tijdens die gesprekken werden met een aantal studenten de resultaten besproken van de enquête 'Studeerbaarheid', die in het academiejaar 2009–2010 werd afgenomen. Uit het zelfevaluatierapport blijkt dat die informatie ook daadwerkelijk werd aangewend om veranderingen in het programma en de didactische aanpak te bewerkstelligen. Een aantal maatregelen vraagt volgens de commissie

nog verdere en vooral permanente aandacht (gebruik van de elektronische leeromgeving, opvolging van de studietijd in afstandsonderwijs, studeerbaarheid van het cursusmateriaal, contacten met gastdocenten enzovoort).

Ondanks het gebrek aan studietijdmetingen in het verleden maakte de opleiding tijdens het visitatiebezoek toch melding van een zeer recente studietijdmeting via de methode 'schatten achteraf', waarvan de concrete resultaten nog niet ter beschikking konden worden gesteld van de commissie. De voorlopige analyse wijst volgens de opleiding op een eerder lage maar nog aanmerkelijke studiebelasting ten opzichte van de decretale normen (ongeveer 20 studie-uren per studiepunt). De commissie stelde echter vast dat de studiebelasting zeer wisselend is van student tot student. Die is onder meer afhankelijk van de sociale situatie en de individuele planning in functie van de werksituatie (voltijdse opleiding, deeltijdse opleiding, voltijds werk, deeltijds werken, niet werken). Indien de opleiding als zwaar werd omschreven, gebeurde dat in relatie tot de combinatie met voltijds werken, een gezinslast of een beperkte tegemoetkoming van de werkgever. Die items kunnen niet verhaald worden op de opleiding, omdat ze eigen zijn aan een bachelor-na-bachelor voor (hoofdzakelijk) niet-generatiestudenten. Toch toonde de opleiding tijdens de gesprekken aan dat zij attent is voor probleemsituaties en er door persoonlijk contact probeert aan te verhelpen.

De commissie apprecieert enkele inspanningen die de opleiding doet om de haalbaarheid van de studies te verhogen:

- de mogelijkheid om het programma te spreiden over twee academiejaren;
- de degelijke en tijdige planning van de onderwijsorganisatie, en meer bepaald de organisatie van de contacturen op twee vaste dagen in de week (wat de studenten zeer waarderen);
- de poging om door het aanbieden van pakketten en opdrachten in afstandsonderwijs de studenten de mogelijkheid te geven eerder waar, eerder wanneer te studeren.

De commissie vraagt zich af of de energie die in het eindwerk wordt gestoken, evenredig is met het beperkte aantal studiepunten. De opleiding motiveert dit beperkte aantal studiepunten voor het eindwerk door eraan te herinneren dat de competenties die eigen zijn aan het maken van een eindwerk, al zijn behaald in de basisopleiding. De meerwaarde in de bachelor-na-bacheloropleiding wordt vooral door de specifieke inhoud bepaald. Een hoger aantal studiepunten zou automatisch leiden tot een nog grotere werkbelasting, die nu al voor werkstudenten haar limiet heeft bereikt. Door de spreiding van het opleidingsonderdeel 'Eindwerk' over twee semesters wordt eveneens een betere spreiding van de werklast beoogd.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie adviseert om effectief en efficiënt de studietijdmeting op te volgen.
- De commissie beveelt aan om permanent aandacht te hebben voor een aantal studiebelemmerende factoren, die in de motivatie hierboven worden vermeld.

Facet 2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Beoordelingscriteria:

- Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen.
- De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding streeft een sterke verwevenheid na tussen theorie en praktijk. Ze somt in het zelf-evaluatierapport verschillende werkvormen op die daarvoor worden ingezet: hoorcolleges, individuele opdrachten, werkcolleges, bezoeken, supervisie bij de stage en afstandsleren. Tijdens de gesprekken bleek dat de opleiding zich ervan bewust is dat die werkvormen nog gericht moeten worden ingezet voor de integratie van theorie en praktijk. Gezien de meerderheid van de studenten werkervaring heeft, kan die ervaring wellicht sterker worden betrokken als bron bij het didactisch uitwerken van de cursusinhouden en bij de casussen die tijdens de theorielessen worden aangehaald. De commissie nam kennis van enkele positieve voorbeelden (bijvoorbeeld rondom het thema bloedgasanalyse), maar meent dat de hoorcolleges nog interactiever kunnen worden ingezet, vermits zij van de studenten vernam dat tijdens bepaalde hoorcolleges de docenten nog 75 procent en meer van de tijd aan het woord zijn. De commissie is positief over de workshops/praktijkdagen intensieve zorgen en het bezoek aan de brandweerkazerne, waar de studenten kennismaken met apparatuur in de intensieve zorgen en spoedgevallenzorg-setting. De commissie begrijpt echter dat de studenten alleen tijdens de stage ten volle vertrouwd kunnen worden gemaakt met de aanwending ervan in een realistische context. De inzet van afstandsonderwijs is zeker voor werkstudenten zinvol, maar de mogelijkheden ervan worden nog niet volledig benut. De opdrachten en oefeningen die in dat kader als vervanging van of aanvulling bij het contactonderwijs worden gegeven, zijn op zich een zinvolle werkvorm, maar kunnen nog taakgerichter worden geformuleerd. Volgens de commissie zijn binnen de elektronische leeromgeving Toledo nog veel instrumenten aanwezig die tot hiertoe niet worden aangewend voor de opvolging en de begeleiding van de leeractiviteiten van de studenten bij het afstandsonderwijs. De portfolio wordt gebruikt als zinvol integratiemoment van de opgedane kennis en de stage-ervaring. De behandelde casussen kunnen voor studenten en werkveld een win-winsituatie opleveren. Doch een portfolio is meer dan dat. Naast een metacognitief aspect moet een portfolio ook aspecten van gedragsontwikkeling en zelfreflectie over de stage en bij uitbreiding over de volledige opleiding bevatten. Die twee laatste ontbreken in de huidige portfolio. Indien de opleiding verder wil werken met het concept 'portfolio' in het competentiegericht onderwijs, dient ze deze te hertekenen als volwaardig begeleidings- en beoordelingsinstrument. De supervisiegesprekken ten slotte zouden zinvol kunnen worden aangevuld met intervisiegesprekken waarin niet-generatiewerkstudenten en generatiestudenten hun ervaringen uitwisselen. De commissie wijst specifiek op het bespreekbaar maken van problemen met betrekking tot het psychosociaal functioneren.

Wat de leermiddelen betreft, merkt de commissie de wisselende kwaliteit op van PowerPoints en syllabi. Sommige bevatten enkel theoretische informatie, andere vermelden praktijkvoorbeelden of geven bijkomende oefeningen en opdrachten. Veel gastdocenten werken met PowerPointpresentaties zonder begeleidende syllabus. De grote vrijheid die de gastdocenten hebben bij het opmaken van presentaties beperkt, volgens de studenten, bij sommige deelcursussen de studeerbaarheid. Het cursusonderdeel 'Cardiologie' is daarvan een illustratie, terwijl de cursusmaterialen rond de intra-aortic balloon pump (IABP) of de drenkeling voorbeelden zijn van mooi uitgeschreven cursusteksten met een ondersteunende presentatie, afgesloten met een verwijzingslijst voor bijkomende relevante literatuur. Een eigen sjabloon voor de opleiding in de kenmerken van de KHBO-huisstijl zou de structuur, de leesbaarheid, de eenvormigheid en de herkenbaarheid vergroten.

De commissie apprecieert het gegeven dat slechts één goed naslagwerk als verplichte aankoop wordt opgegeven. Hierdoor worden de studenten niet tot extra opleidingskosten verplicht. Toch mist de commissie in sommige cursussen de doorverwijzingen naar extra literatuur of aanverwante artikels. Gastdocenten moeten aangespoord worden om, bij ontbreken van een handboek, hiervoor een inspanning te leveren.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt aan om onder andere via interactieve werkvormen meer aandacht te hebben voor de integratie van theorie en praktijk, ook tijdens de theorielessen.
- De commissie adviseert om het concept van het afstandsonderwijs en het portfolioconcept verder uit te werken.
- De commissie raadt aan om de methodiek van de supervisiegesprekken te onderzoeken en eventueel uit te breiden met intervisiegesprekken.
- De docenten moeten worden aangezet om doorverwijzingen naar literatuur op te nemen in het studiemateriaal.
- De commissie dringt aan op meer aandacht voor de didactische vormgeving van het studiemateriaal.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordelingscriterium:

- Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat en voor studenten inzichtelijk getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Uit de gesprekken met de docenten en de inzage van de schriftelijke examenvragen leidt de commissie af dat de theoretische opleidingsonderdelen vooral kennisgericht en in enkele gevallen louter reproductief worden bevraagd. Soms komen inzichtvragen voor. Toepassingsvragen in de vorm van een casusbespreking zijn voorlopig nog in de minderheid. De relevantie van vragen waarbij rekenvaardigheden te pas komen, dient te worden afgewogen met betrekking tot de mogelijkheden die moderne apparatuur en software bieden. Gezien het grote aantal docenten dat betrokken is bij een opleidingsonderdeel, maken de opleidingscoördinatoren een selectie at random van vragen die per deelopleidingsonderdeel door de betrokken lesgevers worden aangeleverd. Op die manier pogen de coördinatoren het evenwicht te bewaken in de evaluatie van de diverse onderwerpen die worden behandeld. De commissie begrijpt ten dele de argumentatie van de opleiding dat ook binnen een evidence-based opvatting kennis moet worden getoetst, en dat de kennisvakken de basis leggen voor de competenties die vooral worden getoetst via de stage, waaraan de helft van de studiepunten is toegekend. Een verklaring voor het kennisgericht toetsen tot hertoe is ook te vinden in het gebrek aan ervaring met competentiegericht toetsen bij de docenten die geen hoofdopdracht in het onderwijs hebben. Toch is de commissie verheugd positieve evoluties met betrekking tot het competentiegericht toetsen van kennisonderdelen te herkennen via het toenemende gebruik van casusbesprekingen. De opstelling van examenvragen die in grotere mate de integratie van verschillende opleidingsonderdelen toetsen, veronderstellen echter ruimer overleg tussen de verschillende docenten. Voor de opdrachten in de portfolio, die door externe experts worden beoordeeld, lukt dat al behoorlijk en dat kan een basis zijn om deze vorm ook te hanteren bij het opstellen van de examenvragen. De commissie uit ook haar tevredenheid over de kennistoetsen bij 'Klinisch onderwijs', waarbij kennis en praktijk worden geïntegreerd. Zij stelt dan ook voor de benaming van die kennistoetsen te wijzigen in bijvoorbeeld 'integratieproef'.

De commissie nam kennis van de werking van de examencommissie en van de examenprocedures, die degelijk zijn uitgeschreven in het hogeschoolbrede onderwijs- en examenreglement. De studenten maakten gewag van de organisatie van de theoretische examens op één dag, wat slechts voor enkele van de werkstudenten voordelig leek met betrekking tot de tijdbelasting. De meesten

toonden zich voorstander van een betere examenspreiding. De opleiding toonde aan dat zij vanaf het academiejaar 2010–2011 hiermee rekening houdt. De kwaliteitsbewaking van het toetsen ligt in handen van de examenombudspersoon, als waarnemer in de examencommissie. De tussenkomsten van de examenombudspersoon beperken zich hoofdzakelijk tot praktische regelingen en de planning van inhaalexamens. De studenten verklaarden op de hoogte te zijn van de bemiddelingsopdracht van de ombudspersoon. Daarnaast draagt de inschakeling van meerdere externe beoordelaars bij het eindwerk, de portfolio en de kennisproef als onderdelen van het opleidingsonderdeel 'Klinisch onderwijs' bij tot de onafhankelijkheid van de beoordelingen. De studenten verklaarden over het algemeen op de hoogte te zijn van wat van hen tijdens de evaluaties wordt verwacht via de ECTS-fiches. De beoordelingscriteria en het aantal punten per vraag waren echter minder duidelijk, onder andere als gevolg van het grote aantal docenten dat voor deelaspecten verantwoordelijk is. Die individuele docenten verbeteren hun onderdeel van het examen. De criteria die zij daarbij hanteren, kunnen volgens de commissie nog duidelijker worden afgesproken, eventueel via een in onderling overleg tot stand gekomen lijst van beoordelingscriteria of via de uitwisseling van verbeterleutels, wat tot op heden niet gebeurt. De studenten krijgen een globaal cijfer per opleidingsonderdeel en geen detailgegevens per deelopleidingsonderdeel. Dat geldt eveneens voor werkstukken die door twee of meer studenten zijn gemaakt, ongeacht de individuele bijdrage. Indien de studenten verduidelijking bij de samenstelling van hun examencijfers wensen op basis van de beoordeling van de deelonderdelen, kunnen zij hiervoor toelichting krijgen bij de opleidingscoördinatoren, die indien nodig doorverwijzen naar de individuele lesgevers. Zij hebben ook inzage in de examenkopij. De studenten vragen echter om een duidelijker en gedetailleerd overzicht van hun cijfers. Het initiatief voor feedback moet nu immers uitgaan van de studenten zelf, en een systematisch feedbackmoment ontbreekt.

Het competentiegericht evalueren van de opdrachten, de stage en de eindproef is al ten dele uitgewerkt, maar er is nog een groeipad te gaan. Het competentieprofiel dient voorlopig slechts beperkt als basis voor de begeleiding en de evaluatie van de stage en het eindwerk. De opleiding gaf toe dat de docenten het nog moeilijk hebben om competenties te scoren met een puntenquotering. De commissie stelt echter een bereidheid vast om hieraan te werken, onder andere onder impuls van de onderwijsondersteunende dienst van de hogeschool. De stagebeoordeling gebeurt via een uniform beoordelingsformulier, dat is opgesteld op associatieniveau. De opleiding geeft aan dat een betere afstemming op de gedragsindicatoren en de beheersingsniveaus een aandachtspunt van het overlegorgaan binnen de Associatie KU Leuven is. De focus ligt op dit moment op de eindsituatie van de student tegenover de te verwachten competenties. In dit formulier is weinig aandacht voor de groei die een student doormaakt tijdens een stage. De tussentijdse evaluatie wordt volgens de commissie nog niet genoeg in rekening gebracht bij de beoordelingsprocedure. Een opleiding die zowel generatiestudenten als werkstudenten aantrekt, dient rekening te houden met de individuele startcompetenties van de student en de groei die hij doorheen het opleidingstraject maakt, waarbij een verschil dient te worden gemaakt tussen een generatiestudent en een niet-generatiewerkstudent. Enkele stagementoren verklaarden dat zij de stages niet beoordeelden op basis van het competentie- en beoordelingsformulier van de opleiding, maar op basis van een eigen profiel van de stageplaats. De commissie stelde zelfs een aversie vast bij sommige stageplaatsen om hun evaluatie om te vormen naar het competentieprofiel van de opleiding. Zij beoordeelden de stagiair eerder op het bereiken van de stagedoelen dan op het verwerven van de competenties, zoals opgenomen in het profiel. De opleiding geeft toe dat nog meer werk moet worden gemaakt van de vertaalslag van de beoordelingen van de stagementoren naar de competentielijst van de opleiding.

Ook voor het eindwerk en de opdrachten dienen de beoordelingscriteria te worden herbekeken in het licht van de competenties. Om arbitrages door de opleidingscoördinatoren te beperken, dienen duidelijke instructies over de wijze van beoordelen te worden gegeven aan de promotoren

en de externe commissarissen. De opleiding dient deze twee opdrachtvormen beter te definiëren om het typische karakter en de specifieke te beoordelen competenties van het eindwerk (meer evidence-based) en de portfolio's (meer aandacht voor zelfreflectie) te bewaken. De nieuwe evaluatieformulieren die de commissie kon inzien in het actualiseringsdocument bij het zelfevaluatierapport zijn een goede poging in die richting.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie moedigt de docenten aan om meer toepassings- en competentiegerichte evaluatievormen te hanteren.
- Het is wenselijk om overleg tussen de docenten en met de stagementoren te organiseren met betrekking tot de evaluatievormen en de beoordelingscriteria.
- De studenten dienen duidelijker te worden geïnformeerd over de beoordelingscriteria.
- De feedback over de evaluaties dient systematischer te gebeuren, ook met betrekking tot de deelopleidingsonderdelen.
- De evaluaties van de stage en het eindwerk dienen nog meer te worden afgestemd op het competentieprofiel, en dienen rekening te houden met het groeipad van de studenten.

Facet 2.8 Masterproef

Dit facet is niet van toepassing voor de bachelor-na-bacheloropleiding.

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden

Beoordelingscriterium:

- Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten bachelor-na-bachelor: Bachelorgraad met (een) door het instellingsbestuur nader bepaalde kwalificatie(s), eventueel aangevuld met een onderzoek naar geschiktheid of bekwaamheid of een voorbereidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding hanteert de decretaal voorziene toelatingsvoorwaarden voor de bachelor-na-bacheloropleiding.

De instroom is beperkt tot afgestudeerden met een bachelordiploma Verpleegkunde of Vroedkunde. Wellicht doordat vroedkundigen de 'Beroepstitel van Verpleegkundige in de Intensieve zorg en de Spoedgevallenzorg' niet kunnen dragen, hebben zich tot hiertoe nog geen vroedkundigen aangeboden. Toch voorziet de opleiding voor die groep de mogelijkheid om in te stromen, omdat op de werkvloer een aantal vroedkundigen is tewerkgesteld. Vroedkundigen zullen echter nooit een bijzondere beroepstitel kunnen verkrijgen.

De opleiding trekt voornamelijk studenten aan die heel wat werkervaring meebrengen en bovendien sterk gemotiveerd zijn. Omdat de opleiding zich duidelijk profileert als een voortzetting van de basisopleiding Verpleegkunde, maar dan in de context van een intensieve zorgen- en spoedgevallenzorgsetting, doen zich geen onoverkomelijke aansluitingsproblemen voor. Zoals aangetoond in facet 1.1, sluit het competentieprofiel trouwens organisch aan bij de basisopleiding. Toch onderscheiden zich binnen die vrij homogene groep nog twee profielen: enerzijds de generatiestudenten, die de opleiding aansluitend op de bacheloropleiding volgen; anderzijds verpleegkundigen met enkele jaren werkervaring. De commissie stelde enkele kleine verschillen

vast waarvoor de opleiding oog moet hebben: de generatiestudenten ondervinden minder noodzaak aan heropfrissingen van bepaalde inhoud uit de basisopleiding, en worden in het programma minder aangesproken door de psychologische en emotionele thema's in het kader van het werk op een dienst Intensieve zorg en Spoedgevallenzorg. Daarvoor is blijkbaar meer maturiteit nodig. Zowel het werkveld als de alumni verklaarden trouwens dat de opleiding het meeste rendeert bij de studenten met werkervaring. Sommige ziekenhuizen laten werknemers pas toe om de opleiding te volgen na enkele jaren ervaring op de dienst. Die laatste groep is dan ook het sterkste vertegenwoordigd, zowel bij de deeltijdse als de voltijdse studenten. De commissie stelt vast dat studenten uit verschillende Vlaamse regio's zich voor de KHBO-opleiding aanbieden. De docenten verklaarden dat de mix aan studenten uit verschillende ziekenhuizen in Vlaanderen (plaatselijke, universitaire, pas en langer afgestudeerden...) geen hinderpaal vormt maar eerder verrijkend werkt, en leidt tot ervaringsuitwisseling tussen de studenten en met de docenten zelf.

Zoals uiteengezet in facet 2.3, beschikt de opleiding over een procedure voor vrijstellingen op basis van EVC en EVK. De commissie vernam dat jaarlijks een beperkt aantal studenten een GIT aanvraagt op basis van elders verworven kwalificaties. Instroom op basis van EVC komt tot hiertoe nog niet voor.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De opleiding dient meer aandacht te hebben voor de differentiatie tussen werkstudenten en generatiestudenten, bijvoorbeeld via gesystematiseerde intervisiegesprekken tussen werk- en generatiestudenten.

Oordeel over onderwerp 2, programma: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 2.1	relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma	voldoende
facet 2.2	eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	goed
facet 2.3	samenhang van het programma	voldoende
facet 2.4	studieomvang	OK
facet 2.5	studietijd	voldoende
facet 2.6	afstemming tussen vormgeving en inhoud	voldoende
facet 2.7	beoordeling en toetsing	voldoende
facet 2.8	masterproef	niet van toepassing
facet 2.9	toelatingsvoorwaarden	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 3 INZET VAN HET PERSONEEL

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

Beoordelingscriterium:

- Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Gezien het specialistische karakter van de opleiding wordt het onderwijs voornamelijk verzorgd door gastdocenten. Zij zijn contractueel verbonden met de instelling, en – volgens de beschrijving in het zelfevaluatierapport – vallen zij strikt genomen niet onder de noemer van ‘personeel’. De commissie begrijpt dat het om een zeer atypische personeelsgroep gaat wegens haar zeer beperkte band met de onderwijsinstelling en haar soms zeer kleine onderwijsopdracht. Zij worden gerekruteerd op advies van leden van de adviesraad, en uit het netwerk van ziekenhuisinstellingen en contacten die de opleidingscoördinatoren door de jaren heen hebben opgebouwd. Vermits de opleidingscoördinatoren ook de navorming van het departement organiseren, kunnen zij een beroep doen op docenten van wie zij de kwalificaties hebben leren kennen als lesgevers in de kortlopende navormingsinitiatieven. De commissie vernam dat het aanbod op die manier groot genoeg is om de meest geschikte docenten te kunnen rekruteren. Het docentenkorps is vrij consistent, en nieuwe aanwervingen komen meestal slechts voor wanneer lesgevers wegens gewijzigde arbeidsomstandigheden hun opdracht stopzetten. Een belangrijke uitdaging voor de opleiding is de neuzen van dit grote aantal gastdocenten zowel vakinhoudelijk als onderwijskundig in dezelfde richting te zetten.

Wegens het atypische karakter van de personeelssamenstelling hebben tot hiertoe geen functionerings- of evaluatiegesprekken plaatsgevonden. De commissie vernam wel dat de opleiding naar een methode zoekt om die in de toekomst te voeren. De gastdocenten krijgen evenwel een systematische feedback op hun functioneren (inhoud van de gastcolleges, didactiek...) via de dagelijkse evaluatieformulieren die de studenten (op vrijwillige basis) invullen. Op die manier wordt het doceergedrag volgens de opleiding permanent gemonitord, sterker dan bij jaarlijkse of meerjaarlijkse evaluaties. De opmerkingen van de studenten geven aanleiding tot remediëringadviezen. De commissie vernam dat de gastdocenten die feedback appreciëren. Het gegeven dat de opleiding sterk wordt bevolkt door werkstudenten, draagt bij tot de gefundeerdheid van hun opmerkingen. De studenten hadden de indruk dat hiermee rekening werd gehouden. De commissie kreeg enkele voorbeelden van een effectieve opvolging (bijvoorbeeld aanpassingen aan een syllabus). Ook tijdens de focusgesprekken aan het einde van het opleidingsjaar peilen de opleidingscoördinatoren bij de studenten naar de inhoudelijke en didactische kwaliteiten van de lesgevers. De opleiding vermeldt ten slotte dat de resultaten van de enquête ‘Studeerbaarheid’ (2009–2010) een beeld geven van een aantal specifieke aspecten van het onderwijsproces. De resultaten van de dagelijkse evaluaties, en eventueel van de focusgesprekken en de enquêtes worden jaarlijks gebundeld en besproken op de adviesraad. De commissie vernam dat bij ernstige en herhaalde tekortkomingen de samenwerking met een gastdocent wordt stopgezet. De oorzaak ligt vaak bij een te zware taakbelasting in het ziekenhuis in combinatie met de lesopdracht. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt in de handen van een van de opleidingscoördinatoren.

Hoewel de commissie tijdens de gesprekken geen negatieve klanken hoorde over de didactische aanpak van docenten, meent zij toch dat de opleiding permanent moet streven naar een balans

tussen vakinhoudelijke en onderwijskundige kwaliteiten van de gastdocenten. In de eerstkomende jaren zal speciale aandacht moeten gaan naar vorming op het vlak van competentiegericht evalueren door de docenten. Op hogeschoolniveau worden verschillende onderwijskundige navormingsinitiatieven genomen, maar die worden tot hiertoe weinig tot niet gevolgd door de gastdocenten. De commissie meent dat een vraaggestuurd aanbod zinvol kan zijn. Zij leidt dit af uit de bereidheid die zij bij een aantal gastdocenten vaststelde om zich onderwijskundig bij te scholen. Enkelens hadden trouwens uit eigen beweging een cursus pedagogische bekwaamheid gevolgd. Zij bevestigden dat zij via verschillende kanalen op de hoogte werden gesteld van het onderwijskundige navormingsaanbod van de hogeschool en zelfs van de Associatie KU Leuven. Daarnaast zouden volgens de commissie een screening van de didactische vaardigheden bij nieuwe docenten en het bijwonen van enkele lesmomenten door de opleidingscoördinatoren informatie kunnen opleveren voor een gericht onderwijskundig navormingsbeleid. Indien het goed wordt aangepakt en mits een goede duiding (bijvoorbeeld in de context van intervisie), zou een systeem dat de opleiding overweegt om docenten bij elkaar les te laten volgen, eveneens positieve effecten kunnen hebben.

Volgens het zelfevaluatierapport is de beperkte bereikbaarheid van de gastdocenten voor de studenten een aandachtspunt. Toch blijkt uit de gesprekken dat dit in recente jaren sterk is verbeterd. De studenten en de alumni meldden hierrond weinig hinder en appreciëren de bereikbaarheid via e-mail voornamelijk van de (verpleegkundige) gastdocenten.

De aan de opleiding toegekende vaste personeelsleden behoren tot het statutaire personeel van de hogeschool, en maken deel uit van het personeelscontingent van het departement Gezondheidszorg. Hun deskundigheidsontwikkeling verloopt zowel vakgebonden als onderwijskundig via nascholing, interne studiedagen, literatuur, eindwerkbegeleiding en ervaringsuitwisseling met vakgenoten binnen en buiten de opleiding. De commissie begrijpt dat de combinatie van hun deeltijdse opdracht in de opleiding met een deeltijdse opdracht in de navorming Verpleegkunde een aantal voordelen biedt op het vlak van de organisatie en de inhoudelijke vernieuwing van de opleiding. De commissie stelde vast dat de beide opleidingscoördinatoren elkaar aanvullen met betrekking tot het beleid en de praktische organisatie van de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg, en van de verwante bachelor-na-bacheloropleiding Operatieverpleegkunde. Een van hen is titularis van alle opleidingsonderdelen en heeft dan ook de functie van eindcoördinator. Het beleid wordt vormgegeven in nauw overleg met het departementshoofd Gezondheidszorg. De eindcoördinator maakt bovendien als coördinator van de navorming Verpleegkunde deel uit van het departementsbestuur. Het tweede personeelslid dat deeltijds optreedt als coördinator, is tevens eindwerkcoördinator. Het ontbreken van functioneringsgesprekken voor de vaste personeelsleden lijkt tot het verleden te behoren. De commissie stelde een zeer expliciet engagement op dit vlak vast bij het nieuwe departementshoofd Gezondheidszorg. De decretale evaluatie vindt vijfjaarlijks plaats volgens een protocol dat, na akkoord in de bevoegde onderhandelingscomités, op hogeschoolniveau is vastgelegd. De commissie apprecieert ten eerste de inspanningen die de opleidingscoördinatoren doen om zowel formeel als informeel een uiterst laagdrempelig contact met de studenten en de docenten uit te bouwen. De bereikbaarheid, luisterbereidheid en hulpvaardigheid werden door alle stakeholders (studenten, gastdocenten en alumni) zeer waardevol genoemd. De opleidingsverantwoordelijken houden op die manier een goede vinger aan de pols, en ondervangen groeiende problemen of vragen bij de studenten en de gastdocenten.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie moedigt de opleiding aan om te onderzoeken welke nieuwe en haalbare initiatieven kunnen worden genomen met betrekking tot de onderwijskundige professionalisering van de gastdocenten.
- De commissie raadt aan om de docenten voldoende ondersteuning te verschaffen in het kader van competentiegericht te evalueren.

Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid

Beoordelingscriterium:

- Het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroeps- of kunstpraktijk.
- Bij de daartoe in aanmerking komende opleidingen dient daarenboven voldoende personeel te beschikken over kennis en inzicht in de desbetreffende beroeps- of kunstpraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding heeft gekozen om voor de verschillende deeldisciplines en voor deelpakketten binnen een opleidingsonderdeel gastdocenten in te zetten die met beide voeten in het werkveld staan. Hiermee bereikt ze een snelle opvolging van de evoluties in het werkveld en een maximale gerichtheid op de beroepspraktijk. Zij formuleert het als een keuze om de basis les te laten geven aan de basis. De commissie vindt dit een sterk punt. De commissie stelt vast dat de opleiding een evenwicht nastreeft tussen expertise binnen de verschillende geneeskundige disciplines en de verpleegkundige praktijken, zowel voor de dienst Intensieve zorgen als voor de dienst Spoedgevallenzorg. Zij vernam bovendien dat de opleiding via de keuze van de docenten aandacht heeft voor de representativiteit van de verschillende ziekenhuizen, die elk hun eigen accenten hebben. Een van de docenten is medewerker aan een naslagwerk dat in de opleiding en het werkveld wordt gebruikt.

De opleiding toont aan dat verschillende docenten internationale ervaring hebben en in een aantal gevallen betrokken zijn bij internationaal onderzoek in hun vakgebied.

De keuze om voor verschillende deelpakketten in een opleidingsonderdeel experts in te zetten, heeft als gevolg dat er permanent aandacht moet zijn voor het bewaren van de coherentie. De commissie stelt vast dat de opleidingscoördinatoren daarvoor in de mate van het mogelijke zorg dragen. Zij begrijpt echter ook dat het geen sinecure is om de gastdocenten op eenzelfde moment samen te brengen voor overleg.

De keuze om bij werving van docenten de voorrang te geven aan inhoudelijke expertise, is volgens de studenten geen belemmering. Zij zeiden dat in een vervolgopleiding immers mag worden verwacht dat studenten een zekere verantwoordelijkheid over het eigen leerproces kunnen opnemen. De commissie kan zich hierin vinden, temeer omdat zij bij een aantal docenten een bereidheid heeft waargenomen om zich onderwijskundig bij te scholen (vgl. facet 3.1).

De opleiding vertrouwt erop dat de gastdocenten zich permanent vakkundig bijscholen via het eigen werkveld. Zij argumenteert dat, indien zich op dat vlak problemen zouden voordoen, de studenten onmiddellijk zouden reageren, omdat zij in dezelfde setting als hun docenten zijn tewerkgesteld.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 3.3 Kwantiteit personeel

Beoordelingscriterium:

- Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De personeelslijst telt 56 verschillende gastdocenten, die soms een zeer beperkte onderwijsopdracht hebben. Volgens het zelfevaluatie-rapport is 52 procent verpleegkundige, van wie 41 procent uit een spoedgevallensetting komt, 35 procent uit een intensieve zorgensetting en 24 procent uit een andere, specifieke (verpleegkundige) zorgomgeving (het operatiekwartier, de wondzorg enzovoort). Twintig procent van de gastdocenten is arts vanuit verschillende disciplines; 7 procent bekleedt een middenkader- of directiefunctie. Ook andere paramedici zijn bij de opleiding betrokken, zoals een ergotherapeut, een psychologe en een aalmoezenier.

Er zijn slechts vier statutaire personeelsleden betrokken bij de opleiding. Bij twee van hen gaat het om een zeer beperkt aantal lessen: de leerinhoud 'ICT' (1,5 lessen) en de leerinhoud 'Eindwerk – wetenschappelijke literatuur' (twee lessen ondersteuning van de onderwerpsbibliothecaris). De overige twee statutaire personeelsleden zijn allebei voor 20 procent van hun voltijdse opdracht verbonden aan de twee bachelor-na-bacheloropleidingen ('IS-SPGZ' en 'Operatieverpleegkunde'). De werklust van de opleidingscoördinatoren is erg hoog. Recent werd een deeltijdse administratieve kracht aan het team toegevoegd en werd een neventaak van één opleidingscoördinator naar een collega doorgeschoven. Dat is al een stap in de goede richting, maar de commissie blijft zich toch zorgen maken over de haalbaarheid van het takenpakket van de opleidingscoördinatoren. De uitwerking van een opleidingsvisie, de verantwoordelijkheid als titularis van alle opleidingsonderdelen, de bewaking van de inhoud en de samenhang van het curriculum, de contacten met de gastdocenten, de praktische onderwijsorganisatie, de begeleiding van de studenten, de stage- en de eindwerkorganisatie en -begeleiding komen terecht op hun schouders. De opleidingscoördinatoren getuigen van een bijzondere inzet en enthousiasme, en ze slagen er door een goede samenwerking en taakafspraken in om hun complexe taak zo kwaliteitsvol mogelijk te volbrengen. De commissie maakt dan ook twee kanttekeningen bij dit facet: enerzijds is er door de hoge werkbelasting nauwelijks tijd voor een effectief kwaliteitsbeleid en innoverende veranderingen. Anderzijds ligt de hele opleiding in handen van twee mensen, wat problematisch kan zijn bij onvoorziene calamiteiten (bijvoorbeeld een onverwachte langdurige ziekte). De commissie wil een sterk signaal geven om voldoende omkadering en een stevige ondersteuning van de centrale onderwijsondersteunende dienst te voorzien.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie wil een sterk signaal geven om voldoende omkadering en een stevige ondersteuning van de centrale onderwijsondersteunende dienst te voorzien.
- De commissie merkt op dat de taakbelasting van de opleidingscoördinatoren erg hoog ligt. De werkdruk dient volgens de commissie dan ook blijvend te worden bewaakt.

Oordeel over onderwerp 3, inzet van het personeel: **voldoende**

Op basis van de oordelen over:

facet 3.1	kwaliteit personeel	voldoende
facet 3.2	eisen professionele gerichtheid	goed
facet 3.3	kwantiteit personeel	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 4 VOORZIENINGEN

Facet 4.1 Materiële voorzieningen

Beoordelingscriterium:

- De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De middelen die de hogeschool voor de organisatie van haar opleidingen verwerft, worden – na afname van de middelen voor de hogeschooldiensten – verdeeld onder de departementen op basis van begrotingsvoorstellen. Op die manier kunnen departementen accenten leggen en worden zij geresponsabiliseerd voor de toegekende middelen. Elk departement is vrij om te beslissen welke bachelor-na-bacheloropleidingen binnen die financiële marges worden georganiseerd. Het budget van de bachelor-na-bacheloropleidingen maakt, met uitzondering van de personeelskosten van de gastdocenten, deel uit van het globale budget van het departement Gezondheidszorg.

De opleiding wordt sinds het academiejaar 2008–2009 georganiseerd op een nieuwe campus, gelegen aan een belangrijke invalsweg van Brugge. Hij is vlot bereikbaar met het openbaar vervoer vanuit het station Brugge of via de aansluiting op fietsroutes. Er is een ruime parking voorzien. De commissie heeft vastgesteld dat de nieuwbouw stimulerende effecten heeft op het didactisch handelen, en op het comfort van studenten en personeel. Hij biedt alle mogelijkheden om nieuwe onderwijsvormen aan te wenden in een aangename en moderne omgeving. Het hele gebouw ademt ruimte en licht. De commissie kreeg een rondleiding in de nieuwe campus. Zij stelde vast dat zowel bij het ontwerp als het beheer van de nieuwbouw aandacht wordt besteed aan duurzaamheid en preventief onderhoud. Zij bezocht het auditorium, dat flexibel kan worden ingezet voor middelgrote tot grote groepen. Hier is ook videoconferencing mogelijk. Er kunnen grotere conferenties plaatsvinden die worden ingericht door zowel de eigen opleidingen als door externen. De commissie was erg onder de indruk van het open leerlandschap, waarin de centrale bibliotheek is gehuisvest. Het OpenLeerCentrum (OLC) biedt ruimte voor zelfstudie en groepswork. Er zijn ruime computer-, print- en scanfaciliteiten aanwezig. Aparte werklokalen kunnen via een eenvoudige elektronische aanvraag worden gereserveerd. De multisectoriële bibliotheek is ruim toegankelijk en is ingedeeld per opleiding. Zij beschikt onder meer over Nederlandstalige werken voor Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg, en het handboek dat in de opleiding werd gebruikt, was ook in meerdere exemplaren in de bibliotheek terug te vinden. De gedrukte eindwerken die

voldoen aan de kwaliteitscriteria van de eindwerkenjury, zijn opgesteld in de bibliotheek. De digitale opslag ervan is een project in ontwikkeling. De studenten kunnen gebruik maken van de Endnote-software voor de automatische redactie van referentielijsten in APA-structuur. De commissie vindt het positief dat de docenten en de studenten on- en off-campus toegang tot de e-bibliotheek hebben en een groot scala aan internationale bronnen via de geijkte medische zoekmachines kunnen raadplegen. De vakbibliotheek BSL (Bohn Stafleu van Loghum) biedt toegang tot een groot aantal full-text elektronische tijdschriften, waaronder 'Medical Care'. De student kan zelf een elektronische aanbeveling invullen voor een aankoop of abonnement. De bibliotheek maakt deel uit van het LIBIS-bibliotheeknetwerk, dat wordt beheerd door de KU Leuven. Hierdoor wordt de informatiecapaciteit van de eigen instelling erg vergroot. Gedrukte materialen kunnen in alle bibliotheken van de associatie worden ontleend. Naast de werkruimten in het OLC zijn over heel het gebouw nog 250 zitwerkplaatsen voorzien met wifi-internet aansluiting. Er zijn talrijke oplaadpunten voor laptops en andere elektronische apparatuur. De studenten maken graag gebruik van de zithoeken in de grote centrale gang (de zogenaamde 'Hoofdstraat'). De commissieleden kregen de indruk van een actieve en dynamische werkomgeving, en van de betrokkenheid van de studenten op hun leeromgeving en op elkaar. De cafetaria en het aansluitende (gras)terras zijn aangenaam, en de cafetaria biedt verzorgde maaltijden aan tegen een studentenprijs. Verder bezocht de commissie de sfeervolle stille ruimte, waar de studenten zich alleen of in groep kunnen terugtrekken, en het werklokaal van de docenten in de nabijheid van de docentenkamer. De basisinfrastructuur van de verschillende leslokalen biedt het hele gamma van moderne voorzieningen (beamer, internet aansluiting, videoapparatuur, los meubilair...) waardoor verschillende onderwijsvormen mogelijk zijn. Volgens de commissie mag er iets meer aandacht zijn voor de ergonomie van het aanwezige materiaal en voor opbergmogelijkheden in de lokalen. Op verschillende plaatsen in het gebouw zijn containers voor gescheiden afvalverzameling aanwezig.

Sinds 2008–2009 loopt in de hogeschool het zogenaamde 'Laptop'-project, dat aan de studenten de mogelijkheid biedt om tegen voordelige voorwaarden of via een subsidiëringsprocedure van de dienst Studentenvoorzieningen een laptop aan te schaffen. Een verplichting om over een persoonlijk toestel te beschikken, is er evenwel niet. Het laptopproject is vooral interessant omwille van de hoge mate van eenvormigheid met betrekking tot software en hardware, en de vermindering van computeronderhoud. Verder stelde de commissie een redelijke tevredenheid vast met betrekking tot zowel de (bijna overal aanwezige draadloze) netwerkinfrastructuur, als de technische en didactische ondersteuning bij het gebruik van nieuwe media. De commissie bezocht de twee diensten die hiervoor verantwoordelijk zijn: het ICT-Systeembeheer (ICTS), dat bereikbaar is via een helpdeskbalie, en ICT-Onderwijs (ICTO). De elektronische leeromgeving Toledo wordt vooral gewaardeerd als communicatieplatform.

Hoewel de hogeschool beschikt over een systeem van plagiaatcontrole, wordt dit voorlopig door de opleiding nog niet gehanteerd. Toch kon de commissie tijdens het bezoek een folder bekijken waarin het gebruik van een antiplagiatsoftwarepakket werd toegelicht. Tot op heden beperkt plagiaatcontrole zich tot vergelijking met de eigen collectie eindwerken in de bibliotheek van KHBO.

De skills labs die de commissie bezocht, zijn specifiek ontwikkeld voor het inoefenen van basisverpleegkundige handelingen in de bacheloropleidingen Verpleegkunde en Vroedkunde. De voorzieningen voor de bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg zijn nog beperkt en bevinden zich eerder in een ontwikkelingsfase. Tijdens het bezoek verklaarde de opleidingscoördinator dat de opleiding eraan denkt om in de toekomst het skills lab uit te breiden met hoogtechnologische simulatiepoppen. De opleiding heeft al een verkennend bezoek gebracht aan een opleiding in Utrecht die over dergelijke apparatuur beschikt. Zij is mede-indiener van een OOF-project binnen de Associatie KU Leuven waarin, indien het wordt goedgekeurd, didac-

tische toepassingen zullen worden ontwikkeld. De commissie vindt dat nuttige denkoefeningen met aandacht voor financiële aspecten en rendabiliteit van het gebruik in functie van de investering. Dat zal een meerwaarde betekenen voor de focus naar reanimatie, die men in de nabije toekomst wil leggen. Toch begrijpt de commissie dat een specifiek skills lab voor Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg moeilijk te realiseren is, omdat de apparatuur en materialen in deze specifieke diensten bijzonder snel evolueren. De aard van de toestellen varieert bovendien van ziekenhuis tot ziekenhuis. Dat up-to-date opvolgen, is voor een opleidingsinstituut zo goed als onmogelijk. De focus dient te liggen op de achtergrondkennis en de 'know why' van praktische handelingen. De knowhow kan men delegeren naar stageplaatsen of workshops met firma's, waar de effectieve inoefening op de meest recente apparatuur kan gebeuren.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie zet de opleiding aan om de denkoefening in verband met het uitbouwen van het skills lab verder te zetten en te concretiseren naargelang de beschikbare middelen.
- De commissie vindt het wenselijk de (gast)docenten en de studenten vanuit de bibliotheek te attenderen op relevante literatuur.
- De commissie raadt aan om het bestaande antiplagiatplatform te gebruiken.

Facet 4.2 Studiebegeleiding

Beoordelingscriteria:

- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op de studievoortgang.
- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie maakte kennis met de degelijk gestructureerde studiebegeleidingsdienst, en met een aanvullend aanbod studiebegeleidingsactiviteiten van de hogeschooldiensten en van het departement Gezondheidszorg, waarvan ook de bachelor-na-bachelorstudenten kunnen genieten. De commissie stelde vast dat de opleiding de nodige informatie geeft, maar zich terughoudend opstelt gezien de maturiteit van die studenten. De studenten en de alumni zeiden dat zij op de hoogte waren van het aanbod, maar dat zij zelden de behoefte voelden om ervan gebruik te maken. Zij apprecieerden in hoge mate het appel dat de opleiding doet op hun zelfstandigheid en verantwoordelijkheidszin. Het grootste probleem waarmee zij te maken hebben, wordt gevormd door de combinatie van werken, studeren en eventueel de verantwoordelijkheid voor een gezin. Bij problemen kunnen zij terecht bij een van de beide opleidingscoördinatoren of bij de departementale studietrajectbegeleider (STUTRA). Die persoon ondersteunt de studenten bij de indiening van een aanvraag voor een geïndividualiseerd traject (GIT), bijvoorbeeld in het kader van een EVK- of een EVC-procedure. Een EVC-aanvraag is tot hiertoe nog niet ingediend. In 2009–2010 diende één student een EVK-procedure in; in 2010–2011 ging het om drie studenten met telkens een beperkt aantal studiepunten.

De spilfiguren in de studiebegeleiding van de bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg zijn de beide opleidingscoördinatoren. De mogelijkheid om problemen rechtstreeks te bespreken met een opleidingscoördinator, werd door de studenten erg gewaardeerd. Hun interventies hadden vooral betrekking op een spreiding van het opleidingstraject. Voor de begeleiding van de stages wordt een beroep gedaan op mentoren op de stageplaats. Bij

problemen kunnen de opleidingsverantwoordelijken vlot geïnterpelleerd worden door zowel de studenten als de stageplaatsmentoren. De opleidingsverantwoordelijken bezoeken in dat geval de stageplaats en bespreken de specifieke items met de beide partijen. De studenten en de alumni toonden zich over het algemeen tevreden over de stagebegeleiding. Zij hebben immers al een studietraject als bachelors succesvol afgerond, en vertonen een grote mate van zelfsturing. Een grotere verplichte opvolging van de stages en de studiebegeleiding in het algemeen zou volgens hen als pamperend overkomen en geen meerwaarde bieden. Gezien de grote impact van de stage (27 studiepunten) en de stagebeoordeling in het kader van het competentiegericht onderwijs, meent de commissie dat extra onderwijskundige ondersteuning nodig is voor de stagementoren.

De generieke studiebegeleiding is in handen van een hogeschoolcoördinator. Op dit niveau wordt het algemeen beleid bepaald, worden initiatieven genomen rond gelijke kansen en diversiteit, wordt het overleg tussen de departementen gecoördineerd en wordt het informatieaanbod van de studiebegeleiding uitgebouwd met infogidsen rond algemene thema's zoals het sportstatuut, studeren met een functiebeperking, het leerkrediet, vrijstellingen, stoppen met studeren enzovoort. Studenten met dyslexie kunnen gebruikmaken van het softwareprogramma Kurzweil 3000 op computers in de bibliotheek of via een gelicentieerde installatie op hun eigen laptop. Tot hiertoe werden nog geen faciliteitendossiers voor de gevisiteerde opleidingen behandeld. De hogeschoolcoördinator Gelijke kansen gaf toelichting bij een onderzoek dat op hogeschoolniveau was uitgevoerd met betrekking tot studie- en andere problemen bij werkstudenten. Daaruit blijkt dat problemen zich in de bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg praktisch niet voordoen. Door de roostering van de contactmomenten op twee vaste dagen in de week en de planning van het schooljaar is de planlast er lager, en kunnen de studenten tijdig de nodige schikkingen treffen voor het afleggen van examens of de planning van de stage.

De hogeschool, het departement Gezondheidszorg en de bachelor-na-bacheloropleidingen zelf informeren de potentiële studenten via verschillende kanalen. De commissie merkte dit onder andere aan de voorbereiding van de 'Open dag', die daags na het visitatiebezoek werd gehouden. Ook op de andere informatiemomenten worden de opleidingen bekendgemaakt: de 'KISS'-dagen (Kwalitatieve Informatie in verband met Studiekeuze voor Studenten), die in overleg met de West-Vlaamse associatiepartners worden georganiseerd, de SID-ins, informatiebrochures en de KHBO-website. De commissie stelde echter vast dat de opleiding via mond-tot-mondreclame en via het werkveld genoegzaam bekend is.

De (departementale) examenombudsdienst wordt waargenomen door de departementssecretaris, die geen onderwijskundige bevoegdheid heeft in de opleiding. De dienst treedt vooral op naar aanleiding van klachten met betrekking tot examens. Tot nu toe werd geen enkele klacht vanuit de opleiding vastgesteld. De studenten kennen de werking van de ombudspersoon vooral naar aanleiding van ziekte tijdens de examens en bemiddeling bij examenverplaatsingen. Via de ombudspersoon worden ook studievoortgangsproblemen gedetecteerd en doorgespeeld naar de STUTRA.

De psychosociale en sociale begeleiding is in handen van de vzw STUVO. Die dienst geeft zowel individuele begeleiding als groepstrainingen. Er is geen specifiek aanbod voor bachelor-na-bachelorstudenten voorzien, en dat blijkt ook niet nodig te zijn. STUVO voorziet financiële steun volgens vastgestelde procedures. De dienst is gehuisvest in een gebouw met een ontmoetingsruimte voor studenten. Dat draagt bij tot de privacy van de studenten, en tot de vertrouwelijkheid en de onafhankelijkheid. STUVO verzorgt jaarlijks een (geanonimiseerd) rapport over haar werking.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 4, voorzieningen: **voldoende**

Op basis van de oordelen over:

facet 4.1	materiële voorzieningen	goed
facet 4.2	studiebegeleiding	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 5 INTERNE KWALITEITSZORG

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordelingscriterium:

- De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie constateerde een formeel degelijk uitgebouwde aanpak van de kwaliteitszorg op hogeschoolniveau. De onderwijsondersteunende dienst (OOD) is verantwoordelijk voor de uitwerking en de opvolging van het kwaliteitsbeleid. De doelstellingen ervan zijn weergegeven in een visietekst en sluiten aan bij de missie van de hogeschool. De commissie vernam dat in het kader van het beleidsplan 'Onderwijs 2011–2014' het aantal strategische doelstellingen van 30 naar drie doelstellingen is herleid. De hogeschool wil zich gedurende de eerstvolgende drie jaren focussen op de kwaliteit van ICT, het toetsbeleid en de ontwikkeling van leerlijnen. Het kwaliteitszorgbeleid wordt centraal aangestuurd door een kwaliteitscoördinator, die zich laat bijstaan door een expertisegroep Kwaliteitszorg, die is samengesteld met vertegenwoordigers van alle departementen. De borging en de transparantie van de kwaliteit gebeuren via een onlinekwaliteitshandboek, dat de commissie kon inzien via 'Het Portaal' (het intranet van de hogeschool). Daarop zijn de principes, de procedures, werkwijzen en instructies van het kwaliteitsbeleid verzameld. De bedoeling is om op die manier een transparante lijn met betrekking tot kwaliteitszorg te creëren met hogeschoolbrede principes en procedures, en een opleidingsgebonden uitwerking.

Op departementaal vlak behoort het kwaliteitsbeleid tot de verantwoordelijkheid van het departementshoofd. De kwaliteitszorg van de bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg wordt behartigd door de coördinator Navorming. Om na te gaan of het kwaliteitsbeleid van de verschillende niveaus van de hogeschool en dus ook van de opleidingen in lijn is met het kwaliteitsbeleid van de hogeschool, hanteert de kwaliteitscoördinator van de hogeschool een lijst met tien basisprincipes. De commissie stelt vast dat die principes de verschillende facetten van het EFQM-kwaliteitsmodel afdekken. Volgens het zelfevaluatie-rapport realiseert de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg die principes in voldoende mate. De commissie kon hiervan echter slechts beperkte evidentie vinden. Zij stelde bijvoorbeeld vast dat het principe 'leidinggeven en werken vanuit een gedragen visie' nog niet werd gerealiseerd op opleidingsniveau. Om het kwaliteitsbeleid van de hogeschool en het departement beter te doen aansluiten bij de opleiding, dient volgens de commissie de consult-

functie van de centrale kwaliteitscel te worden uitgebreid. Een sterkere betrokkenheid van de onderwijsondersteunende dienst zou de opleidingscoördinatoren meer kunnen ondersteunen en richten in toekomstige kwaliteitsprojecten. De geplande navormingen rondom de evaluatie van de strategische doelstellingen 2011–2014 zijn alvast een positief gegeven. De commissie herkende daarentegen een pragmatische aanpak van het kwaliteitsbeleid op opleidingsniveau. Die is vooral gefocust op de kwalitatieve uitvoering van onderwijsprocessen, wat zij zeker een waardevolle insteek vindt.

De commissie stelde vast dat de meest essentiële evaluaties plaatsvinden. Na elke lesdag vullen de studenten een evaluatieformulier in, waarop zij op een vijfpunts-Likertschaal een aantal items met betrekking tot het lesverloop en de lesgevers kunnen scoren. Die evaluaties hebben meestal betrekking op deelopleidingsonderdelen. De commissie apprecieert het dat de opleiding op die manier zeer kort op de bal speelt en het concrete doceergedrag continu evalueert. De evaluaties worden volgens het zelfevaluatierapport na elke lesdag verwerkt, en de resultaten worden besproken op de jaarlijkse adviesraad. Indien nodig treden de opleidingscoördinatoren sneller op en spelen ze opmerkingen of vragen ter verbetering door aan de docenten. De commissie vernam tijdens de gesprekken dat dit inderdaad gebeurt, soms via e-mail. Toch heeft de commissie bedenkingen bij het fragmentarische aspect van die evaluaties, en dringt zij aan om de bestaande praktijk aan te vullen met een meer globale evaluatie van het programma en de opleidingsonderdelen in hun geheel. In 2010 werd een enquête ‘Studeerbaarheid’ georganiseerd in de bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallen-zorg, waarvan de commissie de resultaten kon inzien. De enquête ‘Kwaliteit stage’ die in het departement Gezondheid wordt georganiseerd, werd niet afgenomen in de bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallen-zorg wegens de wisselende periodes waarin de stages plaatsvinden en de mogelijkheid om stage te lopen in de eigen dienst. Daardoor kan geen vast tijdstip voor een stage-enquête worden bepaald. De opvolging van de kwaliteit van de stage gebeurt via een viertal gerichte vragen waarop de studenten moeten antwoorden in het reflectieverslag. Tijdens het eerste semester van 2011–2012 vond een studietijdmeting plaats. De voor 2010–2011 geplande afname van de enquête met betrekking tot de evaluatie kon door tijdsgebrek niet plaatsvinden. De commissie dringt erop aan dat die zou worden uitgevoerd met het oog op een verbetering van het toetsbeleid.

Globaal gezien erkent de commissie de waarde van een dergelijke pragmatische aanpak in de context van de bachelor-na-bacheloropleidingen, maar ze dringt toch aan op een meer formele en systematische benadering van de kwaliteitszorg en de daaraan verbonden evaluaties. Zij merkt op dat een aantal actoren niet systematisch wordt bevraagd, zoals de medewerkers/docenten, stagementoren, alumni en het werkveld. Het formuleren van streefdoelen is een werkpunt. Zij bleef ook wat op haar honger zitten met betrekking tot een duidelijke weergave van de resultaten van de bevragingen (tabellen, percentages, diagrammen, vergelijkingen met andere opleidingen...).

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie moedigt de opleiding aan om, met ondersteuning van de centrale kwaliteitscel van de hogeschool, een meer systematische aanpak na te streven in het kader van een integraal kwaliteitszorgbeleid.
- De commissie beveelt aan om toetsbare streefdoelen te formuleren.
- Zij formuleert tevens de wenselijkheid van een bevraging van alle actoren.

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

Beoordelingscriterium:

- De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbeteringsmaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat de opleidingsverantwoordelijken vanuit een kwaliteitsbewustzijn op een pragmatische manier omgaan met verbeteringen. De commissie apprecieert de inzet van de opleidingscoördinatoren om met beperkte middelen zo veel mogelijk resultaten te bereiken. Zij heeft vastgesteld dat de suggesties van de adviesraad tot effectieve aanpassingen leiden. Zij zijn het resultaat van besprekingen van de dagelijkse evaluatieverslagen en van externe wijzigingen. Het kan daarbij gaan om aanpassingen als gevolg van wettelijke vereisten of om ontwikkelingen op de werkvloer. De opleidingscoördinatoren houden eveneens de vinger aan de pols met betrekking tot het dagdagelijkse doceergedrag, op basis van de informatie die zij verkrijgen uit de dagevaluaties, en uit informele contacten met docenten en studenten. Verbeteringen werden eveneens doorgevoerd als gevolg van de resultaten van de enquête 'Studeerbaarheid'.

De commissie mist echter een systematiek van verbeteringsprojecten, bijvoorbeeld op basis van een uitgewerkte PDCA-methodiek. Sinds 2010–2011 werkt de dienst Navorming van het departement Gezondheidszorg met een jaarwerkplan waarin concrete verbeteringspunten met aanduiding van een timing en van een verantwoordelijke staan vermeld. Met betrekking tot de bachelor-na-bacheloropleidingen staan hierin slechts enkele verbeteringspunten opgenomen. Het jaarwerkplan met de opname van actiepunten is een goede aanzet, maar de commissie zou een jaarwerkplan per opleiding op prijs stellen, met een gedetailleerde aanduiding van de bron van het verbeteringspunt en de wijze van opvolging, en dat op een cyclische manier. De streefdoelen voor de toekomst die in het zelfevaluatie-rapport worden opgesomd, zijn in hoofdzaak afgeleid uit één enquête, namelijk de enquête 'Studeerbaarheid' en de daaropvolgende focusgesprekken. Als positief punt stelt de commissie vast dat bij de verantwoordelijken van de opleiding de duidelijke wil aanwezig is om in de toekomst op een meer systematische manier met verbeteringsplannen om te gaan. De opleiding durft zichzelf kritisch in vraag stellen, en is er zich van bewust dat er nog heel wat punten voor verbetering vatbaar zijn. Ze durft zich ook kwetsbaar opstellen en staat open voor verbetering, aanpassingen en veranderingen geopperd door externen. Een jaarwerkplan volgens een geijkte kwaliteitsvorm (PDCA-cirkel, SMART of BSC) kan volgens de commissie een leidraad zijn voor een hogere vorm van beleidsvoering. Zij suggereert dat de dienst Kwaliteit van de hogeschool hiervoor een stevige begeleiding voorziet, met de aanreiking van bruikbare instrumenten in de specifieke context van de bachelor-na-bacheloropleidingen, die wordt gekenmerkt door een groot aantal gastdocenten en een overbelasting van de opleidingscoördinatoren. Slechts op die manier zal de opleiding erin slagen haar kwaliteiten te profileren en een innovatief beleid uit te tekenen.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie dringt erop aan om meer systematiek te brengen in de verbeteringsprojecten.
- De commissie adviseert om een specifiek jaarwerkplan voor de bachelor-na-bacheloropleiding op te stellen.

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordelingscriterium:

- Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De hogeschool beschikt over de decretaal vastgelegde organen die de medewerkers, de studenten en de maatschappelijke geledingen moeten betrekken bij de borging van de onderwijskwaliteit zoals de academische raad, de departementale raad, het hogeschool- en departementaal onderhandelingscomité en het Comité voor preventie en bescherming op het werk. De commissie raadpleegde de portaal-site 'Het Portaal', die op hogeschoolniveau alle relevante informatie verzamelt met betrekking tot de organisatie van het onderwijs en de kwaliteitsborging. Op departementaal niveau zijn de personeelsvergadering van het departement (minstens tweemaal per jaar) en de tweewekelijkse vergadering van het departementsbestuur – bestaande uit het departementshoofd, de departementssecretaris en de opleidingscoördinatoren – belangrijke informatie- en inspraakorganen. Gezien het grote aantal gastdocenten met een soms zeer beperkte opdracht in de onderwijsinstelling en een drukke professionele agenda, stelt zich het probleem van de betrokkenheid van de docenten bij de opleiding. Meer specifiek stellen de opleidingscoördinatoren de onmogelijkheid vast om al die personen op hetzelfde moment bijeen te brengen voor overleg over kwaliteitsaspecten van de opleiding. Door een te grote aanspraak te maken op hun beschikbaarheid, riskeren ze immers bekwaame experts als lesgevers te verliezen. De opleiding heeft hiervoor een oplossing gezocht door de organisatie van een jaarlijkse adviesraad. De commissie stelt vast dat dit een zinvol orgaan is, dat een selectie van de gastdocenten dicht bij de opleiding betreft. Het vergaderritme (eenmaal per jaar) zou volgens de commissie misschien best worden verhoogd tot eenmaal per semester. Via deze geselecteerde gastdocenten stromen vragen en opmerkingen, onder andere met betrekking tot curriculumwijzigingen, door naar de opleiding en vice versa. Bij de samenstelling van de adviesraad houdt de opleiding rekening met een aantal evenwichten, zoals een vertegenwoordiging van verschillende diensten binnen intensieve zorgen en spoedgevallenzorg, van de verschillende regio's, en van grote en kleine ziekenhuizen. De adviesraad is echter geen overkoepelend, opleidingsbreed initiatief om alle gastdocenten met elkaar en met de opleiding met elkaar in contact te brengen. De gastdocenten benadrukten wel dat de opleidingscoördinatoren vlot bereikbaar zijn, en openstaan voor op- en aanmerkingen. Toch vindt de commissie het noodzakelijk dat de opleiding op een creatieve manier instrumenten zou ontwikkelen voor een sterkere netwerking, om de gezamenlijke betrokkenheid en onderlinge verbanden tussen de docenten te versterken. Wellicht kan het inzetten van nieuwe sociale communicatiemediën hierbij nuttig zijn.

De opleiding hecht veel belang aan de informele betrokkenheid van het werkveld via deelname aan jury's van eindwerken en de stagebesprekingen. Bij de keuze van juryleden en stagementoren geeft zij de voorkeur aan afgestudeerden, omdat zij het werkveld en de opleiding kennen. De vertegenwoordigers van het werkveld die de commissie ontmoette, stelden dat de opleiding wel degelijk rekening houdt met opmerkingen, en voorstellen tot aanpassingen van het curriculum en cursusonderdelen. Vermits de gastdocenten met beide voeten in het werkveld staan, fungeert de adviesraad tevens als klankbord van het werkveld. Toch suggereert de commissie om naast docenten ook andere vertegenwoordigers van het werkveld bij de adviesraad te betrekken, met het oog op een zo sterk mogelijke representativiteit van de verschillende geledingen van het

werkveld. De intentie om iemand van de alumni te vragen lid te worden, is een stap in de goede richting.

De studenten participeren aan de academische raad en de departementale raad. Zij worden afgevaardigd door de studentenraad, die democratisch is verkozen en over alle aangelegenheden van de onderwijsorganisatie advies kan uitbrengen, met name over het onderwijs- en examenreglement en de evaluatie van het doceergedrag. De studenten maken voor de helft deel uit van het bestuur van STUVO. De commissie stelde vast dat die organen weinig concreet bijdragen aan de kwaliteitszorg van de bachelor-na-bacheloropleidingen. De studenten van die opleidingen hebben na elke lesdag de mogelijkheid om hun feedback over de lessen te geven en er zijn tal van losse, informele contactmomenten tussen de studenten en de opleidingscoördinatoren. Deze twee vormen lijken voldoende te zijn voor een studentenpopulatie die slechts voor een beperkt aantal contacturen in de school aanwezig is. Vanuit de studentengroep is er geen vraag naar een meer doorgedreven betrokkenheid bij de officiële raden.

Ondanks alle vermelde initiatieven stelt de commissie op basis van gesprekken met personeelsleden en studenten toch vast dat het kwaliteitsbewustzijn eerder informeel en weinig gestructureerd aanwezig is. Ze heeft ondervonden dat de informele aanpak zeker resultaten oplevert en drukt daarom haar vertrouwen uit in de betrokkenheid van alle stakeholders, maar ze vindt daarnaast het gebruik van formele overlegstructuren wenselijk en moedigt de opleiding aan in het verder uitbouwen daarvan. Ook een betere communicatie van het zelfevaluatie rapport aan alle stakeholders zou hun betrokkenheid bij de opleiding verhogen. De commissie leidde uit de gesprekken af dat het zelfevaluatie rapport vooral het werk was van de opleidingsverantwoordelijken. Ze vindt dat alle stakeholders meer betrokken moeten worden de totstandkoming van het zelfevaluatie rapport.

De commissie vernam dat de opleiding zich inspant om een nauwe band te houden met de alumni door hen uit te nodigen op de navormingsactiviteiten. Zij blijken daarop ook vaak aanwezig te zijn. De commissie stelt echter ook vast dat een systematische bevraging van de alumni, op een vast tijdstip na het afstuderen, niet plaatsvindt. Dat vindt de commissie een werkpunt, vermits zo'n bevraging interessante informatie kan opleveren over de kwaliteit van de opleiding.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie moedigt de opleiding aan creatieve oplossingen te zoeken om de betrokkenheid van en de contacten tussen de vele gastdocenten te bevorderen, eventueel door gebruik te maken van nieuwe sociale communicatiemiddelen.
- De commissie adviseert om, naast de gastdocenten en stagementoren, ook andere stakeholders van het werkveld bij de adviesraad te betrekken.
- De commissie raadt aan om de adviesraad eenmaal per semester samen te roepen.
- De commissie beveelt een systematische bevraging van de alumni aan.

Oordeel over onderwerp 5, interne kwaliteitszorg: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 5.1	evaluatie resultaten	voldoende
facet 5.2	maatregelen tot verbetering	voldoende
facet 5.3	betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 6 RESULTATEN

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordelingscriterium:

- De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde competenties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding is tot stand gekomen op vraag van het werkveld en voldoet, volgens hetzelfde werkveld, nog steeds aan een nood. Ziekenhuizen sturen verpleegkundigen naar de opleiding, omdat zij in het kader van het behouden van hun erkenningen voldoende verpleegkundigen op de afdelingen moeten hebben die in het bezit zijn van een bijzondere beroepstitel. Een afgestudeerde verhoogt eveneens de deskundigheid van het hele team door de kennis en de inzichten die hij in de dienst binnenbrengt vanuit ervaringsuitwisselingen met andere ziekenhuizen. Afgestudeerden geven een impuls aan collega's om zich bij te scholen. Generatiestudenten zijn zeker van een snelle tewerkstelling en nemen volgens het werkveld een vliegende start op de afdeling. De afgestudeerden zijn gewilde potentiële werknemers op de kritische diensten. Vaak krijgen zij als stagiair al een tewerkstelling aangeboden. Door de bijkomende motivatieboost dragen zij ook bij tot het retentiebeleid van de instelling.

De opleiding biedt ook volgens de studenten een echte meerwaarde. Zij vinden deze gespecialiseerde opleiding een goede aanvulling op hun bachelordiploma, omdat zij hen in staat stelt om zich sneller en professioneler in te werken op een dienst Intensieve zorgen of Spoedgevallenzorg. Het programma is evenwichtig samengesteld naar de beide diensten toe. De studenten appreciëren de lessen die worden gegeven door ervaringsdeskundigen, en vinden het grote aantal experts meer een zegen dan een last. De opleiding speelt volgens hen alert in op wat er gebeurt op het werkveld, en gaven als voorbeeld het bespreekbaar stellen van de problematiek van het tekort aan spoedartsen via de toelichting bij het PIT-project (paramedisch interventieteam). De onderwijsorganisatie laat hen toe de opleiding als werkstudent te volgen. Gezien het merendeel van de studenten werkstudent is en een buitenlandse stage volgens de huidige wetgeving niet in aanmerking komt voor het bekomen van de beroepstitel is, de studentenmobiliteit feitelijk onbestaande. In dat perspectief meent de commissie dat meer aandacht kan gaan naar initiatieven met betrekking tot internationalisation@home.

Volgens de alumni, het werkveld en de werkstudenten is de meerwaarde van de opleiding groter indien je al enkele jaren werkervaring hebt. Bij gebrek aan een systematische bevraging van de alumni over de kwaliteit van de opleiding baseert de commissie haar bevindingen op de gesprekken tijdens het visitatiebezoek. De alumni benadrukten dat zij door het volgen van de opleiding een beter zicht hebben gekregen op de achtergronden bij interventies. Door de opleiding konden zij de handelingen die zij verrichtten, beter plaatsen en kregen zij meer zelfzekerheid. Het grote pakket stage-uren is volgens hen noodzakelijk om praktische ervaring op te doen. Dat belet niet dat zij beseften dat die ervaring na de opleiding nog moet worden aangevuld wegens de snelle ontwikkelingen en het ontstaan van subspecialisaties op de werkvloer. Zij nemen dan ook geld deel aan navormingsactiviteiten.

Op basis van de lectuur van enkele eindwerken besluit de commissie dat het beoogde niveau over het algemeen wordt behaald. De hoger gequoteerde eindwerken leveren vaak een praktische meerwaarde op voor het werkveld, maar de middelmatige eindwerken krijgen in verhouding tot die uitschieters volgens de commissie een te hoge quotering, en waren geen echte praktijkstudies of behandelden irrelevante casussen. De commissie vraagt in dat verband om blijvend te bewaken dat het eindwerk praktijkgericht is, en de integratie van theorie en praktijk bewerkstelligt. De portfolio-opdrachten in het kader van de stage realiseren dat doel al in hoge mate. De commissie stelt vast dat een aantal eindwerken en opdrachten een echte win-winsituatie betekent voor zowel de studenten als voor het ziekenhuis waarvoor zij werden ontwikkeld, en zij zouden de facto passen in projecten van maatschappelijke dienstverlening, hoewel ze niet zo worden benoemd. Een aandachtspunt zijn de referenties in de eindwerken. De commissie merkt op dat die niet steeds volgens de geldende regels en afspraken binnen de KHBO gebeuren. Hoewel een opfrissing van die regels in het programma is opgenomen, is een strenger toezicht tijdens de ontwikkeling van het eindwerk hier op zijn plaats. Speciaal aandacht dient gegeven te worden aan het refereren aan internetbronnen.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt aandacht voor de aanwezigheid van en de correcte weergave van literatuurreferenties in het eindwerk.
- De commissie beveelt de opleiding aan om (verder) te investeren in studenten- en docentmobiliteit, alsook andere vormen van internationalisering verder uit te werken binnen de opleiding.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Beoordelingscriteria:

- Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen.
- Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vlaanderen heeft geen traditie in het verzamelen van slaagcijfers per studiegebied en/of opleiding over de jaren heen. Noch de evolutie over de jaren heen, noch de situatie per opleiding of studiegebied wordt opgevolgd. Daardoor kan de opleiding geen streefcijfers formuleren in vergelijking met relevante andere opleidingen.

In het zelfevaluatie rapport toont de opleiding aan de hand van de slaagcijfers voor het opleidingsonderdeel 'Klinisch onderwijs 1 & 2' en voor het eindwerk aan dat de meeste studenten hiervoor slagen. De opleiding hanteert die cijfers, omdat zij volgens haar een goed beeld geven van de mate van realisatie van de doelstellingen, en omdat zij het resultaat zijn van evaluaties door mensen uit het werkveld. Mogelijke verklaringen hiervoor zijn volgens de opleiding de onderwijsorganisatie, die het mogelijk maakt werk en studie te combineren, de individuele begeleidingsmogelijkheden als gevolg van de kleine populatie en de gemotiveerdheid van de studenten. De wettelijke verplichtingen voor de erkende kritische diensten en de attractiviteitspremie voor verpleegkundigen in het bezit van de beroepstitel zijn stimulerende factoren.

De analyse van de studie-efficiëntie in de vijf opeenvolgende academiejaren vanaf 2005–2006 toont aan dat achtereenvolgens 86, 77, 90, 80 en 79 procent van de studenten een studie-efficiëntie van 100 procent behaalde. Dat wil zeggen dat zij het totale aantal studiepunten

hebben behaald waarvoor zij zich hadden ingeschreven. De schommelingen schrijft de opleiding toe aan het beperkte aantal studenten per academiejaar. De gemiddelde studieduur bedroeg voor de aangehaalde referentieperiode 1,45 jaar: 58 procent van de gediplomeerden haalt zijn diploma na één academiejaar, 40 procent na twee academiejaren en 3 procent na drie academiejaren. Hierbij dient aangestipt dat sommige studenten bewust de opleiding over twee academiejaren spreiden.

Er is een systematiek van afhaakgesprekken voorzien. In het geval van een dreigende drop-out neemt de opleidingscoördinator of de departementale trajectbegeleider het initiatief hiertoe. Tijdens deze gesprekken wordt aan de hand van een vragenlijst getoetst naar de beweegredenen en worden alternatieven voorgesteld. Er wordt telkens een aanbod gedaan, waarna de student zijn besluit maakt. Er is een folder met studieadviestips ter beschikking van mogelijke afhaakers. Gezien de kleinschaligheid van de opleiding kan meestal vroegtijdig op een mogelijke drop-out worden geanticipeerd en kunnen maatregelen zoals deeltijds studeren of speciale trajecten worden voorgesteld, soms in overleg met de werkplaats.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 6, resultaten: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 6.1	gerealiseerd niveau	goed
facet 6.2	onderwijsrendement	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

GLBAAL OORDEEL

De visitatiecommissie baseerde haar oordeel en motivering op de volgende bronnen:

- het zelfevaluatierapport van de opleiding en de bijhorende bijlagen,
- de gevoerde gesprekken met de betrokkenen,
- de documenten ter inzage tijdens het bezoek,
- de opgevraagde documenten,
- de reactie van de opleiding op het opleidingsrapport.

De aanvullingen bij het zelfevaluatierapport van december 2010 die aan de commissie enkele weken voor het bezoek werden bezorgd, bevatten nuttige informatie die, samen met de informatie tijdens het bezoek, de oordeelsvorming efficiënt hebben beïnvloed.

Op basis van de oordelen over:

onderwerp 1	doelstellingen van de opleiding	voldoende
onderwerp 2	programma	voldoende
onderwerp 3	inzet van personeel	voldoende
onderwerp 4	voorzieningen	voldoende
onderwerp 5	interne kwaliteitszorg	voldoende
onderwerp 6	resultaten	voldoende

is de commissie van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen in de opleiding aanwezig zijn.

OVERZICHTSTABEL VAN DE OORDELEN¹

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding	voldoende
Facet 1.1 Niveau en oriëntatie	voldoende
Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen	voldoende
Onderwerp 2 Programma	voldoende
Facet 2.1 Relatie doelstelling en inhoud	voldoende
Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	goed
Facet 2.3 Samenhang	voldoende
Facet 2.4 Studieomvang	OK
Facet 2.5 Studietijd	voldoende
Facet 2.6 Afstemming vormgeving en inhoud	voldoende
Facet 2.7 Beoordeling en toetsing	voldoende
Facet 2.8 Masterproef	niet van toepassing
Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden	voldoende
Onderwerp 3 Inzet van personeel	voldoende
Facet 3.1 Kwaliteit personeel	voldoende
Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid	goed
Facet 3.3 Kwantiteit personeel	voldoende
Onderwerp 4 Voorzieningen	voldoende
Facet 4.1 Materiële voorzieningen	goed
Facet 4.2 Studiebegeleiding	goed
Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg	voldoende
Facet 5.1 Evaluatie resultaten	voldoende
Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering	voldoende
Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	voldoende
Onderwerp 6 Resultaten	voldoende
Facet 6.1 Gerealiseerd niveau	goed
Facet 6.2 Onderwijsrendement	goed

De oordelen zijn van toepassing voor:

KHBO Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende

IZSZ Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg

¹ Indien in de tabel één enkel oordeel vermeld staat, dan geldt dit oordeel voor alle afstudeerrichtingen, locaties en varianten die vermeld staan bij de betreffende opleiding. Indien één of meer afstudeerrichtingen/locaties/varianten een verschillende beoordeling hebben gekregen, dan zijn al deze oordelen opgenomen in de tabel.

KATHOLIEKE HOGESCHOOL LEUVEN

Algemene toelichting bij de bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg aan de Katholieke Hogeschool Leuven

De bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg wordt aangeboden aan het departement Gezondheidszorg en Technologie van de Katholieke Hogeschool Leuven. De KHLeuven staat in voor verschillende opleidingen verspreid over vijf studiegebieden: Handelswetenschappen en bedrijfskunde, Gezondheidszorg, Industriële wetenschappen en technologie, Onderwijs en Sociaal-agogisch werk. Het departement Gezondheidszorg en Technologie, dat in 2007–2008 ontstaan is uit de fusie van Rega en Verpleeg- en vroedkunde, organiseert zes professioneel gerichte bacheloropleidingen en vier bachelor-na-bacheloropleidingen, waaronder Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg.

Het UZ Leuven organiseerde vanaf 1976–1977 een specialisatiecursus van 120 uren voor de verpleegkundigen van de afdelingen Intensieve zorg en Spoedgevallenzorg. Deze opleiding werd ingericht tot en met 1981–1982, en van 1986–1987 tot en met 1995–1996.

Na de publicatie op 18 januari 1994 van het Koninklijk Besluit (KB) houdende de lijst van de bijzondere beroepstitels en bijzondere beroepsbekwaamheden voor de beoefenaars van de verpleegkunde, waarin ook de 'Beroepstitel Verpleegkundige gespecialiseerd in de Intensieve zorg en Spoedgevallenzorg' werd opgenomen, organiseerde de KHLeuven in september 1995 de voortgezette opleiding tot Gespecialiseerde verpleegkundige in de intensieve zorgen en spoedgevallenzorg. In 2004–2005 werd deze opleiding omgevormd tot de huidige opleiding Bachelor in de Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg. De intensieve samenwerking tussen het UZ Leuven en de KHLeuven legde onmiddellijk de basis voor een sterk doorgedreven gespecialiseerde opleiding.

De Katholieke Hogeschool Leuven is sinds 2002 lid van de Associatie KU Leuven.

In 2011–2012 telde de opleiding 49 studenten, van wie er 29 voltijds ingeschreven waren en 20 studenten de opleiding deeltijds volgden.

ONDERWERP 1 DOELSTELLINGEN VAN DE OPLEIDING

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie van de professioneel gerichte bachelor

Beoordelingscriteria:

De opleidingsdoelstellingen zijn erop gericht de student te brengen tot:

- het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken, en een ingesteldheid tot levenslang leren;
- het beheersen van algemene beroepsgerichte competenties als teamgericht kunnen werken, oplossingsgericht kunnen werken in de zin van het zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk en het kunnen ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingsstrategieën, en het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk;
- het beheersen van beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het competentieprofiel bestaat uit zes rollen van de verpleegkundige, waaraan 21 competenties werden gekoppeld. Zo onderscheidt men de volgende rollen: de verpleegkundige als persoon die handelt naar beroepsspecifieke situaties, de verpleegkundige als klinisch beoordelaar en zorgverlener die professioneel verpleegkundige zorg op maat verleent, de verpleegkundige als organisator en coördinator van diverse aspecten van de zorg, de verpleegkundige als professional die een bijdrage tot het bevorderen van de kwaliteit van de verpleegkundige zorg levert, de verpleegkundige als lid van het team die intra- en interprofessioneel samenwerkt om de visie en de doelstellingen van de zorg te realiseren, en de verpleegkundige als lid van de samenleving die een rol vervult in de samenleving in functie van gezondheid en welzijn. De commissie is van oordeel dat het competentieprofiel en de uitwerking van de competenties in de matrix, waarin het niveau van beheersing is aangegeven, een bijzonder helder beeld geven van de competenties die bij de studenten worden nagestreefd en van het niveau waarop dit dient te gebeuren. De commissie vindt het eveneens positief dat de opleiding Bachelor in de Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg een duidelijke keuze maakte voor de verdieping van de bachelor (keuze voor expertniveau).

De commissie zag bovendien dat de opleiding de doelstellingen van het competentieprofiel heeft afgetoetst met het Structuurdecreet van 2003, en dat de competenties geënt zijn op de Dublin-descriptoren. De commissie waardeert dit alles.

De commissie apprecieert het ook dat het competentieprofiel en de domeinspecifieke eisen zowel op associatieniveau als op nationaal en internationaal niveau werden gebenchmarkt. Zo situeert de opleiding zich op het niveau van 'nurse specialist' zoals omschreven door het International Council of Nurses (ICN). Het programma beantwoordt ook aan de principes en aanbevelingen van The European Federation of Critical Care Nursing Associations (EfCCNa).

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

Beoordelingscriteria:

- De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in eindkwalificaties van de student) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/ discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, in geval van gereglementeerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake.
- Voor professioneel gerichte bacheloropleidingen zijn de eindkwalificaties getoetst bij het relevante beroepenveld.

Oordeel van de visitatiecommissie: **excellent**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De domeinspecifieke competenties die vervat zijn in het competentieprofiel, zijn ontstaan dankzij intensieve samenwerking in het Overlegplatform Beroepsorganisaties en Hogescholen Banaba Intensieve Zorgen en Spoedgevallenzorg (Overlegplatform), dat voor het eerst werd samengeroepen in 1999. De KHLeuven speelde een voortrekkersrol bij de samenstelling van het beroeps- en het opleidingsprofiel, wat de commissie ten zeerste waardeert.

De profielen die aan dit overleg ontsproten, werden gevalideerd door het werkveld en door de Vlaamse Onderwijsraad op 12 juni 2001. Het Overlegplatform baseerde zich voor het beroeps- en opleidingsprofiel op de volgende bronnen: het ministerieel besluit van 16 april 1996 met de criteria voor het behalen van de bijzondere beroepstitel van gegradueerd verpleegkundige in de intensieve zorg en spoedgevallenzorg; de Koninklijke Besluiten met de erkenningsnormen van de functies gespecialiseerde spoedgevallendienst en intensieve zorg (27 april 1998) en van de MUG (mobiele urgentiegroep) (10 augustus 1998); het beroepsprofiel van de verpleegkundige, gepubliceerd door de Nationale Raad voor Verpleegkunde op 29 juni 1998; en de handleiding voor het schrijven van een beroeps- en opleidingsprofiel van de dienst voor Onderwijsontwikkeling van de VLOR. Daarnaast werden ook internationale beroepsprofielen en curricula van Zwitserland, Nederland, Frankrijk, de Verenigde Staten en Canada bestudeerd. De commissie waardeert het dat de domeinspecifieke eisen ook op internationaal niveau werden gebenchmarkt, en dat de opleiding op deze manier tegemoet wil komen aan internationale standaarden. De commissie vindt het positief dat het competentieprofiel en de domeinspecifieke eisen werden gevalideerd door de beroepsorganisaties VVIZV (Vlaamse Vereniging Intensieve Zorgen Verpleegkundigen) en VVVS (Vlaamse Vereniging Verpleegkundigen Spoedgevallenzorg). Op vraag van beroepsorganisaties heeft het Overlegplatform overigens ook een vaardigheidslijst ontwikkeld. De commissie is van oordeel dat dit blijkt geeft van het belang dat de opleiding hecht aan een degelijke omschrijving en uitwerking van competentiegericht leren, en van de bereidheid om de opleiding af te stemmen op de eisen en noden uit de praktijk. De commissie stelde eveneens vast dat de eindkwalificaties met grote regelmaat worden afgetoetst bij het beroepenveld en de beroepsverenigingen. De commissie waardeert deze continue kritische kijk.

De commissie zag dat het competentieprofiel aansluit bij het domeinspecifieke referentiekader van de commissie.

Uit de gesprekken kon de commissie afleiden dat zowel studenten, het werkveld als lectoren op de hoogte zijn van de doelstellingen, onder meer door de ECTS-fiches, de competentiegerichte stages en het competentiegerichte onderwijs.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 1, doelstellingen van de opleiding: **voldoende**

Op basis van de oordelen over:

facet 1.1	niveau en oriëntatie	goed
facet 1.2	domeinspecifieke eisen	excellent

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 2 PROGRAMMA

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordelingscriteria:

- Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties van de opleiding qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.
- De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.
- De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het programma bestaat uit vier modules van elk 15 studiepunten. De eerste twee modules zijn basismodules en bieden de student medische, verpleegkundige en humane wetenschappen, en de noodzakelijke beleidsaspecten. De derde module bouwt verder op de twee vorige, en richt zich specifiek op intensieve zorgen en spoedgevallenzorg. De vierde module focust op het kritiek zieke kind. De commissie is van oordeel dat deze focus op het kritiek zieke kind een meerwaarde is. Daarnaast dienen de studenten ook een eindwerk te schrijven dat aansluit bij de gehele opleiding. Elke module omvat drie opleidingsonderdelen in vier leergebieden, namelijk: Biomedische wetenschappen, Verpleegkundewetenschappen en Klinisch onderwijs en stage. Daarnaast is er nog een vierde leergebied, namelijk Informatie- en onderzoekscompetenties, waaronder het eindwerk valt. De commissie stelde vast dat studenten en afgestudeerden deze modulaire aanpak en de sterke focus op de stage waarderen, vermits deze flexibiliteit en deeltijds studeren faciliteren. De opleiding biedt geen keuzemogelijkheden aan. Dit neemt echter niet weg dat het programma zowel kwalitatief als kwantitatief een heel gevarieerd en actueel aanbod leermogelijkheden biedt.

De commissie stelde vast dat de stage werd geïntegreerd in alle modules, en waardeert dit. Door de combinatie van lesdagen en praktijk wordt immers een directe toepassing en integratie van theorie in de praktijk mogelijk. De commissie is van oordeel dat dit de competentiegerichtheid bevordert.

De commissie merkte op dat de competenties op een degelijke manier in het programma werden vertaald. De indicatoren van het competentieprofiel zijn omgezet in doelstellingen van de opleidingsonderdelen. De commissie waardeert dan ook dat, dankzij de concordantiematrix, het mogelijk is om na te gaan welke competenties worden verworven in welke opleidings-

onderdelen. De commissie beschouwt dit als een werkbaar en grondig instrument, dat de onderwijspraktijk kan sturen. De commissie stelde dan ook vast dat de doelstellingen duidelijk werden omgevormd in het programma en werden geconcretiseerd in actuele vaardigheden. De commissie waardeert eveneens de nadruk die de opleiding legt op het competentiegerichte vaardigheidsleren, en zag dat de opleiding verder bouwt op de al ontwikkelde competenties in de basisopleiding.

De commissie stelde een heel snelle bijsturing en updating van het curriculum vast, en dit dankzij zowel formele als informele momenten met het werkveld, alumni en studenten (zie ook *facet 5.3*). Zij waardeert het dat de opleiding curriculumaanpassingen doorvoert. Curriculumaanpassingen gebeuren via een interne procedure volgens 'checks and balances'. De opleidingscommissie is, samen met de opleidingscoördinator, verantwoordelijk voor het curriculum in al zijn aspecten, en voor de voortdurende afstemming ervan op wetenschappelijke evoluties en wijzigingen in de beroepspraktijk. De opleidingscommissie vergadert tweemaal per jaar. In deze commissie hebben de opleidingscoördinator, twee lectoren en drie praktijklectoren – tevens verpleegkundigen van het werkveld –, één alumnus, twee kliniekhouders van een intensieve en spoedgevallendienst en een sociaal werker zitting. Deze opleidingscommissie onderzoekt onder meer de reacties van de studenten, lectoren, praktijklectoren/stagebegeleiders, examinatoren en de resultaten van de kwaliteitszorg. De commissie stelde overigens met tevredenheid vast dat de opleiding rekening houdt met de studietijdmetingen. Dit toont de effectiviteit aan van het onderzoek, en toont de bereidheid van de opleiding aan om in te spelen op de nood van de studenten. Dankzij een jaarlijks feedbackmoment krijgen alle medewerkers informatie over de curriculumaanpassingen en de resultaten van de kwaliteitsonderzoeken.

Wat de internationale dimensie in de opleiding betreft, waardeert de commissie de organisatie van de 'internationale miniweek' in het departement G&T. Het is een proactieve aanpak tot het stimuleren van respect en openheid voor diversiteit in onze samenleving. Daarnaast vindt de commissie het positief dat de hogeschool een lesvrije vierde stageperiode voorziet, waardoor studenten de mogelijkheid hebben om stage in het buitenland te lopen. De commissie apprecieert het eveneens dat de hogeschool actief investeert in de open houding die studenten dienen te ontwikkelen in het werken met patiënten van andere culturen, zoals blijkt uit de gesprekken die zij tijdens de stage kon hebben met een sociaal werker, en uit de stimulans om de manier van werken van de dienst Patiëntenbegeleiding van het UZ Leuven te leren kennen. Daarnaast zag de commissie nog andere internationale componenten in de opleiding, zoals het feit dat veel lectoren verbonden aan deze opleiding internationale contacten onderhouden, en het gebruik van internationale wetenschappelijke vakliteratuur tijdens de lessen.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma

Beoordelingscriteria:

- Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroeps- of kunstpraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk, de kunstpraktijk en/of (toegepast) onderzoek.
- Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/de discipline.
- Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroeps- of artistieke vaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: **excellent**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie zag een sterk evenwicht tussen de professionele en academische gerichtheid. De commissie merkte dat de opleiding 'de verwevenheid tussen de theorie en de praktijk' als een belangrijk punt naar voren schuift. Dit komt overigens ook naar voor in de opbouw van het programma, waarbij les- en praktijkdagen worden gecombineerd.

Dit evenwicht wordt bovendien bevorderd door de samenstelling van het docententeam, dat zowel uit klinische als academische lesgevers bestaat. Zoals aangegeven stelde de commissie een bijzonder sterke input van het beroepenveld vast, die een actuele inhoud van het programma waarborgt. De commissie vindt het positief dat de evidence based aanpak op verschillende niveaus in de opleiding is verankerd. Zo zag zij enerzijds degelijk uitgewerkt klinisch onderwijs en een dito stageregeling op diverse kritische diensten. Dankzij de samenwerking met lectoren die ook een academische opdracht vervullen, wordt bovendien anderzijds de wetenschappelijke input verzekerd.

Specifiek wat de academische gerichtheid van de opleiding betreft, zag de commissie dat het curriculum veel aandacht heeft voor de ontwikkeling van academische vaardigheden (eisen voor papers, stageverslagen, eindwerk). De commissie waardeert dit. Bovendien zijn de lectoren vaak ingebed in een academisch kader, wat afstraalt op de studenten (zie ook hierboven). Enkele opleidingsonderdelen geven overigens recht op vrijstellingen voor studenten die na de bachelor-na-bacheloropleiding de master in de Verpleegkunde volgen. Daarnaast werkt de opleiding samen met de master-na-masteropleiding in Ziekenhuishygiëne van de faculteit Geneeskunde. De studenten uit deze opleiding volgen het opleidingsonderdeel over bewakings- en behandelingstechnieken van intensieve en spoedgevallenzorg. De commissie waardeert de expliciete inbedding in de universitaire context. De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek kunnen vaststellen dat het studiemateriaal van degelijke kwaliteit is. De commissie waardeert het dat de cursussen actueel en praktijkgebonden zijn. Zij zag ook dat duidelijk wordt aangegeven hoe men zal evalueren, en dat er een duidelijk onderscheid is tussen hoofd- en bijzaken. Elke cursus bevat ook ECTS-fiches. De commissie apprecieert het daarnaast dat studenten tijdig en correct hun studiemateriaal ter beschikking krijgen.

De commissie vraagt de opleiding echter wel om meer uniformiteit in het cursusmateriaal te brengen. Zij stelde immers vast dat niet in alle cursussen duidelijke referenties aan wetenschappelijke literatuur terug te vinden zijn. De commissie constateerde daarnaast wel een grote beschikbaarheid en variatie van actuele wetenschappelijke en gespecialiseerde naslagwerken en handboeken. De commissie vraagt de opleiding ook om erover te waken dat alle cursussen inhoudsopgaves bevatten.

De commissie stelde vast dat de opleiding de stage als een krachtige leeromgeving beschouwt. Vanuit een weloverwogen visie (leren verloopt constructief, cumulatief, contextgebonden, individueel verschillend, doelgericht en zelfregulerend) wordt het maximum gehaald uit de stage als leeromgeving. De opleiding voorziet dan ook meer stage-uren (530 uur) dan wettelijk vereist is (450 uur). Door te opteren voor vier stagemomenten, waarborgt de opleiding een continue afwisseling tussen de theorie en de praktijk. De stage biedt bovendien een veelheid aan werkervaring door het feit dat studenten stage lopen op vier verschillende werkplaatsen. Concreet loopt de student 23 dagen stage op de spoedgevallendienst en drie stages van 16 dagen waarvan twee op intensieve zorgen volwassenen en kinderen en één stage naar keuze (spoedgevallen- of intensieve zorg). Iedereen is verplicht om ook stage te lopen op intensieve zorg en bij kritiek zieke kinderen. De commissie zag dat de opleiding de stagetoebedeling afstemt op het profiel van de student, en zij vindt dit positief. Zo wordt op basis van de inschrijvingsgegevens een inschatting gemaakt van welke studenten een langere aanpassingsperiode nodig zullen

hebben. Deze studenten starten eerst op intensieve diensten volwassen, zodat ze de praktijk op een meer gestructureerde wijze kunnen aanleren.

De commissie vraagt de opleiding echter wel om blijvend aandacht te hebben voor de opeenvolging van stages. Studenten die als eerste stage lopen op de PICU en spoed, ervaren deze stages immers als zwaar, vermits deze studenten nog niet over de nodige kennis beschikken.

Studenten kunnen voor de vierde stage kiezen tussen een tweede spoedgevallendienst of intensieve zorg. Studenten die tijdens hun basisopleiding de afstudeerrichting Kinderverpleegkunde kozen, mogen een tweede stageperiode lopen op neonatologie. De commissie beschouwt het aantal en de diversiteit in stageplaatsen als een meerwaarde. Tijdens elke stage moeten studenten specifieke leerdoelen bereiken. De begeleiding op de stageplaats gebeurt door mentoren. Praktijklectoren staan in voor de leerbegeleiding. De commissie waardeert het dat alle mentoren de SMART-mentorshipopleiding volgen. Daarnaast vindt zij het eveneens positief dat de opleiding vergadert met het Nurse Support Team, dat nieuwe verpleegkundigen begeleidt.

De commissie zag dat de opleiding een aantal stage-instrumenten hanteert dat de begeleiding en de zelfreflectie moet faciliteren. Zo schrijven studenten een dagelijkse reflectie, waarop de verpleegkundige feedback geeft. Dit wordt weergegeven in het studentenbegeleidingsdossier. Daarnaast registreren studenten hun vorderingen in de specifieke lijst met technieken en zorgsituaties die aansluiten bij het competentieprofiel. De commissie vindt het positief dat de studenten hun eigen leerdoelen kunnen selecteren en dat zij wekelijks persoonlijke leerdoelen formuleren. Deze leerdoelen bevorderen immers de zelfevaluatie. Studenten die dat wensen, kunnen een beroep doen op studiebegeleiding voor vaardigheden van spoedgevallenzorg (ALS) en voor de biomedische wetenschappen. Binnen de opleiding wordt bovendien gevraagd dat een aantal van de praktische vaardigheden en competenties voorafgaandelijk aan de stage al verworven/ingeoefend werd, zodat de studenten niet onvoorbereid op stage verschijnen. Dit kan via oefening/training in het skills lab of via interactieve programma's.

Na elke stage schrijft de student een stageverslag, dat bestaat uit een casestudy en waarin hij aantoonst dat hij de theorie in de praktijk kan omzetten. De student maakt tijdens de stage spoedgevallenzorg zowel een prehospital als een inhospital verslag, beide in de vorm van een casestudy. Zij moeten deze verslagen bovendien staven met een wetenschappelijk artikel.

Studenten kunnen alle informatie rond de organisatie, begeleiding, opdrachten en evaluatie van de stages terugvinden in de stagegids. Daarnaast kunnen zij ook op Toledo de onthaalbrochures raadplegen. De globale jaarplanning van de stages wordt opgesteld door de coördinator. Studenten moeten voor de stage zelf nagaan of ze alle basistechnieken beheersen. Indien dit niet het geval is, kunnen zij oefenen in het vaardigheidscentrum (zie *facet 4.1*).

Wat het eindwerk betreft, geeft de opleiding er de voorkeur aan om dit doorgaans door twee studenten te laten maken, aangezien studenten op die manier gericht leren samenwerken. De volgende onderwerpen werden onder meer behandeld tijdens het academiejaar 2010–2011: triage bij kinderen, koeling na cardio-pulmonaire resuscitatie en infectiepreventie via de huid bij brandwondenpatiënten. De commissie stelde vast dat de onderwerpen handelen over relevante onderzoeksprojecten of procedures die nuttig zijn voor het werkveld. De commissie vindt het positief dat de eindwerken praktijkgericht zijn. De commissie waardeert het ook dat de eindwerken inspelen op wensen uit de praktijk. Studenten worden begeleid door de promotor en een inhoudsdeskundige of copromotor. Studenten krijgen bij de aanvang van het academiejaar richtlijnen over de te nemen stappen. Zij moeten uit eigen beweging de begeleiders contacteren. Tegen begin februari verwacht de promotor een synthese van de literatuurstudie, met daarbij de meest pertinente artikels en een literatuurtableau. Tijdens het tweede semester

ligt de focus op de koppeling aan de praktijk en de ontwikkeling van een bruikbaar instrument voor de beroepspraktijk. Het eindwerk bestaat standaard uit 30 pagina's, maar van dit aantal kan worden afgeweken bij het uitschrijven van procedures of verpleegplannen. Het rapport omvat ten minste de probleemstelling, de methodologie, de literatuurstudie met samenvattende literatuurtafel, de analyse van de praktijk in relatie tot de literatuurstudie, de resultaten en het uitgewerkte instrument voor de praktijk. De opleiding kan de eindwerken controleren op plagiaat via het softwarepakket Turnitin. De studenten stellen gedurende een kwartier hun eindwerk voor. Aansluitend volgt een discussie. Deze openbare zitting vindt plaats rond half mei. Hierbij zijn de promotor, de copromotor, de lezer, alle studenten van de opleiding en de verpleegkundigen van de kritieke diensten aanwezig.

De commissie vindt het positief dat de opleiding ook aandacht heeft voor maatschappelijke dienstverlening. De commissie apprecieert het dat de opleiding kennis verspreidt bij gezondheidswerkers aan de hand van diverse publicaties door middel van uiteenlopende media zoals eindwerken, artikels, steekkaarten, affiches en procedures en het vademecum PICU (ontwikkeld door de coördinator van de opleiding en het Nurse Support team van de kritieke diensten van UZ Leuven. De commissie waardeert de publicatie van eindwerken en het boek 'Intensieve verpleging van patiënten voor en na een hartoperatie' door de opleidingscoördinator, dat als handleiding dient voor studenten en verpleegkundigen op intensieve zorgen. De commissie stelt het eveneens op prijs dat de studenten onderricht dienen te geven aan anderen inzake belangrijke vaardigheden zoals reanimatie aan het brede publiek. Daarnaast is er ook internationale maatschappelijke dienstverlening. Zo werd in 2009 en 2010 een beroep gedaan op het vaardigheidscentrum van de opleiding en de professionele bijstand van de opleidingscoördinator voor een filmopname voor het Franse ministerie van Verkeersveiligheid.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordelingscriterium:

- Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend opleidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het programma kenmerkt zich door een duidelijke sequentiële opbouw die bestaat uit vier modules (zie hierboven). Tijdens de eerste modules focust de opleiding op breed-vakspecifieke inhouden, om dan in de laatste modules de gespecialiseerde inhouden te behandelen. Bovendien worden steeds hogere eisen gesteld inzake praktijkvaardigheden. Ook in de modules zelf ziet de opleiding toe op de samenhang. Zo opteert zij ervoor om in elke module een stage in te plannen en met casuïstiek te werken. De commissie vindt het niet zo ideaal dat de combinatie van lessen en stage niet altijd parallel verloopt, maar zij waardeert het dat de opleiding gerichte ondersteuning en bijsturing door de praktijklector voorziet.

De commissie stelde vast dat het programma ook een coherente verticale samenhang vertoont en dit dankzij de verschillende leergebieden, die over de verschillende modules heen lopen. Op die manier is er immers een duidelijke graduele opbouw binnen de vier verschillende leergebieden (zie ook facet 2.1.). Het leergebied Biomedische wetenschappen focust in de basismodules op

het verpleegkundige handelen omtrent de vitale functies, om in de modules drie en vier urgentiegeneskunde, traumaprotocol en pediatrie/neonatologie te behandelen. Binnen het leergebied Klinisch-verpleegkundige wetenschappen komen eerst de courante technieken aan bod zoals ALS (advanced life support), luchtwegenzorg, intraveneuze therapie en basiszorg van de pasgeborene aan bod. Tijdens het tweede semester volgen onder meer trainingen van spoedgevallenzorg en besprekingen van verpleegplannen. Het leergebied Informatie- en onderzoekscompetenties herhaalt in eerste instantie de informatievaardigheden inzake wetenschappelijk onderzoek, om dan over te gaan tot analyse van de klinische praktijk.

De commissie vindt het positief dat de opleiding eveneens de horizontale samenhang bewaakt. Ze doet dit door in elke module het opleidingsonderdeel Klinisch onderwijs (stage) te voorzien en door thematisch over de verschillende leerlijnen heen te werken. De commissie zag dat er eveneens samenhang wordt gebracht in het programma door het leermateriaal. Zij waardeert het dat erop wordt toegezien dat dezelfde handboeken worden gebruikt. De opleiding waakt er ook over dat studenten casussen aangereikt krijgen die steeds aan een verpleegplan van intensieve zorg of aan de vaardigheidstraining van spoedgevallen worden gewijd. De commissie waardeert het overigens dat de degelijke afstemming eveneens wordt bewaakt door de opleidingscoördinator. De commissie zag ook een evolutie bij de stages. Deze evolueren van meer gestructureerd (intensieve zorgen) naar moeilijk (spoed en pediatrie). Volgens de commissie kenmerkt het voltijdse programma zich door een degelijk evenwicht tussen kennis en kunde, en een degelijke afwisseling tussen theorie en praktijk (zie ook *hierboven*).

Zoals vermeld maakt het modulaire systeem het overigens makkelijker voor deeltijdse studenten om hun studies te spreiden. De commissie waardeert het dat de opleiding de ervaringen uit het verleden aanwendt om zo de opleiding beter af te stemmen op de noden. Zo ruilde de opleiding de opsplitsing in twee jaar – met in het eerste jaar de theorielessen en in het tweede de praktijklessen – in voor het modulaire systeem. De commissie vraagt de opleiding om het evenwicht tussen intensieve zorgen, spoed en pediatrie te blijven bewaken in het deeltijdse traject, vermits de voltijdelijkheid bij deeltrajecten moeilijker realiseerbaar is.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.4 Studietoestand

Beoordelingscriterium:

- De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de studietoestand van een bachelor-na-bachelor: ten minste 60 studiepunten

Oordeel van de visitatiecommissie: **OK**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De bachelor-na-bacheloropleiding bestaat uit één studiejaar van 60 studiepunten voor het voltijdse traject. In het deeltijdse traject kunnen studenten deze 60 studiepunten in meerdere jaren opnemen. De opleiding voldoet hiermee aan de formele eisen met betrekking tot de minimale studietoestand van een bachelor-na-bacheloropleiding.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.5 Studietijd

Beoordelingscriteria:

- De werkelijke studietijd wordt getoetst en sluit aan bij de normen vastgesteld krachtens decreet.
- Het programma is studeerbaar doordat factoren die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren, zo veel mogelijk worden weggenomen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding volgt de studielast van haar programma op via het meetbeleid dat op hogeschoolniveau werd opgesteld. De KHLeuven gebruikt de instrumenten die de Associatie KU Leuven heeft ontworpen (Metis, Kronos). Studietijdmetingen maken deel uit van de interne kwaliteitszorg en dienen minstens één keer per acht jaar te worden uitgevoerd. Indien de resultaten van de studietijdmetingen daarom vragen, worden verbeteringsacties uitgewerkt. De commissie is van oordeel dat de opleiding een duidelijk beleid voert inzake studietijdmetingen. De opleiding gebruikt zowel kwantitatieve als kwalitatieve methodes. De kwantitatieve studietijdmeting gebeurt volgens de techniek van het schatten achteraf dankzij de webapplicatie Metis. Daarnaast wordt ook naar de studeerbaarheid gepeild tijdens de tevredenheidsbevragingen van studenten en lectoren (zie facet 5.3.). Ook de pas afgestudeerden worden bevraagd over de perceptie van de studielast.

Tijdens de gesprekken stelde de commissie vast dat de studenten een vrij hoge studiebelasting ervaren. De commissie waardeert het echter wel dat de opleiding op een duidelijke manier bij de aanvang van het academiejaar de studenten informeert over de studiebelasting aan de hand van een jaarkalender en een indicatie van de opleidingsmomenten. De commissie stelt het op prijs dat de opleiding acties onderneemt om tegemoet te komen aan studiebelemmerende factoren. De opleiding vertrekt hierbij van de resultaten van de tevredenheidsenquête. Op basis hiervan werd onder meer de deadline voor de literatuurstudie vervroegd.

De commissie stelde ook vast dat, hoewel het tweede semester iets zwaarder is, de opleiding toch waakt over een degelijke verdeling van de studielast over de twee semesters. De commissie zag tijdens de gesprekken dat de communicatie van de examenroosters en de verschillende deadlines tijdig gebeurt. Dit neemt echter niet weg dat de studenten piekmomenten ervaren, die de opleiding zwaarder maken dan vereist. De commissie raadt de opleiding dan ook aan om de resultaten van de evaluaties inzake studielast systematisch te blijven opvolgen.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie adviseert om effectief en efficiënt de studietijdmetingen te blijven opvolgen.

Facet 2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Beoordelingscriteria:

- Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen.
- De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Oordeel van de visitatiecommissie: **excellent**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie vindt het positief dat de opleiding belang hecht aan 'reflecterend leren', omdat deze visie het individu van de student centraal stelt en ervaring aan kennis koppelt. De commissie is immers van oordeel dat ervaring de beste leerschool is, en dat reflectie op die ervaring maakt dat een student kritisch met de verklarende kennis zal omgaan. De commissie waardeert het dat het zelfstandig en probleemoplossend leren veel aandacht krijgt, en dat studenten worden gestimuleerd om verantwoordelijkheid te nemen. De commissie stelt het eveneens op prijs dat de gehanteerde onderwijsmiddelen aansluiten bij het competentiegerichte onderwijs. Op de campus hebben de studenten toegang tot boeken, cursusmateriaal, de mediatheek, de biomedische bib, het vaardigheidscentrum (mogelijkheid tot zelfstandig oefenen, aanwezigheid foto- en filmmateriaal) en het ALS-lokaal van de faculteit Geneeskunde. Op de werkplek kunnen de studenten leren dankzij de intense begeleiding door de stagementor op de stageplek, en dankzij de opvolging door reflectie en verslagen. Daarnaast hebben studenten ook toegang tot de digitale leeromgeving Toledo (alle informatie), softwarepakketten, ICT op stage (PMDS), intranet, SharePoint, patiëntenfilms voor patiënteneducatie van het UZ Leuven enzovoort.

De commissie is van oordeel dat ook de werkvormen aansluiten bij het didactische concept, dat zich kenmerkt door competentiegerichtheid, actief en proactief leren, ervaren en doen, naast denken en het stimuleren van kritisch denken (contactonderwijs, interactie tussen de student en zijn omgeving, waarbij er discussieruimte is om ervaringen te bespreken). De commissie stelt het bovendien op prijs dat de opleiding een grote diversiteit aan werkvormen aanbiedt, zoals vaardigheidsonderwijs, diverse instructie- en interactievormen, opdrachten en de klinische praktijk. De commissie zag een sterk georganiseerd vaardigheidsonderwijs en waardeert dit. Zij vindt het heel positief dat de opleiding het ervaringsgerichte leren wil stimuleren door gebruik te maken van simulanten (rollenspelen) en praktijksimulaties (CVHH, monitoring, beademingssimulaties, demoprogramma's, interactieve opleidings- en toetsingsprogramma's). Bovendien vindt de commissie het heel positief dat de opleiding deze instrumenten aan de studenten op USB-stick bezorgt. De commissie was onder de indruk van de hoeveelheid en diversiteit aan interactieve werkvormen, en is dan ook van oordeel dat deze opleiding toonaangevend is.

Zoals hierboven beschreven, waardeert de commissie de variatie in stagecontexten.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordelingscriterium:

- Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat en voor studenten inzichtelijk getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie zag dat de KHLeuven een duidelijke visie rond de kwaliteitsbewaking van de toetsing ontwikkelde. De opleiding hanteert namelijk een competentiegericht toetsbeleid, waarbij het competentieprofiel als uitgangspunt voor de toetsing dient. De commissie stelde vast dat de beoordeling en toetsing degelijk georganiseerd zijn in de opleiding. De opleiding schenkt

aandacht aan zowel formatieve als summatieve toetsing. De commissie waardeert dit. Door het feit dat de authentieke en probleemgerichte evaluatie van de meeste opleidingsonderdelen plaatsvindt in juni, is er veel aandacht voor het ontwikkelen van de competenties om zelfstandig zorgverlener te worden en de leerinhouden toe te passen.

De commissie is van oordeel dat de toetsingscriteria transparant zijn en duidelijk worden gecommuniceerd aan de studenten. Zij stelde vast dat de studenten de toetsingscriteria kennen. Zij vindt het positief dat deze criteria praktijkgericht zijn en bovendien werden afgetoetst bij het werkveld. De opleiding maakt gebruik van oplossingsleutels, wat de commissie waardeert.

De commissie zag een variatie aan toetsvormen zoals kennis- en inzichttoetsen, opdrachten en authentiek competentiegerichte toetsen. De commissie vindt het daarnaast ook positief dat voor sommige opleidingsonderdelen de opleiding een examenvorm voorziet waarbij twee lectoren betrokken zijn bij de beoordeling. Zo voorziet de opleiding bij de examens uit het leergebied Biomedische wetenschappen twee lectoren met klinische expertise die het geheel van het opleidingsonderdeel breed bevragen. Voor de examens Verpleegkundige wetenschappen ondervragen eveneens twee lectoren de studenten over reële patiëntensituaties. Bij de beoordeling van het opleidingsonderdeel Pediatrie zijn twee lectoren en twee praktijklectoren betrokken. Voor dit examen dienen de studenten aan te tonen dat ze inzicht in de cursus hebben verworven via een casus. Nadien volgen theoretische vragen over andere onderwerpen, om zo de kennis en het inzicht in de andere delen van de cursus te testen.

De commissie stelt het op prijs dat de opleiding inspanningen doet om concrete indicatoren te formuleren voor de evaluatie van de stage. De commissie stelde immers vast dat de opleiding een stageformulier heeft uitgewerkt dat focust op een professionele houding, kennis en inzicht, klinische beoordeling en organisatie, verpleegkundige zorgverlening en technische vaardigheden, omgaan met patiënt en familie, samenwerking met het team, en rapportering en overdracht. De eindbeoordeling gebeurt door de praktijklector, in samenspraak met de mentoren en de hoofdverpleegkundige.

De eindbeoordeling van het eindwerk wordt toegekend na de presentatie en de beoordeling van de begeleiders en de lezer, die overigens een onafhankelijk advies geeft. Zeventig procent van de punten gaat naar de inhoud, 20 procent naar de vorm en 10 procent naar het proces. De commissie stelde tijdens de gesprekken met de studenten wel vast dat zij vinden dat men moet streven naar gelijke eisen over de begeleiders van de eindwerken heen, net zoals bij de begeleiding van de stages. De commissie onderschrijft deze vraag. Zij vindt het positief dat de opleiding al startte met een project 'toetsing' om de kwaliteit nog te verbeteren.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt de opleiding om verder te streven naar gelijke eisen over de begeleiders van eindwerken en stages heen.

Facet 2.8 Masterproef

Dit facet is niet van toepassing voor de bachelor-na-bacheloropleiding.

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden

Beoordelingscriterium:

- Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten bachelor-na-bachelor: Bachelorgraad met (een) door het instellingsbestuur nader bepaalde kwalificatie(s), eventueel aangevuld met een onderzoek naar geschiktheid of bekwaamheid of een voorbereidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding hanteert de decretaal voorziene toelatingsvoorwaarden voor de bachelor-na-bacheloropleiding.

Enkel studenten die een diploma van Bachelor in de Verpleegkunde hebben, worden toegelaten tot de opleiding.

Het overgrote deel van de instromende studenten heeft de afstudeerrichting Ziekenhuisverpleegkunde gevolgd. Deze vooropleiding is dan ook heel geschikt om de opleiding aan te vatten. Er wordt rekening gehouden met EVC en EVK conform de geldende afspraken binnen de associatie. Zo kunnen studenten die al ervaring opdeden binnen de praktijk van intensieve zorgen en spoedgevallenzorg hun ervaring verzilveren via EVC-procedures. Studenten die instromen uit de master in de Verpleegkunde en vroedkunde komen in aanmerking voor EVK-procedures. Na het behalen van hun bachelor-na-bachelordiploma kunnen de studenten een bijzondere beroepstitel aanvragen bij het ministerie van Volksgezondheid.

De commissie merkte tijdens de gesprekken op dat de instroom van voltijdse studenten een meerwaarde betekent inzake abstract denken en het toepassen van wetenschappelijke kaders, terwijl de instroom van deeltijdse studenten een directere praktijkkoppeling als voordeel heeft. De commissie vindt het positief dat de opleiding een instroom vanuit diverse andere streken en scholen kent, en dat omwille van de degelijke reputatie van de kwaliteitsvolle opleiding.

De commissie stelde vast dat de opleiding een duidelijk zicht heeft op de studieachtergrond van de studenten die instromen. Zij waardeert dit. Bovendien vindt de commissie het positief dat de opleiding haar beleid hierop afstemt. Zo zag zij dat het programma degelijk aansluit op de vooropleiding. Er wordt overigens ook aandacht besteed aan het bereiken van de instroomcompetenties voor studenten die hun bachelordiploma in de Verpleegkunde elders behaalden. Daarnaast besteedt de opleiding extra aandacht aan de eerste stageperiode van de studenten die rechtstreeks uit de bacheloropleiding doorstromen. De commissie merkte wel op dat de opleiding nog sterk geënt lijkt op pas afgestudeerde bachelors, maar tijdens de gesprekken met verschillende doelgroepen werd dit niet als dusdanig als een probleem ervaren. Gezien het stijgende aantal werkstudenten vraagt de commissie om hier toch aandacht voor te hebben in de toekomst. De commissie vindt het positief dat de opleiding uitblinkt in het aanbieden van een flexibel leertraject dankzij de modulaire opbouw van het programma. Dit maakt het voor deeltijdse studenten mogelijk om de opleiding te spreiden over vier jaar. De commissie vraagt wel om de coherentie van het programma te blijven bewaken voor deze deeltijdse studenten.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 2, programma: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 2.1	relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma	goed
facet 2.2	eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	excellent
facet 2.3	samenhang van het programma	goed
facet 2.4	studieomvang	OK
facet 2.5	studietijd	goed
facet 2.6	afstemming tussen vormgeving en inhoud	excellent
facet 2.7	beoordeling en toetsing	goed
facet 2.8	masterproef	niet van toepassing
facet 2.9	toelatingsvoorwaarden	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 3 INZET VAN HET PERSONEEL

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

Beoordelingscriterium:

- Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Oordeel van de visitatiecommissie: **excellent**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie maakte kennis met een dynamisch en geïnspireerd docententeam, dat een energieke motor vormt achter de opleiding. Uit de gesprekken gaven de docenten aan dat zij werkvreugde beleven aan hun opdracht. De commissie merkte ook dat het hele team de visie van de opleiding samen draagt. Ondanks het grote aantal gastdocenten met een beperkte opdracht slaagt de opleiding erin om iedereen betrokken te houden. De organisatorische en de inhoudelijke aanpak komen ter sprake in de bijeenkomsten van de opleidingscommissie. Gastlectoren worden daarvoor bewust uitgenodigd. Naast de opleidingscommissie zijn nog andere overlegorganen actief op departementaal of hogeschoolniveau, waarin de opleiding intensieve zorgen en spoedgevallenzorg vertegenwoordigd is.

Vanuit de opleiding en de hogeschool krijgen de docenten didactische ondersteuning aangeboden. Zij gaven tijdens de gesprekken aan dat zij kunnen rekenen op een ruim aanbod bijscholingen, studiedagen en themasessies. Zo krijgen zij, indien gewenst, hulp bij het gebruik van Toledo of toelichting bij didactische vernieuwingen, zodat zij vlot aan de slag kunnen met didactische werkvormen als casusonderwijs, overalltoets of rollenspelen. Bij de departementale onderwijscoördinator kunnen zij zelf voorstellen doen. Sinds 2008 is er een elektronisch registratiesysteem (ERNA) dat de aanvragen voor navormingen faciliteert en registreert. De commissie stimuleert het verder uitbouwen van het professionaliseringsbeleid.

Het personeelsbeleid wil zo transparant mogelijk zijn en streeft een open communicatie na tussen alle docenten. Vanuit de KHLeuven is een aantal doelstellingen geformuleerd rond personeelsbeleid. Sinds 2007 werkt de hogeschool bovendien met een competentiewoordenboek dat als basisinstrument gehanteerd wordt, zowel voor de verdeling van opdrachten als voor de aanwerving van nieuw personeel. De commissie vindt het positief dat men ook voor het personeel competentiegerichtheid centraal stelt. Men vertrekt immers vanuit de competenties van ieder personeelslid bij het toekennen van een opdracht. Bij aanwerving wordt een sollicitant geselecteerd op basis van het curriculum vitae voor een mondeling gesprek met de departementale en opleidingsverantwoordelijken. Doorgaans verspreidt men een vacature eerst intern en pas later extern, behalve voor bepaalde leidinggevende functies. Voor onderwijzend personeel vraagt de opleiding een masterdiploma voor lectoren van een theoretische cursus. Op vacatures voor praktijklectoren mikt de opleiding minstens op een professionele bachelor. In de beide gevallen zijn pedagogische bekwaamheden volgens de opleiding steeds meer een pluspunt. Ook werkveld- of onderzoekservaring vergroot de inzetbaarheid van de sollicitant. Wanneer een nieuw personeelslid start, kan hij of zij rekenen op verschillende introductieactiviteiten die aan alle personeelsleden aan de KHLeuven worden aangereikt. Het departement voorziet een informatiesessie over de concrete werking van de opleiding in het departement. Ten slotte krijgt ieder nieuw personeelslid een ervaren collega als coach toegewezen. Na minstens vier jaren anciënniteit kan personeel worden benoemd. De commissie vindt het positief dat een benoeming niet enkel bepaald wordt door anciënniteit maar ook door kwalitatieve criteria. Ze is daarnaast tevreden over het gelijkere-kansen- en diversiteitsbeleid bij de aanwervingen.

De eerste vier jaren organiseert de opleidingscoördinator jaarlijks een functioneringsgesprek voor de personeelsleden, en erna om de twee jaren. In het gesprek bespreken ze het functioneren, maar kan het personeelslid ook rekenen op ondersteuning, en worden doelstellingen en taken voor de toekomst vastgelegd. In het eerste jaar van nieuwe docenten woont de opleidingscoördinator een les bij, wat kan leiden tot suggesties of verbetering. Evaluatiegesprekken worden gehouden door het departementshoofd, die opvolgt in welke mate het personeelslid de doelstellingen van het functioneringsgesprek heeft bereikt.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid

Beoordelingscriterium:

- Het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroeps- of kunstpraktijk.
- Bij de daartoe in aanmerking komende opleidingen dient daarenboven voldoende personeel te beschikken over kennis en inzicht in de desbetreffende beroeps- of kunstpraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: **excellent**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is positief over de multidisciplinaire samenstelling van het onderwijzende personeel in de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg. De commissie is overtuigd van de verschillende deskundigheden van zowel lectoren als gastdocenten. De commissie heeft eveneens geconstateerd dat zowel professionele als academische profielen zijn opgenomen in het docententeam. Meerdere personeelsleden hebben relevante werkervaring, en gastdocenten zijn

goed op de hoogte van actuele ontwikkelingen in hun sector, aangezien ze nog actief zijn buiten het onderwijs. De helft van het onderwijzende personeel combineert de onderwijsopdracht met een functie op de kritieke diensten. De commissie merkt ook op dat de internationale contacten van een aantal gastlectoren een pluspunt zijn. De studenten zijn heel tevreden over de expertise van hun docenten. Zij vonden met name de gastcolleges zeer leerrijk, aangezien de gastlectoren vaak reële casussen uit de gespecialiseerde beroepspraktijk kunnen aanhalen. Ook via de stage komen de praktijklectoren in contact met experts uit de sector. De commissie waardeert voorts dat de (praktijk)lectoren deelnemen aan internationale congressen en over uitgebreide internationale netwerken beschikken.

Vakinhoudelijke professionalisering kan net zoals de didactische bijscholingen aangevraagd worden via het elektronisch registratiesysteem (ERNA). Het departement heeft daarnaast het toekomstplan om per opleiding professionaliseringsroutes te coachen. Momenteel wordt samenwerking aangevraagd bij de Associatie KU Leuven. De commissie ondersteunt het initiatief. Ze is van mening dat het onderwijzende personeel erg goed op de hoogte is van de beroepspraktijk.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 3.3 Kwantiteit personeel

Beoordelingscriterium:

- Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Binnen de opleiding telde het onderwijzende personeel in 2010–2011 72 medewerkers, hetzij lectoren, hetzij praktijklectoren. De grote meerderheid bestond uit gastlectoren (62), die een relatief kleine en afgebakende opdracht had. De gastlectoren staan in voor 44,1 procent van de onderwijsbelasting. De overige 55,9 procent wordt verzorgd door de tien vaste lectoren, die ook pedagogisch geschoold zijn, wat een pluspunt is. In totaal beschikte de bachelor-na-bacheloropleiding over 2,14 VTE voor de 29,5 voltijdse studenten die zich dat jaar inschreven. Dat komt neer op een docent-studentratio van 0,072 VTE. Het administratieve en technische personeel waarop de opleiding kan rekenen, wordt tewerkgesteld vanuit de hogeschool en het departement. Op departementaal niveau zijn 16 ATP-leden werkzaam. Zij worden ondersteund door hulpopvoedend personeel en enkele arbeiders die instaan voor de infrastructuur.

De commissie drukt haar bezorgdheid uit over de taakbelasting van het onderwijzende personeel en de opleidingscoördinator. Ze heeft gemerkt dat de docenten erg gemotiveerd zijn en de werkdruk als haalbaar beschouwen. Ook de inzet van de opleidingscoördinator, die verschillende opdrachten combineert, is de commissie niet ontgaan. De commissie is onder de indruk van het werkethos van het personeel, maar vraagt toch dat de opleiding blijvend aandacht besteedt aan de personeelsaantallen en de werkdruk. Ze merkt ook op dat de combinatie van een klein, vast aangesteld docentenkorps enerzijds en een grote groep gastlectoren anderzijds een uitdaging vormt voor de opleiding. Het is niet evident om vanuit die samenstelling een volledig onderwijsproces als een geheel te dragen, maar de opleiding maakt daar actief werk van.

De leeftijdsstructuur van het personeelsbestand toont aan dat de meerderheid van het vaste onderwijzende personeel bestaat uit mannelijke veertigers.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt de opleiding te waken over de taakbelasting van de OP-leden.
- De commissie vindt het wenselijk om de haalbaarheid van het takenpakket van de opleidingscoördinator te bewaken.

Oordeel over onderwerp 3, inzet van het personeel: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 3.1	kwaliteit personeel	excellent
facet 3.2	eisen professionele gerichtheid	excellent
facet 3.3	kwantiteit personeel	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 4 VOORZIENINGEN**Facet 4.1 Materiële voorzieningen**

Beoordelingscriterium:

- De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Oordeel van de visitatiecommissie: **excellent**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is van mening dat de opleiding kan rekenen op een zeer degelijke infrastructuur. De gebouwen van het departement Gezondheidszorg en techniek hebben door de toegenomen studentenaantallen hun maximale capaciteit bereikt. Er zijn 24 leslokalen van verschillende grootte en zes aula's. Gezien de keuze voor didactische werkvormen zoals seminaries en interviews, worden de meeste onderwijsactiviteiten van deze bachelor-na-bacheloropleiding in kleinere lokalen georganiseerd. De lokalen zijn goed uitgerust met de moderne multimedia-apparatuur en draadloos internet. Daarnaast zijn er vier computerlokalen. Het viel de commissie op dat de lokalen die zij te zien kreeg, zeer netjes waren. Het is volgens de commissie een pluspunt dat de gebouwen van de KHLeuven in de nabije omgeving van het Universitair Ziekenhuis Leuven en dicht bij de faculteit Geneeskunde gelokaliseerd zijn.

Het departement G&T beschikt over een studielandschap waar studenten Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg terecht kunnen in individuele werkruimtes of aan groepstafels. Ook in de beide studielandschappen staan pc's ter beschikking van de studenten. In de mediatheek van het departement G&T kunnen de studenten boeken of tijdschriften raadplegen of uitlenen. De mediatheek biedt ook toegang tot een aantal elektronische databanken en tijdschriften. De commissie is lovend over de doordachte organisatie van de mediatheek: niet te veel boeken en rustige ruimtes om te werken. Ze stelde tijdens het bezoek wel de vraag waarom de opleiding een eigen bibliotheek voorziet, terwijl de studenten gebruik kunnen maken van de grote biomedische bibliotheek van de nabijgelegen universitaire campus. Ze kon zich vinden in het antwoord van de

opleiding, die erop wees dat het aanbod van een eigen mediatheek vooral een didactisch nut heeft voor de studenten. Indien zij meer informatie wensen, kunnen zij uiteraard ook doorverwezen worden naar andere bibliotheken of databanken. Bovendien erkent de commissie dat de meest relevante boeken aanwezig waren.

De commissie is lovend over de specifieke infrastructuur voor de opleiding. Zo zag zij een uitgebreid vaardigheidscentrum Verpleegkunde van het departement G&T, met onder meer een bed uitgerust met materiaal en apparatuur voor intensieve zorg, een mannequin voor airway-management, reanimatiepoppen voor basic life support van alle leeftijden, en mede voor de opleiding bachelor in de Verpleegkunde 25 bedden met mannequin voor de training van verpleegkundige vaardigheden. Daarnaast is ook verzorgings- en behandelingsmateriaal beschikbaar, zoals infusieregelaars, spuitdrijvers, defibrillator, urgentiekoffer, drukmetingsystemen en diverse katheters. De commissie vond het bovendien heel positief dat de technieken aangeleerd in de opleiding Bachelor in de Verpleegkunde en van luchtwege-zorg, ook op video beschikbaar zijn en dat dit beeldmateriaal zowel op Toledo als op de tv-schermen van het vaardigheidscentrum kan worden getoond. Studenten kunnen zich op voorhand inschrijven en bijkomend materiaal bestellen om zelfstandig te trainen. Studenten kunnen bovendien gebruikmaken van het vaardigheidscentrum Geneeskunde van de KU Leuven, waar een advanced life support-mannequin met simulatie beschikbaar is.

Daarnaast krijgen de studenten voor een aantal vaardigheden les op de dienst Intensieve geneeskunde van het Universitair Ziekenhuis Leuven, zoals voor de plaatsing van de diepe veneuze katheter, arteriële en hemodynamische monitoring en opname van de patiënt op de afdeling Intensieve zorg, voor intracraniale drukmeting en ventriculo-externe drainage. Op de spoedgevallendienst worden onder meer de volgende vaardigheden onderwezen: transport van slachtoffers en van neonaten, intubatie, tractie-uitrusting voor heup- en wervelfracturen, en het gebruik van de uitrusting van de ziekenwagen voor concrete situaties zoals een thoraxtrauma, of een motorongeval en gipsen.

De commissie waardeert het ook dat de opleiding een trainingsdag 'rampenmanagement' organiseert bij de brandweer in Aarschot.

Het is de commissie opgevallen dat de KHLeuven geïnvesteerd heeft in vlot toegankelijke gebouwen voor mensen met functiebeperkingen. Er zijn liften, aangepaste sanitaire voorzieningen en brede deuren. Daarnaast is ook de brandveiligheid van de gebouwen in orde. De commissie is ervan overtuigd dat de materiële faciliteiten en de huisvesting veiligheid en degelijk onderwijs kunnen garanderen.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 4.2 Studiebegeleiding

Beoordelingscriteria:

- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op de studievoortgang.
- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Oordeel van de visitatiecommissie: **excellent**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Wat de studiebegeleiding betreft, is de commissie van mening dat de opleiding een voorbeeld is voor andere bachelor-na-bacheloropleidingen. Door zowel de focus te leggen op de zelfstandigheid en de zelfreflectie van de studenten, als op het leren werken in een interdisciplinaire context bereidt de opleiding de studenten voor op de latere werksituatie. De opleiding mikt niet alleen op de persoonlijke studievoortgang van iedere student, maar biedt hen ook een bredere competentiegerichte persoonlijkheidsvorming. Zij worden rechtstreeks ondersteund door intervisies, seminaries, functioneringsgesprekken, het persoonlijk ontwikkelingsplan, de praktijklector en de stagementor. De commissie kon daarenboven vaststellen dat de begeleiding op maat van de student verloopt: men vertrekt op basis van individuele doelstellingen. In het algemeen apprecieert de commissie de studentgerichtheid die de opleiding uitstraalt. Ook uit de gesprekken met de studenten is gebleken dat zij zeer tevreden zijn over de studiebegeleiding.

De commissie gaat ervanuit dat studenten in een bachelor-na-bacheloropleiding minder nood hebben aan een bepaalde studieondersteuning ten opzichte van een bacheloropleiding. Het doet haar echter plezier dat de opleiding toch werk maakt van een grondige begeleiding en een duidelijke communicatie. De studenten krijgen informatie over de mogelijkheden betreffende studiebegeleiding via de brochure 'Studeren doe je niet alleen'. Als studenten specifieke vragen hebben, kunnen zij zich ook steeds richten tot het Studieadviesbureau van het departement (StAB). In het StAB zitten een studietrajectbegeleider, een studieadviseur voor de instromende studenten en een studiebegeleider in verband met studiemethodes. Daarnaast is er een ombudsdienst, die tussenkomt in het geval van klachten. De studenten gaven tijdens de gesprekken echter aan dat zij, gezien de laagdrempelige contacten met lectoren, daar tot op heden nog geen beroep op hebben moeten doen. Bovendien zijn de studenten tevreden over de ondersteuning van de opleidingscoördinator. De commissie stelde dan ook vast dat de studiebegeleiding op maat van de student verloopt.

Kandidaat-studenten worden op verschillende manieren ingelicht over de opleiding. Zo zijn er naast de informatie op de website doorheen het jaar ook opendeur- en infodagen, de 'Jobbeurs' en de 'Masterbeurs', waar de opleiding ook aanwezig is. Eens de studenten ingeschreven zijn, krijgen zij meer concrete en praktische uitleg over de opleiding en de verwachtingen. Dat gebeurt in de eerste plaats op de onthaaldag, waar zij het onderwijs- en examenreglement (OER) krijgen en waar per opleidingsonderdeel de studiefiche wordt toegelicht. Ook via Toledo kunnen de studenten antwoorden op hun vragen vinden. Indien zij trajectbegeleiding wensen of informatie nodig hebben over vrijstellingen, kunnen zij zich richten tot de opleidingscoördinator. Voor studenten die vroegtijdig wensen af te haken, worden exitgesprekken georganiseerd. De relatief lage dropout is meestal verklaarbaar door privéredenen of door de te zware combinatie met een job.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 4, voorzieningen: [voldoende](#)

Op basis van de oordelen over:

facet 4.1	materiële voorzieningen	excellent
facet 4.2	studiebegeleiding	excellent

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 5 INTERNE KWALITEITSZORG

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordelingscriterium:

- De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De KHLeuven beschikt over een uitgewerkte visie en beleid rond kwaliteitszorg, dat geënt is op EFQM. De commissie heeft vastgesteld dat de KHLeuven de afgelopen jaren een kwaliteitszorg-beleidsplan heeft uitgewerkt dat zich naar alle niveaus heeft vertaald in vijfjaarlijkse beleidsplannen. Het huidige beleidsplan omvat de periode 2008–2013.

Dankzij de PDCA-cyclus is er een systematische evaluatie van de kwaliteit. Bovendien beschikt de KHLeuven over een intern opvolgsysteem dat nagaat of de doelstellingen in de beleidsplannen daadwerkelijk worden opgevolgd. De commissie waardeert deze sterke focus op kwaliteit. Zij vindt het eveneens positief dat de KHLeuven het kwaliteitslabel van het Europees Sociaal Fonds behaalde.

Om de drie jaar organiseert de KHLeuven een tevredenheidsbevraging over alle aspecten bij studenten en lectoren. De commissie stelde vast dat recent (academiejaar 2009–2010) nog kwalitatieve bevragingen inzake tevredenheid (bij studenten en het personeel) en focusgroepen (met afgestudeerden en hoofdverpleegkundigen) werden georganiseerd.

De verschillende bevragingen maken trendanalyses en specifiek onderzoek mogelijk. Daarnaast brengt de KHLeuven tweejaarlijks de bezigheid en tewerkstellingsgraad van de afgestudeerden in kaart. Om de acht jaar organiseert men een bevraging van de afgestudeerden over de tevredenheid van de opleiding en de kwaliteit van de loopbaan. Elke vijf jaar is er een evaluatie van de opleidingsonderdelen. Deze evaluaties worden gebruikt als bijsturingselement voor functioneringsgesprekken met lectoren.

De commissie stelde vast dat de kwaliteitszorg degelijk verankerd is in de opleiding, en dat de kwaliteitscycli effectief worden uitgevoerd en opgevolgd. De commissie waardeert de kritische zelfreflectie met concrete beleids- en actieplannen. De commissie stelde vast dat van bij het begin de kwaliteit van de opleiding door middel van verschillende meetinstrumenten wordt gemeten en opgevolgd. Deze metingen zijn zowel kwalitatief als kwantitatief, formeel als informeel. Via het interne opvolgsysteem kan men nagaan of de vooropgestelde metingen en doelstellingen worden gerealiseerd. De commissie vindt het positief dat de opleiding op die manier met toetsbare streefdoelen werkt, en dat zij deze kan aanpakken binnen een relatief kort tijdsbestek. De commissie stelde immers vast dat het kwaliteitsonderzoek zijn vruchten afwerpt, en waardeert dit. Zo leken de klachten die naar boven kwamen in het onderzoek met de afgestudeerden van 2002–2006 verholpen te zijn bij het volgende onderzoek van de pas afgestudeerden in 2007–2008. De commissie stelde dit ook vast bij de tevredenheidsbevraging van de studenten: de studenten van 2007–2008 vonden de studiebelasting van het eindwerk een heikel punt, alsook de Power-Pointpresentaties. Bij de volgende tevredenheidsbevraging in 2009 blijkt een algemene gedeelde tevredenheid over het cursusmateriaal (86,49 procent).

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

Beoordelingscriterium:

- De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbeteringsmaatregelen die bijdragen tot de realisatie van de streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is ervan overtuigd dat de opleiding op basis van de meetresultaten de kwaliteit van haar onderwijs actief poogt te verbeteren en daarin ook slaagt. Het beleidsplan is opgesteld volgens het EFQM-model. De aanpak is nog erg gestuurd vanuit hogeschoolniveau, maar de commissie heeft vastgesteld dat de interne kwaliteitszorg degelijk verankerd werd in de opleiding, dankzij het toepassen van de PDCA-cyclus. De commissie waardeert het dan ook dat de opleiding gebruikmaakt van een driejaarlijks beleidsplan, waarbinnen verbeteringsacties richting krijgen. Wanneer uit de tevredenheidsbevragingen blijkt dat meer dan 20 procent niet tevreden is, aanziet men dat als een aandachtspunt. Op die manier hebben de bevragingen een knipperlichtfunctie. Deze worden omgezet in verbeteringsplannen. Het draagt de goedkeuring van de commissie weg dat de opleiding zeer kort op de bal speelt. De opleidingscommissie volgt de vorderingen van verbeteringsacties op.

De commissie stelde vast dat de opleiding naar aanleiding van de resultaten uit de evaluaties aanpassingen doorvoert in het programma, en vindt dit positief. Zo merkte zij op dat de opleiding bepaalde overlappingen effectief heeft weggewerkt, lacunes heeft opgelost, nieuwe inhoud aanbiedt en aanpassingen met betrekking tot stagebegeleiding, het eindwerk en het didactische materiaal heeft doorgevoerd. Bovendien werd ook het curriculum geoptimaliseerd, net zoals de stageleerdoelen. Ook de herschikking van het curriculum in modules is er gekomen naar aanleiding van evaluaties.

De commissie waardeert het dat de opleiding heel kort op de bal speelde bij pijnpunten en bijna onmiddellijk aan een oplossing werkte.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordelingscriterium:

- Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Oordeel van de visitatiecommissie: **excellent**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie zag een bijzonder sterke betrokkenheid van studenten, medewerkers, alumni en het beroepenveld. De commissie stelde vast dat de opleiding alle betrokkenen stimuleert om zowel

formeel als informeel mee te werken aan het verbeteren van de kwaliteit van de opleiding. De commissie stelde veel respect vast tussen alle betrokken partijen. De commissie waardeert in het bijzonder de verregaande en continue samenwerking met het UZ Leuven (beschikbaarheid van elkaars middelen en zelfs personeel), in die zin dat er een voortdurende onderlinge wisselwerking tussen de theorie en de praktijk is, die bovendien gebaseerd is op het kwaliteitsdenken. De opleiding onderbouwt dit door het behalen van diverse kwaliteitslabels en de hoge tevredenheidsgraad bij studenten en alumni. Men speelt kort op de bal, wat resulteert in een kwalitatieve en up-to-date opleiding.

De commissie waardeert het dat het onderwijzende personeel nauw betrokken wordt bij de interne kwaliteitszorg. Bij de aanvang van het academiejaar worden alle medewerkers uitgenodigd bij de voorstelling van de resultaten van de kwaliteitsonderzoeken en de wijzigingen in het programma van de opleiding. De commissie vindt het eveneens positief dat de opleidingscoördinator via informele contacten met de lectoren en via bezoeken aan de afdelingen informeert naar eventuele opmerkingen of wijzigingen over zowel de organisatie als de inhoud van de lessen. Daarnaast worden de medewerkers verder op de hoogte gehouden van de kwaliteitszorg via elektronische communicatie. Zoals aangegeven organiseert men formeel elke drie jaar een tevredenheidsbevraging van alle personeelsleden. De gastlectoren gaven tijdens de gesprekken aan dat zij een goed en frequent contact hebben met de opleidingscoördinator. Grote aanpassingen in het programma komen ter sprake tijdens de opleidingscommissie in de maanden december/januari. In mei wordt vergaderd met alle stagebegeleiders en verpleegkundige docenten. Daarnaast is er nog een vergadering met de opleidingscommissie.

De studenten krijgen de kans om suggesties of kritische opmerkingen te geven via de opleidingsonderdeelbevraging. Net zoals voor het personeel organiseert men ook voor de studenten om de drie jaar een tevredenheidsbevraging. De studenten gaven tijdens de gesprekken met de commissie daarnaast aan dat zij zich gehoord voelen bij eventuele problemen: zij kunnen steeds terecht bij de opleidingscoördinator. Ook zij zijn vertegenwoordigd in de opleidingscommissie. De commissie stelde tijdens de gesprekken met de studenten vast dat deze vertrouwd zijn met het zelfevaluatie rapport.

Wat de alumni betreft, vindt de commissie het positief dat zowel pas afgestudeerden als afgestudeerden van de laatste vijf jaar worden bevroegd over de opleiding en hun loopbaan. Bovendien vervult een aantal alumni de rol van mentor op de stageplaats en wordt men ingeschakeld als inhoudsdeskundige bij eindwerken. Zij worden uitgenodigd om informatie te verschaffen tijdens de 'Jobbeurs' van Gezondheid en technologie. De commissie stelde ook vast dat de alumni bekend waren met de alumniwerking van de KHLeuven, en waardeert dit. Zij apprecieert het eveneens dat alle alumni werden uitgenodigd op een minisymposium ter ere van de tiende verjaardag van de voortgezette opleiding in de Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg.

De commissie merkte ook op dat er een nauw contact is tussen de opleiding en het werkveld, en vindt dit positief. Zo organiseert de opleiding systematische bevestigingen van hoofdverpleegkundigen en lectoren, van wie de meesten werknemers zijn op de kritische diensten van het UZ Leuven. Bovendien vragen de stagebegeleiders bij het einde van elk academiejaar aan de hoofdverpleegkundigen om een algemene evaluatie te geven van de opleiding. Deze gegevens worden verwerkt voor de vergadering die eind mei plaatsvindt. De coördinator woont ook jaarlijks een vergadering bij van de hoofdverpleegkundigen van het UZ Leuven om zo bemerkingen te verzamelen en de organisatie te bespreken. De commissie waardeert eveneens de nauwe samenwerking met het Nurse Support Team van het UZ Leuven voor het opstellen van de eisen die gesteld dienen te worden aan studenten en nieuwe verpleegkundigen, alsook aan de werkorganisatie op stage.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 5, interne kwaliteitszorg: **voldoende**

Op basis van de oordelen over:

facet 5.1	evaluatie resultaten	goed
facet 5.2	maatregelen tot verbetering	goed
facet 5.3	betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	excellent

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 6 RESULTATEN

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordelingscriterium:

- De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde competenties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie zag dat deze opleiding studenten van overal in Vlaanderen aantrekt omwille van haar goede naam. De commissie ontmoette tijdens de gesprekken enthousiaste en gemotiveerde studenten en afgestudeerden, die trots zijn op het niveau en de aanpak van de gevolgde opleiding. Hoewel zij de opleiding als zwaar ervaren, vinden ze deze toch haalbaar. De studenten kozen voor deze opleiding omwille van de afwisseling tussen theorie en praktijk. Uit de gesprekken met de studenten en afgestudeerden kon de commissie afleiden dat zij vinden dat de opleiding een inhoudelijk bijzonder sterk programma aanbiedt met een degelijke volgtijdelijkheid. Enkel voor deeltijdtrajecten is dit moeilijker realiseerbaar. De afgestudeerden gaven aan dat zij meteen inzetbaar waren op de kritische diensten. Zij vonden het positief dat er geleidelijk aan meer van hen werd verwacht, zodat ze op het einde van de stage de totaalzorg van twee patiënten op zich kunnen nemen. De alumni zijn overigens ook unaniem tevreden over de inhoud van hun job, hun autonomie en hun werkzekerheid. Dankzij hun diploma en de inhoud van hun gevolgde opleiding worden de studenten onmiddellijk tewerkgesteld via spontane sollicitaties en stages.

De commissie stelde met genoeg vast dat het werkveld lovend was over de kennis en kunde van de afgestudeerden. Zij zijn van oordeel dat studenten over de juiste attitude beschikken. Zij omschrijven de alumni als dynamisch, gemotiveerd, geëngageerd en leergierig. Het werkveld vindt het positief dat de afgestudeerden over ervaring in verschillende diensten beschikken. Tijdens de gesprekken met het werkveld kwam bovendien de degelijke naam en faam van de opleiding naar voor. Zij zijn eveneens tevreden over het feit dat de opleiding aandacht heeft voor de noden van het werkveld, maar zijn wel van oordeel dat spoedgevallenzorg meer in de verf mag worden gezet.

De commissie stelde voorts ook vast dat de opleiding nagaat of ze haar doelstellingen realiseert en dit aan de hand van kwalitatieve bevestigingen van onder andere alumni, hoofdverpleegkundigen en praktijklectoren (*zie hierboven*).

De commissie was onder de indruk van de stageverslagen en reflectiefiches die zij kon inkijken. Zij is van oordeel dat deze van een hoog niveau zijn. Zij waardeert de heel uitgebreide en wetenschappelijk onderbouwde casussen in de stageverslagen.

De bachelorproef evolueert naar meer praktijkgerichtheid, praktische bruikbaarheid en publiceerbaarheid. De commissie vindt het overigens positief dat deze bachelorproeven aansluiten bij de stage, omdat zo een win-winaspect wordt beoogd.

Inzake internationalisering waardeert de commissie het dat het departement G&T een 'internationale miniweek' organiseert, samen met internationale partners. De commissie stelde vast dat er internationale docentenmobiliteit is, in die zin dat de docenten deelnemen aan internationale congressen, dankzij dewelke zij ook internationale netwerken onderhouden. De commissie zag echter wel dat de laatste jaren de studentenmobiliteit beperkt is. Zo is er slechts één student naar het buitenland gegaan. De commissie adviseert daarom de opleiding om de denkoefening inzake internationalisering verder uit te werken. Zo zou het organiseren van internationale uitwisselingsprojecten een meerwaarde kunnen zijn.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt de opleiding aan om (verder) te investeren in studenten- en docentenmobiliteit, alsook andere vormen van internationalisering verder uit te werken in de opleiding.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Beoordelingscriteria:

- Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen.
- Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vlaanderen heeft geen traditie in het verzamelen van slaagcijfers per studiegebied en/of opleiding over de jaren heen. Noch de evolutie over de jaren heen, noch de situatie per opleiding of studiegebied wordt opgevolgd. Daardoor kan de opleiding geen streefcijfers formuleren in vergelijking met relevante andere opleidingen.

De commissie stelde vast dat opleiding in haar beleid streefcijfers hanteert en deze aan een degelijke monitoring onderwerpt. Zo moet minimaal 75 procent van de studenten die meedoen aan de examens de credits behalen. Wanneer streefcijfers niet behaald zijn, zoals tijdens de academiejaren 2008–2009, blijkt dat de opleiding extra onderzoeken heeft gedaan. Zo werden de redenen van dichtbij onderzocht en werden ook bijkomende statistische analyses gehouden.

De commissie zag een hoog onderwijsrendement, en vindt dit positief. Zo behaalt 87 procent van de voltijdse en deeltijdse studenten het diploma binnen het jaar. Bovendien studeert 66 à 80 procent van het aantal gediplomeerden af met onderscheiding of grote onderscheiding. De commissie zag dat het percentage studenten dat zijn diploma binnen het jaar behaalt, schommelt tussen 77 procent tijdens de academiejaren 2007–2008 en 2008–2009, 80 procent in het academiejaar 2009–2010 en 86 procent tijdens het academiejaar 2006–2007.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 6, resultaten: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 6.1	gerealiseerd niveau	goed
facet 6.2	onderwijsrendement	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

GLBAAL OORDEEL

De visitatiecommissie baseerde haar oordeel en motivering op de volgende bronnen:

- het zelfevaluatierapport van de opleiding en de bijhorende bijlagen,
- de gevoerde gesprekken met de betrokkenen,
- de documenten ter inzage tijdens het bezoek,
- de opgevraagde documenten,
- de reactie van de opleiding op het opleidingsrapport.

De commissie vond het zelfevaluatierapport van de opleiding 'Bachelor in de intensieve zorgen en spoedgevallenzorg' zeer helder leesbaar en netjes uitgewerkt. Ook de bijlagen boden relevante informatie, en waren voldoende duidelijk en actueel. Het actualiseringsrapport toonde aan dat de opleidingen na het schrijven en indienen van het zelfevaluatierapport niet hebben stilgezeten en dat veranderingen zijn doorgevoerd. In de lopende tekst van het zelfevaluatierapport had de commissie echter nog iets meer kritische zin en analyse van de aandachtspunten verwacht.

Op basis van de oordelen over:

onderwerp 1	doelstellingen van de opleiding	voldoende
onderwerp 2	programma	voldoende
onderwerp 3	inzet van personeel	voldoende
onderwerp 4	voorzieningen	voldoende
onderwerp 5	interne kwaliteitszorg	voldoende
onderwerp 6	resultaten	voldoende

is de commissie van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen in de opleiding aanwezig zijn.

OVERZICHTSTABEL VAN DE OORDELEN¹

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding	voldoende
Facet 1.1 Niveau en oriëntatie	goed
Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen	excellent
Onderwerp 2 Programma	voldoende
Facet 2.1 Relatie doelstelling en inhoud	goed
Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	excellent
Facet 2.3 Samenhang	goed
Facet 2.4 Studiomvang	OK
Facet 2.5 Studietijd	goed
Facet 2.6 Afstemming vormgeving en inhoud	excellent
Facet 2.7 Beoordeling en toetsing	goed
Facet 2.8 Masterproef	niet van toepassing
Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden	goed
Onderwerp 3 Inzet van personeel	voldoende
Facet 3.1 Kwaliteit personeel	excellent
Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid	excellent
Facet 3.3 Kwantiteit personeel	voldoende
Onderwerp 4 Voorzieningen	voldoende
Facet 4.1 Materiële voorzieningen	excellent
Facet 4.2 Studiebegeleiding	excellent
Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg	voldoende
Facet 5.1 Evaluatie resultaten	goed
Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering	goed
Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	excellent
Onderwerp 6 Resultaten	voldoende
Facet 6.1 Gerealiseerd niveau	goed
Facet 6.2 Onderwijsrendement	goed

De oordelen zijn van toepassing voor:

KHLeuven Katholieke Hogeschool Leuven

IZSZ Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg

¹ Indien in de tabel één enkel oordeel vermeld staat, dan geldt dit oordeel voor alle afstudeerrichtingen, locaties en varianten die vermeld staan bij de betreffende opleiding. Indien één of meer afstudeerrichtingen/locaties/varianten een verschillende beoordeling hebben gekregen, dan zijn al deze oordelen opgenomen in de tabel.

LESSIUS MECHELEN

Algemene toelichting bij
de bachelor-na-bacheloropleiding
Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg aan
Lessius Mechelen.

De ontstaansgeschiedenis van Lessius Mechelen gaat terug tot 1885, toen de Zusters van Vorseelaar het Onze Lieve Vrouw van de Haminstituut oprichtten. Daarin verwierf het Hoger Handels en Taleninstituut geleidelijk een grotere zelfstandigheid, en uiteindelijk werd het instituut De Ham Hogeschool genoemd. In 1995 fusioneerde De Ham Hogeschool met het Hoger Instituut Coloma, het Hoger Instituut voor Verpleegkunde Sint Norbertus en het Instituut voor Katholiek Pedagogisch Hoger Onderwijs tot de Katholieke Hogeschool Mechelen (KHM). In het academiejaar 2010–2011 ging de KHM een verregaande operationele samenwerking aan met de Lessius Hogeschool Antwerpen. De KHM werd als gevolg daarvan omgedoopt tot Lessius Mechelen. De integratie tussen de beide hogescholen heeft tot doel de onderwijs-, onderzoeks- en dienstverleningsactiviteiten nog verder uit te breiden en een maximale synergie te realiseren. Er zijn recent ook gesprekken opgestart met de Katholieke Hogeschool Kempen in Geel. Lessius wil zich gezamenlijk profileren op de as Antwerpen-Mechelen en binnen de Associatie KU Leuven. Lessius telt in totaal acht campussen, waarvan er vier in Mechelen zijn gesitueerd.

De bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg bestaat sinds 2001 en werd aanvankelijk ingericht in samenwerking met de voormalige EHSAL (nu HUB). Sinds 2004 valt de bachelor-na-bacheloropleiding volledig binnen het beheer van Lessius Mechelen. De hogeschool bestaat uit vier campussen en biedt zowel academisch als professioneel gerichte bacheloropleidingen aan. De professionele gerichte bacheloropleidingen en de bachelor-na-bacheloropleidingen omvatten vier studiegebieden: Bedrijf & communicatie, Design & Technologie, Gezondheid & Welzijn en Onderwijs & Vorming. Elk studiegebied vormt het uitgangspunt voor het aflijnen van de departementen binnen de hogeschool. De bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg behoort – net zoals de bacheloropleidingen Verpleegkunde, Toegepaste psychologie, Logopedie en Audiologie – tot de groep Gezondheid & Welzijn en is gevestigd op de campus De Vest. De bachelor-na-bacheloropleiding ligt in het verlengde van de basisopleiding Verpleegkunde.

In het academiejaar 2010–2011 waren 74 studenten ingeschreven in de bachelor-na-bacheloropleiding. Dat zijn voornamelijk werkstudenten die al actief zijn als verpleegkundige.

ONDERWERP 1 DOELSTELLINGEN VAN DE OPLEIDING

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie van de professioneel gerichte bachelor

Beoordelingscriteria:

De opleidingsdoelstellingen zijn erop gericht de student te brengen tot:

- het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken, en een ingesteldheid tot levenslang leren;
- het beheersen van algemene beroepsgerichte competenties als teamgericht kunnen werken, oplossingsgericht kunnen werken in de zin van het zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk en het kunnen ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingsstrategieën, en het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk;
- het beheersen van beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is van mening dat de opleiding een zeer helder competentieprofiel hanteert. Dat competentieprofiel is tot stand gekomen in samenspraak met alle hogescholen van de Associatie KU Leuven die de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg aanbieden. Het wordt gedragen door alle hogescholen die de bachelor-na-bacheloropleiding in het programma-aanbod hebben opgenomen. De geformuleerde competenties houden rekening met de decretale richtlijnen en bevatten zowel algemene, algemeen beroepsgerichte als beroepsspecifieke doelstellingen. De commissie is positief over een dergelijke samenwerking en de uniformiteit die daaruit voortkomt. Uit de gesprekken tijdens het visitatiebezoek bleek dat de verschillende betrokkenen van de opleiding in Lessius Mechelen tevreden zijn over de geformuleerde competenties.

Aangezien Intensieve zorgen en spoedgevallen als bachelor-na-bacheloropleiding aansluit op de professionele gerichte bachelor Verpleegkunde, worden de studenten geacht al te beschikken over de algemene en de algemeen beroepsgerichte competenties. Het competentieprofiel bouwt verder op die competenties door ze in de specifieke context van intensieve zorgen en spoedgevallenzorg te plaatsen. Naast het verkennen, het verdiepen en het integreren van competenties moeten de studenten ze ook kunnen inzetten op een spoedgevallendienst of op een afdeling Intensieve zorgen. De commissie waardeert de toevoeging van het specialisatieniveau aan de doelstellingen, aangezien dat de uitdieping van de algemene en de algemeen beroepsgerichte competenties mogelijk maakt.

Het competentieprofiel bestaat concreet uit zes rollen, die het kader vormen voor de 21 competenties. Dit zijn de zes rollen waaraan de afgestudeerde studenten van de bachelor-na-bacheloropleiding moeten voldoen: de verpleegkundige als persoon, als klinisch beoordelaar en zorgverlener, als organisator en coördinator, als professional, als lid van een team en als lid van de samenleving. De commissie bevestigt dat die zes rollen een goed uitgangspunt zijn voor de opleiding. De 21 competenties, die hieronder weergegeven zijn, worden in het competentieprofiel verder in gedragsindicatoren verduidelijkt.

- empathie, verantwoordelijkheidszin, kritische ingesteldheid, aanpassingsvermogen en stressbestendigheid

- een verpleegkundig professionele relatie aangaan met het cliëntsysteem en het interdisciplinaire team
- ethisch en juridisch verantwoord verpleegkundig handelen
- een gezond evenwicht realiseren tussen de professionele en andere rollen
- verpleegkundige zorg verlenen vanuit wetenschappelijk perspectief
- relevante gegevens verzamelen over het cliëntsysteem in de verpleegkunde
- verpleegproblemen en -behoeften identificeren en onderscheiden
- doelstellingen bepalen en een verpleegkundig zorgplan opmaken, afgestemd op het cliënt- en zorgsysteem
- verpleegkundige handelingen verantwoord uitvoeren
- de resultaten van de zorgverlening evalueren en bijsturen
- relevant en efficiënt schriftelijk en mondeling rapporteren
- primaire en secundaire preventie toepassen
- de zorg organiseren en coördineren
- handelen in functie van kwaliteitszorg
- zich professioneel ontwikkelen
- medestudenten begeleiden
- intraprofessionele relaties en samenwerking binnen het verpleegkundige team opbouwen
- intraprofessionele relaties en samenwerking in het kader van gemeenschappelijke zorgdoelstellingen opbouwen
- openstaan voor diversiteit in de samenleving
- positief bijdragen tot de profilering van het beroep
- openstaan voor het economische, sociale en ethische beleid in de gezondheidszorg

De opleiding vult het profiel van een verpleegkundige Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg ook aan met enkele competenties die noodzakelijk zijn om een bijzondere beroepstitel te kunnen verwerven. Ze vertrekken vanuit de zorgfunctie, de beheersfunctie, de pedagogische functie en de onderzoeksfunctie van een verpleegkundige met de beroepstitel:

- De vitale functies bij de patiënten vrijwaren, stabiliseren en herstellen, en deze geïntegreerd observeren en bewaken, eventueel met aangepaste apparatuur. Aan deze patiënten continu een algemene en gespecialiseerde verpleegkundige zorg verstrekken.
- Personen in een acute en psychosociale en/of existentiële crisis opvangen, begeleiden en zo nodig oriënteren naar een gespecialiseerde hulpverlener;
- Aan patiënten met niet-levensbedreigende aandoeningen, waarvan de behandeling niet uit te stellen is, adequate zorg toedienen.
- Dringende kortetermijnproblemen bij patiënten helpen oplossen wanneer de begeleidende gezondheidswerker niet beschikbaar is.
- De multidisciplinaire behandeling en begeleiding van de patiënten helpen realiseren.
- De commissie is overtuigd van de kwaliteit en de relevantie van het competentieprofiel, maar merkt op dat de internationale component daarin niet terug te vinden is. Het is echter belangrijk volgens de commissie dat de studenten ook opgeleid worden om op een internationaal niveau of in een internationale context hun werk te kunnen uitoefenen. De opleiding merkte tijdens de gesprekken wel op dat het competentieprofiel zich onder andere baseerde op internationale referentiekaders. Daarnaast geeft ze aan dat de bachelor-na-bacheloropleiding vanuit internationaal perspectief een bijzondere positie heeft, aangezien in het buitenland geen gelijkaardige opleidingen worden aangeboden. Dat maakt de internationalisering minder evident. De opleiding hecht niettemin belang aan de internationale evoluties in de sector en wil ook haar studenten daarvoor aandacht bijbrengen. Dat zou volgens de commissie explicieter tot uiting mogen komen in de geformuleerde doelstellingen. De commissie drukt echter haar vertrouwen uit in het niveau en de oriëntatie van het competentieprofiel.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt de opleiding aan om de internationale component in het competentieprofiel in te bedden.

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

Beoordelingscriteria:

- De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in eindkwalificaties van de student) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, in geval van gereguleerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake.
- Voor professioneel gerichte bacheloropleidingen zijn de eindkwalificaties getoetst bij het relevante beroepenveld.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie drukt haar goedkeuring uit over de domeinspecifieke eisen van de opleiding en de manier waarop die zijn samengesteld. Het competentieprofiel van de Associatie KU Leuven baseert zich op de eerdere beroeps- en opleidingsprofielen die door de Vlaamse Verpleegunie ontworpen zijn en door de Vlaamse Onderwijsraad werden goedgekeurd. In het jaarlijkse Overlegplatform komen de verschillende opleidingen Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg in Vlaanderen samen met de beroepsorganisaties, de voorzitter van het Nationaal Verbond van Katholieke Vlaamse Verpleegkundigen, de voorzitters van de Vlaamse Vereniging Intensieve Zorgen Verpleegkundigen en de Vlaamse Vereniging Verpleegkundigen Spoedgevallenzorg. Aangezien het competentieprofiel van de Associatie KU Leuven mee aan de basis lag van het domeinspecifieke referentiekader dat de commissie heeft opgesteld, kan de opleiding zich daar goed in vinden. In de adviesraad worden de vertegenwoordigers van het werkveld gevraagd om het competentieprofiel te bespreken en te evalueren. Er is geen internationale benchmarking, aangezien er geen gelijkaardige opleidingen in het buitenland bestaan.

De commissie vindt het daarnaast positief dat de opleiding rekening houdt met de vereisten die nodig zijn om een bijzondere beroepstitel te kunnen behalen, zoals hierboven al bleek. Ze is van mening dat de opleiding in hoge mate aandacht heeft voor de noden van het werkveld, en daar rekening mee houdt bij de ontwikkeling en het actualiseren van het competentieprofiel. Naast het organiseren van adviesraden, die voornamelijk als instrument van de interne kwaliteitszorg dienen, gaat de opleiding ook zelf regelmatig langs in de naburige ziekenhuizen om na te gaan op welke manier ze nog kan bijsturen of verbeteren. Op die manier zijn de vertegenwoordigers van het werkveld ook bekend met de doelstellingen en het competentiegerichte onderwijs. De commissie vraagt de opleiding om blijvende aandacht te besteden aan de actualisering van het competentieprofiel.

De studenten en de alumni zijn vertrouwd met de competenties en weten ze te duiden, maar ze bleken in het verleden de competentiegerichtheid van de opleiding niet te dragen. De opleiding heeft er daarna actiever werk van gemaakt om de studenten te informeren. Tijdens de onthaaldag krijgen de studenten nu een papieren versie van het competentieprofiel. Die wordt eveneens toegelicht. Ze kunnen ze ook terugvinden op het elektronische leerplatform. De docenten gaven in de gesprekken met de commissie aan dat ze in de lessen de koppeling tussen de competenties en het opleidingsonderdeel in kwestie duiden. Voor de gastdocenten, die meestal uit het werkveld

komen en weinig didactische achtergrond hebben, wordt het competentieprofiel besproken tijdens specifieke overlegmomenten per opleidingsonderdeel. Zij krijgen ook een informatiebundel daarover. Sinds het academiejaar 2011–2012 besteedt men ook tijd aan het competentieprofiel tijdens de opleidingsvergadering, die twee keer per jaar plaatsvindt. De commissie stimuleert de opleiding in verdere initiatieven om de competenties nog meer te implementeren in het onderwijs.

De opleiding richt zich zowel op intensieve zorgen als op spoedgevallenzorg, zodat de afgestudeerden in staat zijn om op de beide afdelingen te werken. Er zijn geen afzonderlijke afstudeer-richtingen; de opleiding kiest bewust voor de combinatie. Uit de gesprekken is gebleken dat ook de studenten en de alumni daarvan de meerwaarde inzien.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 1, doelstellingen van de opleiding: [voldoende](#)

Op basis van de oordelen over:

facet 1.1	niveau en oriëntatie	goed
facet 1.2	domeinspecifieke eisen	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 2 PROGRAMMA

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordelingscriteria:

- Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties van de opleiding qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.
- De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.
- De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Oordeel van de visitatiecommissie: [voldoende](#)

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het competentieprofiel is volgens de commissie terug te vinden in het programma van de bachelor-na-bacheloropleiding. Ze apprecieert het dat de opleiding een competentiematrix heeft uitgewerkt die de koppeling tussen de doelstellingen en het programma maakt, maar ze vraagt om die matrix meer als instrument te gebruiken in het onderwijs. De competentiegerichtheid is er nog niet altijd voelbaar. De opleiding geeft zelf ook aan dat op het vlak van competentieontwikkeling en de sensibilisering daarvan nog vooruitgang mogelijk is, en dat ze dat als een aandachtspunt beschouwt. Uit de SWOT-analyse die de opleiding maakte in de voorbereiding op het zelfevaluatierapport, bleek dat er in het verleden een discrepantie was tussen de theoretische en de praktische aspecten in de opleiding. De opleiding heeft haar curriculum intussen gewijzigd in een meer

integreerende richting door het aantal workshops te verhogen, en door de link tussen de theorie en de praktijk tijdens de stages en de Capita selecta te verstevigen. De commissie constateerde een evenwicht tussen kennis, vaardigheden en attitudes in het programma, al zou dat evenwicht nog versterkt kunnen worden in het voordeel van de praktische vaardigheden.

Het huidige programma bestaat uit elf opleidingsonderdelen:

- Wetenschappelijk onderzoek
- Spoedgevallenzorg: Capita selecta
- Cardiale patiënt op intensieve zorgen en spoedgevallenzorg
- De thoraco-abdominale patiënt op intensieve zorgen en spoedgevallenzorg
- Klinisch onderwijs spoedgevallen: 200 uren
- Klinisch onderwijs keuzestage: 50 uren
- Pediatrie: medische en verpleegkundige observaties en interventies
- Intensieve zorgen: Capita selecta
- Uitzonderlijke zorgvragen op intensieve zorgen en spoedgevallenzorg
- Klinisch onderwijs intensieve zorgen: 200 uren
- Scriptie

De bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg heeft in 2010–2011 een curriculumhervorming doorgevoerd, waarbij de zestig studiepunten verdeeld werden over twee jaren, in plaats van over één academiejaar. Aangezien de meeste studenten al werken als verpleegkundige en het bachelor-na-bachelorprogramma combineren met een job, heeft de opleiding ervoor gekozen om het curriculum meer te spreiden in twee gedeeltes. Concreet beginnen de studenten van het eerste instapjaar met het A-gedeelte van het curriculum en volgen zij het jaar nadien het B-gedeelte. Voor de studenten die in het tweede instapjaar starten, is het andersom: zij krijgen eerst de opleidingsonderdelen uit het B-gedeelte. De opleiding is tevreden over de curriculumhervorming, maar ze heeft intussen ook een aantal aanpassingen doorgevoerd om het programma verder te optimaliseren. Zo voorziet de opleiding sinds 2011–2012 in elk academiejaar het opleidingsonderdeel Wetenschappelijk onderzoek, ongeacht het instapjaar van de studenten. Daardoor kunnen alle studenten goed voorbereid en tijdig aan de scriptie beginnen. Daarnaast heeft ze voor de beide Capita selecta en voor Pediatrie de didactische vormen beter afgestemd op de competenties. Het programma voorziet geen keuzemogelijkheden. Gezien de beperkte omvang van de opleiding begrijpt de commissie dat.

De curriculumherzieningen gebeuren op basis van de bevragingen en opmerkingen van de verschillende betrokkenen. In de adviesraad worden de curriculuminnovaties met het werkveld en de externe partners besproken. De commissie heeft opgemerkt dat de opleiding daadwerkelijk de suggesties vanuit het werkveld ter harte neemt. Het huidige curriculum moet in de bevragingen nog geëvalueerd worden, maar enkele opleidingsonderdelen werden al aangepast. De commissie heeft geconstateerd dat de curriculumherziening het resultaat is van een drastische hervorming in de personeelsbezetting. Er is sindsdien een nieuwe wind gekomen in de opleiding, die in de verschillende gesprekken voelbaar was.

In het programma is er weinig plaats voor de internationale dimensie, aangezien de opleiding enerzijds beperkt is door de omvang van het programma: binnen slechts 60 studiepunten is het niet evident om de internationale component een grote plaats toe te kennen. Anderzijds wordt de internationalisering bemoeilijkt door de specifieke situatie van de werkstudenten, maar ook door de gastdocenten die vaak nog in het werkveld staan: beide groepen hebben verplichtingen ten opzichte van hun werkgevers. Hoewel de mogelijkheid bestaat om voor een keuzestage in het buitenland te kiezen, maken tot op heden weinig studenten daar gebruik van. Wat die stage betreft, is er een bijkomende moeilijkheid: om in aanmerking te komen voor de beroepstitel moet

de stageplaats een erkende dienst Intensieve zorgen of Spoedgevallenzorg zijn. Een buitenlandse stageplaats voldoet met andere woorden niet aan de criteria, waardoor studenten in principe een extra stage zouden moeten voltooien om in orde te zijn voor de beroepstitel. Dat en de taalhindernis zijn voor veel studenten argumenten om te passen voor een internationale stage. De opleiding onderhandelt echter momenteel met een aantal buitenlandse spoeddiensten, waaronder een dienst in Londen, om meer stagemogelijkheden te kunnen aanbieden. Ze maakt bovendien werk van de internationalisation@home, zoals blijkt uit de internationale invulling van de opleidingsonderdelen; de docenten houden de internationale ontwikkelingen nauwlettend in de gaten en spelen daarop in tijdens de lessen. Ook de input vanuit wetenschappelijk onderzoek vindt de opleiding daarbij belangrijk. De docenten en de gastdocenten moeten voldoende internationaal gericht zijn. Bovendien worden regelmatig zorgmodellen uit andere landen besproken en vergeleken met het eigen zorgsysteem. De studenten gaven aan dat ze dat erg nuttig vinden, en de commissie kon ook vaststellen dat de studenten goed op de hoogte zijn van de geactualiseerde internationale ERC-guidelines. Er is ten slotte een expertisecentrum rond gezondheid en cultuur binnen de hogeschool. De opleiding wil de mogelijkheden die dat expertisecentrum biedt, in de toekomst meer benutten in het kader van de internationalisering. De commissie moedigt de opleiding daarin aan. De commissie heeft begrip voor de moeilijkheden die de opleiding aanhaalt, maar ze wenst toch dat de opleiding voortaan de internationale dimensie meer en systematischer accentueert in het programma. De commissie is van mening dat het beleid rond de internationalisering nog niet helemaal op punt staat, en stimuleert de opleiding in haar verdere initiatieven.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vindt het wenselijk de competentiegerichtheid in het programma te versterken, door bijvoorbeeld de competentiematrix meer als een werkinstrument te benutten.
- De commissie raadt de opleiding aan om de internationale component systematischer op te nemen in het programma, en om de internationale mobiliteit te blijven motiveren bij de studenten.

Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma

Beoordelingscriteria:

- Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroeps- of kunstpraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk, de kunstpraktijk en/of (toegepast) onderzoek.
- Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/de discipline.
- Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroeps- of artistieke vaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding getuigt van een grote professionele gerichtheid en heeft aandacht voor recente ontwikkelingen in de sector. De commissie vindt het positief dat de opleiding het werkveld rechtstreeks betreft bij de invulling van het programma. Er zijn verschillende kern- en gastdocenten actief in de opleiding die zelf actieve werkveldervaring hebben en over een ruim netwerk van contacten beschikken. De opleiding werkt regelmatig samen met haar partners. Zo worden workshops georganiseerd in de omliggende ziekenhuizen en kan de opleiding materiaal in bruikleen nemen van medische firma's. Er wordt ook samengewerkt met het Provinciaal Instituut voor Brandweer- en Ambulancieropleiding (PIBA). De commissie vindt het belangrijk dat de opleiding

rekening houdt met de aspecten van prehospitala interventies. Daaraan mag volgens de commissie echter nog uitgebreider aandacht worden geschonken in het programma.

De studenten leren de actuele beroepspraktijk van een verpleegkundige op een dienst intensieve zorgen of een dienst Spoedgevallenzorg kennen aan de hand van de lessen, waarin de docenten opgedane ervaring en kennis verwerken in de leerstof, maar vooral via de workshops en de stages. De studenten en alumni bevestigden dat hun docenten een beeld geven van hoe het er in de realiteit aan toegaat in de sector. Ze zijn overigens al vertrouwd met het werkveld, aangezien ze bijna allemaal werkstudenten zijn die al actief zijn als verpleegkundige. Tijdens de workshops krijgen ze echter de kans om met gespecialiseerd materiaal van de ziekenhuizen hun praktische vaardigheden te trainen. De studenten waren tijdens de gesprekken erg enthousiast over deze workshops. De studenten zijn bovendien verplicht jaarlijks minstens één congres naar keuze te volgen in het kader van de Capita selecta. Nadien moeten ze daarover een verslag indienen. Op die manier wil de opleiding het levenslang leren aanmoedigen.

Voor de stages brengen de studenten specifieke werkervaring bij. De commissie is ervan overtuigd dat de stagebegeleiding degelijk verloopt, en dat het schrijven van een stageverslag een meerwaarde betekent voor de stage zelf; theorie en praktijk worden vlot geïntegreerd. Het programma voorziet drie stages: 200 uren op een erkende spoedgevallendienst, 200 uren op een erkende dienst Intensieve zorgen en 50 uren keuzestage. De twee lange stages vinden meestal geheel of gedeeltelijk plaats in het eigen ziekenhuis van de werkstudent. Voor de korte stage (50 uren) zijn de studenten verplicht een stageplaats te kiezen in een ander ziekenhuis. Ze kunnen indien gewenst de keuzestage ook in het buitenland doen. Voor de lange stages maken de studenten een stageverslag, waarin ze een reële patiëntencasus bespreken; voor de korte stage speelt vooral het reflectieverslag op het eigen handelen een belangrijke rol. De stage wordt op individuele basis begeleid, met aandacht voor zelfreflectie. Er zijn twee begeleidingsmomenten op elke stageplaats, waarop de studenten moeilijkheden of hun vooruitgang kunnen bespreken. Bij de eerste samenkomst van elke stage worden de studenten gevraagd om samen met de begeleider hun eigen doelstellingen op te schrijven. Zij worden ook aangemoedigd om zo gauw mogelijk te starten met het schrijven van het stageverslag. Uit de gesprekken met vertegenwoordigers van het werkveld, de studenten en de alumni maakt de commissie op dat alle betrokkenen tevreden zijn over de organisatie van de stages. De commissie vindt het spijtig dat de studenten niet verplicht worden de tweede stage in een ander ziekenhuis dan de werkplek te volgen, aangezien dit een zeer leerzame ervaring voor de studenten kan zijn. Ook in het kader van competentieverwerving benadrukt de commissie het belang van de stageopvolging en -begeleiding vanuit de opleiding, in het bijzonder als de stage op de eigen werkplek wordt georganiseerd. Ze begrijpt dat de opleiding daarin erg afhankelijk is van de ziekenhuizen, die de werkstudenten niet graag zien vertrekken. De opleiding geeft aan dat de studenten in het ziekenhuis waar ze tewerkgesteld zijn vaak toch nog in een andere unit met nieuwe collega's terechtkomen. De commissie vindt in het algemeen dat de begeleiding en de opvolging binnen de stage in de goede richting zijn geëvolueerd. De opleiding heeft de laatste jaren sterk geïnvesteerd in de informatievoorziening en de transparantie van de beoordeling. Studenten krijgen nu een uitgebreide informatiebundel, waarin de opzet en de beoordeling van de stage worden toegelicht. Ook de externe stagementoren krijgen een informatiebrochure als leidraad voor de begeleiding en beoordeling van de stagiairs.

De studenten maken daarnaast een scriptie als eindwerk, waarin ze hun kennisontwikkeling moeten aantonen. Studenten onderzoeken en bespreken daarin een reële probleemstelling in de context van een inhoudelijk gespecialiseerd thema; soms expliciet op vraag van de werkplek van de student. Het stramien dat voor de scriptie wordt gehanteerd, werd recent beter uitgewerkt in functie van wetenschappelijk onderzoek. De opleiding plant in het verlengde daarvan

de naamsverandering naar 'bachelorproef' in het volgende academiejaar. De studenten formuleren een onderzoeksvraag, maken een literatuurstudie en analyseren kritisch het probleem. Zij worden begeleid door een interne scriptiebegeleider, een externe promotor met ervaring in het onderwerp in kwestie, een lezer uit het werkveld en de scriptiecoördinator. De commissie heeft begrepen dat de kwaliteit van de eindwerken recent is aangepakt, en dat was volgens de commissie al zichtbaar in de nieuwe lichte van de eindwerken. De commissie maakt wel de bedenking dat het onderzoeksgebonden karakter van de eindwerken nog meer zou kunnen worden gekoppeld aan de concrete behoeften in het werkveld. Ze vindt het onderwerp van sommige scripties nog te vrijblijvend en vrij theoretisch gericht. Een mogelijkheid zou kunnen zijn om te werken met een jaarthema opgelegd door de school in samenwerking met het werkveld, om op die manier het onderzoeksgebonden karakter van de opleiding terug te laten instromen in het werkveld. De commissie meent dat de opleiding in het algemeen bijkomende inspanningen kan verrichten met betrekking tot maatschappelijke dienstverlening en projectmatig wetenschappelijk onderzoek.

De opleiding wil ten slotte vanaf het academiejaar 2011–2012 een jaarlijks symposium organiseren rond een actueel thema. De eerste editie daarvan zal plaatsvinden in mei 2012. Dat nieuws had de alumni al bereikt; zij toonden grote interesse, maar gaven ook aan nog geen formele uitnodiging of aankondiging te hebben ontvangen. De commissie vindt het opstarten van een dergelijk symposium een mooi initiatief en vraagt de opleiding de verschillende betrokkenen jaarlijks daarover te informeren.

Er worden enkele handboeken gebruikt die van een degelijk niveau zijn en aandacht hebben voor het internationale kader. Het overige studiemateriaal is volgens de commissie voldoende actueel, hoewel dat blijvend moet worden bewaakt en verzorgd. Hier en daar vond de commissie nog verwijzingen terug naar de ERC-richtlijnen uit 2005. Het studiemateriaal bestaat voor een groot deel uit PowerPointpresentaties. De studenten vinden dat niet altijd de meest geschikte aanpak. De opleiding bevestigt dat, maar merkt ook op dat het voor gastdocenten een te grote tijdsinvestering betekent om een volledige cursus uit te schrijven. De commissie toont daar begrip voor, maar vraagt om in dat geval minstens voor de correcte referenties te zorgen. Die blijken voorlopig vaak te ontbreken, hoewel dat verschilt per opleidingsonderdeel. De commissie heeft vastgesteld dat studenten actief gebruikmaken van vakliteratuur voor het schrijven van de stageverslagen en de scriptie. De bibliotheek en de online full text databanken zijn wat dat betreft zeker een pluspunt. Studenten gaven tijdens de gesprekken aan daarover zeer tevreden te zijn. Ze waren ervan overtuigd dat ze door de vakliteratuur te gebruiken, beter in staat waren hun verpleegkundige handelingen te situeren en te verantwoorden.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt de opleiding aan om de relevantie van de onderwerpen van de scripties te verhogen, door bijvoorbeeld jaarlijks in samenspraak met het werkveld een overkoepelend thema te bepalen.
- De commissie vindt het wenselijk dat de opleiding in overleg met het werkveld blijft zoeken naar mogelijkheden om de studenten één stage in een dienst van een ander dan het eigen ziekenhuis te laten lopen.
- De opleiding moet volgens de commissie meer waken over de actualisering van het studiemateriaal en het gebruik van correcte referenties in de cursussen, en in het bijzonder in de PowerPointpresentaties.
- De commissie beveelt de opleiding aan om (uitgebreider) aandacht te schenken aan de aspecten van prehospitala interventies in het programma.

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordelingscriterium:

- Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend opleidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De samenhang van het programma is volgens de opleiding een aandachtspunt, waaraan al gewerkt is sinds de curriculumherziening. Ook de commissie ziet in dat de samenhang de laatste jaren sterk is verbeterd. De elf opleidingsonderdelen bestaan momenteel uit clusters, die op hun beurt samengesteld zijn uit verschillende topics. De horizontale samenhang daartussen is geoptimaliseerd, en de overlappings zijn verdwenen. Door de aanwezigheid van verschillende gastdocenten is het niet evident om de inhoud van hun lesonderdelen op elkaar af te stemmen. De opleidingscoördinator heeft daarin sinds anderhalf jaar een belangrijke sturende rol gespeeld. Twee keer per jaar wordt overigens een opleidingsvergadering georganiseerd, waarin de gastdocenten de kans krijgen om te overleggen en samen te werken. Het idee om in de toekomst met opleidingsonderdeelverantwoordelijken te werken ter bevordering van de samenhang, draagt de goedkeuring van de commissie weg. Toch kan de coherentie in het programma nog verder worden geoptimaliseerd en zou de relatie tussen opleidingsonderdelen, clusters en topics nog kunnen worden verduidelijkt.

De studenten worden sterk aangeraden het modeltraject te volgen. Vooral in het verleden maakten studenten gebruik van deeltijdse modeltrajecten, waarin de theoretische component in het eerste jaar werd gedoceerd. De stages en scriptie vielen in het tweede jaar. Individuele flexibele leertrajecten zijn momenteel mogelijk, in die zin dat studenten het programma spreiden over meer dan twee jaren. Dat gebeurt voornamelijk voor het opleidingsonderdeel 'Klinisch onderwijs'. De opleiding garandeert in het huidige programma echter een maximale flexibiliteit in het modeltraject; de indeling in een A- en een B-jaar verhoogt het studiecomfort. De studenten hebben dat bevestigd, maar uit het gesprek met hen kwam ook naar voren dat de volgtijdelijkheid voor sommige opleidingsonderdelen strenger zou moeten zijn. In het huidige programma is er geen volgtijdelijkheid. Dat is volgens de commissie een problematisch gevolg van de recente spreiding van de opleiding over twee academiejaren. Studenten die in het B-jaar starten, ondervinden er last van dat het opleidingsonderdeel 'Cardiale patiëntenzorg' voor hen pas in hun tweede jaar valt. De studenten die het opleidingsonderdeel al in het eerste jaar volgden, kunnen de verworven kennis sneller inzetten. De studenten uit het B-jaar hebben dat voordeel niet. De opleiding merkt in dat kader op dat de studenten normaal gezien voldoende basiskennis bezitten over cardiologie, aangezien ze daar in de basisopleiding Verpleegkunde al in onderwezen zijn. Bovendien geeft de opleiding de studenten wel de mogelijkheid om voor het 'Klinisch onderwijs' de volgorde te kiezen van de opleidingsonderdelen Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg. Niettemin vraagt de commissie voldoende te waken over de volgtijdelijkheid, zodat alle studenten gelijke kansen krijgen.

De commissie is van mening dat de combinatie van intensieve zorgen en spoedgevallenzorg een positief punt is. De beide focuspunten van de opleiding vullen elkaar aan, en vormen een meerwaarde voor de alumni op de afzetmarkt. De studenten geven zelf aan dat er verbanden zijn tussen de beide diensten, en dat ervaring op de ene dienst de inzichten op de andere dienst kunnen bevorderen. Zowel de studenten als de opleidingsverantwoordelijken benadrukten dat een splitsing zeer jammer zou zijn.

De samenhang van het programma wordt bevraagd bij de studenten en de alumni. Ook de vertegenwoordigers van het werkveld hebben de mogelijkheid om suggesties te doen tijdens de adviesraden. Tijdens het overlegplatform IZ-SPGZ werd het programma overigens inhoudelijk vergeleken met dat van andere bachelor-na-bacheloropleidingen, nl. Intensieve zorgen en spoed-gevallenzorg.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vindt het wenselijk dat opleidingsonderdeelverantwoordelijken worden aangesteld, om de coherentie tussen de verschillende opleidingsonderdelen, clusters en topics niet in het gedrang te brengen.
- De commissie vraagt met aandrang om de volgtijdelijkheid voortaan strenger te bewaken, zodat alle studenten een gelijke voorkennis hebben.

Facet 2.4 Studieomvang

Beoordelingscriterium:

- De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de studieomvang van een bachelor-na-bachelor: ten minste 60 studiepunten.

Oordeel van de visitatiecommissie: **OK**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De bachelor-na-bacheloropleiding bestaat uit twee studiejaar van elk dertig studiepunten. In totaal wordt dus een opleidingsprogramma georganiseerd van zestig studiepunten. De opleiding voldoet hiermee aan de formele eisen met betrekking tot de minimale studieomvang van een bachelor-na-bacheloropleiding.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.5 Studietijd

Beoordelingscriteria:

- De werkelijke studietijd wordt getoetst en sluit aan bij de normen vastgesteld krachtens decreet.
- Het programma is studeerbaar doordat factoren die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren, zo veel mogelijk worden weggenomen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **onvoldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Wat de studietijd betreft, heeft de commissie begrepen dat er in het verleden verschillende problemen waren. Ze is er tijdens het visitatiebezoek niet van overtuigd geraakt dat de problemen allemaal van de baan zijn. Aangezien er nog geen studietijdmetingen zijn doorgevoerd na het invoeren van het nieuwe programma, kan de commissie ook niet met zekerheid stellen dat de verbeteringsacties resultaat hebben opgebracht. Die evaluatie wordt wel voorzien in 2012–2013, wanneer het A-jaar van het hervormde programma voor de tweede maal van start gaat. De

commissie vraagt de opleiding om de studiemeting sneller te herhalen wanneer problemen worden vastgesteld. Dat zou formeler in het kwaliteitsbeleid moeten worden opgenomen.

Vanuit de hogeschool worden om de vier jaar studietijdmetingen uitgevoerd per opleidingsonderdeel aan de hand van het meetinstrument Metis. De resultaten van de laatste studietijdmeting voor de bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg baseren zich op het academiejaar 2008–2009. Studenten konden na elk semester online deelnemen of op school een papieren versie invullen. Ze werden uitgebreid ingelicht over het belang van dergelijke metingen, waardoor de respons 71 procent van de studenten bedroeg. De resultaten gaven echter aan dat de bestede studietijd niet strookte met de begrote studietijd: voor een programma van 60 studiepunten werd slechts een gemiddelde gerapporteerd van 1238 uren, wat onder de decretaal voorgeschreven minimumgrens van 1500 uren ligt. De scriptie daarentegen vraagt volgens de meting te veel tijd van de studenten. Slechts één opleidingsonderdeel viel toen binnen de verwachte zone. De geconstateerde discrepanties zijn volgens de commissie te groot. Hoewel ze het apprecieert dat de opleiding verbeteringsacties heeft ondernomen, vindt ze dat de studietijd nog steeds een groot aandachtspunt is. Het is volgens de commissie ook aangewezen om de tijdsinvestering voor de studenten die op een andere afdeling dan de spoedgevallendienst of intensieve zorgen werkzaam zijn, nauwlettend in het oog te houden.

Sinds de curriculumhervorming heeft de opleiding er weliswaar al voor gezorgd dat de studietijd opnieuw werd begroot, dat een opleidingsonderdeel in twee aparte opleidingsonderdelen werd onderverdeeld en dat het aantal contacturen is verhoogd. Bovendien werd de stage opgesplitst in drie delen in plaats van in twee. De commissie ziet dat al vooruitgang is geboekt, maar raadt de opleiding aan verdere initiatieven te ondernemen.

De studenten gaven op hun beurt aan dat de stageopdrachten zwaar doorwegen, aangezien dat veel huiswerk met zich meebrengt. Tijdens het gesprek benadrukten ze wel dat de opleiding vlot combineerbaar is met hun werkleven, en dat ze het apprecieerden naast de stageopdrachten weinig andere opdrachten tussendoor te krijgen.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt de opleiding met aandrang de studietijd met grotere regelmaat te meten, zeker wanneer de resultaten van een vorige meting negatief zijn.
- De commissie vindt het belangrijk dat zo snel mogelijk bekeken wordt of de wijzigingen in het curriculum tot een betere besteding van de studietijd hebben geleid, en mocht dit niet zo zijn, dat dan nadere aanpassingen in het curriculum worden aangebracht en de effecten daarvan op de studietijd worden opgevolgd.

Facet 2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Beoordelingscriteria:

- Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen.
- De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding maakt gevarieerd en weldoordacht gebruik van verschillende didactische werkvormen, en is zich ook bewust van het belang van die werkvormen om de doelstellingen te kunnen

bereiken. De commissie heeft, ook wat dit facet betreft, geconstateerd dat de opleiding recent veel veranderingen heeft aangebracht aan haar aanpak en dat ze haar didactische concept heeft vernieuwd. De nadruk ligt nu meer op de integratie van theorie en praktijk. Zo werden workshops ingevoerd en zijn de werkvormen concreet aangepast aan de competenties. Voor de theoriegerichtere opleidingsonderdelen wordt nog vaak geselecteerd voor hoorcolleges. De studenten geven weliswaar aan dat de lessen interactiever zijn geworden en dat – vergeleken met de situatie een tweetal jaren geleden – de docenten nu allemaal erg bedreven en actief lesgeven. De opleiding wijst erop dat werkstudenten een specifieke doelgroep zijn, waardoor de interactiviteit tijdens de lessen hoger ligt.

De opleiding heeft ook binnen de twee Capita selecta het onderdeel 'Zelfontplooiing' geprogrammeerd, waarvoor de studenten verplicht enkele bijscholingen, studiedagen, symposia of congressen moeten volgen. Nadien stellen ze over de vorming naar keuze een reflectieverslag op. De commissie vindt dat een goed initiatief om studenten vertrouwd te maken met levenslang leren.

Naast hoorcolleges en vormingen wordt ook 14 procent van de contacturen besteed aan workshops, die zowel op school als extern plaatsvinden in het kader van de beide Capita selecta en van Pediatrie. De school beschikt over een skills lab, waarvan ook de studenten uit de bachelor Verpleegkunde gebruikmaken. Aangezien de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg niet over voldoende middelen beschikt om gespecialiseerd oefenmateriaal aan te kopen, werkt ze samen met een aantal ziekenhuizen. Op die manier krijgen de studenten toch de kans om hun vaardigheden te trainen. De kwaliteit van de workshops werd recent bevestigd bij de studenten. Ze zijn erg tevreden over die aanpak, ook al vergt de verplaatsing een extra inspanning. Uit de resultaten van de bevestiging bleek dat ze de meerwaarde van de vaardigheidslessen inzien. De commissie betreurt het dat de opleiding geen advanced life support-pop bezit; dat zou een grote aanwinst zijn voor de school. Ze drukt echter haar goedkeuring uit voor de manier waarop de opleiding haar gebrek aan recente en geschikte oefenmiddelen heeft opgelost. De commissie waardeert het ook dat de opleiding de studentengroepen klein houdt voor de workshops en dat een doorschuifstelsel gehanteerd wordt, waardoor elke student aan de beurt komt. De commissie maakt de kanttekening dat de opleiding de didactische kwaliteit van de workshops meer zou moeten bewaken.

Binnen de contacturen vallen ook de stage- en eindwerkbegeleiding. Die laatste verloopt op individuele basis; de stagebegeleiding werd enkele jaren geleden aan de hand van supervisiegesprekken in groep georganiseerd. Tegenwoordig gebeurt ook de stagebegeleiding via persoonlijke gesprekken tussen de student en de stagebegeleider. De commissie oordeelt dat individuele begeleiding zeker nuttig is, al vond ze het concept van de supervisiegesprekken ook waardevol.

Wat het studiemateriaal betreft, is de commissie van mening dat er al een degelijke aanzet is om alle opleidingsonderdelen van uitgeschreven cursussen te voorzien. Slechts enkele opleidingsonderdelen bestaan nog uit louter PowerPointslides. De commissie vraagt om ook daarvoor cursusmateriaal uit te werken. Hoewel de opleiding opmerkt dat de leerstof snel gedateerd is en dat het uitwerken van een cursus erg arbeidsintensief is, bleek immers uit de gesprekken dat de studenten dat zouden appreciëren. In het algemeen merkt de commissie op dat meer aandacht moet worden besteed aan de actualisering van het studiemateriaal en aan het correct refereren aan gebruikte bronnen. Daarnaast werd in sommige cursussen een aantal competenties geformuleerd. De commissie vraagt om dat systematisch in elke cursus te doen, met een duidelijke verwijzing naar het competentieprofiel. Des te meer aangezien de opleiding met verschillende gastdocenten werkt, vindt de commissie het aangewezen om de ontwikkeling van leermiddelen meer te sturen vanuit een formeel didactisch beleid.

Ook het elektronische leerplatform Toledo kan volgens de commissie nog meer en gevarieerder worden benut. Momenteel worden daarop meldingen geplaatst en documenten verspreid. De ECTS-fiches werden slechts sporadisch vermeld. De commissie wil de opleiding aanmoedigen om de verschillende functionaliteiten van Toledo in het onderwijs te gebruiken.

De didactische werkvormen worden bevraagd bij de studenten in de bevraging per opleidingsonderdeel. De commissie heeft geconstateerd dat de resultaten van een dergelijke bevraging ook leiden tot verbeteringsacties.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt de opleiding aan om in de toekomst te blijven investeren in het eigen materiaal en het skills lab, zodat de opleiding niet afhankelijk is van haar samenwerking met de ziekenhuizen en de medische partners.
- De commissie vraagt om een formeel didactisch beleid uit te werken dat de ontwikkeling van leermiddelen kan ondersteunen. De ontwikkeling van studiemateriaal verdient meer zorg, zodat alle teksten actueel blijven en er overal gerefereerd wordt aan de bronnen.
- De commissie vindt het wenselijk om de mogelijkheden van de elektronische leeromgeving beter te benutten en om via Toledo de ECTS-fiches te verspreiden, ter bevordering van de competentiegerichtheid.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordelingscriterium:

- Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat en voor studenten inzichtelijk getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft begrepen dat voor de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg elke examenperiode twee opleidingsonderdelen worden getoetst. Een opleidingsonderdeel kan opgedeeld zijn in meerdere examens, hoewel de opleiding ernaar streeft om de competenties van alle clusters in één geheel te toetsen. Voor een cluster moeten de studenten minstens een zeven op twintig behalen om te kunnen slagen voor het overkoepelende opleidingsonderdeel. Examens bestaan uit een combinatie van open vragen, openboekvragen, meerkeuzevragen en casussen. De commissie vindt de examenvragen van een degelijk niveau. Het is volgens de commissie positief dat de examens zowel kennisgerichte en toepassingsvragen als casusopdrachten bevatten. De studenten worden op de hoogte gesteld van de examendata bij het begin van het academiejaar, en zij krijgen het onderwijs- en examenreglement. De studenten gaven tijdens de gesprekken aan dat de tijdsdruk in het verleden erg hoog lag bij het afleggen van de examens. Nadat ze dat gesignaleerd hadden, heeft de opleiding daarin verandering gebracht door het aantal open vragen te beperken en door meer gebruik te maken van multiple choice. De commissie vraagt de opleiding te blijven waken over de betrouwbaarheid en de validiteit van de toetsing.

De commissie heeft daarnaast geconstateerd dat de transparantie van de beoordelingen voor verbetering vatbaar is. Er wordt feedback na de examens voorzien, maar het is voor de studenten niet altijd duidelijk hoe de topics binnen de opleidingsonderdelen gequoteerd worden. Dergelijke informatie zou al vooraf moeten worden meegedeeld. De opleiding gaf tijdens de gesprekken echter zelf aan dat zij de transparantie van de toetsing als een permanent aandachtspunt

beschouwt. Bovendien is de opleiding er zich van bewust dat de toetsing nu te zeer van de individuele verantwoordelijkheid van de docenten afhangt. Daarin wil ze verandering brengen. De commissie juicht toe dat er in de toekomst werk zal worden gemaakt van een doordacht en kwaliteitsvol toetsingsbeleid ter ondersteuning van de docenten en gastdocenten. Ze heeft ook geconstateerd dat de studenten de ombudspersoon kennen, en er ook contact mee opnemen voor problemen aangaande examens en examenregelingen.

De commissie betreurt het dat de praktische vaardigheden enkel worden geëvalueerd in het kader van de stage. Ze betwijfelt of elke vaardigheid in elke individuele stage wel voldoende aan bod kan komen, en ze poneert de vraag of er geen andere mogelijkheden zijn om die competenties te toetsen. De opleiding heeft net om die reden de workshops opgestart, zodat ze er zeker van is dat iedere student de kans krijgt om de verschillende vaardigheden onder de knie te krijgen. De workshops worden echter niet geëvalueerd. De commissie waarschuwt de opleiding voor het mogelijk te vrijblijvende karakter van de workshops als daaraan geen evaluatie wordt gekoppeld. Wat de stages betreft, zijn sinds 2011–2012 nieuwe evaluatieformulieren opgesteld op basis van het competentieprofiel. De competenties zijn onderverdeeld in generieke beoordelingsniveaus. De stagementoren uit het werkveld duiden erop aan welk niveau per competentie werd behaald. Ook de studenten evalueren zichzelf gedurende de stage. De commissie is lovend over de competentiegerichtheid van de evaluatieformulieren en de procesgerichte aanpak, maar ze vraagt de opleiding om strenger te waken over de objectiviteit van de beoordeling. Aangezien de studenten hun stage doen op hun eigen werkplek, worden zij beoordeeld door collega's en eigen diensthoofden. Hoewel de verschillende betrokkenen – zowel studenten, de opleiding als het werkveld – beklemtoonden dat de stagebeoordeling eerlijk en correct verloopt, verwacht de commissie een grotere alertheid vanuit de opleiding. Ze vindt het echter op zich een sterk punt dat de opleiding het werkveld in hoge mate betreft bij de beoordeling van de stages en de scriptie.

Wat de scriptie betreft, beoordeelt de externe promotor de inhoudelijke relevantie van de scriptie. De interne scriptiebegeleider evalueert het proces, het taalgebruik en de wetenschappelijke onderbouwing. Er worden drie begeleidingsmomenten voorzien, maar meer tussentijdse samenkomsten zijn mogelijk indien de student dat wenst. Daarnaast wordt een lezer aangewezen door de scriptiecoördinator, die instaat voor de beoordeling van het eindresultaat en de presentatie daarvan. Ook medestudenten horen aanwezig te zijn bij de presentaties om elkaar te beoordelen. De opleiding vermeldt dat er momenteel nog geen consequenties worden gekoppeld aan die peer-evaluaties. Tijdens de gesprekken gaven de studenten aan dat die peer-evaluaties erg leerrijk zijn. De commissie wil de opleiding aanmoedigen om de peer-evaluaties te behouden.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt de opleiding aan om de betrouwbaarheid en de validiteit van de examens ook in de toekomst te blijven opvolgen.
- De commissie acht het belangrijk om een formeel toetsingsbeleid te voorzien, zodat alle docenten daarin ondersteuning kunnen vinden bij de toetsingen en beoordelingen.
- Het is volgens de commissie wenselijk dat de opleiding de objectiviteit van de stages strenger bewaakt.

Facet 2.8 Masterproef

Dit facet is niet van toepassing voor de bachelor-na-bacheloropleiding.

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden

Beoordelingscriterium:

- Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten bachelor-na-bachelor: Bachelorgraad met (een) door het instellingsbestuur nader bepaalde kwalificatie(s), eventueel aangevuld met een onderzoek naar geschiktheid of bekwaamheid of een voorbereidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding hanteert de decretaal voorziene toelatingsvoorwaarden voor de bachelor-na-bacheloropleiding.

De studenten die zich wensen in te schrijven voor de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg, moeten al het diploma Verpleegkunde of een gelijkwaardig diploma bezitten. De studenten met een dergelijke vooropleiding komen in aanmerking voor de Bijzondere Beroepstitel Verpleegkundige in de Intensieve zorgen en Spoedgevallenzorg, nadat ze de bachelor-na-bacheloropleiding hebben voltooid. Verpleegkundigen met een HBO5-diploma of een diploma op niveau vier kunnen de bijzondere beroepstitel niet aanvragen, maar worden wel toegelaten tot de bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg. De commissie vindt het positief dat de opleiding die mogelijkheid aanbiedt. Uitzonderlijk worden bovendien studenten toegelaten tot de opleiding die de basisopleiding Verpleegkunde nog aan het voltooien zijn. Lessius Mechelen neemt deel aan de Wanaba-beurs, waarop ook deze opleiding is vertegenwoordigd. De Wanaba-beurs wordt georganiseerd door de Associatie KU Leuven, en verschaft aan studenten oriënterende informatie over de mogelijkheden na het behalen van een bachelordiploma.

Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg kan zowel gevolgd worden door reguliere als door werkende studenten. Op die manier speelt de opleiding in op de tekorten op de arbeidsmarkt. De meerderheid van de ingeschreven studenten is dan ook al werkzaam als verpleegkundige. De commissie apprecieert het dat de opleiding in hoge mate rekening houdt met de specifieke situatie van werkstudenten. Niet alleen in de tweejarige programmatie maar ook tijdens de inschrijvingen: de opleiding anticipeert op haar doelgroep door de inschrijvingsmomenten overdag en 's avonds te organiseren. De inschrijving gaat gepaard met een kort intakegesprek. Studenten die een flexibel traject wensen, worden nadien individueel begeleid. In het verleden werden vanuit de hogeschool ook praktische vaardigheidstesten gehouden. Die zijn nu afgeschaft, maar de opleiding wil ze op termijn opnieuw zelf invoeren.

Vrijstellingen voor EVC's en EVK's worden minder frequent toegekend. De opleiding volgt daarin het beleid dat in samenspraak met de andere hogescholen is opgesteld. Studenten met een masterdiploma kunnen echter een vrijstelling krijgen voor het opleidingsonderdeel Wetenschappelijk onderzoek. Wie al meer dan tien jaar werkervaring heeft op een spoedgevallendienst of een dienst Intensieve zorgen, kan ook worden vrijgesteld van honderd uren stage. Om in aanmerking te komen voor de bijzondere beroepstitel, is echter het volwaardige diploma nodig. De commissie staat achter de EVC- en EVK-procedures van de hogeschool, maar ze vraagt de opleiding om de instromende studenten nog meer op de hoogte te stellen van de mogelijkheden. Tijdens de gesprekken met de studenten bleek dat zij daarover niet allemaal geïnformeerd waren.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt de opleiding aan om studenten nog meer te informeren over de mogelijke vrijstellingen bij EVC's en EVK's.

Oordeel over onderwerp 2, programma: **voldoende**

Op basis van de oordelen over:

facet 2.1	relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma	voldoende
facet 2.2	eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	voldoende
facet 2.3	samenhang van het programma	voldoende
facet 2.4	studieomvang	OK
facet 2.5	studietijd	onvoldoende
facet 2.6	afstemming tussen vormgeving en inhoud	voldoende
facet 2.7	beoordeling en toetsing	voldoende
facet 2.8	masterproef	niet van toepassing
facet 2.9	toelatingsvoorwaarden	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

De visitatiecommissie maakt een positieve afweging en stelt dat de opleiding voldoende potentieel heeft om de vastgestelde tekortkomingen te verhelpen.

De commissie is van mening dat het nog niet duidelijk is of de eerder gemeten discrepantie tussen de begrote en bestede studietijd sinds 2008–2009 is verdwenen. Ze heeft echter geconstateerd dat de opleiding zich bewust is van het probleem en al enkele acties heeft ondernomen in functie van de studietijd, zoals het opsplitsen van een opleidingsonderdeel in twee aparte opleidingsonderdelen, het verhogen van het aantal contacturen en het organiseren van drie stages in plaats van twee. Bovendien is er een goede communicatie met de studenten, waardoor problemen omtrent studielast vlot bespreekbaar zijn. Om die redenen is de commissie ervan overtuigd dat de situatie in de toekomst zal kunnen worden verholpen.

ONDERWERP 3 INZET VAN HET PERSONEEL

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

Beoordelingscriterium:

- Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft tijdens de visitatie opgemerkt dat de sfeer erg goed en de eendracht binnen het personeelsteam erg groot is, wat bijdraagt aan de kwaliteit van het aangeboden onderwijs. Ze apprecieerde de bescheidenheid, de eerlijkheid en het zelfkritische vermogen van docenten en medewerkers betrokken bij de opleiding. In het bijzonder merkte de commissie de inzet en de goede intenties van de opleidingscoördinator op. Binnen de opleiding zijn naast de opleidings-

coördinator, een stage- en een scriptiecoördinator, drie kerndocenten, een aantal docenten uit de basisopleiding Verpleegkunde en een aantal gastdocenten actief. De commissie vindt het positief dat de twee kerndocenten de opleidingscoördinator kunnen ondersteunen, en zo de aandacht voor vakinhoudelijke ondersteuning en aandacht voor de kwaliteitszorg van het onderwijs kunnen ontdebelen. Het invoeren van opleidingsonderdeelverantwoordelijken ter bevordering van de interne samenhang zal ook een sterk punt zijn in de toekomst. De commissie maakt echter in het algemeen de kanttekening dat de kerndocenten individueel voor verschillende functies verantwoordelijk zijn. Het zou volgens de commissie effectiever zijn om de onderwijsondersteunende functies te bundelen in plaats van ze te verdelen over verschillende docenten, die dan elk een versnipperde takenfiche hebben. Alle personeelsleden krijgen een duidelijke taakomschrijving. Functioneringsgesprekken vinden op jaarlijkse basis plaats met de opleidingscoördinator, en ieder personeelslid heeft om de vijf jaren een evaluatiegesprek met de groepsdirecteur. De school volgt een systeem van tien cyclussen, waardoor iedereen aan de beurt komt. Voor gastdocenten wordt enkel een gesprek georganiseerd wanneer uit de bevragingen blijkt dat er iets schort.

In het wervingsbeleid is men strenger voor een bachelor-na-bacheloropleiding dan een basisopleiding. De bekwaamheid en de vakkennis van de docenten zijn belangrijker, en er wordt van de sollicitanten verwacht dat zij al voldoende werkervaring hebben in de sector. De sollicitatie verloopt in twee fasen, waarbij in de eerste plaats op basis van het curriculum vitae een gesprek wordt georganiseerd. In de tweede fase hoort de aangeworven docent een proefles te geven. De aanwerving van gastdocenten volgt een specifieke procedure. Indien nodig geeft het werkveld voor een bepaald topic kandidaten op bij de opleidingsverantwoordelijke. Na een curriculum-evaluatie worden de gastdocenten met positieve resultaten gevraagd of zij opnieuw als gastdocent betrokken willen worden bij de opleiding. Het is steeds de opleidingsverantwoordelijke die samen met de leden van de kernraad een finale beslissing neemt.

De opleidingsverantwoordelijke informeert in eerste instantie de nieuwe medewerkers over de gang van zaken en de structuren binnen de opleiding. Zij krijgen daarnaast een informatiebundel. Nieuwe medewerkers die voor meer dan 40 procent zijn tewerkgesteld, moeten een onthaaltraject volgen, waarin zij ondersteuning krijgen in verband met ICT, databanken en literatuurreferenties.

Voor de bachelor-na-bachelor zijn vijf dagen per jaar bijscholing voorzien. Professionalisering van het onderwijskundige personeel situeert zich op drie niveaus. Wat het didactische niveau betreft, wordt de vorming van de docenten centraal gestuurd. De vaktechnische professionalisering wordt georganiseerd vanuit de opleiding. De teamgerichtheid en het groepsgevoel onder de personeelsleden komen voort uit de samenwerking in docententeams, wat de opleiding aanduidt als een derde niveau van professionalisering. Voor de gastdocenten is er bovendien vanuit de hogeschool een specifiek aanbod aan didactische begeleiding, waar zij vrijblijvend gebruik van kunnen maken. De commissie vindt dat aanbod interessant. Ze vraagt de opleiding om de gastdocenten nog meer aan te moedigen er ook effectief gebruik van te maken. Ten slotte worden regelmatig overkoepelende overlegmomenten georganiseerd voor de gastdocenten, zodat zij vlot hun lessen op elkaar kunnen afstemmen.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vindt het wenselijk om de gastdocenten meer te motiveren zich didactisch bij te scholen via het aanbod van de school.

Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid

Beoordelingscriterium:

- Het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroeps- of kunstpraktijk.
- Bij de daartoe in aanmerking komende opleidingen dient daarenboven voldoende personeel te beschikken over kennis en inzicht in de desbetreffende beroeps- of kunstpraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde vast dat zowel de vak-, de kern- als de gastdocenten zeer verbonden zijn met het werkveld, ieder vanuit een eigen setting. Vijftig procent van de docenten is nog steeds als verpleegkundige werkzaam. Het is positief dat ook de kerndocenten uit een intensieve dienst of een spoedgevallenafdeling komen. De commissie is in het algemeen lovend over het vakmanschap en de professionele gerichtheid van de docenten. Ze prijst ook het feit dat de gastdocenten uit verschillende ziekenhuizen komen. Daarnaast zijn er verschillende personeelsleden met een academische achtergrond, die vertrouwd zijn met onderzoek en een aantal wetenschappelijke publicaties op hun naam hebben staan. De helft van de docenten bezit een masterdiploma, en drie van hen zijn doctor. Er wordt ook samengewerkt met de andere associatiehogescholen. De opleiding hecht er duidelijk belang aan dat het personeel gespecialiseerd is in zijn vakgebied.

Het korps bevat bovendien enkele medewerkers met internationale ervaring: er is een docent lid van het B-FAST-team, een andere is een internationaal erkende ERC-instructeur. Sommige docenten zijn arts en participeren in dat kader nog regelmatig aan buitenlandse congressen. Langdurige projecten in het buitenland zijn minder evident, aangezien de meerderheid van de docenten actief is in het werkveld. De studenten bevestigden tijdens de gesprekken dat de docenten door hun werkervaring en hun specialisatie interessant konden lesgeven. Ze apprecieerden de grote vakdeskundigheid van het personeel.

Voor vakspecifieke vormingen worden voorstellen gedaan vanuit de opleiding. Er worden studiedagen en symposia georganiseerd, waar overigens ook de studenten op welkom zijn. Verschillende docenten moeten zich jaarlijks bijscholen om hun beroepstitel te behouden; ook daarin helpt de opleiding. In de toekomst zou de opleiding graag werkveldstages organiseren voor de vaste docenten. Dat initiatief vormt volgens de commissie zeker een meerwaarde, en ze vraagt om daarvoor middelen vrij te maken.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 3.3 Kwantiteit personeel

Beoordelingscriterium:

- Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

In aantallen is het personeel beperkt. Volgens de commissie is dit een minimale bezetting, die niet verder mag devalueren om de kwaliteit van de opleiding niet in het gedrang te brengen. Op dit moment kan de opleiding de kwaliteit van haar onderwijs nog net garanderen, aangezien de intrinsieke motivatie van de docenten erg hoog ligt, en zij zich vanuit passie en interesse inzetten voor de opleiding. De docenten gaven tijdens de gesprekken aan dat zij het druk hebben en dat de werklast relatief hoog ligt, maar dat zij zich bewust engageren voor het onderwijs. Ze klagen niet.

De opleidingscoördinator beschouwt het personeelsaantal echter ook als een mogelijk struikelblok, en hoopt daarin in de toekomst verandering in te brengen. Sinds de curriculumherziening werden al meer gastdocenten aangetrokken en is het aantal voltijdse equivalenten voor de bachelor-na-bachelor uitgebreid. In het algemeen zijn er meer personeelsleden die deeltijds zijn aangesteld. Momenteel zijn 60 personeelsleden direct betrokken bij de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg. Van hen zijn vijf medewerkers administratieve en technische personeelsleden. Zij staan voor 0,5 VTE. 55 personen zijn onderwijzend personeel, met een verdeling van 47 gastdocenten, vier praktijklectoren en vier lectoren. De gastdocenten staan in voor 19 van de 60 studiepunten; de lectoren en praktijklectoren zijn verantwoordelijk voor de overige studiepunten. In aantallen zijn er met andere woorden veel personeelsleden, maar het aantal voltijdse equivalenten blijft zeer laag. De commissie merkt ook op dat de taakbelasting van de opleidingscoördinator hoog ligt. De werkdruk dient volgens de commissie dan ook blijvend te worden bewaakt.

Er zijn 41 mannen en 14 vrouwen binnen het onderwijzende personeel. Het personeel is relatief gelijkmatig verdeeld over de leeftijdscategorieën. De grootste groep zijn dertigers; de twintigers zijn in de minderheid.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie raadt de opleiding om permanent te waken over de personeelsaantallen en de werklast van de docenten.

Oordeel over onderwerp 3, inzet van het personeel: [voldoende](#)

Op basis van de oordelen over:

facet 3.1	kwaliteit personeel	goed
facet 3.2	eisen professionele gerichtheid	goed
facet 3.3	kwantiteit personeel	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 4 VOORZIENINGEN

Facet 4.1 Materiële voorzieningen

Beoordelingscriterium:

- De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg is gevestigd op de campus De Vest in Mechelen, op wandelafstand van het station. De opleiding maakt gebruik van dezelfde faciliteiten als de opleiding Verpleegkunde. De infrastructuur van het gebouw kan volgens de commissie veiligheid en degelijk onderwijs garanderen. Er zijn faciliteiten en een lift voor mensen met functiebeperkingen, en de brandveiligheid van het gebouw is in orde. Voor grote groepen studenten zijn er twee auditoria met een bezetting voor meer dan 200 studenten. De leslokalen zijn uitgerust met draadloos internet, een overheadprojector en (digitale) borden. In bepaalde ruimtes zijn ook een dvd-speler, een televisie en een computer voorzien. Ook de docentenkamer heeft een smartboard en is voldoende ruim. Er is een studentencomputerlokaal, waar een aantal pc's is opgesteld. De cafetaria is redelijk groot en erg studentvriendelijk ingericht. In de gangen van het gebouw zijn ten slotte elektronische communicatieschermen voorzien waarop mededelingen worden weergegeven.

De studenten van Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg kunnen daarnaast gebruikmaken van een skills lab en een dispatchruimte om met vakspecifiek materiaal hun praktische vaardigheden te oefenen. De commissie is van mening dat het skills lab een belangrijk onderdeel vormt van de opleiding, en betreurt het daarom dat het aanwezige praktijkmateriaal beperkt is. Aangezien het materiaal zeer duur is en snel verouderd in de sector, werkt de opleiding samen met de ziekenhuizen voor een aantal workshops. Op die manier spaart ze een grote investering uit en komen de studenten toch in aanraking met technologisch geavanceerd materiaal. Docenten werken daarnaast met foto- en videomateriaal of krijgen soms kosteloos materiaal van medische firma's. De gastdocenten nemen soms ook eigen materiaal mee, zoals een defibrillator of een gesofisticeerde reanimatiepop. Dat is volgens de commissie echter niet de verantwoordelijkheid van de gastdocenten. Ze vindt dat de opleiding op termijn zou moeten kunnen garanderen dat gastdocenten geen eigen materiaal meer moeten meenemen, al apprecieert ze de creatieve oplossingen waarvoor de opleiding nu heeft gezorgd.

De bibliotheek bestaat uit verschillende verdiepingen, aangezien ook collecties van andere opleidingen er staan. Per verdieping kunnen de studenten gebruikmaken van een print- en kopiëermachine. Er zijn ook kleine werkhoeken en computers voorzien. Het bibliotheekbudget wordt verdeeld over de aankoop van boeken, tijdschriften en de abonnementen op onlinedatabanken. Dat systeem draagt de goedkeuring van de commissie weg. De studenten kunnen dankzij de externe toegang tot het netwerk de onlinedatabanken en full-text tijdschriften ook thuis bekijken. Zij gaven aan regelmatig gebruik te maken van de onlinedatabanken en er zeer tevreden over te zijn. De commissie waardeert het ook dat de studenten duidelijk geïnformeerd worden over het gebruik van de virtuele bibliotheek.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie raadt de opleiding aan om het praktijkgerichte materiaal in het skills lab uit te breiden.

Facet 4.2 Studiebegeleiding

Beoordelingscriteria:

- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op de studievoortgang.
- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Studiebegeleiding is een belangrijk facet in de strategische doelen van de hogeschool Lessius Mechelen. De commissie waardeert het dat ook de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg – ondanks het feit dat de studenten allemaal al een bacheloropleiding gevolgd hebben – toch nog bewust werk maakt van een goede studiebegeleiding en een vlotte bereikbaarheid van de personeelsleden. Tijdens de gesprekken gaven de studenten aan dat ze de persoonlijke aanpak een van de sterkste punten van de opleiding vinden. De opleidingscoördinator is regelmatig zichtbaar aanwezig en maakt altijd tijd voor hen. Ze hebben het gevoel dat er echt naar hen wordt geluisterd. Door de kritiek en de suggesties van de studenten serieus te nemen, is ook de stage- en scriptiebegeleiding de afgelopen jaren erg verbeterd.

Er wordt veel belang gehecht aan een goede informatievoorziening: kandidaat-studenten en de laatstejaars van de basisopleiding krijgen uitgebreid toelichting bij het programma. De opleiding verspreidt tijdens de infodagen, die drie keer per jaar plaatsvinden, een algemene folder over de hogeschool en een specifieke folder over Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg. Al die informatie is ook beschikbaar op Toledo. Bij de start van een nieuw academiejaar maken de studenten kennis met elkaar en de school tijdens de onthaalvoormiddag. Studenten die het modeltraject om welke reden ook niet kunnen volgen, worden ingelicht over de alternatieven. Wanneer zij een flexibel leertraject volgen, krijgen zij individueel advies en ondersteuning van de studietrajectbegeleider. Afgestudeerde studenten worden op de hoogte gehouden van vacatures en studiedagen.

De commissie heeft uit de gesprekken bovendien geconstateerd dat de samenwerking met de centrale studentenvoorzieningen vlot verloopt. De studenten kunnen terecht bij STIP voor informatie en hulp. Voor psychosociale begeleiding worden ze via die weg doorverwezen naar de privésector. In het algemeen wordt daar voor de bachelor-na-bacheloropleiding erg weinig gebruik van gemaakt. De studenten worden echter wel geïnformeerd over de mogelijkheden bij de aanvang van het academiejaar.

De ombudspersoon van de groep Gezondheid en Welzijn is bekend bij de studenten, en heeft een kantoor dicht bij de opleidingscoördinator, zodat een vlotte communicatie gegarandeerd is. Tijdens examens gaat ze langs bij de studenten, zodat ze zeker herkenbaar is. Ze spreekt studenten met minder goede examenresultaten bovendien proactief aan, om na te gaan waar het fout is gegaan. De ombudspersoon is ook degene die de drop-outgesprekken voert met studenten die dreigen af te haken. In 2010–2011 waren er echter geen drop-outs.

Studenten die een buitenlandse stage wensen te doen, worden op de hoogte gesteld van de stageplaatsen via de internationale infomarkt 'Pak je biezen!'. Daarna moeten ze een stappenplan volgen waarin ze hun kandidatuur stellen. De studietrajectbegeleider gaat voor de studenten van Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg na of de stageplaats aan de criteria voldoet. Wanneer

de stageplaats bepaald is, worden de studenten individueel begeleid bij het uitwerken van het learning agreement. Tijdens hun verblijf in het buitenland moeten de studenten een belevingsverslag bijhouden. Ze krijgen een inhoudelijke en praktische gids voor vertrekkers met nuttige informatie. Via internet of telefoon houden de studenten contact met de opleiding. Na het verblijf voorziet de school een terugblikmoment. Er zijn in de praktijk echter weinig studenten van de bachelor-na-bacheloropleiding die naar het buitenland trekken. Voorlopig heeft slechts één student van die optie gebruikgemaakt. Er waren ook nog geen studenten uit het buitenland die zich inschreven voor deze opleiding. De commissie vraagt om de buitenlandse stages meer te stimuleren bij de studenten.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 4, voorzieningen: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 4.1	materiële voorzieningen	voldoende
facet 4.2	studiebegeleiding	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 5 INTERNE KWALITEITSZORG

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordelingscriterium:

- De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is van mening dat het uitbouwen van het kwaliteitszorgsysteem in de hogeschool al gevorderd is. Ze heeft vastgesteld dat er vanuit een duidelijke missie rond kwaliteitszorg en vanuit de werkgroep Institutioneel onderzoek veel wordt verwezenlijkt ter bevordering en bewaking van de kwaliteit. De centrale kwaliteitszorg baseert zich daarbij op de negen aandachtsgebieden van het EFQM-model. Voor de hele hogeschool werden vijftien strategische doelen geformuleerd, die vertaald zijn in het onderwijsontwikkelingsplan (II). Dat leidt op zijn beurt tot een opleidingsplan. De werkgroep Institutioneel onderzoek ontwikkelt op centraal niveau een aantal meetinstrumenten en enquêtes om de alumni en de studenten te bevragen. Er wordt op die manier zowel een jaarlijkse tevredenheidsenquête bij de studenten van Intensieve zorgen en Spoedgevallenzorg, als een om de twee jaren georganiseerde alumnibevraging afgenomen; dat wil zeggen per afgeronde cyclus van het A- en B-jaar. Daarbij streeft men ernaar dat minstens 70 procent van de respondenten 'eerder goed', 'goed' of 'zeer goed' aangeeft. Wanneer dat streefcijfer niet behaald wordt, dient een verbeteringsactie te worden opgestart. Die bevragingen vinden plaats volgens een achtjarig systeem.

Het gebruik van het EFQM-model draagt de goedkeuring van de commissie weg, al zou de implementatie in de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg nog kunnen worden verstevigd. Dat hangt volgens de opleiding samen met de nieuwe organisatiestructuur met de K.H.Kempen en het invoeren van een nieuw programma. Beide zijn echter al voorbeelden van een concrete vooruitgang in kwaliteit. De opleiding maakte al een SWOT-analyse, waarin sterke en zwakke punten in kaart werden gebracht. Op basis daarvan werd het eerder vermelde opleidingsplan opgesteld voor de periode 2010–2014. Dat opleidingsplan geldt als vertrekpunt voor alle geformuleerde streefdoelen en jaarlijkse projectplannen. De commissie constateerde dat daaruit een aantal actieplannen is voortgekomen. De prioriteiten omvatten: het uitbouwen van een zinvol en haalbaar individueel leertraject, de betrokkenheid van alle medewerkers bij projecten, het uitbouwen van een kwaliteitszorgsysteem, de regionale verankering ten opzichte van de arbeidsmarkt, en de link tussen onderwijs en technologie.

Daarnaast heeft de opleiding in 2010–2011 een eigen bevraging over de opleidingsonderdelen ontwikkeld, waarin de studenten de verschillende topics konden evalueren. De studenten moesten de enquête invullen na hun laatste examen dat jaar, waardoor de respons hoog was. Toch gaven ze zelf tijdens de gesprekken aan dat ze dat geen ideaal moment vonden. Voor de opleidingsonderdelen van het eerste semester kwam de bevraging overigens redelijk laat; de opleiding bevestigde dat. Om de betrouwbaarheid van de bevraging te verhogen, is het volgens de commissie noodzakelijk om de condities waarin de bevraging plaatsvindt, te verbeteren. Uit de resultaten bleek wel dat de algemene tevredenheid van de studenten groot is. Slechts enkele topics scoorden niet positief. Daarnaast put de opleiding ook informatie uit de adviesraad en de jaarlijkse bezoeken aan de ziekenhuizen.

Binnen de opleiding is het voelbaar dat de aandacht voor een kwaliteitscultuur en -beleid pas recent werd geïmplementeerd en daarom nog niet tot op alle niveaus doorgedrongen is. Enkele jaren geleden baseerde de opleiding zich nog voornamelijk op informele bevindingen. De commissie moedigt de opleiding aan om voortaan de metingen en bevestigingen gestructureerd en voldoende frequent te organiseren. Ze vindt het positief dat zowel de studenten, de alumni als het werkveld bevestigd of gehoord worden, maar voornamelijk voor het werkveld kan dat nog formeler gebeuren. Ter volledigheid suggereert de commissie bovendien om ook de docententevredenheid systematisch te evalueren. De opleiding meet die momenteel niet, aangezien de gastdocenten slechts een korte tijd gebonden zijn aan de opleiding. De hogeschool heeft enkele jaren geleden wel een werkdrukenquête verspreid voor de docenten. In het algemeen is de commissie ervan overtuigd dat de kwaliteitszorg de goede weg opgaat in de opleiding. De opleiding moet er nu vooral nog werk van maken dat de kwaliteitscultuur ook bij de eigen medewerkers als een vaste constante wordt beschouwd.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt om de kwaliteitscultuur tot in alle geledingen van de opleiding te laten doordringen.
- De commissie wil de opleiding aanmoedigen om de bevestigingen in de toekomst systematisch aan bod te laten komen.
- De commissie vindt het wenselijk om in de toekomst ook de docententevredenheid formeel te bevragen.

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

Beoordelingscriterium:

- De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbeteringsmaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Aan de hand van de SWOT-analyse en aan de hand van de resultaten van de verschillende bevragingen werd een opleidingsplan uitgewerkt, conform de centraal opgestelde streefdoelen en het EFQM-model. Vanuit het opleidingsplan en de geformuleerde prioriteiten wordt jaarlijks een projectplan ontwikkeld, waarin aandachtspunten worden aangepakt. Aanvankelijk werden de opleidingsplannen niet zo nauw uitgevoerd, maar sinds de structurele veranderingen in de opleiding en door de aanmoediging vanuit de centrale diensten vormt het opleidingsplan nu het hart van de kwaliteitszorg. De commissie is lovend over de vooruitgang die al geboekt is, en bevestigt dat de opleiding de PDCA-cirkel toepast in haar kwaliteitszorg. De commissie is van mening dat er sinds twee jaar ontzettend hard gewerkt is aan de kwaliteit en de kwaliteitszorg van de opleiding. Die radicale reactie was noodzakelijk, maar alle betrokkenen benadrukken dat de curriculumherziening en de verschillende verbeteracties zeer effectief zijn gebleken. De commissie heeft gemerkt dat het personeelsteam zelf de aandachtspunten erkent, en openstaat voor verandering.

De curriculumherziening is zelf een rechtstreeks gevolg van de toegenomen aandacht voor kwaliteitszorg. Op basis van de inbreng van het werkveld en de studenten heeft men besloten de opleiding te hervormen. Uit de gesprekken met de alumni is gebleken welke drastische invloed de curriculumhervorming van 2010–2011 heeft gehad. Zij hadden veel meer klachten over het oude programma. Die klachten kwamen overeen met de aandachtspunten, waar de opleiding ondertussen een oplossing voor heeft gecreëerd. Zo hebben de afgestudeerden de volgende verbeteringen vermeld: de transparantie van de stagerichtlijnen, de eindwerkbegeleiding, de competentiegerichtheid bij de studenten en het gebruik van de onlinedatabank. De commissie heeft geconstateerd dat werk is gemaakt van elk van die punten, wat tot effectieve resultaten heeft geleid. Voornamelijk op het vlak van de transparantie van de stage- en eindwerkbegeleiding is al veel vooruitgang geboekt. Enkel de competentiegerichtheid kan volgens de commissie nog worden geoptimaliseerd.

Kortom, de kritische ingesteldheid van de opleiding heeft volgens de commissie de afgelopen jaren aanleiding gegeven tot een belangrijke kentering, waarna een aantal verbeteringstrajecten is gerealiseerd. De aanpak aan de hand van een opleidingsplan biedt volgens de commissie de garantie dat de opleiding in de toekomst de kwaliteit van haar onderwijs nog zal versterken.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordelingscriterium:

- Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding aandacht besteedt aan de inspraak en de betrokkenheid van alle stakeholders. De opleiding is zich ervan bewust dat dat in het verleden een aandachtspunt vormde, voornamelijk omdat de communicatie grotendeels informeel verliep. Ondertussen is daarin verandering gebracht. Er bestaan momenteel verschillende overlegstructuren in het kader van de interne kwaliteitszorg. De commissie waarschuwt de opleiding echter dat de continuïteit en het formeel karakter van die overlegstructuren blijvend moeten worden bewaakt.

De mening van het werkveld wordt gehoord via de adviesraad waarin enkele vertegenwoordigers vanuit de sector zetelen om curriculuminnovaties te bespreken. Ook organiseert de opleiding jaarlijkse overleg rondes met de verschillende omliggende ziekenhuizen. Op die manier kan het werkveld sterktes en zwaktes formuleren, maar ook suggesties doen. Grote hervormingen of aanpassingen in het curriculum gebeuren in overleg met de beroepsorganisaties en de andere hogescholen die een gelijkaardige opleiding aanbieden. Dat gebeurt via het overlegplatform 'IZ-SPGZ'. Daarnaast worden ook informele momenten op de stageplaats benut om te polsen naar de mening van het beroepenveld. De commissie vindt de aandacht voor de mening van het werkveld een goede zaak, maar ze maakt de kanttekening dat zowel de adviesraad als de jaarlijkse overleg rondes pas zijn opgestart naar aanloop van de visitatie. Het zijn weliswaar goede initiatieven.

De studenten nemen deel aan bevestigingen en studietijdmetingen, waarvan de resultaten bevestigd worden: minstens zeventig procent van de studenten dient tevreden te zijn, anders zal de opleiding verbeteracties opstarten. Daarnaast worden studenten van Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg ook uitgenodigd voor een overkoepelend studentenplatform met meerdere opleidingen. De studenten gaven tijdens de gesprekken echter aan daar geen gebruik van te maken, aangezien ze enerzijds hun bezorgdheden vlot mondeling kunnen communiceren met de docenten, en anderzijds omdat ze er als werkstudent de tijd niet voor hebben. Naar aanleiding van de curriculumhervorming heeft de opleiding in 2010 een specifiek overlegmoment met de studenten georganiseerd, zodat ook zij via een kwalitatieve bevestiging werden betrokken.

De afgestudeerden worden om de twee jaren bevestigd over de opleiding in haar geheel. Op hogeschoolniveau is er een alumniwerking waarvoor studenten zich na hun opleiding kunnen inschrijven. Via die weg krijgen zij informatie over vacatures en bijscholingen. Tijdens de gesprekken gaven zij aan dat dat wel relatief beperkt is. Zij zijn daarentegen nog steeds welkom op school of in de bibliotheek. In april 2012 werd een symposium georganiseerd, waarvoor verschillende alumni interesse toonden. Zij hadden echter nog geen formele uitnodiging ontvangen. De commissie vraagt de opleiding om over dergelijke initiatieven met de verschillende betrokkenen te communiceren. In het kader van levenslang leren vindt de commissie overigens dat de alumniwerking beter kan worden uitgebouwd op opleidingsniveau.

De opleidingsverantwoordelijke, de kerndocenten en enkele vaste docenten komen samen in de kernraad. De kernraad bespreekt vier keer per jaar de taakverdeling en het beleid van de opleiding. Tijdens de samenkomsten volgt men ook de dagelijkse organisatie op. Daarnaast is er tweemaal per jaar een opleidingsvergadering waarop alle personeelsleden worden uitgenodigd, ook de gastdocenten. Voor die laatste groep worden didactische evoluties toegelicht en bespreekt men het competentieprofiel. Zij vinden dat erg nuttig, zo bleek uit de gesprekken.

De samenstelling van het zelfevaluatierapport gebeurt voornamelijk vanuit de opleiding zelf. Zij worden daarvoor ondersteund door de centrale kwaliteitszorgcoördinator. Ook de gastdocenten en het administratief-technische personeel kregen de kans om eraan mee te werken. De studenten en de alumni met wie de commissie heeft kennisgemaakt, waren op de hoogte van het bestaan van het zelfevaluatierapport en hadden het vooraf bekeken, maar zijn niet betrokken in het opmaken ervan. De commissie merkt op dat studenten meer betrokken mogen worden bij het schrijven van het zelfevaluatierapport. In het algemeen vinden de betrokkenen wel dat zij voldoende gehoord en geïnformeerd worden aangaande kwaliteitszorg.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt de opleiding aan om een alumniwerking te voorzien vanuit de opleiding, in plaats van of als aanvulling op de centrale initiatieven voor afgestudeerden.
- De commissie vindt het belangrijk om in de toekomst de overlegstructuren nog meer te formaliseren en te systematiseren.

Oordeel over onderwerp 5, interne kwaliteitszorg: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 5.1	evaluatie resultaten	voldoende
facet 5.2	maatregelen tot verbetering	goed
facet 5.3	betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 6 RESULTATEN

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordelingscriterium:

- De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde competenties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is van mening dat de opleiding de geformuleerde doelstellingen kan realiseren. Ze heeft geconstateerd dat de toegenomen kwaliteit van de opleiding onder meer tot uiting komt in

het niveau van de eindwerken. De opleiding heeft duidelijk geïnvesteerd in een betere stage- en eindwerkbegeleiding, hoewel de eindwerken blijvende alertheid verdienen. De eindwerken die de commissie voor het visitatiebezoek had doorgenomen werden volgens haar te mild gequoteerd en waren relatief slordig opgesteld. Ze vraagt meer aandacht voor taal- en referentieregels. De commissie bevestigt daarentegen dat de meest recente eindwerken, waarin zij inzage kreeg tijdens het bezoek, vooruitgang tonen. Hoewel enkele externe lezers uit het werkveld vonden dat de eindwerken nog kunnen worden verbeterd, erkenden ze het belang van de wetenschappelijke oefening. De commissie wil de opleiding ten slotte stimuleren in het zoeken naar relevante thema's voor de eindwerken. Het is raadzaam om daarbij ook het werkveld te betrekken.

In het algemeen waarderen de vertegenwoordigers van het werkveld de afgestudeerden en de stagiairs die Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg studeerden aan Lessius Mechelen. Ook zij merken in het algemeen een groot verschil in niveau ten opzichte van het verleden. De opleiding had enkele jaren geleden de reputatie gemakkelijk te zijn. Op dit moment prijzen de vertegenwoordigers van het werkveld echter de opleiding, in het bijzonder het nieuwe curriculum en de deskundigheid van de docenten en gastdocenten.

Ook de tevredenheid van de studenten is de laatste jaren toegenomen. Waar de resultaten van de tevredenheidsenquête in 2009 nog aantoonde dat studenten die het vorige opleidingsprogramma volgden, niet eenduidig positief waren, zijn de studenten nu door de band genomen erg tevreden over de huidige opleiding. Zij vermeldden tijdens de gesprekken de persoonlijke begeleiding, de combinatie van intensieve zorgen en spoedgevallenzorg en de organisatie in functie van de werkstudent als de sterkste punten van de opleiding. De alumni beschouwen de bachelor-na-bachelor als een meerwaarde tegenover de basisopleiding Verpleegkunde, aangezien ze aan zelfzekerheid hebben gewonnen op de werkvloer en de bachelor-na-bacheloropleiding hen een groter inzicht heeft gegeven op hun handelingen als verpleegkundige op een dienst Intensieve zorgen of een spoedgevallendienst. Ze voelen zich beter voorbereid op hun tewerkstelling in een ziekenhuis. Dankzij de opgedane inzichten en kennis kunnen ze hun handelingen beargumenteren en verantwoorden, waardoor ze meer serieus worden genomen. Dat is volgens de afgestudeerden een grote troef.

De opleiding heeft momenteel weinig zicht op de tewerkstelling van haar afgestudeerden. Via een herwerkte versie van de alumnibevraging hoopt ze daar in de toekomst meer informatie over te verzamelen. De commissie ondersteunt dat idee.

De internationalisering verloopt moeizaam voor de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg. Slechts één student vertrok in 2009–2010 voor een buitenlandse stage naar Aruba. Ook de docentenmobiliteit is zeer gering: tussen 2007 en 2009 bezochten drie docenten betrokken bij de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg een buitenlandse partnerinstelling. Daarnaast zijn er wel gastdocenten met internationale ervaringen. De commissie begrijpt dat de internationalisering voor deze opleiding geen evidentie is, maar moedigt de opleiding aan om de mobiliteitscijfers en de internationale expertise in de opleiding te verhogen.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt blijvende aandacht voor het niveau van de eindwerken. Ze pleit ervoor om het werkveld meer te betrekken bij het zoeken naar thema's.
- De commissie beveelt de opleiding aan om te investeren in studenten- en docentenmobiliteit, alsook andere vormen van internationalisering verder uit te werken in de opleiding.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Beoordelingscriteria:

- Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen.
- Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vlaanderen heeft geen traditie in het verzamelen van slaagcijfers per studiegebied en/of opleiding over de jaren heen. Noch de evolutie over de jaren heen, noch de situatie per opleiding of studiegebied wordt opgevolgd. Daardoor kan de opleiding geen streefcijfers formuleren in vergelijking met relevante andere opleidingen.

De commissie is erg tevreden over het rendement van deze opleiding. Er is weinig studie-uitval, en de slaagcijfers zijn behoorlijk hoog. De opleiding formuleert geen expliciete streefcijfers, maar volgt wel nauwgezet het studierendement op. Ze vindt het jammer dat objectief vergelijkingsmateriaal met andere gelijkaardige opleidingen of algemene richtlijnen ontbreken.

In 2010–2011 behaalden 70 studenten het diploma na één academiejaar, 53 studenten voltooiden de opleiding in twee jaren en drie studenten hadden er drie jaren voor nodig. Het academiejaar 2010–2011 is nog niet representatief voor het huidige programma, aangezien er nog een aandeel studenten uit de vroegere eenjarige opleiding komt. De studenten die niet werkzaam zijn op een afdeling Intensieve zorgen of op een spoedgevallendienst, kiezen meestal voor een grotere spreiding dan twee jaren. De commissie raadt aan de studieduur van die groep te blijven bewaken. In het algemeen is er een hoge studie-efficiëntie.

De drop-out daarentegen is laag: de laatste 3 jaren bedroeg het aantal vroegtijdige afhakers nooit meer dan 3 procent van de studenten. De opleiding hoopt dat cijfer nog te verlagen door het tweejarige programma. Gezien het grote aantal werkstudenten met een zeer drukke agenda, vindt de commissie de lage drop-out opmerkelijk. Ze apprecieert het tevens dat drop-outstudenten worden opgevolgd.

De laatste jaren noteerde de opleiding een licht dalende tendens wat de slaagcijfers betreft. In 2010–2011 behaalde 65 procent van de studenten met een volledig traject alle studiepunten. 71 procent van de studenten met een deeltijds traject slaagde daar ook in. Tussen 2005–2006 en 2008–2009 lag het gemiddelde studierendement echter hoger dan 80 procent. De opleiding verklaart de daling enerzijds door de flexibilisering van het hoger onderwijs en de toename van de studentenaantallen, en anderzijds door de recente curriculumherziening. Zowel de studenten als de vertegenwoordigers van het werkveld gaven tijdens de gesprekken aan dat het huidige curriculum de lat hoger heeft gelegd. Dat draagt de goedkeuring van de commissie weg.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie raadt de opleiding aan om de studieduur van de studenten die werkzaam zijn op een andere dan een spoeddienst of intensieve afdeling, te bewaken.

Oordeel over onderwerp 6, resultaten: **voldoende**

Op basis van de oordelen over:

facet 6.1	gerealiseerd niveau	voldoende
facet 6.2	onderwijsrendement	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

GLBAAL OORDEEL

De visitatiecommissie baseerde haar oordeel en motivering op de volgende bronnen:

- het zelfevaluatie rapport van de opleiding en de bijhorende bijlagen,
- de gevoerde gesprekken met de betrokkenen,
- de documenten ter inzage tijdens het bezoek,
- de opgevraagde documenten,
- de reactie van de opleiding op het opleidingsrapport.

Het zelfevaluatie rapport hield volgens de commissie een duidelijke structuur aan en bevatte kernachtig de relevante gegevens. De aangereikte informatie kon echter nog diepgaander zijn, en het rapport kon volgens de commissie meer visie uitstralen. De toegankelijkheid van de bijlagen was voor verbetering vatbaar.

Op basis van de oordelen over:

onderwerp 1	doelstellingen van de opleiding	voldoende
onderwerp 2	programma	voldoende
onderwerp 3	inzet van personeel	voldoende
onderwerp 4	voorzieningen	voldoende
onderwerp 5	interne kwaliteitszorg	voldoende
onderwerp 6	resultaten	voldoende

is de commissie van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen in de opleiding aanwezig zijn.

OVERZICHTSTABEL VAN DE OORDELEN¹

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding	voldoende
Facet 1.1 Niveau en oriëntatie	goed
Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen	goed
Onderwerp 2 Programma	voldoende
Facet 2.1 Relatie doelstelling en inhoud	voldoende
Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	voldoende
Facet 2.3 Samenhang	voldoende
Facet 2.4 Studieomvang	OK
Facet 2.5 Studietijd	onvoldoende
Facet 2.6 Afstemming vormgeving en inhoud	voldoende
Facet 2.7 Beoordeling en toetsing	voldoende
Facet 2.8 Masterproef	niet van toepassing
Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden	goed
Onderwerp 3 Inzet van personeel	voldoende
Facet 3.1 Kwaliteit personeel	goed
Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid	goed
Facet 3.3 Kwantiteit personeel	voldoende
Onderwerp 4 Voorzieningen	voldoende
Facet 4.1 Materiële voorzieningen	voldoende
Facet 4.2 Studiebegeleiding	goed
Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg	voldoende
Facet 5.1 Evaluatie resultaten	voldoende
Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering	goed
Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	voldoende
Onderwerp 6 Resultaten	voldoende
Facet 6.1 Gerealiseerd niveau	voldoende
Facet 6.2 Onderwijsrendement	goed

De oordelen zijn van toepassing voor:

Lessius M Lessius Mechelen

IZSZ Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg

¹ Indien in de tabel één enkel oordeel vermeld staat, dan geldt dit oordeel voor alle afstudeerrichtingen, locaties en varianten die vermeld staan bij de betreffende opleiding. Indien één of meer afstudeerrichtingen/locaties/varianten een verschillende beoordeling hebben gekregen, dan zijn al deze oordelen opgenomen in de tabel.

PROVINCIALE HOGESCHOOL LIMBURG

Algemene toelichting bij de bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg aan de Provinciale Hogeschool Limburg

De bachelor-na-bacheloropleiding in de Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg maakt sinds 1997–1998 deel uit van het departement PHL-Healthcare aan de Provinciale Hogeschool Limburg (PHL). Het curriculum van de opleiding wordt sinds dat jaar al modulair opgebouwd. Doorheen de jaren kende het curriculum wel enkele grondige wijzigingen in functie van de evoluerende wettelijke bepalingen en de veranderingen in het werkveld.

De PHL zelf werd in 1995 opgericht na de fusie van zes provinciale instellingen voor hoger onderwijs in Limburg: PHIV, PHIKO, PHHI, PIHO, PHAI en de Provinciale Normaalschool. Het departement Gezondheidszorg van de PHL omvatte van bij het begin de opleidingen Verpleegkunde, Vroedkunde, Ergotherapie en Kinesitherapie. Sinds 2003 behoort de Provinciale Hogeschool Limburg samen met de Universiteit Hasselt en de XIOS Hogeschool Limburg tot de Associatie Universiteit-Hogescholen Limburg (AUHL).

De hogeschool beschikt over vier campussen. De opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg wordt hoofdzakelijk georganiseerd op de campus Guffenslaan in het centrum van Hasselt. De PHL biedt naast deze opleiding de volgende professionele en academische basisopleidingen aan: Agro- en biotechnologie, Bedrijfsmanagement, Beeldende kunsten, Interieurarchitectuur, Lerarenopleiding, Officemanagement, Pop- en rockmuziek, Toegepaste informatica, Ergotherapie, Revalidatiewetenschappen en kinesitherapie, Verpleegkunde en Vroedkunde. De laatste vier genoemde opleidingen behoren tot het departement Healthcare, waaronder ook de bachelor-na-bacheloropleidingen Zorgmanagement, Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg en Creatieve therapie vallen. Het departement staat daarnaast ook nog in voor negen postgraduatoren.

In het academiejaar 2010–2011 schreven zich uiteindelijk 18 studenten in voor de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg. Sinds de inrichting van de bachelor-na-bacheloropleiding aan het departement bleef het studentenaantal nagenoeg stabiel.

ONDERWERP 1 DOELSTELLINGEN VAN DE OPLEIDING

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie van de professioneel gerichte bachelor

Beoordelingscriteria:

De opleidingsdoelstellingen zijn erop gericht de student te brengen tot:

- het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken, en een ingesteldheid tot levenslang leren;
- het beheersen van algemene beroepsgerichte competenties als teamgericht kunnen werken, oplossingsgericht kunnen werken in de zin van het zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk en het kunnen ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingsstrategieën, en het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk;
- het beheersen van beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft kunnen vaststellen dat voldoende opleidingsdoelstellingen en een competentieprofiel aanwezig zijn voor de bachelor-na-bacheloropleiding. De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn inhoudelijk specialistische verpleegkundigen af te leveren die noodzakelijk zijn voor zeer specifieke functies in de gezondheidssector. De opleiding heeft als uitdrukkelijke doelstelling bachelors in de Verpleegkunde en gegradueerde verpleegkundigen (A1) bijkomend op te leiden tot professionele verpleegkundigen in specifieke, kritieke zorgsettings, met name de spoedgevallen- en intensieve zorgen. Daarbij houdt de opleiding een duidelijk gedefinieerd competentieprofiel voor ogen. In het competentieprofiel van de opleiding worden de algemene, de algemene beroepsgerichte alsook de beroepsspecifieke competenties correct verwerkt.

De commissie heeft kunnen vaststellen dat het competentieprofiel daarbij beantwoordt aan de vereisten van de Vlaamse Kwalificatiestructuur (VKS), een instrument om kwalificaties en de bijhorende competenties op een eenduidige manier te beschrijven en te classificeren, en zo de vergelijkbaarheid binnen Vlaanderen (en Europa) te vergemakkelijken. Het kwalificatieraamwerk onderscheidt acht niveaus, en het niveau van de professioneel gerichte bacheloropleiding komt overeen met niveau zes van dit kader. Dat dit ook blijkt uit het competentieprofiel, illustreerde de opleiding in een vergelijkende afstemmingstabel, die de commissie heeft kunnen inkijken. In deze tabel werden de competenties uit het competentieprofiel verbonden aan elk van de descriptorelementen uit het Vlaams Kwalificatieraamwerk (kennis, vaardigheden, context, autonomie en verantwoordelijkheid).

In het competentieprofiel worden drie rollen onderscheiden, zo heeft de commissie kunnen zien: de zorgverlener, de vorm- en begeleider, en de beroepsontwikkelaar.

In de rol van zorgverlener geeft de afgestudeerde Bachelor-na-bachelor op een professionele manier vorm en inhoud aan de vier elementen van de zorg, namelijk zorg voor, zorg om, zorg geven en zorg ontvangen. Dit betekent dat de afgestudeerde in staat is enerzijds te werken volgens de professionele standaarden en normen, en anderzijds tegemoet kan komen aan de noden en behoeften van de zorgvrager. Daarenboven moet de bachelor in staat zijn op een juiste manier om te gaan met de stress die kan ontstaan tussen beide eisen. In de rol van zorgverlener moet

de afgestudeerde in alle (vooral acute) situaties tevens een beargumenteerde en verantwoorde afweging kunnen maken met betrekking tot het technisch en moreel handelen. Daarnaast moet de afgestudeerde integrale zorg kunnen verlenen, zowel preventief als curatief. Volgens het competentieprofiel behelst de integrale zorg alle facetten van het menselijke bestaan op fysiek, psychisch, sociaal en spiritueel vlak, en streeft de bachelor daarbij naar welzijn en evenwicht. De bachelor verleent tevens op een methodische wijze kwalitatieve zorg volgens de recente professionele, maatschappelijke en wetenschappelijke inzichten, en treedt op als klankbord en pleitbezorger van de zorgvrager. Dit vereist een optimale procesoptimalisering vanwege de bachelor. Concreet betekent dit dat de afgestudeerde de zorgactiviteiten zelfstandig en efficiënt organiseert en coördineert. Ten slotte moet de bachelor over voldoende skills beschikken om het systeem van de gezondheidszorg op een metaniveau te evalueren.

In de rol 'vormer en begeleider' wordt van de afgestudeerde ten eerste verwacht dat zij/hij collega's en andere zorgverleners bijstaat en steunt bij het uitvoeren van de vastgestelde taken en functies. Hij moet hen ook stimuleren door werkbegeleiding en motiveringstechnieken toe te passen. Ten tweede moet de bachelor in staat zijn een degelijke kwaliteit te handhaven en zo een bijdrage te leveren aan de deskundigheidsbevordering van collega's en zorgverleners.

De bachelor toont zich een beroepsontwikkelaar door het vervullen van een actieve rol in de vernieuwing van het beroep, zodat het aansluit bij de maatschappelijke evoluties, en door het bevorderen van de deskundigheid van de beroepsgroep om de kwaliteit van het beroep op het vereiste peil te houden, zodat het voldoet aan de maatschappelijke criteria.

De commissie kon vaststellen dat het opgemaakte competentieprofiel uitgebreid beschreven is, en dat het aangepast is aan het beroepsprofiel en de bijzondere beroepstitel, alsook dat de ambtenarentaal van de wettelijke teksten die de beroepsvereisten vastleggen (cf. *facet 1.2*), vertaald werd in een profiel dat helder is voor de studenten en andere betrokkenen.

De internationale dimensie in de opleidingsdoelstellingen van de opleiding moet verder uitgebreid worden volgens de commissie. De opleiding geeft ook zelf aan te willen werken aan dit punt, en de commissie heeft kunnen vaststellen dat dit heeft geleid tot het formuleren van een aantal verbeteracties naar aanleiding daarvan in het ZER-rapport. Zo wil de opleiding zich nog beter afstemmen op wat zich binnen Europa beweegt op het terrein van de opleidingen gespecialiseerd in intensieve zorg en spoedgevallenzorg. De internationale dimensie in het competentieprofiel van de opleiding dient tevens nog verder te worden uitgebouwd. Er is in dat kader ook nog meer voeling nodig in de opleiding met betrekking tot de afstemming en profilering van de opleiding ten opzichte van buitenlandse opleidingen op het vlak van opleidingsdoelstellingen. De commissie wijst op de nood aan internationaal overleg (met name met Nederland) met betrekking tot de tot doel gestelde competenties, en vraagt de opleiding dan ook hier werk van te maken.

De verschillende betrokkenen bij de opleiding zijn volgens de commissie voldoende op de hoogte van de doelstellingen van de opleiding. Zo heeft ze kunnen vaststellen in de gesprekken met studenten, alumni, lectoren en het werkveld. De communicatie over de opleidingsdoelstellingen naar deze geledingen wordt gegarandeerd door het formele overleg en het informele contact dat de opleiding met hen onderhoudt.

De commissie heeft ten slotte kunnen vaststellen dat, ondanks het feit dat de opleiding gespecialiseerd in intensieve zorg en spoedgevallenzorg op dit moment slechts een gedeeltelijke financiering ontvangt, niettemin het initiatief wordt genomen tot de inrichting ervan door de hogeschool, die de kosten van de opleiding grotendeels draagt. De commissie moedigt dit aan, er is immers behoefte aan deze specialisatie in de maatschappij en er is vraag naar vanuit de gezondheidszorg.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie raadt de opleiding aan om het competentieprofiel en de doelstellingen af te toetsen met de internationale standaarden. De commissie vraagt de opleiding om de internationale component in te bedden in het competentieprofiel en de evolutie op internationaal vlak op te volgen.

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

Beoordelingscriteria:

- De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in eindkwalificaties van de student) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, in geval van gereglementeerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake.
- Voor professioneel gerichte bacheloropleidingen zijn de eindkwalificaties getoetst bij het relevante beroepenveld.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie stelt dat men adequaat aandacht schenkt aan de beroepsvaardigheden en -kennis in de opleidingsdoelstellingen en het competentieprofiel van de opleiding. De commissie heeft daarbij kunnen vaststellen dat de opleiding haar doelstellingen en eindkwalificaties hier toe heeft afgetoetst met het werkveld. Ze heeft dan ook tijdens de gesprekken met het werkveld kunnen horen dat dit tevreden is over de afstemming van de doelstellingen. Het overleg met het werkveld gebeurt enerzijds informeel, door de vele contacten die het opleidingsteam onderhoudt met het werkveld, en anderzijds formeel in de vorm van een resonantiewerking (cf. *onderwerp 5*).

Bij de opmaak van het eigenlijke competentieprofiel werd eveneens rekening gehouden met de al verworven competenties tijdens de basisopleiding, zo heeft de commissie kunnen vaststellen. De studenten van deze opleiding worden dan ook opgeleid om in zeer specifieke kritieke situaties op zowel spoedgevallenzorg als intensieve zorgen te functioneren. De commissie kon vaststellen dat het opgemaakte competentieprofiel uitgebreid beschreven is wat betreft de domeinspecifieke eisen. De commissie heeft daarbij ook kunnen vaststellen dat de opleiding daarbij aandacht heeft gehad voor de eisen uit het beroepsprofiel en de bijzondere beroepstitel die werden opgesteld naar aanleiding van de wettelijke vaststelling van domeinspecifieke eisen voor gespecialiseerde verpleegkundigen in de intensieve en spoedgevallenzorg. De commissie verwijst in dat kader meer specifiek naar het Koninklijk Besluit van 27 april 1998 en het ministerieel besluit van 16 april 1996. In het Koninklijk Besluit (KB) van 27 april 1998 werd de aanwezigheid van verpleegkundigen die drager zijn van de 'Bijzondere Beroepstitel Gegradueerd Verpleegkundige in Intensieve zorg en Spoedgevallenzorg' gestipuleerd. Het ministerieel besluit (MB) van 16 april 1996 tot vaststelling van de criteria voor erkenning van beoefenaars van de verpleegkunde als houders van de 'Bijzondere Beroepstitel van Gegradueerde Verpleegkundige in Intensieve zorg en Spoedgevallenzorg (MB 2000-02-28/30, art. 1, 003; Inwerkingtreding: 23-03-2000) geeft in artikel 1 aan dat wie erkend wenst te worden om de bijzondere beroepstitel te voeren, houder moet zijn van het diploma, de graad of de titel van gegradueerde verpleger of gegradueerde verpleegster, en met vrucht een bijkomende opleiding of specialisatie in intensieve zorg en spoedgevallenzorg gevolgd moet hebben die beantwoordt aan de beroepsspecifieke vereisten vermeld in artikel 2 van het MB. Naar aanleiding van het KB en MB ontwikkelde een werkgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van de beroepsorganisaties en de hogescholen met een bachelor-na-bacheloropleiding in de Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg, het bijzonder beroepsprofiel voor de verpleegkundige

intensieve zorg en spoedgevallenzorg van de Vlaamse Verpleegunie en een opleidingsprofiel van de voortgezette opleiding. Deze profielen werden gebruikt ter inspiratie om het competentieprofiel van de bachelor-na-bacheloropleiding aan de PHL te optimaliseren.

De commissie merkt in het kader van de wettelijke vereisten op dat de opleiding zodanig tevreden is over het bereikte resultaat, dat dit de creativiteit en een zelfkritische houding kan belemmeren. De opleiding biedt immers geen inhoudelijke meerwaarde ten overstaan van de wettelijke eisen in haar competentieprofiel. Zo vertrouwt de wet met betrekking tot de houders van de 'Bijzondere Beroepstitel Spoed- en Intensieve Zorg' die houder een aantal technisch-verpleegkundige strekkingen toe die, ondanks het feit dat ze terug te vinden zijn in de theoretische en praktische opleidingsonderdelen, nog niet geïmplementeerd zijn in het competentieprofiel. De commissie vraagt hiervoor dan ook aandacht.

De commissie vraagt ook aandacht omtrent het aantal geformuleerde doelstellingen. Momenteel formuleert de opleiding een 'ideale lijst' van 60 doelstellingen. Deze lijst is echter al te ambitieus en nauwelijks haalbaar voor beginnende gespecialiseerde verpleegkundigen; zij is dus niet hanteerbaar, noch realiseerbaar. De opleiding moet zich beraden over hoe het opgemaakte competentieprofiel moet worden gepercipieerd: als norm voor de gemiddelde afgestudeerde of als beschrijving van de ideale beroepsbeoefenaar. Pas wanneer de opleiding dit kan uitklaren, kan het profiel gehanteerd worden als een werkbaar instrument, waarmee de opleiding in haar competentieprofiel bijvoorbeeld verschillende beheersingsniveaus kan voorzien. Een afslanking van de lijst is daarnaast volgens de commissie aan de orde om het competentieprofiel leesbaar en transparant te houden. In die oefening zou de opleiding een opdeling kunnen maken tussen essentiële en nuttige competenties voor een beginnende afgestudeerde Bachelor in de Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg. Een voorbeeld hiervan is volgens de commissie de vermelding door de opleiding van een competentie die van een afgestudeerde vereist dat hij/zij klinische lessen kan voorzien. De commissie is van oordeel dat dit een meerwaarde betekent, maar geen absolute vereiste is voor een kwalitatieve verpleegkunde op kritische diensten.

Wat betreft de overeenstemming van de eindkwalificaties van de opleiding met het domeinspecifieke referentiekader (DSR) dat de visitatiecommissie opstelde, heeft de commissie kunnen vaststellen dat de geformuleerde rollen voldoende in overeenstemming waren met zowel de in Vlaanderen decretaal bepaalde algemene als algemeen beroepsgerichte competenties (Structuurdecreet 2003) als met de domeinspecifieke eisen die in het DSR werden vooropgesteld. Die domeinspecifieke eisen werden ook voldoende afgetoetst met de binnenlandse opleidingen. De opleiding neemt deel aan het Overlegplatform, waarin de andere hogeschoolopleidingen gespecialiseerd in Intensieve zorg en spoedgevallenzorg tevens vertegenwoordigd zijn, en dat het de opleidingen naast het aftoetsen met gelijkaardige opleidingen mogelijk maakt zich te profileren.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt de opleiding om een inhoudelijke meerwaarde ten overstaan van de wettelijke eisen te bieden.
- De commissie ziet de nood aan een grondigere uitwerking van de attitudes in de doelstellingen. De commissie vraagt de opleiding dit verder op te nemen.
- De commissie vraagt de opleiding aandacht omtrent het aantal geformuleerde doelstellingen.

Oordeel over onderwerp 1, doelstellingen van de opleiding: **voldoende**

Op basis van de oordelen over:

facet 1.1	niveau en oriëntatie	voldoende
facet 1.2	domeinspecifieke eisen	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 2 PROGRAMMA

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordelingscriteria:

- Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties van de opleiding qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.
- De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.
- De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft kunnen vaststellen dat het niveau en de domeinspecifieke eisen van het programma in overeenstemming zijn met wat de opleidingsdoelstellingen vooropstellen. De commissie heeft hiertoe kunnen besluiten na het inkijken van de ECTS-fiches, het cursusmateriaal en de gesprekken met lectoren, studenten, alumni en het werkveld. In die gesprekken heeft de commissie ook kunnen vaststellen dat de betrokkenen over het algemeen tevreden waren over de vertaling van de opleidingsdoelstellingen in het eigenlijke programma en haar opleidingsonderdelen. De leerinhouden uit de basisopleiding Verpleegkunde worden uitgediept, en daarnaast worden voor de afdelingen Intensieve zorg en Spoedgevallenzorg specifieke onderwerpen aangebracht in de vorm van kennisgerichte theoretische vakken, sociale en menswetenschappelijke vakken en toegepast wetenschappelijk onderzoek. Het programma behandelt volgens de commissie dan ook de brede waaier van verpleegkundige kennis en kunde die nodig is op de kritische afdelingen. Er is daarbij voldoende aandacht voor de praktijk en inoefening van specifieke vaardigheden.

Bij het opstellen van het opleidingsprogramma werd rekening gehouden met het MB van 16 april 1996 tot vaststelling van de criteria voor erkenning van beoefenaars van de verpleegkunde als houders van de 'Bijzondere Beroepstitel van Gegradueerde Verpleegkundige in Intensieve zorg en Spoedgevallenzorg'. Meer bepaald stelt dit MB dat de opleiding moet opgebouwd zijn uit een theoretisch gedeelte van minstens 450 effectieve uren en een gedeelte professionele ervaring van minstens 450 effectieve uren praktijk. Naast het MB werd bij de realisatie van het opleidingsprogramma ook rekening gehouden met de te realiseren rollen en competenties uit het competentieprofiel. Dit resulteerde in een opleidingsprogramma dat onderverdeeld is in tien modules:

- Module 1: Inwendige pathologie en verpleging,
- Module 2: Cardiale pathologie en verpleging,

- Module 3: Urgentiegeneeskunde en traumatologie,
- Module 4: Alle leeftijden,
- Module 5: Humane wetenschappen,
- Module 6: Afstudeerproject,
- Module 7: Stage intensieve zorgeneenheid,
- Module 8: Stage spoedgevallenzorg,
- Module 9: Stage spoedgevallenzorg,
- Module 10: Stage intensieve zorgeneenheid.

Hiervan maken 1 tot en met 5 de theoretische modules uit (in de vorm van lessen en casusbesprekingen), module 6 het afstudeerproject (een toepassing van theoretische en praktische aspecten van een spoed- of intensievegericht onderwerp) en modules 7 tot en met 10 de stage-modules (praktijk). Per module werden eindtermen geformuleerd die concorderen met het competentieprofiel, zo heeft de commissie kunnen vaststellen.

Wat specifiek de oriëntatie van de opleiding betreft, kan de commissie concluderen dat deze voldoende in overeenstemming is met die van een professionele bacheloropleiding voor een gespecialiseerde in de gezondheidszorg. De stage moet een groot deel van de praktijkgerichtheid van het programma verzekeren. De volledige stage bestaat daarbij uit vierstages die ondergebracht zijn in de modules 7 tot en met 10. In totaal beslaat de stage 496 uren: twee keer 124 uren stage op een afdeling intensieve zorgen, en twee keer 124 stage op een afdeling Spoedgevallen. De opleiding beantwoordt daarmee aan de vereisten die worden gesteld door het MB. Samen met de stagemodules (7 tot en met 10) vormen daarnaast de praktijklessen het praktische gedeelte van de bachelor-na-bacheloropleiding. De commissie heeft vastgesteld dat ook praktijklessen naar aanleiding van bemerkingen tijdens resonantievergaderingen werden toegevoegd aan de stage-modules. Bij deze lessen (op de werkvloer) worden praktische vaardigheden ingeoeffend in twee kleinere groepen, die respectievelijk georiënteerd zijn op ofwel spoed ofwel intensieve zorgen, en gaan van medisch rekenen over rijvaardigheid tot omgaan met agressie.

De commissie vindt het lovenswaardig dat de opleiding binnen de theoretische en praktijkmodules inhoudelijke aandacht heeft voor de diverse psychosociale aspecten voor zowel de patiënt en zijn familie enerzijds als voor de zorgverlener anderzijds. De cursussen, aangeleverde literatuur en de driedaagse omtrent psychosociale patiëntenbegeleiding, waarbij studenten praktijklessen krijgen in het Bezinnings- en Vormingscentrum Kasteel Mariagaarde in Hoepertingen, vormen een coherent en kwalitatief sterk geheel, dat de studenten en alumni als erg positief en zinvol ervaren. De commissie is van oordeel dat dit geheel als een voorbeeld en norm kan worden aan-gevoerd voor andere opleidingen.

De commissie is van mening dat de opleiding er daarnaast goed aan doet om voor het praktijkge-deelte de studentengroep op te splitsen in een spoed- en intensievezorgengerichte groep, om een antwoord te bieden aan de doorgedreven en specifieke praktische noden van de aparte diensten. Deze opsplitsing wordt goed geargumenteed door de opleiding en geapprecieerd door de stu-denten. Toch is de commissie van oordeel dat deze opsplitsing goed bewaakt moet worden, opdat overbodige zaken geschrapt en nuttige zaken behouden zouden blijven. Voorbeelden van te her-ziene opties zijn volgens de commissie de theorie omtrent rijvaardigheden, die behouden blijft voor de intensievezorgengroep, en het schrappen van bloedgasinterpretatie voor de spoedge-vallengroep. Het aanbieden van effectieve rijvaardigheidstrainingen op het circuit van Zolder kan een meerwaarde betekenen, maar de commissie stelt zich de vraag of dit nog tot de opdracht van de opleiding behoort. Het besturen van een interventiewagen is niet vernoemd in het competen-tieprofiel, en zo rijst de vraag of dit item niet doorgeschoven dient te worden naar de toekomstige werkgevers. De commissie is immers van oordeel dat het commerciële en attractieve element van dit opleidingsonderdeel niet mag misbruikt worden om potentiële studenten aan te trekken.

De internationale dimensie van de opleiding weerspiegelt zich in verschillende elementen van het programma. Zo worden onder andere gastdocenten van naburige landen, gastdocenten, gast-sprekers en gastprofessoren aangesteld die vanuit hun professionalisme deelnemen aan internationale symposia, en wordt studenten de mogelijkheid geboden om de stage intensieve zorgen of spoedgevallen zorg te voltooien in het AZ Maastricht of het Ziekenhuis Heerlen. Vanaf het academiejaar 2010–2011 werd internationalisering als taak toegewezen aan een van de praktijklectoren, die naast de opleidingscoördinator instaat voor de organisatie van de opleiding. Op deze manier zal de integratie van de internationale dimensie in de opleiding nog structureler worden uitgebouwd en geëvalueerd. Wat de studenten- en docentenuitwisseling betreft, kan gezegd worden dat die beperkt is. De commissie heeft hier begrip voor, omdat de opleiding wel de mogelijkheid voorziet en al enkele studenten van de mogelijkheid hebben gebruikgemaakt in de afgelopen academiejaren.

De recente onderwijsontwikkelingen worden in de opleiding vooral gereflecteerd in de ontwikkeling van flexibele, individuele trajecten. Met het oog op de combinatie werk/studie van vele studenten werd door de opleiding hierop ingezet.

Er bestaat ten slotte een duidelijke procedure voor curriculumherziening en -ontwikkeling in de opleiding. De betrokkenen bij de opleiding waren ook op de hoogte van de inhoud van het curriculum, en hadden het gevoel een invloed te hebben op de curriculumontwikkeling. De commissie heeft ook kunnen vaststellen dat de opleiding beschikt over een competentiematrix om de competenties uit het competentieprofiel af te stemmen met de inhoud van de verschillende modules. De commissie moet echter vaststellen dat deze matrix te veel competenties linkt aan de modules. Volgens de matrix lijkt het alsof in elke module het grootste deel van de competenties beoogd wordt, wat onrealistisch is. De matrix moet daarom volgens de commissie uitgezuiverd worden tot een realistische weergave, om zo de effectieve competentiegerichtheid van het programma ook in kaart te kunnen brengen en te kunnen verhogen.

Het opleidingsprogramma wordt verder jaarlijks door de opleidingscoördinator en de (praktijk) lectoren, in samenwerking met de centrale dienst Onderwijs, gefinaliseerd en weergegeven in de concordantietabel. In deze concordantietabel (met code, naam en aantal studiepunten per opleidingsonderdeel) wordt het geactualiseerde opleidingsprogramma naast het programma van het voorgaande academiejaar geplaatst, zodat zichtbaar wordt welke opleidingsonderdelen met elkaar concorderen. Bovendien kunnen allerhande karakteristieken per opleidingsonderdeel uit deze tabel worden afgelezen (aantal contacturen, volgtijdelijkheid, doceertaal, evaluatievorm enzovoort). De tabel wordt jaarlijks door de opleidingsraad goedgekeurd. Het programma met bijhorende informatie op basis van de concordantietabel wordt ingegeven in BaMaFlex en verschijnt automatisch in de ECTS-fiches, wat de gelijkvormigheid garandeert.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt de opleiding om de opsplitsing van de studenten in verschillende groepen op basis van hun vooropleiding te evalueren en te behouden. Ze vraagt de opleiding dit in het algemeen verder te bewaken.
- De commissie vraagt de opleiding de competentiematrix te evalueren en de competenties realistisch af te stemmen met de inhoud van de modules.
- De commissie vraagt de inhoud van de modules nog sterker af te stemmen op de visie en de opleidingsdoelstellingen van de opleiding.

Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma

Beoordelingscriteria:

- Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroeps- of kunstpraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk, de kunstpraktijk en / of (toegepast) onderzoek.
- Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/ de discipline.
- Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroeps- of artistieke vaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het programma is doordrongen van links met het werkveld door het grote aandeel stages, praktijklessen in omringende ziekenhuizen, casusbesprekingen en het praktisch gerichte en geïntegreerde afstudeerproject. Er wordt tevens gebruikgemaakt van actuele vakliteratuur en aan de beroepspraktijk ontleend studiemateriaal, zo heeft de commissie kunnen vaststellen. Alle lectoren, praktijklectoren en gastsprekers hebben ervaring in het werkveld of zijn er nog steeds actief in en werken actief mee aan het jaarlijkse 'Lichosymposium' (intensieve zorgen) en het 'Spoedsymposium', waarbij de student minstens aan een van beide moet deelnemen.

De commissie looft in het bijzonder de samenwerking tussen de opleiding en de omringende ziekenhuizen. Ook het aspect van levenslang leren in de professionele setting is een sterk punt tijdens de nascholingen van de opleiding (i.e. maatschappelijke dienstverlening). De items die in de nascholingen worden aangesneden, zijn zinvolle aanvullingen op de opleidingsinhoud omtrent de recentste vakontwikkelingen. De commissie moet echter vaststellen dat deze items niet automatisch geborgd worden in het curriculum. Het automatisch aanvullen van het curriculum met deze nascholingsitems is dan ook een aandachtspunt volgens de commissie.

Daarnaast is de commissie van oordeel dat de richtlijnen voor het afstudeerproject voldoende professioneel gericht zijn. Andere sterke punten zijn volgens de commissie de zinvolle kennis- en vaardigheidsontwikkeling binnen de opleiding en het blijvende nut van de bachelorproef voor de praktijk.

De commissie heeft kunnen vaststellen dat de stage voldoende omvangrijk is om te kunnen voorzien in een groot aandeel in de verwerving van de praktijkgerichte vaardigheden. Er worden meer specifiek vier stages voorzien. De commissie besprak met de opleiding, de stagementoren, alumni en de studenten de voor- en nadelen van een stage op de eigen dienst. De formule beantwoordt volgens de opleiding aan een bepaalde noodzaak: wegens de onderbemanning van ziekenhuisdiensten is het aantrekkelijker voor directies of diensthoofden om de toestemming te geven tot het volgen van de bachelor-na-bacheloropleiding indien een deel of het hele pakket van de stages in eigen huis kan worden verricht. Voor de studenten zelf betekent een stage op de eigen dienst ook een organisatorisch comfort. De commissie heeft daar begrip voor, maar maakt anderzijds de bedenking dat het leereffect eronder kan lijden. De kans is immers reëel dat de stage op de eigen dienst een gewone werkperiode wordt en geen meerwaarde biedt. Bovendien komt de objectiviteit van de evaluatie van de stage in het gedrang, wanneer de eigen collega of leidinggevende de student moet beoordelen als student-stagiair. De opleiding moet zich beramen over de stage op eigen dienst en de evaluatie van deze stage, om de leerkanalen tegenover de gemengde belangen van de werkgever te verzekeren.

De commissie is samengevat van oordeel dat de opleiding de competentieverwerving en de leermogelijkheden bij stages op de eigen werkplek verder dient te onderzoeken, en dat de objectiviteit van de begeleiding en de beoordeling dient te worden gevrijwaard. Wat betreft de competentieverwerving en leermogelijkheden van de verschillende groepen stagestudenten dient de opleiding te kunnen motiveren hoe deze voor de verschillende groepen gebeurt. De commissie is hoe dan ook voorstander van stageplaatsen bij een andere dan de eigen werkgever.

De commissie wijst op het gevaar van een al te grote machtspositie van het werkveld enerzijds en een te strakke regionale binding anderzijds. Door die strakke regionale binding kan het zicht op de allernieuwste ontwikkelingen enigszins worden vertroebeld. Het gevaar kan bestaan dat alleen nieuwe ontwikkelingen die in de regio een toepassing kennen, worden meegenomen. De commissie is van oordeel dat de opleiding hierin haar vrijheid moet bewaken en zich niet te sterk mag laten bepalen door de regionale partners. Hierdoor kunnen immers leemtes ontstaan in het curriculum, wanneer bepaalde nieuwigheden geen ingang vinden in de omringende ziekenhuizen maar wel daarbuiten (bijvoorbeeld NAVA-beademing).

Wat betreft specifiek de prehospitala interventies, vindt de commissie het belangrijk dat de opleiding rekening houdt met de verschillende aspecten ervan. De commissie waardeert het dan ook dat de opleiding dit een plaats geeft in het programma. Volgens de commissie mag hieraan echter nog uitgebreider aandacht worden geschonken in het programma.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt aan de actualiteitswaarde van de inhoud van actuele nascholingen beter te borgen in het dagprogramma.
- De commissie raadt aan om de vrijheid en de eigenheid van de opleiding in het licht van de afstemming op het werkveld te bewaken.
- De commissie beveelt de opleiding aan om de competentieverwerving en de leermogelijkheden bij stages op de eigen werkplek verder te onderzoeken, en om de objectiviteit van de begeleiding en de beoordeling te waarborgen.
- De commissie beveelt de opleiding aan om uitgebreider aandacht te schenken aan de aspecten van prehospitala interventies in het programma.

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordelingscriterium:

- Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend opleidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft kunnen vaststellen dat het programma van de opleiding voldoende samenhangend is opgebouwd. Het opleidingsprogramma van de bachelor Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg wordt gespreid over twee academiejaren aangeboden om de instroom van werkstudenten te faciliteren. De instroom van studenten bestaat hoofdzakelijk uit al werkende Bachelors in de Verpleegkunde (of daaraan gelijkgestelden) die zich willen specialiseren in de intensieve zorg en/of de spoedgevallenzorg, en/of die de vraag krijgen van hun werkgever om de 'Bijzondere Beroepstitel Verpleegkundige in de Intensieve zorg en Spoedgevallenzorg' te behalen. De opleiding is zo opgebouwd dat studenten hun diploma kunnen behalen na twee academiejaren, onafhankelijk van wanneer ze in de opleiding zijn ingestapt. De PHL voorziet voor elke student de mogelijkheid om af te wijken op de voorziene modeltrajecten, en wel omwille van studie-

duurversnelling als omwille van studieduurvertraging. Dit betekent dat de student de nodige vrijheid heeft om de opleiding te spreiden over meer academiejaren. De opleiding wordt dan ook gekenmerkt door een voldoende flexibiliteit. De commissie heeft kunnen vaststellen dat het werkveld en de studenten dit positief onthalen. Ook de alumni kijken hier positief op terug. Bij het opstellen van flexibele trajecten is toch een voldoende sequentiële opbouw en coherentie van het programma gegarandeerd, zo heeft de commissie kunnen vaststellen. Studenten die voor een opleidingsonderdeel (OLOD) niet slagen, hebben recht op tweede zit. Voor de stages staat men echter geen tweede toe omwille van de omvangrijke aard van de evaluatieperiode.

Het opleidingsprogramma bestaat uit vijf theoretische modules, vier stagemodules en een afstudeerproject. De theoretische modules worden na elkaar georganiseerd over twee academiejaren. Het ene academiejaar worden de modules één, twee en drie aangeboden in een trimestersysteem; het volgende academiejaar de modules vier en vijf in een semestersysteem. Het afstudeerproject (module zes) en de stagemodules zeven, acht, negen en tien worden elk academiejaar aangeboden. De studenten worden gestimuleerd om elk jaar twee stagemodules op te nemen. Er bestaat een modeltraject met een studielast van 29 studiepunten in het eerste jaar en 31 in het tweede.

Wat de stage betreft, heeft de commissie kunnen vaststellen dat de studenten tevens een grote vrijheid krijgen qua keuze van de stageplaats, alsook het tijdstip en de chronologie van de stage. Zo is het mogelijk voor studenten die al werken op een erkende dienst Intensieve zorg of Spoedgevallen zorg om de stage op de eigen werkplek te volgen. De commissie toont zich bezorgd omtrent het feit dat studenten zelf het tijdstip en de volgorde van de stages bepalen; hierdoor kan de synchronisatie met de theoretische luiken worden verstoord. Men kan zo bijvoorbeeld een spoed- of intensievezorgenstage plannen voordat essentiële lessen hierrond werden gegeven. Vooral voor de niet-gekende afdeling (spoedgevallen voor de intensievezorgenverpleegkundige en vice versa) kan dit de leerkansen tijdens de stage behoorlijk limiteren. De commissie zou hier dan ook voor een duidelijke volgtijdelijkheid willen pleiten tussen theoretische onderdelen en de stage, en ze vraagt de opleiding dit te onderzoeken en te implementeren.

De commissie stelt ten slotte vast dat de programmamodules inhoudelijk goed samenhangen, en dat de coherentie en flexibiliteit van het programma worden bewaakt. De theoretische lessen worden om de twee jaar gegeven, en de studenten kunnen jaarlijks instappen in de opleiding. De studenten geven aan dat de volgtijdelijkheid niet in het gedrang komt, onafhankelijk van het verschillende tijdstip waarop men de studie aanvangt.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie adviseert de opleiding om de keuzemogelijkheden die studenten hebben in functie van de stage beter te bewaken.

Facet 2.4 Studietoestand

Beoordelingscriterium:

- De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de studietoestand, bachelor-na-bachelor: ten minste 60 studiepunten.

Oordeel van de visitatiecommissie: OK

De bachelor-na-bacheloropleiding bestaat uit één studiejaar van 60 studiepunten. In totaal wordt dus een opleidingsprogramma georganiseerd van 60 studiepunten. De opleiding voldoet hiermee aan de formele eisen met betrekking tot de minimale studietoestand van een bachelor-na-bacheloropleiding.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.5 Studietijd

Beoordelingscriteria:

- De werkelijke studietijd wordt getoetst en sluit aan bij de normen vastgesteld krachtens decreet.
- Het programma is studeerbaar doordat factoren die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren, zo veel mogelijk worden weggenomen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft kunnen vaststellen dat de studielast in de opleiding in eerste instantie wordt bewaakt door de studietijdmetingen bij de studenten. Vanaf het academiejaar 2010–2011 wordt een studietijdmeting georganiseerd die gebruik maakt van twee methoden. Enerzijds wordt een kwantitatieve steekproef gehouden (bij willekeurige studenten) omtrent een prospectie van de tijdsbesteding voor onderwijsactiviteiten (hoorcolleges, stage, praktijklessen, examens), zelfstudie, voorbereidingstijd en opdrachten, instuderen van leerstof en andere activiteiten, zoals het bijhouden en in orde brengen van cursussen. Anderzijds wordt een retrospectieve registratie van de studietijd gehanteerd, met name aan de hand van focusgroepen, die elk één opleidingsonderdeel bespreken. Op basis van de feedback die de opleiding krijgt via deze metingen en enquêtes, slaagt ze erin de studietijd voldoende te bewaken. De commissie heeft kunnen vaststellen dat het programma dan ook studeerbaar is, ondanks de soms zware combinatie van studie en werk/privéleven. Zo is uitvoerig gebleken uit de gesprekken met studenten en alumni. De commissie is tevreden vast te stellen dat de opleiding naar nieuwe methodes grijpt om de studietijd correct in beeld te brengen. Ze vraagt de opleiding dan ook om de studietijdmetingen effectief en efficiënt te blijven opvolgen.

Uit gesprekken met alumni en studenten blijkt hun tevredenheid over de studeerbaarheid van de cursussen, en blijkt dat de studiebelasting zeer wisselend ervaren wordt van student tot student. Deze perceptie is afhankelijk van de individuele sociale situatie en de planning in functie van de werksituatie (voltijds werk of deeltijds werken). Vele werkgevers selecteren kandidaat-studenten en bieden een wisselend pakket van voordelen en tegemoetkomingen aan, dat in belangrijke mate de studielast kan beïnvloeden. Indien de opleiding als zwaar werd omschreven, gebeurde dit in relatie tot de combinatie met voltijds werken, een gezinslast of een beperkte tegemoetkoming van de werkgever. Deze items kunnen volgens de commissie niet verhaald worden op de opleiding, omdat ze eigen zijn aan een bachelor-na-bachelor voor (hoofdzakelijk) niet-generatie-studenten.

De commissie heeft daarnaast kunnen vaststellen dat de opleiding een adequate analyse heeft gemaakt van de studiebelemmerende en -bevorderende factoren. In het ZER geeft de opleiding aan dat het doelpubliek van de opleiding hoofdzakelijk bestaat uit werkstudenten, die vooral het combineren van werk, gezin en studies als belemmerend ervaren. Daarom zorgt de opleiding voor studiebevorderende factoren, zoals de flexibiliteit van het opleidingsprogramma en de vele mogelijkheden tot spreiding, het bundelen van de lessen op twee lesdagen, het programmeren van de modules na elkaar in plaats van gelijktijdig, het inlassen van twee examenmomenten per module, het tussenkomen van de ziekenhuizen in de kosten van de opleiding en de mogelijkheid tot het genieten van educatief verlof.

De commissie kan ten slotte stellen dat het in grote mate de flexibiliteit is die het programma kenmerkt ten opzichte van de studenten en het werkveld, die een positief punt vormt in de studiebevordering. De combinatie die de meeste studenten erop nahouden (werk-gezin-studeren), maakt het reguliere studieparcours immers vaak moeilijk. De commissie is tevens van oordeel dat het EVC/EVK-beleid voldoende gecommuniceerd wordt aan de potentiële studenten.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie adviseert om effectief en efficiënt de studietijdmetingen te blijven opvolgen.

Facet 2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Beoordelingscriteria:

- Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen.
- De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding schenkt volgens de commissie adequaat aandacht aan de didactische werkvormen en hun aansluiting met de doelstellingen van het programma. In de opleiding zijn naast de praktijkgerichte stages en het afstudeerproject nog een aantal werkvormen te onderscheiden, namelijk hoorcolleges, praktijklessen, casusbesprekingen en groepswerken.

Tijdens hoorcolleges krijgen de studenten mondeling (en vaak ondersteund door een presentatie) een gestructureerd overzicht van de leerstof, worden praktijkvoorbeelden besproken en wordt de link gelegd tussen de praktijk en de theorie. Studenten krijgen de nodige tijd en ruimte om interactief aan het hoorcollege mee te werken. De casusbesprekingen zijn opdrachten die individueel of in groep worden gemaakt en behandelen concrete, praktische voorbeeldsituaties, die vanuit zeer diverse invalshoeken kunnen worden bekeken. Naast het analyseren van de situaties moeten de studenten ook hun bevindingen presenteren, waarbij tijdens de presentatie medestudenten en lectoren vragen mogen stellen. Tijdens praktijklessen worden praktische vaardigheden ingeoeffend. Hierbij worden de studenten ingedeeld in kleinere groepen naargelang de oriëntatie op spoed of intensieve zorgen. De opleiding organiseert ook een driedaagse met praktijklessen omtrent psychosociale patiëntenbegeleiding in het Bezinnings- en Vormingscentrum Kasteel Mariagaarde in Hoepertingen. De commissie is van oordeel dat deze variatie aan werkvormen adequaat aansluit bij de inhoud van de verschillende opleidingsonderdelen.

De aandacht voor professionele gerichtheid in de vormgeving van het programma is volgens de commissie opmerkelijk uitgewerkt. Er is immers ruim plaats voor casuïstiek, die zowel door de docent als door de student kan worden aangebracht. De studenten en alumni appreciëren deze interactieve werkvorm erg, zo heeft de commissie tijdens de visitatiegesprekken kunnen horen. Het al vernoemde luik rond de psychosociale zorg en de bijhorende driedaagse in het bijzonder mogen volgens de commissie als norm en voorbeeld genomen worden door andere, vergelijkbare opleidingen in Vlaanderen. In uitbreiding van de professionele gerichtheid in het algemeen zou de opleiding zich volgens de commissie er wel nog kunnen over beraden om intervisie- en reflectiemomenten in kleine groepjes op te nemen. Ze beveelt de opleiding dit dan ook aan in het kader van het verbeterperspectief.

De volledige stage bestaat uit vier afzonderlijke stageperiodes, die in het programma ondergebracht zijn in de modules zeven tot en met tien, zo heeft de commissie vastgesteld. In totaal

beslaat de stage 496 uren, zijnde tweemaal 124 uren stage op een afdeling Intensieve zorgen en tweemaal 124 uren stage op een afdeling Spoedgevallen. De opleiding beantwoordt daarmee aan de vereisten die het MB oplegt. De stage moet een mogelijkheid bieden aan de studenten om hun aangeleerde competenties, vaardigheden en attitudes in de praktijk om te zetten. Over het algemeen is de commissie van oordeel dat de opleiding hieraan kan beantwoorden met haar stagevorm. De competentiegerichtheid van de stages in functie van de competentieverwerving zou echter sterker kunnen volgens de commissie indien het stageformulier zoals het nu voorhanden is, correct zou worden gehanteerd door de stagementoren (cf. *infra*). De commissie heeft verder gezien dat het afstudeerproject daarnaast bestaat uit een individueel werk, waarin de student bewijst de beroepsuitvoering van verpleegkundige in spoed of intensieve zorgen kritisch en professioneel te benaderen. De beoordeling van het werk gebeurt daarbij volgens de commissie adequaat door de promotor en twee inhoudsdeskundigen.

Voor het aangeven van welke lesmaterialen gebruikt worden, het aanbieden van digitale cursussen, wetenschappelijke literatuur en (hand-outs van) presentaties wordt binnen de opleiding gebruikgemaakt van het elektronische leerplatform Blackboard. Daar vinden de studenten ook de lessenroosters, wijzigingen, contactgegevens enzovoort terug. De docenten krijgen de nodige ondersteuning en opleiding wat betreft didactiek en ICT. Tijdens de gesprekken met de studenten is gebleken dat Blackboard een sterk instrument is binnen de opleiding in de formele communicatie aan studenten. De commissie apprecieert dan ook het effectieve gebruik van dit platform.

Handboeken zijn beschikbaar in de PHL Bookshop voor studenten. De eigenlijke handboeken heeft de commissie kunnen inkijken tijdens het visitatiebezoek. De commissie is daarbij van oordeel dat de kwaliteit van de diverse cursussen actueel en compleet is. Ze vraagt wel aandacht om sommige theoretische onderdelen voldoende te onderbouwen met een uitgeschreven tekst (cf. *supra*). Een opeenvolging van schematische en technische PowerPointpresentaties, zoals ze die heeft gezien voor sommige leeractiviteiten, is moeilijk studeerbaar indien men niet op een verklarende tekst kan terugvallen. De commissie vraagt dan ook aandacht hiervoor van de opleiding.

Uit de bevraging van de alumni blijkt dat de docenten het tijdstip van beschikbaarheid van de presentaties, die de school minimaal 48 uur voor aanvang van de les voorziet, niet altijd halen. Dit kan, volgens de opleiding, enigszins verklaard worden door het samenwerken met verschillende gastdocenten die buiten hun lesopdracht ook nog voltijds werkzaam zijn in het werkveld. De commissie wil dit beamen, maar vindt toch dat de opleiding deze timing dient te bewaken, omdat studenten moeten kunnen beschikken over de (PowerPoint)presentaties om op een haalbare en werkbare manier notities te nemen. De commissie wijst daarnaast nog op het feit dat de opleiding te sterk afhankelijk is van de omliggende ziekenhuizen voor wat betreft infrastructuur en lesmaterialen. Ze wil de opleiding dan ook vragen zelf te onderzoeken hoe ze zich hier onafhankelijker kan profileren.

Ten slotte wil de commissie nog aangeven dat er geen op de opleiding gericht didactisch concept, gerelateerd aan de competenties, aanwezig is, wat een tekort vormt voor de efficiënte afstemming van de vormgeving op de inhoud. De commissie kan echter wel de bovenstaande vaststellingen adequaat maken met betrekking tot de professionele gerichtheid van de werkvormen en hun kwaliteit. Niettemin wil ze de opleiding vragen dit formeel tekort recht te zetten in functie van de afstemming van de vormgeving op de inhoud en de bewaking daarvan.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt de opleiding zich te beraden over de mogelijkheid om intervisie- en reflectiemomenten in kleine groepjes op te nemen in het programma.

- De commissie beveelt aan om middels een schriftelijke neerslag alle theoretische onderdelen voldoende te onderbouwen voor studenten.
- De commissie beveelt aan het lesmateriaal tijdig beschikbaar te stellen aan de studenten om de leerstofverwerking te ondersteunen.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordelingscriterium:

- Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat en voor studenten inzichtelijk getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De examens worden georganiseerd per module en vinden sinds het academiejaar 2010–2011 plaats op twee examendagen in plaats van één, ter verruiming van de studietijd en ter vermindering van de studielast. De commissie stelt vast dat de beoordeling en toetsing in de opleiding verschillende vormen kennen, en voldoende transparant en vakinhoudelijk gerelateerd zijn.

Als eerste verzameling evaluatievormen kent de opleiding mondelinge of schriftelijke evaluaties. De gesloten vragen zijn multiple choice met puntenvermindering bij een fout antwoord; het betreft hier kennis-, toepassings-, inzicht- en integratievragen. Bij open vragen wordt van de student een antwoord verwacht dat blijk geeft van de toepassing van de behandelde leerstof; dit kan ook een casus omvatten. Bij de schriftelijke open vragen stellen docenten zelf de vragen op en verbeteren ze zelf de antwoorden. Bij mondelinge open vragen kan de docent bijvragen stellen. De multiplechoicevragen bij de pure kennistoetsen zijn verantwoord volgens de commissie. Bij het inkijken van de evaluatiedocumenten is ook gebleken dat een eerlijke giscorrectie wordt gehanteerd. De examenvragen in het algemeen zijn logisch opgebouwd, en het niveau komt overeen met wat men in een bachelor-na-bacheloropleiding mag verwachten.

Naast de klassieke kennisgerichte openvragenform gebruikt de opleiding ook verschillende integratietoetsen, waarbij verschillende facetten doorheen de verschillende opleidingsonderdelen worden getoetst. Deze integratietoetsen zijn een prima aanvulling van de pure kennistoetsing, en testen het kennisoverzicht en de toepassing van de geziene leerstof. Casestudies vervolmaken het toetsenpakket, volgens de commissie. Ten tweede zijn er de mondelinge of schriftelijke praktische proeven, waarbij de student vaardigheden en attitudes moet bewijzen in een aangepaste evaluatievorm, zoals de demonstratie van verpleegtechnische handelingen, een gesprek over een opgedragen thema, schriftelijke opdrachten, rijvaardigheidstesten, het geven van presentaties enzovoort. De docent kan in mondelinge evaluaties bijvragen stellen ter verduidelijking en analyse van de gestelde handeling.

De opleiding gaat in bepaalde modules aan de slag met individuele of groepsprojecten. Dit kan een paper of een studieopdracht zijn. Hierbij wordt ruimer gekeken dan naar de inhoud van de opdracht. Zo worden ook werken in team en communicatie (enzovoort) als competenties geëvalueerd. De opdrachten kunnen casusbesprekingen zijn, maar ook het opzetten van een kwaliteitsproject en het uitschrijven van een procedure (enzovoort).

In de bachelor-na-bacheloropleiding in de Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg wordt voorlopig nog niet bij elke toetsingsmethode gebruikgemaakt van een competentiegerichte evaluatie.

Zo zijn voor het academiejaar 2010–2011 de schriftelijke en mondelinge examens, de praktische proeven, de individuele of groepsopdrachten en het afstudeerproject nog sterk gericht op een evaluatie op het niveau van kennis en inzicht.

De communicatie over examens en toetsen loopt volgens de commissie naar behoren. Studenten gaven tijdens de gesprekken aan dat ze de examenregelingen kunnen raadplegen via het elektronische leerplatform. Deze transparantie is noodzakelijk in het licht van de combinatie werk-studie-gezin, waar vele studenten mee worden geconfronteerd. De commissie apprecieert dit dan ook.

De criteria en de wijze van beoordeling per opleidingsonderdeel worden volgens de commissie voldoende gecommuniceerd aan de studenten. De informatie kan teruggevonden worden in de ECTS-fiches, die online beschikbaar zijn voor iedereen die bij de opleiding betrokken is. Het onderwijs- en examenreglement is daarnaast ook beschikbaar gemaakt voor de studenten. Het OER van de PHL wordt bij de start van de inschrijvingsperiode gepubliceerd op de website. Het examenreglement maakt deel uit van het contract dat elke student afsluit met de hogeschool.

De examencommissie maakt voor de deliberaties gebruik van BaMaFlex – de centrale database Studentenadministratie – waarin alle deliberatiefiches per student beschikbaar zijn gemaakt door de dienst Studentenadministratie.

Het afstudeerproject bestaat uit een individueel werk, waarin de student bewijst de beroepsuitvoering van verpleegkundige in spoed of intensieve zorgen kritisch en professioneel te kunnen benaderen. De beoordeling van het werk (100 punten, waarvan minstens 50 procent moet behaald worden) gebeurt door de promotor en twee inhoudsdeskundigen. De beoordeling van de stage omvat de beoordeling ervan (twee derde van de punten) en de beoordeling van het stageboek (één derde van de punten). De stagementor en de hoofdverpleegkundige evalueren de student aan de hand van een evaluatieformulier dat is opgebouwd rond gedragsindicatoren en criteria, en dat concordeert met het competentieprofiel. De commissie moet er hier op wijzen dat de wijze waarop competenties zijn uitgewerkt in gedragsindicatoren, veelbelovend is, maar dit stageformulier moet een instrument zijn in de evolutie naar permanente evaluatie, die op dit moment volgens de commissie nog tekortschiet en nodig is om de competentieontwikkeling in kaart te brengen.

Daarnaast merkt de commissie het gevaar op van subjectiviteit in de beoordeling van een stage op de eigen dienst. Het zijn immers de eigen vaste collega's, dienstmentoren en/of de leidinggevende die de student beoordelen. Doordat de stagebeoordeling naar de stageplek wordt gedelegeerd en de school pas nadien feedback hierover krijgt, is deze werkwijze gevoelig voor gemengde belangen. Enerzijds kan men zich de vraag stellen of een ziekenhuis dat in werknemers investeert om deze opleiding te volgen en belang heeft bij het behalen van voldoende titels, in staat kan zijn om een eigen werknemer-student een slechte stagebeoordeling toe te kennen. Anderzijds kan een eventuele slechte beoordeling de vertrouwensrelatie met de eigen werkplek ernstig verstoren. Indien de opleiding de stage op eigen dienst toelaat, dient men zich te beraden over hoe men een zo groot mogelijke objectiviteit kan waarborgen. De commissie begrijpt wel het pragmatische aspect van deze keuze voor de student en de positie van de opleiding tegenover andere opleidingen, waar de stage op de eigen werkplek eveneens wordt toegelaten. De commissie is vervolgens van oordeel dat het groeiaspect bij de beoordeling van de stages slechts minimaal verwerkt is in de beoordeling. In de allerlaatste versie heeft men hier deels een antwoord op voorzien via een groeifiche of 'competentieraster'; binnen de POP-werking komt die aan bod. Toch lijkt dit onvoldoende om een helder zicht te hebben op de individuele evolutie van de stagiair. Een student die zwak aan een stage begint en die op het einde behoorlijk scoort, heeft een prima stage gedaan, maar zal op het evaluatieraster eerder matig scoren. Een al sterke student of een student met veel ervaring die tijdens de stage nauwelijks groeit, zal op dit raster behoorlijk goed

scoren. De commissie beveelt daarom de opleiding aan om, naast het puur scoren op basis van het competentieraster, ook de evolutie sterker mee te nemen in de beoordeling. Daarnaast heeft de commissie kunnen vaststellen in de ter beschikking gestelde documenten tijdens het bezoek dat de stageplaatsen deze competentierasters niet steeds getrouw invullen. Het goed communiceren aan de stageplaats om het correct hanteren van dit raster door de stagementoren na te streven, is daarom een aandachtspunt.

De commissie heeft ten slotte tijdens de gesprekken met de studenten en de alumni kunnen vaststellen dat de eisen verbonden aan de evaluatie bij hen voldoende bekend waren, en dat zij de communicatiewegen hieromtrent actief konden benoemen. De commissie heeft verder kunnen vaststellen dat de studenten op de hoogte zijn van waar ze de ombudspersoon kunnen vinden in het geval van problemen met betrekking tot hun evaluatie.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt aan permanente evaluatie en begeleiding voor de stageopdrachten in te voeren om de competentieverwerving te kunnen opvolgen.
- De commissie beveelt de opleiding aan de objectiviteit in de stagebeoordelingen te allen tijde te vrijwaren.

Facet 2.8 Masterproef

Dit facet is niet van toepassing voor de bachelor-na-bacheloropleiding.

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden

Beoordelingscriterium:

- Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten bachelor-na-bachelor.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Artikel 15 van de onderwijsregeling stelt dat enkel studenten met een diploma Bachelor in de Verpleegkunde, graduaat Verpleegkunde A1 of Vroedkunde, Bachelor in de Vroedkunde en Master in de Verpleegkunde en de Vroedkunde kunnen instromen in de bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg. De instroom van de studenten bestaat hoofdzakelijk uit al werkende Bachelors in de Verpleegkunde (of gelijkgestelden) die zich willen specialiseren in de intensieve zorg en de spoedgevallenzorg, en/of die de vraag krijgen van hun werkgever om de 'Bijzondere Beroepstitel Verpleegkundige in de Intensieve zorg en Spoedgevallenzorg' te behalen.

De wettelijke bepalingen in de MB's en KB's, en de daaruit voortkomende voorwaarden zijn beslissend voor de erkenning van diensten Spoedgevallenzorg en Intensieve zorgen. Daarom sturen ziekenhuizen actief medewerkers naar de bachelor-na-bacheloropleiding en zorgen zij voor de instroomselectie van medewerkers voor het volgen van de opleiding (met onder meer criteria als anciënniteit en individuele motivatie). De opleiding bepaalt zelf geen instroomselectie.

Doordat de meeste ziekenhuizen tegemoetkomingen doen aan hun werkstudenten om deze opleiding te kunnen combineren met een vaste job, bepalen deze ziekenhuizen ook wie geselecteerd wordt om van deze voorwaarden te genieten en dus onrechtstreeks wie aan deze opleiding

kan/mag beginnen. Dit is begrijpelijk van werkgeverszijde, maar toch roept dit ook vragen op. Het is aan de opleiding om de instroom te bewaken. Een student lijkt afhankelijk te zijn van de tegemoetkoming van de werkgever om deze opleiding te volgen en te vervolmaken, wat een potentiële valkuil kan zijn.

Als sterke punten vermeldt de commissie de opsplitsing naargelang de huidige tewerkstelling op een dienst spoedgevallenzorg of intensieve zorgen en in functie van de implementatie van EVK (eerder verworven kwalificaties) of EVC (eerder verworven competenties) of eerdere werkervaringen op een dienst spoedgevallenzorg of intensieve zorgen. Daarnaast is de commissie van oordeel dat de keuze om enkel een tweejarig traject te voorzien door de opleiding, goed geargumenteed wordt en gedragen is door de verschillende belanghebbenden. De studenten en alumni zijn geen vragende partij om een eenjarig traject te voorzien. De opleiding kent nauwelijks generatiestudenten en de meeste werkstudenten prefereren het tweejarige tracé. De commissie kon geen vraag naar een eenjarig traject detecteren.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt het actief en voortdurend bewaken van de instroom door de opleiding zelf aan.

Oordeel over onderwerp 2, programma: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 2.1	relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma	voldoende
facet 2.2	eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	voldoende
facet 2.3	samenhang van het programma	voldoende
facet 2.4	studieomvang	OK
facet 2.5	studietijd	voldoende
facet 2.6	afstemming tussen vormgeving en inhoud	goed
facet 2.7	beoordeling en toetsing	voldoende
facet 2.8	masterproef	niet van toepassing
facet 2.9	toelatingsvoorwaarden	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 3 INZET VAN HET PERSONEEL

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

Beoordelingscriterium:

- Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft kunnen vaststellen dat de opleiding inspanningen doet om het onderwijs te laten verzorgen door gekwalificeerd personeel. Ze heeft verder kunnen zien dat daarvoor een uitgewerkt personeelsbeleid voorhanden is. Bij de bespreking van de kwaliteit van het personeel wil de commissie vooreerst duiden dat het personeelsbestand van de opleiding in sterke mate gekenmerkt wordt door het hoge aantal gastsprekers. De commissie is er zich bewust van dat dit een kenmerk is van vele Vlaamse bachelor-na-bacheloropleidingen. Het is immers zo dat de ongeveer 60 gastlectoren elk een beperkte opdracht vervullen binnen de opleiding.

De commissie wil haar appreciatie uitdrukken voor de grote mate aan expertise die in het lectorenkorps van de opleiding aanwezig is. Dit is in grote mate te danken aan een maximale inzet van de gespecialiseerde gastsprekers voor de onderwijsactiviteiten. Zij brengen een grote expertise mee, zo heeft de opleiding ook kunnen horen in de gesprekken met lectoren, studenten en alumni. Door deze manier van werken heeft de opleiding tevens een sterke binding met het werkveld. Het is zo dat de statutaire lectoren uit het kernteam daarnaast allen houder zijn van de bijzondere beroepstitel in de spoedgevallen en intensieve zorgen. Ze beschikken ook over 10 tot 28 jaar beroepservaring en combineren hun functie met een tewerkstelling in het werkveld. Het opleidingsteam wordt verder aangevuld met drie statutaire medewerkers met een variatie in kwalificaties. Meer concreet gaat het om een Licentiaat in de Moraalfilosofie die tevens moreel consulente/ethicus aan de hogeschool zelf is, en twee geneesheren, beide met een stevige voet in het werkveld.

De professionalisering van de medewerkers is door hun deeltijdse opdracht eerder beperkt aanwezig. Ze is wel aanwezig m.b.t. de andere professionele activiteiten van de lectoren maar de eigenlijke expertiseontwikkeling in de vakgebieden intensieve zorg en spoedgevallenzorg in het kader van specifiek de opleiding is dat niet volgens de commissie. Ze wil hier echter wel begrip voor opbrengen in het kader van de kwantitatieve verhouding tussen vaste lectoren en gastlectoren (cf. *facet* 3.3). Formeel gezien heeft de commissie wel kunnen vaststellen dat er een professionaliseringsbeleid bestaat (zowel op hogeschool- en departementaal niveau) en dat er wel degelijk de mogelijkheid wordt geboden aan lectoren om deel te nemen aan inhoudelijke bijscholing. Indien de (praktijk)lectoren nood ervaren aan bijkomende vorming m.b.t. inhoudelijke expertise of andere aspecten die relevant zijn voor hun taakinvulling, kan hiertoe via digitale weg bij de opleidingscoördinator (van de opleiding waaraan de bachelor-na-bacheloropleiding verbonden is) een aanvraag tot navorming gebeuren. Deze aanvragen kunnen gericht zijn op drie domeinen, nl. vakinhoudelijk, pedagogisch-didactisch en technisch, administratief of organisatorisch. De commissie beveelt de opleiding aan meer activerend op te treden m.b.t. de aanwezigheid en de mogelijkheden van dit aanbod aan pedagogisch-didactische ondersteuning, waar de lectoren een beroep op kunnen doen.

De pedagogisch-didactische kwaliteiten van de (gast)lectoren zijn het onderwerp van de door de directie Personeel en organisatie ontwikkelde studentenenquête 'Eva-doc'. Dit is een jaarlijkse beoordeling van het onderwijzende personeel door de studenten, en biedt de individuele student de mogelijkheid alle onderwijsgerelateerde taken van elke (praktijk)lector binnen zijn traject te beoordelen. De resultaten van de enquête worden gebruikt om individuele feedback te geven aan het onderwijzende personeel (bij functioneringsgesprekken) en om totaalstaten te genereren, die als indicatoren kunnen dienen om het onderwijs bij te sturen. De resultaten van de bevestigingen van de laatste academiejaren tonen aan dat de kwaliteit daarbij over het algemeen aan de maat is volgens de bevestigingen. De commissie heeft verder kunnen vaststellen dat indien problemen gesignaleerd worden in de bevestigingen met betrekking tot de onderwijskwaliteit, hiermee rekening wordt gehouden, zo bleek uit de gesprekken met de studenten en de alumni.

De opleiding kan terugvallen op een uitgewerkt en geïmplementeerd evaluatiebeleid. Dit stipuleert de personeelsevaluatie in functioneringsgesprekken. Voor het onderwijzende personeel zijn er tweejaarlijkse en voor het ATP jaarlijkse functioneringsgesprekken, waarvan de verslagen een vast onderdeel vormen van het individuele evaluatiedossier van het personeelslid. De gesprekken hebben een dubbel doel. Enerzijds zijn ze een opvolging van de diverse beoordelingsresultaten die het personeelslid krijgt, en anderzijds zijn ze een moment van open overleg met betrekking tot het functioneren van de medewerker en alle aspecten die de opleiding en haar goede werking aanbelangen. Naast de functioneringsgesprekken zijn er ook nog de talrijke informele contacten tussen de vier medewerkers die het kernteam van de opleiding uitmaken. De commissie vindt dat het huidige evaluatiebeleid zoals de opleiding het omschrijft, realiteit is, maar heeft er vragen bij dat de functionerings- en evaluatiegesprekken samenvallen. Ze vraagt de opleiding dan ook deze gescheiden te houden.

De wervingsprocedure voor statutairen en contractuelen verloopt klassiek: na het opstellen van het gevraagde profiel wordt een vacaturebericht opgesteld dat via kranten en online wordt bekendgemaakt. Kandidaten kunnen via een elektronische applicatie kandideren. Daarna worden de cv's gescreend en de weerhouden kandidaten uitgenodigd voor een interview, al dan niet voorafgegaan door voor de functie relevante proeven. De selectiecommissie is samengesteld uit de opleidingscoördinator, het departementshoofd, de personeelsdirecteur en drie externe experts, en maakt een rangschikking van de weerhouden kandidaten (bekrachtigd door het directiecomité), waarna tot aanstelling kan worden overgegaan. De selectiecriteria bestaan uit wetenschappelijke of domeinspecifieke deskundigheid, onderwijsdeskundigheid en ervaring in het werkveld (liefst de combinatie met een leidinggevende functie in de zorg). De selectie voor gastsprekers volgt niet de klassieke weg, aangezien zij aangetrokken worden wegens hun specifieke expertise en gerekruteerd wordt binnen het netwerk van de opleiding met de sector. Voor het onthaal en de begeleiding van nieuwe personeelsleden werd een onthaalbrochure uitgewerkt binnen de domeingroep Personeel. Het onthaal en de begeleiding gebeuren zowel op PHL-niveau (personeelsdienst) als binnen elk departement/opleiding. Binnen de opleiding gebeuren het onthaal en de begeleiding van nieuwe medewerkers voornamelijk door de opleidingscoördinator, die de medewerkers wegwijs maakt in het curriculum, de organisatie van de opleiding, het opleidings-team, de processen en procedures binnen de opleiding. In oktober is er jaarlijks een infoavond, aangevuld met een vragenronde en een informele drink om nader kennis te maken.

Er wordt verder ook een hogeschoolbreed benoemings- en bevorderingsbeleid voor het onderwijzende personeel voorzien. De commissie heeft ook kunnen vaststellen dat dit beschikbaar en transparant is voor alle personeelsleden.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt aan de functioneringsgesprekken los te koppelen van evaluatiegesprekken van medewerkers.
- De commissie beveelt de opleiding aan meer activerend op te treden met betrekking tot het aanbod didactische ondersteuning waar de lectoren een beroep op kunnen doen.

Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid

Beoordelingscriterium:

- Het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroeps- of kunstpraktijk.
- Bij daartoe in aanmerking komende opleidingen dient daarenboven voldoende personeel te beschikken over kennis en inzicht in de desbetreffende beroeps- of kunstpraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Zoals besproken (cf. facet 3.1) valt de opleiding sterk terug op gastsprekers om zo veel mogelijk expertise in het programma binnen te halen. De commissie heeft ook kunnen vaststellen in de gesprekken en in de curricula vitae van de (gast)lectoren dat zij een waaier aan specialisaties binnen het personeel voorzien en dat hun profielen professioneel gericht zijn. Volgens de commissie verzekert hun aanwezigheid binnen het curriculum wel degelijk de onderwijsbreng vanuit het beroepenveld. De expertise uit het werkveld van zowel de opleidingscoördinator als de (praktijk)lectoren en gastprofessor (cf. facet 3.1) wordt overigens ook optimaal benut in functie van de verschillende opleidingsonderdelen van de opleiding in de Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg. De commissie stelt vast dat de goede mix van domeinspecialisten in de niches van het vakgebied een absolute meerwaarde betekent, maar ziet ook een noodzaak om een up-to-date lessenkoffer te kunnen aanbieden. Doordat alle docenten uit de streek komen, is er volgens de commissie een kans op een geografische beperking van de input, wat jammer is. De commissie beveelt daarnaast ook aan om minstens één persoon te voorzien die niet in het werkveld staat, maar daardoor net een aparte opleidingsneutrale kijk kan hebben op het geheel.

De commissie heeft in de gesprekken met de verantwoordelijken voor internationalisering, de lectoren en het opleidingsbeleid kunnen horen dat het personeel weinig internationale contacten in functie van de opleiding Intensieve zorg en spoedgevallenzorg onderhoudt. Dit is enerzijds te verklaren door de specifiek Belgische wetgeving die aan de specialisatie intensieve zorg en spoedgevallenzorg is gekoppeld, en anderzijds door het hoge aantal gastlectoren met een beperkte opdracht. De commissie wil de opleiding echter wel vragen om aan internationale afstemming van het programma te doen en in dat kader ook internationale contacten te verzekeren. Dit betekent echter niet dat het personeel binnen de opleiding geen voeling heeft met het internationale werkveld en de eisen die daarbinnen worden gesteld.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt aan de internationaliseringsactiviteiten aan te zwengelen.
- De commissie beveelt aan een opleidingsneutrale blik op het programma en de gehanteerde werkwijzen te verzekeren.
- De commissie beveelt de opleiding aan in haar aanwervingsbeleid aandacht te hebben voor de huidige geografische beperkingen van het docentencorps.

Facet 3.3 Kwantiteit personeel

Beoordelingscriterium:

- Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Naast de opleidingscoördinator, de lector die fungeert als kwaliteitsverantwoordelijke en de drie (praktijk)lectoren is ook nog één lector toegewezen aan de opleiding die instaat voor het onderdeel 'Ethiek en moraal' in module vijf. Eén lid van het opleidingsteam heeft het statuut van gastprofessor en staat in voor het onderdeel 'Geriatrische patiënt' in module vier. De 34 gastsprekers (geneesheer-specialisten, gespecialiseerde verpleegkundigen, onderzoekers, psychologen enzovoort) worden ingezet voor beperkte opdrachten. Op basis van het aantal studenten en het aantal studiepunten van het academiejaar 2008–2009 krijgt de bachelor-na-bacheloropleiding in

de Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg een vast personeelskader toegewezen van 2,35 VTE. Deze 2,35 VTE worden ingevuld door in totaal 40 medewerkers, van wie 34 gastsprekers, één gast-professor, één coördinator, drie praktijklectoren en twee lectoren. Het is de commissie duidelijk geworden dat de taakbelasting van de opleidingscoördinator te hoog ligt. Deze verenigt immers te veel activiteiten in haar functie om deze tot een kwaliteitsvol einde te kunnen brengen. De laagdrempelige cultuur die binnen de opleiding heerst, maakt deze belasting volgens de commissie moeilijk controleerbaar. Ze vraagt dan ook aandacht hiervoor van de opleiding.

De 40-koppige equipe van de bachelor-na-bacheloropleiding bestaat uit diverse professionals. Artsen en verpleegkundigen zijn de sterkst vertegenwoordigde beroepsgroepen met respectievelijk 38 en 33 procent. De overige 21 procent van het team bestaat uit juristen, moreel consulenten, psychologen enzovoort. Hoofdverpleegkundigen maken 8 procent van het aantal medewerkers uit. Blijkens de gegevens is het zo dat er een evenwichtig verband is tussen docenten die werken in het spoedgevallendomein, het intensieve domein of algemene ziekenhuisbrede domeinen. Er zijn in de bachelor-na-bacheloropleiding geen medewerkers tewerkgesteld die jonger zijn dan 30 jaar. Men kan er dus van uitgaan dat alle medewerkers, gezien hun leeftijd, over werkervaring beschikken. Daarnaast blijkt de leeftijd van de groep vaste medewerkers van de opleiding evenwichtig verdeeld te zijn. De commissie vindt dit positief.

De commissie is van oordeel dat de vele gastdocenten een meerwaarde zijn voor het inhoudelijke aspect van het programma. Door de optie om de opleiding slechts tweejaarlijks te voorzien, hebben sommige gastdocenten wel slechts om de twee jaar contact met de opleiding. Het gevaar bestaat dat de continuïteit en de samenhang van het programma zo in het gedrang zouden kunnen komen. De commissie beseft dat het niet eenvoudig is om alle gastdocenten bijeen te brengen, omdat deze vaak een voltijdse job hebben naast de lesactiviteiten. Toch kan de opleiding er nog meer op inzetten om deze verschillende docenten samen te brengen, om hun neuzen in dezelfde richting te doen staan en hun opgenomen engagement meer als een groep te dragen.

Aanbevelingen ter verbetering:

- Gezien het grote aantal gastsprekers is een activerende houding naar deze groep nodig om hen structureler te kunnen betrekken bij de opleiding en de opbouw van het programma. De commissie beveelt de opleiding dan ook dit te doen.
- De commissie merkt op dat de taakbelasting van de opleidingscoördinator erg hoog ligt. De werkdruk dient volgens de commissie dan ook blijvend bewaakt te worden.

Oordeel over onderwerp 3, inzet van het personeel: [voldoende](#)

Op basis van de oordelen over:

facet 3.1	kwaliteit personeel	voldoende
facet 3.2	eisen professionele gerichtheid	voldoende
facet 3.3	kwantiteit personeel	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 4 VOORZIENINGEN

Facet 4.1 Materiële voorzieningen

Beoordelingscriterium:

- De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vooreerst kan de commissie aangeven dat een hogeschoolbreed beleid inzake huisvesting en materiële voorzieningen aanwezig is en dat ze dit heeft kunnen inkijken in het kader van het visitatiebezoek. Dit beleid lijkt de commissie voldoende effectief, aangezien de kwaliteit van de materiële voorzieningen in de realiteit ook aan de maat was tijdens het bezoek.

De bachelor-na-bacheloropleiding kan voor de realisatie van haar opleidingsprogramma een beroep doen op de infrastructurele en materiële voorzieningen van het Ziekenhuis Oost-Limburg (aula, opleidingslokalen spoedgevallendienst campus Sint Jan, ALS-poppen), het Jessa Ziekenhuis (twee aula's, cardiologisch centrum, reanimatiepoppen), PHL-Congres (colleges campus Elfde-Linie, levenslang leren en maatschappelijke dienstverlening) en enkele andere organisaties (Sint-Trudo Sint-Truiden gipskamer, firma Teleflex voor de IABP-pomp, AZ Vesalius Tongeren voor reanimatiepoppen, de firma Gambro voor een toestel continue veno-veneuze hemofiltratie, de brandweer Genk voor een les bevrijdingstechnieken, de brandweer Hasselt voor het praktijkcollege hulpcentrum 112, de firma Promove, het circuit Zolder voor rijvaardigheidstechnieken, en Mariagaarde Hoepertingen voor de driedaagse 'Psychosociale opvang van slachtoffers'. De opleiding streeft ernaar om lessen zo veel mogelijk te bundelen op één locatie om verplaatsingen tussen locaties tot een minimum te beperken. Alle locaties zijn bovendien vlot bereikbaar.

Tijdens het bezoek heeft de commissie de infrastructuur op de campus Elfde-Linie en Guffenslaan van de PHL kunnen bezoeken. De commissie is van oordeel dat de infrastructuur waarvan de opleiding gebruik maakt, netjes en in orde is, en dat de leslokalen mooi en verzorgd zijn. Het is wel zo dat eigen voorzieningen al te zeer ontbreken. De opleiding is voor haar vakspecifieke infrastructuur te afhankelijk van de omliggende ziekenhuizen en instellingen. Het voorzien van een skills lab specifiek voor spoedgevallen of intensieve zorgen is een financieel onhaalbare droom voor de opleiding. De commissie heeft hiervoor een zeker begrip gezien de financiële omkadering van de bachelor-na-bacheloropleiding.

De PHL-bibliotheek, het informatie- en studiecetrum voor studenten en medewerkers van de PHL, is gelegen op de campus Elfde-Linie en de campus Diepenbeek. De collectie is opgebouwd rond de opleidingen van de hogeschool, en bevat boeken en tijdschriften in elektronische vorm of in hard-copy en audiovisueel materiaal. Studenten kunnen via het draadloze netwerk te allen tijde opzoeken doen via de catalogi en de verschillende databanken. Studenten kunnen via de digitale bibliotheek ook toegang krijgen tot voor de opleiding relevante databanken zoals Medline en Embase. De digitale bibliotheek geeft ook toegang tot e-books (bijvoorbeeld de 'Springer'-e-books) en 'De Standaard Online'. Iedere student van de bachelor-na-bacheloropleiding in de intensieve zorgen en spoedgevallenzorg ontvangt eveneens een gratis lezerskaart voor de Provinciale Bibliotheek Limburg. Deze kaart biedt niet alleen toegang tot 20 andere Limburgse bibliotheken, maar zorgt er ook voor dat iedere student (na registratie) gebruik kan maken van Bibliotheeknet.Limburg. De commissie is van oordeel dat in de bibliotheek in de Elfde-Liniestraat

alle nationale en internationale standaardwerken (Nederlands en Engels) aanwezig zijn. De studenten hebben gezien de mogelijkheden een ruime toegang tot recente literatuur en gedegen, valabele naslagwerken.

De commissie heeft vastgesteld dat er nog opportuniteiten zijn m.b.t. milieuvriendelijkheid (BV systematisch sorteren van afval). Voor mindervaliden zijn niet alle faciliteiten vlot bereikbaar in het gebouw.

De commissie kan vaststellen dat er een goed uitgebouwd IT-netwerk is. Op IT-vlak zijn er een draadloos netwerk, het gebruik van de elektronische leeromgeving Blackboard en het laptop-project (sinds 2001–2002). De PHL beschikt ook over een aantal interactieve borden, waarop lesmaterialen bewerkt kunnen worden en achteraf op Blackboard kunnen worden geplaatst. De opleidingen worden ondersteund door de dienst Onderwijs in het gebruik van ICT-toepassingen. Ook de leden van de ICTO-cel staan in voor de verdere verspreiding binnen de eigen opleiding, en testen nieuwe instrumenten en toepassingen uit.

De vzw Socius organiseert in de PHL centraal de studentenvoorzieningen, zoals de huisvestingsdienst, de sociale dienst (die onder meer hulp biedt bij psychosociale en financiële problemen), de diensten Sport en Cultuur, de jobdienst (voor studentenjobs en informatie daarover), de Bookshop (voor de aankoop van handboeken en cursussen, en een kopiedienst) en de dienst Catering (warme maaltijden tegen studententarief). Ook de personeelsrestaurants van de betrokken ziekenhuizen bieden deze maaltijden aan. Daarnaast besteedt de PHL aandacht aan mobiliteit (goedkoop fietsen kopen of huren, abonnementen openbaar vervoer, carpoolen...). Studenten van de bachelor-na-bacheloropleiding in de Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg krijgen een gratis lidmaatschap voor de Vlaamse Vereniging van Intensieve zorgen Verpleegkundige (VVIZV) of de Vlaamse Vereniging Verpleegkundigen Spoedgevallenzorg vzw (VVVS) aangeboden, dat tal van voordelen biedt.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt meer aandacht voor milieuvriendelijkheid.
- De commissie beveelt aan meer aandacht te hebben voor faciliteiten voor andersvaliden.
- De commissie beveelt aan te investeren in materiaalvoorbeelden bij gebrek aan financiële middelen voor een skills lab.

Facet 4.2 Studiebegeleiding

Beoordelingscriteria:

- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op de studievoortgang.
- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is van oordeel dat de docenten makkelijk toegankelijk zijn voor de studenten in functie van de doorstroombegeleiding. Ook kon zij vaststellen dat de studentenbegeleiding op hogeschoolniveau is uitgewerkt, en dat het PHL-brede beleid rond studentenbegeleiding voldoende is. De PHL beschikt over een integraal studentenbeleid dat vanuit twee insteken kan beschreven worden: enerzijds kunnen we een aantal fasen in de begeleiding onderscheiden, namelijk het informeren van kandidaat-studenten, instroombegeleiding, doorstroombegeleiding en uitstroombegeleiding; anderzijds onderscheiden we drie niveaus van begeleiding: de eerste- en

tweedelijnsbegeleiding (PHL-intern) en de derdelijnsbegeleiding, waarvoor doorverwezen wordt naar gespecialiseerde externe diensten.

De eerstelijnsbegeleiding binnen de opleiding wordt behartigd door één of meerdere studentenbegeleiders en ombudspersonen, in samenwerking met de docenten en de opleidingscoördinator. De coördinatie van de studentenbegeleiding en de ombudswerking gebeurt op centraal niveau. Naast de globale coördinatie en opvolging van de studie- en studentenbegeleiding geeft de stafmedewerker Studentenbegeleiding vooral ondersteuning via intervisiewerking, het opzetten van trainingen in het kader van deskundigheidsbevordering en het ontwikkelen van materialen zoals handleidingen, procedures en draaiboeken. Onder leiding van het diensthoofd Studentenzaken, dat beschikt over de nodige onderwijs-juridische expertise, komen de ombudspersonen van alle opleidingen regelmatig samen om kennis en ervaringen te delen binnen intervisie. Binnen de PHL is ook een aantal instrumenten ontwikkeld die het werk van de studentenbegeleiders moeten ondersteunen, bijvoorbeeld de elektronische procedure ter ondersteuning van de trajectbegeleiding en het luik studentvolgsysteem binnen EPOS (elektronisch portfolio-opvolgsysteem). Dit gedeelte van EPOS is enkel toegankelijk voor de student zelf en de studentenbegeleider. Dit luik bevat onder andere screeninginstrumenten en leeradviezen, en studenten kunnen er ook hun tussentijdse rapporten raadplegen.

Het informeren van kandidaat-studenten gebeurt vooral via infobrochures en opendeurdagen. Op de PHL-website is een afzonderlijk luik uitgewerkt voor kandidaat-studenten, waar zowel praktische informatie als informatie over de opleidingen te vinden is. De PHL ontwikkelde enkele initiatieven inzake instroombegeleiding. Enerzijds is er de begeleiding van de aanvragen van een erkenning van EVC/EVK, waarbij de student een beroep kan doen op de studentenbegeleider van de opleiding. Jaarlijks is er sinds het ontstaan van de opleiding gemiddeld één student die hier een beroep op doet. Anderzijds is er bij de start van het academiejaar een introductiecollege waarin toelichtingen worden gegeven omtrent de studiegids (steeds online te raadplegen), de onderwijs- en examenregelingen, de ECTS-fiches, de ombudsdienst en de studentenbegeleiding.

De eerstelijnsdoorstroombegeleiding tijdens de studies omvat de leerbegeleiding door de docenten tijdens de onderwijsleeractiviteiten, in de vorm van onder meer feedback bij leervorderingen, inzage van de examens en zo meer. De studentenbegeleider staat in voor de traject- en voortgangsbegeleiding en de eerstelijns psychosociale opvang. Voor vragen of problemen met betrekking tot de onderwijs- en examenregeling kunnen studenten terecht bij de ombudspersoon. De opleidingscoördinator ondersteunt de studentenbegeleider en ombudspersoon, en neemt de beslissingen inzake de trajectbegeleiding. De tweedelijnsbegeleiding binnen de PHL bestaat uit psychosociale begeleiding door de sociale dienst en een intensieve begeleiding van bijzondere doelgroepen door de studiebegeleidingsdienst. De cel Studievoortgang biedt consultancy in moeilijke dossiers en dossiers van externe studenten, en waakt erover dat het PHL-beleid consequent toegepast wordt in alle opleidingen. De derdelijnsbegeleiding wordt op associatieniveau behartigd door het Centrum Algemeen Welzijnswerk (CAW) Sonar – zonder wachtlijst – en behandelt relatieproblemen, persoonlijke problemen, seksuele problemen of ongewenste zwangerschappen.

Er wordt binnen de opleiding tevens trajectbegeleiding voorzien. Bij de aanvang van het academiejaar of bij wijzigingen in het studieprogramma gaat de student langs bij de opleidingscoördinator en studentenbegeleider, die hem of haar informeert, en adviseert over de mogelijkheden en consequenties van wijzigingen in het programma. De student beschikt voor de samenstelling van het individuele traject over de concordantietabellen. De aanvragen voor een individueel traject verlopen via een elektronische procedure, waardoor de doorlooptijd zo kort mogelijk gehouden wordt en de flow ook steeds zichtbaar blijft. Alle studenten met een bijzondere studiesituatie (topsporters, functiebeperking...) kunnen terecht bij de studentenbegeleider/opleidingscoördinator

om te bewaken dat het juiste studiecontract met eventueel bijhorende faciliteiten wordt afgesloten. Colleges en examens worden georganiseerd op vaste dagen (dinsdag en/of donderdag) om tegemoet te komen aan de combinatie met werk en gezin die vele studenten erop nahouden. Uurroosters en de examenregeling worden dan ook minstens één maand voor aanvang meegegeeld. Bovendien krijgen studenten de nodige vrijheid om, binnen het wettelijke kader en het programma van de opleiding, zowel het tijdstip als de locatie van de stages zelf vast te leggen.

De stagebegeleiding gebeurt enerzijds op de stageplaats door de stagebegeleider en/of de hoofdverpleegkundige. Tijdens de stage wordt de student gekoppeld aan een verpleegkundige van de stageplaats. Anderzijds wordt vanuit de school stagebegeleiding voorzien. Deze begeleiding door de (praktijk)lector omvat het opvolgen van het stageboek, de bijsturingsfiches en de evolutie in het realiseren van vooropgestelde competenties. De commissie heeft daarbij vastgesteld dat de stagebegeleider enkel bij problemen een bezoek brengt op de stageplaats. De commissie wil de opleiding vragen tijdens de stages meer een vinger aan de pols te houden. Gezien de beperkte omkadering vraagt ze de opleiding mogelijkheden hiertoe te onderzoeken. Het competentiedocument (cf. *supra*) en de bijsturingsfiches, waarvan de student er 12 per stage dient in te vullen, zijn volgens de commissie echter wel adequate instrumenten om de stage op te volgen.

Specifiek voor de begeleiding van het afstudeerproject voorziet de opleiding een begeleiding door twee actoren. Enerzijds wordt de student begeleid door een promotor. Deze wordt vanuit de PHL toegewezen. Anderzijds staat ook de inhoudsdeskundige in voor de begeleiding van de student. Deze inhoudsdeskundige is een expert met betrekking tot het kwaliteitsvraagstuk of kwaliteitsprobleem dat de student behandelt in het afstudeerproject. De inhoudsdeskundige is steeds afkomstig uit het werkveld, wat de commissie op prijs stelt. Concreet staat de promotor in voor de coaching en begeleiding van de student met betrekking tot vormelijke en procesmatige aspecten van het afstudeerproject. Er wordt getracht een promotor toe te wijzen met affiniteit met het thema van het afstudeerproject. De commissie stelt het op prijs dat de promotoren steeds praktijklectoren van de opleiding zijn. De inhoudsdeskundige wordt vrij gekozen door de student en moet niet verbonden zijn aan de bachelor-na-bacheloropleiding in de Intensieve zorgen en spoedgevallen zorg. De keuze wordt hier voornamelijk bepaald door de deskundigheid van de inhoudsdeskundige aangaande het onderwerp. De commissie is van oordeel dat de eindwerkbegeleiding adequaat gebeurt en apprecieert de professionele gerichtheid van de begeleiders.

De eerstelijns psychosociale begeleiding situeert zich binnen de opleiding bij de studentenbegeleider, die een basisopleiding heeft gekregen inzake psychosociale begeleiding. Op tweedelijnsniveau bevindt zich de dienst Studiebegeleiding, die PHL-brede trainingen voor specifieke problematieken, bijvoorbeeld faalangst, voorziet. Indien deze begeleiding niet volstaat, worden studenten (op derdelijnsniveau) doorverwezen naar het CAW Sonar, waar ze zonder wachtlijst terecht kunnen. Aangezien zij nauwgezet worden opgevolgd in het werkveld, maken studenten in de bachelor-na-bacheloropleiding weinig gebruik van deze psychosociale begeleiding, zo heeft de commissie kunnen vaststellen. De commissie is van oordeel dat het uitbouwen van intervisie een meerwaarde zou kunnen betekenen in functie van de begeleiding en de psychosociale opvang van de studenten indien belastende werkveldervaringen meegebracht worden vanuit de stage. Dit laatste is vooral van toepassing op de studenten die nog niet of nog maar pas op de kritische afdeling werkzaam zijn. De opleiding gaat immers te veel uit van studenten met jarenlange ervaring. Dit gaat volgens de commissie ten koste van de begeleiding van generatiestudenten en verdient dan ook aandacht.

De begeleiding van in- en uitgaande studenten gebeurt door de opleidingscoördinator, indien nodig ondersteund door de dienst Internationalisering en de departementaal coördinator. Uitgaande studenten worden begeleid bij de aanvraag en de administratieve opvolging van hun dossier, en worden op afstand begeleid door middel van het webconferencingpakket Adobe Connect

Pro. Inkomende studenten worden onthaald en ondersteund bij het vinden van huisvesting en de administratieve afhandeling van hun dossier. Met uitzondering van de stages in de Nederlandse ziekenhuizen AZ Maastricht en Ziekenhuis Heerlen, waarmee de opleiding nauw samenwerkt, is er in de bachelor-na-bacheloropleiding weinig sprake van internationale uitwisseling.

Aangezien de meeste studenten in de bachelor-na-bacheloropleiding werkstudenten zijn, is een uitstroombegeleiding niet relevant binnen de opleiding zelf. Studenten die dat willen, kunnen niettegenstaande gebruikmaken van de PHL-brede initiatieven op het vlak van uitstroombegeleiding, zoals een jobevent en de cv-module van EPOS. De commissie wil hier nog eens herhalen dat de opleiding zich tevens dient te richten op studenten die (nog) niet in het werkveld intensieve zorgen en spoedgevallenzorg staan.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt aan de studie- en studentenbegeleiding af te stemmen op alle groepen instromers, los van hun ervaring in de zorgsector, om voor iedere student een gelijkwaardige begeleiding te kunnen voorzien.

Oordeel over onderwerp 4, voorzieningen: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 4.1	materiële voorzieningen	voldoende
facet 4.2	studiebegeleiding	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 5 INTERNE KWALITEITSZORG

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordelingscriterium:

- De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Om aan de eis van een ondernemend, netwerkend, competentiegericht, en ICT-georiënteerd onderwijs te voldoen, werden in de verschillende opleidingen van de PHL per domein visieteksten uitgeschreven op het vlak van onderwijsbeleid, studentenbegeleiding, internationalisering, onderzoek, dienstverlening en relaties werkveld en ICTO, zo ook de visietekst 'Kwaliteitszorg'. Kwaliteitszorg binnen de PHL richt zich zowel op het borgen als het verbeteren van de kwaliteit, en wordt zowel PHL-breed als binnen de opleiding systematisch aangepakt, met name volgens het Plan-Do-Check-Act-model (PDCA). Om de gehanteerde systematiek nog te versterken, werd in september 2010 een lidmaatschap afgesloten met PROSE, dat een handleiding en tools (bevragingen, PODS onlinediagnostiek...) aanbiedt. Om de kwaliteitszorg binnen de opleidingen te ondersteunen, kunnen de opleidingen gebruikmaken van een aantal (PHL-brede) instrumenten

om onderwijsindicatoren te meten en te beschrijven, onder meer perceptiemetingen ('eva'), studietijdmetingen (onder andere via EPOS), zelfevaluatie (TRIS & TRIS-light, PROSE Quick Scan enzovoort) en cijfergegevens (statistieken).

Bij de aanvang van het academiejaar 2007–2008 werd tevens de domeinwerking opgestart binnen de PHL, dat als doel heeft de kwaliteitszorg binnen de opleidingen te organiseren en te ondersteunen vanuit de centrale diensten, en af te stemmen op kaders voor visitatie en accreditatie. Per domein, zijnde 1) curriculumwerking/onderwijsontwikkeling, 2) kwaliteitszorg, 3) internationalisering, 4) studie- en studentenbegeleiding, 5) relaties werkveld en onderzoek & dienstverlening, 6) personeel en 7) ICTO wordt een domeinverantwoordelijke aangeduid, die samen met de opleidingscoördinator de opleidingsraad vormt. Vanuit de centrale diensten wordt elk domein aangestuurd door een domeincoach, die mee de PHL-brede speerpunten van het betreffende domein bepaalt, afgestemd op het speerpuntbeleid in de andere domeinen, en die jaarlijks enkele opleidingsoverschrijdende overlegmomenten organiseert hieromtrent. Bij dit overleg ontstaat aldus zowel een top-down- als bottom-upbeweging, in die zin dat de PHL-brede speerpunten als kader doorwerken naar de opleiding, die ze kan inkleuren enerzijds en anderzijds dat de dynamieken, initiatieven en behoeften die leven binnen de opleidingen hun weg vinden naar het beleidsniveau. De commissie beschouwt deze aanpak als een sterk punt. Daarnaast is er bij de domeinwerking ook adequaat ruimte voor intervisie, waardoor kennis en ervaringen kunnen gedeeld worden tussen de opleidingen en de expertise die centraal ontwikkeld werd, ook door de domeincoach beschikbaar wordt gesteld voor de domeinverantwoordelijken. De opleidingsraad is een door de hogeschool ingevoerd overleg- en adviesorgaan voor specifiek opleidingsgebonden materies, implementeert het beleid dat door de hogeschool wordt uitgezet, implementeert het eigen opleidingsgebonden beleid dat past binnen de PHL-krijtlijnen en minimaal gericht is op de accreditatie van de opleiding, en staat in voor het dagelijks bestuur van de opleiding.

De bevragingen van de onderwijsactiviteiten die jaarlijks worden gehouden bij de studenten, wijzen uit dat de tevredenheid van de studenten globaal voldoende is. Per module ontvangt iedere student van de bachelor-na-bacheloropleiding in de Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg een evaluatieformulier om, per (praktijk)lector, gastspreker of gastprofessor, de volgende onderdelen te evalueren: de inhoud van de les, de presentatie, de mondelinge voordracht, stiptheid, organisatie, nota's, cursussen en het examen. De toegekende scores van 'zeer goed' tot 'onvoldoende' van alle studenten worden tot een samenvattende tabel verwerkt, waaruit duidelijk de sterke punten en verbeterpunten van het onderwijzende personeel blijken. Ieder OP-lid ontvangt schriftelijke feedback over deze evaluatie en kan deze met de opleidingscoördinator mondeling doorspreken. Uit gesprekken met de gastdocenten stelde de commissie vast dat zij vooral bij negatieve opmerkingen uitgebreide feedback krijgen en minder bij positieve. De commissie is van oordeel dat ook voor gastdocenten het 'klopje op de schouder' niet mag ontbreken.

In juli 2010 werd een vragenlijst doorgestuurd naar alle afgestudeerden van de bachelor-na-bacheloropleiding in de Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg. Deze vragenlijst omvatte vragen met betrekking tot de beroepsloopbaan, de mening over de gevolgde opleiding, de combinatie werken en studeren en de werking van alumni. De opleiding vindt deze recente bevragingen niet relevant genoeg in omvang om hier een uitspraak over te kunnen doen.

Leden van het onderwijzende personeel ontvangen na het beëindigen van de onderwijsopdracht een evaluatieformulier om de verschillende aspecten van de opleiding te evalueren (organisatie van de opleiding, aantal lessen, toetsingsmethode voor het eigen onderdeel...). Daaruit blijkt dat er nood is aan meer betrokkenheid van de docenten bij het realiseren van de doelstellingen van de opleiding. Ook geven ze aan meer nood te hebben aan reminders over inhoud, duur, datum... van hun onderdeel. De commissie begrijpt dat deze opmerking vooral van toepassing is op gast-

sprekers, en vraagt hier dan ook nogmaals om in functie van de continuïteit de gastsprekers ook structureler bij de opleiding te betrekken. Verder is de commissie van mening dat de respons op de docentenbevestigingen te laag is en daardoor niet representatief. De TRIS-light-bevestiging van mei 2009 leverde maar vier feedbackdocumenten op. De commissie adviseert de opleiding dan ook om de lage responsgraad voor de opvraging op te volgen en te remediëren. Volgens de commissie kan het werken met alternatieven, zoals kwalitatieve bevestigingen en een focusgesprek, een oplossing bieden.

De bevestigingen bij het Limburgse werkveld spelen een belangrijke rol in de evaluatie van de opleiding. Tijdens resonantievergaderingen worden onderdelen van de opleiding geëvalueerd en verbeterpunten geformuleerd.

De commissie is van oordeel dat het kwaliteitsbeleid en de aanpak van de interne kwaliteitszorg op dit moment voldoende zijn binnen de opleiding. Er worden bevestigingen en overlegmomenten ingericht om de opleidingsresultaten te toetsen. De bevestigingen gebeuren ook bij verschillende betrokkenen van het programma, en betreffen zowel de kwaliteit van het onderwijs als de relevantie en de actualiteit van het programma. Al wordt er momenteel volgens de commissie geen afdoende bevestiging van de vele gastsprekers en alumni voorzien. De meetresultaten die de opleiding voorstelt, zijn volgens de commissie ook te vaak gestoeld op informele contacten.

De commissie zou de opleiding willen vragen werk te maken van een systematische bevestiging bij de alumni en gastlectoren. Uit de gesprekken die de commissie met de alumni hield, bleek evenwel dat de (informele) meetresultaten die de opleiding aangeeft, blijken te kloppen. Het merendeel van de alumni is immers tevreden over de kwaliteit van de opleiding.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie adviseert de opleiding om de lage responsgraad voor de bevestigingen op te volgen en te remediëren. Volgens de commissie kan het werken met alternatieven, zoals kwalitatieve bevestigingen en een focusgesprek, een oplossing bieden.

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

Beoordelingscriterium:

- De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Op basis van de bevestigingen bij de verschillende betrokkenen die de opleiding uitvoerde, stelt de opleiding een verbeteractieplan op. Sommige van deze verbeterplannen leverden al concrete resultaten op. Het ZER geeft aan dat in navolging van de bevestiging van het werkveld in het academiejaar 2009–2010 de volgende verbeteracties werden geformuleerd en uitgevoerd:

- Studenten worden verplicht om, in het kader van deze opleiding, één extern symposium te volgen;
- Docenten zullen gesensibiliseerd worden om meer te verwijzen naar vakliteratuur die zij gebruiken bij het opmaken van hun cursus en/of presentatie;
- De 'kritische lezer' van een afstudeerproject zal een mail ontvangen waarin de verwachtingen vanuit de opleiding ten opzichte van deze lezer duidelijk omschreven staan;
- Het aantal uren praktijklessen werd verhoogd van 46 naar 48 uur.

De commissie heeft wel moeten vaststellen dat wanneer het werkveld niet langer met nieuwe aandachtspunten of verwachtingen komt, het gevaar ontstaat dat de opleiding niet langer aandacht heeft voor maatregelen tot verbetering en gaat berusten in de eigen tevredenheid.

Op basis van de evaluaties door de studenten werden enkele wijzigingen op het niveau van organisatie en personeel doorgevoerd. Zo werd de docent gewijzigd voor het onderdeel 'Inwendige urgenties, posttrauma & stresssyndroom en kunstmatige ventilatie'. Daarnaast werd het onderdeel 'EKG' vervangen door het onderdeel 'Ritmologie' en het onderdeel 'Cardiale monitoring en verpleging'. Ook werd, op vraag van de studenten, het onderdeel 'Basic life support en advanced life support' toegevoegd aan de opleiding.

Om tegemoet te komen aan de resultaten uit de bevraging van docenten, ontvangt iedere gastspreeker en gastprofessor twee maanden voor de aanvang van de module de volgende praktische informatie: data, duur en inhoud van het eigen onderdeel en de andere opleidingsonderdelen van de module. Daarnaast wordt een overzicht gegeven van de competenties die dienen behaald te worden doorheen het onderdeel.

De commissie is van oordeel dat de opleiding over het algemeen adequaat inspeelt op de resultaten van de bevraging door effectieve verbeteracties te formuleren en deze binnen een aanvaardbare termijn te realiseren. De commissie stelt echter vast dat de PHL-brede PDCA-systematiek nog niet is doorgedrongen tot in de opleiding zelf. De verbeteracties zijn te ad hoc, en de opvolging wordt niet geheel transparant vastgelegd. De commissie is ook van oordeel dat de verbetertrajecten vrij algemeen geformuleerd zijn, en vraagt dus ook aandacht voor een concretere formulering van de verbeteracties.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt aan verbeterpunten en -acties verder te concretiseren.
- De commissie beveelt aan de PDCA-cyclus verder te implementeren op het opleidingsniveau.
- De commissie beveelt aan de operationalisering en de opvolging van de verbeter- en actieplannen formeel en systematisch vast te leggen.

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordelingscriterium:

- Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is van oordeel dat het statutaire personeel adequaat betrokken wordt bij de interne kwaliteitszorg op hogeschool- en departementaal niveau, en dat dit tevens het geval is op opleidingsniveau. Zo staan ze ten eerste in om verschillende aspecten van de opleiding te evalueren. Voor gastsprekers en de gastprofessor wordt een jaarlijks overleg georganiseerd, met aandacht voor de opleiding in haar totaliteit. De opleidingscoördinator betreft de drie (praktijk)lectoren bij de opleiding door minimaal twee keer per academiejaar een overleg te organiseren, waarop alle aspecten van de opleiding worden besproken, geëvalueerd en waar nodig bijgestuurd. Daarnaast zijn er ook nog de talrijke informele overlegmomenten in functie van de specifieke noden van de opleiding. Voor stagementoren voorziet de opleiding een training. De commissie vindt dit zeer

positief en wil hiervoor haar appreciatie uitdrukken. De jaarlijkse resonantievergadering biedt het werkveld daarnaast de mogelijkheid om feedback te geven over alle aspecten (zowel inhoudelijk als organisatorisch) van de opleiding. De commissie is van oordeel dat de grote rol die het overleg met het werkveld speelt, sterk bijdraagt aan de kwaliteit van de opleiding, net zoals de goede werking van de resonantievergadering, de vele informele contacten en het werken met EVAC-documenten. Deze vormen immers een knappe basis, en garanderen een hoge betrokkenheid van de gastdocenten en het werkveld. De commissie begreep dat de werkgever, weliswaar door een schriftelijke toestemming van de student, inzage kan hebben in de scores en beoordelingen van de student. De student heeft een opleidingsovereenkomst met de school, wat een vertrouwensband creëert waarin de student moet kunnen falen en fouten mag maken. Indien de werkgever hierin inzage kan hebben, staat deze vertrouwensband onder druk, zo oordeelt de commissie. De schriftelijke toestemming kan afgedwongen worden door een werkgever, die investeert in de opleidingsondersteunende maatregelen die hij verschaft aan de student. De commissie stelt daarom deze werkwijze ter discussie.

Tot op heden beperkt zich de betrokkenheid van studenten bij de opleiding tot het invullen van de evaluatieformulieren. Er wordt studenten wel de mogelijkheid geboden om opmerkingen, suggesties en/of vragen met betrekking tot de verschillende aspecten van de opleiding door te geven en te bespreken met de opleidingscoördinator van deze opleiding. De commissie is van oordeel dat, omwille van de laagdrempeligheid die de communicatie tussen studenten en de opleidingscoördinator kenmerkt, de informele betrokkenheid van de studenten in de realiteit een adequate aanvulling is op de aanwezige evaluatieformulieren. De commissie wil niettemin aandringen op een verdere formalisering hiervan.

Indien gewenst kunnen afgestudeerden van de bachelor-na-bacheloropleiding in de Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg deelnemen aan de eerder omschreven resonantievergadering. Alumni worden tot op heden eerder beperkt betrokken bij de opleiding. De commissie zou de opleiding willen vragen om deze groep stakeholders toch nauwer te betrekken bij het programma. Ze vraagt de opleiding hiertoe ook oplossingen te onderzoeken en te implementeren.

Wat de schriftelijke bevestigingen omtrent de organisatie van het onderwijs, de didactische capaciteiten van lectoren, de programma- en vakinhouden... bij de verschillende betrokkenen betreft, is de commissie zeer tevreden. De opleiding voorziet hiervoor een bevestigingscyclus. De commissie wil de opleiding echter wel vragen deze systematiek strikt aan te houden.

De commissie was tevreden te vernemen dat ook de stagementoren uit het werkveld worden betrokken bij de opleiding via de mentorenopleiding. De commissie vindt dit een groot pluspunt. Ze heeft immers tijdens de visitatiegesprekken moeten vaststellen dat de mentorenopleiding betalend is. De commissie vraagt de opleiding mogelijkheden te onderzoeken om dit te herzien.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 5, interne kwaliteitszorg: [voldoende](#)

Op basis van de oordelen over:

facet 5.1	evaluatie resultaten	goed
facet 5.2	maatregelen tot verbetering	voldoende
facet 5.3	betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 6 RESULTATEN

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordelingscriterium:

- De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde competenties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding is gericht op het bereiken van eindcompetenties op bachelorniveau, en dat doet ze volgens de commissie ook. Daarenboven heeft de opleiding een duidelijke professionele gerichtheid, en is ze in het bijzonder gericht op de specifieke domeinen intensieve zorgen en spoedgevallenzorgen binnen de zorgsector. Concreet betekent dit dat de student op het einde van de opleiding een relevante probleemstelling uit het specifieke domein van de intensieve zorgen en spoedgevallenzorg zelfstandig kan onderzoeken, en adequate oplossingen kan aanreiken en uitvoeren. Deze eindcompetenties worden gerealiseerd door de verwerving van de nodige domeinspecifieke kennis, vaardigheden en competenties gedurende het volledige curriculum, maar komen als eindcompetentie in het bijzonder aan bod in de stages en het afstudeerproject.

In de module 'Afstudeerproject' krijgen studenten een reële casus voorgelegd waarvoor ze de nodige informatie moeten verzamelen, waarop ze de in de opleiding verworven kennis en vaardigheden geïntegreerd moeten toepassen, en waarvoor ze een reële oplossing moeten voorstellen, inclusief de mogelijke operationalisering ervan in een reële professionele context. De casus wordt begeleid en beoordeeld door een panel samengesteld uit docenten, gastdocenten/gast sprekers uit de opleiding en experts ter zake uit het werkveld. De commissie stelde een goed niveau van de afstudeerprojecten die ze kon inkijken, vast. Vooral de laatste twee academiejaren brachten mooie werken op. Bij navraag kon de commissie niet vaststellen wat de recente kwaliteitsverhoging van deze werken veroorzaakte. De commissie hoopt dat het niveau in elk geval op dit peil gehandhaafd kan worden in de volgende jaren. Bij de oudere eindwerken maakte de commissie zich zorgen over de zwakkere scores, die eerder een onvoldoende leken te verdienen. De opleiding mag zich niet onder druk laten zetten door het werkveld om zwakke eindwerken met een lagere score te tolereren, meent de commissie.

In de stage(s) voeren studenten op relevante afdelingen in het werkveld opdrachten uit, waarin ze de verworven eindcompetenties geïntegreerd en functioneel inzetten in specifieke beroepscontexten, hierop reflecteren en evidence-based practice-kennis construeren. Het niveau van deze stageopdrachten is volgens de commissie aan de maat en kan voorzien in de noden van het programma.

Het afnemende veld geeft bij de bevestigingen aan positief te zijn over de bereikte doelstellingen, en meent dat de studenten rechtstreeks inzetbaar zijn om verder door te groeien tot ervaren professional, zo heeft de commissie vastgesteld. In de bevestiging van juli 2010 geven afgestudeerden van de bachelor-na-bacheloropleiding in de Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg aan dat de beoogde competenties van de opleiding grotendeels behaald worden. Gemiddeld 37 van de 49 respondenten zijn van mening dat zij de beoogde competenties hebben verworven door het volgen van de opleiding. 43 van de 49 respondenten zijn van mening dat de beoogde competenties van groot belang zijn voor de beroepspraktijk. Over het algemeen is de commissie zeer te spreken over het hoge niveau van de afgestudeerden, en kon zij vaststellen dat de opleiding een

meerwaarde is voor studenten en het werkveld op basis van de aangeleverde documenten en de visitatiegesprekken.

Uit een analyse van de resultaten van de bevraging van studenten die de bachelor-na-bacheloropleiding in de Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg van de PHL gevolgd hebben tussen 2005 en 2010, kon de commissie afleiden dat 49 van de 53 respondenten op het moment van de bevraging tewerkgesteld zijn op een afdeling Intensieve zorgen of Spoedgevallenzorg, wat de commissie zeer positief vindt.

Voor de bespreking van de resultaten van de bachelor-na-bacheloropleiding in de Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg in het ZER, werd hoofdzakelijk gebruik gemaakt van gegevens uit cohortrapporten. Deze gegevens bleken niet steeds een correct, volledig en realistisch beeld op te hangen van de opleiding. Daarom ontwikkelde de opleiding in de loop van het academiejaar 2010–2011 een eigen registratiesysteem ter verzameling en analyse van data in functie van het evalueren van het rendement en de kwaliteit van de opleiding. Op het ogenblik van het bezoek was de massa aan data echter nog niet voldoende om een relevante uitspraak te doen over de opleidingsresultaten aan de hand hiervan.

Wat ten slotte de resultaten met betrekking tot de internationale dimensie van het programma betreft, heeft de commissie kunnen vaststellen dat tot op het moment van het bezoek vier studenten stage hebben gelopen in het buitenland (namelijk in het AZ Maastricht), voor één opleidingsonderdeel ('Kunstmatige ventilatie') een beroep wordt gedaan op een docent van het AZ Heerlen, voor het onderdeel 'Kunstmatige ventilatie en cardiologie' studenten gebruik dienen te maken van Engelstalige handboeken voor het verwerven van theoretische kennis, en studenten gebruik dienen te maken van internationale databanken zoals 'Embase' en 'Medline' voor de onderdelen Casuïstiek, het afstudeerproject en de examenopdracht voor het onderdeel 'Verpleegkundige aspecten bij neurologische patiënten'.

De commissie moet vaststellen dat de opleiding op het vlak van internationalisering te weinig onderneemt. De resultaten zijn dan ook navenant. De commissie heeft echter wel begrip voor deze zwakkere internationaliseringsresultaten in de bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg. In eerste instantie zijn er de financiële beperkingen waarmee de kleine opleiding wordt beperkt tot de noden van het eigenlijke programma. Ten tweede zitten veel werkstudenten in de opleiding, wat impliceert dat deze zich niet of moeilijk kunnen vrijmaken voor bijvoorbeeld een studentenuitwisseling. De commissie beveelt de opleiding niettemin aan om te investeren in studenten- en docentmobiliteit, alsook andere vormen van internationalisering binnen de opleiding verder uit te werken.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt de opleiding aan om te investeren in studenten- en docentmobiliteit, alsook andere vormen van internationalisering binnen de opleiding verder uit te werken.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Beoordelingscriteria:

- Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen.
- Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vlaanderen heeft geen traditie in het verzamelen van slaagcijfers per studiegebied en/of opleiding over de jaren heen. Uit ervaring blijkt dat de globale slaagcijfers voor generatiestudenten op Vlaams niveau tussen 45 en 50 procent liggen. Noch de evolutie over de jaren heen, noch de situatie per opleiding of studiegebied wordt opgevolgd. Daardoor kan de opleiding geen streefcijfers formuleren in vergelijking met relevante andere opleidingen.

Rekening houdend met een aantal correcties met betrekking tot de cijfers uit het cohorteonderzoek, kan de commissie stellen dat 1) de Bachelor in de Verpleegkunde het sterkste vertegenwoordigd is bij de instromers, 2) de helft van de instromers tussen één en vijf jaar ervaring heeft in het werkveld en 3) een derde van de instromers niet over werkervaring beschikt. Deze groep wordt vertegenwoordigd door Bachelors Verpleegkundigen die onmiddellijk na het behalen van hun diploma instappen in de opleiding en gelijktijdig ook beginnen te werken op een afdeling Intensieve zorgen of Spoedgevallen.

De doorstroom, uitgedrukt in procent behaalde credits in verhouding tot opgenomen studiepunten, bedraagt 75,8 procent van de studenten van de bachelor-na-bacheloropleiding in de periode 2005–2010. In de verhouding tussen opgenomen en verworven/gedelibereerde studiepunten zou dit wijzen op een gemiddelde slaagratio voor de periode 2005–2010 van 88 procent volgens de door de opleiding aangeleverde documenten. Dit wijst op een hoog studierendement volgens de commissie. Cijfers uit de cohorterapporten tonen bovendien duidelijk aan dat in de periode 2005–2007 het merendeel van de studenten afstudeerde binnen het normale traject van de opleiding. Slechts drie studenten dienden in deze periode gebruik te maken van een verlengd traject voor het behalen van hun diploma. Uitgedrukt in behaalde diploma's versus mogelijk te behalen diploma's kan voor de doorstroom gesteld worden dat tussen 2005 en 2010 gemiddeld twee studenten per academiejaar hun diploma niet behaalden. De commissie stelt vast dat de slaagcijfers binnen de opleiding hoog zijn. Dit is deels te verklaren door de voorselectie, het feit dat de meeste studenten al werkzaam zijn op de respectievelijke diensten (en hun blijvende tewerkstelling hier ook vaak afhankelijk van is) en een sterk engagement van deze specifieke studentengroep om zich verder te bekwamen. Verlenging van de studieduur is voor studenten van de bachelor-na-bacheloropleiding in de Intensieve zorgen en de spoedgevallenzorg vaak een bewuste keuze om opleiding, werk en gezin met elkaar te combineren, of kan het gevolg zijn van het niet slagen voor een onderdeel van de opleiding.

De commissie stelt tot haar tevredenheid vast dat er over het algemeen weinig sprake is van drop-out. Ook in dit kader wil de commissie weer verwijzen naar de adequate voorselectie en de grote groep studenten die al voorkennis met betrekking tot de specialisatie heeft. Uit de resultaten van cohorteonderzoek voor de bachelor-na-bacheloropleiding Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg blijken de exacte resultaten met betrekking tot vroegtijdige uitstroom gedifferentieerd naar vooropleiding en werkervaring. In het academiejaar 2005–2006 zijn er vier Bachelors in de Verpleegkunde en drie bachelors uit andere richtingen die vroegtijdig uitstromen uit de bachelor-na-bacheloropleiding. In dat jaar stromen vier studenten vroegtijdig uit zonder werkervaring, en drie met één tot en met vijf ervaring. In het academiejaar 2006–2007 is er slechts één Bachelor in de Verpleegkunde die de opleiding voortijdig verlaat, en één student van wie de achtergrond onbekend is. In 2006–2007 is er één student zonder werkervaring die vroegtijdig uitstroomt uit de bachelor-na-bacheloropleiding, en één student van wie de werkervaring onbekend is. In het algemeen tonen de cijfers van de academiejaren 2005–2006 en 2006–2007 duidelijk een dalende trend in het aantal vroegtijdige uitstromers. De commissie wil hiervoor haar appreciatie uitspreken, omdat dit aantoont dat het onderwijsrendement adequaat bewaakt wordt door de opleiding en verbeteracties in functie van belemmerende factoren toch hun effect hebben in de realiteit.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 6, resultaten: **voldoende**

Op basis van de oordelen over:

facet 6.1	gerealiseerd niveau	goed
facet 6.2	onderwijsrendement	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

GLBAAL OORDEEL

De visitatiecommissie baseerde haar oordeel en motivering op de volgende bronnen:

- het zelfevaluatie­rapport van de opleiding en de bijhorende bijlagen,
- de gevoerde gesprekken met de betrokkenen,
- de documenten ter inzage tijdens het bezoek,
- de opgevraagde documenten,
- de reactie van de opleiding op het opleidingsrapport.

De commissie vond het zelfevaluatie­rapport van de opleiding vlot geschreven. De tekst was logisch opgebouwd, en er zat een rode draad in. De commissie kon niets aanmerken op de layout. Enkel wat de bijlagen betreft, gaf de commissie aan dat de informatie daarin nogal lijvig was.

Op basis van de oordelen over:

onderwerp 1	doelstellingen van de opleiding	voldoende
onderwerp 2	programma	voldoende
onderwerp 3	inzet van personeel	voldoende
onderwerp 4	voorzieningen	voldoende
onderwerp 5	interne kwaliteitszorg	voldoende
onderwerp 6	resultaten	voldoende

is de commissie van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen in de opleiding aanwezig zijn.

OVERZICHTSTABEL VAN DE OORDELEN¹

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding	voldoende
Facet 1.1 Niveau en oriëntatie	voldoende
Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen	voldoende
Onderwerp 2 Programma	voldoende
Facet 2.1 Relatie doelstelling en inhoud	voldoende
Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	voldoende
Facet 2.3 Samenhang	voldoende
Facet 2.4 Studiomvang	OK
Facet 2.5 Studietijd	voldoende
Facet 2.6 Afstemming vormgeving en inhoud	goed
Facet 2.7 Beoordeling en toetsing	voldoende
Facet 2.8 Masterproef	niet van toepassing
Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden	voldoende
Onderwerp 3 Inzet van personeel	voldoende
Facet 3.1 Kwaliteit personeel	voldoende
Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid	voldoende
Facet 3.3 Kwantiteit personeel	voldoende
Onderwerp 4 Voorzieningen	voldoende
Facet 4.1 Materiële voorzieningen	voldoende
Facet 4.2 Studiebegeleiding	voldoende
Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg	voldoende
Facet 5.1 Evaluatie resultaten	goed
Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering	voldoende
Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	goed
Onderwerp 6 Resultaten	voldoende
Facet 6.1 Gerealiseerd niveau	goed
Facet 6.2 Onderwijsrendement	goed

De oordelen zijn van toepassing voor:

PHL Provinciale Hogeschool Limburg

IZSZ Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg

¹ Indien in de tabel één enkel oordeel vermeld staat, dan geldt dit oordeel voor alle afstudeerrichtingen, locaties en varianten die vermeld staan bij de betreffende opleiding. Indien één of meer afstudeerrichtingen/locaties/varianten een verschillende beoordeling hebben gekregen, dan zijn al deze oordelen opgenomen in de tabel.

Hoofdstuk 5

Oncologische zorg

DOMEIN SPECIFIEK REFERENTIEKADER

Competenties voor de bachelor-na-bacheloropleiding Oncologische gezondheidszorg

1 GEHANTEERDE INPUT

- referentiekaders van de opleidingen op hogeschoolniveau
 - Competentieprofiel K.H.Kempen en KHLeuven.

- wettelijke bronnen
 - Structuurdecreet (2003)
 - European Qualifications Framework (EQF)
 - Vlaamse Kwalificatiestructuur (VKS)
 - Accreditatiekader NVAO
 - Dublin descriptoren
 - Het Koninklijk Besluit van 21/3/2003 met de normen voor het zorgprogramma voor oncologische basiszorg en het zorgprogramma voor oncologie;
 - Het Ministerieel Besluit van 28/01/2009 tot vaststelling van de erkenning waarbij de beoefenaars van verpleegkunde gemachtigd worden de bijzondere beroepstitel te dragen van verpleegkundige.

- brondocumenten onderschreven door werkveld
 - Internationale beroepsprofielen oncologieverpleegkundige en curricula van Nederland (VvOV, 1996 en 2004), Frankrijk, Duitsland, Verenigde Staten van Amerika en Groot-Brittannië. Deze profielen en curricula werden gekozen op basis van literatuuronderzoek; de relevantie hiervan werd bevestigd door de beroepsorganisaties;
 - Van de Velde C.J.H., Van Krieken C.J.H., De Mulder P.H.M., Vermorken J.B., Oncologie. Zevende herziene druk, Bohn Stafleu Van Loghum, 2008, p. 547-562.

2 DOMEIN SPECIFIEK REFERENTIEKADER

2.1 Gemeenschappelijke domeinspecifieke competenties

Inzake algemene competenties en algemeen beroepsgerichte competenties, verwijst de visitatiecommissie naar het Structuurdecreet betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen (2003-04-04).

De commissie heeft zich in het domeinspecifiek referentiekader beperkt tot het formuleren van een aantal competenties met betrekking tot de opleiding. Zij wenst tijdens de bezoeken de

profilering van de verschillende opleidingen expliciet na te gaan en heeft daarom gekozen om in de vaststelling van de competenties ruimte te laten voor de profielen van de afzonderlijke opleidingen.

Ze wil echter wel de noodzakelijkheid van de bepalingen uit de wet op de ziekenhuizen die toepasselijk zijn op de functie van oncologische zorg benadrukken.

Inzake beroepsspecifieke competenties, ontwaart de commissie binnen het vakgebied Oncologische gezondheidszorg zes competentierollen of -domeinen. Binnen deze rollen heeft zij een aantal kerncompetenties bepaald.

Rol 1. De oncologisch verpleegkundige als persoon handelt naar beroepsspecifieke attitudes

- Is empathisch, tactvol, respectvol doch besluitvaardig en assertief zowel naar de kankerpatiënt en zijn naasten als de leden van het interdisciplinair team en van de gehele organisatie;
- Onderneemt actief en autonoom de nodige acties om de opdrachten als oncologieverpleegkundige in de omgang met anderen naar waarde te volbrengen;
- Blijft efficiënt functioneren vóór, tijdens en na nieuwe/complexe en moeilijke situaties, onder sterke druk, bij tegenslagen/fouten of kritiek;
- Kan knelpunten in het verpleegkundig handelen omschrijven in functie van de algemene en beroepsgelateerde wetgeving;
- Reflecteert voortdurend kritisch op eigen handelen en eigen positie en stuurt waar nodig bij;
- Herkent ethische en juridische dilemma's en maakt deze bespreekbaar in het team en met de kankerpatiënt en zijn naasten;
- Kent en bewaakt eigen valkuilen op praktisch, emotioneel en professioneel gebied;
- Maakt bewust gebruik van de eigen en externe krachtbronnen en voedt ze.

Rol 2. De oncologisch verpleegkundige als klinisch beoordelaar en zorgverlener verleent professioneel verpleegkundige zorg op maat

- Gaat actief op zoek naar symptomen en klachten van algemene en specifieke (oncologische) disfuncties op somatisch, psychisch, en sociaal en existentieel vlak en legt verbanden;
- Kan de verpleegproblemen en -behoeften weergeven volgens prioriteit en ze plaatsen binnen een holistisch mensbeeld;
- Maakt geïndividualiseerde zorgplannen op in alle situaties en past ze continu aan volgens de behoeften van- en in overleg met de kankerpatiënt, zijn naasten, en in overleg met de collega en/of het interdisciplinair team;
- Kan in alle zorgsituaties correcte en relevante informatie geven aan de kankerpatiënt en/of zijn naasten over de zorg, onderzoeken, behandeling en aangepaste leefregels;
- Handelt methodisch volgens de verpleegkundige basisprincipes (hygiëne, steriliteit, comfort, privacy, zelfzorg en inspraak, veiligheid, ergonomie, economie en ecologie);
- Past procedures, protocollen, klinische paden en care bundles strikt en doordacht toe en in overleg met het interdisciplinair team;
- Kan de kankerpatiënt en zijn naasten ondersteunen, motiveren, adviseren en educatie geven over de zorg en het omgaan met zijn problemen, rekening houdend met zijn verwachtingen en kwaliteit van leven;
- Draagt actief bij ter verbetering van de bescherming van de veiligheid van de kankerpatiënt, die van collega's en de eigen veiligheid in verschillende oncologische werkomgevingen;
- Evalueert de kwaliteit van de verleende zorg op basis van verpleegkundige basisprincipes (doeltreffend, doelmatig, veilig, geschikt, deskundig, continu, interdisciplinair en patiëntgericht) in alle situaties;
- Coacht de kankerpatiënt en zijn naasten tot aanpassing van levensstijl en therapietrouw.

Rol 3. De verpleegkundige als organisator en coördinator van diverse aspecten van de zorg

- Stelt prioriteiten rekening houdend met de beschikbare tijd en middelen;
- Kan met de betrokken zorgverstrekkers specifiek en gepast overleggen in functie van de realisatie van de (oncologische) zorgafstemming;
- Heeft inzicht in de sociale kaart en typische oncologische instanties. Contacteert zelfstandig de nodige intra-, trans- en extramurale instanties voor de realisatie van de continuïteit van de (oncologische) zorg.

Rol 4. De verpleegkundige als professional levert een bijdrage tot het bevorderen van de kwaliteit van de verpleegkundige zorg

- Stuurt eigen handelen bij in functie van nieuwe evidence based inzichten;
- Ontwikkelt zichzelf actief en doelgericht in functie van een oncologisch verpleegkundige functie en loopbaan;
- Werkt mee aan het ontwikkelen, uitschrijven en herwerken van procedures, protocollen, klinische paden en/of care bundles in de oncologische setting;
- Doet een beroep op evidentie uit wetenschappelijk onderzoek: opzoeken, kritisch kunnen beoordelen, argumenteren en toepassen in de verpleegkundig oncologische praktijk;
- Verzamelt data voor (oncologisch) wetenschappelijk onderzoek op een nauwkeurig, betrouwbare wijze volgens opgegeven richtlijnen.

Rol 5. De oncologisch verpleegkundige als lid van het team werkt intra- en interprofessioneel samen om de visie en de doelstellingen van de zorg te realiseren

- Stimuleert medestudenten en/of collega's om de nodige stappen te ondernemen ter verbetering van het resultaat;
- Werkt collegiaal en constructief samen in het verpleegkundig team in functie van het welzijn van de kankerpatiënt en zijn naasten;
- Leidt op een gepaste wijze een informatie- en/of overlegmoment met het verpleegkundig team. Werkt constructief mee aan het oplossen van een conflict;
- Interpelleert of contacteert het interdisciplinair team in verband met vragen en/of problemen van de kankerpatiënt en/of zijn naasten.

Rol 6. De oncologisch verpleegkundige als lid van de samenleving vervult een rol in de samenleving in functie van gezondheid en welzijn

- Opteert voor een holistische, tolerante, niet-discriminerende en zorggerichte benadering die de rechten, waarden, religieuze overtuigingen en wensen van de kankerpatiënt en zijn naasten respecteert;
- Maakt mogelijkheden en problemen op het gebied van economisch, sociaal en ethisch beleid binnen de gezondheidszorg in het algemeen en de kankerzorg in het bijzonder bespreekbaar in het interdisciplinair team.

2.2 Opleidingsgebonden domeinspecifieke competenties

/

3 BESLUIT

De commissie wenst tijdens de visitatiebezoeken de profilering van de verschillende opleidingen expliciet na te gaan.

Zij wil zich verder een beeld kunnen vormen van de manier waarop de opleidingen zich oriënteren naar de hedendaagse actualiteit/realiteit van het beroep en naar de huidige marktsituatie.

De verbondenheid van de opleidingen met hun vakgebied, hun actieve participatie in de buitenwereld en de manier waarop ze hun omgeving in de onderwijsinstelling binnenbrengen, vormen voor de commissie eveneens aandachtspunten.

De commissie wil tot slot expliciet nagaan welke samenwerkingsverbanden en welk overleg er bestaat tussen de vergelijkbare opleidingen en andere nationale of internationale betrokken partijen om een gemeenschappelijk actueel referentiekader en gemeenschappelijke domeinspecifieke leerresultaten op te stellen, die tevens de ruimte laten tot duidelijke profilering door de individuele opleidingen.

VERGELIJKEND PERSPECTIEF

BNB Oncologische zorg in vergelijkend perspectief

WOORD VOORAF

In dit hoofdstuk geeft de visitatiecommissie in vergelijkend perspectief een overzicht van haar bevindingen over de bachelor-na-bacheloropleiding. De commissie besteedt bij de vergelijking vooral aandacht aan elementen die haar het meest in het oog gesprongen zijn of die zij belangrijk acht. Het is niet de bedoeling van de commissie om de individuele opleidingsrapporten in detail te herhalen.

Vooraleer over te gaan naar de facetgewijze vergelijking wil de commissie volgende elementen onder de aandacht brengen.

De bachelor-na-bacheloropleidingen worden in beperkte mate gefinancierd door de overheid (50%). Volgens de commissie speelt dit een rol in de kwaliteit van de opleiding. Vaak zijn de studieprogramma's, de studie- en studentenbegeleiding en het opleidingsteam aangewezen op de solidariteit binnen het departement en de hogeschool om de (voortgezette en specialiserende) opleidingen in te kunnen richten.

De beperkte financiering heeft tot gevolg dat de opleidingen met een zeer kleine groep vaste medewerkers werken. Een ruimere financiering zou er toe leiden dat men het lerarenkorps kan uitbreiden. De commissie is immers bezorgd over de verhouding docent-gastdocent die ze heeft vastgesteld in de verschillende opleidingen. De keuze voor tijdelijke en gastdocenten zorgt enerzijds voor de aanlevering van een gevarieerd aanbod aan expertise, maar toont tevens aan dat opleidingen moeite hebben om docenten met een vast statuut aan te werven. In een aantal opleidingen kan vastgesteld worden dat de omkadering voor deze gastdocenten te wensen over laat, in het bijzonder op het vlak van onderwijskundige ondersteuning. De commissie vindt dat gastdocenten zeker een meerwaarde vormen, maar er moet over gewaakt worden dat deze gastdocenten het gewenste niveau blijven garanderen.

De bachelor-na-bacheloropleidingen hanteren verschillende toelatingsvoorwaarden. Gezien de diversiteit van de instroom in heel wat opleidingen raadt de commissie de opleidingen aan om het instroombeleid te bewaken in functie van enerzijds de kwalificaties die de vooropleiding en de werkervaring van de instromende studenten met zich kunnen meebrengen en anderzijds de benodigde startcompetenties van de bachelor-na-bacheloropleidingen. Ook moeten de opleidingen er op letten dat de doelstellingen van de opleiding goed gedefinieerd en gecommuniceerd worden.

Kenmerkend voor de instroom van deze opleidingen is het hoog aantal werkstudenten. Dat heeft een invloed op de aanwezigheid van internationalisering in de opleidingen. Een aantal opleidingen ziet de meerwaarde van internationale studentenmobiliteit in, maar vraagt zich af hoe dat te rijmen is met het statuut van werkstudent, waarbij vaak meer flexibiliteit wordt vereist door de opleiding dan er kan geboden worden door de student. Vele opleidingen merken ook op dat weinig studenten vragende partij zijn in zake (internationale) studentenmobiliteit. De commissie is van oordeel dat dit geremedieerd kan worden door de doelstellingen en visie rond internationalisering scherp te stellen en hiervoor voluit te kiezen in de uitwerking van een individueel programma. De commissie ziet hier mogelijkheden om internationaliseringsactiviteiten te implementeren die geen uiterste flexibiliteit vragen van werkstudenten, zoals internationalisation at home-initiatieven of korte internationale studiebezoeken en/of congressen. De commissie stelde weliswaar een aantal van deze good practices vast en hoopt dat de overige opleidingen zich door deze voorbeelden laten inspireren. Ten slotte is de commissie van oordeel dat het wenselijk is dat de opleidingen samen met het werkveld nagaan wat de eventuele mogelijkheden zijn om ook werkstudenten een internationale ervaring te laten genieten.

Een aantal opleidingen kiezen ervoor om werkstudenten de mogelijkheid te geven om hun stage te volgen op de eigen werkplek. De commissie is hier geen voorstander van. Stage op de eigen werkplek is volgens de commissie een (begrijpelijke) gemakkelijheidsoplossing die vooral organisatorisch comfort betekent voor student, werkgever en instelling. Het elders opdoen van werkervaring heeft echter een aantoonbare meerwaarde voor de student in zijn professionele toerusting en ontwikkeling. De student krijgt immers de kans om andere aanpakken te verkennen. Bovendien draagt dit bij tot objectivering van de evaluatie van de werkzaamheden van de student. De commissie is van oordeel dat een stage op de eigen werkplek enkel kan mits een specifieke uitwerking en de noodzakelijke begeleiding, waarin vooral de opleiding een grote rol dient te spelen.

Ten slotte wil de commissie stilstaan bij de laagdrempelige cultuur die de bachelor-na-bacheloropleidingen volgens haar kenmerken. Deze cultuur bestaat zowel tussen het managementteam van de opleiding en het docentenkorps als tussen deze beide partijen en de studenten. De commissie vindt deze open cultuur een positief element in de bachelor-na-bacheloropleidingen maar waarschuwt voor de informele aanpak wat studie- en studentenbegeleiding betreft.

OPLEIDINGEN IN VERGELIJKEND PERSPECTIEF

ONDERWERP 1 DOELSTELLINGEN VAN DE OPLEIDING

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie

De commissie is van mening dat beide opleidingen kunnen beschikken over een duidelijk en goed uitgewerkt competentieprofiel, dat mooi is doorvertaald naar concrete verwachtingen in termen van kennis, vaardigheden en attitudes. Het competentieprofiel is het resultaat van de samenwerking tussen meerdere hogescholen en is in overeenstemming met het decreet. Bovendien meent de commissie dat het niveau van de opleiding diepgaander is dan dat van de basisopleiding Verpleegkunde.

De commissie vindt het eveneens positief dat zowel nationale als internationale elementen in het competentieprofiel werden verwerkt, en dat het is afgestemd met internationale competentieprofielen en bij nationale beroepsverenigingen.

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

De commissie is van mening dat de doelstellingen van de opleidingen aansluiten bij de eisen die door vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan de opleiding Oncologische zorg. Het competentieprofiel kent een grote praktijkrelevantie door de samenwerking met het werkveld via overleg in beroepsverenigingen, wat de commissie waardeert. Ook de opleidingsadviesraad die werkzaam is binnen een opleiding, is een positief initiatief. Wel wil de commissie beide opleidingen aanmoedigen om zo snel mogelijk een validatie van het competentieprofiel bij het beroepenveld te verkrijgen.

De domeinspecifieke eisen zijn gekend bij studenten, gastdocenten en het werkveld/stagementoren en dragen ook hun goedkeuring weg. Wel vraagt de commissie een uniforme aanpak bij de bekendmaking van het competentieprofiel bij een opleiding.

ONDERWERP 2 PROGRAMMA

Facet 2.1 Realisatie doelstellingen

De commissie kon vaststellen dat alle opleidingen de doelstellingen omgezet hebben in een adequaat opgebouwd programma, waarmee de opleidingen erin slagen het expertniveau dat zij beogen, ook daadwerkelijk te behalen.

De inhoud van de programma's van beide opleidingen komt volgens de commissie tegemoet aan de gestelde doelstellingen en is actueel. De commissie waardeert het dat de relevante actoren betrokken worden bij curriculumherziening.

Wel vraagt de commissie beide opleidingen om meer aandacht te schenken aan de verpleegkundige aspecten van de oncologische zorg in sterk theoretische opleidingsonderdelen. Verder is volgens de commissie ook meer aandacht aan oncologische revalidatie, re-integratie en readaptatie wenselijk.

De commissie heeft bij beide opleidingen mooie voorbeelden gezien van initiatieven tot internationalisering en hoopt dat de opleidingen daar in de toekomst nog verder werk van zullen maken. Zo kan bijvoorbeeld het beleid rond buitenlandse stages of korte buitenlandse bezoeken nog verder uitgewerkt worden.

Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma

De commissie kon vaststellen dat de professionele gerichtheid bij beide opleidingen in orde is. Bij één opleiding is de commissie zelfs lovend over de verwevenheid van theorie en praktijk die de opleiding zelf als een belangrijk punt naar voor schuift. Beide opleidingen hebben aandacht voor noden en wensen uit het beroepenveld, levenslang leren en evidence based onderwijs.

Bij beide opleidingen heeft de commissie waardering voor het docententeam, inclusief de gastsprekers, die recente ontwikkelingen op vlak van oncologische zorg integreren in hun lessenspakket. Ook de samenstelling van het docententeam van beide opleidingen, zowel academisch als professioneel gericht, kan op de goedkeuring van de commissie rekenen en waarborgt volgens de commissie wetenschappelijke onderzoeksinput.

Het studiemateriaal is bij beide opleidingen van degelijke kwaliteit. Wel merkte de commissie bij één opleiding op dat de opleiding weinig referenties bevat naar geraadpleegde literatuur en vraagt zij de opleiding om dit te remediëren.

Bij beide opleidingen is de stage van groot belang. De commissie waardeert dat beide opleidingen werken met drie stageroutes, waardoor de student zicht krijgt op het zorgtraject van de patiënt en een totaalzicht op alle dimensies van oncologische zorg. De éne opleiding werkte reeds een vaardigheidslijst uit die tijdens de stage als werkinstrument kan worden gebruikt. De commissie suggereert de andere opleiding om ook een dergelijke lijst op te stellen. Bij een opleiding vraagt de commissie om een meer uitgebreide stagebegeleiding, waarbij onder meer een stagebezoek door de lectoren of de stagebegeleider van de hogeschool wenselijk is.

Facet 2.3 Samenhang

De commissie zag bij beide opleidingen een modulair, sequentieel, coherent opgebouwd en degelijk onderbouwd programma, dat bij een opleiding ook was onderbouwd met nationale en internationale literatuurreferenties. De opbouw van beide programma's, waarin vanuit brede kaders overgegaan wordt naar gespecialiseerde inhouden en begeleidingsaspecten/communicatie, kan de commissie waarderen.

Relevante actoren zijn betrokken bij het bewaken van de samenhang binnen de opleidingsprogramma's. Wel vraagt de commissie bij een opleiding om de samenhang van nabij te blijven opvolgen omwille van het groot aantal externe gastdocenten en gastsprekers. Ook bij de andere opleiding is het niet eenvoudig om bijvoorbeeld overlappingsen te voorkomen wegens het grote aantal gastsprekers die elkaars cursusinhouden te weinig kennen. Volgens de commissie zouden de gastsprekers toegang kunnen krijgen tot elkaars lesinhouden om zo overlappingsen te minimaliseren.

Het feit dat de opleidingen in grote mate rekening houden met de verschillende instroomprofielen en studenten de mogelijkheid aanbieden om een flexibel traject te volgen draagt de waardering van de commissie weg, in het bijzonder wat werkstudenten betreft.

Facet 2.4 Studieomvang

De commissie kon vaststellen dat alle opleidingen qua studieomvang voldoen aan de decretale eisen.

Facet 2.5 Studietijd

De commissie kon vaststellen dat de programma's van de bachelor-na-bacheloropleidingen zwaar maar aanvaardbaar zijn.

Wegens de recente start van één van beide opleidingen, werden er nog geen studietijdmetingen georganiseerd. De commissie drukt haar vertrouwen uit dat de opleiding haar programma op zal volgen via het meetbeleid dat op hogeschoolniveau werd opgesteld en via tevredenheidsbevragingen aan studenten, afgestudeerden en lectoren. Wel is de commissie van mening dat de studietijdmeting vaker dan de vooropgestelde frequentie kan worden uitgevoerd. Dit is ook het geval bij de andere opleiding, waarin studietijdmetingen volgens een meetkalender worden gepland. De commissie vindt het positief dat bij deze opleiding focusgesprekken een kwalitatieve aanvulling zijn op de kwantitatieve metingen, waarvan de responsgraad nog verhoogd kan worden.

Facet 2.6 Afstemming vormgeving-inhoud

De commissie is tevreden te vernemen dat beide opleidingen naar een didactisch concept streven dat is gekenmerkt door zelfstandigheid en zelfsturing van de studenten. Hiertoe werken beide opleidingen zowel met klassieke contacturen als met een diversiteit aan competentiegerichte werkvormen. Wel vraagt de commissie een opleiding om het overzicht over het geheel aan

werkvormen te bewaken en ervoor te zorgen dat de gastsprekers niet te vrijblijvend worden in het gebruik ervan. Ook vraagt de commissie een opleiding om meer ondersteuning te bieden aan de studenten bij het gebruik van de digitale leeromgeving.

Bij een opleiding zag de commissie dat er geëxperimenteerd wordt met simulatieonderwijs binnen het departement Gezondheidszorg. Ook voor de opleiding Oncologische zorg verdient dit verdere exploratie.

De commissie pleit voor uniformiteit in het cursusmateriaal. Derhalve vraagt de commissie aan beide opleidingen om aandacht te hebben voor verwijzingen naar literatuur, inhoudstafels, en maximaal gebruik van sjablonen om eenvormigheid te bevorderen.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

De commissie stelde vast dat een opleiding de beoordeling en toetsing degelijk organiseert en een competentiegericht toetsbeleid hanteert waarbij het competentieprofiel als uitgangspunt voor de toetsing dient. De andere opleiding is, wegens de recente omschakeling van permanente evaluatie, procesevaluatie en opdrachten naar meer periodegebonden examens, nog zoekende wat het concrete niveau van deze examens betreft. Zij moedigt de opleiding aan om verder werk te maken van het toetsbeleid.

De commissie waardeert het dat beide opleidingen de evaluatiecriteria transparant opstellen en deze communiceren naar de studenten. Bij een opleiding was de commissie tevreden over de objectieve beoordeling door middel van het gebruik van oplossingsleutels.

De commissie zag ook dat de evaluatiecriteria van de stages duidelijk zijn. De evaluatie baseert zich bij beide opleidingen op verschillende fiches en verslagen die het leerproces van de student documenteren. De commissie is van mening dat de student, ook bij korte stagebezoeken, betrokken moet blijven bij de eindevaluatie. Daarom meent de commissie ook dat stagebezoeken door de docent-stagebegeleiders of begeleidende praktijklectoren wenselijk zijn.

De commissie is tevreden dat de evaluatie van het eindwerk zowel product- als procesgericht is.

Facet 2.8 Masterproef

Dit facet is niet van toepassing voor de bachelor-na-bacheloropleiding.

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden

De commissie kon vaststellen dat de opleidingen de decretale regelingen volgen wat de toelatingsvoorwaarden betreft.

De rechtstreekse instroom in de opleiding bestaat voornamelijk uit studenten Verpleegkunde, maar ook studenten Vroedkunde worden toegelaten, hoewel de beroepstitel enkel voor studenten Verpleegkunde afgeleverd kan worden. Dit laatste kan bij een van de twee opleidingen nog beter gecommuniceerd worden.

Op hogeschoolniveau zijn de EVC- en EVK-procedures op punt gesteld, maar bij een opleiding maken studenten er weinig gebruik van. Zo kunnen masterstudenten vrijstellingen krijgen voor bijvoorbeeld het schrijven van het eindwerk.

De commissie meent dat beide opleidingen nog verdere inspanningen kunnen doen om de balans tussen pas afgestudeerde instromers en studenten met jarenlange werkervaring te bewaken.

Het risico op een verschil in startcompetenties is groot en mag volgens de commissie geen rem vormen op de kwaliteit van de opleiding.

ONDERWERP 3 INZET VAN HET PERSONEEL

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

De commissie zag in beide opleidingen een gedreven, samenhangend team dat zich enthousiast opstelde, gesteund door een duidelijk personeelsbeleid. De commissie is lovend over de personeelszaken die ze bij een opleiding heeft opgemerkt. Een opleiding wordt aangemoedigd om meer buitenlandse gastsprekers te betrekken.

De commissie waardeert de aandacht van de opleidingen voor de specifieke expertise en vak-kennis in het domein en het beleid om gastsprekers aan te trekken die deze expertise willen delen met de studenten. Het oprichten van een databank waarin de competentiekaarten of CV's van gastsprekers en docenten verzameld worden geeft beide opleidingen de mogelijkheid om de competenties helder in kaart te brengen, een idee waar de commissie achter staat. Ook het registratiesysteem waarbij aanvragen voor navormingen gefaciliteerd en geregistreerd worden dat een opleiding hanteert, kan op de goedkeuring van de commissie rekenen.

Een duidelijk onthaal- en coachbeleid is onontbeerlijk en de commissie kon vaststellen dat alle opleidingen hier werk van maken. De opleidingen bieden hun docenten naast professionaliseringsmogelijkheden ook onderwijskundige ondersteuning aan, zoals het organiseren van een onderwijsdag rond didactische thema's.

De opleidingen spenderen volgens de commissie voldoende aandacht aan levenslang leren en professionalisering, via bijscholingen, studiedagen en themasessies. De lat ligt hoog, maar het aanbod is niet overal even goed uitgewerkt. Een aantal docenten ondervonden ook dat de hoge werkdruk hen vaak weghield van deze bijscholingen. De commissie moedigt de verdere uitwerking van een uitgebreid navormingsbeleid dan ook erg aan.

De evaluatie van docenten is volgens de commissie bij beide opleidingen aan de maat, met aandacht voor zowel functionerings- als evaluatiegesprekken. Studenten kunnen gastsprekers snel evalueren via vragenlijsten of focusgesprekken.

Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid

De commissie is positief over de multidisciplinaire samenstelling van het onderwijzend personeel binnen de opleidingen. Er is met andere woorden een grote waaier van specialisaties binnen de opleiding, en dit voor zowel de statutaire lectoren als de gastsprekers. De gastsprekers, die onmiddellijk verbonden zijn met het werkveld en die praktijkvoorbeelden in de lessen kunnen introduceren, zijn volgens de commissie een grote meerwaarde.

De inspanningen rond internationalisering variëren van opleiding tot opleiding. De commissie wil de opleidingen dan ook aanmoedigen om deelname aan internationale congressen en docentenmobiliteit in het algemeen verder te stimuleren en waardeert de daartoe reeds geleverde inspanningen.

Facet 3.3 Kwantiteit van het personeel

Bij een van de twee opleidingen baart de onevenwichtige balans van gastsprekers en één enkel statutair personeelslid, zorgen. Ook bij de andere opleiding vormt de combinatie van een grote

groep gastdocenten en een kleiner aantal statutaire docenten een uitdaging. De commissie raadt aan om de ratio statutaire docenten en gastsprekers te bewaken en indien mogelijk meer te egaliseren.

Verder heeft de commissie moeten vaststellen dat de werkdruk in beide opleidingen hoog ligt en dat vooral de werklast en werkdruk van de opleidingscoördinator zorgwekkend zijn, in die mate zelfs dat bij een opleiding het wegvallen van de opleidingscoördinator de continuïteit en de kwaliteit van de opleiding in het gedrang kunnen komen. De commissie vraagt dan ook om, zeker met de verwachte toenemende studentenaantallen door de komst van de bijzondere beroepstitel, dit gegeven te remediëren.

ONDERWERP 4 VOORZIENINGEN

Facet 4.1 Materiële voorzieningen

De commissie was bij het bezoek aan de voorzieningen van beide opleidingen onder de indruk van de infrastructuur en de skills labs. Ook de nabijheid van een ziekenhuis in de buurt van één van de opleidingen, is volgens de commissie een pluspunt. Beide departementen/campussen zijn vlot bereikbaar en toegankelijk.

De mediatheken van beide opleidingen zijn volgens de commissie ruim en ook de collectie zelf kan op de goedkeuring van de commissie rekenen. Eén bibliotheek is zelf een Nederlandstalige literatuurdatabank voor Verpleegkunde gestart, wat de commissie waardeert.

Facet 4.2 Studentenvoorzieningen

De commissie is over het algemeen tevreden over de studiebegeleiding en de studentenvoorzieningen die beide opleidingen aanbieden aan hun studenten. Bij een opleiding vond de commissie de studiebegeleiding een voorbeeld voor andere bachelor-na-bacheloropleidingen, waardoor dit facet voor deze opleiding hoog werd gescoord. Deze opleiding mikt bij haar studenten niet alleen op persoonlijke studievoortgang, maar biedt hen ook een bredere competentiegerichte persoonlijkheidsvorming.

Potentiële studenten worden volgens de commissie door beide opleidingen voldoende ingelicht over de opleiding. Dit gebeurt via informatie op de website, opendeurdagen en infodagen, opleidingsbrochures en folders, de WaNaBa-beurs (Wat na Bachelor?), enzovoort. Beide opleidingen organiseren een onthaaldag wanneer studenten effectief zijn ingeschreven.

ONDERWERP 5 INTERNE KWALITEITSZORG

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

De commissie kon vaststellen dat het interne kwaliteitszorgsysteem van beide hogescholen waarin de opleiding wordt aangeboden, geënt is op EFQM en dat het resulteert in beleidsplannen bij de éne opleiding, en een kwaliteitshandboek en operationele jaaractieplannen bij de andere opleiding. Een opleiding behaalde het kwaliteitslabel van het Europees Sociaal Fonds, wat de commissie waardeert.

De metingen gebeuren frequent en geven aanleiding tot verbeteracties. Wanneer een opleiding slechts een klein aantal studenten telt, kan de responsgraad van de bevestigingen in het gedrang komen. De commissie vindt het positief dat de opleiding ook met onderwijsbevestigingen via

focusgroepen werkt, die vaak betere resultaten opleveren. Deze opleiding wordt ook aanbevolen om blijvend systematisch haar stakeholders te bevragen.

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

De commissie is van mening dat beide opleiding werk maken van een verbetercultuur. De opleiding die net is opgestart, formuleert al aandachtspunten en verbeteracties, wat de commissie waardeert. De commissie hoopt dat de opleiding deze weg kan verder zetten.

De andere opleiding boekt resultaten met de methode van het werken met focusgesprekken. De commissie heeft geconcludeerd dat docenten en opleidingscoördinator aanspreekbaar zijn en dat aanpassingen snel gebeuren. Wel vraagt de commissie om de verbeteringsmaatregelen structureel te implementeren, wat nu nog te weinig gebeurt, waardoor bepaalde verbeteringsacties nog te ad hoc verlopen.

Facet 5.3 Betrokkenheid van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

De commissie kon constateren dat de beide opleidingen alle stakeholders betrekken, en dit door middel van onder andere formele en informele bevestigingen, opleidingsadviesraden, stages. Terwijl de commissie bij de éne opleiding een bijzonder sterke betrokkenheid van studenten, medewerkers en beroepenveld zag, moet de andere opleiding volgens de commissie zeker verder inspanningen leveren om op korte termijn de betrokkenheid van verschillende stakeholders, die tot nog toe tot op een zekere hoogte beperkt blijft, te verhogen en te formaliseren. De commissie heeft er wel vertrouwen in dat de opleiding dit op korte termijn kan realiseren.

ONDERWERP 6 RESULTATEN

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Over het algemeen is de commissie tevreden over het niveau van de twee opleidingen. Ook de stakeholders met wie de commissie heeft gesproken, zijn tevreden over de opleiding. De commissie vindt het jammer dat ze bij één opleiding geen alumni heeft kunnen spreken tijdens het visitatiebezoek. Het werkveld is bij beide opleidingen tevreden over het niveau van de opleiding, en hebben de meerwaarde ervan benadrukt. De afgestudeerden kunnen immers instaan voor het informeren en bijscholen van anderen, en beschikken over de juiste attitudes en vaardigheden. De commissie is positief over de eindwerken die ze heeft kunnen inkijken bij een opleiding. De kwaliteit van de bachelorproeven is volgens de commissie immers op het niveau van een bacheloropleiding. Ook het feit dat de onderwerpen van de eindwerken rechtstreeks uit de casusroutes van de stage komen, kan op de goedkeuring van de commissie rekenen. Bij de andere opleiding waren er ten tijde van de visitatie nog geen bachelorproeven afgewerkt, maar de methodologie zag er veelbelovend uit. De werken die de visitatiecommissie na het bezoek nog toegestuurd kreeg, bevestigden dat de kwaliteit van bachelorproeven binnen deze opleiding ook in orde is.

De commissie is van mening dat bij beide opleidingen de opdrachten die worden uitgewerkt tijdens de stage of in het licht van andere opleidingsonderdelen, eveneens beantwoorden aan het vooropgestelde niveau. De toepassing van de geleerde theorie en de vooropgestelde doelstellingen komen in dergelijke opdrachten duidelijk aan bod.

De commissie waardeert de docentenmobiliteit en de initiatieven met betrekking tot internationalisation@home die beide opleidingen hebben genomen, zoals internationale dagen. Wel mogen de opleidingen nog meer werken aan studentenmobiliteit, zoals bijvoorbeeld het afleggen van korte buitenlandse bezoeken of internationale uitwisselingsprojecten.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

De commissie kon vaststellen dat de opleidingen een hoge studie-efficiëntie halen. Bij de éne opleiding zag de commissie nog geen slaagcijfers aangezien de commissie de opleiding bezocht tijdens het startjaar van de opleiding. De commissie zag wel hoge slaagcijfers van de eerste examenperiode. De commissie raadt deze opleiding aan om de uitstroom en het studierendement verder op te volgen en in kaart te brengen.

De andere opleiding heeft ook een hoge studie-efficiëntie en studierendement. Wel vraagt de commissie aandacht te hebben voor formele exitbevestigingen of -gesprekken.

VERGELIJKENDE TABEL

Oncologische zorg

De oordelen van de commissie op de zes onderwerpen en de daarbij horende facetten worden in een vergelijkende tabel weergegeven. De commissieleden hebben per facet een score op een vierpuntschaal (onvoldoende, voldoende, goed, excellent) en per onderwerp een score op een tweepuntschaal (onvoldoende, voldoende) weergegeven.

De toekenning van het oordeel slaat op het geheel van het facet en het onderwerp en is onderbouwd met argumenten. De oordelen moeten gelezen worden in samenhang met de tekst in de deelrapporten per instelling. Deze tabellen dienen dan ook met de nodige omzichtigheid te worden benaderd.

Verklaring van de scores op facetniveau

E	Excellent	De opleiding realiseert voor het facet een niveau waardoor deze zowel in Vlaanderen als internationaal als een voorbeeld van goede praktijk kan functioneren.
G	Goed	Het niveau van de opleiding stijgt voor het facet boven de basiskwaliteit uit.
V	Voldoende	De opleiding beantwoordt voor dit facet aan de basisstandaard of basisnorm voor respectievelijk een professionele bachelor, academische bachelor of master.
O	Onvoldoende	De opleiding presteert voor het facet beneden de gestelde verwachting en er is voor dit punt beleidsaandacht is.
NVT		Het facet is voor beoordeling van de opleiding niet van toepassing .
OK		Wordt vermeld bij het facet studieomvang indien de opleiding voldoet aan de decretale eisen omtrent de studieomvang.

Verklaring van de scores op onderwerpniveau

V	Voldoende	De visitatiecommissie geeft hiermee aan dat de opleiding op onderwerpniveau voldoet aan de basiskwaliteit.
O	Onvoldoende	De visitatiecommissie geeft hiermee aan dat de opleiding op onderwerpniveau niet voldoet aan de basiskwaliteit.

	K.H.Kempen	KHLeuven
BNB Oncologische zorg		
Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding	V	V
facet 1.1 Niveau en oriëntatie	G	G
facet 1.2 Domeinspecifieke eisen	G	G
Onderwerp 2 Programma	V	V
facet 2.1 Relatie doelstelling en inhoud	G	G
facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	V	E
facet 2.3 Samenhang	G	G
facet 2.4 Studieomvang	OK	OK
Facet 2.5 Studietijd	V	V
facet 2.6 Afstemming vormgeving en inhoud	V	G
facet 2.7 Beoordeling en toetsing	V	G
facet 2.8 Masterproef	n.v.t.	n.v.t.
facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden	V	V
Onderwerp 3 Inzet van personeel	V	V
facet 3.1 Kwaliteit personeel	V	E
facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid	G	G
facet 3.3 Kwantiteit personeel	V	G
Onderwerp 4 Voorzieningen	V	V
facet 4.1 Materiële voorzieningen	G	G
facet 4.2 Studiebegeleiding	V	E
Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg	V	V
facet 5.1 Evaluatie resultaten	V	G
facet 5.2 Maatregelen tot verbetering	V	G
facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	O	E
Onderwerp 6 Resultaten	V	V
facet 6.1 Gerealiseerd niveau	V	G
facet 6.2 Onderwijsrendement	V	V

KATHOLIEKE HOGESCHOOL KEMPEN

Algemene toelichting bij de bachelor-na-bacheloropleiding Oncologische zorg aan de Katholieke Hogeschool Kempen

De bachelor-na-bacheloropleiding Oncologische gezondheidszorg wordt aangeboden aan de Katholieke Hogeschool Kempen (K.H.Kempen). De hogeschool biedt opleidingen aan in elf departementen op vier campussen. Op de campus Geel vindt men de departementen Agro- en biotechnologie, Gezondheidszorg en chemie, Handelswetenschappen, Industriële en biowetenschappen, Sociaal werk en Technische wetenschappen. Op de campus Turnhout vindt men de departementen Gezondheidszorg, Handelswetenschappen en Lerarenopleiding terug. Op de campus Lier is er het departement Gezondheidszorg, en op de campus Vosselaar het departement Lerarenopleiding. De hogeschool biedt zowel professioneel gerichte als masteropleidingen aan.

Met de Katholieke Universiteit Leuven en tien andere hogescholen maakt de K.H.Kempen sinds 2002 deel uit van de Associatie Katholieke Universiteit Leuven (Associatie KU Leuven).

De bachelor-na-bacheloropleiding Oncologische gezondheidszorg wordt ingericht op de campus in Turnhout binnen het departement Gezondheidszorg. Het departement Gezondheidszorg Turnhout organiseert naast de opleiding Oncologische gezondheidszorg ook de bachelor-na-bacheloropleidingen Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg, Pediatrische gezondheidszorg en Geestelijke gezondheidszorg.

De bachelor-na-bacheloropleidingen zijn in Vlaanderen op verschillende momenten ontstaan. Meestal waren ze voor de bamahervorming voortgezette opleidingen. Na de invoering van de bamastructuur zijn ze omgevormd tot bachelor-na-bacheloropleidingen. Bij het afwerken van deze opleiding is het voor de studenten mogelijk om de Bijzondere Beroepstitel te dragen van Verpleegkundige gespecialiseerd in de Oncologie.

De hogeschool telde in het academiejaar 2010–2011 7200 studenten. In de opleiding Oncologische gezondheidszorg zijn in het academiejaar 2011–2012 vier deeltijdse studenten ingeschreven.

ONDERWERP 1 DOELSTELLINGEN VAN DE OPLEIDING

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie van de professioneel gerichte bachelor

Beoordelingscriteria:

De opleidingsdoelstellingen zijn erop gericht de student te brengen tot:

- het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken, en een ingesteldheid tot levenslang leren;
- het beheersen van algemene beroepsgerichte competenties als teamgericht kunnen werken, oplossingsgericht kunnen werken in de zin van het zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk en het kunnen ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingsstrategieën, en het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk;
- het beheersen van beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is van mening dat de opleiding kan beschikken over een duidelijk en goed uitgewerkt competentieprofiel, dat mooi is vertaald in concrete verwachtingen in termen van kennis, vaardigheden en attitudes.

Volgens de commissie zijn de doelstellingen in overeenstemming van het decreet. De commissie kon vaststellen dat het competentieprofiel van de opleiding het resultaat is van de samenwerking tussen hogescholen binnen de Associatie KU Leuven. Zo is in de Associatiestuurgroep Verpleegkunde en vroedkunde de deelwerkgroep Banaba en permanente vorming opgestart, die het advies gaf om het competentieprofiel van de opleiding bachelor in de Verpleegkunde als basis te gebruiken voor het competentieprofiel van de bachelor-na-bacheloropleidingen. De sleutelrollen van een verpleegkundige zoals die zijn uitgewerkt in de basisopleiding Verpleegkunde, komen met andere woorden ook tot uiting in het competentieprofiel van de opleiding Oncologische gezondheidszorg.

Verder heeft de opleiding bij het opstellen van haar competentieprofiel rekening gehouden met andere documenten, zoals de onderwijsvisie en het onderwijsconcept van de hogeschool, de strategische doelstellingen van het beleidsplan van de hogeschool en de ministeriële besluiten voor de bijzondere beroepstitels. Aangezien een student bij het afwerken van de opleiding de Bijzondere Beroepstitel als Verpleegkundige gespecialiseerd in de Oncologie kan behalen, is het ministeriële besluit van 28 januari 2009 tot vaststelling van de criteria voor de Bijzondere Beroepstitel erg belangrijk geweest bij het opstellen van het competentieprofiel van de opleiding.

Volgens de commissie is het competentieprofiel dan ook erg sterk uitgebouwd, en zijn er zowel internationale als nationale punten in verwerkt, wat de commissie waardeert. Het competentieprofiel werd eveneens afgestemd met internationale competentieprofielen (EONS) en bij nationale beroepsverenigingen zoals het VOOK (Vlaams Overleg Opleidingen Kankerverpleegkunde).

Het competentieprofiel van de opleiding Oncologische gezondheidszorg is, zoals vermeld, opgebouwd volgens de rollen van een verpleegkundige. Per rol wordt een aantal competenties en daaronder gedragsindicatoren vermeld. Volgens de commissie beoogt de opleiding verdieping en

expertise in het specifieke domein van de oncologische zorg, zowel op het vlak van kennis als van vaardigheden. De opleiding streeft dus naar een expertfunctie, die volgens de commissie duidelijk naar boven komt in het competentieprofiel. De commissie meent dat het niveau van de opleiding diepgaander is dan dat van de basisopleiding.

De basis van het competentieprofiel van de opleiding ziet er als volgt uit:

Verpleegkundige rol 'Persoon, beroepsbeoefenaar':

- Empathie, verantwoordelijkheidszin, kritische ingesteldheid, aanpassingsvermogen en stressbestendigheid aanwenden in de verpleegkundige context.
- Een verpleegkundige professionele relatie aangaan met het patiëntstelsel en het interdisciplinair team.
- Ethisch en juridisch verantwoord verpleegkundig handelen.
- Een gezond evenwicht realiseren tussen de professionele en andere rollen.

Verpleegkundige rol 'Klinisch beoordelaar, coach, zorgverlener':

- Relevante gegevens verzamelen over het patiëntstelsel in de verpleegkunde.
- Verpleegproblemen en behoeften identificeren en onderscheiden.
- Doelstellingen bepalen en een verpleegkundig zorgplan opmaken, afgestemd op het patiëntstelsel en het zorgstelsel.
- Verpleegkundige handelingen verantwoord uitvoeren.
- De resultaten van de zorgverlening evalueren en bijsturen.
- Relevant en efficiënt schriftelijk en mondeling rapporteren.
- Primaire, secundaire en tertiaire preventie toepassen.

Verpleegkundige rol 'Organisator en coördinator, regisseur':

- De zorg organiseren en coördineren.

Verpleegkundige rol 'Professional, beroepsbeoefenaar, ontwerper':

- Handelen in functie van kwaliteitszorg.
- Zich professioneel ontwikkelen.
- Verpleegkundige zorg verlenen vanuit wetenschappelijk perspectief.

Verpleegkundige rol 'Lid van het team, regisseur, coach':

- Studenten en collega's begeleiden.
- Intraprofessionele relaties opbouwen en samenwerken binnen het verpleegkundig team.
- Interprofessionele relaties opbouwen en samenwerken in het kader van gemeenschappelijke zorgdoelstellingen.

Verpleegkundige rol 'Lid van de samenleving, beroepsbeoefenaar':

- Openstaan voor diversiteit in de samenleving.
- Positief bijdragen tot de profilering van het beroep.
- Openstaan voor het economisch, sociaal en ethisch beleid binnen de gezondheidszorg.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

Beoordelingscriteria:

- De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in eindkwalificaties van de student) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, in geval van gereguleerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake.
- Voor professioneel gerichte bacheloropleidingen zijn de eindkwalificaties getoetst bij het relevante beroepenveld.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is van mening dat de doelstellingen van de opleiding aansluiten bij de eisen die vakgenoten en het relevante beroepenveld stellen aan deze opleiding. Het competentieprofiel van de opleiding laat volgens de commissie toe dat de student klaargestoomd wordt voor het werken binnen het beroepenveld van de oncologie.

Zoals vermeld heeft de opleiding verschillende bronnen gebruikt om haar doelstellingen op te stellen. In samenwerking met het VOOK zijn er binnen Vlaanderen afspraken gemaakt met de hogescholen die de opleiding Oncologie aanbieden over de organisatie van de opleiding. De commissie heeft haar domeinspecifiek referentiekader vergeleken met het competentieprofiel van de opleiding en is van mening dat de beide documenten gelijklopend zijn.

De commissie is er positief over dat de opleiding naast het competentieprofiel van de basisopleiding Verpleegkunde binnen de Associatie KU Leuven ook internationale bronnen heeft aangewend, op basis waarvan de opleiding haar competentieprofiel heeft opgesteld. Zo heeft de opleiding ook inspiratie gezocht bij het voortgezet curriculumprogramma voor oncologieverpleegkunde, dat is opgesteld door de EONS (European Oncology Nursing Society) in 2005.

Verder is er door de samenwerking in het VOOK overleg geweest met het werkveld, waardoor het competentieprofiel een grote praktijkrelevantie kent. De commissie wil de opleiding aanmoedigen zo snel mogelijk een validatie van het competentieprofiel bij het beroepenveld te verkrijgen. De opleiding heeft daarvoor het competentieprofiel aangeboden bij de verschillende werkgroepen in de beroepsvereniging VVRO (Vereniging voor Verpleegkundigen Radiotherapie en Oncologie). De opleiding meldde de commissie tijdens het visitatiebezoek echter dat er vanuit het werkveld een trage respons op gang komt. De opleiding geeft verder aan dat de moeilijkheidsgraad bij het valideren van het competentieprofiel hoog is, aangezien er in het werkveld zelf geen beroepsprofielen bestaan voor de verschillende oncologische specialiteiten, zoals radiotherapie, palliatieve zorgen, borstverpleegkundigen, oncologieverpleegkundigen op een abdominale afdeling of een afdeling Urologie enzovoort. De opleiding heeft plannen om op het einde van 2012 een bevraging bij het werkveld organiseren over deze materie en hieraan te werken in een ad-hocwerkgroep Competentieprofielen en learning outcomes, wat de commissie waardeert. Zo meent de commissie dat er nog meer zicht mag worden gekregen op de verwachtingen van het werkveld ten aanzien van de competenties van de afgestudeerden. De commissie vindt het positief dat in de bachelor-na-bacheloropleiding Oncologische gezondheidszorg een opleidingsadviesraad actief is, die onder andere is opgericht om de doelstellingen te laten aansluiten bij de eisen van binnen- en buitenlandse vakgenoten in het relevante beroepenveld.

De doelstellingen van de opleiding zijn beschreven in ECTS-fiches die via de website van de K.H.Kempen openbaar worden gemaakt. Ook de studenten zijn bekend met deze fiches, die ze in het begin van het academiejaar ontvangen. De commissie heeft uit het gesprek dat zij voerde met de studenten vernomen dat de studenten tijdens de stage te verwerven leerdoelen moeten opstellen, gebaseerd op het competentieprofiel, die besproken en geëvalueerd worden door de opleidingscoördinator. Het werkveld, met name de stagementoren, wordt op de hoogte gebracht van de doelstellingen. Dit gebeurt nu eens door een mondelinge toelichting, dan weer door het opvragen door de stagedienst van de specifieke stagedocumenten. Volgens de commissie is een uniforme aanpak daarbij wenselijk. De vertegenwoordigers van het werkveld met wie de commissie in gesprek ging, kenden het competentieprofiel van de opleiding.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt de opleiding aan om verder werk te maken van de validatie van het competentieprofiel door het beroepenveld.

Oordeel over onderwerp 1, doelstellingen van de opleiding: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 1.1	niveau en oriëntatie	goed
facet 1.2	domeinspecifieke eisen	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 2 PROGRAMMA

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordelingscriteria:

- Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties van de opleiding qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.
- De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.
- De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek het programma van de opleiding onder de loep genomen en stelt dat de competenties op een adequate manier zijn omgezet in een programma. De verschillende aspecten (chemotherapie, radiotherapie, psychologische begeleiding...) komen allemaal aan bod, en de opleiding slaagt erin om door het programma een expertniveau te behalen, wat het werkveld bevestigt. De commissie waardeert het dat de opleiding een concordantiematrix heeft opgesteld. Door het gebruik van deze concordantiematrix krijgt de student een leidraad om te weten welk opleidingsonderdeel welke competenties beoogt en nastreeft, en wordt de kwaliteit van de inhoudelijke invulling van het programma bewaakt.

De inhoud van het programma komt volgens de commissie tegemoet aan de gestelde doelstellingen. Opleidingsonderdelen die aan bod komen, zijn Basisaspecten kankerverpleegkunde, Specifieke aspecten kankerverpleegkunde, Communicatie met en begeleiding van de kankerpatiënt en Capita selecta. De commissie waardeert het opleidingsonderdeel Capita Selecta, waarin de studenten een aantal items kunnen kiezen waarin ze geïnteresseerd zijn. Zo kunnen ze bijscholing volgen en wat ze daar geleerd hebben, terugkoppelen naar de andere studenten in een soort van presentatie. De commissie heeft vernomen dat hier internationale projecten mogelijk zijn. Volgens de studenten is een gepland project in Nederland echter niet kunnen doorgaan, wat ze jammer vonden. Volgens de commissie is een internationaal project echter een meerwaarde in het programma.

Daarnaast wordt in de beide departementen Gezondheidszorg van de K.H.Kempen het opleidingsonderdeel Verpleegkundige wetenschappen gezamenlijk georganiseerd in alle bachelor-na-bacheloropleidingen, behalve in de bachelor-na-bacheloropleiding Geestelijke gezondheidszorg. In dit opleidingsonderdeel komen aspecten als opzoeken en verwerken van literatuur, ontwikkelen van hulpmiddelen voor kwaliteitszorg, implementatie en innovatie, en ethiek aan bod. De commissie meent dat het een meerwaarde is dat de samenstelling van de studentengroep in dit opleidingsonderdeel erg divers is, waardoor multidisciplinariteit wordt gestimuleerd. Uit de ter beschikking gestelde documenten heeft de opleiding afgeleid dat de opleiding nadenkt over vakinhoudelijke samenwerkingsverbanden met andere bachelor-na-bacheloropleidingen in de hogeschool (zoals de opleiding Pediatrische gezondheidszorg, over kanker en kinderen) of andere instellingen, die bijvoorbeeld een opleiding Stralingsprotectie en/of Radiotherapie organiseren. Verder bestaat het programma uit een opleidingsonderdeel Eindwerk en het opleidingsonderdeel Klinisch onderwijs (stage).

De inhoud van het programma is volgens de commissie actueel. Er komt veel theorie aan bod in de opleidingsonderdelen, die uitgebreid is en veelomvattend. Door interactie met de studenten komt daarna de praktijk in het werkveld aan bod in de lessen. Zo vindt de commissie de verpleegkundige aspecten in het (deel)opleidingsonderdeel rond radiotherapie een mooie aanvulling op de medische aspecten. Toch meent de commissie dat verpleegkundige aspecten van zorg in sterk theoretische opleidingsonderdelen nog meer wenselijk zijn, zodat er een evenwicht ontstaat tussen de medische en verpleegkundige invulling. Dit kunnen ook de studenten bevestigen. Zij missen soms het verpleegtechnische luik in de opleidingsonderdelen. De commissie merkt verder op dat er ook meer focus zou mogen zijn op oncologische revalidatie, re-integratie en readaptatie, die nu niet expliciet zichtbaar zijn als onderdeel van de opleiding. De commissie waardeert het dat er aandacht is voor interculturele, communicatieve en psychosociale aspecten in het programma, naar analogie met het competentieprofiel.

De commissie kan een duidelijke aanwezigheid van procedures van curriculumherziening, met betrokkenheid van alle stakeholders, bevestigen. Verder is ook de banabacoördinator, die de zeven bachelor-na-bacheloropleidingen van de departementen Gezondheidszorg in Lier en Turnhout van de hogeschool coördineert, betrokken bij het vastleggen van de curricula van de opleidingen, wat volgens de commissie de verticale samenhang tussen de programma's van de opleidingen bevordert. Bij het opstellen en wijzigen van het curriculum, streeft de opleiding naar een maximale aansluiting bij de basisopleiding Verpleegkunde en/of andere basisopleidingen voor zorgverleners. Docenten, gastsprekers, studenten en het werkveld kunnen wijzigingen in het curriculum aangeven, die besproken worden door de opleidingsverantwoordelijken en -coördinator en de directie. Na voorlegging op departementale raden en aan alle betrokkenen, wordt het nieuwe curriculum ook voorgelegd aan de opleidingsadviesraad. De (gast)docenten en de vertegenwoordigers van het werkveld konden aan de commissie bevestigen dat zij door contacten met de opleiding mogelijkheden hebben om programmawijzigingen voor te stellen. Ook met de mening van de studenten wordt rekening gehouden door middel van bevestigingen of focusgesprekken.

Volgens de commissie levert de K.H.Kempen inspanningen om internationalisering binnen te brengen in de opleiding. De hogeschool heeft bepaalde strategische doelstellingen rond internationalisering uitgewerkt. Verder is er vanuit de hogeschool een nieuwsbrief aangaande de internationaliseringsactiviteiten. Ook de bachelor-na-bacheloropleiding(en) dien(t)en een plan van aanpak rond internationalisering uit te werken. Tijdens het visitatiebezoek heeft de commissie vernomen dat het voor studenten van een bachelor-na-bacheloropleiding, die meestal ook al (deeltijds) in het werkveld staan, vaak moeilijker is om lange buitenlandse bezoeken uit te voeren of stages te lopen. Ook korte buitenlandse bezoeken zijn schaars, aangezien aan de opleiding enkel deeltijdse studenten deelnemen en de contactmomenten beperkt zijn tot één lesdag per week. Wel is de commissie tevreden over de initiatieven met betrekking tot internationalisation@home die de opleiding neemt. Zo worden op de campus jaarlijks internationale dagen georganiseerd, waarop internationale docenten een aantal lessen verzorgen in de bachelor-na-bacheloropleiding(en). Tijdens het gesprek met de studenten heeft de commissie vernomen dat in de lesinhouden ook buitenlandse voorbeelden (zoals Nederland en Amerika) aan bod komen. De commissie waardeert het dat docenten hun buitenlandse ervaringen delen met de studenten, en internationale literatuur en studies hanteren in hun cursusmateriaal. Ook in het eindwerk hanteren de studenten vaak internationale literatuur en bronnen. Er is in de opleiding Oncologische gezondheidszorg een Nederlandse gastspreker aanwezig die ideeën rond oncologische gezondheidszorg in Nederland overbrengt, en de studenten vermeldde de komst van een spreker die de situatie van gezondheidszorg in Marokko heeft toegelicht. De commissie vindt het eveneens positief dat de statutaire docenten deelnamen aan een internationale uitwisseling gedurende meerdere dagen. De commissie hoopt dat de vertaling van het hogeschoolbeleid rond internationalisering in de toekomst nog verder vertaald wordt naar de opleiding Oncologische gezondheidszorg.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie raadt de opleiding aan om aandacht voor de verpleegkundige aspecten in de programma-inhoud te hebben, alsook voor revalidatie, re-integratie en readaptatie.

Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma

Beoordelingscriteria:

- Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroeps- of kunstpraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk, de kunstpraktijk en/of (toegepast) onderzoek.
- Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/de discipline.
- Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroeps- of artistieke vaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is van mening dat het programma van de opleiding Geestelijke gezondheidszorg de actuele ontwikkelingen in het vakgebied nauwgezet opvolgt. Onder andere door de grote groep gastsprekers die werkzaam zijn in de opleiding Oncologische gezondheidszorg, is onderwijsontwikkeling mogelijk en blijft men op de hoogte van de nieuwste technieken en behandelingen in de kanker verpleegkunde. De opleiding eist immers van haar docenten en gastsprekers dat ze de recente ontwikkelingen op het vlak van oncologische zorg integreren in hun lessenspakket, en dat de inhoud van de opleiding van een hoog wetenschappelijk niveau is. Doordat enkele gastsprekers werkzaam zijn in een universitaire instelling, is er in de opleiding volgens de commissie

ook terugkoppeling van onderzoek. In de ter beschikking gestelde documenten geeft de opleiding verder aan dat vernieuwingen in het vakgebied worden gevolgd via stages en stagecontacten, externe bijscholingen, studiebezoeken, de gastsprekers uit het beroepenveld, contacten met het beroepenveld in overlegplatformen of beroepsverenigingen en de eindwerken, waarvan de thema's soms aangebracht zijn door het beroepenveld. De commissie heeft opgemerkt dat enkele recente ontwikkelingen – zoals PICC (Peripherally Inserted Central Catheters) of het werken met naaldloze connectoren – nog niet terug zijn te vinden in de opleiding. Ook hier maakt de commissie de bemerking dat er naast de biomedische theorie meer aandacht mag zijn voor de verpleegkundige basis, die – behalve bij radiotherapie en communicatie – vaak niet of minder aanwezig is in de opleidingsonderdelen, aangezien de opleiding ervan uitgaat dat deze al aangeleerd zijn in de basisopleiding Verpleegkunde. Volgens de commissie moet er echter toch expliciet aandacht zijn voor specifieke verpleegkundige aspecten binnen de oncologische zorg.

De studenten werken na elk opleidingsonderdeel een schriftelijke opdracht uit, die de studenten moeten voorstellen aan hun medestudenten of in een intervisieopdracht moeten verwerken. De commissie waardeert ook de aandacht voor evidence-based medicine; de studenten moeten gestructureerd peer-reviewed literatuur opzoeken, alsook een synthese maken en aanbevelingen formuleren (met andere woorden, een vertaalslag maken) naar het werkveld. In het opleidingsonderdeel Verpleegkundige wetenschappen, dat gemeenschappelijk met de andere bachelor-na-bacheloropleidingen uit de departementen Gezondheidszorg van de K.H.Kempen wordt aangeboden, krijgt de student een inleiding in wetenschappelijke disciplines en voert hij opdrachten uit vanuit zijn eigen opleiding.

De opleiding hecht een groot belang aan de stage. In het gesprek met de studenten heeft de commissie vernomen dat er op drie verschillende afdelingen stage dient gelopen te worden, en dit voor een totaal van 450 uur. De studenten moeten in elk geval stage lopen in (1) algemene en gespecialiseerde oncologie, (2) radiotherapie en (3) palliatieve zorg. De studenten mogen wel zelf het aantal uren op elke afdeling kiezen in functie van hun interessegebieden en bakenen voordat de stage begint, hun doelstellingen af in overleg met de opleidingscoördinator. De commissie waardeert het dat de opleiding een portfolio geïntroduceerd heeft, wat in het volgende academiejaar verder zal worden geïntegreerd. De commissie is positief over deze stageroutes, waardoor de student zicht krijgt op het zorgtraject van de patiënt, en een totaalzicht verwerft op alle dimensies van de oncologische zorg. De studenten apprecieerden het dat zij mochten kiezen uit een klassiek stageparcours, of de mogelijkheid om een bijdrage te leveren aan hun werkplek door het uitwerken van een project op hun stage.

Voor maximaal één derde van het totale aantal stage-uren mag een student op zijn eigen werkplaats stage lopen. De commissie waardeert het dat de opleiding de stage op de eigen werkplek in elk geval niet stimuleert of aanbeveelt, aangezien dit soms tot resultaat heeft dat de student als gewone werkracht functioneert op zijn werkplaats en geen extra leermogelijkheden kan benutten. De commissie heeft uit het gesprek met de vertegenwoordigers van het werkveld afgeleid dat ook zij geen voorstanders zijn van stage op de eigen werkplek, hoewel dit soms moeilijker is om te organiseren. De opleiding voegde daaraan toe dat ze met de steun van het VOOK strikter kan zijn en op termijn wil evolueren naar geen stages op de eigen werkplek, wat de commissie aanmoedigt. De commissie meent dat de opleiding voor het bijbrengen van beroepsvaardigheden op de stage eventueel een vaardigheidslijst zou kunnen ontwikkelen, op basis waarvan ook de evaluatie van de stage zou kunnen worden gefaciliteerd.

De commissie vindt de stagebegeleiding vrij eng. Aangezien weinig studenten de opleiding volgen, is de opleidingscoördinator het aanspreekpunt qua begeleiding voor de stage. Voor langere stageperiodes probeert de opleidingscoördinator een stagebezoek te plannen op de stage-

plaats, maar dit is geen standaardvereiste. Meestal wordt telefonisch contact opgenomen, of vertrouwt men op mentoren of hoofdverpleegkundigen van de dienst waar de studenten tewerkgesteld zijn. Uit het gesprek met de vertegenwoordigers van het werkveld blijkt dat zij de mentorenvormingen vanuit de hogeschool appreciëren. Aangezien er maar één stagebegeleider vanuit de hogeschool werkzaam is, is er weinig overleg mogelijk en is de werkdruk hoog. De commissie is van mening dat meer begeleiding vanuit de hogeschool een meerwaarde kan hebben. Het afleggen van een stagebezoek door de lectoren of stagebegeleider van de hogeschool is eveneens wenselijk.

De wetenschappelijke oriëntatie van de opleiding met een focus op systematisch literatuuronderzoek is volgens de commissie een sterk punt van de opleiding. De studenten werken tijdens de opleiding aan een eindwerk. Ze mogen vaak de onderwerpen zelf kiezen, of zij worden aangebracht door een probleemstelling in het werkveld. Voor de begeleiding van de eindwerken wordt een promotor (docent) aangesteld. De opleiding moedigt de studenten aan om op zoek te gaan naar een praktijkbegeleider – een expert uit het werkveld –, die een infobundel over het eindwerk ontvangt.

De commissie heeft het cursusmateriaal ingekeken, en is van mening dat het materiaal degelijk en uitgebreid is uitgewerkt. De cursusinhouden zijn toepassingsgericht en actueel. Wel meent de commissie dat het cursusmateriaal weinig referenties bevat aan de geraadpleegde literatuur.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie adviseert de opleiding om de verpleegkundige aspecten systematisch mee op te nemen in het programma, zodat een goede balans ontstaat tussen het medische en het verpleegtechnische aspect.
- De commissie beveelt de opleiding aan om te investeren in meer begeleiding voor de stages.
- De commissie vraagt de opleiding om duidelijke referenties op te nemen in het cursusmateriaal.

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordelingscriterium:

- Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend opleidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is van mening dat het programma van de opleiding modulair, sequentieel, coherent opgebouwd en goed onderbouwd is met nationale en internationale literatuurreferenties. De opleidingscoördinator bewaakt de samenhang van het programma. Ook de banabacoördinator, die zicht heeft op de zeven bachelor-na-bacheloropleidingen in de departementen Gezondheidszorg van de hogeschool, wordt – zoals vermeld (zie facet 2.1) – betrokken bij het vastleggen van het curriculum, wat ook voor samenhang zorgt. Het programma is verder afgestemd met de andere leden van de associatie, en de opleidingsonderdelen zijn op elkaar afgestemd in functie van de Bijzondere Beroepstitel. De commissie meent dat de opbouw van het programma – waarbij de opleiding eerst kaders schept, dan specifieke aspecten aan bod laat komen en dan overgaat naar begeleidingsaspecten en communicatie – goed zit. De kaders vormen een goede basis voor het verdere verloop van de opleiding, wat volgens de commissie op een duidelijke visie wijst. Ook de openvolging van eerst kennis vergaren en daarna stage volgen, vindt de commissie positief. Het

is volgens de commissie wenselijk dat de opleiding de samenhang blijft bewaakt, en blijft streven naar de link tussen theoretische inzichten en het zicht krijgen op de organisatie van de totaalzorg voor patiënten.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek vernomen dat de opleiding, samen met de andere opleidingen Oncologische gezondheidszorg, plannen heeft om één standaardopleiding te maken in alle hogescholen die de opleiding aanbieden. Daarvoor wordt samengewerkt in het VOOK, het Vlaams Overleg Opleidingen Kankerverpleegkunde. Ook het werkveld moet erover waken dat de verschillende opleidingen niet te uiteenlopend worden. De opleiding heeft ook de intentie een lijst op te stellen van alle mogelijke handboeken voor kankerverpleegkunde, en deze lijst ter beschikking te stellen van alle studenten en hogescholen binnen het VOOK. De commissie vindt een standaardopleiding een goede zaak, maar vindt het eveneens geen bezwaar als verschillende opleidingen een verschillend accent zouden leggen en zich daarmee zouden profileren.

Volgens de opleiding is er in het programma aandacht voor het beroepsinhoudelijke en wetenschappelijke aspect, en voor de integratie van competenties en kennis (eindwerk en stage).

In het gesprek dat de commissie met de studenten voerde, vernam de commissie dat zij geen problemen ervaren met de samenhang, en meer bepaald met overlappingsen, in het programma. De studenten geven aan dat sommige zaken eerder een opfrissing zijn dan overlap. Wanneer overlappingsen voorkomen, kunnen zij deze bespreken bij informele contacten met de opleidingscoördinator en in focusgesprekken. Volgens hen hadden zij in het verleden al dergelijke zaken aangehaald, en zij voelen zich gehoord door de opleiding.

Bij het inkijken van het cursusmateriaal heeft de commissie echter vastgesteld dat hier en daar nog overlappingsen voorkomen. Dit is volgens de commissie te wijten aan het grote aantal gastsprekers, die vaak elkaars cursusinhouden niet kennen. Wel merkt de opleiding op dat ze aan de studenten vragen om overlappingsen te melden. Volgens de commissie zou de opleidingscoördinator de presentaties van de gastsprekers beschikbaar kunnen maken voor alle sprekers, zodat ze elkaars lesinhouden kunnen nakijken.

Studenten kunnen het programma voltijds volgen in één academiejaar, maar het is ook mogelijk flexibele trajecten samen te stellen, waardoor studenten zelf een leerpakket kunnen samenstellen dat gespreid is over verschillende academiejaren, en dit om tegemoet te komen aan hun persoonlijke of werksituatie. Studenten zijn tevreden over deze mogelijkheid. Bij het opstellen van een dergelijk persoonlijk leertraject, dient de student wel rekening te houden met de volgtijdelijkheid. Zo worden de stage en het maken van het eindwerk als afsluitstuk van de opleiding gezien. Ook dient de student eerst het opleidingsonderdeel Verpleegkundige wetenschappen op te nemen alvorens het eindwerk en de stage af te werken.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt de opleiding aan om ervoor te zorgen dat gastsprekers een beter zicht krijgen op elkaars les- en cursusinhouden, zodat overlappingsen worden geminimaliseerd.

Facet 2.4 Studieomvang

Beoordelingscriterium:

- De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de studieomvang, bachelor-na-bachelor: ten minste 60 studiepunten.

Oordeel van de visitatiecommissie: **OK**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De bachelor-na-bacheloropleiding Oncologische gezondheidszorg bestaat uit één studiejaar van 60 studiepunten. Datzelfde aantal studiepunten kan ook verspreid over meerdere studiejaar worden gevolgd. In totaal wordt dus een opleidingsprogramma georganiseerd van 60 studiepunten. De opleiding voldoet hiermee aan de formele eisen met betrekking tot de minimale studieomvang van een bachelor-na-bacheloropleiding.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.5 Studietijd

Beoordelingscriteria:

- De werkelijke studietijd wordt getoetst en sluit aan bij de normen vastgesteld krachtens decreet.
- Het programma is studeerbaar doordat factoren die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren, zo veel mogelijk worden weggenomen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Volgens de stakeholders met wie de commissie gesproken heeft over de studiebelasting, is de opleiding zwaar maar toch studeerbaar, en is de algemene studiebelasting dan ook aanvaardbaar. De studenten gaven in hun gesprek met de commissie aan dat vooral de combinatie van de opleiding met werk of een gezinsleven de opleiding verzwaart, en dit hebben de studenten soms onderschat. De studenten meldden ook dat zij hiervan op voorhand wel op de hoogte waren, omdat de opleidingscoördinator dit had gemeld. Ook wanneer de stage en het eindwerk afgerond moeten worden, is het voor de studenten vaak veel werk in combinatie met de opdrachten uit de andere opleidingsonderdelen. De commissie meent dat hierop nog meer nadruk kan worden gelegd in de informatievoorziening aan studenten. Zo kan de planning beter bekend worden gemaakt aan het begin van het academiejaar. Ook de indiendata van papers/opdrachten/stageverslagen zijn best zo snel mogelijk gekend.

Uit de ter beschikking gestelde documenten kon de commissie afleiden dat studenten enerzijds vragende partij zijn voor meer contacturen, zodat de hoeveelheid leerstof vergroot kan worden maar toch op een trager tempo kan worden gegeven. Anderzijds is het beperkte aantal contacturen volgens de studenten ook een voordeel om de combinatie met werk te vergemakkelijken.

Studietijdmetingen worden in de campussen Lier en Turnhout in onderling overleg en zoals vastgelegd in een meetkalender om de vier jaar gepland, maar kunnen ook op vraag van studenten, docenten of gastsprekers worden uitgevoerd. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer er een nieuwe invulling van een opleidingsonderdeel komt, wanneer wijzigingen in het curriculum zijn aangebracht, of wanneer voor een bepaald opleidingsonderdeel een andere docent of gastspreker aan het werk is. In het academiejaar 2007–2008 was er op hogeschoolniveau een studietijdmeting op basis van de Metis-methode: schatten achteraf in combinatie met het invullen van vragenlijsten rond studeerbaarheid. Volgens de opleiding is het hanteren van deze methode vooral aangewezen bij grotere groepen studenten, maar werkt deze niet optimaal bij kleine groepen studenten, zoals bij de opleiding Oncologische gezondheidszorg. De responsgraad van deze bevraging is immers laag, en studenten stellen vragen bij het nut van de meting en de gegevens. Daarom werd er geopteerd voor het uitvoeren van een studietijdmeting in het academiejaar 2009–2010 op basis van een focusgesprek met studenten. De opleiding heeft op basis van de gegevens uit de focusgesprekken geen aanzienlijke aanpassingen gemaakt in het curriculum. Wel is er een aanpassing geweest van de contacturen in het wetenschappelijke deel van het opleidingsonderdeel Verpleegkundige wetenschappen. Over twee jaar wordt de volgende studietijdmeting gepland. De commissie meent dat focusgesprekken, waarin studenten studiebelemmerende en -bevorderende factoren aangeven, een belangrijke waarde hebben, maar meent dat het voeren van studietijdmetingen om de vier jaar ervoor kan zorgen dat de opleiding inzake studiebelasting achter de feiten aan kan lopen. De commissie heeft begrip voor de wens van de opleiding om zich te hoeden voor overbevraging bij de studenten, maar vindt het toch aangewezen dat er vaker studietijdmetingen zouden plaatsvinden. Dit kan volgens de commissie ook in de vorm van frequentere focusgesprekken.

Wat studiebevorderende elementen betreft, is uit de gesprekken die de commissie heeft gevoerd met de studenten gebleken dat zij vooral de flexibiliteit rond de stage enerzijds en de strikte jaarplanning (vaste lesdagen) anderzijds appreciëren om de opleiding haalbaar te maken. De studenten vinden het verder positief dat ze door het goede contact met de opleidingscoördinator problemen in verband met de studiebelasting snel kunnen aankaarten.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie adviseert de opleiding om studietijdmetingen sneller te plannen dan om de vier jaar.
- De commissie moet erover waken dat voldoende informatie over de studiebelasting en de jaarplanning de studenten bereikt.

Facet 2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Beoordelingscriteria:

- Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen.
- De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding streeft in haar didactisch concept vooral naar zelfstandigheid en zelfsturing van de studenten. De studenten worden verder aangemaand tot kritische reflectie door intervisie na de stage en het uitwisselen van ervaringen. Het werken met kleine groepen studenten in de opleiding Oncologische gezondheidszorg nodigt volgens de commissie uit tot interactie. De intervisie na de stage laat volgens de commissie toe dat ook de psychosociale aspecten van het zorg geven aan bod komen.

De commissie meent dat naast de klassieke contacturen (voornamelijk hoor- en werkcolleges) en de stage, ook nog een diversiteit aan activerende werkvormen gehanteerd wordt, die gerelateerd zijn aan het competentieprofiel. Tijdens de lessen zijn er interactieve werkvormen zoals rollenspellen, en daarnaast maken de studenten ook diverse opdrachten, zoals casestudies schrijven, werkcolleges, opzoekwerk, presentaties en groepswerk. Zo moeten studenten syntheses kunnen maken en deze vertalen naar een presentatie, wat volgens de commissie een duidelijke link vertoont naar het competentieprofiel. Volgens de commissie is de integratie van de praktijkdimensie aanwezig in de opleiding en de werkvormen die daarvoor worden aangewend. Zo zijn de skills labs, studiebezoeken en het gebruik van multimedia in de lessen een goede manier om praktijkervaringen uit te wisselen. De studenten lieten in hun gesprek met de commissie weten dat zij dergelijke werkvormen ten zeerste waarderen. De commissie heeft tijdens het bezoek vastgesteld dat in de departementen Gezondheidszorg op de beide campussen geëxperimenteerd wordt met simulatieonderwijs. Ook voor de bachelor-na-bacheloropleiding Oncologische gezondheidszorg verdient dit verdere exploratie. Vooral de opleidingsactiviteiten van het opleidingsonderdeel Communicatie met en begeleiding van de kankerpatiënt lenen zich tot het werken met simulatieonderwijs.

Wel meent de commissie dat de opleiding erover moet blijven waken dat de gastsprekers niet te vrijblijvend worden in het gebruik van werkvormen, en dat de opleidingscoördinator het overzicht over het geheel kan blijven bewaren. De commissie vindt het positief dat de opleiding voor de vaste docenten investeert in vorming over didactiek. Dit kan zij ook voor de gastsprekers aanwenden.

De commissie heeft vastgesteld dat in de opleiding gebruik wordt gemaakt van het elektronische leerplatform Toledo. Ook zijn een uitgebreide bibliotheek en digitale databanken beschikbaar voor de studenten. De studenten gaven in hun gesprek met de commissie aan dat de docenten ook vaak literatuurverwijzingen, artikels op Toledo en video's in de lessen integreren. Wel is het gebruik van Toledo voor sommige studenten niet evident en is vaak meer toelichting nodig.

In de ingekeken documenten geeft de opleiding aan dat er sjablonen beschikbaar zijn voor het cursusmateriaal om eenvormigheid te bevorderen. In het cursusmateriaal dat de commissie kon inkijken, bleek er echter nog geen gebruik van te zijn gemaakt. De commissie meent dat eenvormigheid in het cursusmateriaal studiebevorderend werkt, en pleit dus voor een maximaal gebruik van de ter beschikking zijnde sjablonen. De commissie is positief gestemd over de deelname van de hogeschool aan een project over taalvaardigheid in het hoger onderwijs, dat docenten methodieken moet aanleveren om het studiemateriaal te verbeteren, en hoopt dat ook de opleiding Oncologische gezondheidszorg toegang heeft tot deze methodieken en zij deze kan doorgeven aan de gastsprekers van de opleiding.

De commissie heeft vernomen dat de kwaliteit en de studeerbaarheid van het cursusmateriaal bevraagd worden in de onderwijsbeoordelingen. Studenten kunnen het studiemateriaal scoren en indien een negatieve score volgt, doet de opleiding inspanningen om dit bij te sturen. De studenten meldden de commissie dat zij ook hier een beroep konden doen op (informele) contacten met de opleidingscoördinator om problemen met het cursusmateriaal te bespreken.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie adviseert de opleiding om meer eenvormigheid in het cursusmateriaal na te streven. Het gebruik van de daarvoor beschikbaar zijnde sjabloon kan worden verhoogd.
- De commissie beveelt de opleiding aan om meer ondersteuning te bieden aan de studenten bij het gebruik van Toledo.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordelingscriterium:

- Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat en voor studenten inzichtelijk getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Zoals de commissie heeft kunnen vaststellen tijdens het visitatiebezoek, heeft de hogeschool een toetsbeleid uitgewerkt, dat nu ook opgestart is vanuit de basisopleiding Verpleegkunde. In de volgende fase, met name het academiejaar 2012–2013, zal het toetsbeleid verder geconcretiseerd worden in de bachelor-na-bacheloropleidingen. De docenten hebben vanuit de hogeschool een opleiding over competentiegericht toetsen genoten, wat de commissie positief vindt.

De opleiding Oncologische zorg werkte tot voor kort niet met examens. De toetsing gebeurde door permanente evaluatie, procesevaluatie en opdrachten die de studenten per module uitwerken. De studenten gaven in focusgesprekken aan dat ze de aangereikte kennis op deze manier niet voldoende gebruikten, waarna de opleiding heeft beslist om examens in te voeren vanaf het academiejaar 2011–2012. Voor het opstellen van de examens werkt de opleiding met een standaardjabloon van de hogeschool.

De commissie is tot de conclusie gekomen dat de student wordt beoordeeld door verschillende evaluatievormen, namelijk schriftelijke examens waarin de kennis van de theorie wordt getoetst, de stageverslagen waarin de student een casus moet uitwerken en men zowel kennis als psychologische kwaliteiten naar boven haalt, en de opdrachten die de student krijgt (een folder uitwerken, PowerPointpresentatie, presentatie naar medestudenten), die volgens de commissie een hogere dimensie geven aan deze opleiding.

De commissie is positief over de invoering van de schriftelijke examens, maar heeft tijdens het visitatiebezoek vernomen dat de opleiding nog zoekende is wat de concrete invulling en het niveau van deze examens betreft. Zo vernam de commissie dat de vragen die op examens worden gesteld, vaak heel docentafhankelijk zijn. Doordat de docenten en gastsprekers zelf een mix van examenvragen bepalen, die overigens wel bewaakt en gecoördineerd wordt door de opleidingscoördinator, bestaat de kans dat de vooropgestelde competenties niet altijd worden getoetst. Concreet gaat het volgens de commissie vaak om theoretische vragen, waarbij de student het totaalbeeld van de patiënt niet altijd helemaal beheerst en waardoor het expertniveau van de opleiding niet altijd zichtbaar wordt. De studenten gaven in hun gesprek met de commissie aan dat zij voorstander zijn van open vragen voor de specifieke aspecten van oncologische verpleegkunde. De opleiding moet hierbij volgens de commissie opletten dat de studenten door dit type vragen een totaalbeeld van de zorg voor de oncologische patiënt krijgen. Daarom pleit de commissie voor het werken met stellingen, meerkeuzevragen, open vragen en meer casuïstiek in de vraagstelling, wat volgens de commissie een goede mix van examenvragen is.

De studenten verklaarden in hun gesprek met de commissie op de hoogte te zijn van de evaluatiecriteria. De opleiding zorgt ervoor dat deze aan de studenten bekend worden gemaakt aan het einde van de lessen en via de ECTS-fiches. Studenten kunnen feedback ontvangen na het maken van examens, en kunnen – indien zij dit wensen – deze examens inkijken. Aangezien vaak verschillende docenten instaan voor een enkel opleidingsonderdeel, organiseert de opleiding het

inkijken van de examens en het geven van feedback niet standaard. Het gebeurt dus enkel op vraag van de student. De studenten weten dat deze mogelijkheid er is en gaven in hun gesprek aan dat de docenten bereikbaar zijn. Ook is er een examenreglement, dat de opleiding via het elektronische leerplatform verspreidt. De deliberatiecriteria zijn daarbij duidelijk.

De studenten meldden de commissie dat meer inhoudelijke feedback op de werkstukken die zij maken, wenselijk is. Verder kan de opleiding de communicatie over de planning van de examenroosters met de studenten nog verbeteren. De studenten gaven aan dat zij in april al examens dienden te maken, terwijl zij veronderstelden dat die slechts in juni gepland waren.

De commissie meent dat de evaluatiecriteria van de stages duidelijk zijn. De evaluatie van de stage ligt in handen van de docent-stagebegeleider (in dit geval de opleidingscoördinator) van de hogeschool. Daarvoor baseert deze zich op een stage-evaluatiefiche, de stageverslagen van de studenten en een feedbackformulier van de opleiding. Naast deze documenten baseert de opleidingscoördinator zich op de adviezen van de stagementor en de zorgverleners op de stageplaats. Er wordt in de evaluatie rekening gehouden met het leerproces van de student. De commissie vindt het daarom jammer dat de stageverslagen zelf niet worden gequoteerd. Er is per stageperiode ruimte voor tussentijdse evaluatie (op vraag van de student en/of de mentor) en voor de eindevaluatie. De studenten gaven in hun gesprek met de commissie aan dat de opleidingscoördinator een stagebezoek aflegt, en met mentoren en collega's hun leerproces bespreekt. Voor kortere stages wordt de student door middel van telefonisch contact met de stageplaats door de opleidingscoördinator geëvalueerd. De commissie vindt stagebezoeken ook voor kortere stageperiodes wenselijk. Bovendien heeft de commissie uit de gesprekken afgeleid dat men bij de eindevaluatie van een kortere stage de student niet betreft, wat de commissie betreurt.

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding voor de beoordeling van het eindwerk sinds het academiejaar 2009–2010 een evaluatie-instrument hanteert dat gebaseerd is op verworven competenties. Het is dus zowel een product- als procesevaluatie. De commissie waardeert het dat het werkveld wordt ingezet om het projectwerk mee te beoordelen. Bij de beoordeling let men op de beoogde competenties, het eindproduct, de schriftelijke neerslag en de mondelinge toelichting van het project tijdens een presentatie. De promotor van het projectwerk beoordeelt het proces; de lezers uit de jury beoordelen het product.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt de opleiding aan verder te onderzoeken hoe zij het niveau van de examens en de toetsing van de competenties kan garanderen. De commissie pleit daarbij voor een mix aan examenvragen, zoals open vragen, multiplechoicevragen en casuïstiek.
- De commissie adviseert de opleiding om de studenten meer bij de eindevaluatie van de stages te betrekken.
- De commissie adviseert om meer inhoudelijke feedback aan de studenten geven op hun werkstukken.

Facet 2.8 Masterproef

Dit facet is niet van toepassing voor de bachelor-na-bacheloropleiding.

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden

Beoordelingscriteria:

- Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten Bachelor-na-bachelor: Bachelorgraad met (een) door het instellingsbestuur nader bepaalde kwalificatie(s), eventueel aangevuld met een onderzoek naar geschiktheid of bekwaamheid of een voorbereidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding hanteert de decretaal voorziene toelatingsvoorwaarden voor de bachelor-na-bacheloropleiding.

De bachelor-na-bacheloropleiding Oncologische gezondheidszorg is rechtstreeks toegankelijk voor studenten bachelor in de Verpleegkunde en bachelor in de Vroedkunde. Volgens de commissie zijn deze toelatingsvoorwaarden dan ook duidelijk voor de doelgroep. Zoals de commissie heeft kunnen vaststellen, zijn de meeste studenten die instromen Bachelors in de Verpleegkunde. Indien zij deze vooropleiding hebben genoten, kunnen ze na het afwerken van de opleiding Oncologische gezondheidszorg de Bijzondere Beroepstitel bekomen. Voor Bachelors Vroedkunde geldt dit echter niet. De commissie meent dat dit niet voldoende gecommuniceerd wordt aan de studenten. De studenten voelen het dan ook aan als een tekortkoming.

Op hogeschoolniveau is het EVC-en EVK-beleid op punt gesteld. De opleiding maakt er echter weinig gebruik van. In de opleiding kunnen studenten die als vooropleiding een masteropleiding hebben gevolgd, een vrijstelling verkrijgen voor het schrijven van het eindwerk en het opleidingsonderdeel Verpleegkundige wetenschappen. In de gesprekken die de commissie met de opleidingscoördinator voerde, vernam de commissie dat die dit niet wenselijk vindt. De commissie meent dat de opleiding meer zou mogen nagaan hoe studenten vrijstellingen zouden kunnen verkrijgen op basis van de EVC-procedure, aangezien studenten vaak een ruime werkervaring hebben opgedaan. Op dit moment heeft de opleiding hier weinig tot geen ervaring mee.

Verder merkt de commissie op dat de opleiding de mix van pas afgestudeerde studenten en studenten die al jaren in het werkveld staan, moet blijven bewaken. Deze twee groepen hebben namelijk beide een andere kijk op de opleiding. Voor net afgestudeerden moeten sommige basisvaardigheden nog aan bod komen, terwijl werkstudenten met een lange ervaring in het beroepenveld mogelijk enige diepgang in de opleiding missen.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie adviseert de opleiding om duidelijk te communiceren aan de instromende studenten dat enkel die studenten met een vooropleiding Bachelor in de Verpleegkunde de Bijzondere Beroepstitel kunnen behalen.
- De commissie beveelt de opleiding aan om de verschillende behoeften aan diepgang op verschillende terreinen van de pas afgestudeerden en werkstudenten met jarenlange ervaring blijvend te bewaken.

Oordeel over onderwerp 2, programma: **voldoende**

Op basis van de oordelen over:

facet 2.1	relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma	goed
facet 2.2	eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	voldoende
facet 2.3	samenhang van het programma	goed
facet 2.4	studieomvang	OK
facet 2.5	studietijd	voldoende
facet 2.6	afstemming tussen vormgeving en inhoud	voldoende
facet 2.7	beoordeling en toetsing	voldoende
facet 2.8	masterproef	niet van toepassing
facet 2.9	toelatingsvoorwaarden	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 3 INZET VAN HET PERSONEEL

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

Beoordelingscriterium:

- Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is tevreden over het personeelsbeleid. Uit de gesprekken en de ingekeken documenten hebben de commissieleden kunnen afleiden dat op de hogeschool een duidelijk uitgewerkt personeelsbeleid aanwezig is. De visie van de hogeschool is dat er met de medewerkers een gedeelde verantwoordelijkheid is om de persoonlijke doelstellingen van de personeelsleden en de doelstellingen van de K.H.Kempen op elkaar af te stemmen. De hogeschool verwacht dat haar personeelsleden toonaangevend en ondernemend zijn. De commissie is wel van mening dat de lage opkomst van de studenten een belemmering is voor het voeren van een goed personeelsbeleid. Zeker met de verwachte toename van het studentenaantal in de nabije toekomst naar aanleiding van de Bijzondere Beroepstitel, is er een tijdige planning nodig om deze toename van studenten op te vangen.

De verschillende departementen van de hogeschool hebben duidelijke criteria voor de werving en selectie van nieuwe personeelsleden uitgewerkt. De commissie kon uit de ter beschikking gestelde documenten afleiden dat medewerkers competent en inzetbaar dienen te zijn in minstens twee van de drie pijlers (onderwijs, onderzoek, maatschappelijke dienstverlening). De commissie waardeert het dat de opleiding aandacht heeft voor de specifieke expertise en vakkennis in het domein. Om die reden trekt de opleiding gastsprekers aan, die hun expertise delen met de

studenten. Alle leden van het statutaire personeel dienen een pedagogisch getuigschrift te bezitten of te behalen. De gastsprekers die actief zijn in het werkveld, hebben vaak geen pedagogisch diploma en zijn minder didactisch onderlegd. De commissie vindt het jammer dat gastsprekers geen of weinig didactische diploma's hebben of didactische opleidingen kunnen volgen via de hogeschool. Daardoor hebben ze vaak weinig ervaring in het gebruik van de verschillende didactische materialen. Blijvende aandacht voor de ondersteuning van de gastsprekers is dus wenselijk. Het initiatief om de gastsprekers in de toekomst een informatiefolder te bezorgen, waarin naast praktische informatie ook aandacht gaat naar een aantal didactische aspecten, zoals het werken met studiemateriaal, waardeert de commissie. De commissie meent ook dat zowel de statutaire docenten als de gastsprekers over de nodige kwaliteiten beschikken om het programma van de opleiding te realiseren. Ook de studenten die de commissie gesproken heeft, zijn tevreden over de kwaliteit van de docenten. Zij vinden het een meerwaarde dat de docenten verbonden zijn met het werkveld, en appreciëren de praktijkgerichtheid van de docenten. De commissie is tevreden te horen dat een Nederlandse gastspreker in de opleiding aanwezig is, maar merkt op dat de opleiding nog inspanningen zou mogen leveren om meerdere buitenlandse gastsprekers te betrekken, wat een meerwaarde zou zijn voor de gehele opleiding.

De commissie heeft uit de ingekeken documenten kunnen afleiden dat de hogeschool een databank heeft ontwikkeld die de competenties van de docenten of gastsprekers in kaart brengt. In het academiejaar 2011–2012 zijn de competentiekaarten of curricula vitae van de gastsprekers daarin ingebracht of geactualiseerd. De commissie staat achter het idee om gebruik te maken van deze competentiekaarten bij personeelsaangelegenheden.

De commissie is tevreden over de professionaliseringsmogelijkheden van de docenten. Er is een zeer uitgebreid professionaliseringsprogramma met een waaier aan thema's, waarop het statutaire personeel kan intekenen. De opleiding geeft aan dat het moeilijk is om professionalisering structureel aan te bieden aan gastsprekers. Zij hebben echter door hun werk en ervaring in het werkveld ook professionaliseringsmogelijkheden, zij het minder of niet aan de hogeschool. De gastsprekers met wie commissie sprak tijdens het bezoek, bevestigden dat zij via onderzoek en (internationale) congressen hun eigen professionalisering verzorgen.

Het uitgebreide vormingsaanbod voor de statutaire docenten werd intern in de hogeschool ontwikkeld. Het aanbod is ruim en gaat van opleidingen over basis-ICT-vaardigheden tot opleidingen over competentiegericht toetsen. De commissie waardeert het dat levenslang leren wordt aangemoedigd.

Wat professionalisering op didactisch vlak betreft, organiseert de onderwijsraad om de twee jaar een onderwijsdag. Verder kunnen startende docenten een vorming rond didactische thema's volgen, georganiseerd door de Associatie KU Leuven.

De commissie heeft vastgesteld dat ook de evaluatie van de docenten degelijk verloopt. Statutaire docenten worden geëvalueerd volgens een vaste procedure van de hogeschool met evaluatiegesprekken, functioneringsgesprekken en de bespreking van een POP (persoonlijk ontwikkelingsplan). De opleidingsverantwoordelijke is eveneens verantwoordelijk voor de evaluatie van gastsprekers. Ook de studenten evalueren gastsprekers en statutaire docenten via de onderwijsbevraging of de focusgesprekken. De studenten gaven in hun gesprek met de commissie aan dat zij problemen met gastsprekers snel aan de opleidingscoördinator kunnen melden. Om de vijf jaar wordt het doceergedrag van de docenten bevraagd met een rotatiesysteem. Er wordt vanuit het departement nagegaan welke docenten in aanmerking komen voor bevraging, en deze docenten worden daar in het begin van het academiejaar op de hoogte van gesteld. De studenten evalueren met een onlinevragenlijst. De resultaten van de bevragingen worden aangeboden aan de docenten en de directie, op basis waarvan bijstellingen kunnen gebeuren.

Ook de begeleiding van nieuwe medewerkers verloopt volgens de commissie vlot. Nieuwe docenten kunnen twee begeleidingsavonden vanuit de hogeschool volgen. De commissie vindt het positief dat de hogeschool met de nieuwe docenten groeps gesprekken organiseert om na te gaan wat de behoeften van deze docenten zijn. In het departement krijgen nieuwe docenten een peter of meter ter beschikking om hen wegwijs te maken. Er is voor de gastsprekers een informatiebrochure beschikbaar, wat de commissie waardeert.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie adviseert de opleiding aan inspanningen te leveren om meer buitenlandse gastsprekers te betrekken bij de opleiding.
- De opleiding moet erover waken dat gastsprekers voldoende didactische ondersteuning ontvangen.

Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid

Beoordelingscriterium:

- Het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroeps- of kunstpraktijk.
- Bij de daartoe in aanmerking komende opleidingen dient daarenboven voldoende personeel te beschikken over kennis en inzicht in de desbetreffende beroeps- of kunstpraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Zoals vermeld in facet 3.1 appreciëren de stakeholders de praktijkgerichtheid van de docenten. Vooral de gastsprekers, die onmiddellijk verbonden zijn met het werkveld en dus praktijkvoorbeelden in de lessen kunnen introduceren, zijn een meerwaarde. De studenten gaven aan dat de lessen de realiteit van nu weergeven, en dat de docenten dus met andere woorden rekening houden met vernieuwingen en ontwikkelingen in het vakgebied. De commissie heeft vastgesteld dat alle gastsprekers zelf in de klinische praktijk staan, wat een meerwaarde is. Er is een grote waaier aan specialisaties in deze opleiding. Er zijn bijvoorbeeld verschillende artsen van verschillende oncologische disciplines aan het werk, alsook specialisten voor radiotherapie, een diëtist, een psycholoog en een verpleegkundige. Ook is de wetenschappelijke achtergrond van sommige gastsprekers volgens de commissie een sterk punt.

Zoals aangehaald worden levenslang leren en professionalisering voor de docenten gestimuleerd en besproken op teamvergaderingen en personeelsvergaderingen. De opleiding heeft minder vat en minder zicht op de professionalisering van de gastsprekers.

De commissie is tevreden vast te stellen dat er bij de opleiding aandacht is voor internationale mobiliteit en uitwisseling. In 2010 werden in het departement Gezondheidszorg van de campus Turnhout internationale dagen georganiseerd, waarbij buitenlandse partners en studenten workshops en lessen verzorgden. Begin 2011 organiseerde de hogeschool internationale dagen voor alle departementen en opleidingen. De banabacoördinator en enkele docenten van de bachelor-na-bacheloropleidingen zijn ook naar het buitenland gegaan voor opleidingen en het bijwonen van congressen. De commissie is tevreden vast te stellen dat een buitenlandse gastspreker werkzaam is in de opleiding. Dit aantal kan zeker nog worden uitgebreid. Verder zijn er volgens de commissie weinig netwerken of samenwerkingsverbanden met buitenlandse partnerinstellingen, en daaraan zou de opleiding meer aandacht kunnen besteden.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt de opleiding aan om meer te investeren in internationale gastsprekers, buitenlandse netwerken of samenwerkingsverbanden met buitenlandse partnerinstellingen.

Facet 3.3 Kwantiteit personeel

Beoordelingscriterium:

- Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft uit de ingekeken documenten kunnen afleiden dat het departement Gezondheidszorg van de campus Turnhout in 2010 kon rekenen op 22 medewerkers die behoren tot het onderwijzend personeel. Daarnaast combineert één medewerker onderzoek met een onderwijsopdracht. Het administratief-technisch personeel telt vier leden. De ratio van student-personeelslid is 13,6. In het departement Gezondheidszorg van de campus Turnhout werken 15 medewerkers voltijds, 10 medewerkers deeltijds, en heeft nog een aantal medewerkers een gecombineerde opdracht tussen verschillende departementen in de hogeschool of een gedeelde opdracht met de HBO5-opleiding Verpleegkunde. Volgens de commissie is de leeftijdscurve van de personeelsleden die zij heeft kunnen inkijken, evenwichtig.

Voor de bachelor-na-bacheloropleiding Oncologische gezondheidszorg worden in 2010 1,02 VTE statutair personeel uitgerekend. De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek vastgesteld dat de opleiding in de praktijk steunt op het werk van één statutair personeelslid, met name de opleidingscoördinator. Daarnaast wordt de opleiding dus bijna volledig gedragen door een dertigtal gastsprekers, die in 2010 voor 124 uren ingezet werden in de opleiding. De ratio statutair personeel-gastsprekers is in deze opleiding dus niet in balans. Gezien het relatief lage aantal studenten in deze opleiding en de student-docentratio van ongeveer 7,6, is de situatie volgens de commissie nu nog werkbaar. Wel vraagt de commissie zich af of het haalbaar blijft een vrij groot aantal gastsprekers in te zetten voor een dergelijk klein aantal studenten. Verder stelt de commissie zich vragen bij de werklast en de werkdruk van de opleidingscoördinator. De werklast van het coördinatie- en begeleidingswerk van de opleidingscoördinator is immers groot. Indien deze om wat voor reden ook niet beschikbaar is, komen de kwaliteit en de continuïteit van de opleiding volgens de commissie in het gedrang. De opleidingscoördinator geeft aan dat ze dit probleem al heeft aangekaart bij de directie van het departement. Volgens de commissie is het een noodzaak dat, indien zich meer studenten zouden inschrijven in de opleiding – wat wordt verwacht door de komst van de Bijzondere Beroepstitel –, meer statutair personeel beschikbaar wordt voor de opleiding Oncologische gezondheidszorg. De commissie waardeert het dat in het academiejaar 2011–2012 voorbereidingen getroffen zijn om de werkdruk in de bachelor-na-bacheloropleidingen van de K.H.Kempen te verdelen.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt de opleiding aan om de werklast van de personeelsleden, vooral van de opleidingscoördinator, te verminderen.
- De commissie adviseert de opleiding om de ratio statutaire docenten en gastsprekers meer te egaliseren, ter voorbereiding van de verwachte toename van de studentenaantallen.

Oordeel over onderwerp 3, inzet van het personeel: **voldoende**

Op basis van de oordelen over:

facet 3.1	kwaliteit personeel	voldoende
facet 3.2	eisen professionele gerichtheid	goed
facet 3.3	kwantiteit personeel	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 4 VOORZIENINGEN

Facet 4.1 Materiële voorzieningen

Beoordelingscriterium:

- De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek vastgesteld dat de hogeschool een langetermijninfrastructuurplan heeft, alsook een facilitaire dienst, waarvan het hoofd actief is op Associatieniveau en lid is van verschillende werkgroepen, zodat een onderlinge afstemming van de infrastructuur binnen de Associatie kan worden beoogd.

De commissie is onder de indruk van het doordachte infrastructurele concept van de nieuwbouw op de campus in Turnhout (Open Poort), die door de openheid en lichtinval uitnodigt tot studie, en bestaat uit twee lesvleugels en een dwarsvleugel over verschillende verdiepingen. De functionaliteit van de verschillende onderdelen in het gebouw (bibliotheek, ontspanning, onderwijs en de bureaus van de directie, administratie en docenten) worden aangeduid door verschillende kleuren. Er is volgens de commissie ook nagedacht over de ergometrie van het meubilair. De studenten beschikken in de gemeenschappelijke plaatsen op de campus over meer dan voldoende ruimte.

De opleiding kan beschikken over eigentijdse lokalen en aula's op de campus, die niet aan één bepaalde opleiding of departement zijn toegewezen. De lokalen en aula's zijn uitgerust met verschillende audiovisuele apparatuur en andere moderne technologieën. Er zijn ook een boekenwinkel en een ruime cafetaria aanwezig op de campus.

Op het departement zijn zeer moderne en goed uitgeruste skills labs aanwezig, waar de hogeschool en het departement ook experimenteren met simulatieonderwijs. Voor de opleiding Oncologische gezondheidszorg verdient het simulatieonderwijs volgens de commissie zeker en vast verdere investeringen en exploratie, bijvoorbeeld het simuleren van bepaalde gesprekstechnieken of het aanleren van bepaalde verpleegkundige technieken.

In de docentenlokalen hebben docenten geen vaste plaatsen. De drie departementen van de campus Turnhout worden in deze niet gescheiden, om meer overleg en gezamenlijke input te stimuleren. Opleidingscoördinatoren daarentegen hebben wel een vaste werkplaats. Iedere docent beschikt over een eigen laptop. Er is draadloos internet aanwezig op de hele campus en een lokaal met pc's, waarvan studenten gebruik kunnen maken. Met een 'Laptop welkom'-campagne stimuleert de hogeschool het gebruik van draagbare computers en andere mobiele apparatuur. De studenten van de opleiding zijn niet verplicht een laptop aan te kopen en mee te brengen, maar kunnen wel indien nodig laptops ontlend bij de servicedesk van de bibliotheek.

De commissie waardeert eveneens de ruime en mooie bibliotheek en de bibliotheeklounge, waar 275 werkplekken ter beschikking zijn voor de studenten. De collectie in de bibliotheek biedt werken aan voor de gehele campus en dus de verschillende departementen, en is ingedeeld volgens het SISO-systeem. Er is een driehonderdtal tijdschriften ter beschikking voor de hele campus, waarvan twee derde voor het departement Gezondheidszorg. Verder biedt de bibliotheek ook elektronische literatuur aan via databanken. De bibliotheek is twee decennia geleden zelf gestart met het aanleggen van een Nederlandstalige literatuuurdatabank voor Verpleegkunde: INVERT (de Index van de Nederlandstalige Verpleegkundige Tijdschriften). De commissie is tevreden te vernemen dat er bij de collectievorming in de bibliotheek rekening wordt gehouden met suggesties van docenten. Voor docenten en studenten worden opleidingen ingericht rond opzoeken, informatievaardigheden, e-bronnen en databanken, wat de commissie waardeert. Verder is de commissie onder de indruk van de technologie die in de toekomst zal voorzien in een zelfuitleensysteem.

De commissie meent dat ook de cursusdienst van de campus in orde is. De vzw Campinia Media is verantwoordelijk voor het aankopen, verkopen en reproduceren van het studiemateriaal. Studenten en docenten kunnen daarnaast nog andere werken aankopen indien ze dat wensen. Ook de kopieertoestellen van de campus worden door deze vzw beheerd.

De campus is gemakkelijk bereikbaar met het openbaar vervoer. Tussen het station en de campus (een afstand van één kilometer) kunnen studenten gebruikmaken van pendelfietsen of van de uitgetekende verkeersvrije wandelroute. Studenten kunnen K.H.Kempen-fietsen huren, en er zijn overdekte stallingen en vestiaires met douches voorzien.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 4.2 Studiebegeleiding

Beoordelingscriteria:

- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op de studievoortgang.
- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Volgens de commissie zijn de sociale voorzieningen en de begeleidingsdiensten van de hogeschool in orde. Bij de sociale dienst van de K.H.Kempen kunnen studenten met psychosociale,

sociaal-juridische en financiële problemen terecht. Ook studenten die een studentenjob zoeken, kunnen bij de sociale dienst van de hogeschool aankloppen. De huisvestingsdienst zorgt voor betaalbare huisvesting.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek vastgesteld dat de studenten van de bachelor-na-bacheloropleidingen en dus ook van de opleiding Oncologische gezondheidszorg verondersteld worden zelfstandig te kunnen studeren, gezien hun werkervaring of hun vooropleiding. Hoewel de studiebegeleiding van de hogeschool in orde is en op punt staat, maken de studenten er dus weinig gebruik van. De opleiding organiseert niet systematisch trajectbegeleiding voor de studenten, die verondersteld worden zelf contact op te nemen met verantwoordelijken indien ze nood hebben aan bepaalde specifieke ondersteuning. Zo kunnen studenten met studieproblemen, een functiebeperking of een taalprobleem altijd terecht bij de verantwoordelijken van studie- en studentenbegeleiding van de hogeschool. Wanneer een student psychosociale problemen heeft, zijn docenten en de opleidingscoördinator volgens de opleiding vaak het eerste aanspreekpunt. Zij kunnen de studenten dan doorverwijzen naar de dienst Sociale voorzieningen van de hogeschool.

Wel heeft de commissie tijdens de gesprekken vernomen dat de begeleiding grotendeels, zo niet volledig bij opleidingscoördinator ligt, die volgens de studenten zeer bereikbaar en aanspreekbaar is. De opleidingscoördinator is het centrale aanspreekpunt en tracht vele vragen van de studenten via e-mail op te vangen. Ook de stagebegeleiding ligt in handen van de opleidingscoördinator. Deze eenmansopdracht brengt ook een zekere kwetsbaarheid met zich mee, waardoor organisatorische en administratieve taken op de achtergrond komen te staan. De werklast zou volgens de commissie in elk geval verlicht kunnen worden door administratieve ondersteuning. Ook is de commissie het eens met de opleiding, die stelt dat de begeleiding van werkstudenten continu aandacht verdient en onderschrijft de verdere uitwerking van het plan van aanpak dat de bachelor-na-bacheloropleidingen opgesteld hebben inzake studie- en studentenbegeleiding voor hun specifieke doelgroep. De commissie is positief over het initiatief van het departement Gezondheidszorg op de beide campussen om in te stappen in een OOF-project (onderwijsontwikkelingsfonds) 'Werkplekieren', waaruit bepaalde output kan gebruikt worden voor de werkstudenten van de opleiding.

De opleiding is tevreden te vernemen dat de opleiding zorgt voor informatie aan potentiële studenten via de website, de opleidingsbrochures en folders die worden uitgedeeld. Volgens de commissie kan de informatiebundel van de opleiding Oncologische gezondheidszorg nog geoptimaliseerd worden. Verder kunnen studenten ook informatie verkrijgen via informatiemomenten en de 'WaNaBa'-beurs ('Wat na Bachelor?') van de Associatie KU Leuven. Wanneer studenten zijn ingeschreven, organiseert de opleiding een onthaaldag. De studenten met wie de commissie een gesprek aanging, gaven aan dat de opleiding de communicatie rond uurroosters en planning nog kan verbeteren.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie raadt de opleiding aan aandacht te schenken aan de werkdruk van de opleidingscoördinator inzake studiebegeleiding.
- De commissie vraagt blijvende aandacht voor de begeleiding van werkstudenten, die vaak specifieke behoeften hebben wat studiebegeleiding betreft.

Oordeel over onderwerp 4, voorzieningen: **voldoende**

Op basis van de oordelen over:

facet 4.1	materiële voorzieningen	goed
facet 4.2	studiebegeleiding	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 5 INTERNE KWALITEITSZORG

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordelingscriterium:

- De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft inzage gekregen in het interne kwaliteitszorgsysteem van de hogeschool, waarbinnen men het TRIS-instrument hanteert, dat is gebaseerd op het EFQM-model. De hogeschool en de opleiding hanteren TRIS als instrument voor zelfevaluatie. Verbeteracties vanuit de TRIS-metingen worden opgenomen in het operationeel jaaractieplan. De hogeschool en de opleiding volgen het operationeel jaaractieplan op via de kwaliteitscyclus. Het kwaliteitshandboek van de hogeschool is gebaseerd op de TRIS-structuur. De commissie is tevreden dat de TRIS-meting in de hogeschool en de opleiding resulteert in een kwaliteitshandboek (onderverdeeld in een deel per departement en een deel bestemd voor de hele hogeschool) met operationele jaaractieplannen (OJP). In de hogeschool is een tweetal werkgroepen actief: de werkgroep Kwaliteitshandboek, die instaat voor de bewaking van het kwaliteitshandboek, en de werkgroep Indicatoren, die de kwaliteitsraad ondersteunt voor alles wat verband houdt met indicatoren en meetinstrumenten. In het actualiseringsdocument dat de opleiding aan de commissie heeft bezorgd, spreekt men de intentie uit om op zoek te gaan naar specifieke indicatoren voor de bachelor-na-bacheloropleidingen. De commissie onderschrijft dit plan en moedigt de opleiding aan dit nog verder uit te werken.

Op departementsniveau fungeert een kwaliteitsraad, die driemaal per jaar samenkomt. Een kerngroep van directie en opleidingscoördinatoren vergadert tweewekelijks. Op opleidingsniveau worden metingen en bevragingen uitgevoerd. Er is voor de beide departementen Gezondheidszorg in Lier en Turnhout een meetkalender opgesteld, die de frequentie van de bevragingen regelt. De commissie kan hieruit afleiden dat jaarlijkse onderwijsbevragingen plaatsvinden, alsook een bevraging van de stageplaatsen bij studenten, studietijdmetingen (zie facet 2.5), TRIS-score bij de banabacoördinatoren, instroomenquête, uitstroombevraging en een bevraging van de gast-sprekers.

Aangezien de opleiding Oncologische gezondheidszorg klein is en weinig studenten telt, stelt de opleiding dat dit de responsgraad van de bevragingen en de validiteit van de resultaten kan beïnvloeden. De opleiding werkt daarom voor de onderwijsbevragingen met focusgroepen, die

vaak betere resultaten opleveren. De commissie heeft in het gesprek met de studenten vernomen dat meerdere focusgesprekken per academiejaar plaatsvinden, wat de commissie positief vindt, omdat de opleiding zo kort op de bal kan spelen. Uit de gesprekken tijdens het visitatiebezoek en het inkijken van de ter beschikking gestelde documenten heeft de commissie kunnen afleiden dat de studenten de inhoud van de opleidingsonderdelen over het algemeen als positief beoordelen. Hier en daar stellen ze kleine veranderingen voor, bijvoorbeeld wat overlappingsen of het uniformiseren van studiemateriaal betreft. De gastsprekers die vanuit verschillende expertisedomeinen lesgeven, ervaren ze als een verrijking.

In 2009–2010 werden de studenten bevraagd over de stage en de stagebegeleiding door de mentoren. Deze bevraging vindt plaats per stageplaats, waardoor geen afzonderlijke resultaten voor de bachelor-na-bacheloropleiding Oncologische gezondheidszorg beschikbaar zijn. Gezien het belang van de stage in de opleiding vindt de commissie het wel aangewezen dat er blijvend zicht is op de tevredenheid of ontevredenheid over de stageplaatsen per opleiding.

Er is in 2008–2009 een instroomenquête geweest op hogeschoolniveau, die in 2010–2011 werd herhaald. De commissie heeft echter geen zicht gekregen op de resultaten van deze bevraging. In 2009–2010 is er een uitstroombevraging (onmiddellijk na het afstuderen) geweest in de beide departementen Gezondheidszorg die peilde naar de tevredenheid van de studenten met betrekking tot het net gevolgde programma. Deze bevraging was anoniem en werd uitgevoerd door middel van het computerprogramma Online. De commissie heeft uit de ingekeken documenten echter afgeleid dat er geen respons was vanuit de opleiding Oncologische gezondheidszorg, en betreurt dit. Het is wenselijk om de studenten van de opleiding te motiveren om deel te nemen aan deze bevraging. De commissie vindt het een goed initiatief dat de opleiding verdere bevragingen plant om de opleiding zo goed mogelijk af te stemmen op de wensen en noden van het werkveld. Dit wil de opleiding doen door middel van drie vragenlijsten, een aan de studenten onmiddellijk na het afstuderen, een aan de afgestudeerden die zes maanden in het werkveld hebben gestaan, en een aan de werkgevers van de afgestudeerden na zes maanden in het werkveld. De commissie kan zich vinden in deze plannen om een dergelijke bevraging te organiseren.

Voor de bachelor-na-bacheloropleidingen in de departementen Gezondheidszorg in Lier en Turnhout is een TRIS-scoring uitgevoerd bij de opleidingscoördinatoren. De resultaten kon de commissie inkijken in het kwaliteitshandboek. De verbeteringsacties die uit deze TRIS-scoring voortvloeiden, zijn opgenomen in de operationele jaaractieplannen van de departementen.

De commissie heeft uit de ingekeken documenten vernomen dat in 2009–2010 de opleiding haar gastsprekers heeft bevraagd over facetten zoals de praktische organisatie van de opleiding, het cursusmateriaal, de inspraak enzovoort. Ook hier was de respons laag, zodat men de bevraging niet zal herhalen. De commissie meent dat er best blijvende aandacht gaat naar de mening van de gastsprekers, bijvoorbeeld door het organiseren van meer overlegvergaderingen met de gastsprekers.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie adviseert de opleiding om de lage responsgraad voor de bevragingen dichter op te volgen en te remediëren.
- De commissie beveelt de opleiding aan om blijvend systematisch docenten, gastsprekers en studenten te bevragen.

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

Beoordelingscriterium:

- De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbeteringsmaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is van mening dat de hogeschool een duidelijk beleid heeft rond verbeteringsmaatregelen. De opleiding heeft in de gesprekken met de commissie aangegeven dat vier jaar geleden vanuit het hogeschoolbeleid gestart is met een formele kwaliteitscyclus. Voordien werkte de hogeschool met de PDCA-cyclus, waarvan de C- en A-fases niet altijd aan bod kwamen. Ook heeft de hogeschool het advies gegeven niet te veel acties tegelijk te starten, maar om de acties te beperken en duidelijk te prioriteren, teneinde een hoog realisatiepercentage te bekomen.

De opleiding heeft verschillende acties lopen, geconcretiseerd in de operationele jaaractieplannen van de departementen, die de commissie heeft kunnen inkijken. Het is de bedoeling dat in het begin van een academiejaar de doelstellingen en de concrete acties die de opleiding daaraan wil verbinden, vernoemd worden en een timing wordt opgemaakt. Tijdens en aan het einde van het academiejaar voert de opleiding een check uit van wat is afgewerkt, en wat de doelstellingen en acties voor het jaar erop zijn. De verbeteringsacties uit de operationele jaaractieplannen mogen volgens de commissie systematischer worden opgevolgd. Gezien geen meetbare streefdoelen of indicatoren worden gebruikt voor de bachelor-na-bacheloropleidingen, geldt ook dat deze voor de opleiding Oncologische gezondheidszorg niet worden aangewend tot verbetering van de opleiding.

De prioriteiten en actiepunten liggen, zoals de commissie heeft kunnen vernemen uit de gesprekken met de opleiding, bij de samenwerking met het werkveld wat de stage en het competentieprofiel (validering), het toetsbeleid, de verdere integratie van de portfolio en internationalisering betreft. De commissie onderschrijft deze prioritering en waardeert de intenties van de opleiding, maar stelt dat er nog heel wat moet worden geconcretiseerd.

De commissie heeft vastgesteld dat de methode van werken met focusgesprekken resultaten oplevert in de opleiding. Uit de gesprekken met de opleidingsverantwoordelijken blijkt dat er een voortdurende bijsturing is op basis van de feedback van studenten via de focusgroepen. De studenten bevestigden dit in hun gesprek met de commissie. Zij meldden ook dat de opleidingscoördinator actief inspeelt op opmerkingen van de studenten, zoals rond het studiemateriaal. Uit het verslag van de focusgroep van 2011 dat de commissie heeft ingekeken, blijkt ook dat er hard is gewerkt aan het op punt stellen van de opleiding en de werkpunten die naar voren kwamen in de focusgroep van 2010. De commissie kan dus concluderen dat de docenten en de opleidingscoördinator aanspreekbaar zijn en dat aanpassingen snel gebeuren. De commissie vraagt wel om de verbeteringsmaatregelen daarbij structureel te implementeren, wat nu nog te weinig gebeurt, waardoor bepaalde verbeteringsacties nog te veel ad hoc verlopen.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt aandacht voor de structurele implementatie van de verbeteringsmaatregelen, teneinde deze niet ad hoc te laten verlopen.

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordelingscriterium:

- Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Oordeel van de visitatiecommissie: **onvoldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft uit de ter beschikking gestelde documenten en uit de gesprekken die zij met de stakeholders tijdens het visitatiebezoek heeft gevoerd, kunnen afleiden dat de opleiding haar stakeholders bij de opleiding betreft, maar wel soms in onvoldoende mate.

De opleiding betreft haar medewerkers door middel van overlegvergaderingen, waarin problemen kunnen worden aangekaart. Het departement Gezondheidszorg in Turnhout werkt met een 'groot team banaba', waarin alle docenten en opleidingsverantwoordelijken samen met de directie vergaderen. Het is niet duidelijk of ook de gastsprekers aan deze overlegvergaderingen deelnemen, maar de commissie vindt het wel een meerwaarde indien dit het geval zou zijn. Daarnaast is nog een 'klein team banaba' actief, dat bestaat uit de opleidingsverantwoordelijken en de algemene banabacoördinator. De opleiding gaf in het gesprek met de commissie aan dat het geen sinecure is om de gastsprekers, die slechts een beperkt aantal uren in de opleiding vervullen, te mobiliseren en hen meer te betrekken bij de opleiding of bijvoorbeeld de TRIS-scoring. Het goede contact tussen de opleidingscoördinator en de gastsprekers helpt. Toch meent de commissie dat de opleiding nog meer inspanningen kan leveren om de gastsprekers te betrekken. Zij vormen volgens de commissie op dit moment geen team, aangezien er weinig mogelijkheden tot overleg zijn. Zo kennen ze elkaars cursusinhouden niet en is er te weinig contact tussen de gastsprekers en de opleidingscoördinator.

Zoals in facet 5.1 vermeld, betreft de opleiding haar studenten vooral door middel van de (onderwijs)bevragingen via de focusgesprekken. De studenten met wie de commissie sprak, evalueren deze focusgroepen als een positief initiatief. Tijdens de focusgroepen kunnen de studenten terugkoppeling ontvangen over de geleverde verbeteringsacties. Verder waardeert de commissie het dat de terugkoppeling van maatregelen tot verbetering en andere gegevens de studenten eveneens bereikt onder de vorm van posters of tienpuntenrapporten. De commissie meent dat de betrokkenheid van de studenten zeker verder mag worden verhoogd.

In de hogeschool en het departement kunnen studenten meer betrokkenheid verwerven door deelname aan de departementale raad en de studentenraad. De commissie heeft vernomen dat twee studenten van de bachelor-na-bacheloropleidingen in de departementen Gezondheidszorg van de K.H.Kempen deelnemen aan deze raden. De opleiding Oncologische gezondheidszorg mag haar studenten meer aanmoedigen tot deelname, wat nu niet het geval is. Aandacht is vooral nodig voor de betrokkenheid van werkstudenten, die op dit moment niet geïnteresseerd blijken in een plaats in de studenten- of departementale raad, of dit niet kunnen combineren met hun werksituatie.

De commissie is tevreden dat de OPAR-raden (opleidingsadviesraden) van het werkveld in alle bachelor-na-bacheloropleidingen van de departementen Gezondheidszorg van de K.H.Kempen actief zijn, maar meent dat deze nog uitgebreider kunnen worden ingevuld, en dat meer inspanningen kunnen worden geleverd voor de operationalisering ervan. Uit de gesprekken met de

vertegenwoordigers van het werkveld heeft de commissie immers een sterke wens gevoeld vanuit het werkveld om input te geven in de opleiding.

Het werkveld is verder nog betrokken bij de stage, de mentorenopleiding, via de gastsprekers, studiebezoeken, beurzen en jaarlijkse contacten met de opleidingscoördinator. Ook bij de presentatie van het eindwerk nodigt de opleiding het werkveld uit als jury. De presentatie van het eindwerk staat open voor het gehele werkveld.

Ten slotte betreft de opleiding de alumni door middel van de (geplande) alumnibevragingen. De commissie betreurt het dat zij tijdens het visitatiebezoek geen vertegenwoordigers van de afgestudeerden heeft kunnen spreken. De commissie vermoedt dat er geen sprake is van een alumniwerking, terwijl een geformaliseerde alumniwerking wel een meerwaarde voor de opleiding zou zijn.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt aandacht voor het verder operationaliseren en systematiseren van de opleidingsadviesraad.
- De opleiding moet erover waken dat de gastsprekers meer betrokken worden bij de opleiding, en dat meer ruimte wordt gemaakt voor overleg tussen de gastsprekers onderling, en tussen de gastsprekers en de opleidingscoördinator.
- De commissie raadt de opleiding aan de studenten meer te motiveren deel te nemen aan de studentenraad of de departementale raad.
- De commissie beveelt de opleiding aan te investeren in een alumniwerking.

Oordeel over onderwerp 5, interne kwaliteitszorg: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 5.1	evaluatie resultaten	voldoende
facet 5.2	maatregelen tot verbetering	voldoende
facet 5.3	betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	onvoldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

De visitatiecommissie maakt een positieve afweging en stelt dat de opleiding voldoende potentieel heeft om de vastgestelde tekortkomingen te verhelpen.

De commissie is van mening dat studenten en vooral de werkstudenten weinig participeren aan de kwaliteitszorg van de opleiding. Zij zijn niet vertegenwoordigd in studentenraden en hebben volgens de commissie weinig inspraak over de inhoud van cursussen. Daarentegen heeft de commissie vernomen dat het werkveld wel meer inspraak heeft in curriculumwijzigingen. Ook het ontbreken van participatie van de alumni vindt de commissie een werkpunt. De commissie vindt het jammer dat zij tijdens het bezoek niet heeft kunnen spreken met alumni van de opleiding. De commissie maakt voor dit onderwerp een positieve afweging, omdat zij heeft gezien dat de contacten tussen de hogeschool/de opleiding en het beroepenveld goed zijn. Ook de kankerverenigingen hebben contacten met de school via een forum van de hogescholen en het werkveld. Deze contacten kunnen zeker aangewend worden om de opleidingsadviesraad verder te operationaliseren.

De commissie heeft tijdens het bezoek gezien dat er wel sprake is van betrokkenheid van de verschillende stakeholders, maar dat deze zich nog tot op een zekere hoogte beperkt. Het gaat erom de betrokkenheid van de stakeholders meer te formaliseren en vooral de alumni aan zich te binden. De commissie heeft er vertrouwen in dat de opleiding dit op korte termijn kan realiseren.

ONDERWERP 6 RESULTATEN

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordelingscriterium:

- De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde competenties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is van mening dat bij de opleiding Oncologische gezondheidszorg alle randvoorwaarden aanwezig zijn om een behoorlijk niveau te realiseren, waar de opleiding dan ook in slaagt. Volgens de commissie wordt de meerwaarde van de opleiding algemeen bevestigd, en werken de afgestudeerden of werkstudenten in bijna alle gevallen op een oncologische afdeling. De stakeholders zijn tevreden over de opleiding.

Vooreerst wil de commissie opmerken dat zij het betreurt dat zij tijdens het visitatiebezoek geen afgestudeerden heeft kunnen ontmoeten en bevragen. Aangezien alle studenten van de opleiding deeltijdse studenten zijn en dus ook al in het werkveld ervaring hebben opgedaan, kon de commissie zich toch een beeld vormen van de meerwaarde van de opleiding in het beroepenveld. De studenten met wie de commissie in gesprek ging, waren enthousiast over de opleiding. Volgens hen kunnen zij door middel van de theoretische kennis die hen is aangereikt, meer vragen van patiënten op hun dienst beantwoorden. Zij merken ook dat artsen van de afdeling hun ervaring en kennis op prijs stellen. Bovendien voelen ze zich als persoon en als verpleegkundige meer zelfzeker.

Ook de vertegenwoordigers van het werkveld zijn tevreden over het niveau van de opleiding en benadrukken de meerwaarde ervan. Studenten die deze opleiding hebben gevolgd, halen door hun kennis en talenten een veel hoger niveau dan iemand zonder dit diploma, en kunnen zelf anderen informeren en bijscholen. De afgestudeerden kunnen inhoudelijk hogere specifieke zorg geven. Ook de nadruk op levenslang leren, kritische reflectie en het zoeken van informatie door de studenten halen de vertegenwoordigers van het werkveld als sterke punten van de opleiding aan.

De commissie is positief over de eindwerken die zij heeft ingekeken. Zij meent dat de kwaliteit van deze bachelorproeven op een goed niveau zit en beantwoordt aan de verwachtingen van een bachelorproef op het niveau van een bachelor-na-bacheloropleiding. De opleiding verwacht met betrekking tot het eindwerk de uitwerking van een concrete patiëntenproblematiek, een grondige literatuurstudie en een vertaalslag ervan naar het werkveld. Ook het feit dat de onderwerpen van de eindwerken rechtstreeks uit de casusroutes van de stage komen, kan op de goedkeuring van de commissie rekenen.

Afgaande op de opdrachten die de studenten maken tijdens de stage, meent de commissie dat er tijdens de stage duidelijk een toepassing van de geleerde theorie en vaardigheden naar voren komt. De competenties die nodig zijn en vooraf als leerdoelen zijn opgesteld, komen duidelijk aan bod. De commissie is tevreden dat de opleiding studenten afraadt om op hun eigen werkplek stage te lopen. Wel meent de commissie dat de opleiding er aandacht voor moet hebben dat niet alle stages in dezelfde instelling plaatsvinden. Het is volgens de commissie immers een meerwaarde indien de opleiding en de studenten inzichten kunnen krijgen uit verschillende invalshoeken.

De commissie waardeert de docentmobiliteit en de initiatieven met betrekking tot internationalisation@home die de opleiding heeft genomen. De opleiding mag volgens de commissie nog meer werken aan studentenmobiliteit, bijvoorbeeld het afleggen van korte buitenlandse bezoeken, die nu zo goed als onbestaande is.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt de opleiding om een betere spreiding van de instellingen waar studenten stage lopen, te voorzien, zodat men binnen de opleiding inzichten uit verschillende invalshoeken kan aanbieden.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Beoordelingscriteria:

- Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen.
- Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vlaanderen heeft geen traditie in het verzamelen van slaagcijfers per studiegebied en/of opleiding over de jaren heen. Noch de evolutie over de jaren heen, noch de situatie per opleiding of studiegebied wordt opgevolgd. Daardoor kan de opleiding geen streefcijfers formuleren in vergelijking met relevante andere opleidingen.

De commissie heeft uit de ingekeken documenten afgeleid dat het rendement van de opleiding Oncologische gezondheidszorg hoog ligt. Uit de ingekeken documenten heeft de commissie afgeleid dat het streefdoel van de opleiding wat studie-efficiëntie betreft, 75 procent is. In het academiejaar 2009–2010 behaalden de voltijdse studenten een studie-efficiëntie van 100 procent, met uitzondering van één student die de opleiding stopzette. De studie-efficiëntie bij de deeltijdse studenten lag een stuk lager. De opleiding geeft aan dat dit te wijten is aan externe omstandigheden waarop zij geen vat heeft, namelijk het stopzetten van de opleiding of het opnemen van slechts een deel van de studiepunten wegens de werkomstandigheden van de student. De studenten die de opleiding niet stopzetten, slagen in veel gevallen voor alle opgenomen credits.

De commissie heeft vastgesteld dat alle voltijdse studenten die in het academiejaar 2009–2010 hun diploma behaalden, dit deden binnen één academiejaar. Alle deeltijdse studenten behaalden in datzelfde academiejaar hun diploma binnen twee academiejaren. Het studierendement ligt binnen deze opleiding dus hoog. De commissie vindt het wenselijk dat deze gegevens blijvend worden geanalyseerd en opgevolgd.

De commissie heeft tijdens het bezoek opgemerkt dat, mede door het goede contact tussen de opleidingscoördinator, de docenten en de studenten, het onderzoek naar niet-geslaagden en afhakers eerder informeel gebeurt. Persoonlijke omstandigheden of de werksituatie van de student zijn meestal de redenen voor afhaken. De commissie heeft geen weet van bevragingen bij afhakers of exitgesprekken. Volgens de commissie is het voeren van exitbevragingen en -gesprekken toch een meerwaarde.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie adviseert de opleiding een formele procedure bij afhakers ter beschikking te hebben en dus om exitbevragingen en -gesprekken te gebruiken bij afhakers.

Oordeel over onderwerp 6, resultaten: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 6.1	gerealiseerd niveau	voldoende
facet 6.2	onderwijsrendement	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

GLBAAL OORDEEL

De visitatiecommissie baseerde haar oordeel en motivering op de volgende bronnen:

- het zelfevaluatie-rapport van de opleiding en de bijhorende bijlagen,
- de gevoerde gesprekken met de betrokkenen,
- de documenten ter inzage tijdens het bezoek,
- de opgevraagde documenten,
- de reactie van de opleiding op het opleidingsrapport.

De commissie is van mening dat het zelfevaluatie-rapport, doordat zes verschillende opleidingen in één rapport werden beschreven, soms onoverzichtelijk is. Het vergrootte de kans op verwarring tussen de opleidingen. Ook kon de focus op de algemene basis van de K. H. Kempen verminderd worden, ten voordele van meer informatie over de opleiding zelf. Er mochten volgens de commissie meer schema's en besluiten over de opleiding in het zelfevaluatie-rapport komen.

Op basis van de oordelen over:

onderwerp 1	doelstellingen van de opleiding	voldoende
onderwerp 2	programma	voldoende
onderwerp 3	inzet van personeel	voldoende
onderwerp 4	voorzieningen	voldoende
onderwerp 5	interne kwaliteitszorg	voldoende
onderwerp 6	resultaten	voldoende

is de commissie van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen in de opleiding aanwezig zijn.

OVERZICHTSTABEL VAN DE OORDELEN¹

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding	voldoende
Facet 1.1 Niveau en oriëntatie	goed
Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen	goed
Onderwerp 2 Programma	voldoende
Facet 2.1 Relatie doelstelling en inhoud	goed
Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	voldoende
Facet 2.3 Samenhang	goed
Facet 2.4 Studieomvang	OK
Facet 2.5 Studietijd	voldoende
Facet 2.6 Afstemming vormgeving en inhoud	voldoende
Facet 2.7 Beoordeling en toetsing	voldoende
Facet 2.8 Masterproef	niet van toepassing
Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden	voldoende
Onderwerp 3 Inzet van personeel	voldoende
Facet 3.1 Kwaliteit personeel	voldoende
Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid	goed
Facet 3.3 Kwantiteit personeel	voldoende
Onderwerp 4 Voorzieningen	voldoende
Facet 4.1 Materiële voorzieningen	goed
Facet 4.2 Studiebegeleiding	voldoende
Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg	voldoende
Facet 5.1 Evaluatie resultaten	voldoende
Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering	voldoende
Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	onvoldoende
Onderwerp 6 Resultaten	voldoende
Facet 6.1 Gerealiseerd niveau	voldoende
Facet 6.2 Onderwijsrendement	voldoende

De oordelen zijn van toepassing voor:

K.H.Kempen Katholieke Hogeschool Kempen

OncZ Oncologische zorg

¹ Indien in de tabel één enkel oordeel vermeld staat, dan geldt dit oordeel voor alle afstudeerrichtingen, locaties en varianten die vermeld staan bij de betreffende opleiding. Indien één of meer afstudeerrichtingen/locaties/varianten een verschillende beoordeling hebben gekregen, dan zijn al deze oordelen opgenomen in de tabel.

KATHOLIEKE HOGESCHOOL LEUVEN

Algemene toelichting bij de bachelor-na-bacheloropleiding Oncologische zorg aan de Katholieke Hogeschool Leuven

De bachelor-na-bacheloropleiding in de Oncologische zorg wordt aangeboden aan het departement Gezondheidszorg en technologie van de Katholieke Hogeschool Leuven. De Katholieke Hogeschool Leuven is sinds 2002 lid van de Associatie KU Leuven.

De KHLeuven staat in voor verschillende opleidingen verspreid over vijf studiegebieden: Handelswetenschappen en bedrijfskunde, Gezondheidszorg, Industriële wetenschappen en technologie, Onderwijs en Sociaal-agogisch werk. Het departement Gezondheidszorg en technologie, dat in 2007–2008 ontstaan is uit de fusie van Rega en Verpleeg- en Vroedkunde, organiseert zes professioneel gerichte bacheloropleidingen en vier bachelor-na-bacheloropleidingen, waaronder Oncologische zorg. Deze opleiding werd na jaren opnieuw opgericht tijdens het academiejaar 2011–2012.

Sinds het academiejaar 2005–2006 organiseerde het departement Gezondheidszorg en technologie jaarlijks een postgraduaatscursus Oncologie, net zoals permanente vorming Palliatieve zorg, Radiotherapie en Voeding en kanker. De bachelor-na-bacheloropleiding werd in het academiejaar opnieuw georganiseerd op expliciete vraag van het werkveld.

In 2011–2012 telde de opleiding 11 studenten, van wie er acht voltijds ingeschreven waren en drie studenten de opleiding deeltijds volgden.

ONDERWERP 1 DOELSTELLINGEN VAN DE OPLEIDING

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie van de professioneel gerichte bachelor

Beoordelingscriteria:

De opleidingsdoelstellingen zijn erop gericht de student te brengen tot:

- het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken, en een ingesteldheid tot levenslang leren;
- het beheersen van algemene beroepsgerichte competenties als teamgericht kunnen werken, oplossingsgericht kunnen werken in de zin van het zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk en het kunnen ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingsstrategieën, en het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk;
- het beheersen van beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Volgens de commissie zijn de doelstellingen in overeenstemming van het decreet. De commissie kon vaststellen dat het competentieprofiel van de opleiding het resultaat is van de samenwerking tussen hogescholen binnen de Associatie KU Leuven. Zo is binnen de Associatiestuurgroep Verpleegkunde en vroedkunde de deelwerkgroep Banaba en permanente vorming opgestart, die het advies gaf om het competentieprofiel van de opleiding Bachelor in de Verpleegkunde als basis te gebruiken voor het competentieprofiel van de bachelor-na-bacheloropleidingen. De sleutelrollen van een verpleegkundige zoals die zijn uitgewerkt in de basisopleiding Verpleegkunde, komen met andere woorden ook tot uiting in het competentieprofiel van de opleiding Oncologische gezondheidszorg.

Verder heeft de opleiding bij het opstellen van haar competentieprofiel rekening gehouden met andere documenten, zoals de onderwijsvisie en het onderwijsconcept van de hogeschool, de strategische doelstellingen van het beleidsplan van de hogeschool en de ministeriële besluiten voor de bijzondere beroepstitels. Aangezien een student bij het afwerken van de opleiding de Bijzondere Beroepstitel als Verpleegkundige gespecialiseerd in de Oncologie kan behalen, is het ministeriële besluit van 28 januari 2009 tot vaststelling van de criteria voor de bijzondere beroepstitel erg belangrijk geweest bij het opstellen van het competentieprofiel van de opleiding.

Volgens de commissie is het competentieprofiel dan ook erg sterk uitgebouwd, en zijn er zowel internationale als nationale punten in verwerkt, wat de commissie waardeert. Het competentieprofiel werd eveneens afgestemd met internationale competentieprofielen (EONS) en bij nationale beroepsverenigingen zoals het VOOK (Vlaams Overleg Opleidingen Kankerverpleegkunde).

Het competentieprofiel van de opleiding Oncologische gezondheidszorg is, zoals vermeld, opgebouwd volgens de rollen van een verpleegkundige. Per rol wordt een aantal competenties en daaronder gedragsindicatoren vermeld. Volgens de commissie beoogt de opleiding verdieping en expertise in het specifieke domein van de oncologische zorg, zowel op het vlak van kennis als van vaardigheden. De opleiding streeft dus naar een expertfunctie, wat volgens de commissie duidelijk naar boven komt in het competentieprofiel. De commissie meent dat het niveau van de

opleiding diepgaander is dan dat van de basisopleiding. De basis van het competentieprofiel van de opleiding ziet er als volgt uit.

Verpleegkundige rol 'Persoon, beroepsbeoefenaar':

- Empathie, verantwoordelijkheidszin, kritische ingesteldheid, aanpassingsvermogen en stressbestendigheid aanwenden in de verpleegkundige context.
- Een verpleegkundige professionele relatie aangaan met het patiëntstelsel en het interdisciplinair team.
- Ethisch en juridisch verantwoord verpleegkundig handelen.
- Een gezond evenwicht realiseren tussen de professionele en andere rollen.

Verpleegkundige rol 'Klinisch beoordelaar, coach, zorgverlener':

- Relevante gegevens verzamelen over het patiëntstelsel in de verpleegkunde.
- Verpleegproblemen en behoeften identificeren en onderscheiden.
- Doelstellingen bepalen en een verpleegkundig zorgplan opmaken, afgestemd op het patiëntstelsel en het zorgstelsel.
- Verpleegkundige handelingen verantwoord uitvoeren.
- De resultaten van de zorgverlening evalueren en bijsturen.
- Relevant en efficiënt schriftelijk en mondeling rapporteren.
- Primaire, secundaire en tertiaire preventie toepassen.

Verpleegkundige rol 'Organisator en coördinator, regisseur':

- De zorg organiseren en coördineren.

Verpleegkundige rol 'Professional, beroepsbeoefenaar, ontwerper':

- Handelen in functie van kwaliteitszorg.
- Zich professioneel ontwikkelen.
- Verpleegkundige zorg verlenen vanuit wetenschappelijk perspectief.

Verpleegkundige rol 'Lid van het team, regisseur, coach':

- Studenten en collega's begeleiden.
- Intraprofessionele relaties opbouwen en samenwerken binnen het verpleegkundig team.
- Interprofessionele relaties opbouwen en samenwerken in het kader van gemeenschappelijke zorgdoelstellingen.

Verpleegkundige rol 'Lid van de samenleving, beroepsbeoefenaar':

- Openstaan voor diversiteit in de samenleving.
- Positief bijdragen tot de profilering van het beroep.
- Openstaan voor het economisch, sociaal en ethisch beleid binnen de gezondheidszorg.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

Beoordelingscriteria:

- De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in eindkwalificaties van de student) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, in geval van gereguleerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake.
- Voor professioneel gerichte bacheloropleidingen zijn de eindkwalificaties getoetst bij het relevante beroepenveld.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is van mening dat de doelstellingen van de opleiding aansluiten bij de eisen die vakgenoten en het relevante beroepenveld stellen aan deze opleiding. Het competentieprofiel van de opleiding laat volgens de commissie toe dat de student klaargestoomd wordt voor het werken in het beroepenveld van de oncologie.

Zoals vermeld heeft de opleiding verschillende bronnen gebruikt om haar doelstellingen op te stellen. In samenwerking met het VOOK zijn er binnen Vlaanderen afspraken gemaakt met de hogescholen die de opleiding Oncologie aanbieden over de organisatie van de opleiding. De commissie is van oordeel dat het competentieprofiel overeenkomt met het competentiekader. De commissie stelde vast dat de opleiding de deelaspecten concreet heeft uitgeschreven.

De commissie is tevreden dat de opleiding naast het competentieprofiel van de basisopleiding Verpleegkunde binnen de Associatie KU Leuven ook internationale bronnen heeft aangewend, op basis waarvan de opleiding haar competentieprofiel heeft opgesteld. Zo heeft de opleiding ook inspiratie gezocht bij het voortgezet curriculumprogramma voor oncologieverpleegkunde dat is opgeemaakt door het EONS (European Oncology Nursing Society) uit 2005.

Verder is er door de samenwerking in VOOK overleg geweest met het werkveld, waardoor het competentieprofiel een grote praktijkrelevantie kent. De commissie stelde vast dat de opleiding in het academiejaar 2010–2011 de beroepseisen, het competentieprofiel en het curriculum verschillende keren besproken heeft met een dertigtal werkveldvertegenwoordigers, wat zij positief vindt. De opleiding heeft bovendien het competentieprofiel en het curriculum besproken met verschillende werkgroepen binnen de beroepsvereniging VVRO (Vereniging voor Verpleegkundigen Radiotherapie en Oncologie), het Leuvens Kanker Instituut (LKI) en de Universitaire Ziekenhuizen Leuven (UZ Leuven). De commissie vraagt de opleiding om verder werk te maken van de validering van het competentieprofiel door het beroepenveld.

De doelstellingen van de opleiding zijn beschreven in ECTS-fiches die via de website van de KHLeuven openbaar worden gemaakt. Ook de studenten zijn bekend met deze fiches, die ze in het begin van het academiejaar ontvangen. De commissie stelde vast dat alle studenten, (praktijk)lectoren en stagementoren beschikken over het competentieprofiel, de vaardigheidslijst en de ECTS-fiches, wat zij waardeert. De competenties en indicatoren zijn eveneens opgenomen in het evaluatieformulier voor de stages.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt de opleiding om verder werk te maken van de validering van het competentieprofiel door het beroepenveld.

Oordeel over onderwerp 1, doelstellingen van de opleiding: **voldoende**

Op basis van de oordelen over:

facet 1.1	niveau en oriëntatie	goed
facet 1.2	domeinspecifieke eisen	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 2 PROGRAMMA

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordelingscriteria:

- Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties van de opleiding qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.
- De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.
- De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek het programma van de opleiding onder de loep genomen en zag een degelijke doorvertaling van competenties naar het programma. De verschillende aspecten komen aan bod en de opleiding slaagt erin om door het programma een expert-niveau te behalen, wat het werkveld bevestigt.

De inhoud van het programma komt volgens de commissie tegemoet aan de gestelde doelstellingen. Het programma bestaat uit elf opleidingsonderdelen. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen twee modules. Module 1 vormt de basismodule en omvat de opleidingsonderdelen Basisaspecten in de oncologie, Algemene therapeutische aspecten, Psychosociale, juridische en ethische aspecten in de oncologie en Wetenschappelijk onderzoek in de oncologie. Naast deze opleidingsonderdelen bevat deze module ook nog een vijfde opleidingsonderdeel, namelijk Stage oncologische basiszorg. Module twee bestaat uit zes opleidingsonderdelen. Deze module bouwt verder op de eerste. Zo focust opleidingsonderdeel zes op de specifieke oncologische zorg per oncologische pathologie, en opleidingsonderdeel zeven op supportieve oncologische therapie en zorg. In opleidingsonderdeel acht, Capita selecta, kan de student kiezen tussen radiotherapie en oncologische doelgroepen, zoals pediatrie oncologie, jong-adolescenten of geriatrische populatie. De commissie waardeert deze mogelijkheid tot differentiatie in het leerpad van de student volgens zijn eigen interessegebied. Daarnaast omvat deze module nog twee stages en de bachelorproef.

De commissie waardeert het dat de opleiding aandacht heeft voor psychosociale aspecten, zoals communicatie en begeleiding. Zij stelde ook vast dat de opleiding aandacht heeft voor levenslang leren, competentiegericht onderwijs en het inoefenen van vaardigheden, en een evidence-based focus heeft.

Zij stelde echter wel vast dat de lesinhoud niet altijd de verpleegkundige aandachtspunten bevat, zoals verpleegkundige aandachtspunten bij thoracaal-oncologische zorg. Zij vraagt daarom de opleiding om blijvende aandacht te hebben voor de verpleegkundige aspecten van zorg in sterk theoretische opleidingsonderdelen. Zij vraagt verder ook om nog meer aandacht te besteden aan revalidatie, re-integratie en readaptatie. Zij stelde immers vast dat deze elementen eerder impliciet in de opleiding zijn verwerkt. Zij vraagt om deze aspecten expliciet zichtbaar als onderdeel van de opleiding te maken.

De commissie waardeert het dat de opleiding een concordantiematrix heeft opgesteld. Door het gebruik van deze concordantiematrix krijgt de student een leidraad om te weten welk opleidingsonderdeel welke competenties beoogt en nastreeft, en wordt de kwaliteit van de inhoudelijke invulling van het programma bewaakt.

De commissie vindt het positief dat curriculumaanpassingen steeds tot stand zullen komen via een interne procedure op hogeschoolniveau volgens het principe van checks and balances. De commissie stelde vast dat de verschillende aspecten van het programma en de opleiding worden bewaakt door de opleidingscommissie, die twee keer per jaar samenkomt. In de opleidingscommissie hebben naast lectoren ook een student, een onco-psycholoog en een arts aangesteld door het LKI en de opleidingscoördinator zitting. De commissie stelde vast dat relevante actoren zullen betrokken worden bij de curriculuminnovatie, en waardeert dit.

De commissie vindt het positief dat de opleiding zich inspireerde voor het opbouwen van haar curriculum op de curricula van buitenlandse opleidingen in onder meer Nederland, Duitsland, Frankrijk en de European Oncology Nursing Society (EONS).

In het programma hebben de studenten de mogelijkheid om een buitenlandse stage te volgen. De commissie stelde vast dat de stageperiodes bovendien lesvrij werden gemaakt, zodat het voor de studenten mogelijk wordt om in het buitenland stage te lopen, wat zij waardeert. Daarnaast wordt jaarlijks een internationale miniweek georganiseerd door het departement Gezondheidszorg en technologie, waarin studenten lezingen en workshops van buitenlandse lectoren kunnen volgen.

De opleiding Oncologische zorg let er daarnaast ook op dat in het programma voldoende internationale en multiculturele elementen worden opgenomen. Dit gebeurt voornamelijk in het opleidingsonderdeel 3 Psychosociale, ethische en juridische aspecten in de oncologie. De opleiding gebruikt ook relevante internationale wetenschappelijke vakliteratuur. Dit is vooral te danken aan de medewerking van een groot aantal gastlectoren met een doctoraat. De commissie vindt dat de internationale elementen in het programma nog verder kunnen groeien, maar ze merkt ook op dat de opleiding zich bewust is van het belang van de internationale dimensie in haar programma. Ze stimuleert het dat de opleiding daar steeds meer werk van maakt.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie raadt de opleiding aan om meer aandacht voor de verpleegkundige aspecten van zorg en voor revalidatie, re-integratie en readaptatie te hebben.

Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma

Beoordelingscriteria:

- Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroeps- of kunstpraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk, de kunstpraktijk en / of (toegepast) onderzoek.
- Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/ de discipline.
- Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroeps- of artistieke vaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: **excellent**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie merkte op dat de opleiding naar verdieping en expertise streeft, en dit zowel op het vlak van theoretische kennis als vaardigheden. De commissie beschouwt de sterke samenwerking met het UZ Leuven als een heel belangrijke troef. De commissie merkte dat de opleiding 'de verwevenheid tussen theorie en praktijk' als een belangrijk punt naar voren schuift. Dit komt overigens ook naar voor in de opbouw van het programma, waarbij les- en praktijkdagen worden gecombineerd. De commissie zag met andere woorden een sterk evenwicht tussen professionele en academische gerichtheid, wat bovendien bevorderd wordt door de samenstelling van het docententeam, dat zowel uit klinische als academische lesgevers bestaat.

De commissie stelde een duidelijke professionele gerichtheid vast. Zij vindt het positief dat de opleiding een bijzonder sterke input van het beroepenveld krijgt, die een actuele inhoud van het programma waarborgt. De commissie heeft dan ook vastgesteld dat het programma zich ent op recente ontwikkelingen in het vakgebied, de beroepspraktijk en aandacht heeft voor evidence-based onderwijs en levenslang leren. Zij zag voorts ook dat een lijst werd ontwikkeld voor het bijbrengen van beroepsvaardigheden, die overigens ook tijdens de stage als werkinstrument kan worden gebruikt. Zij beschouwt dit als een sterk punt.

Dankzij de samenwerking met lectoren die ook een academische opdracht vervullen, wordt bovendien anderzijds de wetenschappelijke input verzekerd. Specifiek wat de academische gerichtheid van de opleiding betreft, zag de commissie dat het curriculum veel aandacht heeft voor de ontwikkeling van academische vaardigheden (eisen voor papers, stageverslagen en eindwerk). De commissie waardeert dit. Bovendien zijn de lectoren vaak ingebed in een academisch kader, wat afstraalt op de studenten (*zie ook hierboven*).

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek kunnen vaststellen dat het studiemateriaal van een degelijke kwaliteit is. De commissie waardeert het dat de cursussen actueel en praktijkgebonden zijn. Zij zag ook dat duidelijk wordt aangegeven hoe er zal worden geëvalueerd, en dat er een duidelijk onderscheid is tussen hoofd- en bijzaken. Elke cursus bevat ook ECTS-fiches. De commissie apprecieert het daarnaast ook dat studenten tijdig en correct hun studiemateriaal ter beschikking krijgen.

De bachelorproef vertegenwoordigt zes studiepunten. Studenten werken een wetenschappelijk onderbouwde oplossing uit voor een concreet oncologisch verpleegprobleem. De commissie stelde vast dat de onderwerpen inspelen op wensen uit de praktijk. Zij vindt het positief dat de opleiding oncologische afdelingen bevraagt naar wensen rond de uitwerking van procedures en verpleegplannen met betrekking tot bepaalde recente ontwikkelingen. Op die manier kunnen studenten bijvoorbeeld evidence-based handleidingen ontwikkelen. Het schriftelijk rapport telt maximaal 20 pagina's.

Studenten moeten vijf relevante wetenschappelijk artikels verwerken. Dit moet besproken worden met de promotor tegen begin maart. Van de student wordt verwacht dat hij zelf het initiatief neemt om afspraken te maken.

Studenten moeten naast hun schriftelijk rapport de bachelorproef ook presenteren tijdens een openbare zitting waarbij de promotor, een copromotor of inhoudsdeskundige en lezer aanwezig zijn, net zoals alle studenten van de opleiding en verpleegkundigen van de oncologische diensten. Zij voeren een discussie en beantwoorden vragen. Hoewel de commissie nog geen bachelorproeven kon inkijken ten tijde van de visitatie, stelde zij vast dat het concept en het beleid errond degelijk uitgedacht zijn.

De opleiding Oncologische zorg telt drie stagemomenten. De commissie zag dat de opleiding waakt over de coherentie van het programma tijdens de stagemomenten, en waardeert dit. De opleiding zorgt voor structuur tijdens de stages door deze af te stemmen op de routes die een oncologische patiënt aflegt. De commissie vindt het positief dat de studenten op die manier een totaalzicht krijgen op alle dimensies van de oncologische zorg. De commissie waardeert het eveneens dat tijdens elke stage specifieke leerdoelen worden vastgelegd die de student moet bereiken. De stage Oncologische basiszorg uit de eerste module bestaat uit vier weken. Tijdens deze stage maken de studenten kennis met het werkveld van de oncologische verpleegkunde. Studenten moeten hun werkveldervaringen neerschrijven aan de hand van theoretische kaders in het stageverslag. Aan het einde van hun traject volgen de studenten een lange stageperiode van zes en vijf weken op twee verschillende specialistische oncologische stageplaatsen. Tijdens deze stages volgen de studenten het traject en de verschillende fases van het zorgtraject van de specifieke patiënt. Zo zijn er een diagnostische fase, de behandelingsfase, de revalidatie en de palliatieve/terminale fase. Studenten komen dan terecht op een oncologische opnameafdeling, een chirurgisch-oncologische eenheid en de dienst Radiotherapie. Studenten werken dan ook een concreet klinisch probleem rond oncologische zorg uit in samenspraak met de stageplaats.

De commissie stelde vast dat er een sterke samenwerking met het UZ Leuven is. Zij beschouwt dit als een heel belangrijke troef. De commissie vraagt de opleiding echter wel om ook open te staan voor samenwerking met perifere ziekenhuizen en andere universitaire centra. Er moet ook ruimte zijn voor stagemogelijkheden aan deze instellingen.

De commissie stelde vast dat de studenten van dichtbij worden opgevolgd op de stageplaats door stagementoren, die instaan voor de begeleiding, demonstratie en observatie. Daarnaast is er ook dagelijkse reflectie met feedback door een verpleegkundige in het studentenbegeleidingsdossier. De commissie vindt het eveneens positief dat vorderingen worden geregistreerd in de vaardigheidslijst Oncologische verpleegkunde, die aansluit bij het competentieprofiel.

De commissie vindt het positief dat de opleiding ook aandacht heeft voor maatschappelijke dienstverlening. De commissie apprecieert het dat de opleiding kennis verspreidt onder de gezondheidswerkers aan de hand van diverse publicaties. Zij waardeert het ook dat de opleiding het brede publiek inlicht over oncologische zorg dankzij publicaties van onder meer informatiebrochures en een website.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordelingscriterium:

- Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend opleidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie zag een modulair, sequentieel, coherent opgebouwd en degelijk onderbouwd programma. De commissie is van mening dat de opleidingsonderdelen elkaar logisch en helder opvolgen. Tijdens de eerste module focust de opleiding op brede vakspecifieke inhoud, om dan in de tweede module de gespecialiseerde inhoud te behandelen. De commissie vindt het positief dat de basismodule zowel theoretische als praktische inhoud aanreikt die essentieel zijn, en waarop dan verder wordt gebouwd tijdens de tweede module.

De commissie stelde vast dat het programma ook een coherente verticale samenhang vertoont, dankzij de verschillende leergebieden die over de verschillende opleidingsonderdelen heen lopen. Op die manier is er immers een duidelijke graduele opbouw binnen de vier verschillende leergebieden. Het leergebied Biomedische wetenschappen focust op het verpleegkundige handelen. In het leergebied Verpleegkundige wetenschappen worden de verpleegkundige theorie en verpleegtechnische vaardigheden van de oncologische zorg behandeld. In het leergebied Humane wetenschappen komen aspecten van de psychosociale oncologische zorg aan bod. Het leergebied Informatie- en onderzoekscompetenties herhaalt in eerste instantie de informatievaardigheden inzake wetenschappelijk onderzoek, om dan over te gaan tot actieve deelname aan één of meerdere fasen in het klinische onderzoek.

De commissie vindt het positief dat de opleiding eveneens de horizontale samenhang bewaakt. Dit gebeurt onder meer door thematisch over de leergebieden heen te werken, casussen aan te bieden en erover te waken dat binnen eenzelfde module dezelfde handboeken worden gebruikt. Zij waardeert het daarnaast dat binnen de stages verschillende leergebieden tegelijk voorkomen. De commissie vraagt de opleiding om de samenhang en de coherentie van de opleiding van zeer nabij te blijven opvolgen, en dit omwille van het grote aantal externe gastdocenten en gastsprekers.

Dankzij de modulaire opbouw wordt bovendien de samenhang in de deeltijdse trajecten bewaard. De commissie merkt op dat de modules ook voordelen inhouden ten opzichte van de individuele achtergrond van iedere student. Studenten kunnen een persoonlijk traject samenstellen door EVC's of EVK's aan te vragen. Wanneer zij minstens twee jaar werkervaring hebben, mogen zij een portfolio indienen om een EVC aan te vragen. Op basis van die portfolio kan de opleidingscoördinator de student uitnodigen voor een interview. Als de student daarenboven ook vrijstellingen wenst voor theoretische opleidingsonderdelen, moet de student een schriftelijke toets afleggen. Studenten met een masterdiploma worden in principe altijd vrijgesteld voor het opleidingsonderdeel Wetenschappelijk onderzoek, maar dienen nog steeds een bachelorproef te maken. In specifieke gevallen wordt steeds onderzocht of de student zowel de inhoud als de competenties van een opleidingsonderdeel beheerst, voor de student voor dat opleidingsonderdeel een vrijstelling krijgt. De commissie is van mening dat de opleiding in hoge mate rekening houdt met de verschillende instroomprofielen, wat blijkt uit het grote aantal individuele trajecten. Voor werkstudenten die de opleiding willen spreiden over langere tijd, biedt de opleiding bovendien een gestandaardiseerd deeltijds traject aan, waardoor die studenten het curriculum in twee jaar kunnen voltooien.

Kortom, de commissie stelde vast dat de samenhang en coherentie tussen de verschillende opleidingsonderdelen en modules degelijk zijn en worden bewaakt.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt de opleiding om de samenhang en de coherentie van de opleiding van zeer nabij te blijven opvolgen omwille van het grote aantal externe gastdocenten en gast-sprekers.

Facet 2.4 Studietoegang

Beoordelingscriterium:

- De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de studietoegang, bachelor-na-bachelor: ten minste 60 studiepunten.

Oordeel van de visitatiecommissie: **OK**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De bachelor-na-bacheloropleiding Oncologische gezondheidszorg bestaat uit één studiejaar van 60 studiepunten. De opleiding voldoet hiermee aan de formele eisen met betrekking tot de minimale studietoegang van een bachelor-na-bacheloropleiding.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.5 Studietijd

Beoordelingscriteria:

- De werkelijke studietijd wordt getoetst en sluit aan bij de normen vastgesteld krachtens decreet.
- Het programma is studeerbaar doordat factoren die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren, zo veel mogelijk worden weggenomen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vermits de opleiding recent werd opgestart, werden nog geen metingen georganiseerd. Dit neemt echter niet weg dat de commissie vaststelde dat de opleiding de studielast van haar programma zal opvolgen via het meetbeleid dat op hogeschoolniveau werd opgesteld. De KHLeuven gebruikt de instrumenten die door de Associatie KU Leuven zijn ontworpen (Metis, Kronos). Studietijdmetingen maken deel uit van de interne kwaliteitszorg en dienen minstens een keer per acht jaar te worden uitgevoerd. De commissie meent dat deze vaker kunnen worden uitgevoerd. Indien de resultaten van de studietijdmetingen daarom vragen, zullen verbeteringsacties worden uitgewerkt. De commissie is van oordeel dat de opleiding een duidelijk beleid voert inzake studietijdmetingen. De opleiding gebruikt zowel kwantitatieve als kwalitatieve methodes. De kwantitatieve studietijdmeting zal gebeuren volgens de techniek van het schatten achteraf dankzij de webapplicatie Metis. Daarnaast zal ook naar de studeerbaarheid worden gepeild tijdens de tevredenheidsbevragingen van studenten en lectoren (zie facet 5.3.) Ook de pas afgestudeerden zullen worden bevraagd over de perceptie van de studielast.

De commissie waardeert het verder ook dat de opleiding een voorbeeld aan andere bachelor-na-bacheloropleidingen neemt om zich voor te bereiden op de te verwachten studiebelemmerende en -bevorderende factoren.

De commissie kon uit de gesprekken met de studenten vaststellen dat de opleiding een zwaar programma aanbiedt, zeker wanneer zij met een job wordt gecombineerd. De commissie waardeert het wel dat de opleiding toeziet op een gelijke verdeling van de studietijd over de twee semesters. Tijdens de gesprekken kon de commissie evenwel vaststellen dat de studenten globaal tevreden zijn over de verhouding studietijd/studiepunten/studeerbaarheid. De commissie noteerde wel de vraag van de studenten om meer zicht te krijgen op deadlines. Zij raadt de opleiding daarom aan om de planning van de deadlines van bij de start van het academiejaar aan de studenten mee te delen.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie raadt de opleiding aan om de planning van de deadlines van bij de start van het academiejaar aan de studenten mee te delen.
- De commissie adviseert de opleiding om de studietijdmetingen sneller te plannen dan om de acht jaar.

Facet 2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Beoordelingscriteria:

- Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen.
- De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie vindt het positief dat de opleiding belang hecht aan activerende werkvormen. De commissie is immers van oordeel dat ervaring de beste leerschool is, en dat reflectie op die ervaring maakt dat een student kritisch met de 'verklarende kennis' zal omgaan. De commissie stelt het eveneens op prijs dat de gehanteerde onderwijsmiddelen aansluiten bij het competentiegericht onderwijs. Zij zag dat de opleiding een duidelijke voorkeur geeft aan contactonderwijs en minder aan zelfstudiepakketten, en waardeert dit.

Op de campus hebben de studenten toegang tot boeken, cursusmateriaal, mediatheek, biomedische bibliotheek en vaardigheidscentrum (mogelijkheid tot zelfstandig oefenen, aanwezigheid foto- en filmmateriaal). Op de werkplek kunnen de studenten leren dankzij de intense begeleiding door de stagementor op de stageplek, en dankzij de opvolging door reflectie en verslagen. Daarnaast hebben studenten ook toegang tot de digitale leeromgeving Toledo (alle informatie), softwarepakketten, ICT op stage (PMDS), intranet, SharePoint, patiëntenfilms voor patiënteneducatie van het UZ Leuven enzovoort.

De commissie is van oordeel dat ook de werkvormen aansluiten bij het didactisch concept, dat zich kenmerkt door competentiegerichtheid, actief en proactief leren, ervaren en doen nadenken, en het stimuleren van kritisch denken (contactonderwijs, interactie tussen student en zijn omgeving: discussieruimte mogelijk om ervaringen te bespreken...). De commissie stelt het bovendien op prijs dat de opleiding een grote diversiteit aan werkvormen aanbiedt, zoals vaardigheidsonderwijs, diverse instructie- en interactievormen, opdrachten en de klinische praktijk.

De commissie zag een sterk georganiseerd vaardigheidsonderwijs, en waardeert dit. Zij vindt het positief dat de opleiding het ervaringsgericht leren wil stimuleren door gebruik te maken van casuïstiek, simulanten (rollenspelen) en praktijksimulaties. Zij stelde ook vast dat binnen de stage de intervisie toelaat om ook de psychosociale aspecten van het zorggeven aan bod te laten komen, wat positief is.

De commissie stelde vast dat niet in alle cursussen duidelijke referenties aan wetenschappelijke literatuur terug te vinden zijn. Zij stelde vast dat enkel referenties worden opgenomen als cijfermateriaal, of figuren worden overgenomen uit een artikel. De commissie vraagt daarom aandacht te hebben voor verwijzingen naar wetenschappelijke literatuur. De commissie vraagt de opleiding ook om erover te waken dat alle cursussen inhoudsopgaves bevatten.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt de opleiding om duidelijke referenties op te nemen in het cursusmateriaal.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordelingscriterium:

- Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat en voor studenten inzichtelijk getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie zag dat de KHLeuven een duidelijke visie rond de kwaliteitsbewaking van toetsing ontwikkelde. De opleiding hanteert namelijk een competentiegericht toetsbeleid, waarbij het competentieprofiel als uitgangspunt voor de toetsing dient. De commissie stelde vast dat de beoordeling en toetsing degelijk georganiseerd zijn in de opleiding. De opleiding schenkt aandacht aan zowel formatieve als summatieve toetsing. De commissie waardeert dit. Door het feit dat de authentieke en probleemgerichte evaluatie van de meeste opleidingsonderdelen plaatsvindt in juni, is er veel aandacht voor het ontwikkelen van de competenties om zelfstandig zorgverlener te worden en de leerinhouden toe te passen.

De commissie is van oordeel dat de toetsingscriteria transparant zijn en duidelijk worden gecommuniceerd aan de studenten. Zij stelde vast dat de studenten de toetsingscriteria kennen. Zij vindt het positief dat deze criteria praktijkgericht zijn en bovendien werden afgetoetst bij het werkveld. De opleiding maakt gebruik van oplossingsleutels, wat de commissie waardeert. Tijdens het inkijken van de verschillende examens, papers, presentaties en stageverslagen kon de commissie dan ook vaststellen dat de beoordelingen op een betrouwbare manier verlopen, en dat deze de coherente toetsing in functie van de vooropgestelde criteria reflecteren. De commissie stelde vast dat de opleidingscoördinator een database van examenvragen bijhoudt, wat de betrouwbaarheid ervan vergroot. Bovendien bewaakt ook de opleidingscommissie de betrouwbaarheid en de validiteit van de toetsing. De commissie vraagt niettemin om bijzondere aandacht te blijven hebben voor de transparantie tussen de leerdoelen en de evaluatie omwille van de grote diversiteit aan gastdocenten.

De commissie zag een degelijke mix aan evaluatievormen, en vindt dit positief. Zo zag zij niet enkel kennisvragen maar ook multiplechoicevragen, open vragen, inzichtvragen en casuïstiek, die de studenten verplichten om linken te maken naar nieuwe situaties. De commissie waar-

deert deze aandacht voor competentiegericht toetsten. Dit wordt bovendien ook van de student verwacht in de stageverslagen. De commissie vindt het ook positief dat de opleiding niet enkel focust op biomedisch denken, maar dat zij de studenten ook opdrachten geeft om zowel sociale, juridische als ethische problemen rond een specifieke casus uit te werken, wat hen verplicht om hun blikveld uit te breiden naar andere aspecten dan het puur biomedische.

Tijdens de stage staat de competentieontwikkeling van de student centraal. Deze wordt van dichtbij opgevolgd door dagelijkse persoonlijke feedback en tussentijdse beoordelingen met bijsturing. Na de stage krijgen de studenten een kwalitatieve beoordeling op basis van een beoordelingsformulier, dat gestructureerd is volgens het competentieprofiel. Op die manier weet de student welke competenties verder moeten worden afgewerkt. De praktijklector maakt in overleg met de hoofdverpleegkundige en de student een eindbeoordeling op basis van de evolutie van de student. Die evolutie wordt gedefinieerd aan de hand van de sterke punten en opmerkingen die regelmatig over alle feedbackfiches heen terugkomen.

Studenten krijgen wel punten op het stageverslag. Na elke stageperiode bepalen de praktijklectoren het cijfer.

De eindbeoordeling van het eindwerk wordt toegekend na de presentatie en de beoordeling van de begeleiders en de lezer, die overigens een onafhankelijk advies geeft. Zeventig procent van de punten gaat naar de inhoud, 20 procent naar de vorm en 10 procent naar het proces. De commissie waardeert deze manier van puntenverdeling.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.8 Masterproef

Dit facet is niet van toepassing voor de bachelor-na-bacheloropleiding.

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden

Beoordelingscriteria:

- Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten Bachelor-na-bachelor: Bachelorgraad met (een) door het instellingsbestuur nader bepaalde kwalificatie(s), eventueel aangevuld met een onderzoek naar geschiktheid of bekwaamheid of een voorbereidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding hanteert de decretaal voorziene toelatingsvoorwaarden voor de bachelor-na-bacheloropleiding.

Zowel studenten die een diploma van bachelor in de Verpleegkunde hebben als zij die beschikken over een diploma van bachelor in de Vroedkunde worden tot de opleiding toegelaten. Dit is op uitdrukkelijke vraag van het werkveld met oog op gynaecologische oncologie. De vroedvrouwen die afstuderen in de bachelor-na-bacheloropleiding, komen niet in aanmerking voor de Bijzondere Beroepstitel van Verpleegkundige gespecialiseerd in de oncologische zorg.

Het overgrote deel van de instromende studenten heeft de afstudeerrichting Ziekenhuisverpleegkunde gevolgd. Deze vooropleiding is dan ook heel geschikt om de opleiding aan te vatten. Er wordt rekening gehouden met EVC en EVK, conform de geldende afspraken in de Associatie. Zo kunnen studenten die al ervaring opdeden die verzilveren via EVC-procedures. Studenten die instromen uit de Master in de Verpleegkunde en Vroedkunde komen in aanmerking voor EVK-procedures. Na het behalen van hun bachelor-na-bachelordiploma kunnen de studenten een bijzondere beroepstitel aanvragen bij het ministerie van Volksgezondheid. Dit geldt enkel voor de studenten met een vooropleiding Verpleegkunde.

De commissie merkte tijdens de gesprekken op dat de instroom van voltijdse studenten een meerwaarde betekent inzake abstract denken en het toepassen van wetenschappelijke kaders, terwijl de instroom van deeltijdse studenten een directere praktijkkoppeling als voordeel heeft. De commissie vindt het positief dat de opleiding een instroom vanuit diverse andere streken en scholen kent, en dit omwille van de degelijke reputatie van de kwaliteitsvolle opleiding.

De commissie stelde vast dat de opleiding een duidelijk zicht heeft op de studieachtergrond van de studenten die instromen. Zij waardeert dit. Bovendien vindt de commissie het positief dat de opleiding haar beleid hierop afstemt. Zo zag zij dat het programma degelijk aansluit bij de vooropleiding. Er wordt overigens ook aandacht besteed aan het bereiken van de instroomcompetenties voor studenten die hun bachelordiploma in de Verpleegkunde elders behaalden. De commissie is wel van oordeel dat de opleiding meer inspanningen kan doen om meer studenten aan te trekken met werkervaring.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De opleiding kan inspanningen doen om meer studenten aan te trekken met werkervaring. Dit kan de opleiding ertoe dwingen om het programma meer flexibel uit te werken.
- De commissie adviseert de opleiding om duidelijk te communiceren aan de instromende studenten dat enkel die studenten met een vooropleiding bachelor in de Verpleegkunde de Bijzondere Beroepstitel kunnen behalen.

Oordeel over onderwerp 2, programma: [voldoende](#)

Op basis van de oordelen over:

facet 2.1	relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma	goed
facet 2.2	eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	excellent
facet 2.3	samenhang van het programma	goed
facet 2.4	studieomvang	OK
facet 2.5	studietijd	voldoende
facet 2.6	afstemming tussen vormgeving en inhoud	goed
facet 2.7	beoordeling en toetsing	goed
facet 2.8	masterproef	niet van toepassing
facet 2.9	toelatingsvoorwaarden	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 3 INZET VAN HET PERSONEEL

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

Beoordelingscriterium:

- Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Oordeel van de visitatiecommissie: **excellent**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie maakte kennis met een dynamisch en geïnspireerd docententeam, dat een energieke motor vormt achter de opleiding. Uit de gesprekken gaven de docenten aan dat zij werkvreugde beleven aan hun opdracht. De commissie merkte ook dat het hele team de visie van de opleiding samen draagt. Ondanks het grote aantal gastdocenten met beperkte opdracht slaagt de opleiding erin om iedereen betrokken te houden. De organisatorische en inhoudelijke aanpak komen ter sprake in de bijeenkomsten van de opleidingscommissie. Gastlectoren worden daarvoor bewust uitgenodigd. Naast de opleidingscommissie zijn nog andere overlegorganen actief op departementaal of hogeschoolniveau, waarin de opleiding Intensieve zorgen en spoedgevalenzorg is vertegenwoordigd.

Vanuit de opleiding en de hogeschool krijgen de docenten en gastsprekers didactische ondersteuning aangeboden. Zij gaven tijdens de gesprekken aan dat zij kunnen rekenen op een ruim aanbod bijscholingen, studiedagen en themasessies. Zo krijgen zij, indien gewenst, hulp bij het gebruik van Toledo of toelichting bij didactische vernieuwingen, zodat zij vlot aan de slag kunnen met didactische werkvormen zoals casusonderwijs, overall-toets of rollenspelen. Bij de departementale onderwijscoördinator kunnen zij zelf voorstellen doen. Sinds 2008 is er een elektronisch registratiesysteem (ERNA), dat de aanvragen voor navormingen faciliteert en registreert. De commissie stimuleert het verder uitbouwen van het professionaliseringsbeleid.

Het personeelsbeleid wil zo transparant mogelijk zijn en streeft een open communicatie na tussen alle docenten. Vanuit de KHLeuven is een aantal doelstellingen geformuleerd rond personeelsbeleid. Sinds 2007 werkt de hogeschool bovendien met een competentiewoordenboek dat als basisinstrument gehanteerd wordt, zowel voor de verdeling van opdrachten als voor de aanwerving van nieuw personeel. De commissie vindt het positief dat men ook voor het personeel competentiegerichtheid centraal stelt. Men vertrekt immers vanuit de competenties van ieder personeelslid bij het toekennen van een opdracht. Bij aanwerving wordt een sollicitant geselecteerd op basis van het curriculum vitae voor een mondeling gesprek met de departementale en opleidingsverantwoordelijken. Doorgaans verspreidt men een vacature eerst intern en pas later extern, behalve voor bepaalde leidinggevende functies. Voor onderwijzend personeel vraagt de opleiding een masterdiploma voor lectoren van een theoretische cursus. Op vacatures voor praktijklectoren mikt de opleiding minstens op een professionele bachelor. In de beide gevallen zijn pedagogische bekwaamheden volgens de opleiding steeds meer een pluspunt. Ook werkveld- of onderzoekservaring vergroot de inzetbaarheid van de sollicitant. Wanneer een nieuw personeelslid start, kan hij of zij rekenen op verschillende introductieactiviteiten, die voor alle personeelsleden aan de KHLeuven worden aangereikt. Het departement voorziet een informatiesessie over de concrete werking van de opleiding in het departement. Ten slotte krijgt ieder nieuw personeelslid een ervaren collega als coach toegewezen. Na minstens vier jaren anciënniteit kan personeel worden benoemd. De commissie vindt het positief dat een benoeming niet enkel bepaald wordt

door anciënniteit maar ook door kwalitatieve criteria. Ze is daarnaast tevreden over het gelijke-kansen- en diversiteitsbeleid bij de aanwervingen.

De eerste vier jaren zal de opleidingscoördinator voor de personeelsleden jaarlijks een functioneringsgesprek organiseren; daarna volgt een gesprek om de twee jaren. In het gesprek bespreken ze het functioneren maar kan het personeelslid ook rekenen op ondersteuning, en worden doelstellingen en taken voor de toekomst vastgelegd. In het eerste jaar van nieuwe docenten woont de opleidingscoördinator een les bij, wat kan leiden tot suggesties of verbetering. Evaluatiegesprekken vinden plaats door het departementshoofd, dat opvolgt in welke mate het personeelslid de doelstellingen van het functioneringsgesprek heeft bereikt.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid

Beoordelingscriterium:

- Het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroeps- of kunstpraktijk.
- Bij de daartoe in aanmerking komende opleidingen dient daarenboven voldoende personeel te beschikken over kennis en inzicht in de desbetreffende beroeps- of kunstpraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is positief over de multidisciplinaire samenstelling van het onderwijzend personeel binnen de opleiding Oncologische gezondheidszorg. De commissie is overtuigd van de verschillende deskundigheden van zowel lectoren als gastdocenten. De commissie heeft eveneens geconstateerd dat zowel professionele als academische profielen zijn opgenomen in het docententeam. Meerdere personeelsleden hebben relevante werkervaring, en gastdocenten zijn goed op de hoogte van actuele ontwikkelingen in hun expertisedomein, aangezien ze zowel academisch als op het werkveld nog actief zijn.

De commissie merkt ook op dat de internationale contacten van een aantal gastlectoren een pluspunt zijn. De studenten zijn tevreden over de expertise van hun docenten. Zij vonden met name de gastcolleges zeer leerrijk, aangezien de gastlectoren vaak reële casussen uit de gespecialiseerde beroepspraktijk kunnen aanhalen. Ook via de stage komen de praktijklectoren in contact met experts uit de sector. De commissie waardeert het voorts dat de (praktijk)lectoren deelnemen aan internationale congressen en over uitgebreide internationale netwerken beschikken. De commissie vindt verdere internationalisering wel wenselijk, aangezien de commissie heeft vastgesteld dat de mobiliteit van het personeel vooralsnog beperkt is. Ze stimuleert de opleiding verdere initiatieven te ondernemen en niet enkel te rekenen op de buitenlandse contacten van de gastlectoren.

Vakinhoudelijke professionalisering kan net zoals de didactische bijscholingen aangevraagd worden via een elektronisch registratiesysteem (ERNA). Het departement heeft daarnaast het toekomstplan om per opleiding professionaliseringsroutes te coachen. Momenteel wordt samenwerking aangevraagd bij de Associatie KU Leuven. De commissie ondersteunt het initiatief. Ze is van mening dat het onderwijzend personeel erg goed op de hoogte is van de beroepspraktijk.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt de opleiding aan om de docentenmobiliteit te verhogen.

Facet 3.3 Kwantiteit personeel

Beoordelingscriterium:

- Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed****De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:**

Binnen de opleiding telde het onderwijzend personeel in 2011–2012, het startjaar, negen medewerkers, hetzij lectoren, hetzij praktijklectoren, waaronder drie gastprofessoren. De opleiding telde toen elf studenten, van wie acht voltijds. Daarnaast doet de opleiding ook een beroep op 87 gastsprekers (zonder onderwijsdossier). Het administratief en technisch personeel waarop de opleiding kan rekenen, wordt tewerkgesteld vanuit de hogeschool en het departement. Op departementaal niveau zijn zestien ATP-leden werkzaam. Zij worden ondersteund door hulpvoedend personeel en enkele arbeiders die instaan voor de infrastructuur.

De commissie drukt haar bezorgdheid uit over de taakbelasting van het onderwijzende personeel en de opleidingscoördinator. Ze heeft gemerkt dat de docenten erg gemotiveerd zijn en de werkdruk als haalbaar beschouwen. Ook de inzet van de opleidingscoördinator, die verschillende opdrachten combineert, is de commissie niet ontgaan. De commissie is onder de indruk van het werketos van het personeel, maar vraagt toch dat de opleiding blijvend aandacht besteedt aan de personeelsaantallen en de werkdruk. Ze merkt ook op dat de combinatie van een klein vast aangesteld docentenkorps enerzijds en een grote groep gastlectoren anderzijds, een uitdaging vormt voor de opleiding. Het is niet evident om vanuit die samenstelling een volledig onderwijsproces als een geheel te dragen, maar de opleiding maakt daar actief werk van.

De leeftijdsstructuur van het personeelsbestand toont aan dat de meerderheid van het vast onderwijzend personeel bestaat uit mannelijke veertigers. De commissie vraagt te waken over het genderevenwicht in de opleiding.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie vraagt aandacht voor de werkdruk van het personeel en de belasting die de coördinatie van de grote groep gastlectoren met zich meebrengt.

Oordeel over onderwerp 3, inzet van het personeel: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 3.1	kwaliteit personeel	excellent
facet 3.2	eisen professionele gerichtheid	goed
facet 3.3	kwantiteit personeel	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 4 VOORZIENINGEN

Facet 4.1 Materiële voorzieningen

Beoordelingscriterium:

- De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is van mening dat de opleiding kan rekenen op een zeer degelijke infrastructuur. De gebouwen van het departement Gezondheidszorg en techniek hebben door de toegenomen studentenaantallen hun maximale capaciteit bereikt. Er zijn 24 leslokalen van verschillende grootte en zes aula's. Gezien de keuze voor didactische werkvormen zoals seminars en interviews, worden de meeste onderwijsactiviteiten van deze bachelor-na-bacheloropleiding in kleinere lokalen georganiseerd. De lokalen zijn goed uitgerust met de moderne multimedia-apparatuur en draadloos internet. Daarnaast zijn er vier computerlokalen. Het viel de commissie op dat de lokalen die zij te zien kreeg, zeer netjes waren. Het is volgens de commissie een pluspunt dat de gebouwen van de KHLeuven in de nabije omgeving van het Universitair ziekenhuis Leuven en dicht bij de faculteit Geneeskunde gelokaliseerd zijn.

Het departement G&T beschikt over een studielandschap, waar studenten van Oncologische gezondheidszorg terecht kunnen in individuele werkruimtes of aan groepstafels. Ook in de beide studielandschappen staan pc's ter beschikking van de studenten. In de mediatheek van het departement G&T kunnen de studenten boeken of tijdschriften raadplegen of uitlenen. De mediatheek biedt ook toegang tot een aantal elektronische databanken en tijdschriften. De commissie is lovend over de doordachte organisatie van de mediatheek: niet te veel boeken en rustige ruimtes om te werken. Ze stelde tijdens het bezoek wel de vraag waarom de opleiding een eigen bibliotheek voorziet, terwijl de studenten gebruik kunnen maken van de grote biomedische bibliotheek van de nabijgelegen universitaire campus. Ze kon zich vinden in het antwoord van de opleiding, die erop wees dat het aanbod van een eigen mediatheek vooral een didactisch nut heeft voor de studenten. Indien zij meer informatie wensen, kunnen zij uiteraard ook doorverwezen worden naar andere bibliotheken of databanken. Bovendien erkent de commissie dat de meest relevante boeken aanwezig waren.

Het is de commissie opgevallen dat de KHLeuven geïnvesteerd heeft in vlot toegankelijke gebouwen voor mensen met beperkingen. Er zijn liften, aangepaste sanitaire voorzieningen en brede deuren. Daarnaast is ook de brandveiligheid van de gebouwen in orde. De commissie is ervan overtuigd dat de materiële faciliteiten en de huisvesting veiligheid en degelijk onderwijs kunnen garanderen.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 4.2 Studiebegeleiding

Beoordelingscriteria:

- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op de studievoortgang.
- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Oordeel van de visitatiecommissie: **excellent**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Wat de studiebegeleiding betreft, is de commissie van mening dat de opleiding een voorbeeld is voor andere bachelor-na-bacheloropleidingen. Door zowel de focus te leggen op de zelfstandigheid en de zelfreflectie van de studenten als op het leren werken in een interdisciplinaire context, bereidt de opleiding de studenten voor op de latere werksituatie. De opleiding mikt niet alleen op de persoonlijke studievoortgang van iedere student, maar biedt hen ook een bredere competentiegerichte persoonlijkheidsvorming. Zij worden rechtstreeks ondersteund door intervisies, seminars, functioneringsgesprekken, het persoonlijk ontwikkelingsplan, de praktijklector en de stagementor. De commissie kon daarenboven vaststellen dat de begeleiding op maat van de student verloopt: men vertrekt op basis van individuele doelstellingen. In het algemeen apprecieert de commissie de studentgerichtheid die de opleiding uitstraalt. Ook uit de gesprekken met de studenten is gebleken dat zij zeer tevreden zijn over de studiebegeleiding.

De commissie gaat ervanuit dat studenten in een bachelor-na-bacheloropleiding minder nood hebben aan een bepaalde studieondersteuning ten opzichte van een bacheloropleiding. Het doet haar echter plezier dat de opleiding toch werk maakt van een grondige begeleiding en een duidelijke communicatie. De studenten krijgen informatie over de mogelijkheden betreffende studiebegeleiding via de brochure 'Studeren doe je niet alleen'. Als studenten specifieke vragen hebben, kunnen zij zich ook steeds richten tot het Studieadviesbureau van het departement (StAB). In het StAB zitten een studietrajectbegeleider, een studieadviseur voor de instromende studenten en een studiebegeleider in verband met studiemethodes. Daarnaast is er een ombudsdienst, die tussenkomt in het geval van klachten. De studenten gaven tijdens de gesprekken echter aan dat zij, gezien de laagdrempelige contacten met lectoren, daar tot op heden nog geen beroep hebben moeten op doen. Bovendien zijn de studenten tevreden over de ondersteuning van de opleidingscoördinator. De commissie stelde dan ook vast dat de studiebegeleiding op maat van de student verloopt.

Kandidaat-studenten worden op verschillende manieren ingelicht over de opleiding. Zo zijn er naast de informatie op de website doorheen het jaar ook opendeur- en infodagen, de jobbeurs en de masterbeurs, waar de opleiding ook aanwezig is. Eens de studenten ingeschreven zijn, krijgen zij meer concrete en praktische uitleg over de opleiding en de verwachtingen. Dat gebeurt in de eerste plaats op de onthaaldag, waar zij het onderwijs- en examenreglement krijgen (OER) en waar per opleidingsonderdeel de studiefiche wordt toegelicht. Ook via Toledo kunnen de studenten antwoorden op hun vragen vinden. Indien zij trajectbegeleiding wensen of informatie nodig hebben over vrijstellingen, kunnen zij zich richten tot de opleidingscoördinator. Voor studenten die vroegtijdig wensen af te haken, worden exitgesprekken georganiseerd. De relatief lage dropout is meestal verklaarbaar door privéredenen of door de te zware combinatie met een job.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 4, voorzieningen: **voldoende**

Op basis van de oordelen over:

facet 4.1	materiële voorzieningen	goed
facet 4.2	studiebegeleiding	excellent

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 5 INTERNE KWALITEITSZORG

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordelingscriterium:

- De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De KHLeuven beschikt over een uitgewerkte visie en beleid rond kwaliteitszorg, die geënt zijn op EFQM. De commissie heeft vastgesteld dat de KHLeuven de afgelopen jaren een kwaliteitszorgbeleid heeft uitgewerkt dat zich naar alle niveaus heeft vertaald in beleidsplannen. Het huidige beleidsplan omvat de periode 2010–2013.

Dankzij de PDCA-cyclus is er een systematische evaluatie van de kwaliteit. Bovendien beschikt de KHLeuven over een intern opvolgsysteem dat nagaat of de doelstellingen in de beleidsplannen daadwerkelijk worden opgevolgd. De commissie waardeert deze sterke focus op kwaliteit. Zij vindt het eveneens positief dat de KHLeuven het kwaliteitslabel van het Europees Sociaal Fonds behaalde.

De commissie heeft geconstateerd dat het kwaliteitsbeleid zal aansluiten bij het algemeen beleid van de instelling en het departement, en waardeert dit. Ze stelde vast dat al evaluaties en een focusgroepgesprek werden georganiseerd. De commissie waardeert het bovendien dat er van bij de start van de opleiding aandacht is voor kwaliteitsverbetering, in die zin dat al kwantitatieve evaluaties werden ingepland, net zoals tevredenheidsbevragingen en focusgroepen met afgestudeerden en hoofdverpleegkundigen.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

Beoordelingscriterium:

- De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbeteringsmaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde vast dat de beleidsplannen een centrale plaats innemen in de PDCA-cyclus. De komende jaren zal de opleiding onder meer werken aan het aantrekken van internationale studenten, en voortdurend een evenwicht nastreven tussen een flexibel en een coherent opleidingsprogramma.

De commissie merkte dat de opleiding Oncologische zorg in een sterke verbeteringscultuur is ingebed. Zij waardeert het bovendien dat de opleiding al aandachtspunten en verbeteringsacties formuleert, en dit ondanks het feit dat deze opleiding nog maar net werd opgestart. Een voorbeeld hiervan kan worden gevonden in de aandacht die de opleiding heeft voor het vermijden van overlapping met de postgraduaatsopleiding. Door de coördinator verantwoordelijk te stellen, zorgde de opleiding ervoor dat de overlapping al van bij de start van de bachelor-na-bachelor-opleiding was weggewerkt.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordelingscriterium:

- Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Oordeel van de visitatiecommissie: **excellent**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie zag een bijzonder sterke betrokkenheid van studenten, medewerkers en het beroepenveld. De commissie stelde vast dat de opleiding alle betrokkenen stimuleert om zowel formeel als informeel mee te werken aan het verbeteren van de kwaliteit van de opleiding. De commissie stelde veel respect vast tussen alle betrokken partijen. De commissie stelde trouwens ook vast dat het zelfevaluatierapport gekend was bij het onderwijzend personeel, de studenten en de afgestudeerden.

De commissie waardeert het dat het onderwijzend personeel nauw betrokken wordt bij de interne kwaliteitszorg. Bij de aanvang van het academiejaar zullen alle medewerkers uitgenodigd worden voor de voorstelling van de resultaten van de kwaliteitsonderzoeken en de wijzigingen in het programma van de opleiding. De commissie vindt het eveneens positief dat de opleidingscoördinator via informele contacten met de lectoren en bezoeken aan de afdelingen informeert

naar eventuele opmerkingen of wijzigingen over zowel de organisatie als de inhoud van de lessen. Daarnaast worden de medewerkers verder op de hoogte gehouden van de kwaliteitszorg via elektronische communicatie. Zoals hierboven aangegeven, wil men formeel elke drie jaar een tevredenheidsbevraging van alle personeelsleden organiseren. De gastlectoren gaven tijdens de gesprekken aan dat zij een goed en frequent contact hebben met de opleidingscoördinator. Grote aanpassingen in het programma komen ter sprake tijdens de opleidingscommissie in de maanden december/januari. In mei wordt vergaderd met alle stagebegeleiders en verpleegkundige docenten. Daarnaast is er nog een vergadering met de opleidingscommissie.

De studenten krijgen de kans om suggesties of kritische opmerkingen te geven via de opleidingsonderdeelbevraging. Net zoals voor het personeel wordt ook voor de studenten om de drie jaar een tevredenheidsbevraging georganiseerd. De studenten gaven tijdens de gesprekken met de commissie ook aan dat zij zich gehoord voelen bij eventuele problemen: zij kunnen steeds terecht bij de opleidingscoördinator. Ook zij zijn vertegenwoordigd in de opleidingscommissie. De commissie stelde tijdens de gesprekken met de studenten vast dat deze vertrouwd zijn met het zelfevaluatie rapport.

De commissie merkte ook op dat er een nauw contact is tussen de opleiding en het werkveld, en vindt dit positief.

Zo organiseert de opleiding systematische bevragingen van hoofdverpleegkundigen van het UZ Leuven. De coördinator zal ook jaarlijks een vergadering van de hoofdverpleegkundigen van het UZ Leuven bijwonen, om zo bemerkingen te verzamelen en de organisatie te bespreken.

De commissie waardeert eveneens de nauwe samenwerking met het Nurse Support Team/UZ Leuven voor het opstellen van de eisen die gesteld dienen te worden aan studenten en nieuwe verpleegkundigen, alsook aan de werkorganisatie op stage.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 5, interne kwaliteitszorg: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 5.1	evaluatie resultaten	goed
facet 5.2	maatregelen tot verbetering	goed
facet 5.3	betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	excellent

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 6 RESULTATEN

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordelingscriterium:

- De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde competenties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Uit de gesprekken met de studenten kon de commissie vaststellen dat zij tevreden zijn over de opleiding. Dankzij de opleiding zijn zij kritischer, kunnen ze dieper ingaan op problemen en stellen ze zich meer vragen. De studenten kozen expliciet voor deze opleiding omwille van de goede naam ervan en omdat ze de nood ervaren aan gespecialiseerde zorg bij complexe patiënten. Zij vinden het positief dat er veel expertise is onder het lectorenkorps.

De commissie stelde met genoeg vast dat het werkveld lovend was over de kennis en kunde van de studenten tijdens de stage. Zij zijn van oordeel dat studenten worden opgeleid tot echte professionals en over de juiste attitudes beschikken. Zij verwachten dat degenen die afstuderen, later zullen instaan voor de vorming van hun collega's. Tijdens de gesprekken met het werkveld kwamen bovendien de degelijke naam en faam van de opleiding naar voor. Zij zijn eveneens tevreden over het feit dat de opleiding aandacht heeft voor de noden van het werkveld. Ten slotte merkten zij een duidelijk verschil tussen de studenten uit de bachelor-na-bacheloropleiding en de studenten uit de postgraduaatopleiding.

Ten tijde van de visitatie waren nog geen bachelorproeven afgewerkt. De commissie is echter wel van mening dat theoretisch de verwachtingen die worden gesteld aan de bachelorproef, beantwoorden aan het niveau van een bachelor-na-bacheloropleiding. Er wordt met betrekking tot een concrete patiëntenproblematiek een grondige literatuurstudie verwacht én een vertaalslag ervan naar het werkveld. De onderwerpen komen rechtstreeks uit de casusroutes van de stage. Er zijn in deze fase nog geen afgewerkte bachelorproeven beschikbaar. De bachelorproeven die de visitatiecommissie na het bezoek nog toegestuurd kreeg, bevestigden dit.

Andere opdrachten zijn wel al beschikbaar en beantwoorden aan het vooropgestelde niveau. De commissie stelde vast dat deze van een degelijk niveau zijn. Zij zag onder meer een presentatie van een klinisch onderwerp, waarbij een literatuurstudie werd uitgewerkt net zoals praktijkgerichte aanbevelingen. Een andere opdracht was de uitwerking van een paper rond een sociaal, juridisch of ethisch thema. De commissie waardeerde ook de kwaliteit van deze papers. Zo vertrokken die papers vanuit een concrete casuïstiek en werden ze onderbouwd vanuit de literatuur. De commissie kon zich eveneens vinden in de toegekende beoordelingen van deze opdrachten. Uit de inzage van de documenten blijkt dat de opdrachten met hogere scores beter overeenstemmen met de vooropgestelde criteria dan degene met de lagere score, en dat dit in de beide gevallen duidelijk wordt gemotiveerd.

De commissie kon ook al stageverslagen inkijken. Zij vond het positief dat deze verslagen werden opgebouwd rond heel concrete casuïstiek met veel aandacht voor de uitwerking van verpleegkundige aandachtspunten. Zij waardeerde de diepgang in deze verslagen dankzij de uitwerking van de problematiek vanuit de wetenschappelijke literatuur. Er was ook een duidelijke progressie

in het niveau van het geleverde werk. Bij zo goed als alle studenten is er een duidelijke vooruitgang in de kwaliteit van de beschreven casuïstiek en de kwaliteit van de literatuurstudie. Ook hier kon de commissie zich vinden in de toegekende cijfers.

Kortom, de commissie is van mening dat alle randvoorwaarden aanwezig zijn om een behoorlijk niveau te realiseren. Zij is dan ook van oordeel dat de beschikbare resultaten veelbelovend zijn. Inzake internationalisering waardeert de commissie het dat het departement G&T een internationale miniweek organiseert samen met internationale partners. De commissie stelde vast dat er internationale docentmobiliteit is, in die zin dat docenten deelnemen aan internationale congressen dankzij dewelke zij ook internationale netwerken onderhouden. De commissie adviseert de opleiding om de denkoefening inzake internationalisering verder uit te werken. Zo zou het organiseren van internationale uitwisselingsprojecten een meerwaarde kunnen zijn.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie adviseert de opleiding om de denkoefening inzake internationalisering verder uit te werken.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Beoordelingscriteria:

- Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen.
- Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vlaanderen heeft geen traditie in het verzamelen van slaagcijfers per studiegebied en/of opleiding over de jaren heen. Noch de evolutie over de jaren heen, noch de situatie per opleiding of studiegebied wordt opgevolgd. Daardoor kan de opleiding geen streefcijfers formuleren in vergelijking met relevante andere opleidingen.

De opleiding kan nog geen slaagcijfers voorleggen, vermits de commissie de opleiding bezocht tijdens het startjaar van de opleiding. Niettemin kon de commissie vaststellen dat tijdens de eerste examenperiode van de eerste module alle studenten voor de beide examenonderdelen geslaagd waren. De resultaten varieerden van minimaal 12/20 tot maximaal 17/20 voor onderdeel 1: Basisaspecten en algemeen-therapeutische effecten, en van minimaal 11/20 tot maximaal 17/20 voor onderdeel 2: Schriftelijke examens.

De commissie raadt de opleiding aan om de uitstroom en het studierendement op te volgen, en vanaf het begin in kaart te brengen.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie raadt de opleiding aan om de uitstroom en het studierendement op te volgen en vanaf het begin in kaart te brengen.

Oordeel over onderwerp 6, resultaten: **voldoende**

Op basis van de oordelen over:

facet 6.1	gerealiseerd niveau	goed
facet 6.2	onderwijsrendement	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

GLBAAL OORDEEL

De visitatiecommissie baseerde haar oordeel en motivering op de volgende bronnen:

- het zelfevaluatie-rapport van de opleiding en de bijhorende bijlagen,
- de gevoerde gesprekken met de betrokkenen,
- de documenten ter inzage tijdens het bezoek,
- de opgevraagde documenten,
- de reactie van de opleiding op het opleidingsrapport.

De commissie vond het zelfevaluatie-rapport van de opleiding Bachelor in de Oncologische zorg zeer helder leesbaar en netjes uitgewerkt. Ook de bijlagen boden relevante informatie, en waren voldoende duidelijk en actueel. Het actualiseringsrapport toonde aan dat de opleiding na het schrijven en indienen van het zelfevaluatie-rapport niet heeft stilgezeten en dat veranderingen zijn doorgevoerd. In de lopende tekst van het zelfevaluatie-rapport had de commissie echter nog iets meer kritische zin en analyse van de aandachtspunten verwacht.

Op basis van de oordelen over:

onderwerp 1	doelstellingen van de opleiding	voldoende
onderwerp 2	programma	voldoende
onderwerp 3	inzet van personeel	voldoende
onderwerp 4	voorzieningen	voldoende
onderwerp 5	interne kwaliteitszorg	voldoende
onderwerp 6	resultaten	voldoende

is de commissie van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen in de opleiding aanwezig zijn.

OVERZICHTSTABEL VAN DE OORDELEN¹

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding	voldoende
Facet 1.1 Niveau en oriëntatie	goed
Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen	goed
Onderwerp 2 Programma	voldoende
Facet 2.1 Relatie doelstelling en inhoud	goed
Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	excellent
Facet 2.3 Samenhang	goed
Facet 2.4 Studieomvang	OK
Facet 2.5 Studietijd	voldoende
Facet 2.6 Afstemming vormgeving en inhoud	goed
Facet 2.7 Beoordeling en toetsing	goed
Facet 2.8 Masterproef	niet van toepassing
Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden	voldoende
Onderwerp 3 Inzet van personeel	voldoende
Facet 3.1 Kwaliteit personeel	excellent
Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid	goed
Facet 3.3 Kwantiteit personeel	goed
Onderwerp 4 Voorzieningen	voldoende
Facet 4.1 Materiële voorzieningen	goed
Facet 4.2 Studiebegeleiding	excellent
Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg	voldoende
Facet 5.1 Evaluatie resultaten	goed
Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering	goed
Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	excellent
Onderwerp 6 Resultaten	voldoende
Facet 6.1 Gerealiseerd niveau	goed
Facet 6.2 Onderwijsrendement	voldoende

De oordelen zijn van toepassing voor:

KHLeuven Katholieke Hogeschool Leuven

OncZ Oncologische zorg

¹ Indien in de tabel één enkel oordeel vermeld staat, dan geldt dit oordeel voor alle afstudeerrichtingen, locaties en varianten die vermeld staan bij de betreffende opleiding. Indien één of meer afstudeerrichtingen/locaties/varianten een verschillende beoordeling hebben gekregen, dan zijn al deze oordelen opgenomen in de tabel.

